FİLİSTİN'İN BİLİNMEYEN HİKAYESİ

Diken ve Karanfil

yahya sinvar

ÇEVİRİ: VAHDETTİN İNCE

3. baskı

16000 adet

çkin

Yayın No: 189
Kitabın Adı: Diken ve Karanfil
Kitabın Orijinal Adı: eş-Şewk we'l Qaranful
Yazar: Yahya İbrahim Sinvar
Mütercim: Vahdettin İnce
İç Tasarım: Mevlüt Sami Ertem
Kapak: Derda Sanalmış
ISBN: 978-625-8484-36-6
1. Baskı: Nisan 2024, İstanbul.
3. Baskı: Mayıs 2024, İstanbul.
Baskı: PLT Kağıt Matbaa Ajans Hizmetleri
İstasyon Mah. 1440 Sok. No:11-C/68
Küçükçekmece / İstanbul
Tel.: 0552 339 51 34
Sertifika No: 73787
Yayınevi: Ekin Yayınları
Fevzipaşa Cad. Kınalızade Sok. 13/2
Fatih/İstanbul Tel: (212) 524 10 28
ekinyayinlari.com ekinkitab@gmail.com

e k i n

Diken ve Karanfil

Yahya İbrahim Sinvar

ekin

Yahya İbrahim Sinvar

1948 yılındaki Nekbe felâketinde, Askalan'dan Gazze Şeridi'ne hicret eden Filistinli bir ailenin çocuğu olan Sinvar, 1962'de Han Yunus'taki mülteci kampında dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini bu kamptaki okullarda tamamladıktan sonra, Gazze İslâm Üniversitesi'nde Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Mezuniyetinin ardından, Filistin'de İslâmî direnişin sancağını yükselten öncülerin saflarına katıldı. Gençliğinde birçok kez gözaltına alınan ve zindana atılan Sinvar, 1988 yılının başında tekrar tutuklanarak 486 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 2011'de İsrailli asker Gilat Şalit vesilesiyle gerçekleşen esir takasında serbest bırakılıncaya dek tutsak kaldı. 2017'de HAMAS Siyasi Büro Başkanı seçildi. 7 Ekim'deki "Aksa Tufanı" operasyonunun "beyni" olarak gösterilen Sinvar; Siyonist İsrail'in on binlerce asker ve binlerce askeri araç eşliğinde kendisini aradığı Gazze'de yaşıyor.

Takdim

Kamptan Karargâha

Filistin İslâmî Direniş Hareketi HAMAS'ın Gazze sorumlusu Yahya Sinvar, hassaten 7 Ekim'den bu yana, işgal rejimi İsrail'in en çok öfke ve nefret duyduğu, bütüm imkânları seferber ederek aradığı adam hâline geldi. İşgal devletinin üst düzey yetkilileri, onu Aksâ Tufanı adı verilen sarsıcı ve şaşırtıcı operasyonun planlayıcısı olarak gördüler. Başbakan Binyamin Netanyahu da "yürüyen ölü adam" diye nitelendirdiği bu korkusuz mücahidin bir suikastla yok edilmesinin an meselesi olduğunu söyleyip duruyor.

Adı son zamanlarda dillerden hiç düşmeyen Sinvar, 1962'de Gazze'deki Han Yunus Mülteci Kampı'nda doğdu. Ailesi buraya, 1948 yılındaki Nekbe / Büyük Felâket sırasında Askalan'dan gelmişti. İlk ve orta öğrenimine mülteci kampındaki okullarda devam etti, yüksek tahsilini ise Gazze'deki İslâm Üniversitesi'nin Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Gençlik yıllarının hiç azımsanmayacak bir bölümünü hapishanelerde geçirdi. 1988 yılında bir İsrail mahkemesinin kendisini dört kez ömür boyu hapis cezasına çarptırması da biyografisinde bir dönüm noktası oldu. İşgal zindanlarında çeyrek asırlık bir tutsaklık ve eziyete maruz kaldıktan sonra, 2006'da HAMAS tarafından rehin alınan İsrailli asker Gilad Şalit'in salıverilmesi karşılığında, kendisinin de aralarında olduğu birçok Filistinli mahkûmun serbest bırakılmasını öngören esir takası anlaşmasıyla 2011'de özgürlüğüne kavuştu.

Edebî ve entelektüel yönü çok fazla dikkat çekmeyen Sinvar, mahkûmiyeti sırasında bir İsrail televizyon kanalına akıcı bir

İbranice ile röportaj vererek herkesi şaşırttı. Tel Aviv, programda kendisine yöneltilen soruları sakin bir tavır ve esnek cümlelerle cevaplayan Sinvar'ı tutsaklığında ehlileştirmeyi başardığını ve zindandan çıkarılmasının bir sorun teşkil etmeyeceğini düşünüyordu. Ancak 7 Ekim sonrasında yapılan analizler, onun "barışçıl ve itaatkâr bir mahkûm" gibi algılanmasının büyük bir yanılgı içerdiği yönündeydi. Gelinen noktada, Siyonist işgal devletini en çok tedirgin eden şedid ve uslanmaz bir mücahid profili çizdiği, dolayısıyla İsrail'i yıllar önce yanıltmayı başardığı itiraf edildi. Nitekim Sinvar, serbest bırakıldıktan çok kısa bir süre sonra, HAMAS'ın askerî kanadı İzzeddin Kassam Tugayları'nın liderliğine kadar yükselmişti. Zira direniş hareketinin ilk üyelerinden biriydi ve "el-Mecd" kısaltmasıyla bilinen iç güvenlik teşkilatının kurulmasındaki katkısı da herkesten fazlaydı.

ABD'nin 2015 yılında "uluslararası teröristler" listesine dâhil ettiği Sinvar, İsrail hapishanelerindeyken edindiği bilgilerden, geniş bir tefekkür eşliğinde zihnine kazıdığı çıkarım ve bulgulardan yararlanmayı bildi. Teşhis, tetkik ve teyakkuz melekelerini besleyip pekiştirdi. İleri düzeyde konuşup yazabilecek kadar İbranice öğrenmesinin yanı sıra Siyonist asker ve siyasetçilerin mantık, strateji ve eylem planlarını da kavramaya çalıştı, zaaf ve eksikleri üzerine kafa yordu. Sinvar, bu birikim ve tecrübe sayesinde, direnişin en etkili önder ve komutanlarından biri olarak öne çıktı. İsmail Heniyye'den sonra, 2017 yılında, HAMAS'ın Gazze Şeridi'ndeki Siyasi Büro Başkanı seçilmesiyle etkisi ve nüfuzu daha da arttı.

Diken ve Karanfil

Yahya Sinvar, Bi'rü's-Seb'e (Beerşeba) Hapishanesi'ndeyken, roman özellikleri de taşıyan bir kitap yazmaya başladı. Kendisiyle ilgili makale ve haberlerde üzerinde fazla durulmayan bu eserini zorlu şartlar altında parça parça kaleme aldı ve serbest bırakılmasından yaklaşık yedi yıl önce tamamlayabildi. Aynı yıl zorlu bir beyin ameliyatı geçirdi; daha sonra yazmaya ara vermesinin gerekçesi de muhtemelen bu riskli operasyondu.

Sinvar'ın kitabının tam anlamıyla ve her yönüyle "roman" olarak nitelendirilmesi abartılı sayılabilir. Zira söz konusu metin, bir romanda bulunması gereken olay örgüsü, karakter gelişimi, estetik kaygı, kurguya denk düşen anlatım yöntemi gibi unsurları ve şartları yeterince barındırmıyor. Metin, dil ve belagat yönünden de işlenmeye, geliştirilmeye müsait. Diğer taraftan, fasih bir Arapça ile yazılmış olsa da bazı ifade ve deyimlerde Filistin lehçesine yer verildiği görülüyor.

Diken ve Karanfil adlı bu kitap, başka uğraşlarının yanında yazarak direnmeyi de ihmal etmeyen zamanı bol bir mahkûmun "otobiyografi"si ya da bir "hatıralar toplamı" olarak da okunabilir. Sinvar'ın, 480 sayfayı bulan kitabını hem oyalanmak hem de öznel bir tanıklık cehdiyle yazdığı söylenebilir. Uzun esaret günlerinin yükünü hafifletmek amacıyla, herhangi bir kontrol ya da kısıtlama olmaksızın esnek ve akışkan bir anlatımla çatılan eserde tekrarların hatta gereksiz ifadelerin bulunması da tabiî karşılanmalıdır.

Kitapta, satır aralarına gizlenmiş de olsa yazarının hayatına ve karakterine dair neler bulabiliriz peki?

İlk elde, bu sıra dışı eserin başkahramanı ve aynı zamanda anlatıcısı olan Ahmed'in hayatı ile Sinvar'ın biyografisi arasında epeyce benzerlik bulunduğunu söylemek gerekiyor. Aslında benzerlik sadece Sinvar'ın hayatı ile de sınırlı değil. Kitabın başkahramanı Ahmed'in başından geçenler, 1960'lı yılların başlarında doğan ve aileleri Nekbe sırasında köylerinden, kasabalarından tehcir edilen, Gazze ve Batı Şeria ile Lübnan, Ürdün ve Suriye gibi komşu ülkelerdeki mülteci kamplarına mahkum edilen bir neslin yaşadıklarıyla neredeyse birebir örtüşüyor.

Tam da bu sebeplerle Sinvar, eserin önsözünde şunları söylüyor:

"Bu kitap gerçeklere dayanıyor olsa da anlatılanlar ne yalnızca benim ne de belli bir şahsın hikâyesidir. Her Filistinlinin şu ya da bu şekilde metinde geçen olaylarla bir bağı vardır. Bu eserdeki hayal gücü, sadece bir romanın gerektirdiği şartları sağlamak

için, belli başlı kişiler etrafında şekilleniyor. Geriye kalan her şey, gerçek vakalardan izler taşıyor. Anlattıklarımın hepsini ya bizzat yaşadım ya da onlarca yıldır sevgili Filistin topraklarında bunları bire bir yaşayanların ağzından dinledim."

Sinvar, eserini "okyanustan körfeze, hatta okyanustan okyanusa kadar, gönülleri İsra ve Miraç mucizesinin diyarı Kudüs'e ve Aksâ Mescidi'ne bağlı olanlara" ithaf ediyor.

Mülteci Kamplarındaki Sefalet

Gazze Şeridi'ndeki Şati Mülteci Kampı'nda yaşayan başkahramanın dünyayla ilgili farkındalığı, Filistinlilerin Nekse / Toprak Kaybetme Günü ifadesiyle andığı 1967 Haziranındaki Altı Gün Savaşı'nda oluşuyor. Ardından yazar, 1970'te vuku bulan Kara Eylül Olayları'ndan başlayarak 1973 güzündeki Yom Kippur Savaşı'na kadarki süreçte Filistin davasıyla ilgili gelişmelerin, dönüşümlerin, dikkat çeken kilometre taşlarının kronolojik aktarımına yöneliyor. Kitapta Lübnan iç savaşı, İsrail'in Lübnan'ı işgali, Sabra ve Şatilla katliamları, Mısır Devlet Başkanı Muhammed Enver Sedat'ın İsrail ziyaretinin fitilini ateşlediği Birinci İntifada (1987-1993), Oslo Antlaşmaları (1993), işgal devletinin eski başbakanlarından İzak Rabin'in öldürülmesi ve 2000 – 2005 yıllarında karşımıza çıkan İkinci İntifada'nın ilk günleri de yer alıyor. Yazar, yakın tarihteki bu olaylara, Ahmed'in, anne babası, üç erkek ve iki kız kardeşiyle kampta çektiklerine genel bir çerçeve oluşturmaları yönünden yeri geldikçe değiniyor.

Ahmed ve ailesi, kampta derme çatma bir evde yaşıyorlar. Çocuğun işittiği yahut hatırladığı mekân ve şahıs manzaraları, kitabın ilk sayfasında belirtildiği gibi, uzun ve acı bir geçmişi özetliyor. Aile, İsrail'in işgal ettiği küçük bir Filistin kasabası olan Felluce'den 1948'de göç ettikten sonra istikrarlı bir hayat kurmaya çalışıyor. Çocuklar, yerleştikleri bu evde yıllarca çeşitli sıkıntılar çekerek büyüyorlar. Evlerini sel basıyor, çatıdan yağmur giriyor, eşyaları su içinde yüzüyor, kışın üşüyorlar ve çoğu zaman doğru dürüst uyuyamıyorlar. İlk bölüm, sadece yazarın

anılarını ve çocukluk hislerini değil, ailenin içinde dönendiği, boğuştuğu yokluk ve yoksulluğu da resmediyor. Boğucu nüfus yoğunluğunun da etkisiyle temel ihtiyaçların bile bazen karşılanamadığı bir ortamda, planlanma ve organizasyon fırsatı olmadan aceleyle inşa edilen öteki mülteci kamplarında da manzara farklı değil. Ahmed'in ailesi de hem içerideki hem de diasporadaki diğer Filistinlilerle aynı zorluk ve sefaleti paylaşıyor.

Çekilen sıkıntılar, ailenin yardım aldığı UNRWA'dan sık sık bahsedildiği bölümlerde daha da belirginleşiyor. Ahmed, "babasının ortadan kaybolması üzerine", tek sığınak olarak gördüğü direnişin saflarına katılıyor. Bu esnada, mahiyetini tam öğrenemesek de babasının ve amcasının Ürdün'de öldüğü haberi geliyor. Kendi yetimleriyle birlikte kocasının kardeşinin çocukları Hasan ve İbrahim'i de büyütmeye çalışan annenin vefatı, kederi ve zorluğu iki katına çıkarıyor. Ahmed'in çocukluk ve gençlik yıllarında gittiği caminin hocası, kendisine manevi babalık yapıyor.

Ailenin yaşadığı ızdırap ve mahrumiyeti gözler önüne seren en dokunaklı sahnelerden biri de tekstil tüccarı zengin amcanın, evlerini ziyareti sırasında Ahmed'e ve kardeşlerine yeni kıyafetler getirdiği an. Ahmed, yıllarca, Birleşmiş Milletler'e bağlı Filistinli Mültecilere Yardım Kuruluşu UNRWA'nın verdiği kullanılmış giysilerle yaşadığı için, yeni kıyafetlerin kokusunu ilk kez o zaman duyduklarını anlatıyor.

İsrail işgalinin her geçen gün artan ve çeşitlenen eziyeti, bu vahim tabloyu büsbütün karartıyor şüphesiz. Gazze, 2005 yılına kadar işgal altında kalıyor. Halk, taciz ve saldırılarla dolu bu süreçte, dayanılması zor acı ve yokluklarla sınanıyor. Kitap, İsrail'in saldırıları, dikenli teller, amansız kontrol noktaları, insanı canından bezdiren baskınlar, keyfî tutuklamalar, göz yaşartıcı gaz, açlık grevleri, yerleşim adı altında sayısı sürekli artan istila birimleri ve ortalık biraz sakinleştiğinde daha şiddetli ve vahşi bir şekilde tekrar başlayan bombardıman ve katliamları gözler önüne seriyor. Gazze Şeridi, şimdi olduğu gibi, kısa ateşkeslerin ardından Siyonistlerin yıkıcı taarruzlarına maruz kalıyor.

Samimi Bir Kitap

Samimi, gerçekleri sansürlemeyen bir bakışla kaleme alınan kitap; dinî ve manevî yönü yüksek cümleler, Peygamber Efendimizin hadislerinden ve Kur'ân-ı Kerim'den iktibaslar içeriyor. Dolayısıyla, kitabın satır aralarında, romantik / komedi türündeki "Gaza Mon Amour / Gazze Aşkım" filmindekine benzer bir hikâye aramak saçma ve beyhude bir çaba.

Otuz bölümden oluşan kitapta modern ve Batılı kafa yapısına püriten gelebilecek kısımlar; tabiri caizse küfürden, müstehcenlikten, aşk ve tutku öykülerini çağrıştıran ifadelerden özellikle kaçınan hatta kızlar hakkında konuşurken son derece dikkatli davranan bir Müslümanın inanç dünyasını yansıtıyor. Öyle ki metinde bir kızın güzelliğinden bahsedilirken kullanılan en aşırı ifade, kızın aya benzetilmesi. Ahmed, kalbi ilk kez Gazze'deki İslâm Üniversitesi'nde kendisi gibi öğrenci olan güzel bir kız için attığında, başka hiçbir aşkın rekabet edemeyeceği tek sevginin vatan ve mücadele aşkı olduğunu vurgulayarak duygularını dizginliyor. Başkahramanımız; eşinin yokluğunda çok acı çeken, büyük zorluklara katlanan, sefalet ve mahrumiyete boyun eğmeyerek çocuklarına ve yeğenlerine bakmak, onlara makul bir hayat ve eğitimlerine devam etme imkânı sağlamak için çırpınan annesinden de büyük bir saygıyla söz ediyor.

Güvenlik Duygusu ve 7 Ekim

Yazarın, güvenlik duygusu ve eşiği yüksek, son derece dikkatli ve temkinli bir zihniyete sahip olduğunu hemen anlayabiliyoruz. Bu nokta Sinvar'ın, HAMAS saflarında İsrail istihbarat servisi Şin Bet adına çalışan casus ve ajanları yakalama konusundaki emsalsiz teyakkuzuyla uyumlu. Hatırlanmalıdır ki Sinvar, Siyonist işgal yönetimi hesabına çalışan altı casusun öldürülmesindeki rolü nedeniyle hapse atılmıştı.

Buradan hareketle, kitabın birçok sayfasında, Şin Bet ajan ve casuslarının hikâyelerine de yer veriliyor. İşgalcilerin bu alandaki çabalarının nasıl engellenebileceğinden, ajanların şüphe

uyandırmayacak yöntemlerle nasıl ortadan kaldırılabileceğinden ve gasıp devletin onları işe alma konusundaki karmaşık yöntemlerinden söz ediliyor. Bu bölümler bize, Hany Abu-Assad'ın 2021 yapımı, genç bir annenin İsrail ajanı olması için nasıl bir şantaja maruz kaldığını gösteren Huda'nın Salonu filmini hatırlatıyor.

Emniyet ve istihbarat alanlarındaki bu birikim ve tecrübenin, büyük bir dikkat ve çok yönlü bir hareket planı gerektiren 7 Ekim'deki operasyonla çeşitli yönlerden bağlantıları kurulabilir şüphesiz. Analiz yeteneği, strateji becerisi ve adanmışlık bilinciyle direnişin trafosu gibi görülen Sinvar'ın; istihbarat ağı, askerî teknoloji ve yetişmiş insan gücü açısından eşsiz olduklarını düşünen, her şeye güç yetirebileceklerini vehmeden Siyonistleri bir anda aciz bırakan ve dünyayı da şaşkına çeviren sarsıcı hareketin koordinatörü olma ihtimali yüksek. Nitekim İsrailli bazı analist ve komutanlar da bu kıyamın, istihbarat alanındaki incelikli bir hazırlıktan, koordinatları hemen fark edilemeyen esaslı bir deneyim ve birikimden güç aldığına, uzun bir tetkik ve talimin zirvesi olarak değerlendirilmesi gerektiğine işaret ediyorlar.

Kitapta siyasî yorumlar da yer alıyor elbette. Ahmed'in, Oslo Antlaşması'na şiddetle karşı çıktığını görüyoruz mesela. Bu meyanda, Fetih Hareketi'nin esnek politikalarına asla inanmadığı ancak bu konuda söz söylerken onları ötekileştirmediği, fazla hırpalamamaya çalıştığı da dikkatlerden kaçmıyor. Yazarın, çocukluğunda Fetih Hareketi lideri Yaser Arafat'a bir süre hayranlık duyduğu da anlaşılıyor. İki devletli çözüme hiç sıcak bakmayan Sinvar'a göre Filistinlilerin, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da tutunmaya çalışan zayıf bir devlet karşılığında, tarihî topraklarının yaklaşık dörtte üçünden vazgeçmeleri de mümkün ve doğru değil. Sinvar, Yahudiler ile Siyonist İsrailliler arasında da ciddi bir fark görmüyor. Romanın kahramanı, bu konudaki bütüncül nefretini dile getirmekten de asla çekinmiyor. Kitap, işgale maruz kalmış bir vatan olarak Filistin'i savunma ve kurtarma

cehdinin yanında, dinî değer ve ilkelere, Müslümanlığa ait esasların korunması gerektiğine de sık sık vurguda bulunuyor. Bu da Sinvar için İslâmî söylem, yöntem ve kaidelerin yerel ve milliyetçi perspektiften çok daha önce geldiğini gözler önüne seriyor.

Ekin Yayınları

Önsöz

Romanın içerisinde anlatılan bütün olaylar gerçek olmakla birlikte; anlatılan hikâyeler, benim veya belirli bir kişinin hikâyesi değildir. Her bir olay veya olayların tamamı, bir şekilde Filistinlilerin başından geçmiştir. Bu romanda hayali olarak aktarılan tek şey; romanın belirli şahıslar etrafında dönen bir formatta yazılmış olmasıdır. Bunun dışındaki her şey gerçektir. Romanda anlatılanlar; ya sevgili Filistin toprakları üzerinde onlarca yılda bizzat yaşadıklarımdan ya da kendilerinin, ailelerinin, komşularının başından geçenleri anlatan Filistinlilerden bizzat duyduklarımdan ibarettir.

Bu kitabı, okyanustan körfeze ve okyanusun ötesine uzanan İsra ve Miraç topraklarına gönülden bağlı olanlara ithaf ediyorum.

Yahya İbrahim es-Sinvar

Biru's-Seb'a Zindanı, 2004

Birinci Bölüm

1967 kışıydı. Kış ağır geçiyordu. Bir yerden bir yere gitmek mümkün değildi. Göğü kaplayan bulutlarıyla kış, sıcacık güneşiyle başını göstermeye çalışan bahara izin vermiyordu. Sık sık bardaktan boşanırcasına bir yağmur bastırır, muhacirlerin Gazze'nin sahilinde sığındıkları kampın derme çatma evlerini sular altında bırakırdı. Yağmur, kampın sokaklarında sel olur akardı. Her taraf sular altında kalır, insanlar biraz ötedeki caddenin seviyesinden bile daha alçakta olan evlerinde, küçücük odalara sıkışırlardı.

Kışın bastıran yağmurların sebep olduğu seller, kaç kere küçücük evimizin avlusunu doldurmuş, oradan da oturduğumuz odanın içine akmıştı. İşgal altındaki Feluce'den (Askalan yakınlarında yer alan, 1967 savaşında en şiddetli savaşların yaşandığı yerleşim yeri) 1948 yılında göç edip buraya yerleştiği günden beri, ailemizin değişmeyen kaderiydi bu. Her seferinde ben ve kardeşlerim, büyük korkular duyardık. Kardeşlerimden beşi benden yaşça daha büyüktü. Sel suları evimizi bastığında annem ve babam bizi yerden kaldırmak için koşarlardı. Annem, derme çatma evimizi basan sular ıslatmadan önce, büyük bir telaşla yatakları yerden kaldırmaya çalışırdı. Erkeklerin en küçüğü olduğum için henüz süt emen kız kardeşimle birlikte annemin boynuna sarılırdım. Kız kardeşim bu tür durumlarda her zaman olduğu gibi annemin kucağında olurdu.

Küçük odamızın çatısını örten kiremitler arasından sızan damlalar biriksin diye; yanı başımdaki yatağa alüminyum bir tencere ve balçıktan yapılmış büyükçe bir çanak koymak için kaç gece, annemin beni biraz kenara itmesi sonucunda uyandığımı hatırlıyorum. Tencere şurada, balçık çanak orada, başka bir

kap da biraz ötede. Uyumaya çalışırdım. Bazen uyurdum. Bazen de kaplara biriken suların üzerine ritmik bir şekilde, şıp şıp diye düşen damlaların sesi uykumu bölerdi. Kaplar dolunca veya dolmaya yakın olunca her damla bir miktar suyun yere taşmasına sebep olurdu. Annem hemen yeni bir kap getirir, dolan kabın yerine koyar ve dolu olanı da dışarı dökerdi.

5 yaşındaydım. Bir kış sabahıydı. Baharı andıran bir güneş, kampın üzerine çöken asık suratlı kış gecesinin izlerini siler gibiydi. Kardeşim Muhammed'in elinden tutmuş kampın etrafında dolaşıyorduk. Mısır ordusuna mensup askerler, kampın yakınındaki karargâhta nöbet tutuyorlardı.

Karargâhtaki askerler, bizi çok seviyorlardı. Onlardan biri bizimle tanışmış, isimlerimizi öğrenmişti. Bizi gördüğü zaman seslenirdi: "Muhammed!" "Ahmed!" "Buraya gelin!" Yanına gider, dururduk. Ezilir, büzülür, boynumuzu bükerek her zaman yaptığı gibi bize bir şeyler vermesini beklerdik. Elini askeri pantolonunun cebine sokar, fıstıklı bir tatlı çıkarır, her birimize bir parçasını verirdi. Tatlıyı büyük bir iştahla yerdik. Asker elini omuzlarımıza koyar, şefkatle başlarımızı okşar, sonra da eve dönmemizi isterdi. Biz de kampın yollarında seğirterek eve dönerdik.

Nihayet alabildiğine uzun süren kara kış bitmişti. Güneş parlıyor, havalar yavaş yavaş ısınıyordu. Artık yağmurlar ansızın bastırmıyordu. Kışın tekrar gelmek için uzun zaman bekleyeceğini, en azından yakın bir zamanda gelmeyeceğini düşünüyordum. Ancak etrafımda sıkıntılı bir hava, bir telaş seziyordum. Bütün aile, o yağmurlu geceden çok daha kötü bir halde görünüyordu. Neler döndüğünü anlamıyordum. Ama normal bir durum olmadığı da belliydi. Annemin elindeki bütün kapları yağmur sularıyla doldurup sonra da evin avlusuna döktüğü o yağmurlu kış gecelerinden bile daha berbat bir durum seziyordum.

Babam komşumuzdan bir kazma ödünç almış, onunla evin önünde büyük ve uzun bir hendek kazıyordu. Kardeşim Mahmud da zaman zaman ona yardım ediyordu. O zamanlar on iki yaşındaydı.

Hendeği hazır hale getirdikten sonra babam, üzerini ahşapla kapattı. Avlunun çatısındaki sac levhalarını getirip tahtalarla kapattığı hendeğin üzerine koydu. Babamın bir sıkıntısının olduğunun farkındaydım. Çünkü durmadan bir şeyler arıyor, etrafını kurcalıyordu. Sonra mutfağın kapısını yerinden sökerek hendeğin girişine koyup üzerini kapattı. İşini tamamlandığını anlamıştım. Bütün cesaretimi toplayarak hendeğin kapısı olarak düşünülen açıklığa yaklaştım ve oradan hendeğin içine göz attım. Yerin altında karanlık bir oda gibiydi. Hiçbir şey anlamamıştım. Ama bizi zor, normal olmayan bir şeyin beklediği de gayet açıktı. Fırtınalı, yağmurlu gecelerden bile daha zor.

Kimse bir parça fıstıklı tatlı almak için Mısırlı askerlerin yanına da götürmüyordu artık beni. Defalarca gitmek istediğim halde kardeşim hep reddediyordu. Hem benim hem de Muhammed için büyük bir değişiklikti bu. Tabii, anlayacak durumda değildim. Hasan da bizim bu sırrımızı bilmiyordu. Belki de biliyordu ama bize katılmıyordu. Bize niçin katılmadığını bilmiyordum. Fakat benimle aynı yaşta olan ve bizim eve bitişik bir evde oturan amcamın oğlu İbrahim, her şeyden haberdardı.

Muhammed, askerin yanına gitmeyi ve bana eşlik etmeyi kabul etmeyince İbrahim'i yanıma almak için amcamın evine gittim. Kapıyı açtım ve odaya girdim. Amcam oturmuştu. Yüz hatlarının bu kadar gergin olduğu başka bir gün hatırlamıyordum. Elindeki tüfeğin bakımını yapıyordu. Bir gün ben de böyle bir şey yapabilir miyim diye geçirdim içimden. Bütün dikkatimi tüfeğe vermiştim. Uzun süre gözlerimi tüfekten alamadım.

Amcam beni çağırdı ve yanına oturttu. Tüfeği elime verdi ve aradan zaman geçtikçe anladığım bir şeyler anlattı. Sonra başımı okşadı ve beni odadan çıkarttı. İbrahim'le beraber evden çıkıp kampın çevresine doğru yürümeye başladık. Kampın yakınlarındaki Mısır Ordusu'nun karargâhına gitmekti amacımız.

Oraya vardığımızda her şey tamamen değişmişti. O asker de her zamanki gibi bizi beklemiyordu. Gelişimizden memnun

olmadı. Ortada anormal bir şeyler vardı. Her zaman bizi sıcak karşılayan, bizi gördükleri için memnun olan Mısırlı askerler; "Uzaklaşın, annelerinizin yanına dönün!" diye bağırıyorlardı. Hayal kırıklığı içinde gerisin geri dönmüştük. Fıstıklı tatlıdan payımıza düşeni alamamıştık. Ama bu değişikliği anlayacak durumda değildim.

Ertesi gün annem evden birkaç yatak ve sergi almış, aldıklarını babamın kazdığı hendeğe serip yerleştirmişti. İki veya üç ibrik dolusu su, biraz yiyecek getirmiş ardından hepimizi hendeğin içerisine oturtmuştu. Sonra amcamın karısı, oğulları Hasan ve İbrahim de bize katıldılar. Toplandığımız bu daracık yerde sıkışmıştım. Sebebini de bilmiyordum. Evimizi, odalarını, avlusunu, caddeleri ve sıcacık sokakları bırakıp buraya tıkış tıkış doldurulmuştuk. Çıkmak veya delikten dışarıya bakmak istediğim her seferde, annem beni geri çeker ve yerime oturturdu. Ara ara bir parça ekmek ve birkaç zeytin verirdi bana.

Güneş yavaş yavaş batıyordu. Gündüzün aydınlığı çekiliyor ve sığındığımız hendeği git gide gecenin karanlığı dolduruyordu. Biz küçüklerin içini korku sarmıştı. Huzursuzduk. Dışarı çıkmak için harekete geçiyorduk ama annem ve amcamın eşi bizi engelliyorlardı. Çıkmaya tekrar tekrar yelteniyorduk. En sonunda annem ve amcamın eşi bize bağırmak zorunda kaldılar: "Çocuklar, dışarıda savaş var, savaş! Savaşın ne olduğunu bilmiyor musunuz?" O zaman savaşın ne olduğunu bilmiyordum tabi. Ama normal olmayan, korkutucu, karanlık ve boğucu bir şey olduğunu anlamıştım.

Dışarı çıkma girişimlerimiz ve girişimlerimizin annelerimiz tarafından engellenmesi devam edip durdu. Ağlama seslerimiz git gide yükseliyordu. Annelerimizse umutsuzca bizi sakinleştirmeye çalışıyorlardı. O sırada Mahmud: "Anneciğim, lambayı getirip yakayım mı?" dedi. "Tamam, Mahmud." dedi annem. Mahmud dışarı çıkmak üzere harekete geçti fakat annem onu yakalayıp gitmesine engel oldu. "Sakın çıkma Mahmud!" diye bağırdı.

Annem Mahmud'u yerine oturttu ve kendisi çıkıp gaz lambasıyla geri döndü. Lambayı yaktı, hendek biraz aydınlanmıştı. Lambanın yanmasıyla bizlere de bir sakinlik ve huzur çöktü. Kardeşlerim, amcamın çocukları gibi benim de uykum gelmeye başlamıştı. Annem ve amcamın eşi uykuya direniyorlardı ama sonunda onlar da yenik düştüler. Ertesi gün görünürde farklı bir şey yoktu. Gün boyunca çukurda kalmıştık.

Öğretmen bir komşumuz vardı, Aişe. Radyoyu yanından ayırmazdı. Son haberleri rahatça dinlemek için radyonun iyi çektiğini düşündüğü hendeğin çıkışına yakın oturmaya özen gösterirdi. Haberler bittikten sonra gelip haberleri anneme ve amcamın eşine anlatırdı. Havayı bir hüzün kaplardı ondan sonra. Derin bir sessizlik hâkim olurdu. Annemin ve amcamın eşinin bizim bir şey duymamamız için gösterdikleri özel çabadan, bir şeylerin iyi gitmediği belli oluyordu. Meraklı sorularımıza cevap vermekten özenle kaçıyorlardı. Bizim ısrarlı sorularımızdan kurtulmak için; "Sesinizi çıkarmayın!" diye bizi uyarırlardı. Kahire'de yayın yapan 'Arapların Sesi' radyosunun yorumcusu Ahmed Said'in Yahudileri denize dökmekten söz eden, Siyonist rejimi tehdit eden ateşli nutukları da iyice seyrelmiş, sonunda sesi çıkmaz olmuştu. Sıcak günlerde yaptığımız kumdan kaleler gibi, ailemizin terk etmek zorunda kaldığı evlerine, yurtlarına dönme umutları da yıkılıp gitmişti. Artık tek temennimiz; evlerimize amcam ve babamla birlikte dönebilmekti. Amcam, Filistin Kurtuluş Ordusu'na, babamsa Halk Direniş Hareketi'nin saflarına katılmıştı.

Aişe Hanım'ın radyodan dinlediği her haberden sonra hendeğe hüzün ve gerginlik çöküyor, eller duaya kalkıyor, annemler; babam ve amcamın sağ salim dönmeleri için Allah'a yalvarıyorlardı. Patlama sesleri de gittikçe artmış ve iyice yakınlaşmıştı. Artık patlamalar daha bir şiddetliydi. Annem ara ara hendekten çıkıyor, birkaç dakika evde kalıyordu. Sonrasında yememiz için biraz yiyecekle dönüyordu. Amcamın eşine, odasından çıkıp

bizimle hendeğe girmeyi reddeden dedemin durumunun iyi olduğunu haber veriyordu.

Başlarda dedem, Feluce'ye dönmeyi umuyordu. Yakınlarda döneceklerini düşünüyordu. Ona göre bizim için bir tehlike söz konusu değildi. Asıl tehlikede olan Yahudilerdi. Arap orduları onları ezip geçecekti. Ancak savaşta dengenin aleyhimize geliştiği ortaya çıkınca, dedem hendeğe girmeyi reddetti. Çünkü onun için yaşamanın bir tadı, bir değeri kalmamıştı artık. Daha ne kadar saklanacak, kaderimizden ne kadar kaçacağız deyip duruyordu. Bu koşullarda ölmekle yaşamak arasında bir fark görmüyordu.

Bir kez daha karanlık çökmüştü. Bizler de uykuya dalmıştık. Peş peşe gelen ve çok daha şiddetli oldukları anlaşılan patlama sesleriyle uykularımız bölünüp durdu sabaha kadar. Ertesi sabah patlamaların şiddeti daha da artmıştı. O gün de diğer günlerden farklı bir şey olmadı. Bir olay dışında. Büyük bir kalabalık aynı yöne doğru hızla akıyor ve "Casus!" "Casus!" diye bağırıyorlardı. Bir casusu kovaladıkları anlaşılıyordu. Adam araba benzeri bir şeye binmişti. İnsanlar da peşinden koşuyorlardı. Annemin, amcamın eşinin ve Aişe Hanım'ın sözlerinden anladığım kadarıyla bu adamın Yahudilerle ilişkisi varmış.

Patlamaların yoğunluğu ve şiddeti iyice artmıştı. Çok yakınımızda gerçekleşiyorlardı artık. Şehrin batı yakasındaki evleri hedef aldıkları belli oluyordu. Her yeni patlamadan sonra korku ve endişe artıyor, insanlar bağırıp çağırıyor, ağıtlar eşliğinde feryatlar yükseliyordu. Bazıları da panik halindeki insanları sakinleştirmeye çalışıyorlardı. Aişe Hanım, zaman zaman hendeğin girişine yaklaşıyor, haberleri dinledikten sonra anneme ve amcamın eşine yeni haberleri anlatıyordu. Birkaç gün geçmişti. Artık annem, hendeğe sığındığımız ilk iki gün yaptığı gibi hendekten çıkıp eve gidebiliyordu.

Aişe Hanım, bir keresinde yine haberleri dinliyordu. Haberleri dinledikten sonra ağlamaya ve ağıtlar yakmaya başladı. Ayakları onu taşıyamıyordu artık. Yere yığıldı. "Yahudiler

ülkemizi işgal ettiler!" diye mırıldanıyordu. Hendeğe bir müddet sessizlik çöktü. Sessizlik, olup bitenlerden ürküp endişelenen küçük kız kardeşim Meryem'in ağlaması ile bozuldu. Sonra biz de annelerimiz gibi ağlamaya başladık.

Bombardıman ve patlama sesleri durmuştu. Zaman zaman oradan buradan gelen kurşun seslerinden başka bir ses duymaz olmuştuk. Gece saatlerine doğru bu sesler de kesildi. Derin bir sessizlik vardı. Gece, komşuların seslerini duymaya başladık. Gizlendikleri hendeklerden veya savaşın başından beri ayrılmadıkları evlerinden çıkıyorlardı. Aişe Hanım, durumu anlamak için dışarı çıktı, kısa süre sonra da döndü. "Savaş bitti, çıkın." dedi. Önce annem ve amcamın eşi çıktılar, sonra da çıkın diye bize seslendiler.

Günler sonra ilk defa açık havayı teneffüs ediyordum. Ama barut kokan ve etrafımızda yıkılan evlerden kalkan tozların karıştığı bir havaydı bu. Annem beni eve sürüklemeden önce bir süre etrafıma baktım. Her tarafta yıkılan yerleri gördüm. Bombardıman sonucu komşularımızın çoğunun evi yıkılmıştı. Bizim evimiz ayaktaydı, herhangi bir zarar görmemişti. Eve girdik. Dedem bizi kucakladı. Teker teker hepimizi öptü. Bizi sağ salim gördüğü için Allah'a hamd ediyordu. Bir yandan da oğullarının en kısa zamanda sağ salim dönmeleri için Allah'a yalvarıyordu.

Amcamın eşi ve iki çocuğu o gece bizimle yattılar. Babam ve amcam ise o gece dönmediler. Dönmelerinin zaman alacağı anlaşılıyordu. Sabahın ilk ışıkları ile kampın sokakları hareketlenmişti. Bütün komşular; oğullarını, akrabalarını ve komşularını arıyorlardı. Onları sağlıklı görünce rahatlıyor ve Allah'a hamd ediyorlardı. Bombardımandan etkilenen, tamamen veya kısmen yıkılan evlerin sakinlerinin durumunu öğrenmeye çalışıyorlardı.

Bulunduğumuz semtte ölenlerin sayısı azdı. Semt sakinlerinin büyük kısmı evlerini bırakıp deniz sahiline, kırsal kesimlere veya yakınlardaki açık alanlara kaçmışlar ya da daha önce kazdıkları hendeklere sığınmışlardı.

İşgal kuvvetleri bir bölgede güçlü bir direnişle karşılaşmış ve çekilmek zorunda kalmıştı. Kısa bir süre sonra bir tank birliği ve askeri cipler görünmüştü. Araçların üzerlerinde Mısır bayrakları dalgalanıyordu. Direnişçiler, yardım ve destek geldi diye sevinç içinde bulundukları mevzilerden ve hendeklerden dışarı çıkıp kutlama maksadıyla havaya ateş etmeye başladılar. Gelen destek kuvvetlerini karşılamak için toplanmışlardı. Birlikler yaklaşınca direnişçileri yoğun bir ateş altına aldılar. Bu arada araçlara ve tanklara astıkları Mısır bayraklarını indirip İsrail bayraklarını astılar. Bu hile ile neredeyse direnişçilerin hepsini öldürmeyi başarmışlardı.

İnsanlar, savaştan önce Mısır ordusu tarafından karargâh olarak kullanılan okullara hücum ettiler bir ara. Mısır askerlerinin geride bıraktıkları şeyleri alıp evlerine götürüyorlardı. İşgal kuvvetleri onları ele geçirmesinler diye kimi bir sandalyeyi, kimi bir masayı, kimi bir çuval hububatı, kimi de çeşitli mutfak gereçlerini evine taşıyordu. Yerlerini terk edip çekilen Mısır askerlerinin mirasını almaya kendilerini daha çok hak sahibi olarak görüyorlardı. Çok geçmeden ortam biraz daha kızıştı. İnsanlar buldukları mağazaların kapılarını kırarak yiyecekleri ve çeşitli eşyaları yağmalamaya başladılar. Bazıları Mısır ordusunun karargâhlarında terk edilmiş silahlara ve mühimmata özellikle el koyuyordu. Bu kargaşa birkaç gün devam etti. Herkes kafasına göre hareket ediyordu.

Bir gün öğleden önce uzaktan bir hoparlör sesi duyuldu. Bu ses, kırık bir Arapçayla sokağa çıkma yasağının başladığını, kimsenin evinden çıkmaması gerektiğini, evinden çıkanın ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalacağını ilan ediyordu. İnsanlar evlerinden çıkamadılar. Hoparlör ile sokağa çıkma yasağını ilan eden askeri cipler, sokaklarda dolaşıyorlardı. Sonrasında on sekiz yaşından büyük bütün erkeklerin dışarı çıkıp en yakındaki okulda toplanması gerektiğini söylediler. Emre uymayıp evinden çıkmayanı ise ölümle tehdit ediyorlardı.

Babam ve amcam henüz dönmemişlerdi. Ağabeyim Mahmud da dediklerinden daha küçüktü. Dedem okula gitmek üzere

evden çıkınca yaşlı ve zayıf biri olduğunu gördüğü için bir asker bağırarak dedemin eve dönmesini istedi. Dedem, önce çıkın diye ilan ettikleri, şimdi de çıkma diye bağırdıkları için ne yapmak istediklerini anlamamış olarak söylene söylene geri döndü. Kısa bir süre sonra işgal kuvvetlerinden büyük bir birlik görünmeye başladı. Ellerinde tüfekleriyle teker teker evlere girip on sekiz yaşından büyük olup da okulda toplanma emrine uymayan erkekleri aramaya başladılar. Birini gördükleri zaman tereddüt etmeden üzerine kurşun yağdırıyorlardı.

Semtin erkekleri yakınlardaki okulda toplandılar. Askerler onları okulun bahçesinde tek sıra halinde dizip yere oturttular. Etraflarını askerler sarmıştı, silahlarını onlara doğrultarak.

Bütün erkekler toplandıktan sonra kamufle edilmiş askeri bir cip okula geldi. Cipten sivil giyimli bir adam indi. Fakat işgal ordusunun bir subayı olduğu belliydi. Bütün askerler dikkat çekecek şekilde dediklerini yapıyor, verdiği emirleri yerine getiriyorlardı. Emirleri doğrultusunda erkekleri yanaşık düzene geçirdiler. Sonra okulun bahçesinde topladıkları erkeklere, birer birer ayağa kalkıp yürümelerini, ardından gelen cipin önünden geçmelerini emrettiler. Toplanan erkekler bir askerin işaretiyle birer birer yerlerinden kalkıyor ve yürümeye başlıyordu. Bazıları geçerken arabadan sinyal sesi yükseliyordu. O anda askerler hemen onun üzerine atılıyor ve sıkıca tutuyorlardı. O kişileri döverek, aşağılayarak arka taraftaki bir alana doğru sürüklüyorlardı. Oradaki askerlerin görünüşleri daha sertti ve teçhizatları okulun ana bahçesindeki askerlerden kat kat fazlaydı.

Cipin yanından geçerken sinyal ötüyorsa bu, o kişinin sorunlu olduğu, tehlikeli olarak tanımlandığı anlamına geliyordu. Son adam da kalkıp, cipin önünden geçene kadar bu işlem devam etti. Arada bir sinyal ötüyor ve o adamı hemen yakalayıp arka tarafa götürüyorlardı. Geçerken sinyal ötmeyen kişileri ise bahçenin ön tarafında oturtuyorlardı.

Her şey tamamlandıktan sonra sivil giyimli olan subay ağır bir Arapçayla konuşmaya başladı. Konuşması gayet iyi

anlaşılıyordu. Benim adım "Ebu Dib" diye kendini tanıttı. İsrail istihbarat subayı olarak bu bölgeden sorumlu olduğunu söyledi. Sonra Arapların yenilmesi ile oluşan yeni durumu izah eden uzun bir konuşma yaptı. Huzur ve düzen istediğini, bölgede sorun olmasından rahatsız olacağını belirtti. Bir kimse güvenliği bozacak veya bu yönde herhangi bir şey yapacak olursa ya idam edilecek ya da hapse atılacak diye ekledi. Kapısının, İsrail Savunma Kuvvetleri'ne hizmet etmek isteyen herkese açık olduğunu söylemeyi de ihmal etmedi. Konuşması bitince, orada bulunanlardan sessizce ve herhangi bir kargaşaya mahal vermeden evlerine dönmelerini istedi. Herkes okuldan evlerine dönmek üzere dağıldı. Her biri mutlak bir ölümden kurtulduğunu düşünüyordu. Ancak semtin erkeklerinden yaklaşık yüz kişiyi ayırmışlardı.

İstihbarat subayı geldiği cipe binerek bahçenin arka tarafında bekletilen adamların yanına gitti. Bu adamlardan bir kez daha birer birer cipin önünden geçmelerini istedi. Geçtiği sırada sinyal öten kişileri yüzleri duvara dönük olacak şekilde beklemelerini emretti. Diğerleri ise başka bir tarafta bekletiliyorlardı.

Bu gruptan on beş kişi seçilmiş ve duvarın önünde dizilmişlerdi. Ardından istihbarat subayı bir grup askere emirler verdi. Askerler silahlarını alıp yere çöktüler. Ardından duvara dizilen adamlara ateş etmeye başladılar. Adamların cansız bedenleri bir bir yere yığılıyordu. Terden sırılsıklam olan diğerlerini ise arkadan ellerini ve gözlerini bağlayarak; onları Mısır sınırına götürecek bir otobüse bindirdiler. Askerlere, Mısır sınırını geçene kadar onlara eşlik etmelerini ve gitmek istemeyen veya sağa sola bakmaya çalışan biri olursa ona ölünceye kadar ateş etmeleri için emri verildi.

İkinci Bölüm

Günler geçiyordu ve babamla amcam henüz dönmemişlerdi. Herhangi bir haber de yoktu. Dedem, annem ve yengem karşılaştıkları herkese onları soruyorlardı. Ama hiçbir sonuç alamıyorlardı. Komşularımızın çoğunun durumu da bizden farklı değildi. Çünkü hem Filistin Kurtuluş Ordusu hem de Halk Direnişi saflarında birçok kayıp vardı. Oturduğumuz semt, tıpkı Batı Şeria'nın, Gazze Şeridi'nin bütün bölgeleri gibi derin bir karamsarlık, umutsuzluk ve bir tür kargaşa içine gömülmüştü. İnsanlar, durumlarının ne olacağını bilmez bir haldeydi.

Dedem, her sabah güneşle birlikte bastonunu alır ve oğullarını aramaya çıkardı. Yorgunluktan bitap düşene kadar tanıdığı tanımadığı herkese, oğullarını sorardı. Annem ve savaşın başından beri kendi evlerine gitmeyip bizde kalan yengem kapıda oturur, dedemin güzel bir haberle dönmesini beklerlerdi. Akıbetleri belli olmayan kocaları için duydukları korku ve endişe onların yüreklerini yakıyordu. Kardeşlerim ve amcamın oğulları neler olup bittiğini biliyorlardı. Ama ben, henüz etrafımda olup bitenleri anlayabilecek yaşta değildim. Annem ve yengemin dertleri başlarından aşkındı, bizimle ilgilenemeyecek kadar acılarıyla meşguldüler. Ablam Fatıma bizimle ilgilenirdi. Arada bir yiyecek bir şeyler hazırlayıp bize veriyor, ihtiyaçlarımızı da o gideriyordu.

O günlerden birinde, güneş batmak üzereydi. Dedemin de oğullarını arama yolculuklarından eve dönme vakti gelmişti. Annem kapıyı açmış, sokağın başında dedemin görünmesini bekliyordu. Az sonra asasına dayanarak yürüyen dedem sokağın başında göründü. Ama artık ayakları bedenini taşıyamıyor

gibiydi. Yürümüyor, adeta ayaklarını sürüklüyordu. Taşıdığı haber omuzlarına ağır bir yük bindirmişti. Annem, dedesini karşılasın, yürümesine yardım etsin diye ağabeyim Mahmud'a seslendi. Mahmud koştu. Dedemin yanaklarından süzülen gözyaşlarına bakakaldı. Mahmud, ne ettiyse de dedem tek kelime etmemişti. Evin kapısına kadar geldiklerinde duvara yaslandı dedem. Eve girmek üzere kapıdan bir adım atmıştı ki düşecek gibi oldu. Annem ve yengem kolundan tutup kaldırdılar ve bir haber mi var diye soru yağmuruna tuttular dedemi. "Ne öğrendin? Ne biliyorsun?" Bir yandan da söyleyeceği haberi duymaktan korkuyorlardı. Dedemin konuşacak hali yoktu. Ne bir kelime edebiliyordu ne de yerinden kımıldayabiliyordu. Hep birlikte onu odasına taşıyıp yatağına oturttular. Evdeki herkes dedemin etrafında dönüyordu. Ağzından çıkacak tek bir kelimeye bakıyorlardı.

Annem su dolu ibriği uzattı. Tuttu, ama kaldırıp içecek takati yoktu dedemin. Annem ibriği alıp dudaklarını birkaç damla su ile ıslattı.

Dedem, daha çok acı ile yengeme bakıyordu. Öğrendiği haberin babamdan çok amcamla ilgili olduğu anlaşılıyordu. Yengemin telaşı biraz daha artmıştı. "Ne oldu ey Ebu İbrahim? Ne duydun? Hayırdır inşallah!" diye sorup durdu. Dedemin gözyaşları sel olup akıyordu. Nefesini tutmaya, duygularını kontrol etmeye çalışıyordu.

Yengem ağlamaya başladı. Dedemin söyleyemediği haberin ne olduğunu anlamıştı. "Mahmud öldü mü?" diye feryat etti. Dedem, yengemin sorusunu doğrular bir şekilde başını salladı. Yengemin çığlıkları, feryadı daha da arttı. Saçını başını yolmaya başladı. Annem de ağlıyor ama kendini tutuyordu. "Mahmud öldü! Mahmud öldü!" diye inleyen yengemin acısını hafifletmeye çalışıyordu. "Ümmü Hasan! O ölmedi, şehid oldu!"

Amcamın iki oğlu da ağlıyordu. Erkek ve kız kardeşlerim. Herkes ağlıyordu. Ben, öylece kalakalmıştım. Ne olduğunu anlamamıştım. Kapı çaldı. Mahmud, kim olduğunu görmek için

kapıya koştu. Komşu kadınlar gelmişti. Ağlama seslerini, ağıtları, feryatları duymuş, ne olduğunu öğrenmek ve yasımıza ortak olmak için koşmuşlardı. Odamız, gelen ve ayakta duran komşularımızla dolup taştı. Ağıt ve feryat sesleri göğe yükseliyordu.

Günler geçmiş, babamın akıbetine dair hâlâ bir haber alamamıştık. En son bir kişi onu gördüğünü, Yahudiler şehri işgal ederken hayatta olduğunu ve Halk Direniş birlikleri saflarında güneye doğru çekildiklerini söylemişti. Bütün bildiğimiz buydu. Yeni bir şey yoktu. Dedem, amcamın (Allah rahmet etsin) yasının ardından babamın akıbetine ilişkin haberler öğrenmek için yeniden seferlerine başladıysa da bütün öğrendiği bundan ibaretti.

Günler sonra, artık beklemesi gerektiğine kanaat getirdi. Herhangi bir haber öğrenebileceğine dair umudu kalmamıştı. Bu yüzden beklemeye karar verdi. Bakarsın, kendiliğinden bir haber gelirdi. Babamdan bir haber gelene kadar hepimizin beklemesi gerekiyordu. Çünkü o, bizim nerede olduğumuzu biliyordu. Ama biz onun yerini bilmiyorduk. Günler böylece geçip gitti. Hayatın da normal akışına dönmesi, devam etmesi gerekiyordu. Herkesin yaşananlardan sonra yeni duruma göre duygularını kontrol edip hayatını düzenlemesi kaçınılmazdı.

Okullar yeniden kapılarını açtı. Kardeşlerim ve amcamın büyük oğlu okula gitmeye başladılar. Annem ve yengem sabah erkenden uyanır, onları okul için hazırlardı. Beraber okul yoluna düşüyorlardı. Ben, henüz süt emen kız kardeşim ve amcamın oğlu İbrahim evde kalırdık. Dedem, gündüzün ilerleyen saatlerinde evden çıkıp gözden kaybolur, ara ara elinde biraz domates, bir parça ıspanak, birkaç patates ve patlıcan gibi sebzelerle geri dönerdi. Annem ve yengem onları alır kardeşlerim ve amcaoğlum okuldan döndüklerinde yesin diye yemek yaparlardı.

Her sabah annem veya yengem testi ve demir kazanı alıp sivil yardım kurumunun semtin meydanına koyduğu su deposuna giderdi. Ellerindeki kaplara su doldurabilmek için. Evlerimize su, günde iki veya üç saat ancak gelirdi. Sırası gelen elindeki kapları

doldururdu. Bazen sıra gelmeden depodaki su biterdi. Su dolduramayanlar ya bir sonraki günü beklemek zorunda kalırdı ya da komşularından bir miktar su alarak günlerini geçirmeleri gerekirdi. Bazen erken kalkmayan, kaplarını sıranın başına koyamayan komşu kadınlardan bazıları, başkalarının sırasını çalar, kendi kaplarını onların kaplarının önüne koymaya çalışırlardı. Tabi, fark edildiği zaman kavga gürültü kopar, sıra benimdi senindi diye saç saça baş başa birbirlerine girerlerdi. Bazen kavgayı ileri götürüp birbirlerini itip saçlarından tutup çekiştirdikleri, birbirlerine karşı kötü sözler sarf ettikleri de olurdu. Hatta birbirlerinin testilerini kıracak kadar şiddetli bir kavgaya da tutuşurlardı.

Deponun önü çamur olurdu. Kardeşlerim ve komşuların çocukları okuldan döner, yemeklerini yer, sonra da *yedi kule* denilen oyunu oynamak üzere dışarı çıkarlardı. Önce su deposunun önündeki çamurdan yedi parça alarak büyükten küçüğe olacak şekilde çamuru top haline getirirlerdi. Bunları büyükten küçüğe doğru kule şeklinde üst üste dizer, sonra eskimiş kumaş parçalarını artık kullanılmayan bir çorabın içine koyarak onu da top haline getirirlerdi. Bu kumaşları, yılda iki kere sivil yardım kurumu tarafından bize verilen elbiselerden çıkarırdık. Çocuklar, kumaşları yumak haline getirir ve avuca sığacak bir top olacak şekilde dikerlerdi. Ardından iki takıma ayrılırlardı. Bir oyuncu kuleden birkaç metre uzakta durur, kuleyi yıkmak için topu atardı. Eğer kuleyi yıkamazsa; onun yerini diğer takımdan bir kişi alırdı. Şayet kuleyi yıkmayı başarırsa, koşmaya başlardı. Diğer takımın oyuncuları da kuleyi yıkan çocuğun peşinde koşarlardı. Kulenin yanında duran oyuncu ise topu karşı takımın oyuncularına atarak vurmaya çalışırdı. Eğer isabet ettirse, kuleyi devirme sırası kendi takımına geçerdi. İsabet ettirmese, bu sefer de takımındaki diğer oyuncuların topu bir kez daha kendisine atmalarını beklemek zorunda kalırdı. Bu esnada ilk takımın oyuncuları kuleyi yeniden kurmak üzere yıkılan kulenin yanına döner; eğer başarırlarsa, bir kez daha onlar kuleyi devirme

sırasını elde etmiş olurlardı. Kuleyi kuramadıkları ve topun da oyunun merkezine doğru geldiğini gördükleri zaman, top kendilerine değmesin diye tekrardan kaçışmaya başlarlardı.

Kız çocukları ise seksek oynardı. Bu oyun, bir parça kaldırım taşı veya normal bir taşla oynanırdı. Ama bu taşın, yassı ve düzgün olması gerekiyordu. Çocuklar yerde birbirine bitişik, üç adet dikdörtgen çizerdi. Bunların her birinin bir metre kare olması gerekiyordu. Dikdörtgenlerin sonuna da bir daire çizerlerdi. Oyuncu taş parçasını ilk dikdörtgene atar, peşinden kendisi de tek ayak üzerinde duracak şekilde dikdörtgene sıçrardı. Sonra üzerinde durduğu ayağıyla taşa vurarak ikinci kareye geçmesini sağlar ve kendisi oraya sıçrardı. Yine tek ayak üzerinde durduğu haliyle taşa vurarak üçüncü kareye girmesini sağlar ve kendisi de oraya sekerek zıplar ve karelerin sonundaki daireye girmek üzere taşa bir kez daha ayağıyla vururdu. Taş daireye girdiğinde oyuncu orada iki ayağı üzerinde durma hakkını kazanırdı. Ardından üçüncü kareye girmek üzere taşa tekrar vurur ve oyuna tekrar başlardı. Seksek böylece devam ederdi. Şayet düşerse veya ayağıyla çizgiye basarsa, yanardı. Oynama sırası ise rakibine geçerdi. Kızlar bazen böyle seksek oynar bazen de ip atlarlardı.

Kimi zamansa çocuklar, Arap-Yahudi oyununu oynardı. Biri Arap, biri de Yahudi olmak üzere iki takıma ayrılırlar, ellerine tahta veya odun parçası alarak sanki ellerindekiler silahmış gibi birbirlerine ateş ederlerdi. Birbirlerine "Vurdum seni, çık!" diye bağırırlardı. Bu sefer öbürü de bağırırdı; "Sen çık! Önce ben ateş ettim." Ben vurdum, sen vurdun ile başlayan ağız dalaşı, bazen gerçek bir kavgaya da dönüşebiliyordu. Ama her halükarda Arap takımı Yahudi takımını yenmiş olurdu. Çünkü büyük veya güçlü çocuklar takımları kurar ve mutlaka kendileri de Arap takımının içinde yer alırlardı.

Dedem, ayda bir kere şehirdeki erzak temin merkezine gider, yanına bizim ve amcamın ailesinin yardım kartını da alırdı.

Dönüşü öğleden sonrayı bulurdu. Dedemin ardından diğer erkek ve kadınlar da görünür, önlerinde yüklerini taşıyan bir eşek arabası olurdu. Un çuvallarını, zeytinyağlarını ve kavurma tenekelerini, nohut ve mercimek dolu torbaları eşek arabasına yüklemiş olurlardı. Araba gelir evimizin önünde dururdu. Çocuklar heyecanlanır, arabanın üzerine çıkmaya çalışırlardı. Arabacı, elindeki değneği kaldırarak; çocukları uzaklaştırırdı. Dedem arabacıya eşyalarımızı taşımasını söyler, o da evin içine kadar getirirdi. Sonrasında dedem, cebinden bezden yapılmış bir kese çıkarır; içerisinden birkaç kuruşu ona verirdi. Arabacı, "Allah'a emanet olun." der, eşeğin yularından çekerek uzaklaşırdı. Büyükler engel olsa da çocuklar arabanın peşinden koşarlardı.

Annem zaman zaman kardeşim Meryem'i alır; kampın içerisindeki, İsveçlilere ait olan sağlık ocağına muayene ettirmek için götürürdü. Çocuk-anne sağlığı bölümünde muayenesini yaptırır, kilosunu öğrenirdi. Çok sayıda kadın sağlık ocağında toplanmış olurdu. Yanlarında da muayene ettirmek için getirdikleri çocukları. Kadınlar, sağlık ocağının bekleme salonundaki beyaza boyanmış ahşaptan banklara otururlar, bazıları da yere çömelirdi. Aralarında koyu ve hararetli bir sohbet olurdu.

Kadınlar sorunlarını, dertlerini birbirlerine anlatır; bazen kimilerini şikâyet ederlerdi. Birbirlerinin sırlarına ortak olur; başkalarının dertlerinin, kendilerinin dertlerinden hiç de farklı olmadığına şahitlik ederlerdi. Annem bazen beni de İsveçlilerin sağlık ocağına götürürdü. Sağlık ocağının önünde her zaman seyyar satıcılar olurdu. Ailelerinin geçimini sağlamak için evlerinde yaptıkları çeşitli tatlılar satarlardı. Annemin eteğini çekiştirir, bir parça tatlı alması için onu seyyar satıcıya götürmeye çalışırdım. Annem ısrarlarıma dayanamaz, istediğim tatlıyı bana alırdı. Oysa uzun zamandır babamdan haber alamıyorduk. Dedem de geçimimizi sağlamak için çalışacak durumda değildi. Zaten şu günlerde gençler ve güçlü kuvvetli adamlar bile iş bulmakta zorlanıyorlardı. Buna rağmen bizim durumumuz, komşularımıza nazaran fena sayılmazdı. Bazen dedemin veya annemin

yanında para olduğunu görürdüm. Ama parayı nereden aldıklarını bilmezdim tabi. Fakat savaştan önce annemin kolunda bilezikler vardı. Savaştan sonra hiç görmedim o bilezikleri. Ayrıca zaman zaman Salih dayım bizi ziyaret eder, anneme bir miktar para verirdi. O sırada beni ya da amcamın çocuklarını görürse bizlerin avuçlarına da cebinden çıkardığı bozuklukları koyardı. Hemen evin yakınındaki Ebu Cabir'in dükkânına koşar, dayımın verdiği harçlıkla oradan tatlı alırdık.

Dayım, şanslı bir adamdı. Tekstil atölyesi vardı. Gazze Şeridi'nin işgalinden önce Mısır'dan elektrikle çalışan tekstil makineleri getirtmişti. Atölye işgalden sonra da çalışmaya devam etti. Kaliteli kumaşlar üretiyor ve onları Gazze şeridindeki kumaş tüccarlarına satıyordu. 1967 savaşından bir süre sonra Batı Şeria ile Gazze Şeridi arasında kademeli bir şekilde temas kurulmaya başlamıştı. Dayım da o süreçte ürünlerini Batı Şeria'nın güneyindeki el-Halil bölgesine satma imkânını buldu. Maddi durumu iyi olduğu için her dönemin sonunda kazancının bir kısmını anneme vermek istiyordu. Annem de bunu kabul etmezdi. Parayı alması için çok fazla ısrar eder, adeta annemi usandırırdı. Şöyle diyordu: "Ben sana yardım etmezsem, kim sana yardım edecek? Çocukların nasıl geçinecekler?" Sonra annem dayımın uzattığı parayı alır, başını öne eğer ve yanaklarından gözyaşları süzülürdü. Dayım da "Her seferinde böyle ağlıyorsun!" diyerek anneme gönül koyardı.

Yengem ve çocukları artık büyük oranda bizimle yaşıyorlardı. Ekmeğimizi, suyumuzu onlarla bölüşüyorduk. Dedem; kardeşim Mahmud ve amcamın oğlu Hasan'dan bizim evimizle amcamın evini ayıran bahçe duvarının bir kısmını yıkmalarını istemişti. Artık iki ev, bazı özel alanlar hariç, bir ev haline gelmişti. Yengemin ailesi de zor durumdaydı. Kocası şehid düştüğü, geçimini sağlayacak kimsesi olmadığı halde yengeme destek olacak güçleri yoktu. Bu yüzden bir süre sonra tekrardan evlenmesi için yengeme baskı yapmaya başladılar. Kocası öldüğü için bu şekilde sahipsiz kalmasının ne gereği var diye düşünüyorlardı.

Yengem ise çocuklarını düşünerek, ailesinin baskılarına karşı çıkıyordu. Ama ailesi, dedeleri ve amcalarının çocuklara bakacağını söylüyor; bu şekilde yengemi ikna etmeye çalışıyorlardı. Evlenmen gerekir, daha yaşın genç, önünde bir gelecek var, bu fırsatı tepmemen gerekir diye dayatıyorlardı. "Zaman gençliğini yer bitirir, bir de bakmışsın ki treni kaçırmışsın." diyorlardı.

Günlerimiz, aylarımız, yıllarımız böyle geçti.

Bir keresinde dayım yine bizi ziyarete gelmişti. Elini cebine attı ve önceden hazırladığı parayı anneme vermek istedi. Annem bu kez parayı almayı kesin bir şekilde reddetti. Ne yaptıysa da annemi parayı almaya ikna edemedi. Dayım en sonunda annemi ikna etmek için bir hileye başvurmak zorunda kaldı. "Atölyede yeni bir işçi çalıştırmak istemiyorum. Atölyeyi temizleyecek, etrafı düzenleyecek birilerine ihtiyacım var. Mahmud ve Hasan artık büyüdüler, delikanlı oldular. Onların okuldan döndükten sonra gelip atölyede çalışmalarını istiyorum. Yabancı birini işe alacağıma onlar benle çalışsın. Bu para da aylık ücretlerinin avansı olsun." dedi.

Annem, ertesi gün işe başlamaları şartıyla parayı kabul etti. Böylece Mahmud ve Hasan ailenin geçimini temin etme görevini fiilen üstlenmiş oldular. Öğlen vakti okuldan gelir, bezden yapılmış çantalarını bir kenara bırakırlardı. Annem, önlerine yemeklerini koyar, sonra da uzun bir konferansa başlardı. Yolda nasıl yürüyeceklerine, nasıl içtenlikle çalışacaklarına, etrafı nasıl temizleyeceklerine, nasıl... nasıl... yapacaklarına dair direktifler veriyordu. Sonra ellerini omuzlarına koyarak kapının dışına kadar onları yolcu eder; güneş batarken de onları muzaffer komutanlar gibi karşılardı. Dayım, öncesinde anneme verdiği parayı Mahmud ve Hasan'ın ücretiymiş gibi vermeye devam etti. Hâlbuki her gün gittikleri atölye de kayda değer bir iş de yapmıyorlardı.

Çok kere şafağın sökmesiyle birlikte dedemin sesine uyanırdım. Abdest alırken her zamanki dualarını tekrarlardı. Ben de o tatlı dualarını, sabah namazının iki rekâtında yüksek sesle

okuduğu Fatiha'yı, zammı sureyi, ardından Kunut Duasını da can kulağıyla dinlerdim. Her gün dinlediğim Kunut Duasını neredeyse ezberlemiştim "Allahumme'hdini fi men hedeyt..." *(Allah'ım doğru yola ilettiklerin arasında beni de doğru yola ilet...)*

Dedem sabah namazını camide kılamıyordu. O zamanlar da hâlâ sokağa çıkma yasağı uygulanıyordu. Yasağa uymayıp sokağa çıkanlar, kampın cadde ve sokaklarında devriye gezen veya bir yerlerde pusuya yatan işgal kuvvetlerinin kurşunlarına hedef olabilirdi. Sokağa çıkma yasağı akşam saat yediden sabah beşe kadardı. Sivil yardımdan gıda malzemeleri almaya gittiği ve sokağa çıkma yasağının uygulandığı bazı olağanüstü günler dışında dedem, namazlarını camide kılardı.

Kampın camisi, büyükçe bir odayı andırıyordu. Üzeri saç bir levha ile örtülmüştü ve küçücük pencereleri vardı. Küçük minaresine taştan basamaklarla çıkılıyordu. Müezzin minareye çıkar ve yüksek sesle ezan okurdu. Mescidin yanında bir tane abdesthane vardı. Abdesthanede abdest almak ya da su içmek için içleri dolu ibrikler hazır bulunuyordu. Mescidin tabanına hasırlar ve artık çürümeye yüz tutmuş eski halılar serilmişti. Mescidin ön tarafında ise ahşap merdivenle çıkılan birkaç basamaklı küçük bir minber yer alıyordu.

Çoğu kez dedem, öğlen namazının vakti girmek üzereyken beni de alır, mescide götürürdü. Küçücük elimi, kocaman avucunun içine alarak sıkı sıkıya tutardı. Yavaş yavaş gitmesine, artık yetmişi geçkin yaşına rağmen onu takip etmekte zorlanırdım. Bu yüzden beni sürüklerdi bazen. Ezandan önce mescitte namaz kılardık. Dedemin yanında durur, gözümün ucuyla ona bakar, yapabildiğim kadarıyla onun yaptıklarını tekrar ederdim. Yanında bağdaş kurup uslu bir çocuk gibi başımı dizine koyardım.

Şeyh Hamid gelir, cep saatini göğüs hizasındaki cebinden çıkarırdı. Ezan vakti girince de minareye çıkar, ezan okumaya başlardı. Şeyhin güzel sesiyle okuduğu ezana, bütün dikkatimi verirdim.

Şeyh Hamid ezanı bitirir, minareden inerdi. Ardından cemaat sünnet namazını kılardı. Ben de yine dedemi göz ucuyla süzer, elimden geldiğince onun yaptıklarını taklit ederdim. Kamptan az sayıda yaşlı cemaat de namaz kılmaya camiye gelirdi. Sayıları bir elin parmaklarını geçmezdi. Ben ve dedeleriyle birlikte gelen bir iki çocuktan başka, namaza gelenlerin hepsi yaşlılardan olurdu.

Öyle anlaşılıyordu ki; dedem de annem de babamın akıbetini olayların akışına bırakmışlardı. Artık onunla ilgili konuşmaları azalmış, artık babam hakkında pek nadir konuşulur olmuştu. Belki de sadece elden bir şey gelmediğini, beklemeleri gerektiğini anlamışlardı.

Ailemizdeki tek değişiklik, yengemin akrabalarının ısrarıyla yeniden evlenmek zorunda kalmasıydı. Kolay olmamıştı. Çocukların en küçüğü akşamları yengemin yanında yatardı. Annem, bize nasıl davranıyorsa amcamın çocuklarına da öyle davranır, onlara olabildiğince anne ve babalarının eksikliğini hissettirmemeye çalışırdı. Ama ne yapsa da onlar için anne ve babanın yerini dolduramıyordu. En fazla, kederlerini biraz hafifletmiş olabilirdi belki. Günler bu şekilde geçiyordu. Sabahları abdest alan dedemin sesine uyanıyordum. Sonra annem uyanıyor, kardeşlerimi ve amcamın çocuklarını okul için hazırlıyor, ardından onları uğurluyordu.

Dedem çarşıya gider, annem evi toparlardı. Ben de henüz sütten kesilmemiş kız kardeşim Meryem'in yanında otururdum. Uyanıp ağlamasın ve evi toparlamakla meşgul olan annemi işinden alıkoymasın diye. Dedem tek başına döner, ardından kardeşlerim ve amcamın çocukları da okuldan gelirdi. Annem öğlen yemeğini hazırlar, sofrayı sererdi. Hep birlikte yemek yerdik.

Yemeğin ardından annem kardeşlerim Mahmud ve Hasan'a her zamanki öğütlerini verir ve kapıya kadar onları yolcu ederdi. Onları dayımın atölyesindeki işlerine gönderirdi. Biz de Arap-Yahudi ve yedi kule oynamak üzere dışarı çıkardık. Kızlar da seksek oynardı. Akşam olunca Mahmud ve Hasan atölyeden

dönerlerdi. Rutin hayatımız, bir değişiklik olmaksızın yoluna devam ediyordu.

Bir gün akşamleyin Mahmud ile Hasan atölyeden geç geldiler. Yalnız değildiler. Dayım Salih de onlarla beraberdi. Her zaman olduğu gibi dayımın etrafında toplandık. Her birimize teker teker selam verip bizleri sevgiyle öptü. Ellerimize bozuk paralardan payımıza düşeni tutuşturdu. Sonra annemle oturup Fethiye Teyzem hakkında konuşmaya başladı. Birileri ona görücü olarak gelmek istiyorlarmış. Dayımın da tanıdığı bir aileymiş. Batı Şeria'da el-Halil'e bağlı küçük bir kasabada oturan kumaş tüccarlarıymış. Bizim buralara da dayımın ürettiği kumaşları satın almak için gelip giderlermiş.

Dayım onları iyi tanısa da annemin fikrini almak için gelmiş. Annem, "Senin görüşün önemlidir." diye başladı söze. "Yeter ki Fethiye uygun görsün, razı olsun. Mademki sen uygun görüyorsun, böyle bir evliliğin olmasına razısın ve adamları da tanıyorsun, o halde Allah mübarek etsin." diye devam etti. O sırada annem, diğer odaya kadar gitti ve bizi dayımla baş başa bıraktı. Her birimizin durumunu, okula gidenlerin derslerini ve halimizi hatırımızı birer birer sordu dayım.

Az sonra annem geldi. Çay demlemişti. Dayım bizimle çay içti, ardından gitmek üzere ayağa kalktı. Annem geceyi bizde geçirmesi için ikna etmeye çalıştı ama dayım, "Biliyorsun ben kendi evimin dışında bir yerde yatamıyorum. Hem benim kızlarımdan başka çocuğum da yok." diye mazeret gösterdi. Annem, "Ey Salih, Allah sana hayırlı evlat versin." diye dua ederek uğurladı dayımı. Dayım çıkarken; "Aileye olumlu görüş bildireceğim. Nişan için gelecekleri günü bana bildirdikleri zaman sana da haber veririm, Hacı Ebu İbrahim ve çocuklarla birlikte gelirsiniz." dedi.

Ertesi gün sabahın erken saatinde, dedemin sabah namazını henüz kıldığı bir sırada askeri ciplerden yükselen hoparlör sesleriyle uykumuzun mahmurluğu dağıldı. Kırık bir Arapçayla yeni bir bildiriye kadar sokağa çıkma yasağının ilan edildiğini

duyuruyordu: "Dikkat! Dikkat! Yeni bir bildiriye kadar sokağa çıkmak yasaktır. Yasağa uymayanlar ölüm tehlikesiyle karşı karşıyadırlar." Bu cümleyi üst üste tekrarlayıp durdular. Annem hepimize, "Bugün okul yok çocuklar. Hepinizin evin dışına çıkması yasak." dedi. Sonra diğer odaya geçerek dedeme ve amcamın oğulları Hasan ile İbrahim'e haber vermeye gitti. Gün boyunca kapımız kapalı kaldı. Dışarı çıkmadık. Birimiz kapıya yaklaşacak olsa annem derhal, "Kapıyı açma, yoksa döverim!" diye bağırırdı.

Defalarca sokağa çıkma yasağını duyduk. Kardeşlerim çaresizce evin içinde oyunlarını oynadılar. Annem o gün bize kabukları soyulmuş taze fasulye ile kuru ebegümecinden yapılan *beysare* yemeğini yapmıştı. Kardeşlerim, amcamın çocukları oturmuş ders kitaplarını okuyorlardı. Ben ise yanlarına oturmuş meraklı gözlerle kitaplarını inceliyordum. Akşam saatlerinde bir kez daha hoparlörün sesini duyduk. Farklı bir şey söylemiyordu. Yasak devam ediyormuş ve yasağa uymayanların hayati tehlikesi varmış.

Sabahleyin, dedemin namaz ve dua seslerinden hemen sonra yeniden hoparlörün sesi yükseldi. Sabah saat beşten sonra yasağın sona erdiğini ilan edildi. Annem herkesi uyandırdı. Okul için hazırladı. Her şey kaldığı yerden devam ediyordu. Yeni olan tek şey ise o gün, dün sokağa çıkma yasağının ilan edilmesinin sebebini öğrenmiş olmamızdı.

Bir kişi işgal devriyelerinden birinin üzerine el bombası atmış. Bombanın patlaması sonucu cipte bulunan askerler yaralanmışlar. Onlar da rastgele insanların üzerine ateş açmışlar. Birçok kişi de o yüzden yaralanmış.

Üçüncü Bölüm

Cuma günü annem, bizlere yeni diktiği elbiselerimizi giydirdi. Elbiseleri sivil yardım kumanyasından payımıza düşen kumaşlardan dikmişti. Dayımın evine yakında nişanlanacak teyzemizi görüp, tebrik etmeye gidecektik. Yedi çocukla birlikte saatlerce yol yürüdük. Kampın sınırlarının dışına çıkmıştık. Ana caddelerden biri boyunca yola devam ettik. Zaman zaman askeri ve sivil cipler yanımızdan geçiyordu. Ciplerdeki askerler, ellerindeki tüfeklerin namlularını gelip geçenlere doğrultmuşlardı. Araçlar çok yavaş yol alıyorlardı. Uzun süre yürüdük. Sonunda dayımın evine vardık. Dayımın evi bizim evimizden çok daha iyiydi. Bir kere çatısı bizim evinki gibi kiremitle kapatılmamıştı. Beton bir tavandı. Zemini de parke döşeliydi. En önemlisi dayımın evinde elektrik vardı.

Mahmud kapıyı çaldı. Dayımın kızı Verde, kapıyı açar açmaz "Halam ve çocukları!" diye içeriye seslendi. "Hoş geldiniz!" dedi. Dayım, teyzem, dayımın eşi ve diğer kızı Suad da evdeydi. Bizi karşılamak ve hoş geldiniz demek için hepsi koridordaydı.

Teyzem bizi selamladı ve teker teker yanaklarımızdan öptü. Annem ve kardeşlerim ise nişandan dolayı onu tebrik ettiler. Sonrasında onlar oturup sohbet ederken, biz de oyunlar oynamaya başladık. Evin içinde oradan oraya koşturuyorduk. O gün akşam olmadan eve döndük. Aradan birkaç gün geçti. Mahmud ve Hasan, dayımın atölyesinden döndüğünde önümüzdeki Cuma günü görücülerin teyzemi istemeye geleceklerini ve sonrasında da nişan yapılacağını söylediler. Annem, geçen sefer olduğu gibi bizi bir kez daha giydirdi. Öğleden sonra dayımın evine gittik. Üç araba geldi. Birkaç erkek ve kadın indi arabalardan. Dayımın

evine girdiler. Bütün çocuklar aralarında fısıldaşarak bıyıkları henüz yeni terlemiş, güler yüzlü, buğday tenli bir delikanlıyı birbirlerine göstererek "Damat budur." diyorlardı. Erkekler evin salonunda oturdular. Ortalarında oturan şeyhin ise başında kırmızı bir fes vardı.

Kadınlar başka bir odada oturmuşlardı. Bizler ise durmak nedir bilmiyorduk. Odadan odaya koşuyor, evin dışına çıkıyor, arabaların üzerine asılıyorduk. Biz oyun oynamakla meşgulken, erkekler de şeyhle birlikte nikâhın kıyılma merasimini gerçekleştiriyorlardı. Kadınlar da teyzemle ilgileniyordu. O gün hiç unutmam, o kadar çok baklava yemiştik ki annem hastalanmamızdan korkmuştu. Bu arada düğün tarihi de kararlaştırılmıştı. Bir ay kadar sonra olacaktı düğün.

Yoksul kamp evlerinin üzerini zifiri bir karanlık kaplamıştı. Her tarafa derin bir sessizlik, ürkütücü bir sakinlik hakimdi. Uzaklardan köpek havlamalarının sesi geliyordu. Bir de çocuğun birinin evinde beslemek üzere aldığı kedi yavrusunu arayan annesinin acı acı miyavlaması gecenin sessizliğini bozuyordu. Çocuk, büyüsün de evlerine musallat olmuş fareleri yesin diye yavruyu almıştı.

Kampın labirent gibi birbirine bağlanan dar sokaklarında, tavizsiz uygulanan sokağa çıkma yasağına ve yasağa uymayanları bekleyen mutlak ölüme rağmen, Ebu Hatem, bu sokaklarda büyük bir gizlilikle, sessiz ve sakin bir şekilde tıpkı bir kedi gibi süzülüyordu. Bir köşeyi dönmesi gerektiğinde, duruyor, etrafı kolaçan ediyor, hareket halinde veya pusuya yatmış düşman olup olmadığına bakıyor, bölgenin temiz olduğunu anladığında yürümesine, sessizce süzülmesine devam ediyordu.

Ebu Hatem; uzun boylu, yakışıklı, kuvvetli bir adamdı. Başına kefiyeyi sarar ve yüzünü de kapatırdı. Açıkta sadece gözleri kalırdı. Gazze Şeridi'nin, Mısır'ın hakimiyeti altında olduğu günlerde Filistin Kurtuluş Ordusu saflarında çavuştu. 67 savaşında

büyük bir kahramanlık sergilemişti. Fakat büyük bir hüsranla sonuçlanan savaşta o ve onun gibi bir avuç kahraman ne yapabilirdi!

Ebu Hatem, kampın caddelerinde, sokaklarında süzülmeye devam etti. Yolu biliyordu. Biraz durdu. Etrafını kontrol etti. Sonra yakınlardaki evlerin birinin penceresine yöneldi. Pencerenin kenarına üç kere hafifçe vurdu, sonrasında bir kere, ardından iki kere daha vurdu. Evet, bu gerçekti. Ebu Yusuf, pencereye yöneldi, başını iyice yanaştırdı ve kendisinin bile neredeyse duyamayacağı şekilde fısıldadı: "Kim o?" Ebu Hatem, yine fısıldar gibi "Ebu Hatem." diye karşılık verdi. Kendi kendine söylendi Ebu Yusuf; "Akıl işi değil!" dedi. Karşılık geldi; Ebu Yusuf, "Akıl işi, tamam kapıyı açacağım!" dedi. Ebu Hatem, kapıdan içeri süzüldü. Ebu Yusuf, kapıyı kapattı. Sonra kucaklaştılar. Ebu Yusuf, "Akıl işi değil. Ama Allah'a hamdolsun sen iyisin Ebu Hatem!" dedi.

Ümmü Yusuf da uyanmış, başını örtmüş ve odasından dışarı çıkmıştı. O da iyice yaklaştıktan sonra fısıldar şekilde "Allah'a hamd olsun iyisin!" dedi. Ebu Hatem, "Buyur kardeşim, gir içeri." dedi. Ebu Yusuf ve Ebu Hatem odaya girdiler. Ümmü Yusuf mutfağa yöneldi, Ebu Hatem; Ümmü Yusuf'a, "Yemek veya çay hazırlama, ocağı da yakma." dedi. Ümmü Yusuf yadırgadı bu sözleri: "Hayırdır, Ebu Yusuf, usul erkan bilmeyen, asaleti olmayan bir evė mı geldin!" Ebu Hatem gülümsedi. "Allah sizi korusun, size hayır versin. Ama ben aç değilim. Ayrıca ocağın sesinin çıkmasını da istemiyorum. Allah size iyilik versin, hayır versin." dedi.

Ümmü Yusuf; "Güzel, o zaman size biraz ekmek ve birkaç zeytin getireyim." dedi. Ebu Hatem gülümsedi ve fısıldayarak "Anlaşıldı, biliyorum, evinizde bir şey yemeden beni rahat bırakmayacaksın ey Ümmü Yusuf." dedi. Ebu Yusuf, bu söze uzun süre güldü. Ebu Hatem ve Ebu Yusuf fısıldayarak konuşmaya başladılar. Ebu Yusuf; "Neredeydin? Allah'a yemin ederim, şehid olduğunu veya Mısır'a gittiğini sanıyordum." diye sordu. Ebu

Hatem: "Orta bölgedeki kampların yanında yaşanan çatışmalarda yaralandım. Askeri araçlardan birine saldırmıştık. Orada yaralandım. Bir bedevi aile beni buldu. Yanlarında götürerek tedavi ettiler, yedirdiler, içirdiler ve iyileşene kadar beni sakladılar." diye anlattı.

Ümmü Yusuf, yavaşça selam vererek içeri girdi, selamını aldılar. Önlerine içinde biraz pide bulunan bir ekmek sepeti ve zeytin tabağı bıraktı. Yanına da porselen demlik içerisinde su koydu. Sonra da çocukların odasına gidip gaz lambasının ışığında oturdu. Fitili titreyen bu lamba, kiremitle örtülmüş küçük odayı aydınlatıyordu. Ebu Hatem ve Ebu Yusuf birbirlerinin kulaklarına fısıldayarak konuşuyorlardı. Ebu Yusuf, "Hala hayatta olan gençler var mı?" diye sordu. Ebu Hatem, "Evet, birçokları yaşıyor. Ben ve Ebu Mahir Han Yunus'tayız. Ebu Sakar Refah'tadır. Ebu Cihad orta kampta bulunuyor. Bunların hepsiyle görüştüm ve direnişi yeniden başlatmayı kararlaştırdık." dedi.

Ebu Yusuf iyice kulağına yaklaştı ve "Muhtar'a ne oldu?" diye sordu. Ebu Hatem kulağına yaklaştı ve "Hayatta olduğunu duydum. Şucaiye ve Zeytun bölgelerinin doğusundaki kırsallarda dolaşıyor. Onu arayacağız. Birkaç güne bulunur. Önemli olan hazır olan gençleri örgütlemeye başlamamızdır. İşleri düzenleyecek ve kıvılcımı yakacak birini bekliyorlar. Hepsiyle buluşmamız ve önümüzdeki Cuma gününün sabahında işleri yoluna koymamız gerekiyor." dedi.

"Salih Mahmud, kız kardeşini evlendiriyor. Düğünü el-Halil'de yapacaklar. Evleri o gece boş olacak. Evin anahtarını kapı eşiğinin altına bırakmasını kararlaştırdık. Bir grup genç gelecek. Orada toplanacağız, örgütleneceğiz ve inşallah en yakın zamanda eylemlere başlayacağız. Sen Salih'in evini biliyorsun. Cuma günü, yatsı namazından sonra orada buluşuruz. Geç kalan olursa pencereye yaklaşıp aramızda kararlaştırdığımız şekilde pencereye vursun." O sırada Ebu Hatem birkaç lokma ekmek ve birkaç zeytin yemişti. Zeytin çekirdeklerini özellikle ve özenle

emiyordu. Bu davranışı, evin sahibini ne kadar sevdiğini ve arkadaşının hanımı Ümmü Yusuf'un yemeklerinden yemeyi ne kadar özlediğini ifade ediyordu.

Cuma günü sabahtan iyice hazırlanmıştık. En güzel elbiselerimizi giyinmiş ve dayımın evine doğru yola çıkmıştık. Erkenden gitmemize rağmen ev tıklım tıklım doluydu. İnsanlar oradan oraya telaşla koşuşturuyor, düğün için hazırlıklar yapılıyordu. Bizler yine oyun oynamakla meşguldük. Kız kardeşlerim; dayımın kızları ve misafir kadınlar, davul ve şarkılar eşliğinde raks edip halay çekiyorlardı. Mahmud ve Hasan sandalyeleri düzeltmek, toz kalkmasın diye evin önündeki boş avluya su serpmek gibi işlerle ilgileniyorlardı. Annem, dayımın karısı ve birkaç kişi daha, gelini hazırlamak, çeyiz çantasını düzenlemekle uğraşıyorlardı. Dayım, oradan oraya koşturuyor, aynı anda bin bir işi yapmaya çalışıyordu.

Az sonra peş peşe birkaç araba ve bir otobüs geldi. Gelenler erkek tarafıydı. Arabalar durdu, insanlar indiler. En önde teyzemin müstakbel eşi; Abdulfettah vardı. Meşhur düğün şarkısıyla birlikte davul çalmaya başladı. Ama Batı Şeria lehçesi ve tarzıyla. Dayımla birlikte bir grup gelenleri karşılamak üzere dışarı çıktı. Erkekler selamlaşıp kucaklaştılar. Kadınlar da birbirlerine selam verip öpüştüler. Kadınlar salona girerken, erkekler de evin avlusuna oturdular. Tepsilerle baklavalar dağıtıldı. Baklava dağıtanlar arasında Mahmud'un çevikliği göze çarpıyordu. Ardından misafirlere kırmızı şerbet dağıtıldı. Davulun sesi ve kadınların şarkıları uzun süre susmadı. Bu arada dayım da damatla, babasıyla ve yanlarındaki tanımadığım bazı adamlarla sohbet ediyordu. Sonrasında eve girdi. Herkes toparlanıp kendine çekidüzen verdi. Damat ve babası kapının önünde duruyordu. Davul ve şarkılar eşliğinde dayım, teyzemin kolundan tutmuş halde kapıda göründü. Beyaz bir gelinlik giymişti teyzem, başındaki başörtünün üzerine attığı beyaz tülbent güzelliğine güzellik katmıştı. Ay parçası gibiydi. Dayımla kapıya kadar ağır

ağır yürüdüler. Damat, teyzemin koluna girdi. Kadınlardan da zılgıt sesleri yükseliyordu.

Gelin ve damat arabalardan birine doğru yürüdüler. Herkes onların peşinden harekete geçti. Annem de dayım ve eşi ile teyzemin yanında duruyordu. Gelin ve damat, gelin arabasına bindiler. Misafir olarak gelen erkek ve kadınlar da arabalara ve otobüse binmeye başladılar. Annem, Mahmud'a dönüp seslendi: "Kardeşlerini getir, sen de onlarla ve dedenle birlikte eve gidin. Ben ve kız kardeşlerin yarın döneceğiz inşallah. Evde ihtiyacınız olan her şeyi hazırlamışım. Yavrum, ben dönene kadar bir şeye ihtiyacınız olmaz. Dedeni ve amcanın çocuklarını uyar, sokağa çıkma yasağından önce kapıyı kilitle, güneş doğuncaya kadar da ne olursa olsun kapıyı açmayın..." Mahmud, her zamanki gibi görevini tam olarak anladığını göstermek için başını sallıyordu. Zaten her zaman annemin talimatlarını iyi bir şekilde anlar ve onları büyük bir hızla yerine getirirdi. Fatıma, Meryem'i kucağına almıştı. Annem, dayımın karısı, kız kardeşlerim ve dayımın kızları bir arabaya bindiler. Mahmud da bizleri bastonuna yaslanmış bekleyen dedemin yanında topladı.

Herkes arabalara bindikten sonra dayım ve damadın babası, nereden gideceklerini konuştular. Dayım, kapıyı kilitlemek üzere izin istedi ve biraz beklemelerini söyledi. Hızlıca eve döndü. Mutfaktan bir torba alıp misafir odasına koydu. Sonra dış kapıyı kilitledi. Elinden bir şey düşürdü ya da düşürmüş gibi yaptı. Onu almak üzere eğilirken fark ettirmeden anahtarı da kapı eşiğinin altına koydu. Ardından arabaya binmek üzere hızla gitti. Konvoy yola çıktı. Davulun ve kadınların söylediği şarkıların sesleri, konvoy gözden kayboluncaya kadar devam etti. Biz de dedemle birlikte eve döndük. Eve vardığımızda güneşin batmasına az kalmıştı. Coşkuyla oyunlar oynayıp sürekli bir şeyler yiyerek geçirdiğimiz o gün, eve vardığımızda yorgunluktan bitap düşmüştük. Mahmud, kapıyı iyice kilitledi ve bizler derin bir uykuya daldık.

Gece, Gazze'nin üzerine simsiyah perdelerini indirmiş, Gazze'yi kapkara bir denize gark etmişti. Göz gözü görmüyordu.

İşgal ordusunun devriyeleri şehrin ana caddelerini boydan boya dolaşıyor, hoparlörler sokağa çıkma yasağının başladığını ilan ediyordu. Ardından derin bir sessizlik çöküyordu şehrin üzerine. Buradayız, güvenliği sağlıyoruz mesajını vermek için ara ara hareket eden askeri araçların gürültüsü bozuyordu sessizliği.

Yedi tane genç, büyük bir sessizlik ve sükûnet içerisinde dayımın evine kadar gelmişlerdi. Önce anahtarı eşiğin altından aldılar. Hepsi eve girip perdeleri indirdikten ve dışarıdan ışık görünmesin diye kalın battaniyelerle camları örttükten sonra ışıkları açtılar. Dayımın koyduğu torba oradaydı. Ebu Hatem torbayı açtı. Torba, çeşit çeşit yiyecekler ve tatlılarla doluydu. Ebu Hatem; "Asil bir adamsın Salih, asil bir adam. Evde olmasan da cömertsin!" diye mırıldandı.

Dar bir halka halinde oturdular. Gecenin yarısına kadar saatlerce fısıldayarak konuşup ardından nöbetleşe uyudular. Tan yerinin ağarmasına yakın, evden birer birer, sessizce ayrıldılar. En son Ebu Hatem çıktı. Kapıyı kilitledi ve anahtarı eşiğin altındaki yerine koydu ve Allah'a şükür onları kimse fark etmemişti. Giderken dudaklarından "Onların önlerinden bir set, arkalarından da bir set çektik, böylece gözlerini perdeledik; onlar artık göremezler..." ayeti dökülüyordu.

Ben yine sabah namazını kılan dedemin sesine uyandım. Mahmud da annemin söylediklerini yapmak için erken uyanmıştı. Kardeşlerim Hasan ve Muhammed'i, amcamın oğulları Hasan ve İbrahim'i uyandırdı. Kahvaltılarını hazırladı ve beşi birlikte okula gittiler. Ben ve dedem evde yalnız kaldık.

O gün dedem çarşıya gitmedi. Güneş biraz yükselince, dışarda oturmak üzere elimden tuttu, dışarı çıktık. Güneşin ışıkları tenimize değiyordu. Bana geçip giden gençlik yıllarını ve kaybedilen savaşları, toprakları anlatmaya başladı. Sonra cebinden küçük bir kese çıkardı, keseden bir miktar bozuk para alarak bana verdi ve "Hadi. Git kendine bir şey al. Ama sonra hemen dön..." dedi. Ben de Ebu Halil'in dükkânına gittim, birkaç ekşi şeker alıp dedemin yanına geri döndüm. Şekerlerden birini ağzıma

atmıştım. Beni yanına oturturken dedem, ne aldın bakayım, dedi. Elimdeki şekerleri gösterdim ve birini ağzına doğru uzattım. Uzun uzun güldü ve "Onlar senindir, kurban olduğum..." dedi.

Dedemin yanında oturmuş güneşte ısınıyor, bir yandan da ekşi şekerleri yiyordum. Öğlen vakti yaklaşmıştı. Dedem kalktı ve bastonuna yaslanarak "Haydi Ahmed, öğlen namazını kılmak için mescide gidelim." dedi. Elimden tuttu, yola koyulduk. Dedem orada abdest aldı, ben de yanında oturmuş, onun yaptıklarını tekrar ediyordum. O da gülümseyerek bana bakıyordu. Şeyh Hamid geldi, gülerek bize baktı ve dedeme; "İnşallah bu çocuk çok dindar olacak." dedi. Dedem "İnşallah, inşallah!" diye mırıldandı.

Günler birbirinden farksız bir şekilde geçip gidiyordu. Bense etrafımda olup bitenleri daha iyi anlamaya başlamıştım. Yeni olan tek şey, direnişin başlamış olmasıydı. Her gün bir yerlerde işgal devriyelerine ateş açılıyor, el bombaları atılıyor veya bir şekilde bombalar patlatılıyordu. Her seferinde de işgal askerleri var güçleriyle sivil halka şiddet uyguluyordu. İnsanların üzerine rastgele ateş açıyor, onları öldürüyor ve yaralıyorlardı. Ardından destek kuvvetler geliyor. Sokağa çıkma yasakları uygulanıyordu. Öncesinde olduğu gibi erkeklerin okula gelmeleri isteniyor, orada askerler adamları dövüyor, aşağılıyor, bazılarını tutukluyorlardı. Aynı manzaralar, aynı sesler, aynı hareketler günlerce devam etti.

Direnişin dönüşü bu sefer daha yaygın, daha güçlü olmuştu. Artık daha cesur ve daha aktif davranıyorlardı. Hatta yüzlerini kefiyelerle gizlemiş, İngiliz yapımı veya Karlostaf marka otomatik tüfekler taşıyan yahut üzerlerinde el bombaları bulunan adamları özellikle akşamları görmeye başlamıştık. Artık alıştığımız şeylerdi bunlar. Hatta sokağa çıkma yasağının bir yalan olduğunu, sadece bizim gibi çocukları, annelerimizi ve gariban insanları ilgilendirdiğini anlamıştık. Kamp, geceleri direnişin kontrolüne geçiyordu. İşgal devriyeleri kampın sokaklarına

giremez olmuşlardı, sadece ana caddelerde boy gösterebiliyorlardı. Güneşin doğmasıyla birlikte de direnişçiler ortadan kaybolurlardı.

Yaz tatili gelmişti. Annem beni okula kaydettirdi. Birkaç gün sonra gideceğim okula hazırlanıyordum. Annem benim için nispeten yeni bir ayakkabı da almıştı. Benim için yeniydi ama kullanılmış bir ayakkabıydı. Kampın ikinci el eşyalar satan işportacılarından almıştı. Fakat biraz yağ sürünce fabrikadan yeni çıkmış gibi görünüyordu. Kırmızı renkli bu ayakkabı, çok hoşuma gitmişti. Dedem de çok beğenmişti. Annem benim için bir de çanta yapmıştı. O da kullanılmayan elbiselerin kumaşındandı. Artık benim için her şey, varsa yoksa okuldu. Özellikle kardeşlerimin, amcamın çocuklarının anlattıkları sabah törenini, sınıfları, okulun binasını ve derslerin arasında çıkılan teneffüsü çok merak ediyordum.

Yaz tatilinin sona ermesinden kısa bir süre önce direnişçilerden biri, devriyelerin her zamanki gibi dolaştıkları ana caddeye bağlanan sokağın birinde işgal devriyesine pusu kurmuş ve devriye yakınından geçerken üzerlerine el bombasını fırlatmıştı. Cipte bulunan askerlerin birkaçı yaralanmış ve cip, bir duvara çarptıktan sonra ancak durabilmişti. Askerlerin çığlıkları ve bağırışları her tarafı kaplamıştı. Sağ kalanlar kendilerine geldikten sonra caddedeki her şeyin üzerine kurşun yağdırdılar. Kısa bir süre sonra büyük bir destek kuvvet geldi. Hoparlörlerden sokağa çıkma yasağının ilan edildiği duyuruldu. Yasağa uymayanlar cezalandırılacaktı. İnsanlar, alelacele evlerine kapandılar. Ardından onlarca asker, kampın çevresindeki evlere girmeye başladılar. Kadınlara, adamlara, çocuklara vuruyor, önlerine çıkan insanları dövüyorlardı.

Hoparlörle on sekiz yaşından altmış yaşına kadar olan bütün erkeklerin evlerinden çıkıp okula gelmeleri istendi. Hoparlörün sesi kesilir kesilmez, bu sefer başka sesler duyuldu: "Evlerinizden çıkmayın. İşgalciler kampın içine giremezler. Çünkü direnişçiler kampın içinde onları bekliyorlar!" diyordu. Gerçekten de kimse

evinden çıkıp okula gitmedi. Sadece kampın dış tarafında oturdukları için işgal güçlerinin gelip saldırmalarına müsait olan evlerde oturan birkaç kişi çıktı evinden. İşgal askerleri, kampa girmeye çalıştığı her seferde, sokak başlarında üzerlerine otomatik tüfeklerle ateş açıldı. Sokaklar dar ve engebeliydi. Bu yüzden işgal askerleri çığlık çığlığa koşarak gerisin geri kaçışıyorlardı.

Okula giden erkekler bir kat daha fazla dayak yediler, aşağılandılar. Sonra kampa dönmelerine izin verildi. Sokağa çıkma yasağı tam bir hafta devam etti. Bu süre zarfında bizlerse mercimek, fasulye ve zeytin yedik. Korku içindeydik ama işgalin başladığı günden bugüne yediğimiz en lezzetli yemekler bunlardı. Herkese direnişin gölgesinde bir özgüven gelmiş, izzetin tadına varılmıştı.

Sokağa çıkma yasağının ilk iki gününden sonra insanlara bir cesaret geldi. Dışarıya çıkmaya, evlerinin önünde, kampın ortasındaki dar sokaklarda oturmaya başladılar. Çünkü işgal kuvvetleri kampın her köşesinde onları bekleyen direnişçilerle çarpışmadan oralara kolaylıkla gelemezlerdi. Çok kere direnişçileri görüyordum. Ama hiçbirini tanımama imkân yoktu. Çünkü yüzlerini kefiyelerle kapatmışlardı. Ellerinde silahlarla duvarların diplerinde ve köşe başlarında dururlardı.

Bazen kamptaki komşularımızdan kimilerinin bir köşede oturup çay içtiklerini, bazılarının sigaralarını sarıp yaktıklarını görürdüm. Birbirlerine duygularından ve endişelerinden bahsediyorlardı. Göğüslerimizin üzerine çöken aşağılayıcı işgalden sonra ilk defa şeref ve gurur duyuyordu herkes. Belirsiz gelecekten endişeliydiler. Durum acaba böyle devam eder mi? Yoksa işgal daha büyük bir kuvvetle kampa girmeye mi kalkışır? Topa mı tutar kampı, içindeki halkın başına yıkıp yakar mı? Görüşler farklıydı ama direnmenin kaçınılmaz olduğuna ilişkin görüş baskın çıkıyordu. "Kaybedecek neyimiz var!" diyorlardı. Bütün konuşmalar, "Sahip olduğumuz tek şey prangalarımız ve şu barınaklarımızdır. Neden korkacakmışız? Be adam, Allah'a yemin ederim, izzet ve şerefle geçen bir dakikalık hayat, işgal

askerlerinin postallarının altındaki bin senelik hayattan daha iyidir!" sözleri ile bitiyordu.

Sadece bizim kampımızda değil, Gazze şeridindeki bütün kamplarda durum böyleydi. Batı Şeria'nın bütün caddelerinde, köylerinde direniş başlamış, yavaş yavaş her tarafa yayılmıştı. Bir kısmı örgütlüydü ama direniş eylemlerinin çoğu bireysel olarak gerçekleşiyordu. Kampımıza en yakın kamplardan olan Cibaliye kampındaki direnişçilerin eylemlerini duymayan kalmamıştı. Bu toprakların özgür ve yiğit evlatlarının ortaya koydukları eylemlerden bazılarıydı bunlar. Direnişi Ebu Hatem yönetiyordu. Kamptaki ve yakın bölgelerdeki onlarca genç onun saflarına katılmıştı. Cibaliye kampı artık "Devrim Kampı" olarak anılır olmuştu.

Haberler kamplardaki kuru otları tutuşturmuş, ateş hızıyla yayılıyordu. Bu haberler insanları mutlu ediyor, morallerini yükseltiyordu. Bu duygu çocukların oynadığı Arap-Yahudi oyununa da yansımıştı. Her gün aynı oyunu oynardık. Arapların galip gelip düşmanlarını öldüreceği inancı hakimdi.

Dördüncü Bölüm

Gece boyunca hem okul için hazırlıklar yaptım hem de okul hakkında konuşup durdum. Kardeşlerime okulla ilgili bir şeyler soruyor, ardından hayaller kuruyordum. Yarın okulun ilk günüydü. Uyumadan önce odamızdaki küçük elbise dolabını açtım, elbiselerimi çıkarıp giydim. Yeni ayakkabılarımı da. Annem beni gördü, "Ne yapıyorsun Ahmed?" dedi. Alçak sesle "Okula hazırlanıyorum anne!" diye cevap verdim. Güldü, "Okula daha çok var, sabaha kadar bekle anacığım." dedi.

Sabahleyin dedemin namaz kılarken okuduğu surelerin ve duaların sesiyle uyandım. Sonra da uyuyamadım. Annemin uyandığını görür görmez, okula hazırlanmak için yatağımdan fırladım. Ardından annem, kardeşlerimi de uyandırdı. Mahmud'u diğer odada dedemle birlikte uyuyan amcamın çocuklarını uyandırmak için gönderdi. Amcamın çocukları da uyanıp hazırlandılar. Annem elbiselerimi giydirdi ve beni en güzel şekilde hazırladı. Az sonra düğünü olacak bir damat gibi olmuştum. Her zaman yaptığı gibi bana da durmadan öğüt verdi annem. Sen zeki bir çocuksun, artık büyüdün, adam oldun diye beni övüp durdu. Sonra her birimize beşer ağura (İsrail parası) verdi. Çantalarımıza da birer parça ekmek koydu.

Annem, kardeşim Mahmud'u bana sahip çıkması için sıkı sıkı tembihledi. Kardeşlerimle birlikte okula gidecektik. Kardeşlerimden Muhammed, ilkokul üçüncü sınıfa geçmişti. O da ikinci sınıfta olan amcaoğlum İbrahim gibi benimle Mülteci Erkek İlkokulu'na geliyordu. Kız kardeşim Maha, Mülteci Kız İlkokulu'nun beşinci sınıfına, Fatıma da üçüncü sınıfına gidiyordu.

Kardeşlerimden Hasan da Erkek Okulu'nun birinci sınıfındaydı. Mahmud, Karmel Lisesi'nin ikinci sınıfına, amcamın oğlu Hasan da birinci sınıfına gidiyordu.

Hepimiz aynı anda evden çıktık. Kardeşim Muhammed, bir eliyle benim elimi, öbürüyle de amcamın oğlu İbrahim'in elini tutmuştu. Kumaş çantam omzumdaydı. Okula doğru yola çıktık. Biraz yol aldıktan sonra her biri farklı yönlere giden gruplara ayrıldık. Biz üç kişi kalmıştık.

Sokaklar, caddeler bizim gibi okula giden çocuklarla doluydu. Erkek çocuklar, farklı renk ve şekilde elbiseler giymişlerdi. Kızların üzerinde ise maryul adı verilen beyaz ve yeşil çizgili önlükler vardı. Her çizgi yarım santim kadardı. Saçlarını beyaz kurdelelerle bağlamışlardı. Erkek çocuklarının en dikkat çekici özelliği ise sıfıra vurulmuş saçlarıydı.

Okula vardık. Okulun önünde seyyar satıcılar dolaşıyordu. Bazısı yere serdiği bezlerin üzerinde, bazıları da küçük el arabalarının içerisinde bir şeyler satıyorlardı.

Okula girdik. Yüksek ağaçların olduğu kocaman bir meydanı vardı okulun. Meydanın çevresi odalarla çevriliydi. Girişinde çiçeklerin, çeşitli bitkilerin ekildiği bir bahçe, bahçenin tam ortasında da bir havuz vardı. Kardeşim Mahmud, bana okulu tanıtıyordu. "Bu,'birinci sınıfların A şubesi. Bu, birinci sınıfların B şubesi, bu da birinci sınıfların C şubesi. Şu ikinci sınıf, şu da üçüncü sınıf. Şu gördüğün öğretmenler odası. Bu da müdür odası. Şurası kantin. Bunlar da tuvaletler. Şuradaki depolarda içme suyu var..." Sabahın ilk zili çaldı. Öğrencileri sıraya sokmak için öğretmenler geldi. Eski öğrenciler hızlı bir şekilde sıraya girmişlerdi. Ama henüz birinci sınıf olan yeni öğrencileri, öğretmenler bir araya getirdiler. Ardından isimlerimizi okudular. İsmi okunanlar işaret edilen tarafa geçiyordu. Derken bizi üç gruba ayırdılar. Her grubun başına bir öğretmen geçti. Öğretmenimizin üzerinde din adamlarının giydiği cübbe, başında da fesi vardı. Bu, onun el-Ezher mezunu olduğunu gösteriyordu.

Biz, birinci sınıfın A şubesiydik. Sınıfımıza girdik. Burada bizi, önde kısa boylular, arkada da uzun boylular oturacak şekilde boy sırasına göre dizdiler. Sonra tekrardan üç gruba ayırdılar. Her grupta üç kişi vardı. Bir sıraya üç kişi oturmuştu. Ahşap sıraların uzunluğu bir metreden biraz fazla, eni ise yirmi beş santim kadardı. Önümüzde uzunluğu oturduğumuz sıra kadar, boyu ise yaklaşık kırk santim olan bir masa vardı. Ders kitaplarımızı ve defterlerimizi onun üzerine koyuyorduk. Altında bir bölmesi daha vardı, ona da çantalarımızı yerleştiriyorduk. Bu parçaların tamamı ahşap çivilerle birbirlerine sabitlenmişti. Sıra dedikleri işte buydu.

Her sınıfta bu sıralardan üç bölüm vardı. Her bölümde yedi sıra, her sırada üç öğrenci oturacak şekilde sınıf düzenlenmişti. Sıra grupları arasında bir buçuk metre kadar bir boşluk bulunuyordu. Sınıfın ortasında, sıraların önünde öğretmen masası ve sandalyesi vardı. Sınıfın duvarında da kara tahta yer alıyordu.

Her birimiz, kendisini bize Şeyh Hasan diye tanıtan öğretmenin bizlere gösterdiği yerlere oturduk. Ardından kendimizi tanıtmaya başladık. Ayağa kalkıp adımızı söylüyorduk. Şeyh Hasan; babamızı, amcalarımızı ve dedelerimizi de sordu. Hepimizin ailelerini de tanıyordu. Hatta ben "Adım Ahmed İbrahim Salih..." diye kendimi tanıtınca, Şeyh, ellerini göğe kaldırarak yüksek sesle "Allah babanızı size sağ salim geri döndürsün!" diye dua etti. Öğretmenimizin babamın kayıp olduğunu ve henüz yerini öğrenmediğimizi bildiğini anlamıştım.

Bir müddet sonra sınıfımıza kutularda kitap, defter, kalem ve silgiler geldi. Şeyh gelen eşyaları bizlere dağıttı. Her birimiz, resimli okuma kitapları aldık. Resimlerin altında yazılar da vardı, ama bizler henüz okumayı bilmiyorduk tabii. Bir de Matematik kitabı, Kur'an-ı Kerim'den amme cüzü ile her birimize beş adet defter, beş adet kalem ve silgi verdiler. Defterlerin kapak rengi yeşil ve kırmızıydı. Üzerinde UNESCO'nun logosu vardı.

Şeyh, bizlere dağıtılan bu kitap ve defterlerin ne işe yaradığını da anlattı. "Bu okuma kitabıdır. Bu da Matematik kitabı.

Bu defterlerin üçünü anneleriniz saklasın. Bir defteri okumaya, birini de Matematiğe ayıracağız. Her gün okula gelirken her iki kitabı, amme cüzünü ve iki defter, bir kalem ve bir silgi getirin." diye tembihledi. Sonra her birimizin adını, kitap ve defterlerin üzerine güzel bir hatla yazdı. Elinde siyah yazan çok güzel ve göz alıcı bir dolmakalem vardı.

Dersler bitti, Muhammed ve amcamın oğlu İbrahim'le buluşmuştuk. Elimden tuttular, eve gitmek üzere yola çıktık. Her birimiz kumaş çantalarımızı omuzumuza almıştık. İçleri kırtasiye malzemeleriyle doluydu. Günler art arda geçiyordu. Sınıftaki diğer öğrenciler gibi ben de yavaş yavaş okuma yazma ve Matematik işlemlerini öğreniyordum. Bazı kısa sureleri ezberlemiştim. Aynı anda derse giriyor, aynı anda teneffüse çıkıyorduk. Teneffüslerde oyunlar oynuyor, annelerimizin yağlı un ve biber salçası koyduğu sandviçlerimizi beraberce yiyorduk. Nadiren de içinde reçel olurdu. Bazen harçlık olarak verilen paramızla okulun önündeki satıcı kadınlardan ayran alır ve ekmeğimizi onunla yerdik. Ayranın ekşi tadına doyum olmazdı doğrusu.

Eve döner ve öğlen yemeğimizi yerdik. Mahmud ve Hasan, dayımın atölyesine gider, biz de kimi zaman semtin meydanında oynamak, kimi zaman da öğretmenimiz Şeyh Hasan'ın verdiği ödevlerimizi yapmakla vakit geçirirdik. Akşamları bazen ellerimizi yıkadığımız leğeninin etrafında toplanırdık. Leğeni ters çevirerek ortasına gaz lambasını koyar, ardından kitap ve defterimizi üzerine koyup yerde oturarak ders çalışırdık. Ders çalışmayanlar da arkamıza oturur, aralarında sohbet ederdi.

Sokağa çıkma yasağının başladığını duyuran hoparlörlerin sesini duymadığımız bir hafta olmazdı. Bunu duyunca fedailerden birinin işgal devriyelerinden birine el bombası atmak veya tüfekle ateş etmek suretiyle bir eylem gerçekleştirdiğini anlardık. Sonrasında işgal kuvvetleri bir kez daha kampa girme girişiminde bulunur ve fedailer karşı koyarlardı. İşgal kuvvetleri sonunda eli boş dönüyordu.

Bu yılki tek yeni hadise, komşumuz Ebu Yusuf'un şehit olmasıydı. Ebu Yusuf, iki gençle birlikte işgal devriyelerine karşı bir feda eylemini gerçekleştirmek üzere harekete geçmişti. Plan; gençlerden birinin her gün aynı saatte ana caddeden geçen işgal devriyelerine ateş açması, ardından onların göreceği bir şekilde Ebu Yusuf ve diğer fedainin pusu kurduğu yere doğru çekilmesiydi. Böylece peşine düşen düşman kuvvetlerine bekledikleri yerde el bombalarıyla ve otomatik silahlarla saldırabileceklerdi. Nitekim gençlerden biri görevini yapmak üzere harekete geçmişti. Ama köşede devriyenin geçmesini beklerken askerler arkadan ona saldırmışlardı. Aynı şekilde Ebu Yusuf ve diğer gence de arkalarından yaklaşarak saldırdılar. Üzerlerine yağdırdıkları kurşunlarla üçünü de oracıkta şehid ettiler.

İşgal kuvvetleri bu sefer kampta sokağa çıkma yasağı ilan etmediler. Bütün kamp yediden yetmişe, kadını, erkeği, yaşlısı ve çocuğuyla evlerinden dışarı çıktı. Ebu Yusuf'un şehid düşmüş olması herkesi çok etkiledi. Şehidlerin cenazeleri, iğne atsan yere düşmeyecek bir kalabalık tarafından, görkemli bir şekilde kaldırıldı. Kampın bütün halkı katılmıştı ve dillerden "Canımızla kanımızla sana fedayız ey şehid!" "Canımızla kanımızla sana fedayız ey Filistin!" sloganları yükseliyordu. Kalabalık, şehidlerin cenazelerini birkaç kere kampın içinde dolaştırdı, sonra yakınlardaki mezarlıkta defnedildi. O gün ikindi vakti dedem beni alıp evimizin yakınındaki bir köşe başına götürdü. Semtimizden bazı adamlar ve yaşlılar orada oturmuş, konuşuyorlardı. Yaşanan olayları değerlendiriyor, son gelişmeleri tartışıyorlardı. Doğal olarak gündem Ebu Yusuf ve iki arkadaşının şehid edilmesiydi. Hepsi de olaydan dolayı dehşet içerisindeydi. Bir adam şöyle dedi: "Tuzağa düşürülmüşler." Bir diğeri atıldı: "Nasıl olabilir?" Diğeri cevap verdi: "Hepsine de arkadan ateş edilmiş. Yani düşmanı bekledikleri tarafın tersinden yaklaşmışlar." Bir üçüncüsü konuştu: "Ne diyorsun!" Adam cevap verdi: "Aynen duyduğunu diyorum!" Bu sefer dedem sordu: "Yani biri kalleşlik mi etti, ihanete mi uğradılar diyorsun?" Adam: "Ben nerden bileyim! Nereden öğreneyim bu olanları!" Biri: "Allah'a yemin ederim, aklım

almıyor olanları!" dedi. Allah Ebu Yusuf'a rahmet etsin. Onun yerini en hayırlı şekilde doldursun inşallah.

Aradan birkaç gün geçti. Güneş batmaya yüz tutmuştu. Sokağa çıkma yasağının başlamasına az kalmıştı. Mahallede oynuyorduk. Birden bir grup yüzleri kapalı silahlı fedailer gelip toplandılar. Her biri, bir sokağının başını tutacak şekilde konumlandı. Sonra Ebu Hatem geldi. Kampta kalan adamlardan birinin kulağından tutup çekiyordu. Adamı küçük düşürücü ve utanç verici şekilde sürüklüyordu. Ebu Hatem'in elinde heyzeran adı verilen ince bir asa vardı. Tüfeği de omuzundaydı. Oyunu durdurmuştuk. Kamp halkı toplanmaya ve pencerelerden, kapılardan olanlara bakmaya başladılar. Elinde asasıyla Ebu Hatem durdu. Adam iki eliyle yüzünü kapatmaya çalışıyordu. Yüzünü iyice gizlemek için belini iyice büküp eğilmişti.

Çıt çıkmıyordu. Sessizliği Ebu Hatem'in gür sesi bozdu: "Arkadaşlar, hepiniz kamptaki Halk Kurtuluş Kuvvetleri'nin komutanı Ebu Yusuf'u tanıyorsunuz. Kahramanlıklarını, başımızı onurla dik tutmamızı sağlayan ve işgalcileri de zelil eden eylemlerini biliyorsunuz. Hepiniz bu alçağı da tanıyorsunuz. Yahudilerle iş tutan bir casus olduğunu ortaya çıkardık. Ebu Yusuf'u takip eden ve Yahudi askerlerine onu ihbar eden işte bu adamdır!"

Bütün kamp halkı homurdanmaya başladı. Ne dedikleri belli değildi. Sözleri duyulmuyor, anlaşılmıyordu. Ebu Hatem asasını vurmak üzere havaya kaldırdı ve adama sordu: "Alçak adam, insanların önünde anlat bakayım. Niçin yaptın?" Adam pek anlaşılmayan bir iki kelime etti. Ebu Hatem'in asası, adama vurmak üzere birkaç kere havaya kalkıp indi. Darbelerin etkisiyle adam ellerini başının üzerinde tutarak çömeldi. Ebu Hatem, emreder şekilde "Kalk ayağa!" diye bağırdı. Adam ayağa kalktı. Ebu Hatem, anlat insanlara ne yaptığını, diye seslendi. Adam, küçük bir meblağ karşısında Ebu Yusuf ve arkadaşlarını işgal kuvvetlerine ihbar edenin kendisi olduğunu, ama onları öldüreceklerini bilmediğini söyledi. Ebu Hatem, elindeki asa ile adama birkaç kez

vurdu. İnsanlar da; "Allah seni rezil etsin alçak adam, Allah seni rezil etsin ey hain, ey casus!" diye bağırdılar.

Ebu Hatem, asasıyla insanlara susmalarını işaret etti. Sonra şöyle dedi: "Arkadaşlar, aşağılık işgalci Yahudiler topraklarımızı işgal ettiler. Bizi vatanımızdan çıkardılar. Erkeklerimizi öldürdüler. Namuslarımızı çiğnediler. Fakat içimizdeki bazı adamlar, kelle koltukta savaşan fedailere karşı Yahudilerle işbirliği yapıyorlar. Arkadaşlar, Yahudilerle işbirliği yapan bir hainin cezası nedir?" İnsanlar hep bir ağızdan "Ölüm!" "Ölüm!" diye bağırdılar.

Bunun üzerine Ebu Hatem, tüfeğini omuzundan indirdi, casusun kafasına doğrultu. Annem, olacakları görmeyeyim diye gözlerimi kapatmıştı. Ama birkaç el ateş sesini ve insanların "Kahrolsun hainler!" "Kahrolsun işbirlikçiler!" diye attıkları sloganları duydum.

Ertesi gün, fedailer işgal devriyelerinden birini pusuya düşürdüler. Ebu Yusuf'un intikamını alacaklarına şehitlerin kanı üzerine yemin etmişlerdi. Askeri cip pusu kurdukları yere yaklaşınca üzerine birkaç el bombası atmış, sonra da kurşun yağmuruna tutmuşlardı. Birkaçını öldürmüş, birkaçını da yaralamışlardı. İşgal askerleri karşılık vermek veya yolda gelip giden sivil insanlara ateş açmak için silahlarını kullanmaya bile fırsat bulamamışlardı. İşgal ordusundan büyük bir destek kuvvet gelip bölgeyi kuşattı. Yakınlardaki evlerde oturanları, tekme tokat döverek, aşağılayarak, havaya ateş ederek evlerinden çıkarmaya başladılar. Erkekleri yüzleri duvara gelecek şekilde tek sıra halinde dizdiler. Tüfeklerini başlarına doğrultmuşlardı. Dayağa, küfre ve her türlü eziyete devam ediyorlardı.

Derken bölgeden sorumlu istihbarat subayı geldi. Adamlara birer birer baktı. Sonra kapısı açık arabasında otururak adamları tek tek yanına çağırdı. Önünde duran kimseye tüfekler doğrultuluyordu. Onlarca, hatta yüzlerce soru soruyordu her birine. Fedaileri teşhis edecek bir bilgi kırıntısını elde etmenin peşindeydi.

Günler sonra sokağa çıkma yasağı kaldırıldı. Her zamanki gibi okula gidip gelmeye başladık. İlk üç dersten sonraki teneffüste tuvalete gitmiştim. Pencereden dışarıya bakarken bazı çocukların pek de yüksek olmayan bir duvarın üzerinden karşı tarafa bakmak için tırmandıklarını, bazı çocuklarla konuştuklarını gördüm. Ben de duvara doğru gittim, diğerleri gibi tırmanıp duvarın üzerine çıktım. Kardeşim Hasan'ın gittiği lisenin bahçesine doğru bakıyorduk. Oradaki çocuklar bayağı büyüktü. Bizlerden hem büyük hem de daha uzunlardı.

O gün ben, Mahmud ve amcamın oğlu İbrahim okuldan, caddeyi dolduran yüzlerce öğrenci arasından eve dönerken gözüm, on metre kadar ilerde olan amcamın oğlu Hasan'a ilişti. Aramızda kızlı erkekli onlarca öğrenci vardı. Hasan elini ağzına götürüp bir şey koyuyor gibi geldi bana. Sigara mıydı o? Sonra baktım, elini aşağı indirdi ve ağzından duman çıktı. Ellerimi tutan Muhammed ve İbrahim'in ellerini sertçe çektim. Yaptığım bu hareketi anlamadıkları için öfkeyle bana baktılar. Gözümle onlara Hasan'ı gösterdim. Anlamadılar. Şaşırmış ve davranışımı tuhaf bularak "Ne oldu?" diye sordular. "Hasan!" dedim. Bu sefer "Ne olmuş Hasan'a?" diye sordular. Hasan da arkasından geldiğimizi fark ettiği için sigarayı yere attı. Muhammed ve İbrahim hiçbir şey görmemişlerdi. Eve gelmiştik. Kimseye bir şey demeyi tercih ettim. Hasan'ın beni tekmelemesinden, dövmesinden korkmuştum.

Eve döndüğümüzde annemin yalnız olduğunu gördüm. Fırsat bu fırsattır diye yanına yanaştım ve kulağına "Anne, amcamın oğlu Hasan'ı sigara içerken gördüm." dedim. Annem bana çok sert baktı ve "Kesinlikle yanılıyorsun, hayal görmüşsün. Sakın bunu kimseye söyleme. Olmaz öyle bir şey!" dedi. Başımı söylediklerini onaylayacak bir şekilde salladım ve ayrıldım yanından. Ama aynı gün annemin amcamın oğlu Hasan'la bir köşede konuştuğunu, ona birtakım sorular sorduğunu, Hasan'ın da anladım der gibi başını salladığını fark ettim. Fakat ne konuştuklarını anlayamadım. Birkaç gün sonra kardeşim Mahmud anneme,

"Amcamın oğlu Hasan, bugün okula gelmedi." dedi. O gün de okuldan kaçmış. Annemin yüzünü, meseleyi nasıl çözeceğini bilmez bir şaşkınlık ifadesinin kapladı.

Dedemle konuşuyordu annem. Sonrasında amcamın oğlu Hasan'ı da çağırmışlardı. Onu sert sözlerle uyardılar. Kendini savunmaya çalıştı, ama nafile. "Bir daha okuldan kaçarsan, Mahmud ve Hasan'a seni evin direğine bağlayıp dayak atmalarını söyleyeceğiz." diye tehdit ettiler. Birkaç gün sonra annem, Hasan'ın cebinde birkaç dal sigara ve çeyrek lira para gördü. Götürüp evin bahçesinde oturan dedeme gösterdi. "Bak torununun cebinde ne gördüm!" dedi. Dedem annemin elindekilere dehşet içinde baktı. "Çocuk bu parayı nereden getirmiş?" diye sordu. Annem hemen kardeşim Mahmud ve Hasan'a seslendi ve derhal gidip amcaoğlum Hasan'ı getirmelerini söyledi. Gittiler, kısa bir süre sonra Hasan'la birlikte eve döndüler.

Dedem üzüntüden, ne yapacağını bilememekten yıkılmıştı. Bir şey yapacak gücü de yoktu. Hasan'ı sorgulayıp gerçeği öğrenme sorumluluğunu annem üstlendi. "Bu parayı nereden buldun Hasan?", "Ne parası?" diye soruyla cevap verdi Hasan. Annem cebinden çıkardığı çeyrek lirayı ve sigaraları gösterdi. Hasan sustu. Tutunacak dalı kalmamıştı. "Felaket!" der gibiydi. Kaçamak cevaplarla kurtulmaya çalıştıysa da annem, kardeşlerim Mahmud ve Hasan'a "Onu tutun!" dedi. Fatıma'ya da "Fatıma ip getir!" diye seslendi. Her biri söylenenleri yapmak üzere koşmaya başladı. Ben, kardeşim Muhammed ve amcamın oğlu İbrahim de dedemin arkasında durmuş ve olup bitenleri izliyorduk. Olanlardan dolayı fena halde korkmuştuk. Dehşet içerisinde bakıyorduk.

Mahmud ve Hasan, amcamın oğlu Hasan'ı evin direğine yasladılar. Fatıma da ipi getirdi. Annem bir yandan onu direğe bağlamaya çalışıyor, bir yandan da gerçeği söylemesini istiyordu. Hasan, işin ciddi olduğunu anlayınca "Dedemin cebinden yarım lira düşmüştü, ben de onu aldım" diye bağırdı. Bunu duyunca dedem daha da dehşete kapıldı. Yarım lirayı düşürmesi mümkün

olabilir miydi? Esasen yarım lirası yoktu zaten. Annem Hasan'ı sorgulamayı sürdürdü, "Nereden buldun?" diye sordu. Hasan, kekelemeye başladı. Bu da yalan söylediğini gösteriyordu. Annem, Mahmud ve Hasan'a "Onu direğe bağlayın!" diye seslendi. Sonra da ipi vermelerini istedi. Hasan bu kez de "Dedem uyurken askıdaki pantolonunun cebinden aldım." dedi.

"Aldın mı? Sen buna almak mı diyorsun?" diye bağırdı annem. "De ki: Dedemin cüzdanından çaldım!" Sonra dedeme döndü: "Ne diyorsun Ebu İbrahim? Ne yapalım buna?" diye sordu. Dedem para cüzdanını çıkarıp parasını kontrol ettikten sonra sadece yarım lirasının olduğunu anlayınca ellerini birbirine vurdu. Diğer yarım lirayı Hasan almıştı. Bu Hasan'ın ailenin ihtiyacı olan paranın yarısını aldığı anlamına geliyordu. Dedem üzgün ve alçak bir sesle "Onu direğe bağlayın, bağlayın!" dedi. Annem, ciddi misin? der gibi dedemin yüzüne baktı. Dedem gözlerini üzerimizde gezdirerek evet anlamında başını salladı. Çocukların böyle bir suçun cezasız kalmadığını görmeleri gerekiyor, yoksa kim bilir bu davranış onların üzerinde nasıl bir etki bırakır, der gibiydi.

Annem Hasan'ı direğe bağladı. Hem kendisinin hem de Hasan'ın talihsizliğinden dolayı acı acı söylendi: "Vay başımıza gelenlere! Ey Şehidin oğlu. Baban şehiddir Hasan! Şehid ne demek biliyor musun? Baban şehiddir ve sen dedenin cüzdanın yarım lira çalıyorsun! Ailenin harçlığının yarısıdır bu Hasan! Utan Hasan!" Sonra hepimize bağırdı, girin odaya, diye. Anında kaçıştık hepimiz.

O gece dışarı çıkmamız yasaklandı. İşgal devriyelerinin evden çıkmayı yasaklamasından söz etmiyorum. Annem yasaklamıştı. Aynı zamanda gece boyunca odadan da çıkmamızı yasakladı. Sadece acil ihtiyaçlar için izin veriyordu o kadar. Bizler de o gece erkenden uyumuştuk.

Beşinci Bölüm

Teyzem Fethiye ve eşi bizi ziyarete geldiler. Annem teyzemi öperek, özlemle kucaklayarak karşıladı. Teyzem de bizleri birer birer öptü. Annem, misafirler için oturma minderleri sermek üzere eve girdi. Bu arada dedeme, "Ebu İbrahim! Kalk, misafirlerimiz geldi." diye seslendi. Dedem de odasından çıkarak teyzemi ve kocasını selamladı. Teyzemin elinde içerisinde kağıt keselerin bulunduğu bir sepet vardı. Onu anneme verdi.

Fatıma çay hazırlayıp getirdi. Hep birlikte çay içtiler. Ardından teyzemin kocası, dayımın evine gitmek üzere kalktı. Teyzem bu gece bizimle kalacaktı. Kendisi de ertesi sabah gelecek ve birlikte döneceklerdi. Dedem, bu gece bizimle kalması için ısrar etti. Ama o, yapması gereken bazı işleri olduğunu söyleyerek müsaade istedi. Dedem, annem ve teyzem onu kapıya kadar yolcu ettiler. Sonra dedem odasına çekildi. Annem ve teyzem de bizim olduğumuz odaya geldiler. Teyzemin etrafını sarmıştık.

Annem sepeti getirdi. İçindekileri çıkardı. Kâğıt keselerin birinde kocaman, kıpkırmızı elmalar vardı. Daha önce böyle elmalar görmemiş, tabii tadına da bakmamıştık. O güne kadar bir, iki, bilemedin üç kere elma yemiştim. Ama bunun gibisini hiç yememiştim. Diğer bir kesede adını bile bilmediğimiz bir meyve vardı. Büyüdüğümde adının şeftali olduğunu öğrenecektim. Üçüncü kesede ise süzme yoğurt vardı. Annem, teyzeme baktı ve "Zahmet etmişsin Fethiye!" dedi. Teyzemin gözlerinden yaşlar süzülürken "Keşke gerektiği gibi sana yardım edebilseydim sevgili ablacığım!" dedi. Ardından "Allah'a hamdolsun, kocamın mali durumu iyidir diye ekledi." Annem meyveleri aldı ve dışarı çıktı. Bir süre sonra geri geldi. Meyveleri yıkamıştı. Sonra

Mahmud'a bir elmanın neredeyse yarısını ve bir şeftali verdi. Onları dedem ile amcamın çocuklarının odasına götürmesini istedi. Annem ve teyzem gecenin geç vaktine kadar konuştular. Sevgili teyzemizin gelişine çok sevinmiştik, yanından hiç ayrılmıyorduk.

Teyzemin eşi Abdulfettah, dayımın evine gitmişti. Geceyi orada geçirdi. el-Halil bölgesinin, şehrin, çevresindeki belde ve köylerin durumunu anlattı.

Abdulfettah, liseyi birkaç sene önce bitirmiş, şimdi tarım ve hayvancılık işinde babasına yardımcı oluyordu. Ancak Ürdün veya Suudi Arabistan'da bir üniversitede okumayı hedefliyordu. Dayım ona direnişin, fedailerin durumunu; insanların, işgalin üzerinden geçen bu üç yıl içerisinde nasıl bir hayata sahip olduklarını, direniş için hazırlıklı olup olmadıklarını ve moral düzeylerini soruyordu.

İşgalden kısa bir süre sonra el-Halil şehrine turistler akın etmeye başladı. Hz. İbrahim'in mezarının bulunduğu türbeyi ziyaret etmek için geliyorlardı. Yahudiler bu makam üzerinde tarihten gelen bir haklarının olduğunu iddia ediyorlardı. Turistik ziyaretler, şehirde ekonominin canlanmasını beraberinde getirdi. Şehirdeki tüccarların birçoğu bu durumdan istifade ederek turistik eşyalar satan mağazalar açmaya başladılar. Satabildikleri her şeyi en yüksek fiyatlardan satıyorlardı. Meşe kozalağı bile satıyorlardı. Turistler, atamız İbrahim'in (a.s) memleketinde yetişen kozalağın kutsal olduğuna inanıyorlardı. Şehirdeki ticaret bununla da sınırlı değildi, Yahudiler el-Halil'e geliyor, ihtiyaç duydukları çeşitli malzemeleri şehrin çarşı ve pazarındaki mağazalardan alıyorlardı. Bu da doğal olarak şehrin ekonomisinin canlanmasına ve insanların hayat düzeylerinin yükselmesine neden olmuştu.

İşgal askerleri, halkın arasında fazla görünmemeye dikkat ediyorlardı. Bu tavırları gözden kaçmıyordu. Belediye Başkanı Şeyh Ca'berî'nin işgalden sonra kendisiyle görüşen İsrailli yüksek rütbeli komutanlardan, askerlerinin insanların ırzlarına ve mallarına dokunmamaya dikkat etmelerini istediği anlaşılıyordu. Başta

Moşe Dayan ve diğer komutanlar, bunun önemini anlamış ve belediye başkanının öğüdüne kulak vermişlerdi. Bundan dolayı askerler halkın arasında pek nadiren dolaşırlardı.

Aslında halk, henüz işgalin şokunu üzerinden atabilmiş, uyanabilmiş değildi. İşgalin ardından halkın büyük bir kısmında Yahudilere karşı bir korku hali egemen olmuştu. Öyle ki bir Yahudi şehirde tek başına dolaşabiliyor ve kimse de yoluna çıkmıyor veya ona saldırmayı aklına getiremiyordu. Hatta insanlar, bunu aklından geçiren birinin olduğunu öğrendikleri zaman korku ve paniğe kapılarak ona engel olmaya çalışıyorlardı.

Yine de zaman zaman bazı direniş eylemleri de olmuyor değildi. Uzun aralıklarla şehrin varoşlarında veya köylerinde ya da şehrin çevresindeki beldelerde, birileri işgal devriyelerine ateş açıyor, keskin nişancılar işgalcileri hedef alıyor veya el bombasıyla onlara karşı saldırıda bulunuyorlardı. Öte yandan işgal kuvvetlerinin uzun zaman teslim alamadıkları köyler de vardı. Bazı mücahitler, dağlardaki mağaralarda saklanıyor ve zaman zaman ortaya çıkarak işgal kuvvetlerine saldırıyorlardı. Bu saldırılarda bazı işgal askerleri yaralanıyor, az olsa da ölen askerler oluyordu. Gerçekleştirdikleri saldırıların ardından mücahitler, işgal kuvvetlerinin ulaşamadıkları dağlardaki mağaralarına çekiliyorlardı. İşgal kuvvetleri, tanımadıkları bu engebeli arazilere girmeye cesaret edemiyorlardı. Bu mücahitlerin en ünlüsü Ebu Şerar adı verilen bir mücahitti. Ebu Şerar bölgedeki işgal kuvvetlerinin korkulu rüyası haline gelmişti.

Gerçekleştirilen eylemlerde başarı oranı çok düşüktü. el-Fetih hareketi de şehirde ve çevresinde direnişi örgütlemeye çalışsa da pek başarılı değildi. Çünkü işgalciler, direniş başlatmaya çalışanların veya çeşitli eylemlerde bulunanların büyük kısmını tutukluyorlardı. Bu yüzden henüz etkin bir direnişin olduğundan söz edilemezdi. Muhtemelen bölgedeki direnişin belirgin ve etkin hale gelmesinin önündeki en büyük engel, insanların hayat gailesine düşmüş olmaları, ekonomik üretime yönelmeleri ve büyük maddi hedefleri gerçekleştirmeye dönük arzularıydı.

Ancak şehirde siyasal protestolar başlamıştı. Özellikle öğrenciler arasında başlayan bu protestoları, el-Fetih hareketinin üyeleri organize ediyorlardı. Halk Cephesi tarafında da harekete geçmeye yönelik çabalar vardı. Silahlı direniş alanında belirgin bir başarının sergilenememesinden dolayı eylemler daha çok siyasal ve kitlesel protestolar ve bazı toplumsal aktiviteler üzerinde yoğunlaşmıştı. Dayım, bölgenin durumunu ayrıntılarıyla anlatan teyzemin kocası Abdulfettah'ı can kulağıyla dinliyordu. Bazen daha iyi anlamak, mevzuyu daha net bir şekilde idrak edebilmek için birtakım sorular soruyordu. Batı Şeria ile Gazze Şeridi'nin mevcut durumlarını ve aralarındaki farkları daha iyi kavramak için büyük küçük her ayrıntıyı öğrenmek istiyordu.

Gazze Şeridi'nde Halk Kurtuluş Cephesi'nin güçleri bulunuyordu. Bunlar, 1967 savaşında dağılan Filistin Kurtuluş Ordusu'na mensup subay ve savaşçıları yeniden toparlamak üzere bir araya gelmişlerdi. Filistin Kurtuluş Ordusu'na bağlı güçler direnişin en büyük grubuydu. Aynı günlerde el-Fetih'e ve Halk Cephesi'ne bağlı gruplar da direniş başlatmışlardı. Dolayısıyla Gazze Şeridi'ndeki direniş, genel anlamda daha iyi durumdaydı. Kuşkusuz işgal kuvvetleri bazı liderleri tutuklamak, bölgeye daha fazla sızabilmek ve bölgenin sırlarını daha ayrıntılı öğrenmek gibi birtakım başarılar da elde etmişlerdi.

Teyzemin evine dönmesinden birkaç gün sonra mahallede bir haber yayıldı. İşgalcilerle iş birliği yapan bir kadın öldürülmüş ve cesedi de el-Meşta bölgesinin batısına atılmış. Her zaman olduğu gibi bu haberin ardından cesedi görmeye gittik. Kimse bu kızcağızı kimin öldürdüğünü bilmiyordu. Onun işbirlikçi olduğu ve öldürülüp buraya atıldığı söylentisi dolaşıyordu sadece. Kimse itiraz mahiyetinde sesini yükseltemeye ya da ayrıntıları öğrenmek maksadıyla olsa dahi birtakım sorular sormaya cesaret edemiyordu. Ama mahallede homurdanmalar ve fısıltılar da başını almış gidiyordu. "Öldürülen kız işbirlikçi değilmiş.

Bazıları fedailerin kıyafetlerini giymiş, onlara duyulan güveni istismar ederek kızı kandırmış, sonra da tecavüz etmişler. Kızın kendilerini ele vermemesi içinde öldürmüşler ve onun işbirlikçi olduğu söylentisi çıkarmışlar!" gibi türlü laflar dolaşıyordu. Kuşkusuz işgal devletinin istihbaratı, toplumun zayıf noktalarını, ihtiyaç sahiplerini, yoksulları tespit etmek maksadıyla içimize sızma girişimlerini yoğunlaştırmıştı. Düşman istihbaratı, kendilerine sığınan, kendilerine yardım eden işbirlikçileri organize ederek bir şekilde mücahitlerin planladığı eylemlerden haberdar olmak için yoğun çaba sarf ediyordu.

İşgal kuvvetleri erkeklerden ve gençlerden çok sayıda tutuklamalar gerçekleştiriyor, tutukladıkları insanları es-Seraya adı verilen bir binaya götürüyorlardı. Burası aynı zamanda istihbaratın da merkeziydi. Tutukluları çok sayıda asker, tekme tokat döverek ve cop darbeleriyle karşılıyorlardı. Gözlerini bağlayarak yüzleri duvara dönük olacak şekilde uzun süreler ayakta bekletiyorlardı. Elleri arkadan bağlı olurdu. Saatlerce yağmurun, dondurucu soğuğun altında bekletirlerdi. Tutuklular, soğuktan, korkudan titriyor, biraz olsun ısınabilmek maksadıyla hareket etmeye çalışıyorlardı. Belli aralıklarla arkalarında nöbet tutan askerler ise duvara yaslananları ve sağa sola hareket edenleri copluyor, döverek tekrardan hizaya sokuyorlardı. Yandaki odada ise istihbarat örgütü Şin Bet'in subayları oturuyorlardı. Güzel bir şekilde aydınlatılmış, klimalı bir odaydı. Tutukluları birer birer çağırıyor, karşılarındaki sandalyeye oturtuyor, gözlerini açıyor ve işiyle, ikamet ettiği yerle, ailesiyle, kardeşleriyle, komşuların her biriyle ve direnişçilerle ilgili olmak üzere binlerce soru yağdırıyorlardı. Durmadan küfrediyor ve lanetliyorlardı. Kırık Arapçalarıyla hiçbir insanın ağzına alamayacağı en iğrenç, en çirkin küfürleri savuruyorlardı. Kimi zaman dövüyorlar, kimi zaman da alay ediyorlardı. Ağzından bir bilgi almak, kendileriyle işbirliği yapmaya hazır olup olmadığını anlamak ya da bir başkasının zaafına ilişkin herhangi bir şey öğrenmek için bazen tehdit ediyorlar, bazen de çeşitli vaatlerde bulunuyorlardı. Başkasının zaafını öğrenirlerse zaafı olan kişiyi, işbirliği yapmaya

zorlayacak; bu zaafını ailelerine ve yaşadıkları bölgeye karşı kullanacaklardı.

Bazı tutuklular, bu aşağılayıcı tutumlardan dolayı dayanamayacak hale geliyorlardı. Fakat ne yapabilirlerdi ki? Bir şey yapacak olurlarsa, bu sadece aşağılamanın, baskının daha da artmasına neden olurdu. Bazıları artık patlama noktasına geliyor, bu aşağılık heriflerin boğazına sarılmak istiyordu. Ama elleri arkadan bağlıydı. Direnmeleri daha fazla hakaret işitmelerine neden oluyordu. Aralarından bazıları bu durumdan en güzel şekilde sıyrılmak istiyordu. Huzur içerisinde yaşamak istiyorlardı. Ne işgalcilerin yanında ne de karşısında, aynı şekilde ne direnişin safında ne de karşısında... Çok azı da kendini, kanını çok ucuz bir bedel karşılığında işgalcilere satıyordu. Direnişle, direnişe katılanlarla ilgili bildiği her şeyi anlatıyor, kendileriyle işbirliği yapmaya hazır olduklarını söylüyorlardı.

Gazze'deki direnişin durumu, gözle görülür bir şekilde Batı Şeria'daki direnişten daha iyiydi. Bunun başlıca sebebi; Arap rejimlerinin Filistin'e karşı omuzlarındaki sorumluluklarını hafifletmek için zamanında kurmuş oldukları ve Filistin Kurtuluş Ordusu adını verdikleri teşkilata mensup birliklerden bazılarının Gazze'de bulunmasıydı. Bu ordu 1967 savaşında dağılmış, bazı savaşçıları şehit olmuş, bazıları Mısır'a geçmiş veya geçmeleri sağlanmıştı. Bazıları ise Gazze'de kalmış ve direnişi başlatan Halk Kurtuluş güçlerini oluşturmuşlardı. Ardından Batı Şeria'da el-Fetih Hareketi'ne ve Halk Cephesi'ne bağlı bazı gruplar ve hücreler de eylemlere başlamışlar, bilhassa mülteci kamplarında belirgin bir varlık göstermişlerdi. Etkinlikleri de git gide artıyordu.

Bir gün, okulun bahçesinde sabah töreni için toplandığımız bir sırada büyük bir patırtı koptu. Sonra yüksek sesle "Canımızla kanımızla sana fedayız ey Filistin... Canımızla kanımızla sana fedayız ey Filistin" sloganlarını duyduk. Öğrenciler okuldan dışarıya su gibi aktı, diğer okulların öğrencilerinin de katıldığı büyük bir kalabalık oluştu. Sloganlar atıyor, insanlar

haykırıyorlardı. Herkeste büyük bir sevinç vardı, mutlulukları yüzlerinden okunuyordu. O gün, şeref günü (yevmu'l Kerame) olarak zihinlerde yer etti. Çünkü o gün Filistinli fedailer, İsrail'in Ürdün cephesine karşı başlattığı saldırıyı durdurup püskürtmüşlerdi. Toplanan kalabalık, ellerinde bayraklarla kampın caddelerini dolaşıyor, sloganlar atıyorlardı. Bir süre sonra dağıldılar, bizler de evlerimize döndük. Son derece gururluyduk. İzzet ve şeref duyguları zirve yapmıştı herkeste. Çünkü 1967'deki halkın dilinde de yer eden adıyla; en-Nekse (yenilgi, hezimet) hadisesinden sonra İsrail'e karşı ilk zafer kazanılmıştı. Şeref bölgesinde, yani Ürdün nehrinin doğu yakasında kamp kuran bazı fedai grupları, sınır boyunca gözle görülür bir şekilde, etkin feda eylemleri gerçekleştirmeye başlamışlardı.

O gün, her zamanki gibi dedemle evin köşesindeki meydanda oturuyorduk. İkindi vaktiydi. Mahalleden bazı adamlar da oturmuş sohbet ediyorlardı. Son derece neşeliydiler. Filistin devrimi, Milli Kurtuluş Hareketi (el-Fetih) kelimeleri dillerinden düşmüyordu. el-Fetih'in büyümeye başladığı, Filistin Kurtuluş Hareketi'nin ve direnişin başını çektiği belli oluyordu. Aynı gün adamlardan birinin "Toprağı ancak onu eken gözü gibi korur!' sözü ne kadar da doğru! Arap ordularına güveniyorduk, yenildik. İlk defa biz kendimiz savaşıyoruz, kazanacağız. İmkânlarımızın azlığına, silahlarımızın yetersiz olmasına rağmen!" dediğini duydum. Oradakilerin tamamını adamın söylediklerini onaylar ve adama hak verir bir şekilde başlarını salladılar.

İlerleyen günlerde de işgal edilmiş bütün topraklarda, Batı Şeria ve Gazze'de feda eylemleri artarak devam etti. Annem her zaman söylerdi: "Adamları, adamların nefesi yaşatır." diye. Öyle anlaşılıyordu ki, izzetli direniş birçoklarının içindeki umuda ve gayrete hayat vermişti.

Öte yandan işgalcilerin istihbaratı da Gazze'de gerçekleştirilen eylemlerin büyük bir kısmının sahildeki kamptan (Muhayyem eş-Şatiî) kaynaklandığına dair bolca istihbarat toplamıştı. Nitekim yaşadığımız kampta sokağa çıkma yasağı ilan ettiler.

Bu seferki sokağa çıkma yasağı diğerlerine nazaran daha uzun sürdü. Üç haftayı, hatta bir ayı geçti. Kamptaki durumumuz gittikçe kötüleşiyor, zorlaşıyordu. Kamptan birkaç metre ötedeki şehirde hayat normal seyrinde devam ediyordu. Gazze'deki camilerde ezanlar okunuyor, namazlar cemaatle kılınmaya devam ediyordu.

Abbas Mescidi, şehrin ana caddesi olan Ömer Muhtar Caddesi üzerindeydi. İnsanlar öğle namazı için mescide doğru gidiyorlardı. Namazın ardından yirmili yaşlarının başındaki kendinden emin bir genç, ayağa kalktı. Allah'a hamd, peygambere salat ve selam getirdikten sonra topluluğa bir konuşma yaptı. Bir aydan beri eş-Şatiî kampında sokağa çıkma yasağı uygulandığını, Müslümanlar olarak kardeşlerimizle dayanışma ve onlara sahip çıkma sorumluluğumuz bulunduğunu anlattı. Bu heyecanlı sözler, cemaatin duygularını harekete geçirmişti. Caminin imamı: "Evladım, ne yapabiliriz?" diye sordu. Genç adam: "Onlarla dayanışma maksadıyla sokağa çıkıp gösteri yapmamız az bir şey olmaz." diye cevap verdi. Mescidde olan herkes "Lailahe illallah!" ve "Allahu Ekber!" nidalarıyla camiden dışarı çıktı. Bazıları genç adamı omuzlarına almıştı. Genç adam: "Canımızla kanımızla sana fedayız ey Filistin!" "Mültecisi yerlisiyle hepimiz Filistinliyiz!" diye slogan atıyordu.

Kopmuş giden gösteri seline insanlar dalga dalga katıldılar. Camiden çıkan halkın toplandığı yerler kampa pek uzak değildi. Olağanüstü bir durumun olduğunu fark eden işgalciler, herhangi bir müdahalede bulunmadan gösterileri uzaktan seyrediyorlardı. Bir süre sonra gösteriler sona erdi. Herkes vicdanına ağır gelen sorumluluk duygusuna karşı bir şeyler yaptığını düşünüyordu. Ertesi sabah, hoparlörlerden kampta uygulanan sokağa çıkma yasağının sona erdiği duyuldu. Hayat normal seyrine dönüyordu.

Sabahleyin okulun önünde tören için toplanmıştık. Bir takım spor hareketleri yaptıktan ve bir öğrencinin önündeki yüksekçe bir taşa çıkıp yaptığı konuşmayı dinledikten sonra birbirini

takip eden sıralar halinde süt çardağına doğru gittik. Burası bahçenin bir köşesinde, üç tarafı taş duvarlarla çevrilmiş, üzerinde çinko saç levhalar olan bir kulübeydi. Zemini betonla kaplanmıştı. İçerisinde birkaç büyük masa vardı. Masaların arkasında mavi önlükleri, başlarında da beyaz külahlarıyla adamlar duruyordu. Sırayla kulübeye giriyorduk. Başımızda öğretmenlerimiz olurdu. Masaların arkasındaki adamlar, bizlere teker teker balık yağı hapı ve bir bardak süt veriyorlardı. Sütler demir bardaklarda verilirdi. Süt ve hapı verdikten sonra da bizden balık yağı hapını yutmamızı, kaynar sütü de üzerine içmemizi isterlerdi.

Sütü içiyor, bardakları da içinde kaynar su bulunan büyük bir kazana atıyorduk. Sonra sıradan çıkıp sınıflarımıza gidiyorduk. Bütün okullardaki öğrenciler günlerce bu sütü içtiler ve balık yağı tabletlerini aldılar. Nedendir bilmiyorum ama balık yağı tabletinden tiksiniyorduk. Öğretmenler bu küçük hapları yutmadan atmamamız için dikkatle izliyorlardı. Hapları yutmaya ve üzerine de hemen süt içmeye, sonrasında da koşarak sınıfa gitmeye zorluyorlardı bizi.

Balık yağı faydalıdır elbette. Kaynamış süt de keza öyle. Ama en güzeli, içine kaynar süt doldurulmuş demir bardağın ısınmasıdır. O dondurucu soğukta artık hissetmemeye başladığın küçücük ellerinle bardağı tuttuğun zaman, bedeninden koptuklarını sandığın ellerinin tekrar bedeninin bir parçası olduklarını hissedersin.

Yine o günlerden birinde hava çok soğuktu. Fırtına çıkmıştı. Çoğumuzun elbisesi okula giderken yağmurda ıslanmıştı. Sütü içtikten sonra sınıfımıza girdik ve sıralarımıza oturduk. Tir tir titriyorduk. Öğretmenimiz sınıfa girdi. Dersi dinleyecek, okuyacak veya anlayacak durumda olmadığımızı anlamış gibiydi. Bizi biraz güldürmek istedi. "Çocuklar! Bir an için gökten pilav ve et yağdığını hayal edin!" dedi. Sınıfta bir gürültü koptu. Soğuğu, sırılsıklam elbiseleri unutmuştuk. Pilav ve et ile ilgili sözlere kulak kesilmiştik. Her kafadan bir ses çıkıyordu. "Hayır, ben etten başka bir şey istemem... Ben pilav yemeyi severim... Ben... Ben..."

Öğretmeni unutmuş, oynuyor, eğleniyorduk. Birkaç dakikalık da olsa pilavlı, etli hülyalara dalmıştık. Sonra öğretmenin sesi duyuldu: "Susun! Yoksa Allah üzerinize çekirge yağdırır da hepinizi ısırırlar! Çıkarın okuma kitaplarını, yirminci dersi açın. Sen oku Ahmed" Her tarafı ıslanmış kitabımı açtım ve okumaya başladım. Soğuktan tir tir titriyordum. Öğretmenin dudaklarından "La havle vela kuvvete illa billahillah... İnna lillahi ve inna ileyhi raciun... Adam olmanız için bunlara alışmanız gerekiyor..." sözleri dökülüyordu.

Altıncı Bölüm

Teyzemler el-Halil'e bağlı Suveyrif köyünde yaşıyordu. Filistin'in diğer bütün köyleri gibi 67 savaşından sonra orası da işgal edilmişti. Orası da işgal öncesindeki direnişe katkısından dolayı, payına düşen sürgünleri ve yıkımları yaşadı. Suveyrif, 1948 yılında işgal edilen topraklarla 1967 yılında işgal edilinceye kadar Ürdün'ün kontrolünde olan topraklar arasına çekilen yeşil hattın yakınlarındaydı.

İşgalden kısa bir süre sonra işgal devriyeleri, Batı Şeria'daki bütün köyler gibi burayı da kontrol etmek üzere harekete geçtiler. Köylüler, taştan yapılmış, küçük ve mütevazı evlerde; zeytin, incir ağaçları, üzüm bağları ve badem ağaçları arasında yaşıyorlardı. Koyun ve kümes hayvanları besleyerek geçimlerini sağlar, kendilerine bahşettiği güzellikler ve sayısız nimetler için Allah'a hamd ederlerdi.

Köyün erkekleri onurları ve yiğitlikleriyle tanınırlar, Filistin köylülerinin giydiği geleneksel kıyafetlerden giyerlerdi. Herhangi birini dağın başında, bastonuna yaslanmış bir şekilde koyunlarını otlatırken görebilirdin. Köyün görkemli kadınları ahlakları, giysileri ve kendilerine has başörtüleriyle dikkat çekerlerdi.

Teyzem de Gazze'den Suveyrif köyüne taşındıktan sonra çok bir değişiklik hissetmedi. Tek farklılık, köye taşınmış olmasıydı. İnsanların huyları, gelenekleri, asaletleri Gazzelilerden farklı değildi. Belki biraz lehçeleri farklıydı. Ama o da pek büyük bir farklılık değildi. Teyzem kısa sürede buradaki hayata uyum sağladı. Kocası Abdulfettah, orta öğrenimini el-Halil'deki Tarık b. Ziyad Lisesi'nde tamamlamıştı. el-Halil'in bütün köyleri

gibi Suveyrif'te de ortaokul ve lise yoktu. Orta öğrenime devam etmek isteyenlerin el-Halil'deki okullara gelmesi gerekiyordu. el-Halil'de okuduğu için teyzemin kocası da şehri ve orada olup bitenleri çok iyi biliyordu. Şehirde birçok arkadaşı vardı. Başka köylerden olup kendisiyle beraber aynı okulda okuyan çok kişiyi tanıyordu.

Teyzemin bir oğlu olmuştu. Adını Abdurrahim koydular. Annem, doğan çocukları için teyzemi tebrik etmek istiyordu ama el-Halil'e gidecek durumda değildi. Tebrik etmek için dayımın evine gitti ve Fethiye'yi ziyaret edecek olursa kendisinin adına onu tebrik etmesini istedi. "Maddi durumumuzu ve ailenin içinde bulunduğu şartları biliyor, bu yüzden bizi mazur görsün." diye de ekledi.

Teyzemin kocası ise Ürdün Üniversitesi Şeriat Fakültesi'ne girmek üzere yolculuk hazırlıklarına başlamıştı. Ancak babasının yakalandığı şiddetli hastalık, onu yolculuğunu ertelemek zorunda bıraktı. Bir süre sonra babası vefat etti. Babasının vefatı nedeniyle akamete uğrayan üniversite okuma planından sonrasında tamamen vazgeçti. Kumaş ticaretlerini ve sahip oldukları arazileri takip etmek üzere babasının işlerini üstlenmeye karar verdi. Üniversiteye gidememenin tesellisi olarak da el-Halil'deki Tarık b. Ziyad Lisesi'nin ikinci sınıfında okuyan kardeşi Abdurrahman'ı eğitimini tamamlaması için çokça destekledi. Abdulfettah, evlerinin damında oturduklarında teyzeme köyün batısındaki Alyon Harabeleri'ne kadarki bölgeyi göstermişti. Kutsal Cihad'ın erleri 1967 işgalinden önce oralarda üs kurmuşlardı. Bölgenin sakinleri mücahitlerin ihtiyaç duydukları her şeyi veriyorlardı. Bir gün Muhammed Abdulvahhab el-Kadı adında Suveyrif köyünde yaşayan biri, Senahin adı verilen bir bölgede koyunlarını otlatırken bir grup Yahudi'nin Siti Şeymuş tarafından Asyon'a doğru gittiklerini görmüş ve bu durumu derhal mücahitlere haber vermişti. Mücahitler hızlı bir şekilde harekete geçerek, grubun yol güzergâhı üzerinde olan Zahru'l Hicce denilen bölgede pusuya yatmışlardı. Yahudiler oraya ulaştığında da

saldırıya geçerek hepsini öldürdüler. Askerler ve doktorlardan oluşan otuz beş kişilik bir gruptu. Bu yüzden Yahudiler, Suveyrif köyüne karşı derin bir kin besliyorlardı. 67 savaşıyla birlikte işgal gerçekleşince unutamadıkları bu hadiseden dolayı Suveyrif köyünü topa tuttular ve birçok evi yıktılar.

Teyzemin eşinin el-Halil'deki ilişkileri nedeniyle tüccarından tutun iş adamlarına kadar geniş bir çevresi oluşmuştu. Tanışlarıyla buluşup oturduğu her seferde aralarında uzun konuşmalar, hemen hemen her şeyle ilgili sohbet ve muhabbetler olurdu. Bir mağazada, cayır cayır yanan sobanın köz olmuş ateşinin etrafında toplanır, çaylarını yudumlayarak direniş ve işgal hakkında konuşurlardı. Bu konuşmalardan, bölgede yaşayan insanların direnişin gerekliliğine ve bunun bir yarar sağlayacağına inanmadıkları anlaşılıyordu. Direniş için yapılacak herhangi bir çabanın yarardan çok zarar getireceğini söylüyorlardı. Onlar için en önemli şey, hayat standartlarının yükselmesi, ekonomik durumlarının iyileşmesi, kazançlarının artması ve servetlerinin büyümesiydi. Bahaneleri de her zaman hazırdı: "Onca şamata ve propagandaya rağmen koskoca Arap orduları İsrail ordusu karşısında tutunamadılar. Şu basit silahları ve sınırlı imkânlarıyla bir avuç fedai mi İsrail ordusu karşısında duracak!"

Teyzemin kocası, açıktan açığa onların bu düşüncelerine karşı çıkmaya pek kalkışmıyordu ama onları dinliyor, sonra da tamamen objektif ve mantıklı cevaplarla onlara karşılık veriyordu. Nihayet topluluk, birkaç saat oturup çaylarını yudumladıktan sonra dağıldı. Onlardan biri, bir toplantının sonunda, konuşurken, harflerin biraz daha uzatılmasıyla farkını ortaya koyan el-Halil lehçesiyle "Bize ne bunlardan! Yaratılmışın işini yaratıcıya bırakın. Allah hayırlısı neyse onu versin!" demişti.

Teyzemin eşi, sohbet halkalarında ve kurduğu ilişkiler esnasında Ebu Ali diye biriyle tanışmıştı. İşgal meselesine karşı bir şeyler yapmanın gerekliliğine, direnişin, işgali sonlandıracak

düzeyde olmasa da desteklenmesinin önemli olduğunu ifade ediyordu. Bu adamın küçücük bir değişiklik için dahi olsa yükümlülüklerini yerine getirmek için elinden geleni yapacağı belliydi.

Teyzemin kocası, el-Halil'e gittiği günlerde Ebu Ali ile şehrin caddelerinde dolaşırdı. Bazen de Ebu Ali, Suveyrif'e teyzemin kocasını ziyarete gelirdi. İşgale karşı direniş ile vakıaya teslim olmamanın zorunluluğuna ve bütün çabasını sadece para biriktirmeye, servet yığmaya ve evler yapmaya yoğunlaşanların nasıl bir hata üzerine olduğuna dair aralarında uzun uzadıya konuşurlardı. Benzer fikirlere sahip oldukları için de arkadaşlıkları gittikçe güçlendi. Bir gün Ebu Ali, teyzemin eşine açık açık şunu söyledi: "Ben, üstüme düşen görevin en basit kısmını dahi yerine getirmeden böyle eli kolu bağlı durmayacağım!" Teyzemin kocası sordu: "Ne yapabilirsin? Eline silah mı alacaksın, işgal devriyelerinden birine mi saldıracaksın? Sonra gidip Ebu Şerar gibi arananlar listesindeki fedai mücahidlere mi katılacaksın?" Ebu Ali: "Hayır, benim yapmak istediğim bu değil. Ama ben yeni yeni ortaya çıkan direnişi bir vakıaya, bir akıma, bir örgüte dönüştürmek istiyorum." dedi. "Nasıl?" diye sordu teyzemin kocası. "Ürdün'e gideceğim, bu düşüncemi oradaki el-Fetih yetkililerine açacağım. Biliyorsun, onur savaşından sonra el-Fetih yerini sağlamlaştırdı, benim bu fikrimi memnuniyetle karşılayıp her türlü desteği verirler." diye ekledi.

Teyzemin kocası bu fikri beğendi ve Ebu Ali'den her türlü tedbiri almasını istedi. Atacağı her adımda kendisiyle beraber olacağını da ifade etti. Ebu Ali'nin yalnız gitmesini kararlaştırdılar. Dikkat çekmemesi için yolculuğuna ticari bir kılıf uydurması gerekiyordu.

O günlerde Ürdün, bilhassa onur savaşından sonra direnişe destek için her şeye hazırdı. Oradaki mülteci kamplarında zafer kutlamaları devam ediyordu. Her taraftan "Yaşasın direniş!" sloganları atılıyor, zaferin arkasındaki isim olarak görülen Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne dualar ediliyor, marşlar söyleniyordu. Ebu Ali'nin de feda eylemlerinin komutanlarıyla iletişime

geçmesi ve Batı Şeria'nın her tarafında el-Fetih hücrelerini oluşturması hususunda komutanlarla anlaşma sağlaması zor olmadı. el-Fetih, silahlı direnişin başlaması için ona para ve silah desteğinde bulunacak, bu hücreleri oluşturup eğitmesi için her türlü yardımı kendisine sağlayacaktı.

Ürdün'deki bazı akrabalarını ziyaret ettikten sonra, üstlendiği resmi görevi gizlemek maksadıyla bazı ticari anlaşmalar yaparak Batı Şeria'ya döndü ve Batı Şeria'nın bazı şehirlerindeki tanıdığı gençlerle temasa geçti.

Gençleri, el-Fetih hareketinin saflarına katıyordu. Batı Şeria'nın kuzeyindeki şehirlerde, bazı köy ve beldelerde, hatta el-Halil'de de gençlerden, güvendikleri ve işgale karşı silahlı mücadele vermeye hazır olan iki veya üç genç bulup bir hücre oluşturmalarını istiyordu. Ne zaman tanıdığı ve güvendiği biriyle karşılaşsa bu meseleyi ona açıyordu. Hemen hemen herkesten kabul ve onay gördü. Bu şekilde onayını aldığı kimselerden derhal hücresini oluşturmasını ve en kısa zamanda kendisiyle temasa geçmesini istedi.

Silah bulma görevi teyzemin eşi Abdulfettah'a verildi. Sürekli gezmesi ve ticaret yapıyor olması bu görevi büyük bir gizlilik içinde yapmasının en güvenli yoluydu. Böylece kısa bir süre içinde hücreler oluşturuldu ve askeri devriye araçlarına el bombası atmak veya otomatik silahlarla taramak veya keskin nişancılar aracılığıyla belirlenen hedefleri uzaktan vurmak gibi bazı basit feda eylemleri başlamıştı. Bunlar her direnişe dair gerçekleşen ilk eylemlerdi. Hücrelerin biri eylem yaparken, biri hata yapıyor ve bütün üyeleri tutuklanıyor. Ağır işkenceler altında sorguya çekiliyorlar, hatta bazıları yaptıklarını itiraf ediyorlar ve başkalarının da tutuklanmasına neden oluyorlardı. Sonunda iş gelip Ebu Ali'ye dayanıyordu. O da tutuklanmıştı. el-Halil hapishanesinin sorgu odalarında gerçekten ağır işkencelerden geçirildi. Ebu Ali, yiğitliğin ve sebatın en yüksek örneğini sergileyerek, bazı tutuklu gençlerin işkence altında itiraf ettiği en basit şeyleri bile itiraf etmemişti.

İsrail istihbaratı, Ebu Ali'nin ilişkilerini öğrenebilmek için teyzemin kocasını da tutukladı. Evinin her tarafında aradılar. Gözlerine ilişen her şeyi, her eşyayı kırıp döktüler. Teyzemi ve küçük oğlu Abdurrahim'i itip kaktılar. Böylece teyzemin kocasından hınçlarını almış oluyorlardı. Teyzemin kocasını da alıp el-Halil hapishanesine götürdüler. Çok yönlü soruşturmalardan, en ağır işkencelerden geçirdiler onu da. Ebu Ali'yi ve ilişkilerini soruyorlardı. "Ebu Ali, her şeyi itiraf etti. Kabul etti. Senin inkar etmene ve işkence çekmene gerek yok." diyerek direncini kırmaya çalışıyorlardı. Teyzemin kocası Ebu Abdurrahim, suçlamaları inkâr etmeye devam etti, hiçbirisini kabul etmedi. Sonunda ona, hiçbir suçlama yöneltmeden altı ay idari tutukluluk cezası verdiler. Ancak işkenceler altında gerekli sabır ve dayanıklılığı gösteremeyen bazı gençlerin itiraflarını esas alarak Ebu Ali'ye beş yıl hapis cezası vermişlerdi.

Böylece teyzem için yeni bir dünyaya yolculuk başladı; hapishaneler dünyasına. Teyzem görüş günü erken kalkıyor, oğlunu hazırlıyor ve onu kucağına alarak köyün merkezine gidiyordu. Köyün merkezinden geçip nadiren el-Halil'e giden arabalardan birine binip uzun bir yol kat ettikten sonra İmara'ya *(el-Halil hapishanesinin, şehrin askeri yönetiminin merkezinin bulunduğu yer)* ulaşıyordu. Yüzlerce kadın ve erkek bulunuyordu orada. Tutuklu oğullarını, akrabalarını ziyarete gelmişlerdi. Elinde kimlik kartı kadınların sırasına girerdi teyzem. Bazen tam sıra ona geldiğinde, gardiyan içeri alınacak grubun bittiğini söyler, o zaman da saatlerce ikinci grubun içeri alınmasını beklerdi.

Duvardaki küçük pencere açılınca kimliğini duvarın arkasındaki gardiyana uzatırdı. O da gerekli araştırmayı yapar, kimliğin gerçekliğini tespit ettikten sonra yandaki kapı açılırdı. Teyzem kadınlar kısmına girerdi. Oradaki görevli kadın, aşağılayıcı bir şekilde üzerini ararda. Teyzem öfkesini yutkunurdu. Çünkü ziyaret hakkını kaybetmeyi istemiyordu. Ebu Abdurrahman şu anda onu bekliyordu. Dolayısıyla bilinçli olarak gerçekleştirilen bu alçak tutuma karşı tepki gösterip ziyareti iptal ettirmenin bir

anlamı yoktu. Üstleri arandıktan sonra ziyaretçiler bir odada toplanırdı. Sonrasında görevlilerin nezaretinde uzun koridorlardan ve loş dehlizlerden geçerek ziyaretlerin yapıldığı kısma giderlerdi. Orada küçük pencereleri bulunan bir duvar vardı. Her biri demir parmaklıklarla kaplıydı. Her pencerenin arkasında bir esir bulunuyordu. Aileler, tutuklulara durumlarını sorardı. Demir parmaklıkların arkasında oldukları için çocuklarını kucaklayamayan, onlarla oynayamayan babaların gözlerinden yaşlar boşalırdı. Bir eş veya anne, eşini veya oğullarını demir parmaklıkların gerisinde görünce onun da gözyaşları sel olup akardı. Çünkü merhamet nedir bilmeyen işgalcilerin, bu soğuk duvarların ardında onlara neler yapıldığını tahmin bile edemiyorlardı.

İnsanlar uzun koridorlardan, loş dehlizlerden geçip, küçük düşürücü bir şekilde yapılan üst aramalarını geride bıraksalar da eşlerini, oğullarını ve akrabalarını doyasıya göremiyorlardı. Hem esirlerin hem de ziyaretçilerin arkasına dizilen gardiyanlar, ellerini çırparak "Ziyaret bitti!" diye bağırmaya başlıyordu hemen. Sonra esirleri, sağır ve dilsiz demir kapıların arkasına kapatmak üzere çekip götürürlerdi. Ziyaretçiler de ziyaret odasından çıkmak üzere harekete geçerlerdi. Tutukluların duyguları alevlenirdi. Teyzemin kocası gözyaşlarını gardiyanlara göstermemeye çalışırdı, sevinmesinler diye. Eşine sürekli cesaret verse de sözlerinden hüzün ve özlem akıyordu adeta. "Kurtuluş yakındır. Altı üstü beş ay. Abdurrahim'e ve eve iyi bak. Aileye, akrabalara ve komşulara selam söyle." diyordu. Teyzem de etrafı işlemeli beyaz başörtüsünün kenarıyla gözyaşlarını silerken "Sen merak etme bizi. Kendine iyi bak. Aklın bizde kalmasın. Selametle kal." diye eşini teskin etmeye çalışırdı.

Semtlerin sokaklarında, köylerde ve kamplarda yeni örgütlenmeler ve direniş hücreleri oluşmaya başlamıştı. Bütün şehirlerde, köylerde, Batı Şeria'nın kuytularında insanlar kendi aralarında örgütleniyorlardı. Gençler, vadilerin derinliklerine ya da yüksek dağların ardına çekilerek kısa bir süre önce teslim

aldıkları veya babalarının, dedelerinin yıllardan beri sakladığı silahlarla talim yapıyorlardı. İlk fırsatta tekrar düşmanla karşılaşmanın hazırlığı içerisindeydiler. Ellerindeki silahların yetersiz ve basit olmasına, silah kullanma hususunda yeterli deneyime sahip olmamalarına rağmen düşmanın karşısına çıkmak için yanıp tutuşuyorlardı. Gençlerin yürekleri kazan gibi kaynıyordu.

Teyzemin eşi ve Ebu Ali, buluşmaları noktaları olan ve soğuk günlerde sıcak çaylarını yudumladıkları mağazaların birinde bazı tüccarlar ile bir araya gelmiş ve savaştan, teyzemin eşinin ve Ebu Ali'nin tutuklanmalarından, yaptıkları şeylerin yerinde olup olmadığından, yaptıklarıyla ömürlerinin hiç de az olmayan bir kısmını zayi edeceklerinden konuşuyorlardı. Direnişin herhangi bir faydasının olmayacağı kanısındaydılar. Değerlendirmelerinin doğruluğunun en büyük delili de Ebu Ali ve teyzemin eşinin şu anda hapiste olmasıydı. İçlerinden birisi, teyzemin kocasının hapiste geçireceği günleri hesap etmeye başladı. "Her gün yaptığı ticaretten üç İsrail lirası kar ediyordu..." dedi. "Bu demektir ki tutuklu kaldığı süre boyunca beş yüz lira zarar edecek. Aşağılanması hem kendisinin hem de ailesinin değersizleştirilmesi, perişan olması da cabası." diyerek bitirdi sözlerini.

Halkın çoğunluğunun ekonomik durumu çok kötüydü. Bu da bazılarının, İsrailli yetkililer gibi direnişi "yıkıcı eylemler" olarak nitelendirmelerine sebep oluyordu. Öte yandan İsraillilerin, yeni kurulmuş devletlerini güçlendirip kalkındırmak için ağır işlerde çalışacak insanlara ihtiyacı vardı. Bu yüzden, en ince detayına kadar sıkı güvenlik önlemlerini aldıktan sonra aşamalı olarak Filistinlilerin İsrail'de çalışmalarının yolunu açmak istiyorlardı. Bu planlarını fiilen açıklamışlardı da. Vize temin ofisleri 1948 yılında işgal edilmiş topraklarda çalışmak isteyen erkekleri karşılamaya hazır olduklarını ilan ediyordu. Bu mesele Filistinliler arasında sert tartışmaların yaşanmasına yol açmıştı.

Erkeklerin her zaman oturup aralarında sohbet ettiği bizim köyün meydanına gelince orada da bu mevzular konuşuluyordu. Dedem, ciddi hastalığına ve ilerlemiş yaşına rağmen her gün bu

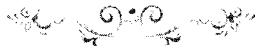
ortama iştirak ederdi. İnsanların çoğu İsrail için çalışmayı kabullenmiyor, hatta bu durumu sert sözlerle eleştiriyorlardı. "Kendi ellerimizle düşmanın devletini kurmayı, temellerini sağlamlaştırmayı nasıl kendimize yedirebiliriz, hem de düşman orduları bizimle, halkımızla, ümmetimizle savaşmak için eğitim yaptığı, silahlandığı bir sırada!" diyorlardı. Bazıları gidip işgal edilmiş topraklarda çalışmayı bir tür ihanet sayıyordu. Bazı realistler ise, realitenin kendisini dayattığını ve İsrail devletinin artık kurulduğunu söylüyorlardı. Onlara göre; yüzlerce işçinin gidip orada çalışmayı reddetmesi İsrail'i yıkmayacak ya da onun gücünde bir eksilmeye yol açmayacaktı.

Aslında meselenin şu eksende tartışılması gerekiyordu: "Bir lokma ekmeğe, çocukları için bir yudum süte muhtaç evler var ve biz bu evlerin ihtiyaçlarını temin edemiyoruz. İsrail'de çalışmak acı veriyor, ağır geliyor olsa da bu durum, bir açıdan milli bir görevdir. Mülteci kamplarında, köylerinde, göç etmek yerine direnmeyi seçen halkımıza destek olmak anlamına gelir."

Halilu'r Rahman'daki (el-Halil) o mağazada ise İsrail'de çalışma fikri daha çok kabul görüyor ve benimseniyordu. Onlar matematiksel olarak bunun daha faydalı olduğunu düşünüyorlardı. Halkın önünde çalışma imkânlarının açılması, memleketin ekonomik olarak da kalkınması anlamına geliyordu. Bu da birçok alanda geniş imkânların doğmasına yol açacaktı. Bu durum, halkımızın direncini de güçlendirecek; Allah, şartların halkımızın lehine değişmesine izin verinceye kadar topraklarına daha sıkı sarılmalarını sağlayacaktı. Pratikte ise direniş mensupları, bilhassa mülteci kamplarındaki direnişçiler, mesela eş-Şatiî mülteci kampında bulunanlar, bunu bir suç sayıyorlardı. Bu yüzden İsrail'de çalışma iznini alanları araştırıyor, işçilerden çalışma izinlerini alıp, bunun tehlikeli olduğunu ve vatanseverlikle bağdaşmayacağını anlattıktan sonra izinleri imha ediyorlardı. Bazen de izin belgesinin sahibini dövüyorlardı. Onların başına heyzeranla (ince kamış) vurdukları, yüzüne tokat attıkları veya onları sert sözlerle azarladıkları oluyordu.

Bazen bir işçi, direnişçileri ikna etmeye, çalışma belgesini onlara vermemeye çalışırdı. Arkasına dizilmiş sekiz çocuğunu göstererek; "Karınlarını doyuramıyorum. Sivil yardım örgütünün verdikleri yetmiyor. Çoğu zaman aç kalıyorlar." diye halini anlatırdı. Elindeki çalışma belgesini almak isteyen direnişçilere durumunu dikkate almalarını, belgesini almamalarını ve çalışmasına izin vermelerini istiyordu. Direnişçiler ise, gözlerinden yaşlar akarak bunu reddediyor ve belgeyi almakta diretiyorlardı. Acı veren gerçekler, getirdiği sonuçlar, gerekleri ve zorunlulukları ile yüklenilen sorumluluklar arasında büyük çelişkiler olduğunu onlar da biliyorlardı. Muhtemelen bu gerçeği aralarında tartışıyorlardı ama içlerinde derin acılar hissederek adamcağızın çalışma belgesini yırtmış oluyorlardı.

Yedinci Bölüm

Ağabeyim Mahmud'un lise bitirme imtihanlarından haftalar önce bizim evde olağanüstü hal ilan edilmişti. Herhangi birimiz, sesini biraz yükseltecek olsa annem hemen bağırırdı: "Sesini yükseltme, kardeşin Mahmud'un sakince çalışmasına izin ver. Yönlendirme imtihanlarına birkaç gün var..." derdi. Birimiz diğerinin peşinden koşarsa, annem yine bağırırdı. Bir şey düşürsek veya geceleri ders çalışmak için ters çevrilmiş leğenin etrafında oturduğumuz zamanlarda yaptığımız gibi birbirimizi itersek, ensemize veya sırtımıza şaplağı yerdik ya da annem kulağımızı çekerdi. Hepimizin görevi Mahmud'un sükunet içinde ders çalışmasını sağlamaktı.

Birimizin üzerine annemizin dikkatini çekmek istediğimiz zaman, kaş göz hareketleri yapar, türlü komiklikler sergilerdik ki onu güldürebilelim. Kız kardeşim çoğu kez bu tuzağa düşerdi. Çünkü bu tür hareketler karşısında gülmeden duramıyordu. Bir müddet kadar kendini tutmaya çalışıyor ama biz bu hareketleri yapmaya devam edince dayanamayıp gülmeye başlıyordu. Tabi, gerçek suçluyu cezalandırmak için nadiren gülmesinin sebebini araştıran annemden birkaç tokat yerdi.

Yılsonu imtihanlarımız sona ermişti. Ama Mahmud, ders çalışmaya devam ediyordu. Çünkü yönlendirme imtihanları yılsonu imtihanlarının bir ay sonrasına ertelenmişti. İmtihanlar bitmesine rağmen ilan edilen olağanüstü hal devam ediyordu. Mahmud'un imtihanlarının bitmesini beklememiz, işgalin bitmesini ve ortadan kalkmasını beklememizden daha ağır gelmeye başlamıştı. Yönlendirme imtihanlarının son günüydü. Mahmud

okuldan döndü. En sıcak şekilde onu karşıladık ve iki ay boyunca içimizde tutup yapamadığımız her şeyi yaptık o gün.

Evimizde gürültü fırtınası kopmuştu. Bağırıp çağırıyorduk. Kızlar, oğlanlar, bütün çocuklar Mahmud'un üzerine hücum etti. Ensesine vuruyor, sırtına çıkıyorduk. Annem de bizi izliyordu. Bazen ciddileşir gibi oluyor, kardeşinizi rahat bırakın, diye bağırıyordu, ama bütün yüzünü kaplayan tebessümü gizlemeyi beceremiyordu. Mahmud'la işimizi bitirdikten sonra Mahmud'u da aramıza alarak annemize hücum ettik. Başını, ellerini, ayaklarını öpüyorduk. Elimizden kurtulmaya çalışıyordu ama işe yaramıyordu. Gülmemek için kendini tutuyordu, ama nafile.

Sonuçlar açıklandı. Amcamın oğlu Hasan hariç, hepimiz sınavlardan geçmiştik. Hasan, lise ikinci sınıfı bir daha okuyacaktı. Artık Mahmud'un sonuçlarının açıklanmasını bekliyorduk. Sonuçların açıklanacağı gün, evde öncekinden daha ağır bir olağanüstü hal ilan edilmişti. Nihayet Mahmud geldi, yüzü gülüyordu. Sevinçten uçacak gibiydi. Kapıyı açar açmaz ilk sözü "92..." oldu. Annem artık gözyaşlarını tutamadı. Zılgıtlarla sevincini gösterdi. Bir kez daha sıcak bir kutlamanın hazırlıklarına başladık. Çünkü Mahmud'un başarısı, onun yüksek not alması, hepimizin başarısıydı. Her birimizin bu başarıda payı vardı.

Annem mutfağa geçti. Firika kaynattı. Unun üzerine firika suyu ile şeker dökerek yoğurdu. Bir siniye koydu, fırında pişirmeye götürmesi için Mahmud'a verdi. Mahmud fırından getirince, annemizin tatlıları mutfakta hazırladığı tabaklara koymasını bekleyemedik bile. Her taraftan saldırdık. Annem, tatlıya uzanan ellerimize vurmak üzere elini kaldırıyor gibi yapıyor, ama vurmuyordu. Neticede birkaç tatlıyı elimizden kurtarıp, kutlamaya gelecek komşu ve akrabalara ayırmayı başardı.

Dedemin hastalığı da iyice ağırlaşmıştı. Aramızdan ayrılmak üzere olduğunu hissediyorduk. Odasından pek çıkamıyordu. Cuma günü haricinde mescide gidecek gücü de kalmamıştı. Artık mahallemizin meydanında her gün toplanan insanlara da

katılamıyordu. Hasan'ın sınıfta kalması da dedemin üzüntü ve hastalığını arttırmış gibiydi. Evdeki sohbetlerimize katılma hususunda da pek istekli değildi. Buna rağmen hepimiz onun yanında toplanıp, akşamları onun yanında geçirdik. Bir yandan da onu güldürmeye, üzüntüsünü hafifletmeye çalışıyorduk.

Mahmud'un, Mısır'daki bir üniversiteye gidebilmesi için yaz tatili ile yaklaşık bir yıllık zamanı vardı. Bu süre, Mısır'a gidişte kendisine lazım olacak parayı toplaması için güzel bir fırsattı.

1948'de işgal edilmiş topraklarda, İsrail için çalışma fikri ailemizce de asla kabul edilmiyordu. Bu yüzden Mahmud'un dayımın atölyesindeki işine devam etmesi ve buna ek olarak başka bir iş daha bulması gerekiyordu. Ancak bu şekilde eğitimi için gerekli olan parayı toplayabilirdi. Annem de onunla uzun uzun düşündü. En sonunda Mahmud'un dayımın atölyesindeki işi bırakmasını ve onun yerine kardeşim Hasan'ın dayımın atölyesine, amcaoğlum Hasan'la birlikte gitmesi konusunda anlaştılar. Mahmud da daha ciddi ve daha çok para kazanacağı bir iş bulacaktı. Böylesi daha iyiydi.

Akıllarından geçen Mahmud'un sermaye gerektirmeyen bir iş yapmasıydı. Semtin sebze pazarında bir tezgah açabileceği gündeme geldi. Bunun için yalnızca birkaç liraya ihtiyacı vardı. Bir yıldan fazla sürecek bu zaman zarfında gerekli olan parayı biriktirmesi bu şekilde mümkündü.

Nitekim annem, Mahmud'u şafak söker sökmez, sokağa çıkma yasağının ardından kaldırır ve pazara gönderirdi. Mahmud, şehirdeki toptancılar pazarına gidiyor, cebindeki üç veya dört lira ile alabildiği kadar sebze satın alıyor ve pazardaki tezgâhının üzerine aldıklarını dizerek satmaya başlıyordu. Öğlen vakti satamadığı sebzeleri, evde kullanması için anneme getirirdi. Her gün kazandığı paranın yirmi kuruşunu veya çeyrek lirasını biriktirmek üzere bir kenara ayırırdı.

Yaz boyunca sık sık sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Komşularımız bu yüzden kampın dışına çıkamaz, sebze ihtiyaçlarını

Mahmud vesilesiyle giderirlerdi. Evde kalan sebzeleri de bu şekilde satabilmişti Mahmud. Çünkü sokağa çıkma yasağı ilan edildiğinde, tezgâhını eve taşımış olurdu. İşgal askerlerinden korkmadan komşuların istediklerini onlara ulaştırabiliyordu. İşgal askerleri direnişçilerin ve fedailerin kurdukları tuzaklara düşmekten korkuyorlar, bu nedenle kampın içine giremiyorlardı. Direnişin ve feda eylemlerinin devam etmesi ve gittikçe de artması nedeniyle işgalci komutanlar; kamplara geniş caddeler açmayı, sokakları birbirinden ayrıştırmayı ve bir kampı birkaç bölgeye ayırmayı düşünmeye başladılar. Bu düşünceleri kampların kalabalık ve sokaklarının dar olmasından ayrıca operasyon yapmaları durumunda bedelinin ağır olacağına dair duydukları korkudan kaynaklanıyordu. Planlarını uygulayabilmeleri halinde kampları kuşatmaları, çevresinden koparmaları ve baştan sona istedikleri gibi kontrol altında tutmaları daha kolay olacaktı.

Gerçekten de günün birinde rejim, kampta sokağa çıkma yasağı ilan etti. Kampa ciddi oranda asker yığmışlardı. Yeni bir işgal operasyonu gibiydi. Askerlerin bir kısmının elinde kırmızı boya kutuları ve fırçalar vardı. Bazı evlerin duvarlarına kırmızı bir çarpı işareti çizdiler. Birtakım ölçümler yaptıktan sonra bazı evlerin üzerine de dikey bir çizgi çizmişlerdi. Bunların birinin üzerine de küçük bir çarpı işareti daha koyuyorlardı. Ardından üzerine büyük çarpı işaretleri çizilmiş evlerin sahiplerine, evlerinin tamamen yıkılacağını; küçük çarpı işareti çizilmiş evlerin sahiplerine ise evlerinin bir bölümünün yıkılacağını söylediler. Uyarı kâğıtlarının ev sahiplerine dağıtılması ile bağırıp çağrışmalar, küfürler, çığlıklar yükselmişti. Bu insanlar çocuklarını, eşlerini nereye götüreceklerdi? Sokaklarda mı kalacaklardı?

Biz şanslıydık elhamdülillah. Genişletmeyi düşündükleri hiçbir cadde bizim eve yakın değildi. Bizim evin üzerine herhangi bir işaret de koymamışlardı. Öyle anlaşılıyordu ki bazı komşularımızın evlerinin tamamen yıkılmasıyla evimiz artık şu daracık sokağa değil; geniş bir caddeye bakacaktı.

Bu durum, kesinlikle ağabeyim Mahmud'un şansıydı. Şayet evimizin tamamı veya bir bölümü yıkılsaydı, Mısır'da okuması için gerekli olan parayı toplayamazdı. Ayrıca bizi Gazze'de sokaklarda bırakıp kendisi de gidemezdi. Allah onu ve onun için çırpınan annemi seviyormuş, aralarında konuşurlarken duymuştum bu sözleri. Aradan geçen birkaç gün sonra bir dozer ve kalabalık bir askeri birlik geldi. Yıkılacak evlerin boşaltılmasının gerektiğini tekrardan duyurdular. Dozer, bir canavarmış ve avının kemiklerini öğütüyormuş gibi evleri öğütmeye başladı. Bir anda kendilerini yeniden sokaklarda, evsiz barksız bulan yüzlerce adamın, kadının ve çocukların evlerinin yıkılışını izlerken yürekleri parçalanıyordu.

Dozer kampta bir o yana, bir bu yana gidip geliyordu. Her bir gidiş gelişinin ardından bir adam yıkılıyor, saçını başını yolan, dizlerini döven bir kadın düşüp bayılıyordu. Çocuklarının başını sokabileceği bir çatının kalması için kendini dozerin önüne atan başka bir adamsa askerlerin darbeleriyle kanlar içerisinde kalıyordu.

Karanlığın çökmesi ile yeniden yüzlerce felaketin kapısı aralanmıştı. İnsanlar birbirlerinin yaralarını sarmaya çalışıyorlardı. Amcamın evi, yengemin yeniden evlenmesinden bu yana boştu. Amcamın oğulları Hasan ve İbrahim bizimle, dedemin odasında kalıyorlardı. Annem, komşularımızdan iki ailenin başlarını sokacak bir yer bulana kadar o evde kalmalarına izin verdi. Bize ettikleri duaları, teşekkürleri hiç sormayın. Ertesi gün kampa Kızılhaç temsilcisi, durumu yerinde incelemek, yapılan açıklamaların gerçeği yansıtıp yansıtmadığını tespit etmek üzere geldi. Sonraki gün ise sivil yardım ajansının görevlileri geldiler. Mültecilerin şikâyetlerini topladılar. Kendilerini sivil yardım ajansının bir başka yerde yapacağı yeni evlere taşıyacaklarını söylediler insanlara. Bu haber, gökten insanların üzerine inmiş bir müjde gibi sevindirmişti herkesi...

İnsanlar da duyduklarına binaen yüzlerce soru sormaya başladılar: "Ne zaman? Nerede? Nasıl?" diye. Görevliler de net

bilgilere sahip değillerdi. Ancak daha bir ay bile geçmeden aileler, Gazze Şeridi'nde ve 1967 savaşında İsrail'in işgali altına giren Sina Yarımadası'ndaki el-Ariş şehrinde yapılmış yeni evlere taşınmaya başladılar. Bu dönemde amcamın evine yerleşen iki aile de taşındı. Bu ailelerin her birine de yeni bir ev verilmişti.

1948 yılında işgal edilmiş topraklarda yaşayan insanlara çalışma imkânının sağlanması halk arasında büyük bir karışıklığa yol açmıştı. Ama insanların, büyük bir yokluk içerisinde olmaları, çocuklarının karınlarını doyuramamaları, üstlerine başlarına giysi almamaları ve yaşanabilir, kapılarını kapatabilecekleri, duvarlarla çevrili evlerde barınmak istemeleri onları işgal edilmiş topraklarda çalışmaya mecbur bıraktı.

Eğitim ve tedavi ihtiyaçları ile beraberinde gelen kıtlık insanları böyle bir kararı almaya iten en büyük etkendi. Babaların çocuklarının geleceğini garanti altına alma istekleri bu akışın daha da güçlenmesini sağladı. Fedailerin bu duruma engel olmaları ya da gidişatı durdurmaları artık mümkün değildi.

Bir yandan kamptaki evlerin yıkılarak sokakların genişletilmesi, yeni caddelerin açılması, diğer yandan 1947 topraklarında Filistinliler için çalışma imkânı sunulması, bütün bunların yanında işgalci istihbarat ve ordunun direnişe karşı başlattığı ağır saldırılar sonrası, işgal devleti kendine biraz daha alan açmış, rahatlamıştı. Nitekim sabahları sokağa çıkma yasağının kalkış saati biraz daha erkene alındı, Batı Şeria'dan ve Gazze'den Hayfa, Yafa ve diğer şehirlerdeki işlerine giden Filistinliler vaktinde işlerine yetişebilsinler diye. İşgal altındaki topraklarda çalışan ailelerin durumları, git gide daha iyiye gidiyordu. Çok geçmeden birisi evinin kiremit çatısını kaldırıp yerine saç çatı yapıyordu. Bir diğeri evini çevreleyen duvarı yükseltiyor, bir başkası da sağlam bir kapı alıyor, öbürü bir torba çimento alıyor, deniz kenarından deniz kabuklarıyla karışık kum getirtiyor, sonra bir işçi tutarak evinin tabanını betonla kaplatıyordu. Etrafımızdaki bütün evlerin durumu yavaş yavaş iyileşmişti. Buna karşılık bizim ev olduğu gibi duruyordu. Oysa savaşın öncesindeki yıllardan

beri bizim ev, mahallenin en iyi evi sayılıyordu. Ancak şu anda komşuların evleriyle kıyaslandığında evimiz açık bir şekilde kötü durumdaydı.

Durumları evlerinde büyük tadilatlar yapmaya müsait olmayan bazı komşularımız da büyük bir naylon branda alıp kiremitlerin üzerine seriyorlardı. Naylon parçalarını tahta çıtalarla birbirlerine ekliyor, ardından bu tahtaları bir ipe bağlanmış küçük çivilerle sabitliyorlardı. Kum dolu torbaları belli başlı yerlere koyarak naylonun hareket edip savrulmasını böylece engelliyorlardı.

Bu tür bir çözümün bedeli de ağır olmuyordu. Her şeyden önemlisi yapılan bu iş; yağmur sularının odaya sızmasını, yatakların üzerine akmasını, tam uykuya dalarken yataklarımızın üzerine düşen damlalarının birikmesi için kap kacak koymak zorunda kalmamızı ortadan kaldıran makul bir çözümdü. Annem, ağabeyim Mahmud'la bu işin ne kadara mal olacağını öğrendikten sonra evimizin odalarının üzerine naylon sermeyi kararlaştırdılar. Mahmud, naylon, çıta ve çivi satın aldı. Bir komşumuzdan da çekiç ve merdiven ödünç aldık. Kardeşlerim Hasan ve Muhammed de ona yardım ettiler. Kış mevsiminde çatının üzerinin naylonla kapatılmış olması bizim açımızdan müthiş bir konfordu. Artık su sızıntısı ve kaplara düşen, dolunca da yüzümüze ve yataklarımıza sızan damlaların seslerini duymadan rahatça uyuyabilirdik.

Artık ilkokul üçüncü sınıfa gidiyordum. Sivil yardım ajansında görevli doktor, her zamanki gibi zaman zaman okula gelir, sınıfları dolaşır, ortamın sağlık açısından güvenli olup olmadığını inceler, yetersiz beslendikleri belli olan, bu nedenle de zayıf ve çelimsiz kaldıkları açıkça görülen öğrencilerin isimlerini not alırdı. Birkaç gün sonra, kampta bulunan ve ajansa bağlı olan sağlıklı beslenme merkezinde günde bir kere yemek yemesi için doktorun isimlerini verdiği öğrencilere birer kart verilirdi. Doktor bir kez daha okula gelmişti. Bizim sınıfa girdi, girer girmez benim adımı sordu. Bana yemek kartı vereceklerini anlamıştım.

Günler sonra hakikaten bana yemek kartı verdiler. O kadar sevinmiştim ki başım göğe erdi sanki.

Kartımı alıp eve geldim. Kardeşlerime bu müjdeyi vermek için sabırsızlanıyordum. Ama Fatıma bana çok kızdı ve kartı benden almaya yeltendi. Bir yandan da bağırıyor, "Biz fakir değiliz!" diyordu. Çaresiz, annemi yardıma çağırdım. Annem vazgeçmesi için Fatıma'ya seslendi ve yemek kartı almanın ayıp olmadığını söyledi ona. "Biz mülteciyiz, çocuklarımızdan birinin yemek kartı alması son derece doğaldır. Biz aslında ajansın desteğiyle yaşıyoruz. Ev, okullar, sağlık merkezi, hepsi ajansın. İnsanların evleri yıkılınca ajansın dışında kim onlara ev verdi?" dedi. Annemin söylediklerinden sonra Fatıma istemeden de olsa beni rahat bıraktı.

Her gün ders arasında veya dersler bittikten sonra yüzlerce çocuk yemekhaneye giderdik. Tek sıra olurduk. Bizleri birer birer içeri alırlardı. Birbirimizi sıkıştırır, iter kakar ve hatta kavga eder; sonra da yemekhaneye girerdik. Girdikten sonra sessimiz çıkmazdı tabi. Çünkü salonun müdürü bir masanın arkasında oturmuş, her birimizden sırayla kartımızı isteyerek kart numarasını kontrol ederdi. Sonrasında o günün tarihinin üzerini çizer, kartımızı bize tekrar verirdi. Her birimiz, pide şeklinde küçük bir ekmek aldıktan sonra ilerlemeye devam ederdik. Yemekhanenin bir başka çalışanından bir tabak alırdık. Tabakta birkaç göz, her bir gözde de bir çeşit yemek olurdu. Üç veya dört çeşit yemeğin yanında meyve veya muhallebi de veriyorlardı. Tabağı alır, yanında sandalyeleri olan uzun masaların bulunduğu yemek salonuna geçerdik. Masalara oturur ve bu lezzetli yemekleri yemeye başlardık. Yemeği yedikten sonra da yıkanması için mutfağın penceresine koyardık tabakları. Ardından dışarı çıkardık. Bir çalışan da çıkış kapısında beklerdi; başka birine vermek veya daha sonra yemek üzere dışarıya yemek çıkarıp çıkarmadığımızı kontrol etmek için. Sağlık açısından sakıncalı olan böyle bir davranışı önleme görevi onlara verilmişti. Dışarıya yemek kaçıran biri bulunursa yemeği alınıp çöpe atılırdı ki yemeğin ancak içeride yenmesi gerektiğini anlasın.

Amcamın oğlu İbrahim benim en samimi arkadaşımdı. Yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi. Yemekhanedekiler hariç. Günlerden salıydı. Salı günleri köfte çıkardı. İbrahim benimle yemekhanenin yanına kadar geldi. Ekmeğin yarısına köfte koyup kendisine getireceğim konusunda aramızda anlaşmıştık. Yanımda da bunun için küçük bir poşet götürmüştüm.

Masaya oturdum, İbrahim de çıkış kapısının yanında beni bekliyordu. Büyük bir gizlilikle ekmeğin ve payıma düşen köftenin yarısını poşete koydum, poşeti de pantolonumun içerisine. Geri kalanı da ben yedim. Ara ara da çıkıştaki kontrol sırasında zor durumda kalmamak için pantolonumun nasıl göründüğüne bakıyordum.

Tabağı mutfağın penceresine koydum, uslu bir çocuk gibi kontrol için kapıda bekleyen Ayşe Hanım'a doğru yürüdüm. Ellerimi başımın hizasına kadar kaldırdım. O da hızlıca üzerimi kontrol etti. Sonrasında alelacele dışarı çıktım. Sağa sola baktım, İbrahim'i arıyordum. Bu arada elimi pantolonumun içine sokup gizlediğim yarım ekmeği çıkarmıştım.

Daha elimi çıkarır çıkarmaz; sağlık merkezinin yakınlarında oturan ailelerin çocukları beni gördü. Yaklaşık otuz çocuk vardı sanırım. Belalı oldukları için biz bu çocuklara çingene diyorduk. Elimdeki sandviçi benden almak istiyorlardı. Rüzgâr gibi koşmaya başladım ama onlar da peşimdeydi.

Epey koştuğum ve arada uzun bir mesafe olduğunu düşündüğüm için bir ara dönüp arkama baktım. Belki vazgeçmişler ya da geri dönmüşler diye. Başımı arkama çevirir çevirmez çocuklardan birisi büyükçe bir taşı bana fırlattı. Taş tam gözüme isabet etmişti. Dünyam karardı. Elimdeki yarım ekmek yere düşüp toprağa bulandı. Dönüp ekmeği alacak durumda değildim. Kartımı avucumda sıkı sıkıya tutarak "Anneciğim!" diyerek eve kadar koştum. Elimle de gözümü tutuyordum. Eve vardığımda annem beni gördü ve çığlık atarak yanıma geldi. Elimi gözümün üzerinden kaldırdı. Gözümü görür görmez "Vay başıma gelenler! Oğlanın gözü gitti!" dedi.

Başörtüsünü alelacele aldı ve beni, bazen kucağına alarak bazen de koştururcasına yürüterek ajansın sağlık merkezine götürdü. Yorgun argın bir halde sağlık merkezine vardık. Göz muayenehanesinin önüne gittik. Orada bir hemşire vardı. Annemden muayene kartını istediler. Birinin muayene edilebilmesi veya rutin kayıt işlemlerinin yapılması için bu kartın gösterilmesi zorunluydu. Ama annem, gözüme bir şey olmasından endişe ettiği için evden alelacele çıkmıştık. O telaşla kartı yanına almayı unutmuştu. Rica etmeye, hemşireyi ikna etmeye çalıştıysa da bir sonuç alamadı. Yardım kartını getir, o kart olmadan muayene yapamayız, dediler. Annem beni muayenehanenin önündeki tahta banka oturttu ve muayene saati bitmeden kartı getirmek üzere eve gitti.

Hemşire, annemin kartı getirmek üzere gittiğinden emin olunca, beni çağırıp bir sandalyeye oturttu. Gözümü muayene etti. Üzerine bir parça gazlı bez koyup bantla yapıştırdı. Sonra da annemin gelmesini bekledi. Annem nefes nefese döndü. O uzun yolu gide gele bitap düşmüştü. Kayıt işlemleri tamamlandı. Hemşire gözümün iyi olduğunu, bir şey olmadığını anlattı anneme. Ardından annem, bütün merhametiyle elimden tuttu ve yavaş yavaş eve döndük. Eve döndük ama benim asıl derdim gözümün yaralanması değildi, asıl derdim Fatıma'nın bu olayı fırsat bilerek beslenme kartımı yırtmış olmasıydı. Yemekhanedeki yemekten beni mahrum ettiği için sanki diğer gözümü de çıkarmış gibi gelmişti bana.

O dönemde ekonomik durumumuz vasat bir haldeydi. Hane reisleri işgal edilmiş topraklarda çalışan ailelerin durumu bizden daha iyiydi. Ama bizden daha kötü durumda olan birçok aile de vardı. Mesela komşumuz Ümmü Abd'ın, dört oğlu üç kızı vardı. Yardım edecek hiç kimseleri yoktu. Ailenin babası 1967 savaşında şehit olmuş, geride çocuklarını, annelerini yapayalnız bırakmıştı. Annemin dediği gibi onları "Birer çiğnem et gibi bırakıp gitmişti..."

Yardım ajansı, birçok ihtiyacı karşılıyordu, ancak hayatın para desteğini gerektiren birçok yanı vardı ve ajansın onları karşılamasına imkân yoktu. Ümmü Abd'ın çocuklarının ihtiyaçlarını karşılaması, öncelikle ajansın karşılayamadığı ihtiyaçlarını gidermesi gerekiyordu. Helal ve temiz bir iş bulmak için çalmadık kapı bırakmadı. Çocukları ise cuma günleri yanlarına torbalar alarak 1948 sınırına yakın bir bölgeye gidiyorlardı. Orada yakınlardaki Yahudi yerleşim yerinin çöplüğü bulunuyordu. Kullanılmış ayakkabılar, kullanma tarihi geçmiş bazı konserve kutuları, boş bira kutularını topluyorlardı. Onlardan satılabilecek ve kullanılacak durumda olan her şeyi topluyorlardı. Hepsini torbalarına doldurup geri dönüyorlardı.

Anneleri şişeleri iyice yıkıyor, sonra da onları bir kadına satıyordu. Kadın da onları okulun önünde insanlara satıyordu. İnsanlar bu şişelerde sağlık merkezinin verdiği ilaçları saklarlardı. Kullanılmış ayakkabıları da iyice temizleyerek pazarda satıyordu. Onlar da kamplarda yaşayanlara satarlardı. Anneleri her sabah yemekhanenin önüne de giderdi. Orada çalışan ve kendilerine günlük olarak verilen, ama kullanmak da istemeyen kadınlardan sütlerini satın alır ve onlardan dondurma (aslında donmuş süt gibi bir şey) yapardı. Götürüp okulun önünde çocuklara satardı. Parası olmayan çocuklara da bir parça ekmek karşılığında verirdi. O ekmekleri de götürüp çocuklarına yedirirdi. Sonra gidip biraz daha satın alırdı, oradan buradan temin ettiği birkaç kuruşla çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırdı. Mutluydu, kaderine razıydı. Oturmuş, gözlerinden kanlı yaşlar akıtarak şehidin çocuklarını büyütüyordu.

Ağabeyim Mahmud, Kahire Üniversitesi Mühendislik Fakültesine kabul edildi. Bunu öğrendiğimiz gün, her zaman yaptığımız gibi bağırıp çağırarak, Mahmud'a saldırıp orasına burasına vurarak kutladık. Annem bir tepsi tatlı yaptı, ardından tebrik etmek, sevincini paylaşmak üzere komşu kadınlar geldiler. Mahmud yolculuk hazırlıklarına başladı. Ancak Mahmud'un sebze tezgâhının açık olması gerekiyordu. Çünkü önümüzdeki

senelerin eğitim masrafları da bu tezgâhtan karşılanacaktı. Bu yüzden Hasan, derslerini, okulunu aksatmayacak şekilde bu işi yürütmeliydi. Tabi, Mahmud'un Mısır'a gideceği günü beklemesi gerekiyordu. Çünkü Mahmud, gideceği güne kadar tezgâhının başından ayrılmadı. Benim de Hasan'ın yerine, ağabeyim Muhammed'le birlikte dayımın atölyesindeki temizlik ve sağı solu toparlama işine başlamam gerekmişti.

Mahmud Mısır'a gitmeden önce annem, onun için yanında götürmesi için birçok şey hazırladı. Bir miktar zeytinyağı, çay, kurutulmuş ebegümeci, kuru bamya ve başka benzer şeyler koydu çantasına. Biriktirdiği paralarla döviz pazarından Mısır cüneyhi aldı. Mahmud o paraları alıp bir terziye götürdü. Terzi pantolonunun içinde bir cep yaparak paraları oraya koydu ve cebin üzerini kumaş dikerek kapattı. Bu paraları Mısır'da kullanması için yanına alıyordu. Gümrük memuru Yahudiler yolcuların üzerindeki paraları alıyor ve Mısır'a sokmalarına izin vermiyordu.

Mahmud, birkaç gün Kızılhaç merkezine gidip geldi. Öğrencilerin Mısır'a gitmelerini, dönmelerini onlar düzenliyordu. Mısırlı yetkililerle işgal devletinin yetkilileri arasında gerekli çalışmaları onlar yapıyordu. Mahmud'un tıpkı diğer öğrenciler gibi Seraya denilen yerde bulunan istihbarat merkezine de gitmesi gerekiyordu. Orada birtakım araştırmalar yapıyor, örgüte katılmamaları için uyarılarda bulunuyor ve mümkünse kendileri için çalışmalarını telkin ediyorlardı.

Mahmud'un yola çıkmasından önceki son geceyi her zaman yaptığımızdan daha çok onunla geçirdik. Bizden ayrılacaktı. Bir sene boyunca onu göremeyecektik. Gülme ve ağlama sesleri birbirine karışıyordu o gece. Bir yanda sevinç vardı, bir yanda hüzün. Karmaşık duygular içindeydik. Özellikle annem, Mahmud'a durmadan tavsiyelerde bulunuyor, emirler yağdırıyordu.

Sabahleyin erken uyandık. Annem iki büyük çanta hazırlamıştı. Mahmud onları satın almıştı. İçlerini bir sürü şeyle doldurmuştu. Birini ağabeyim Hasan, birini de amcamın oğlu Hasan

taşıdı. Annem de onlarla Mahmud'a veda etmek için dışarı çıktı. Biz, mahallenin çıkışına kadar eşlik ettik, sonra da vedalaştık. İçimiz hüzün dolu geri döndük. Sevdiğinden ayrılmanın ne demek olduğunu daha iyi anlamış bulunuyorduk.

Mahmud'u Kızılhaç merkezine kadar götürdüler. Çocuklarını yolcu etmeye gelen birçok insan vardı. Öğrenciler otobüslerde bekliyorlardı, aileleri de kenarda onların gitmelerini bekleyip el sallıyorlardı. Sonra otobüsler hareket etti, aileler otobüsler gözlerden kaybolana kadar el sallamaya devam ettiler.

Mahmud'un gitmesinden birkaç gün sonra komşu kadınlarından biri gelerek amcamın oğlunu Hasan'ın, kızlarından birini rahatsız ettiğini, önünü kestiğini söyleyerek onu şikâyet etti. Annemin, komşumuz karşısında duyduğu utançtan dolayı yüzü kıpkırmızı oldu. Bu işe son vereceğine söz verdi. Dedem güçsüz ve hasta yatağında yatıyordu. Mahmud Mısır'a gitmişti. Evdeki herkes, artık büyümüş olan Hasan'dan yaşça küçüktü, ona güç yetirmeleri zordu. Bu yüzden onu vazgeçirmek için bir çözüm düşündü.

Akşam eve gelince yanına çağırıp konuşmaya başladı. "Evladım, komşuluk, komşu hakkı diye bir şey var. Senin baban şehid. Babanın hayatını, ailenin hayat tarzını herkes biliyor. Bir namımız ve şerefimiz var. Sonra insanlar ne diyecek.." diyerek nasihat etti. Sonunda Hasan, bir daha komşu kızına yaklaşmayacağına söz verdi. Annem: "Şeref sözü mü?" diye sordu. "Şeref sözü, ey amcamın emaneti!" diye cevap verdi.

Birkaç gün sonra komşu kadın bir daha geldi. Bu sefer titriyordu. Bağırarak eve girdi: "Ey Ümmü Mahmud, bu çocuk peygambere salavat getirmiyor. Kızım yolda giderken eliyle dokunmuş..." Annem öfkeden köpürdü. Kadını yatıştırmaya çalışarak eve aldı ve şöyle dedi: "Ey Ümmü Abd, biliyorsun, sende de bende de onu terbiye edecek erkek yok. Allah bilir ki senin kızlarını kendi kızlarım gibi bilirim. Gel, şu çocuğu nasıl durduracağımızı düşünelim!" Annem, uyuduktan sonra onu bağlamayı ve çocuklarla birlikte güzelce dövmeyi ve eğer bir daha yaparsa

mücahitlerden birinden yardım isteyeceğini söyledi. "Ondan sonra da artık ne olursa olsun. İsterse bacaklarını kırsınlar!" dedi.

Annem bir ip ve sopa hazırladı. Hasan geldi, akşam yemeğini yedi, sonra da uyumak üzere odaya çekildi. Annem, ağabeyim Hasan ve Muhammed de odaya gittiler. Uyuduğundan emin olunca, büyük bir sessizlikle ayaklarını ve ellerini bağladılar. Sonra gidip dedemi uyandırdı ve amcamın oğlu Hasan'ın yaptıklarını haber verdi. Dedem üzüntüden titremeye başladı. "Allah senin yüzünü karartsın Hasan! Allah senin yüzünü karartsın Hasan! Dövün, ellerini ayaklarını kırın!" dedi. Hasan uyanınca her tarafının bağlandığını görünce tehditler yağdırmaya, sövüp saymaya başladı. Bu arada sopa da sırtına, yanlarına inip duruyordu. O da sövüp sayıyor, tehditler savuruyordu. Sıkı bir dayak atmışlardı. Bu arada annem, rezil olmamak için bu meseleyi aile içinde çözmeyi düşündüklerini, eğer bir daha Suad'ı rahatsız edecek olursa mücahitlere haber vereceğini ve kemiklerini kırmalarını isteyeceğini söyledi. Sonra onu sabaha kadar bağlı kalacak halde bıraktılar. Sabah olunca amcamın oğlu İbrahim'den kendisini çözmesini istedi.

İbrahim, iyi yürekli, itaatkâr, zeki ve derslerine çalışan biriydi. Gidip kardeşinin iplerini çözdü. Çözdükten sonra Hasan onu döverek tehditler savurdu. Sonra annemi tehdit etmek üzere odamıza geldi. Annemi korkutmak maksadıyla bağırıp çağırdı. Annem ona bağırdı: "Hele bak! Sen mi beni korkutuyorsun? Üşengeç, beceriksiz tembelin tekisin. Beceriksiz tembellerin birini korkuttukları nerede görülmüş! Sen hayatta adam olamazsın!" diyerek Hasan'a bağırdı.

Hasan homurtular çıkararak anneme doğru yürüdü, itip yere düşürdü. Hepimiz, bütün oğlanlar, kızlar aynı anda ona saldırdık, yere atıp dövdük, ısırdık, saçlarını yolduk. Kalktı, tekme atarak, yumruk sallayarak bize sövüp saydı, sonra da evden çıkıp gitti. Hasan gitti, bir daha da dönmedi. Sorduk soruşturduk. Bize 1948'de işgal edilmiş topraklara (İsrail'e) gittiğini, orada çalışmaya başladığını ve okula dönmemeye karar verdiğini söylediler.

Dedemin sağlığı iyice kötüleşmişti. Sonunda ruhunu Rabbine teslim etti. Ağlayarak, gözyaşı dökerek ona veda ettik. -Allah ona bol ve geniş rahmetini bahşetsin, sonsuz cennetlerine alsın inşallah- Dedem, beş seneden beri kayıp olan babamın akıbetine dair bir şey öğrenemeden, İsrail'de çalışmak üzere kaçan torununu göremeden ve Mahmud da yanı başında olmadan öldü. Bizler ona karşı görevimizi yaptık. Komşular da yanımızdan bir an olsun ayrılmadılar. Bütün kamp sevinçte ve kederde ortak olan tek bir aile gibiydi zaten.

Sekizinci Bölüm

Her sabah yüzlerce çocuk, okullarına gitmek üzere saat yedi gibi kamptan çıkmaya başlıyordu. İlkokul birinci sınıfına giden yedi yaşındaki çocuklardan tutun, liseye giden on sekiz yaşındaki çocuklara kadar, her kuşaktan çocuklar sokakları doldururdu.

Bazı erkekler, kızların ardından yürürlerdi. Her sabah bu şekilde kızları takip eden erkekler olurdu. Kampın erkek ve kız çocuklarının çoğunluğu aşk meşk işleriyle pek ilgilenmezlerdi. Çünkü kampta geçerli olan kurallar, komşu kızlarına kız kardeş gözüyle bakmayı gerektiriyordu. Annem, kardeşlerimi her zaman karşı cinsle herhangi bir temas kurmama hususunda uyarırdı. Özellikle erkek kardeşlerimi, komşu kızlarına bakmaktan, onlarla herhangi bir temas kurmaktan sakındırırdı. İnsanların namuslarına, ırzlarına dil uzatmaktan mutlaka kaçınmamızı sıkı sıkıya tembihlerdi. Bizler sakınmazsak başkaları da bizim ırzımıza, namusumuza dil uzatırdı. Bazıları kendilerini zekilerin en zekisi zannetse bile, bu kural her zaman, herkes için geçerliydi. Bizi, bazı çocukların ve gençlerin yaptığı gibi köşe başlarında bekleyip okullarına gidip gelen kızlara bakmaktan, aniden önlerine çıkmaktan alıkoyan en güçlü kalkan işte bu hakikat oluyordu.

Nitekim bu gençlerin bazıları, sırf bakmak veya "Nereye güzel kız?", "Niye bize tepeden bakıyorsunuz?", "Büyüklük Allah'a mahsustur." gibi laflar atmak için kızların geçtikleri yolda bekleyip dururlardı. Bazıları sevdikleri kızların yolunu gözler, onları sevgilerine ikna etmek isterlerdi. Bakarsın kızlar karşılık verir de onlarla ileri seviyede ilişki kurarlar. Kızlardan biri kendisini

seven çocuğa bakacak olursa, çocuk gün boyu mutluluktan uçacak gibi olurdu. Kimi, kızın kendisini beğenmesini, belki de yüreğinin derinliklerinden yazılmış bir mektup vermesini bekler dururdu. Evet, kamplarda yaşayanlar da kötü şartlarda yaşamalarına, çeşitli zorluklarla mücadele etmelerine rağmen, diğer insanlar gibi seviyor, aşık oluyorlar, bir şekilde yaşamaya devam ediyorlardı.

Ne var ki, geleneklere, toplumsal kurallara bağlılık, komşu kızlarını yakın akraba gibi görmek son derece dikkat edilen bir tutumdu. Dolayısıyla sevgi ve aşk gibi kelimeler, bildiğimiz yaygın anlamların dışında anlamlar ifade ediyordu, daha bir korunmayı ve iffetliliği barındırıyordu. Çoğu da duygularını içinde saklardı. Beğendiğini, değer verdiğini ve özlem duyduğunu gösteren uzaktan bir bakışla yetinirdi. Ya da kızın ailesine belirgin bir şekilde yardımcı olmak gibi bir tutum sergilenirdi ki bu da bu şekilde fedakârca yardım etmenin ve kızın ailesine büyük bir hırsla iyilik etme çabasının gerisindeki sebebe ilişkin bir takım soru işaretleri uyandırırdı doğal olarak.

Yine de kampın bazı gençleri bu toplumsal kuralları çiğneme hususunda daha cüretkâr davranabiliyorlardı. Birileriyle yazışıyor, aşk mektupları gönderip alabiliyorlardı. Okula gidiş veya okuldan dönüş yolunda birbirleriyle görüşebiliyorlardı. Bazen biri diğerinin arkasında normal yollarında gidiyormuş süsünü verip yanındaki arkadaşıyla sohbet ediyormuş gibi birbirleriyle konuşuyorlardı. Bazı kızlar, günün belli saatinde, sevgililerinin aynı saatte geçeceğini bildikleri için odasının penceresini açar, çocuk da yazdığı aşk mektubunu açık pencereden içeri atardı. Tabi, kızların çoğu, gençlerden aldıkları mektuplar babaları, kardeşleri veya anneleri tarafından ele geçirildiği için iyi bir dayak yerlerdi. Yine de savaştan henüz çıktığımız bu dönemde, kamp içinde bu tür olaylar çok az, pek nadir yaşanıyordu.

Buna karşılık, 1948'de işgal edilmiş topraklarda çalışan ve sabahları işlerine gitmek üzere yollara düşen işçilerin sayısı da gün geçtikçe artıyordu. Bu olgu beraberinde başka olguların da

ortaya çıkmasını doğruyordu. Mesela sabahın erken saatinde bazı adamlar evlerinden, ellerinde günlük yiyeceklerini koydukları bir poşet veya çantayla çıkıyor ve işçilerin toplandıkları yere varana kadar uzun bir mesafe kat ediyorlardı. Burada çok sayıda otomobil, kamyon ve otobüs bulunuyordu. Şu Yafa'ya, şu Asdud'a, şu da Telaviv'e veya başka bir yere gidiyordu. Her şoför gideceği yeri, yolcuların duyacağı şekilde bağırıyor, yolcular da arabalara doluşuyor, kendilerini işlerine götürecek arabalara binmek üzere kalabalıktan ayrılıyorlardı.

Tezgahlarında biber, fasulye veya salep gibi şeyler satan işportacılar, işçilerin büyük bir kalabalık halinde toplandıkları bu yeri uygun bir ticari mekân ve karlı bir pazar olarak görüyorlardı. Bir bakıyordun, işine gidecek arabaya binmek üzere yürüyen bir işçi, cebinden birkaç kuruş para çıkarıyor, birkaç biber tanesini aldıktan sonra, hızlıca yemek poşetine koyuyor ve ardından arabaya doğru gidiyor. Kendini arabaya atar atmaz da bir veya iki saat eksik kalan uykusunu tamamlamak üzere uykuya dalıyordu ve ancak gasp edilmiş vatanın içindeki iş yerine varınca uyanıyordu.

Bu işçiler, inşaatlarda, tarlalarda veya temizlik işlerinde çalışıyorlardı. Zor ve ustalık gerektiren işlerle bir anlamda Yahudileri kalkındırıyorlardı. Mesela iş sahibi (öğretmen) bir Yahudi başlarında durur, emirler yağdırır ve işlerini denetlerdi. Sabah saat on gibi yarım saat ara verirlerdi çalışmaya. O sırada kahvaltılarını veya öğlen yemeklerini yer, eğer hazırlama imkânını bulmuşlarsa çaylarını içerlerdi. Sonra mesailerini tamamlamak üzere yeniden işbaşı yaparlardı. İkindi vakti saat üçte veya dörtte, mesai bitince, kendilerini Batı Şeria'ya veya Gazze'ye götürecek arabalar aramaya başlarlardı. Dönüş yolunda da uyurlardı ve yorgunluktan bitap düşmüş halde evlerine dönerlerdi.

Cuma günleri sadece saat ikiye kadar çalışırlardı. Çünkü iş sahibi Yahudiler haftalık tatil günleri olan Cumartesi'ye hazırlık yaparlardı. Bazı işçiler günlük çalışırlardı ve gün bitince de yevmiyelerini alırlardı. Ertesi gün yeni bir işe gitmek için tekrar

işçilerin toplandıkları meydana gider, kendisini çalıştırmak üzere seçecek birini beklemeye başlarlardı. Anlaşmalılar veya Yahudi iş adamları arabalarıyla gelir, kısa pantolonlarıyla işçi ararlardı. İçlerinde işine yarayan birini seçer ve ücret hususunda anlaşırdı. Diğerleri ise daha çok haftalık, aylık veya daimi bir işte çalışırdı.

Arap işçilerle Yahudi iş adamları arasındaki ilişkilerin gelişmesi ile her gün gidip gelmekten kaynaklanan yorgunlukların önüne geçmek için Yahudi iş adamları işçilerin haftalık olarak kalacakları yer arayışına başladılar. Dolayısıyla bir işçi hafta başında sabahleyin erken saatte evinden çıkıyor, cuma günü öğlen saatlerine kadar işine devam ediyor, sonra da cebinde parası, poşeti de İsrail'de aldığı çeşitli eşyalarla dolu olmak üzere evine dönüyordu.

Bazı işçiler, işgal altındaki topraklara daha yakın oldukları için Kalkiliye veya Tulkerim'de ev tutuyorlardı. Birkaç işçi bir araya gelerek bir oda veya bir ev kiralayarak hafta boyunca orada kalıyordu. Hatta bazıları bir ay boyunca kalıyordu. Böylece hem ulaşım ücretinden hem de her gün gidip gelme zahmetinden kurtulmuş oluyorlardı. İşgal topraklarında Filistinli işçiler kendine özgü gelenekleri, örf ve adetleri olan, farklı değerlere sahip, halkımızın geleneklerinden, örf ve adetlerinden ve değerlerinden tamamen farklı bambaşka bir alemle karşılaşıyorlardı.

Bu işçilerin büyük bir kısmı, bunlardan etkilenmediği gibi aşağılayarak, küçümseyerek bakardı. Fakat halkının değerlerinden uzaklaşan bazı gençlerin etkilendiği oluyordu. Bazıları içki içmeye, fahişlere, eğlence yerlerine ve barlara gitmeye başlamışlardı. Az da olsa bazıları, Yahudi kızlarla tanışıyor, ilişkiyi ilerletiyor, hatta Yahudi toplumunun alışkanlıklarına uygun şekilde birlikte yaşamaya da başlıyordu.

İsrail'de çalışan işçilerin sayısının artması ile bu işçileri işyerlerine götürecek başka araçlara da ihtiyaç doğdu. Böylece başka şoförlere de ekmek kapısı açılmış oldu. Bu işçilerin kendileri de araba alabiliyorlardı. İşçiler özel arabalarıyla işlerine giderken

komşuları olan bazı işçileri de beraberlerinde götürüyorlardı. Tabi, başka araçlara ödedikleri ücretin aynısını da alarak. Böylece onlar da bu ücret mukabilinde sabahleyin işçi meydanına gitme, akşamleyin de oradan eve yaya dönme zahmetinden kurtuluyorlardı. Bölgede Peugeot marka arabaların sayısı da gözle görülür şekilde artmıştı. Araç trafiği belirgin bir hal almıştı. Bazen arabası olan bu işçilerin bazıları aracının üst bagajında sandalye, oturak ve Yahudi patronundan satın aldığı başka ev eşyalarını taşıyıp getirirdi. Yahudi patron yeni eşyalar aldığı için bunlardan kurtulmak istiyordu ve Filistinli işçi de onları alıp getirirdi. Böylece evinin konfor düzeyini artırmış oluyordu. Ya da arkadaşlarından, akrabalarından birine hediye ediyordu. Kimisi de götürüp pazarda (hırdavat pazarı) satıyordu.

Yahudi tüccarların el-Halil'e ve Tulkerim ve Kalkiliye gibi kendilerine yakın diğer bazı şehirlere gelip alışveriş yapmalarında dikkat çekici bir artış olmuştu. İsrail pazarlarından daha ucuza ihtiyaç duydukları malzemeleri buralardan satın alıyorlardı. Mesela bir demir atölyesine veya marangozhaneye gelip yüz kapı, bin pencere vs siparişi veriyorlardı. Neticede İsrail'dekinden kat be kat ucuza mal oluyordu. Filistinli işyeri sahipleri de fiyatları arttırıyor, daha fazla kazanıyorlardı. Hem kendi işleri açılıyor hem de memleket çocuklarına da iş imkânı sağlıyorlardı.

Genel anlamda halkın ekonomik durumunun iyileşmiş olmasının yanında direniş de devam ediyordu. Denizin dalgaları gibi bir yükseliyor, bir diniyordu. Çünkü direniş hiçbir zaman sadece halkın maddi durumuyla irtibatlı olmadı, bilakis daha çok vatanseverlikle ve millete karşı görev bilinciyle ilgiliydi. Ayrıca zorlu şartlar, adeta kıstırılmış durum, söz konusu duyguları iyice billurlaştırıyordu. Dolayısıyla feda eylemleri kesintisiz devam ediyordu. Bir yerde el bombası atılıyor, bir başka yerde ateş açılıyordu işgal devriyelerinin üzerine. Sonrasında sokağa çıkma yasağı ilan ediliyor, tutuklamalar, soruşturmalar, saatlerce süren ağır işkencelerle dolu gözaltılar başlıyordu. Bir de işgal devletiyle işbirliği içindeki bir hainin ortaya çıkarılması ve de öldürülmesi, rutin hale gelmişti.

Yüzlerce işçinin Yahudi devletinin içlerinde çalışmaya gitmesi, direnişçileri, 1948'den beri işgal edilen topraklarda, şehirlerin kalabalık alanlarında, beldelerde, köylerde ve Yahudi yerleşim birimlerinde ses getiren geniş çaplı eylemler yapmayı düşünmelerine neden oldu. Böylece direnişin önünde yeni bir alan açılmış oldu. Komşumuz Ümmü Abd'ın oğlu Abdulhafiz, kardeşlerinin geleceği ve eğitimleri için çalışması gerektiği hususunda annesini ikna etti. Erkek ve kız kardeşlerinin yaşamaları ve eğitimlerini tamamlamaları için gerekliydi bu. Ayrıca annesi de şimdiye kadar yaptığı ağır işlerden kurtulacaktı. Birkaç girişimden sonra annesi ikna oldu ve oğlunun fikrini onayladı.

Abdulhafiz, binlerce kişi gibi İsrail'de çalışmaya gitti. Her sabah işe gidiyor ve akşam olunca da eve dönüyordu. Birkaç ay sonra evlerine yeni ve sağlam bir kapı aldı. Kiremitleri kaldırıp evlerinin çatısını saçla kapattı. Evin tabanına beton döktü. Ancak bir süre sonra İsrail'de çalışmasının gerisinde, hayat düzeyini iyileştirmekten, kardeşlerini okutmaktan öte bir amacının olduğu anlaşıldı. Biz bunu ancak iki sene sonra anladık. Meğer Abdulhafiz, Halk Cephesinin saflarına katılmış. Görevi, 1948'de işgal edilmiş topraklarda feda eylemlerini gerçekleştirmek için gerekli hazırlıkları ve planlamaları yapmaktı. Nitekim birkaç aylık hazırlık ve gözlemden sonra, bir el bombasını yemek poşetinin içinde Yafa'ya ulaştırıyor. Burada bir halk otobüsünü, kafeyi veya eğlence mekânını hedef olarak seçiyor, bombayı belirlediği yere yerleştiriyor ve eylemini gerçekleştirdikten sonra eve dönüyordu. Yaralanmalar, büyük maddi zararlar ve ölenler oluyordu.

Abdulhafiz iki sene kadar böyle devam etti. Azami derecede dikkat ediyor, tedbiri elden bırakmıyordu. Bu türden birkaç eylem daha gerçekleştirdi. İsrail istihbarat örgütü Şin Bet, Abdulhafiz'den şüpheleniyordu. Nitekim bir gece büyük bir kuvvetle mahalleye girdiler, evi sardılar, sorgulamak üzere onu tutukladılar. Çektiği işkenceleri, gördüğü hakaretleri ve onur kırıcı durumu sormaya bile gerek yok. Kendisine yöneltilen bütün

suçlamaları inkâr etti. Bu arada onun arkadaşlarından birini de tutuklamışlardı. Bu arkadaşı Abdulhafiz'in Halk Cephesinin üyesi olduğunu söylemişti. Bunu ona da sordular, o da sadece bunu kabul etti. En sonunda bir buçuk sene hapis cezası verdiler.

Eğitim yılının son ermesi ile ağabeyim Mahmud'un yaz tatili için Mısır'dan gelmesi de yaklaşıyordu. İki de bir de Kızılhaç merkezine gidiyor, üniversite öğrencilerinin Mısır'dan ne zaman döneceklerini soruyorduk. Ya da zaman zaman asılan isim listelerine bakıyorduk. Bu listelerde dönecek gruplardaki öğrencilerin isimleri yazılı oluyordu. Mahmud'un döneceği gün hepimiz evden ayrılıyor, onu pasaport binasında bekliyorduk. Otobüslerle öğrenciler geliyordu ve onlara da askeri cipler eşlik ediyordu. Öğrenciler pasaport kısmına giriyor, sonra aşağıda bekleme salonunda bekliyordu. O esnada aileleri koşuyor öpüyor, kucaklıyorlardı ve hep birlikte eve dönüyorlardı.

Her sene Mahmud'un dönüşünü burada beklerdik. Binadan çıkıp bize doğru gelince, her birimiz ona koşardık. Bize sarılır ve nasıl olduğumuzu sorardı. Annemin başını, ellerini öperdi. Annem de büyük bir gururla, övünçle, sevinç gözyaşlarıyla birlikte oğluna Başmühendis Mahmud'a bakardı. Imkânlarımız çok geniş olmamakla beraber, annem, bir senelik yokluğunun hasretini gidermek istercesine Mahmud'a ikram etmek, gelişini kutlamak için türlü yemekler hazırlardı.

Mahmud, bize Mısır malı keten elbiseler getirirdi. O zaman yeni elbiselerin kokusunun nasıl olduğunu öğrenirdik. Ondan önce ya yardım ajansından aldıklarımızı ya da kullanılmış giysiler satan yerlerden aldıklarımızı giyerdik. İlk senenin bitiminden itibaren annem ona "başmühendis" diye seslenmeye başladı.

Kampın caddelerinden birine yakın bir köşede bazı gençler, yardım ajansının dağıttığı siyah battaniyelerden birini yere seriyor ve üzerine oturup iskambil oynuyorlardı. Her gün ikindiden biraz sonra oturur, orada vakit geçirirlerdi. Yapacak başka işleri yoktu çünkü. O şekilde güneş batana ve ortalık iyice kararana kadar oynarlardı. O zaman da kâğıtlarını kaldırır,

battaniyelerini silkeleyip katlayarak evlerinin yolunu tutarlardı. Çünkü az sonra sokağa çıkma yasağı başlayacaktı.

Günlerden bir gün, hâlâ genç olmasına rağmen, herkesin Şeyh Ahmed diye çağırdığı bir adam onların yanına yaklaştı. Az önce akşam namazını kıldığı mescitten geliyordu. Ne zaman onların yanından geçerse mutlaka selam verirdi. Ama bu sefer onlara doğru gitti ve yanlarına oturdu. Oyunlarını bölen bu hareketi garip karşıladıkları her hallerinden belli oluyordu. Oyun kâğıtlarını ellerinden bıraktılar ve pür dikkat bu garip ziyaretin sebebini anlamaya çalıştılar.

Şeyh Ahmed, yanlarına oturdu ve müsaade ederseniz, sizinle ilgili çok önemli bir konuyu konuşmak istiyorum, dedi. Bu sözlerden dehşete kapıldıkları yüzlerinden okunuyordu. Buyur, dediler. Şeyh, gayet akıcı bir şekilde ayet ve hadislerle desteklediği bir konuşma yaptı ve vakitlerini böyle yararsız bir işle geçirdikleri için onları uyardı. İbadet etmeye, Allah'a kulluk sunmaya ve farzları yerine getirmeye teşvik etti. Allah'ın bize bahşettiği nimetlerden söz etti ve ahirette hüsrana uğramaktan ve Allah'ın azabına duçar olmaktan onları sakındırdı. Bunların tümünü de İsra ve miracın gerçekleştiği yer olan Filistin topraklarında mutlaka yüceltilmesi gereken İslam'ın geleceğine bağladı. Topraklarının özgürleşmesinin, ahlaki değerlerin egemen olmasının ve bu uğurda verilen mücadelenin başarılı olmasının buna bağlı olduğunu vurguladı.

Gençlerin dördü de ilk defa duydukları konuşmanın etkisiyle hiç ses çıkarmadan dinliyorlardı. Din ile vatanseverlik arasında kurulan bu ilginç bağ hoşlarına gitmişti. Bu ilginç bağlantıyı daha önce hiç duymamışlardı. Gerçekten Filistin topraklarında son zamanlara kadar memleketin realitesiyle ilgisi olmayan, vatan derdi çekmeyen şeyhlere veya dindarlara yahut din ile dindarlıkla alakası olmayan vatanseverlere ve fedailere tanık oluyordu öteden beri. Bu yüzden gençlerin yüzünde memnuniyet ve hoşnutluk okunuyordu. Genç şeyhin sözlerini kabul ettikleri anlaşılıyordu.

Biri sordu: Ya Şeyh, ne yapalım? Şeyhin dudaklarında hafif bir tebessüm belirdi ve şöyle dedi: Yarın inşallah gusledin, temizlenin, abdest alın, sonra da ezan okunduğu her seferinde namaz kılmak için mescide gidin. Gençler bunu yapacaklarını belirtir anlamda başlarını salladılar. Şeyh Ahmed, her birini teker teker selamladı, musafaha yaptı sonra da çekip gitti. Gençler de oyun kağıtlarını topladılar, battaniyelerini silkeleyip katladılar ve çekip gittiler. Karanlık çökmüştü, sokağa çıkma yasağının başlaması yakındı.

Caddelerin bölünüp genişletilmesinden sonra işgal ordusunun kampı kontrol etmesinin daha kolay olduğu anlaşılıyordu. İşgal devriyeleri zırhlı araçlarla rahatlıkla kamp içinde dolaşıyor, kampı kolayca kontrol edebiliyorlardı. Şüphelendikleri ve gösterilerin olma ihtimali olan bölgeleri kolayca kuşatma altına alabiliyorlardı. İşgal devriyelerinin kampın her tarafına istedikleri zaman ve ansızın baskın yapacak duruma gelmeleri fedailer açısından büyük bir zorluk anlamına geliyordu. Bu yüzden, işgal kuvvetlerinin yaklaşmakta olduklarını önceden haber verecek daha gelişmiş bir uyarı sistemi üzerinde düşünmeye başladılar. Ki tedbirlerini alabilsinler ve hazırlıklarını tamamlasınlar. Nitekim her ne zaman işgal kuvvetleri görünmeye başlarsa, bir çocuk veya genç kız hatta yaşlı erkek ve kadın yüksek sesle "satıın!" diye bağırırdı. Bu sesi duyan bir başkası bu sefer aynı kelimeyi başkalarına duyurmak için bağırırdı. Böylece sokaklar "satın...satın...satın...kurtulun ondan" sesleriyle çınlardı. İşgal askerleri geliyor, silahlarınızı saklayın, demek istiyorlardı.

Bu olay, bu şekilde bağırma olayı kısa süre sonra bir halk şarkısına dönüştü. Mesela öğrenciler okullarına giderlerken, işgal devriyesini gördükleri anda var güçleriyle "Satın, satın kurtulun ondan. Sandalet ondan daha iyi!" diye şarkıya başlardı. Devriyeyi gördükleri her yerde bu şarkıyı tekrar ederlerdi. Askerler ne yapacaklarını, nasıl hareket edeceklerini bilemez olmuşlardı. Şaşkın gözlerle etraflarına bakınıp dururlardı.

Fedailer bu sesleri duyuyordu tabi, askerlerin bulundukları yeri öğreniyor, buna göre tedbirlerini alıp hazır bekliyorlardı. Genelde çocuklar bu şarkıyı söylüyorlardı. Ama çocuklar, askerlerin geldiği sırada orada değillerse, bu sefer bir yaşlı aynı şarkıyı söyleyerek fedaileri uyarıyordu. Yaşlılar, yüksek sesle şarkı söylemekten çekinmezlerdi.

Günler çabuk geçiyordu. Mahmud'un Mısır'dan döneceği gün gelip çatmıştı. Bu sene mühendislik fakültesinden mezun olmuştu. Her gün Kızılhaç merkezine gidip, gelecek olan öğrenci grubunda adının olup olmadığına veya ne zaman döneceğine bakardık. Merkeze gidip soruşturduğumuz günlerin birinde Mısır'dan dönen öğrencilerin isim listesi ilan panosuna asıldı. Mahmud'un ismi üçüncü gruptaydı. Eve uçarak gittik adeta, annemize başmühendis Mahmud'un dönüşünü müjdeledik.

Evde Mahmud'un karşılanması için tam bir hazırlık süreci başladı. Olağanüstü hal varmış gibi herkes ayaktaydı. En önemlisi, annem ağabeyim Hasan'dan gidip kireç almasını istemesiydi. Evin bahçesinde bir çukur kazdık ve kireci oraya koyduk. Üzerine su döktük ve soğumasını bekledik. Kireci süzdükten sonra evin bütün duvarlarını beyaza boyadık. Birkaç yere de mavi boya sürdük. Sonra annem yiyecek ve içecek hazırlamaya başladı. Çeşitli tatlılar ve yemekler hazırladı. Tatlılar bizim ve tebrik etmek için gelecek olan komşular içindi.

Mahmud'un geleceği gün hazırlanıp pasaport idaresinin karşısında onu karşılamak üzere evden çıktık. Otobüsler geldi. Askeri araçlar onlara eşlik ediyordu. Merkeze girdiler. Heyecandan yerinde duramayan yüzlerce aile onları beklemeye koyulduk. Yolcular birer birer çıkmaya başladı. Nihayet Mahmud göründü. Adeta uçarak ona koştuk. Annemden önce biz varmıştık yanına. Her birimizi sevgiyle kucakladı. Gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Derken sevinçten gözyaşları döken annemin yanına ulaştık. Mahmud, annemin başını, elini öpüp duruyordu. Annem de mezun olduğu için onu tebrik ediyordu. Mahmud ise, artık döndüm anneciğim, artık yorulmak, zorluk çekmek dönemi inşallah bir

daha geri gelmemek üzere geçti, diyordu. Annem, "Elhamdülillah, elhamdülillah, inşallah, inşallah!" diyordu.

Daha eve varmamıştık ki hemen hemen bütün komşular Mahmud'u karşılamaya gelmişlerdi. Evimizin bahçesi bir panayır yerine dönmüştü. Bütün erkekler onu kucaklıyor, tebrik ediyordu. Kadınlar annemi tebrik ediyorlardı. Bazıları da zılgıt çekiyordu. Caddenin onca genişliğine rağmen kalabalıktan eve zar zor girebildik. Komşular eve girip çıkıyor, Mahmud'u ve bizi tebrik ediyorlardı. Annem ve kardeşlerim tatlı ve içecek ikram etmekle meşguldüler. Her taraftan "Başmühendis" sesleri yükseliyordu. Komşular Mahmud'u yanlarına çağırıyor, ona Mısır'ı, üniversiteyi, kendi sağlığını ve akıllarına gelen her şeyi soruyorlardı.

Güneş batmak üzereydi. Karanlık perdelerini indirmeye başlamıştı. Bu da sokağa çıkma yasağının başlamasına az bir zaman kaldığını gösteriyordu. Tebrik ve temennilerini tekrarlayarak komşular evlerine dönmeye başladılar. Evde Mahmud'un etrafında toplandık. Sadece bizim aile vardı. Amcamın evi de aradaki bütün duvarlar kaldırıldığı için tamamen bizim evin bir parçası haline gelmişti. Geleceğe dair umutlar ve beklentiler etrafında dönüp duruyordu konuşmalar. Hasan artık tezgâhı bırakacak ve kendini sadece eğitime verecekti. Ben ve Muhammed dayımın atölyesindeki işe gitmekten vazgeçecektik. Evimize yeni bir oda ekleyecektik. İki odanın çatısındaki kiremitleri kaldırıp odaların çatısına asbest sürecektik, odaların zeminini de yerden biraz daha yükseltecek ve evin zeminine beton dökecektik... Bütün bunları yapmak için sadece Mahmud'un işe başlayıp maaş almaya başlaması yetecekti.

Mahmud'un kamptan ayrılmayacağı açıktı. Gazze Şeridini bırakıp dışarıda çalışmaya gitmeyecekti. Uzun eğitim sürecinin sonunda eve ve aileye kavuştuğu için çok mutluydu. Sonraki iki günü de Mahmud'un gelişini kutlamakla, tebrik etmeye gelenleri karşılamakla geçirdik.

Üçüncü gece, sokağa çıkma yasağının başlamasından ve uyumak için yataklarımıza uzandıktan sonra hareket eden devriye araçlarının motor seslerini duyduk. Birden evimizin bahçesinden gelen asker gürültüsü ve sert bir şekilde çalan kapı sesiyle irkildik. Evin avlusuna çıkmamızı istiyorlardı. Annem ve kız kardeşlerim hızlıca başörtülerini bağladılar. Önde ağabeyim Mahmud, evin avlusuna çıktık. Onlarca asker, tüfeklerini bize doğrultmuş şekilde etrafımızı sardılar.

Odasından çıkan annem bağırdı: "Ne istiyorsunuz? Ne arıyorsunuz? Neden evimize girdiniz?" Askerlerin başındaki subay Mahmud'a dönüp sordu: "Mahmud sen misin?", Mahmud: "Evet, benim." dedi. Subay: "Seni Seraya'ya götüreceğiz!" dedi. Annem: "Hayırdır, niçin götürüyorsunuz, daha dün Mısır'dan döndü?" diye sordu. Subay: "Ona sadece birkaç soru soracaklar, yarın tekrar gelir." diye cevap verdi. Mahmud'a kendileriyle gelmesini söylediler. Mahmud, elbiselerini değiştirmesine izin vermelerini istedi. Hayır, dediler, bu şekilde bizimle gel dediler. Annem de çıkmak istedi, engel oldular ve kapıyı arkalarında kapatıp gittiler. Arabaların motor sesleri geldi önce, sonra da evden ve mahalleden uzaklaştılar.

O gece gözümüze uyku girmedi. Annem bağırıyor, ağlıyor, talihine yanıyordu. "Zavallı kadın, sen misin sevinen? Şu başımıza gelene bakın!" Fatıma ve Hasan onu sakinleştirmeye, teselli etmeye çalışarak Mahmud sabahleyin dönecek diyorlardı. Subay söylemişti. Sadece birkaç soru soracaklar... Annemse şöyle diyordu: "Birkaç soru mu? Eğer maksatları sadece birkaç soru sormak olsaydı, sabahı bekler, bir tebliğ kâğıdı gönderir ve birkaç soru soracağız derlerdi." Sonra yeniden talihine yanıyordu: "Ah başıma gelenler. Ah başıma gelenler. Ne yaptın anacağım? Ne yaptın Mahmud?"

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte sokağa çıkma yasağı sona erdikten sonra annem elbiselerini giyip kardeşim Hasan'la birlikte Seraya denilen yere gitti. Kapıdaki nöbetçiler onları durdurup içeri girmelerine engel oldular. O ise ne olduğunu anlamak için

onlara sorular soruyordu. "Mahmud'a ne oldu?" "Onu görmek istiyorum." diyordu. Nöbetçiler ise annemin dediklerini anlamadıkları gibi sadece (Yahudilerin Arapçasıyla) "Git buradan!" diyorlardı.

Hasan, zar zor onu ikna etti. Bizim içeri girmemize izin vermezler. En iyisi kapının karşısında bir yerde Mahmud'un çıkışını bekleyelim, dedi. Hasan annemi kapıdan uzaklaştırıp bir yere oturttu. Saatler saatleri izledi, ama Mahmud çıkmadı o kapıdan. Annem ise kapıdan içeri girmek için ikide birde kalkıyor, Hasan onu durduruyordu. İçeri girmene izin vermeyecekleri gibi seni incitebilirler diye onu ikna ediyordu. Biz de evde hazır halde bekliyorduk. Evde tam bir sessizlik hakimdi. Beraberlerinde Mahmud olmak üzere annemle Hasan'ın gelmesini bekliyorduk. Beklemek uzadıkça uzadı.

Güneşin batmasına yakın annem ve Hasan döndüler. Ayaklarını sürüye sürüye geliyorlardı. Yüzlerinden üzüntü akıyordu. Annemi hiç böyle kötü bir halde görmemiştim. Durum sormayı gerektirmeyecek kadar açıktı. Ağzımızı açıp tek kelime etmeye cesaret edemiyorduk. Hepimiz nefesimizin sesi bile duymayacak şekilde yataklarımıza uzandık. Ama Hasan annemin yanında oturmuş onun acısını hafifletmeye çalışıyordu: Yarın bir avukata gideceğim, gidip sorması, durumunu takip etmesi için vekâlet vereceğim. Mahmud'un tutuklandığını Kızılhaç'a da bildireceğiz. Annem, ben de seninle geleceğim, dedi. Hasan, tamam diye karşılık verdi.

Sabah erkenden kalktılar, görevlerini yapmak üzere yola koyuldular. Bir avukata vekâlet verdiler, Kızılhaç'ı haberdar ettiler. Annemin ve bizim beklemekten başka yapacak bir şeyimizin olmadığını iyice anlatmışlardı. Bir ay dolmadan herhangi bir bilgi almanın mümkün olmadığını söylemişlerdi. Beklemekten başka çare yok. Sadece beklemek, başka değil.

İlk günler kapkara, ağır ve kederli geçti. Fakat ne kadar büyük olursa olsun başımıza gelen her felakete karşı duracak, ona göre davranacak güçte olduğumuzu anlamıştık. Sadece

ilk saatleri, ilk günleri geçirmek, sonra da işin normale döndüğünü görmek gerekiyor. Geçmişte yaşadığımız her felaket gibi. Şu anda önemli olan, bütün planlarımızın iptal olduğuydu. En azından ertelenmişti. Hasan, tezgâhının başına geçecekti. Benim ve Muhammed'in de dayımın atölyesinde temizlik ve etrafı düzenleme işine devam etmemiz gerekiyordu. Birkaç günde bir annem Hasan'la birlikte avukata ve Kızılhaç'a gidiyordu. Haftada bir veya iki kere tekrarlanan bir nöbet gibi. Üzerinden bir ay geçtikten sonra avukat, Mahmud'un iddianamesinin tamamlanmak üzere olduğunu ve mahkemeye sunulacağını, bu arada basit bir suçlama olduğunun anlaşıldığını söyledi. İki veya üç hafta sonra durum netleşecekti. İki hafta kadar sonraydı, Kızılhaç'tan yargıcın Mahmud için iki ay ek gözaltı süresini kararlaştırdığını öğrendik. İki hafta sonra da Kızılhaç, Mahmud'u Gazze merkezi hapishanesinde ziyaret edeceğimizi, bu ziyaretlerin ayda bir kere olacağını bildirdi. Ziyaretler önümüzdeki aydan itibaren ve her ayın ilk cuma günü gerçekleşecekti.

Hasan liseyi bitirmişti. Ailenin ekonomik durumunu göz önünde bulundurduğumuz zaman Mısır'a veya başka bir yere eğitim için gitmesine imkân olmadığı belliydi. Sivil yardım ajansına bağlı sanat yüksekokuluna gitmeye razı oldu. Torna ve tesviye bölümüne kabul edildi. Eğitim yılının başında okula başlaması gerekiyordu. Burada iki sene okuyacak ve meslek diploması alacaktı.

Dokuzuncu Bölüm

Onur gününden sonra Ürdün kralı Hüseyin çıkıp "Hepimiz (Filistin) fedaileriyiz!" dedi. Bunun üzerine Arap devletlerindeki bütün mülteci kamplarında binlerce Filistinli, el-Fetih hareketinin bürolarına akın ettiler. Onur gününde elde ettikleri zaferin verdiği gururla hareketin saflarına katılmak istiyorlardı. Filistin devrimi artık Ürdün'de ve diğer Arap ülkelerinde kökleşmeye, ayağa kalkmaya başlamıştı. Hareketin komutanları, liderleri, özellikle Yasir Arafat Arap başkentlerinde görkemli törenlerle karşılanıyorlardı. Özellikle Kahire'de Arap milletinin lideri kabul edilen Cemal Abdunnasır nezdinde büyük itibar görüyorlardı.

Birçok Filistinli aile, Batı Şeria ve Ürdün, Lübnan veya Suriye'deki mülteci kampları arasında bölünmüşlerdi. Sadece 1948 yılında hicret etmek zorunda kalan aileler değil, 1967 savaşı esnasında dağılan, İsrail işgalinin vahşi katliamlarından kurtulmak için kaçan aileler de aynı durumdaydı.

el-Halil'de oturan ve ticaretle uğraşan Ebu Ahmed'in ailesi de onlardan biriydi. Teyzemin kocası Abdulfettah çok kere onun yanına gider, sohbet ederlerdi. Düzgün ticari ilişkileri onları birbirlerine bağlamıştı. Ebu Ahmed'in dört çocuğu vardı. Biri el-Halil'de onunla kalırken, diğer üçü 1967 yılında İsrail işgalinden kaçarak Ürdün'a gitmiş ve oraya yerleşmişlerdi. Bunların ikisi Ürdün'de Filistin devriminin saflarına katılmış, biri ise orada otobüs şoförü olarak çalışıyordu. Devrim saflarına katılanların el-Halil'e dönmelerine imkân yoktu. İşgal rejimi tarafından tutuklanmaları güçlü bir ihtimaldi. Üçüncüleri olan Ahmed

ise zaman zaman ailesini ziyaret etmek, dükkânında babasıyla birlikte oturmak için gelirdi. Teyzemin kocası da onunla burada buluşur ve Ürdün'deki Filistinlilerin durumunu konuşurlardı.

Ürdün'deki Filistinlilerin durumu, hiç kuşkusuz bütün Filistinliler için bir gurur ve onur kaynağıydı. Fakat Ahmed, gelecek ile ilgili olarak birtakım endişeler taşıyordu. Ona göre Filistinlilerin Ürdün'de güçlenmesinin kral Hüseyin'i huzursuz ettiğinden kuşku yoktu. Bundan daha tehlikelisi ise bazı fedailerin halkın duygularını, hassasiyetini dikkate almayan hareketleriydi. Hatta bazıları, bu hassasiyetleri ciddiye almamakta son derece ileri gidiyordu. Bu da Filistin devrimi ile kral arasında bir sürtüşmenin patlak vermesinin gerekçesi olarak kullanılabilirdi. Ahmed, kaç kere bu korkusunu ifade etmişti. Ancak orada hazır olanların bazıları, işler bir çatışmaya veya kanlı bir vuruşmaya varmaz, hatta buna imkân yoktur diye kendilerini inandırmaya çalışırlardı.

Bir gün beklenmedik bir şekilde çatışmaların başladığına dair haberler geldi. 1970 kara eylül olayları başlamıştı. Olaylar günden güne büyümüş ve bütün bölgede yankılanan gerçek bir çatışmaya dönüşmüştü. Arap liderleri müdahale etmek için, gelişmelere el koymak için yoğun siyasal girişimlerde bulunmak zorunda kalmışlardı.

Ümmü Ahmed'in üç çocuğu, Ürdün'deki bu yıkıcı savaşın ortasında kalmışlardı. Her üç çocuğunun eşleri ve çocukları vardı. Orada gerçek bir tehlikenin içinde bulunuyorlardı. Kadıncağızın gözüne uyku girmiyor, bir lokma yemek yemiyordu. Onların akıbetinden endişe duyduğu için titreyip duruyordu. Ebu Ahmed onu sakinleştirmeye, rahatlatmaya çalışıyor, Allah'a tevekkül etmeye çağırıyordu. Allah'ın takdir ettiğinden başka bir şey olmaz diyordu. Ama o bir anneydi ve anne kalbi de böyle durumlarda sakinleşmek nedir bilmez.

Bundan dolayı Ebu Ahmed çocuklarını ve ailelerini görmek, onların iyi olduğundan emin olmak için Ürdün'e gitmeye karar verdi. Ümmü Ahmed: "Yalnız mı gideceksin?" diye seslendi.

"Evet." dedi. Bunun üzerine Ümmü Ahmed: "Bunun ne yararı olacak, korku ve endişelerimi arttırmaktan başka?" diye cevap verdi. Ebu Ahmed: "Peki, çözüm ne? Sen ne düşünüyorsun?" dedi. "Beraber gideceğiz." diye cevap verdi. Ebu Ahmed, eşini bu kararından vazgeçirmeye çalıştıysa da başarılı olamadı. Hem kendisi hem onun için belgeler hazırladı ve Ürdün'e gitmek üzere yola çıktılar. Ürdün'de gerçek bir savaşı andıran bir durum vardı.

Şoför olan oğulları Said'in evine vardıkları zaman hiç de mutlu olmamışlardı. Çünkü durum son derece tehlikeliydi ve kurşun sesleri durmuyordu. Sonunda bir kurşunun gelip birini yaralamaması için pencereleri kapatmak zorunda kalmışlardı. Pencerelere ev eşyaları, dolapları koymuşlardı. Uzun zaman eğilerek yürümek zorundaydılar. Biri başını kaldıracak olsa bir diğeri, serseri bir kurşun isabet etmesin diye başını kaldırma diye bağırırdı. Ebu Ahmed, zaman zaman söylenirdi: "Bütün bunlar senin başının altından çıktı. Orada güvendeydik!" Ümmü Ahmed karşılık verirdi: "Çocuklarımın ve ailelerinin yanında tehlike içinde olmak, orada endişe beklemekten bin kat daha iyidir!" Bu sefer Ebu Ahmed: "İyi, iyi! Allah hayretsin. Allah'ım, sen koru, sen koru!" derdi.

Kara Eylül, Cereş ve Aclun hadiseleri sona erdi. Filistin devrimcileri de Lübnan'a taşındılar. Olaylar yatışır yatışmaz Ebu Ahmed ve Ümmü Ahmed el-Halil'e döndüler. Ebu Ahmed tekrar ticarethanesinin başına geçti. Orada kendi gözleriyle gördüğü olayları, felaketleri ve gerçek dehşeti anlatıp duruyordu. Sağ salim kurtuldukları için Allah'a hamd ediyordu. Dükkânına gelenler de selametle geldiği için ona geçmiş olsun ediyorlardı. O da bir kez daha kendisinin, eşinin, çocuklarının ve ailelerinin sağ salim olmalarından dolayı hamd ediyordu.

Çok zaman geçmemişti ki radyolardan Cemal Abdunnasır'ın ölüm haberi yayınlandı. Bu, Filistinliler için başlarına gelmiş büyük bir felaket mesabesindeydi. Filistinlilerin büyük bir kısmı onu Arap milletinin lideri, umutlarının önderi olarak görüyordu.

Vatanın her tarafında, mülteci kamplarından, şehirlerden, köylerden insanlar sel gibi meydanlara aktılar.

Şatiî kampında okullar günlerce kapalı kaldı. Açlık grevleri başladı. Dükkânlar kepenk indirdi. Kampta sürekli gösteriler oluyordu. Öğretmenler, aydınlar bu gösterilere öncülük ediyorlardı. Arapların birleşmesi için sloganlar atıyor, Nasır'ın menkıbelerini, heyecan verici tavır ve sözlerini aktarıyorlardı. Herkesin elinde Nasır'ın fotoğrafları vardı. Dillerinde Arap milliyetçiliği sloganları eksik olmuyordu. Her fırsatta Abdunnasır'a rahmet okunuyordu.

Kamptaki herkes, en azından kahir ekseriyeti bu gösterilere katılıyordu. Erkekler ağlıyor, kadınlar yüksek sesler ağıtlar yakıyordu. Gösterilerde duygusallık doruklardaydı. Artık kampın dışına taşmıştı. Şehrin ana caddesine, merkeze, Ömer Muhtar Caddesi!ne doğru akıyordu. Biz de büyük küçük, kız erkek öğrenciler olarak gösterilere katılmıştık. "Yaşasın Arapların birliği!", "Filistin Araptır, Arap kalacak!", "Canamız kanımız sana feda olsun ey Cemal!" sloganlarını atıyorduk. Göstericiler Gazze'nin ana caddesi Ömer Muhtar Caddesi'ne ulaştığı ilk anda büyük bir işgalci askeri birlikle karşılaştılar. İşgalciler, göstericileri korkutmak, dağılmalarını sağlamak, yürüyüşlerini sonlandırmak amacıyla havaya ateş açtılar önce. Göstericiler ise onlara taş atarak karşılık verdi. İşgalciler bu sefer ayaklara nişan alarak ateş etmeye başladı. Yaralılar "Daru'ş Şifa" hastanesine ve yardım ajansına bağlı hastaneye götürülüyordu. Bu hastane 1967 işgalinden beri faaliyetteydi.

İşgal kuvvetleri, bölgeleri ablukaya almak, direniş hareketini durdurmak, sonunda boğmak amacıyla bir dizi tedbir almıştı. Önce nüfus sayımı yaptılar. Buluğ çağına gelmiş herkese kimlik kartı verdiler. Bütün çocukların doğum tarihleri kayıt altına alındı. Bu iş için belge ve pasaport dairesi açıldı. Böylece sivillerin, vatandaşların işleri bu şekilde takip edilecekti.

Muhtarlar ve bölgenin kanaat önderleriyle iletişim yolları da açılmış oldu. Zaman zaman bölgenin askeri hâkimi onları

çağırıyor, insanların hayat koşullarını konuşuyor, böylece insanların isteklerini yerine getirmeye çalıştıklarını gösteriyordu. Bazen muhtarların ve kanaat önderlerinin abiyelerini giymiş, bıyıklarını burmuş vaziyette askeri hâkimin karargâhına girerken görebilirdiniz. Onları askeri hâkimin odasına alırlardı. O da genelde onlara karşı saygılı davranırdı. Ancak bir yerde gösteriler olmuşsa veya eylem gibi bir olay yaşanmışsa bu sefer öfkeli bir üslupla konuşur, onlara bağırırdı. Onlar da suspus vaziyette başlarını öne eğerek beklerlerdi. Biri konuşacak olsa "Sayın hakim. hakim hazretleri..." gibi sıfatlarla söze başlardı.

Bu muhtarların mühürleri vardı, herhangi bir vatandaşın, bölge sakininin işlemlerinin yapılması için evraklarına bu mührün basılması gerekiyordu. Birisi yurt dışına çıkmak isterse veya bir dükkân açmak, bir ev yapmak için ruhsat belgesini almak isterse ya da başka herhangi bir resmi işlemi gerçekleştirmesi gerekiyorsa, bulunduğu yerin muhtarına başvurması gerekiyordu. Muhtar da belgeye mührü basardı ve buna karşılık olarak da birkaç kuruş para alırdı.

İşgal devriyeleri bölgelerde dolaşırlarken ellerinde askeri haritalar olurdu ve bu haritalarda belirtilen yönlere doğru hareket ederlerdi. Böylece bölgenin gizli alanlarını, saklı köşe bucaklarını öğrenmek istiyorlardı. Bu dolaşmaları gece veya gündüz saatlerce sürebiliyordu. Bazen yaya bazen de arabalarla ovaları, vadileri, dağları, şehirleri, köyleri ve kampları dolaşırlardı. Onlarca asker iki, üç veya dört sıra halinde yürürlerdi. Her birinin arasında birkaç metrelik bir mesafe olurdu. Tüfeklerini hazır tutarak bir sağa bir sola bakarak hareket ederlerdi. Sıranın en sonunda olan asker ise ikide bir üç yüz altmış derece dönerek bir daire çizecek şekilde yol alırdı. Arkadan kendilerine saldıracak birilerinin olup olmadığını görmek için.

Biraz yürüdükten sonra bir süre dururlardı. Bu esnada subay elindeki haritayı inceler, sonra belirlenen tarafa doğru yürümeye başlarlardı. Çoğu kere yoldan geçen bir genci veya bir adamı durdurup onu tanımak için kimliğini göstermesini isterlerdi. Bu

sırada subay cebinden çıkardığı soruşturma veya tutuklama için aranan isimlerin bulunduğu bir liste çıkarır ve bu kişinin onlardan biri olup olmadığına bakardı. Her gün veya birkaç gün ara ile askeri ciplere binmiş, başlarında herhangi bir resmi işaret bulunmayan sivil bir araç olduğu halde (üzerinde seyahat iznini gösteren sarı levha bulunuyordu) büyük veya küçük bir birlik belli bir yöne doğru giderdi. O zaman herkes bir evi, bir pazar yerini, bir mekânı basacaklarını, fedailerden birilerini veya onlara yardım eden bazı kimseleri tutuklayacaklarını anlardı. Bazen de bu tür baskından dönüş yolunda iken bu birlikleri görmek mümkündü. Aradıkları kişiyi yakalamış, ellerini cipin koltuğunun demirine bağlamış, başına da haki renkli bir torba geçirmiş olarak gidiyorlardı. Kimi zaman sorguya götürülmekte olan bu kişiyi elbisesinden tanırdık, bazen de tanımazdık.

Bu gibi sıkı uygulamalara rağmen direniş eylemleri devam ediyordu. Birkaç günde bir herhangi bir devriyeye el bombası atıldığını ve birkaç askerin yaralandığını duyardık. Bir fedainin bir devriye aracındaki askerlere veya yaya halde devriye görevi yapan askerlere ateş açtığı, yaralı ve ölülerin olduğu duyulurdu. Fedailer, içinde silah olduğu belli olacak şekilde bir torba taşıyarak insanların arasına karışırlardı, herkes de bunun silah olduğunu bilirdi.

Gösteriler yavaş yavaş azalmaya, fedailerin faaliyetleri de gün geçtikçe daha gizli, illegal olmaya, seyrekleşmeye başladı. Yetmişli yılların başında General *Ariel Şaron* tarafından 101 nolu birlik kuruldu. Birliğin komutanı Binbaşı Mair Dacin adlı bir subaydı. Birlik kırmızı bereleriyle tanınıyordu. Halk onlara "kırmızı külahlılar" diyordu. Özel bir birlikti ve çok özel bir eğitimden geçirilmişlerdi. Bu birlik kampların sokaklarında, şehrin dışındaki narenciye bahçeleri arasında devriye geziyor ve kımıldayan, şüpheli gördükleri her şeye ateş açıyorlardı. İnsanlara saldırıyor, dövüyor, aşağılıyor, hırpalıyorlardı. Herhangi bir kanuna, kurala tabi değildiler. Direnişe karşı mücadelede, direnişin birçok komutanını ve üyesini tasfiye etmede önemli bir rol oynuyordu.

Bu birliğin devriyeleri on ve bazen de yirmi askerden oluşuyordu. Resmi askeri üniforma giyiyorlardı. Hepsi de yirmili yaşların başlarındaydı. Gelişmiş silahlar taşıyor ve en iyi şekilde eğitilmişlerdi. Başlarına kırmızı renkli bereler takıyorlardı. Ellerinde kısa çubuklar olurdu. Çoğunun sırtında büyük bir telsiz cihazı bulunurdu. Uzun bir anteni olan bu alet aracılığıyla sürekli olarak komuta merkeziyle iletişime geçiyor, oradan durmadan emirler alıyorlardı.

Bir gün bu birliğe bağlı devriyelerden biri, elinde el bombası olduğunu bir şekilde fark ettikleri bir fedaiyi kovalamaya başladılar. Fedai, saklanmak için kampın sokaklarında rüzgâr gibi kaçıyordu. Onlar da peşinden kovalıyorlardı. Arkasından ateş açarak sokaklarda koşturuyorlardı. Telsiz cihazını taşıyan asker karargâhla iletişime geçmiş, durumu aktarıyordu. Fedainin saklandığı bölgeyi tespit etmişlerdi. Bölgeyi kuşatmaya aldılar. Kısa bir süre sonra büyük bir destek gücü de gelmişti. Bölgenin etrafını etten duvar gibi sarmışlardı. Bölgedeki bütün insanlara çağrı yaptılar, erkek, kadın, yaşlı, çocuk herkesin evlerinden dışarı çıkmalarını istediler. İnsanları yolun bir tarafına oturttular. İstihbarat elemanları teker teker insanları sorgulamaya başladılar. Derken askerler evlere girdiler. Evlerdeki her şeyi deviriyor, içindekileri yerlere döküyorlardı. O genci veya sığınağını ya da saklandığı yeri arıyorlardı. Sonunda bir şekilde gencin saklandığı evi tespit edebildiler.

Subaylar ve istihbaratın adamları birer birer girip çıkıyor, sonra aralarında durum değerlendirmesi yapıyorlardı. Evdeki her şeyi devirip ters çevirdiler, sonunda genç fedainin girdiği sığınağı tespit ettiler. Hoparlörle seslenerek dışarı çıkmasını istediler. Ama kimse çıkmadı.

Sığınağın girişine yaklaştılar bu sefer. Ama içeriden ateş açıldı, çekilmek zorunda kaldılar. Sonra birliğin bazı elemanları içeri sızarak sığınağın yakınına bomba yerleştirdiler. Geri çekildikten sonra da patlattılar. Patlamanın şiddeti bütün kampı sallamıştı. Sonra bir buldozer getirip evi yıktılar. Sığınağı ve içindekileri

tespit etmek için kazmaya başladılar. Bir süre sonra dört fedainin cesedi çıkarıldı. Bu sığınakta saklandıkları anlaşılıyordu.

Zamanla Halk Cephesinin gücü gerilemiş, direnişçilerin büyük kısmı el-Fetih hareketine katılmaya başlamışlardı. Bununla beraber diğer bazı bölgelerde çoğunluk hâlâ Halk Cephesinin saflarında yer alıyordu. Yetişkin adamların, gençlerin tutuklanması da durmadan devam ediyordu. Özellikle fedailerin gerçekleştirdikleri bir eylemden sonra günde onlarca genç tutuklanıyordu. Bu arada serbest bırakılanlar da oluyordu. Bir bakıyordun, şurada bir kadın gece vakti tutuklanan kocasının veya oğullarının akıbetinden endişe ettiği için feryat figan ağlıyor, hemen yanı başında bir başka kadın, kocası veya oğulları günler, aylar veya seneler sonra sorgu odalarından ve zindanlardan kurtulmuş diye sevinçten zılgıt çekiyor.

el-Halil şehrinde işgalin ilk günlerinden itibaren tutuklamalar başlamıştı. O günlerde işgal kuvvetlerinin komutanları şehrin Belediye başkanı ve ileri geleni Şeyh Muhammed Ali el-Caberi'nin evine gelmiş, ona saygı duyduklarını, kendisini takdir ettiklerini belirtmiş ve bir isteğinin olup olmadığını sormuşlardı. Belediye başkanı da askerlerinin insanların namuslarına ve mallarına el uzatmamalarını talep etmişti. Onlar da buna riayet edeceklerini söylemişlerdi. Nitekim askerlerin buna belli bir ölçüde riayet ettikleri gözleniyordu.

Fakat sonraki günlerde geniş araziler müsadere edildi. Bu arazilerin büyük kısmı, başka ailelerle birlikte el-Caberi ailesine aitti. Bu araziler üzerinde Kiryat-4 Yahudi yerleşiminin inşaatına başladılar. Yerleşim yerinin tamamlanması, karşısında yer alan Halid b. Velid mescidinin müsadere edilmesini gerektiriyordu. Nitekim Usame b. Munkiz ilkokulunu, şehrin ortasındaki eski otoparkı da yıktılar. Debuya bölgesi de müsadere alanına dahil edildi. Buralarda toplanma merkezleri inşa edildi ve zamanla askeri toplama alanı haline getirildi. Sonra da yeni yerleşim birimi yaptılar ve Yahudilerin Hz. İbrahim haremine rahatça gidebilmeleri için bir yol açtılar. Yahudiler Hz. İbrahim

haremini kutsal mekânları olarak kabul ediyorlardı. Bu yüzden haremi ele geçirip Müslümanları oradan kovmayı hedefliyorlardı.

Düşman, ilerleyen zamanla birlikte askeri hareketliliğini belirgin bir şekilde arttırıyordu. Ama ahaliyle karşı karşıya gelmemeye de dikkat ediyordu. İlişkileri geliştirmeye ve mümkün mertebe yeni ilişkiler kurmaya çalışıyordu. En azından düşmanca ilişkilere girmek istemiyorlardı. Nitekim bazıları Arap çocukları ile Yahudi çocukları arasında kavgaların yaşanmasından rahatsız oluyorlardı. Yerleşim biriminin Hahamı "Linfencer" gibi büyükleri, bölgenin ileri gelenlerinin yanına gelerek barış yapmaya çalışırlardı. Bir Yahudi bir Arap'ı yaralamışsa veya öldürmüşse, özellikle Arap geleneklerini gözetiyor, iyi komşuluk yapmak, kardeşlik ve güzel komşuluk ilişkilerini kurmak istediklerini göstermek amacıyla Arap geleneğine uygun olarak ortamı yumuşatmak için mağdurun ailesini ziyaret ediyor, tazmin edilmesi gereken zararı tespit ediyor ve gerekirse diyet ödüyorlardı. Önemli olan Arapların huzur ve barış içinde yaşamalarıydı.

İki toplumun iç içe girdiği bazı bölgelerde direnişin olmasından kaynaklı bir gerginlik vardı. Özellikle yakınlarda bir mülteci kampı varsa. Mesela Duheyşe ve Arub kampları Kudüs ve Beytullahm arasındaki anayolun üzerinde yer alıyorlardı. Askerler, yöneticiler, askeri memurlar, yerleşimciler ve turistler bu yolu kullanırlarken bu kamplardan gelen bazı fedailerin saldırılarına maruz kalıyorlardı. O zaman da işgal kuvvetleri bu kampların sakinlerinin başlarına dünyayı yıkıyorlardı. Sokağa çıkma yasağı ilan ediyor, erkekleri yakalayıp dövüyorlar ve hapse atıyorlardı.

Şehirlilerin, özellikle el-Halil sakinlerinin kamplarda yaşayanlara tepeden bakmaları hep devam etti. Köylerinden ve şehirlerinden sürülmüş bu insanlara yönelik bu üstenci bakış o yıllarda da devam etti. Hâlbuki şehirliler de aynı işgalin mağdurlarıydı. Herkesin, muhacirlerin, kamplardaki mültecilerin,

şehirlerdeki vatandaşların üzerine bir kâbus gibi çökmüştü işgal. Sadece mültecilere değil kuşkusuz, Filistin'in çeşitli bölgelerinde şehirliler, köylülere de tepeden bakıyor, onları aşağılıyor, bazı istisnalar dışında onları her zaman küçük görüyorlardı.

Köylü erkekleri, kadınları toprağı ekiyor, biçiyor, hasat yapıyor, sürü besliyorlardı. Peynir, yoğurt yapıyor, tereyağı elde ediyor ve bunları şehre getiriyorlardı. Kollarına taktıkları sepetlerde incir, üzüm ve başka meyveler getirip satıyorlardı. Bakraçlarla yoğurt veya tereyağı getirip şehrin pazarlarında en düşük fiyatlarla satıyor, sonra da elbise, ayakkabı, sabun gibi ihtiyaçlarını en pahalı fiyatlarla satın alıyorlardı. Sonra da ceplerinde kalan birkaç kuruş parayla köylerine mutlu, hallerinden memnun halde dönüyorlardı. Dünyalar onların oluyordu.

Bir çocuğun ya da kadının incir veya yumurta dolu bir sepeti almış, köyün merkezinde sabahın erken saatlerinden beri otobüs beklediğini görebilirdin. Biri sepetini, öbürü de yağ veya süt dolu testisini kucaklamış, otobüsle bitmek bilmeyen toprak yoldan şehre doğru yol alıyordu. Tam parke döşeli yola vardıklarında şehre de gelmiş oluyorlardı. Tüccarlar, getirdiklerini adeta kapışırlardı. Köylüler de dükkânların vitrinlerine bakarak, hoşlarına giden şeyleri satın alıp tekrar köylerine gitmek için otobüs beklemeye başlıyorlardı. Bazıları otobüs köye vardıktan sonra, sırtlarında ağır yükler olduğu halde evlerine kadar uzun bir yol yürümek zorunda kalıyorlardı. Bazen de bir akrabası ya da bir tanıdığı çıkıp kendisine yardım edene, belki de yükünü sırtına, başının üzerine yahut merkebinin sırtına koymasına yardımcı olana kadar saatlerce beklerdi. Yine de hallerinden memnun ve mutluydular.

1948 yılında işgal edilen topraklarda çalışmanın kapılarının açılması ile birlikte oralarda çalışan işçiler, Yahudi toplumuna, adetlerine, geleneklerine ve dinlerine dair çok şey öğrenmişlerdi. Cuma günü öğleden sonra, Yahudilere göre Şabat (Cumartesi) başlıyordu ve güneşin batmasından bir müddet sonrasına kadar devam ederdi. Ancak Yahudilerin çoğu özel işlerinde ve

evlerinde Cumartesi yasaklarına uymazdı. Ama resmî kurumlar kapanırdı. O gün ateş veya ışık yakmak, söndürmek, elektrikle çalışan herhangi bir alet kullanmak yasaktı. Özellikle bu yasağa "Gufran Bayramı" (Yom Kippur) dedikleri bayramda çok daha sıkı bir şekilde uyarlardı. 1973 yılı altı Ekim gününe denk gelen Gufran Bayramı öncesinde işçiler de tatillerini geçirmek üzere evlerine dönmüşlerdi. Fabrikalar, atölyeler ve resmi daireler kapalı olurdu.

Bu işçiler evlerinin önünde toplanır, çaylarını içerek aralarında konuşurlardı. İşlerinden, problemlerinden, hayat şartlarında bahsederlerdi. Bizim mahalledeki bazı işçilerin her zamanki hali buydu. Altı Ekim günü yine bu şekilde oturmuş, aralarında şakalaşıp konuşurlarken, elinde radyosuyla bir komşu hızlıca evinden çıktı. "Araplar ile İsrail arasında savaş başladı!" diye bağırdı. Şok geçirmiş vaziyette sormaya başladılar: "Yok daha neler? Ne söylüyorsun? Ne savaşı? Araplar ile İsrail arasında hem de? Hangi Araplar?" Adam radyoyu göstererek: "Susun ve radyoyu dinleyin!" dedi.

Mısırlı spikerin sesi gök gürültüsü gibi yankılanıyordu. Mısır Arap Cumhuriyeti silahlı kuvvetler komutanlığının bir nolu askeri bildirisini okuyordu. Mısır'ın Sina'ya, Süveyş Kanalının sahillerine hücum ettiğini, Bar Lev savunma hattını ele geçirdiğini söylüyordu. Bazısı gözlerini ovalayarak "Duyduklarım doğru mu?" diye etrafına bakındı. Sonra da askeri bildirilerin peş peşe okunmasıyla birlikte bağırmalar, sevinmeler, mutluluk belirtileri başladı. Bildiriler, Suriye'nin de savaşa girdiğini ve çatışmaların Arapların lehine olacak şekilde devam ettiğini vurguluyordu. Mısır ve Suriye orduları çok sayıda İsrail uçağını düşürmüş, birçok tankını tahrip etmişlerdi.

Herkes zafer düşlerini görüyordu. Evlerine döneceklerdi nihayet. Bütün kamp sakinleri hayallere dalmıştı. Bu hayalleri, hoparlörlerden yükselen ses kesti. Sokağa çıkma yasağının başladığını ve başka bir bildiriye kadar kimsenin evinden çıkmaması gerektiğini ilan ediyordu. Herkes evine çekildi. Bu son sokağa

çıkma yasağıdır diye hayal ediyorlardı. Şunun şurasında kaç gün içinde Arap orduları yetişecek ve kendilerini özgürlüklerine kavuşturacaktı nasılsa. Bütün aileler radyolarının başına toplanmışlardı. Biz de öyle yapmıştık.

Onuncu Bölüm

Ağabeyim Mahmud'un Mısır'daki okulundan Gazze'ye döndüğü günden bir sonraki gün, bir öğrenci daha yaz tatilini geçirmek üzere Gazze Şeridine dönmüştü. Kapıdaki aramada bu öğrencinin üzerinde bir mektup yakalanmıştı. Mektupta Mısır'daki el-Fetih hareketine katılan bazı Filistinli gençlerin isimleri yazılıydı. Bu öğrenciler Gazze Şeridinde feda eylemlerinde bulunmak üzere örgütlenmişlerdi. Listede Mahmud'un adı da geçiyordu. Tutuklanması ve sorguya çekilmesi bu yüzdendi.

Gazze hapishanesinin sorgu bölümüne "maslah" deniyordu. Oraya girenlerin türlü işkencelere, dayanılmaz baskılara maruz kalmalarından, derilerinin adeta yüzülmesinden dolayı bu adı vermişlerdi. Ortasında bir koridor uzanan bölümün her iki yanında hücreler dizilmişti. Bu koridorun eni dört, uzunluğu ise yirmi metre kadardı... Her iki yanında dizilen farklı büyüklükteki sorgu odalarının kapıları bu koridora açılıyordu. Tutuklular bu uzun koridorda yerde oturtulur veya yüzleri duvara dönük vaziyette ayakta bekletilirlerdi. Başlarına da omuzlarına kadar inen kalın torbalar geçirilirdi. Elleri arkadan bağlanırdı.

Askerler sürekli olarak orada dolaşarak onları döver, coplarla vurur, tokat atarlardı, hem de ara vermeden. Askerler birinin daldığını ve bir an için uyukladığını görseler, derhal üzerine soğuk su dökerlerdi. Ara ara tutuklulardan biri, yandaki odalardan birine götürülürdü. Başındaki torba çıkarılırdı o zaman. Karşısında İbrani aksanı ile Arapça konuşan sorgucular otururdu. Binlerce soruya muhatap olurdu. Bu sırada tekmeler atılır, coplar inip kalkardı ve durmaksızın tokatlarla dövülürdü.

Sorguculardan biri, tutuklunun iyiliğini düşünen iyi polis rolünü oynardı. Tutukluyu, onu sürekli döven, tokatlayan kötü polislerin elinden kurtarırdı. "Bırakın onu, ben onunla konuşacağım. Dayağın faydası olmaz. Ben bu adamın suçunu itiraf edeceğini biliyorum!" derdi. Kötü polisler adama saldırmak isterlerdi, o da onları odanın dışına çıkarırdı. Sonra tutukluyla ağzından bal akıyormuş gibi konuşur, onu suçunu itiraf etmesi gerektiğine ikna etmeye çalışırdı. "İnkâr etmenin yararı yok. Her şey biliniyor. Yoksa dışarı çıkan adamlar yeniden üzerine çullanacaklar, dayak atacaklar, itiraf edene kadar işkence edecekler. Bütün bunlara ne lüzum var?" gibi kibar, etkili sözler söylerdi. Bazen bir sigara uzatır, yakardı. Bazen bir bardak çay verirdi. Eğer itiraf etmeyi kabul ederse, bu sefer yazmasını isterdi. Şayet başarılı olmasa, diğerleri güç kullanarak sonuç almak üzere geri dönerlerdi.

Tutuklu elleri arkadan demir kelepçeyle bağlı olduğu halde sırt üstü yere uzatılır, başına da bir çuval geçirilirdi. Sorguculardan biri göğsünün üzerine oturur, başındaki çuvala su dökerek boğmaya çalışırdı. Bir diğeri karnına basardı. Bir üçüncüsü de iki ayağını birbirinden uzak tutmak için aralarına bir sandalye koyarak üzerine otururdu. Dördüncü kişi ise hayalarını sıkmaya başlardı. Diğer iki kişi ise her biri tutuklunun bir ayağını tutardı.

Bu işlemi, seanslar halinde yaparlardı. İki seans arasında ise birkaç saniyelik aralar verirlerdi. Sonra aynı şekilde uzun bir masanın üzerine uzatırlardı. Orada da aynı işlemi devam ettirirlerdi. Elleri mutlaka arkadan ve demir kelepçeyle bağlı olurdu. Sonra ellerini boynuna veya yüksek bir duvardaki bir halkaya bağlarlardı. Orada asılı kalırdı. Öyle ki parmaklarının uçları yere değecek gibi olurdu. Başına ise bir veya birkaç çuval geçirilirdi. Bu esnada karnı yumruklanır, vücudunun her tarafına cop darbeleri indirilirdi. Üzerine soğuk su dökülürdü. Bazen de vantilatörü çalıştırırlardı. Tutuklu soğuktan tir tir titrerdi. Bedeninin donmakta olduğunu hissederdi.

Mahmud da Gazze zindanının "salahane"sinde sorguya alındığı sırada bu işkencelerin tamamını gördü. Bedeni iyice çökmüş, tamamen erimişti. Ayakta duramıyordu. Tanınmaz hale gelmişti. Bu kırk gün zarfında çok az uyuyabilmiş, nadiren ağzına bir lokma ekmek, bir yudum su girmişti. Ölmesinden korktukları için bazen dinlendiriyorlardı. O sırada onu eni bir metreyi, uzunluğu da iki buçuk metreyi geçmeyen bir hücreye koyuyorlardı. Hücredeki sorgu seanslarından, az uyumaktan bitap düşmüş beş altı tutuklu daha olurdu. Üst üste yığılarak ancak zindancıların zoruyla uyanabildikleri ölüm benzeri bir uykuya dalarlardı. Sonra tekrar onları sorgucuların yanına sürükleyerek götürürlerdi.

Mahmud, haftalar boyunca el-Fetih veya başka bir örgütle herhangi bir ilişkisinin olduğunu kabul etmedi. Sonunda ona, kendisinin ve başkalarının isimlerinin yazılı olduğu bir listeyi, kendisinden sonra Mısır'dan gelen bir öğrencinin üzerinde bulduklarını ve orada örgüte katılmış olduklarını ve kendilerinden Gazze'de eylem yapmalarının istendiğini söylemişler. Mahmud, bu söylenenleri de inkâr etti, bunlar yalancı insanların uydurmalarıdır, dedi. Onlar da tekrar işkencelerine geri döndüler. Mahmud, en sonunda kendisinden vazgeçmeyeceklerini düşünmeye başlar.

Mısır'da bir kişinin kendisini el-Fetih örgütüne aldığını ve Gazze'ye döndükten sonra kendisiyle iletişime geçeceğini söylediğini itiraf eder. Mahmud, bu şekilde işkencelerin duracağını düşünür. Fakat sorgu yeni baştan başlar.

Silah eğitimini aldın mı? Yerine getirmeni istedikleri görev neydi? Başka kimler seninle örgüte katıldı? Sen başkalarını örgüte kazandırdın mı? Ve kimdir bunlar? Daha binlerce soru. Mahmud, bunlardan herhangi birini kabul edecek olsa, işkenceler yeni baştan ve daha şiddetli bir şekilde başlayacaktı. O zaman Mahmud, ilk suçlamayı itiraf etmekle hata yaptığını, her halükârda aynı işkenceyi uygulayacaklarını anlar. Dolayısıyla inkâr etmeye devam etmesinin gerekli olduğunu düşünür. Uzun

süre hapiste kalmamasının yolu inkardan geçiyordu. Bu şekilde ona ve başka tutuklulara işkence etmeye devam ettiler. Sorgu odalarında gece gündüz tutukluların çığlıkları, işkencecilerin küfürleri hakaretleri birbirine karışıyordu.

Kırk günün sonunda Mahmud'dan başka bir bilgi alamayacaklarını anladıkları için onu hücreye koyuyorlar. Birkaç hafta sonra da normal hapishaneye naklediyorlar. Hapishanenin bir bölümündeki bir odaya alıyorlar. Ona bazı giysiler, battaniyeler, iki plastik kap ve kaşık veriyorlar. Koğuşta yirmi kadar esir daha vardır. Bazılarını, aynı kampın sakini oldukları için tanır. Kardeşler onu samimi bir şekilde karşılar ve yanına oturarak birer birer kendilerini tanıtırlar. İsimlerini, yaşadıkları bölgeyi ve kendilerine yöneltilen suçlamaları söylerler.

Mahmud'un bütün derdi, kafasını meşgul eden şey, annemin ve bizim onu görmemiz, hâlâ hayatta olduğundan emin olmamızdı. Ona fazla bir ceza veremezlerdi. Durumu, bir kez girip bir daha hapisten çıkmayan başka tutuklular gibi değildi. Nitekim ilk andan itibaren etrafındakilere aile ziyaretlerinin hangi gün olduğunu sordu. Gençler, Gazze'de yaşayanların her ayın ilk Cuma günü ziyarete geldiklerini belirttiler. Ne zaman başlayacağını sordu, iki hafta daha beklemesi gerektiğini söylediler.

Annem, çocukları tutuklu olan bazı komşulara, özellikle Ümmü'l Abd'a sormuştu: "Yanımızda eşya götürebiliyor muyuz? Hapishaneye yiyecek ve elbise alıyorlar mı?" diye. O da "Hayır!" diye cevap vermişti. Ziyaret için kaç kişiye izin verdiklerini daha önce duymuştu. Üç büyük veya iki büyük bir küçük kişi ziyarete gidebilirmiş. Ziyaret gününden önceki gece kimlerin annemle birlikte Mahmud'un ziyaretine gideceğini tartıştık. Her birimiz kendisinin gitmesini istiyordu.

Sonunda annem, ablam Fatıma'yı, Meryem'i ve beni seçti. Hasan kızdı ve hoşnut olmadığını gösterecek şekilde kalktı. Annem, onun askerlerle ve gardiyanlarla dalaşmasından korktuğunu söyleyerek durumu açıkladı. Bu ilk ziyarettir, biz

gidelim, durumu görelim, sonra ne yapacağımıza karar veririz, dedi. Hasan da kabul etti.

Cuma sabahı günün ilk ışıklarıyla birlikte Gazze merkezi hapishanesinin de yer aldığı Seraya adı verilen kompleksin yanındaki ziyaretçi kapısının önünde duruyorduk. Erkenden gelmiştik. Bizden önce gelmiş yüzlerce aile bekliyordu. Duvarın yanında ziyaretçi grupların arkalarında sıraya girmesi için demir borulardan bir engel vardı. Hepimiz beklemeye tahsis edilen bir alanda oturduk. Kapıdaki küçük göze açıldı. Gardiyanlardan biri başını uzattı. Sonra kapıyı açtı. Elinde bir liste vardı, oradan isimleri okumaya başladı.

Tutuklulardan birinin adını söyleyince, ailesi ayağa kalkıp, evet, diyordu ve binaya girmek üzere engelin önündeki sıraya giriyordu. Otuz kişinin adını okuduktan sonra aileleri sıraya girer, içeriye girmeye başlarlardı. Orada erkeklerle kadınlar ayrıldıktan sonra üzerleri aranırdı. Aramadan sonra tekrar bir araya getirilerek ziyaret için içeri alırlardı.

Bekledik. Bekledik. Artık heyecandan kor gibi olmuştuk. Ağabeyim Mahmud'un adını beşinci grupta söylediler. Evet, dedik ve grubun yanında durduk. Otuz kişilik sayı tamamlanıncaya kadar durmaya devam ettik. Sonra bizi içeri almaya başladılar. Yanımızda buluğ çağına ermiş erkek yoktu. Bu yüzden kadınları arayan aletin bulunduğu yere gittik. Oradaki görevliler annemin, kız kardeşlerimin ve benim üstümüzü aradılar. Sonra bizi bekleme alanına aldılar. Herkesin üstünün aranması işlemi tamamlanıncaya kadar orada bekledik.

Bizden önce içeri alınan grup dışarı çıkıyordu. Sonra bizi uzun ve loş ışıklı koridorlardan geçirdiler. Derken ziyaret kısmına geldik. Önümüzde beton bir duvar, duvarda dikenli tellerle kaplı küçük pencereler vardı. Bu duvar bizimle tutukluları ayırıyordu. Önce çocuklar koşturarak içeri girdi, sonra erkekler yavaş yavaş ilerlediler. Ben de çocuklarla birlikte koştum. Herkes babasını veya oğlunu arıyordu. Ağabeyim Mahmud'un bir pencerenin gerisinde oturduğunu gördüm. "Anneciğim, işte

Mahmud! Anneciğim işte Mahmud!" diye bağırdım. Her taraftan ses geldiği için annem beni duymadı, ama bir pencerenin önünde durduğumu gördü. O ve kız kardeşlerim Fatıma ve Meryem bana doğru gelmeye başladılar. Annem ve kız kardeşlerim birlikte yanımıza ulaştılar.

Annem binlerce soruyu bir anda Mahmud'un üzerine boca etti. Durumunu, sağlığını sorup durdu. "Dövdüler mi? Yemek veriyorlar mı? Vücudun ne durumda? Ellerin ayakların tutuyor mu?" Soruların sonu gelmiyordu, bir sorunun cevabını almadan öbürünü soruyordu. Bu arada gözyaşları sel gibi akıyordu. Mahmud, bu sırada onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Ellerini göstererek, "Bak, anneciğim ellerim iyidir, tutuyorlar. Ben iyiyim. Bak işte, karşında duruyorum, bedenim de ayaklarım da iyidir. Tamamen iyiyim. Sen nasılsın, kardeşlerim nasıl?" diyordu. Ardından, "Sen nasılsın Fatıma? Meryemcik senin durumun nasıl?" diye sordu. Fatıma, bir yandan gözyaşlarını silerken, bir yandan "İyiyim ağabeyim, iyiyim." diyordu. Meryem, "Ehamdülillah." diye cevap verdi.

Annem bu sefer davasını ve mahkemeyi sormaya başladı. Mahmud, "Önemli bir şey değil, inşallah en fazla bir veya bir buçuk sene ceza verirler.", diye cevap verdi. Annem öyle bir inledi ki ruhunu teslim edecek sandık. "Bir sene mi? Bir buçuk sene mi? Vay başıma gelenler!" diye feryat etti. Mahmud da bir yandan onu yatıştırmaya, endişesini gidermeye çalışıyordu. Annem, bu arada onun için avukat tuttuğunu da söyledi. Arkamızda dizilen gardiyanlar ile tutukluların arkasında dizilen diğer gardiyanlar ellerini çırparak "Ziyaret bitti!", "Ziyaret bitti!" diye bağırdılar. Bir kez daha selamlaşma fırsatını bulduk. Gardiyanlar Mahmud'u ve diğer esirleri götürmeye, bizim yanımızdakiler de bizleri dışarı çıkarmaya başladılar.

Bu ziyarette sadece Mahmud'u görmekle kalmıştım. Ne benim durumumu sormuş, ne de ben onun halini sormuştum. Anneme "Allah'a ısmarladık." derken beni hatırladı ve "Allah'a ısmarladık Ahmed." dedi. Bütün vakit annemin soruları ve

Mahmud'un onu sakinleştirme çabalarıyla geçmişti. Davasından ve verilecek cezadan konuşmuşlardı. En önemlisi, bu ziyaretten sonra annemin psikolojik durumunun düzeldiğini, yavaş yavaş normale dönmeye başladığını görmüş olmamızdı.

Mahmud, Gazze hapishanesinin B kısmında kalıyordu. Kısmın sekiz koğuşu ve koğuşların kapıları da üç metre enindeki uzun bir koridora açılıyordu. Odaların büyüklüğü on beş veya yirmi beş metre kare arasında değişiyordu. Birkaç küçük penceresi bulunan koğuşun kapısında demir korkuluklar vardı. Koğuşun bir köşesinde tuvalet bulunuyordu. Her birinde en az yirmi kişi kalırdı. Yere serdikleri battaniyelerin üzerinde yanları üzere yatıyorlardı. Çünkü sırtı üstü uyumak için yeterli yer olmazdı. Biri dönmek istese, uyanması, sonra da öbür yanı üzere dönmesi gerekiyordu. Birisi tuvalete gitmek için yerinden kalksa, döndüğünde diğerlerinin yerine yayıldıklarını görürdü.

Sabah saat altıda hoparlörden, birazdan sayım başlayacak diye seslenirlerdi. Işıklar yakılır ve gardiyanlar esirleri uyandırmak için kapılara vurmaya başlardı. Çünkü her birinin uyanması, eşyalarını toplaması, düzeltmesi ve sayım için hazır beklemesi zorunluydu. Şayet biri biraz geç kalsa veya arkadaşları uyandırmamış olsa gardiyanlar kapıyı açar, onu en sert şekilde döverlerdi.

Kalabalık bir gardiyan grubu gelirdi. Başlarında da bir subay olduğu halde esirleri saymaya başlarlardı. Esirlerin iki gruba ayrılması gerekiyordu. Gardiyanların elinde topuz gibi kocaman bir sopa olurdu. Başlarına da kask giyerlerdi. Biri de elinde göz yaşartıcı gaz spreyi taşırdı. Koğuşlara birer birer girerek esirleri sayarlardı. Sonra da diğer kısımlardaki koğuşlarda kalan esirleri saymaya giderlerdi.

Sonunda sayım işleminin tamamlandığı hoparlörden ilan edilirdi. Sonra da kahvaltı verilirdi. Çoğunlukla iki veya üç dilim ekmek, bir parça tereyağı, biraz reçelden oluşurdu. Bazen yanında yarım kaynatılmış yumurta olurdu. Bir de tadı ve kokusu çayı andıran bir bardak sıvı verirlerdi. Birer birer tuvalete girip

çıkan esirler kahvaltıya başlardı. Bazısı tuvaletin kapısından ayrılamazdı, bağırsakları bozulduğu için karınlarını tutarak kıvranır ve içerideki arkadaşından bir an önce çıkmasını isterlerdi. Çünkü durumları iyice kötüleşirdi.

Sonra gardiyanlar birer birer koğuşlara girer ve ikişerli koğuşlar halinde esirleri havalandırma meydanına çıkarırlardı. Dört tarafı yüksek duvarlarla çevrili, tavanı dikenli demir tellerle kaplı yüz yirmi metre kare büyüklüğünde bir meydandı. Esirler, elleri arkada ve birbirlerini takip ederek tek sıra halinde meydana çıkarlardı. Gardiyanlar meydanın ortasında ellerinde sopalarla dururlardı. Esirler meydanda halka oluştururlardı. Ağzını açan, arkadaşıyla konuşan, geç kalan veya erken davranan biri olursa gürz gibi sopalarla, coplarla, tekme ve tokatlarla dayaktan geçirilirdi. Bir saat veya bundan daha az bir süre bu şekilde dönüp dururlardı. Sonra koğuşlarına giderlerdi. Her birinin katladığı battaniyesinin üzerinde oturması gerekiyordu. Halkalar oluşturarak oturmaları veya kendi aralarında gruplaşmaları yahut konuşup mütalaa etmeleri kesinlikle yasaktı. Şayet bu şekilde oturacak olurlarsa gardiyanlar koğuşu basar, hepsini dayaktan geçirirlerdi. Kimi zaman da ceza olarak tek kişilik hücreye (münferit) atarlardı.

Derken öğlen sayımı başlardı. Ondan sonra da öğle yemeği gelirdi. Birkaç dilim ekmek ve sebze çorbası verilirdi. İçinde bazen havuç gibi sebzeler olurdu, ama genellikle tuzlu sıcak sudan ibaretti. Bazen patates ezmesi veya pilav ya da birkaç dilim patlıcan çıkardı. Her bir kişinin payına bir tadımlık kadar bile düşmediği olurdu. Esirler yemeklerini yedikten sonra bazıları tabakları yıkamaya başlar, diğerleri de duvara yaslanarak beklerdi. O kadar yorgun ve bitkin olurlardı ki gözkapaklarına hakim olamayıp uyukladıkları olurdu. Gardiyanlardan biri görecek olsa hemen koşar, uyuma diye bağırırdı. Uyumak sadece gece serbestti.

Akşam yemeğine kadar saatler taş gibi ağır geçerdi. Yemek desen, tabağın dibinde görünmeyecek kadardı. Saat beşten biraz önce esirler yemeklerini yer, sonra güneşin batmasını beklerlerdi.

Güneş battıktan bir veya bir buçuk saat sonra, sayım da her zamanki gibi tamamlanınca gardiyanlar ışıkları söndürürlerdi. Esirler yan yana yapışık vaziyette uzanarak uyumaya çalışırlardı. Gardiyanlar sürekli olarak koğuşları kontrol ederlerdi. Kesintisiz bir şekilde tak tak ayak sesleri duyulurdu. Esirlerin geceleri bile uyumalarını istemiyorlarmış gibiydiler.

Perşembe günleri esirler dörder kişilik gruplar halinde kaldıkları bölümün bir tarafında olan banyoya götürülürlerdi. Haftada bir kere ve beş dakika yıkanma hakları vardı. Sular nadiren sıcak akardı. Bir de kalitesiz bir sabun parçası verirlerdi, banyoya girenlerin tamamı o sabunla yıkanmak zorundaydılar, bu da bölümdeki esirlerin dörtte biri demekti. Banyodan sonra gardiyanlar bir tane tıraş bıçağı getirirlerdi. Bütün esirler bununla tıraş olmak zorundaydılar.

Cuma günleri ailelerin ziyaret günleriydi. Batı Şeria'nın her bölgesinden, tutuklu akrabalarını ziyaret etmek için aileler, sabahın erken saatlerinde hazırlanırlardı. Hoparlörden isimlerin okunmasını bekler, sonra da gruplar halinde içeri girerlerdi. İsimleri okunan tutuklular da gardiyanlar kapıyı açınca dışarı çıkıp bütün blokun tutuklularının beklediği salona girerlerdi. Yeniden ve birer birer üst baş aramasından geçirilirlerdi. Her blokun tutukluları birbirlerinden ayrılarak koğuşlarına dönerlerdi. Oradaki arkadaşları, ziyaretçilerinin gelmiş olmasından dolayı onları tebrik ederlerdi. Onlar da "Allah sana bereket versin" "darısı senin başına" diye cevap verirlerdi.

Ağabeyim Mahmud, böylesine acı veren ve dayanılmaz zorlukların yaşandığı bir ortama düşmüştü. Yüzlerce tutuklunun sığmadığı, tıkış tıkış olduğu Gazze hapishanesinde kalıyordu. Gazze şeridinin her tarafından tutukluların bulunduğu hapishane artık bunca insanı kaldıramaz hale gelmişti. Hapishane yönetimi sosyal hayatın hiçbir görüntüsüne izin vermiyordu. Esirler, insan haklarının ve Cenevre şartının öngördüğü hiçbir haktan yararlanamıyorlardı. İtiraz eden olursa da insan aklının alamayacağı dayak ve şiddetin envaiçeşidine maruz kalıyordu.

Mahkeme günü geldiğinde gardiyanlar, Mahmud'a ve diğer tutuklulara hazırlanmaları için seslenirlerdi. Birkaç dakika içinde onları koğuşlardan çıkarır, üst baş araması yaptıktan sonra ellerini arkadan kelepçeyle bağlarlardı. Ayakları da zincire vurulurdu. Hapishanenin bir tarafında yer alan askeri mahkemeye ayaklarındaki zincirlerin çıkardığı şıngırtı sesiyle sürükleyerek götürürlerdi. Burada bir süre bekleme salonunda durmaları gerekiyordu. Sonra birer birer mahkeme salonuna götürürlerdi. Askerler tarafından muhafaza edilen ve suçlular için hazırlanan kafesin içine alırlardı. Salonun ortasında büyük bir masa ve masanın arkasında üç sandalye, onların da arkasında İsrail bayrağı bulunuyordu. Sonra askeri yargıçlar gelirdi. O sırada bir asker "ayağa kalkın" diye bağırırdı. Salondaki herkesin, bir tarafta oturup mahkemeyi izleyen ailelerin bile ayağa kalkması zorunluydu. Askerlerin tüfeklerinin namluları her zaman ailelerin üzerine doğrultulmuş olurdu. Sonra dava görülmeye başlıyordu. Avukat ise sıfıra yakın bir konuma sahipti.

Ağabeyim Mahmud, onlarca asker arasında kaçamak bakışlarla aileler arasında yer alan anneme, dayıma ve ağabeyim Hasan'a bakıp dururdu. Endişelerini gidermek için yüzüne bir tebessüm kondurmaya çalışırdı. Annem de donuk, ruhsuz bir gülümseme ile karşılık vermeye çalışsa da endişeli olduğunu, nasıl bir sonuçla karşılaşacaklarının derdiyle kıvrandığını gizleyemezdi. Mahkemeler herhangi bir sonuca ulaşmadan peş peşe devam etti. Her seferinde tutuklular aynı uygulamalara tabi tutularak hapishaneye dönerdi. Arkadaşları ne olduğunun merakı içinde onları karşılar, biri mahkûm olmuşsa eğer üzüntüsünü gidermeye çalışırlardı. "Yakında sevineceğiz, mahpusluk erkek adamı yıkmaz, bu vatanseverliğin, milletin evladı olmanın bedelidir!" diyerek teselli ederlerdi.

Hayat şartları dayanılmayacak kadar ağırdı. En ufak bir itiraza, gardiyanların gösterdikleri tepki hayal edilemeyecek kadar zalimceydi. Sırf "Bu yemeği bir insan nasıl yesin?" "Bu kadarcık yemek yirmi kişiye yeter mi?" dedi diye birçok esirin kafasını

kırıyorlardı. Grup halinde meydana çıktıkları sırada göz ucuyla başka bir koğuşa baktığı için birçok esirin kolunu kırdıkları oluyordu. Çoğunun gözü morarmıştı. Üç veya dört kişi koğuşlarında halka halinde oturmuşlar diye. Bu insanlık dışı muameleye son vermek için esirlerin bir şeyler yapmaları kaçınılmazdı.

Aralarında Mahmud da olmak üzere üç dört esir bu durumu konuşmaya başlamışlardı. Gardiyanların dikkatini çekmemek için her biri kendi yerinde otururak bu durumu değiştirmenin yolunu bulmak için aralarında tartışıyorlardı. Şiddete başvurmanın, güç kullanmanın kendilerine bir yararının olmayacağında hemfikirdiler. Zaten tek imkânları çıplak elleriydi. Buna karşılık gardiyanların gürz gibi sopaları, kaskları, göz yaşartıcı gazları vardı. Olanca kabalıkları, acımasızlıkları ve insanlıktan en küçük bir nasip almamış tutumlarıyla bu insanlara karşı ne yapabilirlerdi? En sonunda bu kötü koşulları değiştirmenin tek yolunun açlık grevi olduğuna karar verdiler. Açlık grevi, açlığın acısına, ölümü beklemenin ıstırabına karşı iradenin ve tahammül gücünün devreye girmesi anlamına geliyordu. Celladın direnci bu şekilde kırılabilir, esirlere karşı öteden beri takındığı tavrı değiştirmek zorunda kalabilirdi.

Karar alındı ve eylemi organize etmeye başladılar. Yemekleri dağıtmak için koğuştan çıkan esirlerin başkanı olan kişiden gardiyanlardan bir kalem ve birkaç sayfa kâğıt çalmasını istediler. Başkan birkaç girişimden sonra kalem ve kâğıt çalmayı başardı. Kalem ve kâğıtları, birkaç gün koğuşun, koridorda dolaşıp duran gardiyanların kolayca bulamayacakları bir yerine sakladılar. Sonra diğer bloklardaki esirlerle aynı anda ve organize bir şekilde açlık grevine başlamaya ilişkin olarak iletilecek mesaj yazıldı.

Ziyaret günü bazı esirler, naylona sardıkları kâğıtları ağızlarında saklamışlardı. Üst baş aramasından kolayca geçtiler. Bekleme salonunda diğer bloklardan gelen gençlere verdiler, onlar da aynı şekilde ağızlarına koydular. Bu mesaj alışverişi büyük bir dikkatle gerçekleştiriliyordu. Biri gardiyanın yaklaştığını fark edince öksürüyor veya ayağını yere vurarak onları uyarıyordu.

Bu şekilde mesaj gizleniyordu. Gardiyan bekleme salonundan çıkınca yeniden katlanarak diğerlerine veriliyordu. Onlar da bir sonraki yemek saatinde mesajı başkalarına iletiyor, içeriğini öğreniyorlardı. Böylece iki hafta içinde bütün esirler plandan haberdar olup açlık grevine başlamak için kendilerini hazırladılar.

Pazar sabahı sayımdan ve yemeğin getirilmesinden sonra gardiyanlar esirlerin başkanı konumundaki esiri yemek dağıtmak üzere dışarı çıkardılar. O da birinci koğuşun kapısında durarak: Gençler, yemek vakti!" diye bağırdı. Esirler: "İstemiyoruz, biz grevdeyiz!" diye cevap verdiler. Gardiyanlar şok oldular, yetkilileri haberdar etsinler diye arkadaşlarına seslendiler. Bu sefer yemek dağıtan gençlere ikinci koğuşa gitmelerini istediler. "Yemek vakti, gençler!" dediler. Oradan da "İstemiyoruz, biz grevdeyiz!", cevabını aldılar. Üçüncü, dördüncü, velhasıl bütün koğuşlardan aynı cevabı aldılar.

Gardiyanlar çıldırmıştı. Hapishane müdürü, yanındaki subaylarla geldi. Bloklar arasında koşup duruyorlardı. Beraberlerinde kalabalık bir gardiyan grubu vardı. Ellerinde sopaları, üzerlerinde zırhları ve göz yaşartıcı gazları vardı. Müdür gardiyana seslendi: Kapıyı aç. Gardiyan birinci koğuşun kapısını açtı. Müdür bağırdı: Yemeği getir ve tutuklulara yemek ver. Müdür esirlerden birer birer sordu: "Yemek istiyor musun?" "Hayır, istemiyorum!" İkinci kişiye soruyordu bu sefer, ondan da hayır cevabını alıyordu. Üçüncü, dördüncü, kısacası herkesten aynı cevabı aldı. Sonra bloklarının birçoğundaki koğuşları birer birer dolaştı. Yemek yiyecek, yemeğe el sürecek tek kişi bile bulamadı. Sadece su içiyorlardı ve biraz tuz alıyorlardı.

Öğlen yemeği geldi, el sürmediler, akşam yemeği geldi, yine el sürmediler. Bir hafta, iki hafta geçti. Esirler zayıflamışlardı. Bedenleri bitap düşmüştü. Gözleri çukurlarında kaybolmuştu. Her gün ya da her birkaç gün müdür veya emrindeki subaylardan biri geliyor, iradesi kırılan veya dayanamayıp grevi bırakan, yemek yemeye hazır olduğunu söyleyen birini görmek için bakıyor, ama bir sonuç alamadan dönüyordu. Esirlerin kararlı bir

şekilde mücadele ettikleri ve bu mücadeleyi sonuna kadar sürdürecekleri açıktı. Durumun üst makamlara iletildiği muhakkaktı. Bu arada müdür geliyor, şu veya bu esire ne istediğini soruyordu. Herkesten aynı cevabı alıyordu: "Bu soruya cevap vermeye yetkili değilim. Mahmud Salih, Hasan Sebbat ve Abdulaziz Şaho'dan oluşan temsil komitesine sor." Müdür: "Burada herhangi bir komite olamaz. Komiteleri de sizi de tanımayız. Sizler yıkıcı suçlularsınız!" diye bağırırdı.

Üçüncü hafta, artık konunun yankılandığı, yetkililer arasında konuşulduğu anlaşılıyordu. Esirlerin hayatları açısından ciddi bir tehlikenin söz konusu olduğu da aşikârdı. Bunun da uluslararası mahfillerde ve dünya medyasında İsrail üzerinde büyük bir baskının oluşmasına yol açacağından kuşku yoktu. Bu esirlerin açlıktan ölmeleri aslında umurlarında olmazdı. Ama Filistinlilerin bu kahramanlık ve direniş algısıyla belirginleşmesi de işlerine gelmiyordu. Sonuçta komite ile görüşmeler başladı. Sonra hapishane müdürünün odasına çağırdılar onları. Bir masanın üzerine en lezzetli, en güzel yemekler koymuşlardı. Hapishane idaresi müdür başkanlığında oturdular. Üç esir de karşılarına oturdu. Hiçbiri sandalyede oturacak gücü bulamıyordu kendisinde. Ama dik durmaya ve artık iyice çökmüş bedenlerindeki son güç kırıntısını da toplayarak kararlılıklarını sürdürmeye çalışıyorlardı.

Müdür yemeğe buyur etti. Onlar da gayet edepli bir şekilde teşekkür ederek reddettiler. Onlar kardeşleri gibi açlık grevindeydiler ve talepleri gerçekleşirse en son kendilerinin yemek yiyeceklerini söylediler. "İstekleriniz nedir?" Talepler iletildi: Dayak ve fiziki saldırıların durması, koğuşlarda istediğimiz gibi oturmaya izin verilmesi, gündüz uyuma hakkının verilmesi, meydanda oturmaya, yürümeye, toplanmaya izin verilmesi. Bir diğer talebimiz, bizlere yatak verilmesi, yemeklerin iyileştirilmesi, miktarlarının arttırılması, daha fazla temizlik malzemesinin verilmesi, banyo süresinin arttırılması ve haftada iki gün banyo yapma hakkının tanınması, defter, kalem, kitap

verilmesi ve diğer bazı talepler... Bütün talepleri not aldılar ve bir başka toplantıda cevap vereceklerini söylediler. Üç esir büyük bir zorlukla gardiyanların eşliğinde kendilerini koğuşlarına attılar. Gardiyanların yüzlerindeki şaşkınlık gün geçtikçe iyice belirginleşiyordu. Gördükleri bu kararlılık, bu adamların ısrarla ölümün karşısına bilerek isteyerek çıkmaları onları dehşete düşürmüştü.

İki gün sonra komite bir kez daha toplantıya çağırıldı. Müdür istekler karşısındaki tutumunu açıklıyordu. Bazılarını kabul ettiklerini, diğer bazılarını reddettiklerini söylüyordu. Komite üyeleri, toplantıdan ayrılmak istediklerini, bu kadarı bize yetmez, greve devam edeceğiz, dediler. Onları oturmaya ikna etmeye çalıştılar. Diğer talepleri de konuşabiliriz diye devam ettiler. Komitenin cevabı: Biz bütün taleplerimizin kabul edilmesini istiyoruz, şeklinde oldu.

Ertesi gün, komite tekrar toplantıya çağırıldı. Cevaplar kendilerine iletildi. Taleplerin çoğu kabul ediliyordu. Komite, biz ilkesel olarak bu cevaplar karşısında grevi sonlandırma taraftarıyız, ama blokları dolaşmamıza ve diğer esirlerin görüşlerini almamıza izin vermeniz gerekir. Bu talebi kabul etmediler. Bunun üzerine komite üyeleri, grev devam edecek diyerek odadan çıktılar. Birkaç saat sonra bir daha çağırıldılar ve bir subayla birlikte diğer blokları dolaşmalarına izin vereceklerini söylediler. Komite üyeleri blokları dolaşarak birer birer koğuşlara girdiler, oradaki esirlere selam verdiler ve olup bitenleri onlara haber verdiler, grevin bitirilmesi yönünde onların onaylarını aldılar. Bu şekilde bütün hapishaneyi dolaştılar.

Sonunda subaylar grevin sonlandığına ikna oldular. Esirler de yemek yemeye hazır olduklarını belirttiler. Ancak ilk üç gün sadece sıvı gıdalar almaları gerekiyordu. Sonra normal ve katı yiyecekleri yiyebilirlerdi. Çünkü haftalardır çalışmayan bağırsaklar normal yiyecekleri kaldıramazdı. Tutuklular arasında bulunan doktorların dediklerine göre bağırsakları aşamalı olarak çalıştırmak gerekiyordu.

İlk öğünü yedikten sonra her koğuştaki esirler gruplar halinde halka oluşturarak oturmaya başladılar. B blok 7. Koğuşta Mahmud, elde ettikleri başarı hakkında konuşuyordu. İnsanlar kararlı oldukları, ölümü göze aldıkları zaman karşılarında hiçbir şey duramaz, zafer mutlaka onların olur, diyordu. Sözü, Filistin devrimine getirdi. Sadece yiğit evlatlarının kararlılığıyla, bu uğurda her şeye hazır oluşlarıyla başladığını söylemiş ve el-Fetih hareketinin sloganlarından birini vurgulamıştı: Toprağı ancak onun evlatları özgürleştirir, tıpkı atalarımızın "Erken davranan tarlayı sürer." dedikleri gibi. Ertesi gün esirler, ellerinde sopaları ile gardiyanlar olmadan, havalandırma alanına çıktılar. İstedikleri gibi hareket ettiler; kimi yürüdü, kimileri ikili, üçlü, dörtlü gruplar halinde oturdu. Kimse de müdahale etmedi. Gardiyanlar çatıya yakın bir yerde müdahale etmeden onları gözetliyordu.

Bir sonraki aşamada oturumların konusu kültür, ibadet, eğitim olmaya başladı. Artık hapishanenin normal bir davranışı haline gelmişti bu durum. Bir koğuştaki bir oturumun konusu Filistin tarihi olurken, bir diğerinde son gelişmeler üzerine siyasal bir tartışma yürütülüyordu. Üçüncü koğuşta el-Fetih hareketinin ilkeleri, sloganları ve hedefleri konuşuluyordu. Dördüncüsündeki tartışma, Sosyalist düşünce ve Marksist felsefe etrafında dönüyordu. Bu şekilde hapishane son derece yüksek düzeyli bir okula dönüşmüştü. İnsanlar bilmediklerini öğreniyor, deneyimsiz olanlar tartışma ve siyasal düşünce adabını tecrübe ediyorlardı. Git gide tutukluların siyasi mensubiyetlerine bağlı olarak düşünceleri ve ideolojileri de belirginleşiyordu. Üç ana akım ön plana çıkmıştı: Leninizm'e bağlı Halk Özgürlük Hareketi, yalnızca vatanseverlik ekseninde mücadele eden el-Fetih Hareketi ve sol Marksist tezini savunan Halk Cephesi.

On Birinci Bölüm

Mahmud'un serbest bırakılacağı gün yaklaşmıştı. Annem onu karşılama, zafer kazanmış gibi dönüşünü kutlama hazırlıklarına başladı. Bir kez daha evi kireçle boyadık. Annem, firika ve revani tatlısı ile birlikte türlü yemekler hazırladı. Bir kez daha tıpkı Mısır'dan döndüğü günlerdeki gibi projelerden, beklentilerden, yapacağımız şeylerden konuşmaya başlamıştık.

Serbest bırakılacağı gün hepimiz, tam takım Seraya'nın önünde bekliyorduk. Öğlen saatlerinde Seraya'nın kapısından göründü. Bizi görünce bize doğru yürümeye başladı, biz de ona doğru koştuk. "Allah'a hamdolsun, sağ salim döndün. Allah'a hamdolsun, sağ salim döndün." diyerek onu kucakladık. Her zamanki gibi annem geride duruyordu. Mahmud ona doğru yürüdü, başını, ellerini öpmeye başladı. Annem de "Yapma, başmühendis!" diyerek ona engel oluyordu. Sonra başımız dik şekilde eve doğru yola koyulduk. Tanıdık birine rastladığımız zaman, hemen durur, hızlıca bize doğru gelir ve tebrik ederdi. Mahmud'u kucaklayıp "Allah'a hamdolsun, sağ salim döndün başmühendis!" derdi. Nihayet mahallenin girişine vardık. Herkes bizi bekliyordu. Mahmud'u bir fatih, bir kurtarıcı gibi karşıladılar. Sevinmeler, kutlamalar, tebrik için gelmeler, aralıksız günlerce sürdü.

Daha Mahmud'un hapisten çıkmasına sevinmemiz yeni bitmişti ki bu sefer Birleşmiş Milletler Sivil Yardım Ajansı'nda işe alınmasının kutlamaları başladı. Ajansta artık bir ofisi vardı. Bina denetimi, yapı mühendisliği gibi çeşitli projeleri denetleyecekti. Uzun zamandır üzerimize kapanmış gibi görünen gök kapılarının açıldığı açıkça anlaşılıyordu. Çünkü Sivil Yardım Ajansı'nda işe girmek iyi bir maaş almak demekti.

Mahmud'un göreve başlamasının sevinci bitmeden bu sefer ablam Fatıma'nın nişanlanmasının sevinci başladı. Mahmud'un iş arkadaşlarından biriyle evlenecekti. Fatıma'nın düğününden ve eşinin evine gitmesinden sonra evimize döndüğümüz zaman evin temellerinden birinin yıkılmış gibi bir hüzün kaplamıştı içimizi. Meğer evi Fatıma'nın varlığı dolduruyormuş. Şahsen ben, üzüntüden kalbimin göğüs kafesimden fırlayıp çıkacağını sandım. Günler sonra alıştık onun yokluğuna, özellikle evliliğinde mutlu olduğunu öğrendikten sonra.

Kısa bir süre sonra komşumuz Ümmü Abd'ın oğlu Abdulhafiz de serbest bırakıldı. Halk cephesine üye olmak ve örgüt adına eylemler gerçekleştirmek suçlamasıyla tutuklanmıştı. Mahalle, ağabeyim Mahmud'unkinden aşağı kalmayan bir coşku ve kutlamayla onu da karşılamıştı. Annesi Ümmü Abd da oğlunun serbest bırakılmasından dolayı türlü tatlılar, yemekler hazırlamış, kutlamaya gelenlere ikram etmişti.

Ağabeyim Mahmud'un Abdulhafiz'i karşılaması ise son derece ilginçti. Bir açıdan çok samimiydi. Çünkü hapishanede beraberdiler. Açlık grevine ve diğer bütün zorluklara birlikte katlanmışlardı. Bu da onları iki samimi arkadaş yapmıştı. Bir açıdan da aralarında keskin bir rekabetin olduğu da gayet açıktı. Konu siyaset ve düşünce olunca birbirlerini eleştirmekten, sözlerini kesmekten kaçınmıyorlardı.

Mahmud'un görevine başlamasından birkaç ay sonra annem, projelerimize, başmühendise, onu ziyarete gelen dostlarına, arkadaşlarına, mahallenin gençlerine ve adamlarına yakışan bir oda yapmakla başlamamızda ısrar etti. Bir usta tuttuk, gerekli malzemeleri satın aldık, geniş, duvarları yüksek, tavanı betonarme, büyük pencereleri ve göz alıcı ahşap bir kapısı olan, tabanı hem yüksek hem de betondan bir oda yaptık.

Bundan sonra annem, ısrarla odaya kanepe almamızı istedi. Kullanılmış bir kanepeydi ama evimizdeki gelişmişliği en açık şekilde yansıtıyordu. Kanepenin üzerinde Mahmud yatıyordu. Bazen de herhangi birimiz kendimizi üzerine atıveriyorduk.

Sonra bir masa ve iki sandalye satın aldılar. Evde gözle görülür bir gelişme başlamıştı. Sonra gün geçtikçe Mahmud'un evlilik mevzusu artan bir oranda gündemimizi meşgul etmeye başlamıştı. Annem, nasıl bir kız istediğini, evlenmek istediği birinin olup olmadığını, evleneceği kızın hangi özelliklere sahip olmasını istediğini sorup duruyordu.

Direnişin ateşi düşmeye başlamıştı bu arada. Birçok direnişçi tutuklanmış, bazıları da şehit edilmişlerdi. İnsanlar artık dünya işlerine yoğunlaşmışlardı. Bunun yanında İsrail istihbaratı da direnişe karşı birtakım başarılar elde etmişti. Büyük miktarda silah ve mühimmat ele geçirmişlerdi. Filistin ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin büyük bir gelişme kaydettiği anlaşılıyordu. Bu sayede direnişi sıkıştırmayı, gücünü zayıflatmayı başarmışlardı. Özellikle Halk Kurtuluş Güçleri'nin büyük ölçüde zayıfladığı belliydi. Çünkü özü itibariyle askeri bir örgüttü ve bunun dışında bir örgütlenmesi yoktu. Dışarıdan da herhangi bir destek almıyordu. Sadece Gazze Şeridi'nde varlık gösterebiliyordu. Batı Şeria'da ise herhangi bir varlığı söz konusu değildi. Zaman içinde yerini el-Fetih ve Halk Cephesi almaya başladı.

Bazı gençlerin tutuklanıp hapse atılmaları, ardından mahkûmiyet sürelerini tamamlayıp serbest bırakılmaları ile birlikte ideolojik ve siyasi akımlar da belirginleşmeye başladı. Bu gençler arasında evlerinde, İsrail istihbaratının dinlemediğinden, gözetlemediğinden emin oldukları kapalı odalarda yoğun fikri tartışmalar da almış başını gidiyordu. Artık bir tarafta el-Fetih Hareketi'nin bakış açısını ve düşüncelerini benimseyen kimseler, öbür tarafta Halk Cephesi'nin fikirlerini ve ideolojisini benimseyen gruplar olduğunu açık bir şekilde görüyorduk.

Abdulhafiz başka gençlerle birlikte sık sık bizim evimize gelir, ağabeyim Mahmud'un odasında konuşur, ideolojik meselelerle ilgili olarak tartışırlardı. Abdulhafiz, Marksist düşünceleri savunan bir sosyalistti. Tarihin hareketi (tarihsel diyalektik) ile ilgili konuları dile getirirdi. Fikirlerini ileri sürerken Marks'ın, Lenin'in veya Engels'in kitaplarından deliller gösterirdi. Sovyetler

Birliği'nin halkımızın mücadelesini ve meşru haklarını desteklediğinden, Sosyalist bloğun bize ve davamıza destek olduğundan, bu nedenle söz konusu dostluktan ve destekten yararlanmamız gerektiğinden bahsederdi. Mahmud daha farklı düşünüyordu. Ona göre davamızın ne olursa olsun ideolojik akımlar arasında bölünmesi doğru değildi. İsteyen istediği düşünceyi benimsemekte özgürdür. Önemli olan hepimizin çabasının, dindarından laikine, komünistinden Hristiyanına, Müslümanına kadar herkesi bünyesinde barındıran ulusal kurtuluş hareketi el-Fetih bayrağı altında vatanseverlik potasında birleşmesiydi. Bu bağlamda ideolojik ayrılıklara yer yoktu.

Ne zaman bizim evde veya Ümmü Abd'ın evinde veya cadde üzerindeki bir köşede bir araya gelselerdi, hararetli tartışmalar başlar, seslerini yükseltirlerdi. Her biri kendi konumuna sıkı sıkıya bağlıydı. Bazen ortam alabildiğine gergin bir hal alabiliyor, fiili bir kavgaya ramak kalıyordu. Ama sonunda ikram edilen çaylarını içerek her biri işine, meşgalesine gidiyordu.

Öte yandan Şeyh Ahmed de gençleri namaz kılmaya ve mescide gelmeye davet etmekle uğraşıyordu. Etkilediği gençler mescide gidiyor ve namazlarını kılıyorlardı. Namazdan sonra mescitte bir halka oluşturup Kur'an okuyor, siyer, fıkıh veya hadisle ilgili dini bir kitabı inceliyorlardı. Şeyh Ahmed kitapları açıklıyor, tefsir ediyor, gençler de etrafında toplanıyorlardı. Dediklerini anlıyor ve benimsiyorlardı. Şeyh, bu gençlere gidip başka gençleri de mescide getirmelerini telkin ediyordu. Böylece şeyhin ders halkası gün be gün genişliyor, büyüyordu.

Ağabeyim Hasan, en temiz kalplimizdi. Her zaman kendini başkaları için feda etmeye hazır bir yapısı vardı. Evin geçimini, Mısır'da okuyan Mahmud'un eğitim masraflarını temin etmeyi o üstlenmişti. Bunun için hem işporta tezgâhında sebze satıyor, hem de okuluna devam ediyordu. Ayrıca ajansın sanat okulunda okumayı kabul etmesi de bir fedakârlıktı. Hâlbuki liseden yüksek bir dereceyle, üstün başarılarla mezun olmuştu.

Eğer uygun bir fırsat bulsaydı, o da mühendislik veya edebiyat okuyabilirdi. Ama şartlar çok ağırdı ve sebze tezgâhındaki işine devam etmekle birlikte sanat okulunda okumaya razı olmuştu. Nitekim yüksek sanat okulunun torna ve tesviye bölümünden mezun olmuştu.

İşporta tezgâhındaki işini yaparken Şeyh Ahmed'le tanışmıştı. Şeyh, evinin sebze ihtiyacını kaç kere ondan almıştı. Bu esnada güzel ahlakının, asil ruhunun farkına varmış ve namaza, mescide gelmeye davet etmişti. Bu çerçevede ona ahireti hatırlatmış, Allah'a itaatsizlik etmemesini, emirlerine karşı çıkmamasını söylemiş, Allah katındaki nimetleri hayatının hedefi haline getirmesi gerektiğini vurgulamıştı.

Dinin dosdoğru yolunun en hayırlı ve dünyada mutluluğa ve zafere ulaştıran en kısa yol olduğu, ayrıca ahirette de kurtuluşa vesile olduğu şeklindeki sözleri, Hasan'ın kalbini etkisi altına almıştı. Şeyh'e namaza başlayacağını ve mescide geleceğini söylemişti. O günün akşamında Hasan abdest alıp namaz kılmaya, fırsatını buldukça da mescide gidip gelmeye başladı.

Genellikle akşam namazı vaktinde mescide gider ve yatsı namazını kılana kadar orada kalır ve yatsı namazından sonra eve dönerdi. Bu tavrı evde, hepimiz, özellikle annem tarafından kabul görüyordu. Namaz kılmak, mescide devam etmek yadırganacak bir hadise değildi. Hasan yeterince büyük ve aklı başında biriydi, ondan yana endişeye mahal yoktu. Kimi zaman ağabeyim Mahmud ile komşumuz Abdulhafiz ve diğer gençler arasında yaşanan tartışmalara katılırdı. Tartışırken çok keskin ve sertti. Özellikle Abdulhafiz'e karşı. Onu dinsizlikle, imansızlıkla ve küfürle itham ederdi. Abdulhafiz'in fikirlerini daha güçlü argümanlarla ortaya koyduğu açıktı. Kültürel seviyesinin ağabeyim Hasan'a göre çok daha yüksek olduğu belliydi. Dini düşünceye usturuplu sözlerle saldırır, dinin milletlerin afyonu olduğunu, uyuşturucu işlevini gördüğünü söylerdi. "Hani nerede dindarlar? Ulusal mücadeledeki, işgale karşı direnişteki rolleri nedir?" diye devam ederdi. Hasan'ın verdiği cevaplar çok

zayıf görünüyordu. Hasan, bu gibi tartışmalarda Mahmud'la da çatışırdı zaman zaman. Mahmud'a dine dönmenin, özgürlük mücadelesinde dine sarılmanın zorunluluğunu anlatır ve buna da Ömer b. Hattab'a (ra.) nispet ettiği "Bu dinin başlangıcı nasıl salih bir şekilde yoluna devam etmişse, son dönemi de ancak bu şekilde ıslah olur." şeklindeki sözleri delil gösterirdi. Mahmud da gerçekten sağlam cevaplar verirdi: "Dinden kimsenin şüphesi olamaz. Dine itiraz da olmaz. Ancak biz şu anda ulusal kurtuluş mücadelesini veriyoruz. Herhangi bir ideolojik veya dini farklılık bizi bu temel görevden alıkoymamalıdır..." O zaman Hasan susar, verecek cevap bulamazdı. Sonra Mahmud sorardı: "Halkımızın içindeki Hristiyanları ne yapacağız? Ulusal mücadeledeki rolleri ve konumları ne olacak? Biz dini kimliğimizi öne çıkarıp bu eksende bir mücadele başlattığımız zaman onlara karşı nasıl bir tavır takınacağız?"

Ertesi gün Hasan, koltuğunda biri, Marksist düşünceyi ve sosyalizm teorisini tartışan, eleştiren, bir diğeri İslam ekonomi düzenini ele alan, bir başkası da akide ile ilgili olan kitaplar olduğu halde mescitten dönerdi. Kitapları yanına koyar ve sayfalarını çevirip dururdu. Dünkü tartışmada sessiz kaldığı sorulara uygun cevaplar aradığı belli oluyordu.

Mahmud, neler olup bittiğini anlamak için biraz daha Hasan'la ilgilenmeye başlamıştı. Yanında oturuyor, mescidi, oradaki faaliyetleri, oraya gidip gelmesini soruyordu. Oradaki cemaatten uzak durmasını tavsiye ediyordu. Hasan, sözünü ve tavsiyesini dinlemeyince de onu engellemesi için annemi kullanırdı. Hasan'ın söz konusu cemaatten uzaklaştırmasını isterdi. "İhvancı" gibi bir kelimeyi çokça duymaya başlamıştık. Mahmud, Şeyh Ahmed ve mescide devam eden, oradaki vaazları dinleyen, birbirlerine dini kitaplar veren cemaati "İhvancı"lar, yani İhvan-ı Müslimin Cemaatine mensup kimseler olarak nitelendiriyordu. Anneme, kardeşim Hasan'ın İhvancı olmasından korkuyorum, diyerek onun dikkatini çekmek istiyordu. Şunları da ekliyordu: "İhvancılar, Arap milliyetçiliğini kabul etmezler.

Onlar Cemal Abdunnasır'a karşıdırlar. Hatta onu öldürmek istediler. Bütün örgütler ve hükümetler onlara karşıdır, onları sevmiyorlar. Hepsini kovdular. Eğer Hasan İhvancı olursa hiç yoktan başına iş alacak..."

Annem de Hasan'ı çağırır, yanına oturtur ve Mahmud'dan duyduklarını, özellikle İhvancılık meselesini sorardı. Hasan da kesin bir dille İhvan mensubu olmadığını, mescide devam eden hiç kimsenin de İhvan'dan söz etmediğini, sadece namaz kıldıklarını, Kur'an öğrendiklerini, sureleri ezberlediklerini söylerdi ve "Bunun ne sakıncası var?" diye sorardı. Annem, "Hiçbir sakıncası yok." diye cevap verir, ama şu tavsiyede de bulunurdu: "Dikkatli ol, başını ağrıtacak işlere karışma." O da annemi rahatlatır, biraz şaka yapardı. Sonunda annem endişelerini gidermiş, memnun olmuş halde giderdi.

Gerek Mahmud ile Hasan, gerek Mahmud ile annem ve gerekse Hasan ve annem arasında bu tür konuşmaların geçtiğine çok şahit oldum. Mahmud'un sözleri aklıma yatıyordu. Ama Hasan'ın temizliği, sadeliği, olayları basit bir şekilde ele alması bana huzur veriyor, daha fazla güven telkin ediyordu. Muhtemelen Hasan da bunu hissetmiş olacak ki namaz kılmam ve onunla birlikte mescide devam etmem için beni etkilemeye çalışıyordu. Aslında bazen namaz kılıyor, bazen de terk ediyordum. Nitekim birkaç kere onunla birlikte mescide gittim, onunla birlikte akşam namazı ile yatsı namazı arasında tertip edilen ders halkasına katıldım. Şeyh Ahmed dersi yönetiyordu. Zümer ve Müddessir gibi bazı Kur'an surelerinin tefsir edildiği dersleri dinlemiştim.

Şeyhin sözleri etkili ve güzeldi. Kıyamet sahnelerini, ahiret azabı ve nimetlerini tasvir ediyordu. Resulullah'ın (s.a.v.) nasıl vahiy aldığını, Rabbinin emirlerinin kendisine nasıl iletildiğini, davet bayrağını nasıl taşıdığını, nasıl davet ettiğini ve bu uğurda ne tür mücadeleler verdiğini anlatıyordu.

Hasan meslek yüksek okulundan mezun olur olmaz, Gazze'nin Zeytun bölgesindeki bir demir, torna ve tesviye atölyesinde,

makul bir aylıkla iş buldu. Becerikliliğini, teknik yeteneklerini göstermesi durumunda da maaşının arttırılacağı sözünü de almıştı. Yoksulluk ve yoklukla geçen uzun senelerden sonra hayatımızın altın çağına girmiş gibiydik.

O sırada ilkokulu bitirmek üzereydim. Amcamın oğlu İbrahim liseye başlamıştı. Ağabeylerimden Muhammed lise ikinci sınıfta fen bölümünde okuyordu. Kız kardeşim Tehani normal liseyi bitirmiş, kız öğretmen okuluna girmek için adını yazdırmıştı. O da sonuçların açıklanmasını bekliyordu. Galiba dünya yeniden yüzümüze gülüyordu.

Uzun seneler kaybolduktan sonra bir gün amcamın oğlu Hasan çıkageldi. Fakat bambaşka bir çehreyle. Artık büyük bir adam olmuştu. Saçını sakalını uzatmıştı. Garip giysiler vardı üzerinde. Ürkütücü bir görüntüsü vardı. Yahudilerin kıyafetlerine benziyordu üzerindeki giysiler. Boynunda altın bir zincir kolye sallanıyordu. Koluna da kalın bir altın bileklik takmıştı. Her iki diz kısmı yırtık bir kot pantolon giymişti. Elinde de sigarası. Başka bir gezegenden gelmiş gibiydi. Kapıyı çaldı. Ben gidip açtım. İlk anda tanıyamadım. Parmaklarını saçlarımın arasında gezdirirken "Sen Ahmed olmalısın?" dedi. Sesinden tanıdım, "Sen de Hasan'sın," dedim. Evet, dedi. İçeriye seslendim: "Anne! Mahmud! Amcamın oğlu Hasan eve döndü!"

Hepsi odalarından çıkarak kapıya doğru koşmaya başladılar. Hasan içeriye girmek için iki veya üç adım atmıştı ki koşup gelenlerin her biri yıldırım çarpmış gibi çakılıp kalıyordu. Kimse ne diyeceğini bilemiyordu. Şoktan ilk uyanan ağabeyim Mahmud oldu. Öne çıktı, Hasan'a selam verdi ve kucakladı. Ardından İbrahim selam verdi. Mahmud elinden tutup odasına götürdü. Biz de, İbrahim, Hasan, Muhammed ve ben peşlerinden gittik. Annem çay hazırlamaya gitti.

Odada oturduk. Muhammed, neler yaşadığını ve neler olup bittiğini, durumunun nasıl olduğunu sormaya başladı. Telaviv'de yaşadığını, Yahudi kız arkadaşının babasının fabrikasında çalıştığını, işinin çok iyi olduğunu, Yafa'da çok güzel bir ev

kiralayıp yerleştiğini söyledi. İlginç olanı, Arapça konuşurken dilinin zorlukla dönmesiydi, sözleri arasında sıklıkla İbranice kelimeler kullanmasıydı.

Annem çayı getirdi. Demlikleri masanın üzerine koyarken "Nasılsın amcamın hayırsızı?" dedi. Elhamdulullah, dedi. Sonra "Bugüne kadar çok güzel şeyler yaşadım. Kamptan ayrıldım ve dünyayı gördüm. Kampın zorluklarını ve yoksulluğu geride bırakarak rahatıma baktım." dedi. Annem alay eder gibi "Ah, evet, Yahudi kız arkadaşınla dünyayı gördün!" dedi.

"Ne olmuş Yahudiyse?" diye karşılık verdi. Mahmud bir soruyla araya girdi: "Hasan, sonra ne olacak?" Hasan, "Sonrası, öncesi yok. Size selam vermek ve kardeşim İbrahim'i görmek için geldim!" Bu arada elini cebine soktu. Cüzdanından kalın bir para destesi çıkardı, çoğunu İbrahim'e doğru uzattı.

İbrahim hiçbir tepki vermeden öylece durdu. Biz de sessizce bakıyorduk. Hasan, "Alsana İbrahim!" dedi. İbrahim; "Hayır, teşekkür ederim. Amcamın evinde onların bir evladı gibi yaşıyorum, hiçbir eksiğim yok." dedi. Hasan, "Al, ben senin kardeşinim." dedi. İbrahim, "Eve döner, bizimle yaşar ve Yahudileri ve onların hayat tarzını terk edersen, o zaman kardeşimsin." dedi. Hasan, "Yavaş ol İbrahim, yavaş ol, dedi, benden bu kampa dönmemi mi istiyorsun? Sen niye benimle gelmiyorsun?" İbrahim, "Allah'a sığınırım." dedi. Hasan, "Keyfin bilir." dedi.

Mahmud, eve dönmesi için Hasan'ı ikna etmeye çalıştı bir süre. Evin hâlâ seni bekliyor, yeniden yapabilir, istediğin gibi düzenlersin. En güzel bir kızla evlenirsin. Saygın bir iş de buluruz senin için, diyordu. Bu süre zarfında Hasan bu öneriyi reddettiğini gösterir şekilde tebessüm edip durdu. Sonra da laubali bir selam vererek çekip gitti.

Annem, Mahmud'u evlenmesi gerektiğine ikna etmek için çabalayıp duruyordu bu arada. Mahmud ise bu baskıdan kurtulmak için evin küçüklüğünü, bir gelin getirmeye elverişli olmadığını bahane ediyordu. Annem, bir süre bu şekilde idare ederiz,

sonra imkânımız olunca evi genişletiriz, diyordu. Evimizin üç odası vardı. Biri Mahmud için yeni yaptığımız odaydı. Diğer ikisi de eskiydi ve onları da onarmıştık. Annem, Tahani ve Meryem birinde kalıyorlardı. Ağabeyim Hasan, Muhammed, ben ve amcamın oğlu İbrahim de diğerinde kalıyorduk. Evlenirse, o ve eşi de odasında kalacaktı.

Bu sefer Mahmud, "Diyelim ki bize bir misafir geldi, nereye oturtacağız?" diye sorardı. Annem, "Çocukların odasında veya benimle kızların odasında oturturuz, kamptaki herkes böyle yaşamıyor mu?" diye karşılık verirdi. Sonra devam ederek "Üstelik amcanın evi duruyor, onun odalarında birini tamir ederek yerimizi genişletebiliriz." derdi. Nitekim dediklerini yaptılar da. Amcamın evinin iki odasını onardılar. Biri Mahmud ve eşi için, biri de evlendiği zaman Hasan ve eşi için. Yeni yaptığımız oda misafir odası olarak kullanılacaktı.

İki odanın onarım işlemleri tamamlanınca Mahmud, anneme, evliliğinin birkaç ay ertelenmesini önerdi. "Ben ve Hasan birlikte düğün yapalım. İki ayrı düğün yaparak masrafa girmeyelim. Hasan'ın düğününü daha görkemli bir şekilde yaparız, zavallı, iyi yürekli kardeşim, benim ve evin geçimi yüzünden eğitim imkânını zayi etti." dedi.

Sevinçlerimizi birleştirmeliydik. Annem ikna oldu. Sonra da Hasan'ı ikna etmeye çalıştı, zaten kalacağın oda da hazırdır, iki düğünü birlikte yapalım, diye.

Birkaç günlük ikna çalışmaları ve baskılar sonuç verdi, Hasan da razı oldu. Ardından annem, her biriyle nasıl bir kız istediklerini, hangi özelliklere sahip olması gerektiğini anlamak için uzun uzun konuşmalar yaptı. Her gün falanın, falancanın kızı diye birileri tavsiye ediliyordu. Annem de sözü edilen kızları evlerinde görmek için ziyaretlere giderdi. Evleri, temizlik düzeylerini ve düzenini, ev halkının alışkanlıklarını, davranışlarını yerinde gözlemlerdi. Her seferinde pek memnun kalmamış olarak dönerdi.

Tehani, anneme, kız öğretmen enstitüsünde okuyan bir arkadaşını görmesini önerdi. Kız, ay parçasıymış, güzel ahlaka sahip ve bizim düzeyimizde bir ailenin kızıymış. Ailesi sade ve saygın insanlarmış. Annem ile Tehani kızın evini ziyaret etmeyi kararlaştırdılar. Gittiler. Dönerken annem gayet memnun ve mutluydu. Mahmud'a layık bir gelin bulmuştu nihayet. Geriye Mahmud'un kızı beğenmesi, kızın ve ailesinin de razı olması kalmıştı. Kim Başmühendis Mahmud Salih'e hayır diyebilir ki! Annem Mahmud'la konuştu, kızı anlattı. Mahmud prensipte kabul etti, ama son kararını vermek için kızı görmesi gerektiğini söyledi.

Annem bir kez daha Ebu Muhammed Said'in evine gitti. Ümmü Muhammed'e, "Kızınız Vedad'ı Mahmud'la nişanlamaktan şeref duyarız. Bunun için resmi olarak gelmemize müsaade eder misiniz?" dedi. Ümmü Muhammed ev halkıyla yaptığı kısa bir istişareden sonra "Hoş gelirsiniz, sefalar getirirsiniz." dedi. Cuma günü ikindiden sonra gelinmesini kararlaştırdılar.

Cuma günü dayım nişan heyetine katılmak üzere gelmişti. Ablam Fatıma da hazırdı. Annem, Mahmud, Hasan ve Tehani hazırlandılar, kız evine gitmek üzere yola çıktılar. Her zamanki gibi erkekler bir odaya, kadınlar da başka bir odaya oturdular. Hoş beşten sonra Mahmud ile Vedad görüştüler. Birbirlerini beğenmiş ve evlenmeyi kabul ettiklerini söylemişlerdi.

Zılgıtlar yükseldi ve artık nişanlandıkları ilan edildi. Nikâh ve düğünün iki ay sonra gerçekleşmesi kararlaştırıldı. Biz de o süre içinde gerekli hazırlıklarımızı yapmış olacaktık. Özellikle Hasan için gelin adayı aranacaktı. O zamana kadar Vedad da öğretmen enstitüsünü bitirmiş, diplomasını almış olacaktı.

Annem, Hasan için münasip bir gelin adayı bulmaya yönelik araştırmalarını kesintisiz sürdürüyordu. Hemen hemen her gün evden çıkar, kızlardan birini görmeye giderdi. Şu olmadı, saçları kıvırcık, şunun burnu uzun, diğeri dağınıktır, çünkü evlerini dağınık görmüş. Öbürünün evi ise olması gerektiği kadar temiz değil, gibi gerekçelerle hiçbirini beğenmezdi... Bütün

keşif çalışmalarından sonra gelir, Tehani ile birlikte Hasan'a rapor verirdi.

Gelinlik kız aramalarından iyice yorgun düştüğü bir gün Hasan, "Anne, niye kendini yoruyorsun?" dedi. Annem, kızarak "Niye kendimi yoruyormuşum! Senin için olmasın, az şey misin sen, Hasan efendi?" diye azarladı. Hasan gülerek cevap verdi: "Anneciğim, beni yanlış anladın. Demek istediğim, gelin adayı var, hem de yakınında, gözlerinin önünde." Annem, dehşete kapılmış gibi sordu: "Kimmiş? Kimi kast ediyorsun!?" "Komşumuz Ümmü Abd'ın kızı Suad." dedi Hasan. Annem gülümsedi ve şaka yoluyla sordu: "Yemin et, onu mu seviyorsun Şeyh Hasan hazretleri?" Hasan, o kadar utandı ki yüzü kıpkırmızı olmuştu. "Yemin ederim anne, sen beni bilirsin. Allah'a yemin ederim, büyüyünceye kadar ona hiç bakmamıştım. Fakat kız güzel, saygılı ve bize de uygundur. Bir atasözünde söylendiği gibi: "Memleketinin toprağından ise kaçırma!" Bu sefer annem ciddi ciddi sordu: "Gerçekten onu mu istiyorsun?" "Evet, çok ciddiyim." diye cevap verdi.

Annem Tehani'yi çağırdı, meseleyi anlattı. Tehani şaşkın bakışlarla sordu: "Onu istediğinden emin misin?" "Evet." dedi. Tehani, "Doğrusu kız güzel, saygılı, saygın bir ailenin çocuğu. Daha baştan bunu niye düşünmedik biz?" dedi. Hasan atıldı: "Dünya böyledir, gözünün önündeki altını görmezsin, uzaklarda ararsın." Annem heyecanla konuştu: "Yarın sabah erkenden gidip onu sana isteyeceğim Allah'ın izniyle."

Gerçekten de sabahın erken saatinde annem, Ümmü Abd'a seslendi, lafı uzatmadan pat diye söyledi, Suad'ı Hasan'a istiyorum diye. Ümmü Abd, "Öğlene kadar müsaade et, kızın ve kardeşlerinin fikrini sorayım." diye karşılık verdi. Öğleden sonra annem, cevabını öğrenmek üzere tekrar Ümmü Abd'ın evine gitti. Annemin ve Ümmü Abd'ın zılgıt seslerini duyduğumuz zaman cevabın ne olduğunu anlamıştık. Yakın komşular hemen tebrik için gelmişlerdi bile.

Düğün gününe de bir şey kalmamıştı. Gelinler için ev eşyası, her biri için ayrı çeyiz bohçasının hazırlanması, derken annem bir ay boyunca doğru dürüst oturmadı yerinde. Bir Ümmü Abd'ın evine, bir Ebu Muhammed Said'in evine ve gelinlikleri, takıları almak için defalarca şehir merkezine gidip geldi. Nihayet bütün hazırlıklar tamamlandı ve nikâhların kıyılıp düğünlerin yapılacağı gün gelip çattı.

Birçok işi ben, Muhammed ve amcamın oğlu İbrahim yapacaktık. Gidip bir mağazadan tahta iskemleler kiraladık. Arabaya yükleyerek kapının önüne koyduk. Birkaç sini baklava hazırladık. Bir miktar et ve iki torba pirinç aldık. Komşulardan çok sayıda sini topladık. Siniler birbirine karışmasın diye herkesin sinisinin üzerine adını yazmıştık. Annem, yemeklerin hazırlanması için yardıma gelen bazı komşu kadınlarının başında oradan oraya emirler yağdırıyordu. Gelinlerle damatların oturacakları bir sahne hazırladık; birkaç masayı birbirine bağlamış, duvara yaslayarak sağlamlaştırmıştık. Üzerlerine örtü ve hasır sermiş, arkasına da kamıştan yapılmış sandalyeler koymuştuk. Onları da bir komşumuzdan ödünç almıştık. Üzerlerine halı seccadeler koyduk. Sonra uzun bir elektrik kablosu bulduk. Biraz uzaktaki bir komşumuzun evinden elektrik çektik eve. Çünkü elektrik sadece durumları iyi olan birkaç evde bulunuyordu. Değişik renkte ampuller astığımız bir kablo da temin ederek sahnenin üzerine astık. Bunların tümü öğleden sonraya kadar hazırlandı. Davetliler de gelmeye başlamışlardı.

Kadınlar eve geçtiler. Erkekler de caddenin kenarında kurduğumuz çardakta oturdular. Kadınların zılgıt sesleri hiç kesilmedi. Sonra yemek getirmeye başladık. Üzerinde kırmızı et konmuş zağferanlı pilav sinilerini davetlilerin önüne koyduk. Ben, Muhammed ve İbrahim ellerimizde birer kalıp sabun, killi topraktan yapılmış su dolu testiler ve omuzlarımızda havlularla ayakta bekliyorduk. Yemeğini yiyen davetliler doyduktan sonra kalkıp yanımıza geliyordu. Biz de sabunu uzatıyor, sonra eline su dökmeye başlıyorduk. O da elini ağzını temizleyerek bize dua

ediyor, tebriklerini sunuyordu. Sonra elini kurulaması için havluyu uzatıyorduk. Ardından misafirimiz baklava sinisine yönelip tatlısını alıyordu.

Yemekten sonra davetlilerin çoğu gitti. Gelinlerin tarafı evlerine gitti. Kalanlar, gidip nikâhları kıymamızı, sonra da gelinlerle birlikte evimize dönmemizi beklediler. Evde yakın akrabalarımız ve arkadaşlarımız kalmıştı. Kadınlar toplanıp yola koyuldular. Şarkılar ve zılgıtlar eşliğinde yeni eve doğru yürüyorlardı. Yün ve beyaz örtüleri boyunlarından aşağıya sarkıyordu. Kadınlar halk şarkıları söylemeye devam ediyor, davul da onlara eşlik ediyordu. Ebu Muhammed'in evine yaklaşınca meşhur halk şarkısını söylemeye başladılar: "Nereye bakıyorsunuz kızlar... Ebu Mahmud'un kapısı açıldı bile ya leyli... Ona akraba olalım dedik... Memnun oldu ve saygı gösterdi ya leyli..."

Kadınlar kapıya yaklaşınca içeriden de zılgıt sesleri yükseldi. Erkekler bir odaya girdiler. Adet olduğu üzere Kur'an'a göre nikâh kıyacak şeyh oturuyordu. Bu esnada gelinin hazırlanması da tamamlandı. Sonra erkekler dışarı çıkıp kapıda beklemeye başladılar. Derken gelin evden çıktı. Bir koluna babası, öbür koluna da kardeşlerinden biri girmişti, getirip ağabeyim Mahmud'a teslim ettiler. Göğe yükselen zılgıt sesleri eşliğinde kafile eve döndü.

Yanındaki kadınlarla birlikte gelin eve girdi. Kadınlar şarkılar söylüyor, zılgıt çekiyorlardı. Aynı kafile bir kaz daha yola çıktı. Aslında ikinci gelini alacakları ev birkaç metrelik bir mesafedeydi. Aynı usulle, aynı törenle Suad'ın iki kardeşi koluna girmiş, getirip Hasan'a teslim ettiler. Derken ikinci gelin de zılgıtlar ve şarkılar eşliğinde eve doğru yola çıktı.

Düğüne hazırlanmaları için iki gelin aynı odada bekliyordu. Annem, Mahmud ve Hasan'dan düğün sahnesine çıkıp sandalyelerine oturmalarını ve gelinler gelip yanlarına oturuncaya kadar orada beklemelerini söyledi. Gelenek böyleydi. Mahmud için bir sorun yoktu. Fakat Hasan bunu kesinlikle kabul etmedi:

"Kadınların karşıma geçip dans edecekleri bir yerde nasıl otururum anne? Haramdır..." Annem için bir sürprizdi bu. Yumuşak bir sesle yalvarır gibi konuştu: "Bugün hayatım boyunca beklediğim en mutlu günümüzdür." dedi. Bir yandan da Mahmud, mutluluğumuzu ve düğünümüzü berbat etmemesi için Hasan'ı ikna etmeye çalıştı, ama Hasan kesinlikle reddetti.

Tartışma uzadıkça uzadı. Sonunda Fatıma bir öneride bulundu. Mahmud ve Hasan yarım saat gelinlerin oturdukları sahneye çıksınlar. O yarım saatte kadınlar dans etmesinler, sadece şarkı söylesinler, zılgıt çeksinler. Sonra damatlar çıksınlar. Gelinler de aynı yere otursunlar ki kadınlar diledikleri gibi onlarla oturabilsinler. Mahmud kabul etti, Hasan da sonunda inadından vazgeçti. Sahneye çıktılar. Her biri bir sandalyeye oturdu. Sonra gelinler geldi ve damatların yanına oturdular. Kadınlar da şarkılara, zılgıtlara başladılar.

Gece boyunca annemin yanaklarından gözyaşları süzülüyordu. Fatıma sağında, Tehani solunda duruyor, sakinleştirmeye çalışıyorlardı. "Niye ağlıyorsun, kaç zamandır beklediğin en mutlu günün." diyorlardı. O da gözyaşlarını siliyordu. Sonra birden sel gibi akmaya başlıyordu gözyaşları. Bu arada "Keşke babanız bu gece burada olsaydı." diye söyleniyordu. Bu sefer Fatıma ve Tehani gözyaşlarına boğuluyor, "Niye şimdi açtın bu yarayı anne, nice zamandır kabuk bağlamıştı." diyorlar.

Gelinler, beyaz gelinliklerini başka bir elbiseyle değiştirmek üzere sahneden indiler. Damatlar da oradan ayrılmak üzere sahneyi terk ettiler. Bir sandalyeyi sürükleyip sahnenin ortasına koydular. Mahmud, Hasan'ın böğrünü dürterek: "Hoca efendi hazretleri! İnsan bir kere evlenir. Sen tam bir İhvancı olmuşsun. Niye seninle aynı gün düğün yapmayı kabul ettim ki?! Yürü, Allah cezanı vermesin!..." Hasan tebessüm ederek "Çık hadi çık, bırak kadınlar rahat rahat eğlensinler..."

Onlar çıkarken kadınların yükselen zılgıt sesleri durmadan devam ediyordu. Annemi zorla çekerek kadınların ortasında oynattılar. Sonra Ümmü Abd'ı ve Ümmü Muhammed'i onun

yanında oynamak üzere zorla getirdiler. Hep birlikte oynuyorlardı. O eğlencenin, coşkunun ortasında akan gözyaşlarına bir anlam veremezdiniz. Fakat kampta hayat böyledir. Her sevinç bir yerlerde kabuk bağlamış bir yarayı yeniden deşer. Yeni baştan acı hatıraların kapısını aralar.

On İkinci Bölüm

Teyzemin kocası, cezasını tamamlamış hapisten çıkmıştı. Tekrar ticari işlerinin başına geçmiş, ailenin arazilerindeki çalışmaları takip ediyordu. Oğlu Abdurrahim, emeklemeye ve çat pat konuşmaya başlamıştı.

Teyzemin kocası, eskiden olduğu gibi, el-Halil'de, sağlam ticari bağlantılar kurduğu mekânlara gidip gelmeye de başlamıştı. Aynı yerlerde oturuyor, sobanın etrafında toplanıyor, çaylarını yudumluyorlardı. Adamlar hapisteki günlerini, nasıl bir muameleyle karşılaştığını, ne tür işkenceler gördüğünü, kendisini ne şekilde sorguya çektiklerini sorup duruyorlardı. O ise fazla önemsemediğini gösterir şekilde gayet mütevazı bir dille konuşuyor, işgalciyi ve hapishaneyi abartmamaları, korkuya kapılmamaları için duyduklarının etkisini hafifletmeye çalışıyordu. "Evet, gerçekten zor, ama bunlar olabilen ve tahammül edilebilen şeyler." diyordu. Bilincini diri, psikolojisini güçlü tutuyordu. İnsan onu dinlerken gücünü ve büyüklüğünü hissediyordu. Yanındaki adamlar başlarını sallıyor, bu sözleri garipsediklerini, tuhaf karşıladıklarını belirtir şekilde göz ucuyla birbirlerine bakıyorlardı. Muhtemelen teyzemin kocası ayrıldıktan sonra birbirlerine, "Şu akılsıza bakın, içine düştüğü durumun, ailesinin perişan olmasının farkında değil. Kalkmış bir de güçlü görünmeye çalışıyor, bunlar olabilen, tahammül edilebilen şeylerdir diyor. Boş laflar bunlar..." diyorlardı.

Kardeşi Abdurrahman, el-Halil'deki Tarık b. Ziyad Lisesi ikinci sınıfına gidiyordu. Disiplini ve çalışkanlığı, ahlakı, dindarlığı, şehirdeki ve çevre köylerdeki gençlerle kurduğu samimi ilişkileriyle biliniyordu. O dönemde Tarık b. Ziyad Lisesi'nde

bazı dindar gençler öne çıkmaya başlamıştı. Bunlar kendilerini İslamcı olarak isimlendiriyorlardı. Bu okuldaki bazı öğretmenler Ürdün Üniversitesi mezunuydular. Öğrencilikleri sırasında İhvan-ı Müslimin saflarına katılmışlardı. el-Halil'e döndükten ve okullarda görev aldıktan sonra şehirde İslamcı düşünceyi yaymaya başlamışlardı. Lise öğrencileri arasında bereketli bir zemin bulmuşlardı.

Aynı dönemde şehirde Şeriat Fakültesi de açılmıştı. Belediye başkanı açılışı gerçekleştirmişti. Fakülteye devam eden gençler, kendilerini siyasal ve ideolojik akımların arasında bulmuşlardı. Bu akımların en belirgini İhvan-ı Müslimin'di. Kuşkusuz bunda fakülte hocalarının ve verilen İslami ve şer'i derslerin büyük etkisi vardı.

Bu fakültede bir grup genç, İhvan-ı Müslimin hareketinin çekirdeğini oluşturacak şekilde örgütlenmişlerdi. Bunlar faaliyet alanlarına liseleri de eklemişlerdi. Böylece onların çalışmaları ile Tarık b. Ziyad Lisesi'nin hocalarının çalışmaları aynı hedefte buluşmuştu.

İhvan-ı Müslimin fikirleri etrafında toplanan gençler iyice belirginleşmişlerdi. İhvan-ı Müslimin ismi, el-Halil'de, olumlu karşılanıyor ve duyulduğunda sempati uyandırıyordu. Ama Gazze Şeridi'nde veya,Batı Şeria'nın kuzeyinde İhvan ismi bir hakaret, bir küfür gibi kullanılırdı. el-Halil'de İhvan'ın bir geçmişi vardı çünkü. Şehirde zenginlikleri ile bilinen eşraftan bazı aileler bu düşünceyi benimsemişlerdi. Bu yüzden İhvan ismini açıktan telaffuz etmek, duyurmak zor değildi.

Abdurrahman, Tarık b. Ziyad Lisesi'nde başka bir grupla karşılaşmıştı. Bunlar şehirden ve başka köylerden gelen gençlerdi. Şeriat Fakültesi'nde okuyan üniversite öğrencilerin ve bazı hocaların etkisiyle bir hareket başlatmışlardı. Aralarında dersler yapıyor, İhvan-ı Müslimin fikirlerini etüt ediyorlardı. Kendilerini İslam'ı araştırmaya, çağdaş İslam düşüncesine ilişkin kitaplar okumaya vermişlerdi.

Bir gün bu gençlerden bir grup, Abdurrahman'ı ziyaret etmek maksadıyla Suvayrif köyüne gelmişlerdi. Bu da İhvan'ın, tanışma, sürekli ilişkide olma ve eğitme maksatlı bir faaliyetiydi. Abdurrahman'ın arkadaşlarından oluşan bu on kişilik öğrenci grubu, dağın eteğinde bazen eğleniyor, oynuyorlardı. Bazen de din ve siyaset hakkında konuşmak üzere oturuyorlardı. Teyzem, Abdurrahman'ın istediği öğlen yemeğini hazırlıyordu. Abdurrahman sabahleyin dört tavuk kesmişti. Teyzem bunları kızartıp pişiriyordu.

Öğlen vakti teyzemin eşi dükkânından eve dönmüştü. Abdurrahman, yemeği almak için biraz gecikince, kendisi yemeği alıp onların yanına gitti. Gençlere selam verdi ve Abdurrahman'a yemeğinizi getirdim, diye seslendi. O da Abdulfettah'a teşekkür ederek sordu: "Niçin zahmet ettin, almaya gelecektim?" Abdulfettah, "Zahmet olacak bir şey yok, gençlerle tanışmak için bir fırsat oldu." dedi.

Öğlen yemeğini yemek üzere yanlarına oturdu. Onlarla tanışıyor, şakalaşmalarına, mutluluklarına ve konuşmalarına ortak oluyordu. Bunun yanında milli duygularını, millete bağlılıklarını öğrenmeye de çalışıyordu. Görüşlerini, ideolojilerini ve donanımlarını merak ediyordu. "Ulusal mücadele ve mücadelenin geldiği aşama hakkındaki görüşünüz nedir?" diye sordu. Gençlerden biri, "Halkımızın ulusal mücadelenin ve direnişin en önemli dayanaklarından birinden yoksun olması büyük bir sorundur. Bu yüzden mücadele hazırlığı ve fedakârlık istenen düzeyde değildir." diye cevap verdi.

Abdulfettah beklemediği bu cevaptan irkilmiş gibi sordu: "Neye dayanarak böyle bir iddiada bulunuyorsun?" Genç, "İslam gibi, ilk kıble ve üçüncü harem Mescid-i Aksa gibi bir dava daha büyük bir fedakârlık gerektirir. Bu açıdan ulusal mücadele istenen fedakârlık düzeyinin çok uzağındadır... Hele halkın hazırlığı, hedeften milyon kat daha uzaktır." dedi.

Abdulfettah bir kez daha karşı çıktı: "Her halde işgal edilmiş topraklarda, Gazze Şeridi'nde, Batı Şeria'nın kuzeyinde orta

bölgelerinde, Kudüs'te, el-Halil'de ve köylerde gerçekleşen feda eylemlerinden haberin yok." Genç araya girerek "Evet, duydum. Ama bunların tümü son derece basit ve hedef açısından çok cılız eylemlerdir!! Görmüyor musun Yahudilerin nasıl el-Halil'e geldiklerini, çok nadir bazı girişimler dışında, herhangi bir engelle karşılaşmadan çarşılarda dolaştıklarını, turistlerin ve Yahudilerin İbrahim peygamber türbesine gelip bağırdıklarını, naralar attıklarını, el-Halil'de mağazalara, demirci ve marangoz dükkânlarına girip çıktıklarını ve halkımızın da sanki bir işgal olmamış, bu adamlar da işgalci değillermiş, topraklarımızı, kutsallarımızı gasp etmemişler gibi onlarla normal ilişkiler kurduklarını görmüyor musun?"

Abdurrahman araya girdi: "Hiç kuşkusuz ulusal savunma güçleri mücadeleyi yönetme gücüne sahip değil. Bunun için..." Abdulfettah sözünü kesti: "Halkımız bütün tarihi boyunca toprağını savunmuş ve teslim olmamıştır. O..." Bu sefer başka bir genç araya girdi: "Sana başımdan geçen bir olayı anlatayım. İsrail güçleri el-Halil'i işgal ettikleri zaman, küçük bir çocuktum. Bir gün bir Yahudi'nin tek başına el-Halil çarşısında dolaştığını gördüm. Bu durum zoruma gitti. Yerden bir taş alıp o Yahudi'ye fırlattıktan sonra kaçıp bahçemizdeki elma ağaçlarının arkasına saklandım. Bir süre orada oturdum. Yahudi'nin gitmiş olduğunu düşünüyordum ki komşularımızdan birinin çocuğu, bana, 'Cemal... Cemal gel, adam gitti' diye seslendi. Ağaçların arkasından çıktım. Birden evin bir köşesinde gizlenen Yahudi'yi karşımda gördüm. Bana doğru geldi. Elindeki altıpatları başıma doğrultmuştu. Bir daha yapmayayım diye beni korkutuyor, tehdit ediyordu. Sonra öğrendim ki, ben ona taş attıktan sonra gidip komşumuzun kapısını çalmış ve onu getirip teslim etmezseniz, evinizi yıkacağım ve çocuklarınız hapse atacağım, diye tehdit etmiş. O çocuk da benim yerimi Yahudi'ye göstererek ailesini kurtarmış."

Abdulfettah, "Böyle şeyler oluyor, evet oluyor." diye araya girdi. "Ama insanlar iyidirler, halkımız iyidir. Ben halkımız iyidir diyorum, hatta o insanlar da. Onlar temiz kalpli insanlardır, ama

yoksul ve zavallıdırlar, çıkarlarından endişe ediyorlar. Yani fedakârlığa hazırlıkları sınırlıdır. Bu yüzden uzun süreli bir çalışmanın olması gerekir..." Abdulfettah tekrar söze başladı ve "Be adam, herhangi bir çalışmaya gerek yok. Herkesin görevi bellidir, insanlar üzerlerine düşeni yapacaklardır." dedi. Sonra şöyle devam etti: "Ne diye bunları konuşuyoruz ki... Niye başınızı ağrıtıyorum. En iyisi ben gideyim, siz de keyfinize bakın..."

Kalktı. Elbiselerini silkelerken "Hoş gelmişsiniz gençler, hoş gelmişsiniz." Sonra durdu ve elbiselerini silkelemeye devam ederken "Esselamu aleykum" dedi ve arkasını dönüp gitti. Gençler zeytin ağaçlarının arasında eğlenmeye, şakalaşmaya devam ettiler.

Ağabeyim Muhammed ve amcamın oğlu İbrahim diğer ağabeyim Hasan'dan ve dindarlığından çok etkilenmişlerdi. Yavaş yavaş namaz kılmaya başlamış, onunla birlikte mescide gidip geliyorlardı. Ben onlar gibi değildim. Bazen namaz kılıyor, bazen de kılmıyordum. Kimi zaman onlarla beraber mescide gidiyor, cemaatle namaz kılıyordum.

Bazen namazdan sonra kurulan ders halkalarından birine katılıyorduk. Birisi, herhangi bir dini konuda konuşmaya başlıyor, Kur'an'ı tefsir ediyor veya bir hadisi açıklıyordu. Kimi zaman bir kitaptan bir bölüm okuyup açıklıyor veya Peygamberimizin (s.a.v.) hayatından herhangi bir hadiseyi yorumluyorlardı. Kendileriyle birlikte akşam namazına gittiğim bazı kereler, namazdan sonra bir halka oluşturup sünnet olduğunu söyledikleri bazı duaları yüksek sesle okuyorlardı. Onlar okurken ben de ezberlemişim gibi dudaklarımı kımıldatırdım.

Mahmud, Muhammed ve İbrahim'in dindarlıklarından ciddi ciddi rahatsız oluyordu. Daha önce de Hasan'ın dindarlığından rahatsız olmuştu. Bazen hepsiyle birlikte oturur, bazen içlerinden biriyle oturur, onları her Allah'ın günü mescide gitmekten, ders halkalarına ve orada yapılan faaliyetlere katılmaktan alıkoymaya çalışırdı. Bu faaliyetleri yapanlar "İhvancı"lardır diye onları korkuturdu. Şeyh Ahmed İhvancıdır, Abdunnasır'a ve

Arap birliğine karşıdır, Filistin Kurtuluş Örgütü'nü tanımıyor, diye eklerdi. Filistin devrimi şehitlerine, boş yere öldüler, diyorlar. Şehit olduklarına inanmıyorlar. Direnişe, silahlı mücadeleye katılmıyorlar. Eğer üçü birlikte iseler üçü, biri yalnızsa o kişi, Mahmud'un yüzüne tuhaf tuhaf bakar ve "Neler söylüyorsun? Ben, mescide gidiyorum, toplantılara katılıyorum ve bütün konuşmaları dinliyorum. Senin dediğin türden tek bir şey duymadım şimdiye kadar!" derdi. Mahmud da biraz daha öfkelenmiş olarak sesini yükseltirdi: "Ben onları iyi tanırım. İlk başta bu tür şeyleri senin gibilerin yanında söylemezler. Başlangıçta dinden, İslam'dan, Resul'den ve namazdan konuşurlar. Önemli mevzulara daha sonra girerler." diye devam ederdi. Bazen içlerinden biri "Git işine be adam, böyle şeyler konuşma, sen bizi çocuk mu sanıyorsun?" diye çıkışırdı.

Mescide gidip bu tür toplantılara katıldığım hiçbir seferinde siyasetten konuştuklarını ya da Filistin'den, direnişten ve işgalden bahsettiklerini hiç duymadım. Filistin sorununun tarihinden, Kurtuluş Örgütü'nden, el-Fetih'ten, şehitlerden ya da başkalarından konuştuklarına da şahit olmadım. Sadece ve yalnızca dini konulardan bahsediyorlardı.

Benim olmadığım toplantılarda bu gibi konulara giriyorlar mıydı, bilemiyorum. Ama ben kamptaki bütün gençler gibi, o günlerde Filistin devriminin sembolü haline gelen Ebu Ammar'a (Yasir Arafat) büyük saygı duyuyor, takdir ediyordum. Onu önderim, liderim kabul ediyordum. Gösterilerde onun posterlerini taşıdığımız, "Canımızla kanımızla sana fedayız ey Ebu Ammar!" diye slogan attığımız zaman bunu kalbimizin derinliklerinde hissederek, bütün samimiyetimiz, kararlılığımızla söylüyorduk.

Fakat ağabeyim Hasan'ın benim ve kamptaki diğer gençler gibi düşünmediğini hissediyordum. Ebu Ammar'ın adı anılırken bizim gibi heyecanlandığını, etkilendiğini hiç görmedim. Sıradan bir insandan bahsediliyormuş gibiydi. Ama bir kere bile olsun onun hakkında düşmanca bir söz söylediğini ve ona ve Kurtuluş Örgütü'ne karşı bir tutum aldığını da görmedim.

Şehitler konusunda, falan kişi şehitti veya falan kişi şehit düştü denilince, bazen kimin şehit olup olmadığını ancak Allah bilir, derdi. Ona göre bu, niyetle ve kalplerdeki inançla ilgili bir konuydu. Ama Halk Cephesi'nden bir kişinin şehit olduğundan bahsedilince daha açık konuşur ve şöyle derdi: "Kim bilebilir şehit olduğunu? Belki de Allah'a inanmayan bir dinsizdi, nasıl şehit olabilir?..." Böyle durumlarda Mahmud sert tepki gösterir ve ona bağırırdı: "Kim oluyorsun sen, senin üstatların kim oluyor ki falan kişi şehittir, falanca şehit değildir deme hakkını kendilerinde buluyor! Üstelik evlerinizde, karılarınızın yanında oturuyorken. Canını eline almış, vatan uğruna savaşan insanlar hakkında fetvalar veriyorsunuz!" O sırada Hasan anlaşılmayan birtakım sözler mırıldanır, son derece ciddi ve öfkeli bir şekilde oradan ayrılırdı. Muhammed ve İbrahim de oradaysalar onun peşinden çekip giderler ve meclis dağılırdı.

Ama Abdulhafiz'in bulunduğu meclislerde tartışmalar çok hararetli ve sert geçerdi. Abdulhafiz hocalara, dine saldırır, İhvan'ın işbirlikçi olduğunu, maaşlarını Suudi Arabistan'ın ödediğini söylerdi. Bunun gibi başka tartışmalar, en sert şekilde devam ederdi. Hasan ise ona ökeyle cevap verir, dinsizlikle, Allah'a inanmamakla suçlardı. "Siz 1948 yılında kurulan İsrail devletini ilk tanıyan Sovyetler Birliği'nin kuyruğu olmuşsunuz." derdi.

Hasan'ın konuşmalarının çoğu hoşuma giderdi, kalbimi, ruhumu etkilediğini hissediyordum. Fakat bazı konulardaki tutumunu anlamakta zorluk çekiyordum. Mesela ulusal sorumluluk hususunda İslamcıların nasıl bir rol oynadıklarını veya işgale karşı yürütülen silahlı direnişe ne gibi bir katkıları olduğunu izah etme hususunda zayıf kaldığını görüyordum. Vatan uğruna canlarını veren şehitler hususunda nasıl bir kanaatinin olduğunu pek belli etmiyordu.

Filistin Kurtuluş Örgütü'ne ilişkin fikrini belirtmeye çalışırken kelimeleri ağzında geveler gibi konuşurdu. Hasan, Muhammed ve İbrahim bu gibi konularda zayıf olduklarının, insanları ikna edecek güçte olmadıklarının farkındaydılar. Aslında bu

gibi konularda nasıl bir tavır takınacaklarını da bilmiyorlardı. Öyle anlaşılıyor ki gidip bunu Şeyh Ahmed'e açmışlar, konuyla ilgili fikrini sormuşlar, o da ilerleyen günlerde mescitte düzenleyeceği toplantılarda bu konular hakkında açıklamalar yapacağını söylemiş.

Nitekim birkaç gün sonra kendileriyle birlikte mescide gitmemi, akşam namazını kılmamı istediklerinde bunu anlamıştım. Akşam namazından sonra yatsı namazı vakti girene kadar toplantıların düzenlendiğini biliyordum. Ben de onlarla gittim. Akşam namazını Şeyh Hamid'in arkasında kıldık. Artık iyice yaşlanmıştı, sesi neredeyse duyulmayacak kadar cılız çıkıyordu. Mescit gençlerle, yaşlılarla ve çocuklarla doluydu. Henüz çocukken rahmetli dedemle birlikte geldiğimiz günlerdeki gibi tenha değildi. Namazdan sonra bazı insanlar gittiler. Elli kişi kadar kalabalık genç bir grup oturmaya devam etti.

Şeyh Ahmed yerine oturdu ve konuşmaya başladı. Allah'a hamd etti, peygambere salavat getirdi. Sonra insanın yeryüzündeki görevini ve kulluk vazifesini anlatmaya başladı. Buna Kadisiye Savaşı öncesinde Sa'd b. Ebu Vakkas'ın İran ordusunun komutanı Rüstem'e elçi olarak gönderdiği Rebi b. Amir'in sözlerini örnek verdi. Rüstem, "Sizi Arap Yarımadası'ndan çıkarıp bizimle savaşmak üzere buralara kadar getiren nedir?" diye sorunca, Rebi şu cevabı verir: "Kulları kulların kulluğundan kurtarıp Allah'ın kulu yapmaya, dinlerin zulmünden çıkarıp İslam'ın adaletine ulaştırmaya, dünyanın darlığından kurtarıp dünya ve ahiret genişliğine kavuşturmaya geldik..." Şeyh bunun ne demek olduğunu uzun uzun açıkladı. Bu kavrayış düzeyi halkımızın fertlerine ağır geliyor. Çünkü var olma krizini yaşıyorlar. Topraklarımız işgal altında. Ama bilmek gerekir ki özgürlük ve kurtuluşun tek yolu da budur. Ne yazık ki insanların çoğu bunu anlamıyor, hatta dile getirildiği zaman da karşı çıkıyor.

Tıpkı Resulullah'ın (s.a.v.) Mekke'de Mekkelileri ve bütün Arapları kendileri için şeref ve önderlik demek olan İslam'a çağırması gibi. Ama onlar bunu anlamıyorlardı. Peygambere

düşmanlık ettiler, onunla savaştılar. Daha sonra ortaya çıktı ki Arapların şerefi, izzeti İslam'dadır. Önce olduğu gibi şimdi de öyledir. Bizim şerefimiz dinimizdedir.

Arkasından İslam'da kime şehit dendiğini anlattı. Özetle, kim Allah'ın sözü en yüce olsun diye savaşıyorsa, o Allah yolundadır. Şehidin şer'i anlamı budur. Ama insanların şehit dediklerine gelince, bu başka bir mevzudur. Bu arada Müslümanları temsil etmesi gereken İslam cemaatinin tabiatıyla irtibatlı kavramları uzun uzun anlattı. Sanki Filistin halkının tek meşru temsilcisi olarak kabul edilen Filistin Kurtuluş Örgütü'ne karşı çekinceleri var gibiydi. Ama bunu açıkça söylemedi, ima etti.

Şeyh Hamid geldi ve yatsı ezanını okudu. Namaz kılmak üzere kalktık. Şeyh Hamid, şeyh Ahmed'in namazı kıldırmasını istedi. Şeyh Ahmed öne geçti ve namazda İsra suresinin girişini okudu. Namazda Kur'an'dan okuduğu ayetlerle namazdan önceki dersini tamamlar gibiydi. Mesela "güçlü kuvvetli kullarımız" ifadesi gibi. O zaman Şeyh'in işgal konusuna açıkça girmekten kaçındığını anladım. İma etmekle yetiniyordu. İşgal yönetiminin kendisini görevden uzaklaştırmalarından, takip etmelerinden ve düşüncelerini yaymaktan men etmelerinden çekiniyordu.

Hasan, Muhammed ve İbrahim mescitten memnun ayrılmışlardı. Yoldaki konuşmalarından memnuniyetlerini, Şeyh'in kendilerini ikna ettiğini ve çok beğendiklerini söylüyorlardı. Onların neyi beğendiklerini anlamamıştım. Buna rağmen Şeyh'in sözleri güzeldi, etkileyiciydi. Fakat gerek Mahmud'un, gerek Abdulhafiz'in tartışmalarda Hasan'a yönelttikleri sorulara ilişkin açık ve net bir cevap barındırmıyordu.

Kamptaki hayat düzeyi gelişiyor, ilerliyordu. Bunu somut bir şekilde görebiliyorduk. Artık her evde bir veya iki çalışan vardı. Kimisi İsrail'de çalışıyor ve eskiye nazaran Gazze Şeridi'ne hatırı sayılır bir gelir getiriyorlardı. Kimisi de Suudi Arabistan ve Kuveyt gibi Arap ülkelerinde çalışıyorlardı. İnsanların durumunun gözle görülür bir şekilde iyileştiği açıktı. Her evde radyo vardı artık. Birçok evde de televizyon bulunuyordu. Evlerin

çoğuna elektrik bağlanmıştı. Bazı evlerde buzdolabı, gaz fırını vardı. Birçok ev şebeke suyunu bağlatmıştı. Bizim evde güzel bir radyo vardı, elektrik ve su da bağlatmıştık. Ama henüz televizyonumuz, buzdolabımız ve gaz fırınımız yoktu. Yine de çok zor şartlarda yaşayan ailelere göre durumumuz gayet iyiydi.

Ancak, 1948 felaketinden (Nekbe) sonra gerçekleşen göçten sonraki yirmi yılda kampın nüfusu büyük bir artış göstermişti. Artık insanlar evlerine sığmıyorlardı. Özellikle göç esnasında çocuk olanlar veya felaketten sonra doğanlar artık kocaman adamlar olmuşlardı, evlenmiş çoluk çocuğa karışmışlardı. Her evde bir veya iki evli kardeş kalıyordu. Hınca hınç nüfusuyla kamp evleri civcivlerin konuldukları karton kutulara dönmüşlerdi.

Bu dönemde iskân projesinden söz ediliyordu. Askeri yönetime bağlı iskân dairesi, kamptaki evini genişletmek isteyenlerin adını daireye yazdırmaları ve sembolik bir vergi ödemeleri gerektiğini ilan ediyordu. Bunun için tek şart, kamptaki evlerini yıkmalarıydı. Bu şekilde tek göz odada kalan evli çiftler inşa edilecek yeni mahallelerde yaşayabileceklerdi.

Bu mesele kampın sakinleri arasında sert tartışmalara sebep olmuştu. Bu konunun konuşulmadığı tek bir toplantı, buluşma veya ziyaret yoktu. İnsanlar, karşı çıkanlar ve destekleyenler şeklinde ikiye bölünmüşlerdi. Destekleyenler, Filistin'in somut gerçekliğini öne sürüyorlardı. Sonsuza kadar bu daracık evlerde balık istifi gibi yaşayamayız, diyorlardı.

Nüfusun artmasıyla birlikte artık evlere sığamaz hale gelmiştik. Filistin meselesinin yakın bir gelecekte çözüleceği de mümkün görünmüyor. Normal bir arsa satın alıp üzerinde evimizi yapmaya da gücümüz yetmez. Bedelin altından kalkamayız. Karşı çıkanlar ise, kampların boşaltılması ile mülteciler meselesi diye bir şeyin kalmamasından endişe ediyorlardı. Zaten işgalcinin amacı da, mültecileri normal evlere yerleştirmek ve böylece bu sorunu da ortadan kaldırmaktır, diyorlardı.

Tartışma devam edip gitti. Proje de sadece bir fikir olarak kaldı. Hiçbir tarafın yaklaşımı da genel kabul görmedi.

Ağabeylerim Mahmud ve Hasan evleninceye kadar makyaj malzemesi diye bir şey nedir bilmezdim. Mesela annem, kamptaki diğer kadınlar gibi bu tür malzemeleri hiçbir zaman kullanmazdı. Bütün yaptıkları bazı özel zamanlarda yüzlerindeki kılları ağda yapmak veya kaşlarını inceltmekten ibaretti. Buna rağmen son derece güzel görünürlerdi. Zaten çocuklarına yiyecek bile bulamayanlar makyaj malzemelerini düşünemezlerdi. Çocuklar ise çok önemli günlerde ancak eti tadabiliyorlardı. Meyve çeşitlerinin isimlerini ise okuldaki tabiat bilgisi kitaplarından öğrenebiliyorlardı.

Bir genç kız evlendiği zaman, onu süsleyen kadınların makyaj malzemeleri kullandıkları anlaşılıyordu. Bununla beraber makyaj malzemelerinin isimleri nedir bilinmezdi. Fakat Mahmud ve Hasan evlendiklerinde, bazen onlardan birinin odasına girerdim. O zaman ortasında büyük bir ayna olan dolabın raflarında bazı kutular olduğunu ve bu kutulardan birinde makyaj malzemeleri olduğunu görürdüm. Öyle anlaşılıyordu ki sadece düğünde ve yakın akrabalardan birinin düğününde kullanılıyordu. Bugüne kadar herhangi bir kadının caddelerde yüzüne makyaj yapmış şekilde açık saçık dolaştığını görmemiştik.

Evet, başını örtenlerin yanında başı açık birçok kadın da vardı. Ancak makyaj diye bir şey bilinmezdi ya da yaygın değildi. İnsanların ekonomik durumunda gözle görülür bir iyileşme olmasından sonra da aynı durum devam etti. Yani ekonomik iyileşmeye rağmen bu konuda büyük bir değişikliğin yaşandığı hissedilmezdi. Kuşkusuz bazı kadınların makyaj kullandıkları belli oluyordu ve bu da son derece sınırlıydı.

Kampın kızları son derece tabiiydiler, ne makyaj yaparlardı ne de yüzlerindeki tüylere ağda yapmak, kaşlarını inceltmek gibi güzelleşme işlemlerini bilirlerdi. Buna rağmen çoğu ayın on dördü gibi güzeldi. Son derece utangaç olurlardı. Birine bir şey soracak olsan, gözleri mutlaka yere bakardı. Eğer tesadüfen

baksa veya bir gençle göz göze gelse derhal bakışlarını indirirdi. Kıpkırmızı kesilir, yanaklarından kan fışkıracak gibi olurdu. Bu da güzelliğine güzellik katardı...

"Halil" komşularımızdan birinin oğluydu. Bir kere göz göze geldikleri için kamptaki kızlardan birine gönlünü kaptırmıştı. Göz göze geldikleri sırada kızı sevdiğini fark etmiş, kızın da kendisine ilgi duyduğunu anlamıştı. O günden sonra bir yerde bekler, kızın evden okula gidişini, okuldan eve dönüşünü gözler dururdu. Kıza yaklaşmaya veya bir iki kelam etmeye cesaret edemezdi. Uzaktan bakmak, bu esnada olabilirse göz göze gelmekle yetinirdi. Sonra da bakışlarını indirir ve kızın da aynı duyguları beslediğini anlardı. Okulu bitirip bir iş buluncaya, ev ve düğün masraflarına yetecek kadar para biriktirip kızı ailesinden isteyinceye kadar bu şekilde uzaktan bakmaya devam etti.

Bazı gençler sevdikleri kızlarla mektuplaşırlardı. Bazı kızlar bu mektuplara cevap da yazardı. Kısacası kampın genç erkek ve genç kızlarının çoğu bu anlamda fazla cüretli davranmamaya ilişkin kesin kurallara bağlı kalırlardı. Biz, annemin kesin kuralları ve yüksek terbiyesi sayesinde bu tür işlerden hep uzak dururduk. Ama bazı genç erkekler ile genç kızların bu gibi şeylerle fazla ilgilendikleri, cilveleşmeyi normal gördükleri anlaşılıyordu.

Bir gün deniz sahilinden eve doğru geliyordum. Evin dış duvarının bir köşesinde gözüm amcamın oğlu İbrahim'e ilişti. Mescitten geliyordu. Aşk meşk işlerine fazla kendini kaptırmış komşu kızlarından birinin evlerinin kapısında oturduğunu gördüm. İbrahim'in, mescitteki hocaların yönlendirmesi ve annemin talimatları ve ardı arkası kesilmeyen tavsiyeleri gereği utandığı için yere bakarak yürüdüğünü görünce kız, hemen karşısına çıktı, yüzüne bakarak cilveli sesle: "Aman, şeyh hazretlerinin kibrine bak! Ne olur sanki dönüp bize baksan! Ey yukarıdakiler biz aşağıdakileri de görün." dedi. İbrahim'e baktım, duyduğu utançtan, mahcubiyetten yüzü kıpkırmızı olmuştu. Bir değil üç adım birden atıyor gibi uzaklaştı. Hapse düşmemek için var gücüyle kaçan bir firari gibiydi. Duyduğu bu sözler aklına geldikçe İbrahim

hep utanırdı. Bir de beni kovaladığı zamanlarda "amcanın karısına" (anneme) diyeceğim, diye tehdit ettiğimde de böyle utanır, kıpkırmızı kesilirdi.

Biz Filistinlilerin hayatında somut bir iyileştirmeye, zorlukları hafifletmeye sebep olmamakla birlikte 1973 zaferi, hepimizin duyguları açısından stratejik bir dönüşüme yol açmıştı. Kuşkusuz İsrail'in yok edildiğini, Yahudilerin Filistin'den çekip gittiklerini görmemiştik; hâlâ 1948 tarihinde uzaklaştırıldığımız vatanımıza, şehirlerimize, köylerimize dönmemiştik. 1967 Savaşında işgal edilen bölgeler, Batı Şeria, Gazze Şeridi, Golan tepeleri ve Sina Yarımadası kurtarılmamıştı. Sadece Mısır ordusu ilerleme kaydetmiş, Süveyş Kanalını geçmiş, Bar Lev Hattı'nı yarmıştı... Ama değil mi ki İsrail yenilmiş, bu da bize yetmişti. Mutluluktan uçuyorduk.

Bu olaylar bize gösterdi ki İsrail efsanesi, yenilmez ordusu, gerek Mısır gerekse Suriye cephesinde azametli bir Arap ordusunun iradesi karşısında çökebilirdi. Buna bütün aklımızla, kalbimizle inanmış, ikna olmuştuk. Öyle bir gurura, öyle bir özgüvene kavuşmuştuk ki başımız göğe değecek gibiydi.

Fakat Mısır devlet başkanı Enver Sedat'ın İsrail ile barış yapmaya hazır olduğunu ilan etmesinin etkisiyle yaşadığımız travma sonucu bu duygularımız yavaş yavaş tersine dönmeye başladı. Enver Sedat'ın İsrail parlamentosu Knesset'i ziyaret etmeye hazır olduğunu ilan etmesiyle birlikte nasıl ağır bir darbe yediğimizi hesap edemezsiniz. Tam bir felaket olmuştu bizim için. Radyoyu dinliyorduk; Sedat'ın Kudüs'ü ziyaret ettiğinden, Knesset'te İsrail hükümetine hitap ettiğinden bahsediyordu. O zaman bizim evde televizyon yoktu. Bu yüzden ziyareti ve ziyaret sırasında yaşanan hadiseleri görmüyorduk. Ama radyodaki yorumlar, anlatımlar da bizim bir travma yaşamamız için yeterliydi. Böyle bir şeyin gerçek olup olmadığını idrak etme yetimizi kaybetmiştik adeta, inanamıyorduk. Ama öyle anlaşılıyordu ki bu travma bütün Arap âlemi, en azından büyük bir kısmı için geçerliydi. Çünkü Arap rejimleri arasındaki çelişkiler ve ihtilaflar

son derece önemli ve uzun vadeli etkiler bırakacak nitelikteydi. Doğal olarak Filistinliler, Sedat'a ve Camp David anlaşmasına saldıran muhaliflerin ve ret cephesinin yanında duruyorlardı. O esnada daha muhalif radyoları, özellikle Bağdat'tan yayın yapan radyoyu dinliyorduk.

Ailemiz açısından bir diğer önemli hadise, Mısır'a ve İsrail ile yapılan anlaşmaya şiddetle karşı çıkan Filistin Kurtuluş Örgütü arasındaki ihtilaf nedeniyle Mısır'ın, Filistinli öğrencilere bütün kapıları kapatmasıydı. Böyle olacağı belliydi. Bu gelişmelerin ardından bazı Filistinlilerin tanınmış Mısırlı gazeteci "es-Sibai"yi öldürmeleri de işin tuzu biberi oldu. Mısır, Filistin ile ilişkilerini asgariye indirme kararı aldı. Bu kapsamda artık Gazze Şeridi'nden lise mezunlarının Mısır üniversitelerine kabul edilmeyecekleri de karara bağlanmıştı.

Ağabeyim Muhammed o sene liseyi bitirmişti. Mısır üniversitelerinden birine kabul edilmesini bekliyorduk. O zamanki ekonomik durumumuz orada eğitimini sürdürmesine uygundu. Muhammed, bir yol ayırımındaydı, nerede okuyacaktı? Sonunda Batı Şeria'da, Ramallah şehri yakınlarındaki Birzeyt Üniversitesi'nde okumasına karar verildi. Oraya gitti ve üniversiteye kabul edilmesi için müracaatta bulundu. Edebiyat Fakültesi'ne kabul edilmişti. Yeni eğitim yılının başlamasıyla birlikte orada okula devam etti. Başka öğrencilerle birlikte Ramallah'ta bir daire kiralamış, orada kalıyorlardı. Muhammed ayda bir kere eve gelirdi. Birkaç gün bizimle kalır, sonra Ramallah'a dönerdi.

Genelde işgal edilmiş topraklarda, özelde 1948 yılında işgal edilmiş topraklarda feda eylemleri durmamıştı. Ama en asgari düzeye inmişti. Ulusal mücadele, daha çok siyasal, örgütsel ve kitlesel boyutlarda kendini gösteriyordu. İsrailli yetkililer Batı Şeria'da belediye seçimlerinin yapılmasına izin vermişlerdi. Çeşitli bölgelerde seçimlere katılacak siyasi çevreler ön plana çıkmaya başlamışlardı.

el-Halil'de, Batı Şeria'nın Ürdün yönetiminde olduğu dönemden ve ondan sonra İsrail işgali altında belediye başkanlığı

yapan Şeyh el-Ca'beri'ye karşı başını Fahd el-Kavasimi'nin çektiği el-Fetih temsilcileri ile İhvan-ı Müslümin cemaati ve diğer gruplar arasında bir ittifak kurulmuştu. Şeyh Ca'beri, kazanma şansının zayıf olduğunu anladığı için adaylıktan çekilmişti. el-Fetih-İhvan ittifakı kazandı. Belediye meclisi tam bir siyasal ve ideolojik karmayı andırıyordu. Nitekim Batı Şeria'nın başka bölgelerinde de vatansever adaylar kazanmıştı. Mesela Nablus'ta "Bessam eş-Şak'a" gibi bir kişi belediye başkanı seçilmişti. Başka yerlerde de durum bu minval üzereydi. Bu sırada, Batı Şeria'nın değişik şehirlerinde "Mühendisler Birliği", "Hekimler Birliği" ve "Avukatlar Birliği" gibi meslek kuruluşları oluşmaya başlamıştı. Bu meslek kuruluşlarında da yönetimi belirlemek üzere seçimler yapılıyordu. Bu seçimlerde sol gruplar ile el-Fetih arasında kıyasıya bir rekabet vardı. Sonra İslamcı akım kendini göstermeye başladı. Çoğu yerde sola karşı el-Fetih'le ittifak kuruyorlardı. Bazı yerlerde de bağımsız olarak seçime giriyorlardı. Üniversitelerde de benzeri faaliyetler başlamıştı. Nablus'taki Ulusal Başarı Üniversitesi, Ramallah yakınlarındaki Birzeyt'te bulunan Birzeyt Üniversitesi ve Şeriat Fakültesi'nin açılması ile birlikte gelişmeye başlayan el-Halil Üniversitesi gibi.

Yetmişli yılların sonlarına tekabül eden bu dönemde, özellikle Mısır üniversitelerinin kapılarının Gazze Şeridi'ndeki öğrencilere kapanmasından sonra, Gazze şehrinin ileri gelenleri bir araya gelerek Gazze Şeridi'nde bir üniversite kurmaya karar verdiler. Bu amaçla, üniversite açmaya onay vermeyen İsrailli yetkililerin tutumunu yumuşatmak için çeşitli girişimlerde bulundular.

Fakat bu hususta bir çözüm bulmak zor olmadı. Gazze Lisesi kapsamında dini eğitim veren el-Ezher Enstitüsü içinde üniversitenin açılması kararlaştırıldı. Üniversite gece eğitimi verecekti. Bir bakıma enstitünün bir devamı gibi. Sonra yavaş yavaş üniversiteye dönüştü. Ancak işgal yönetimi bu üniversiteyi tanımadı ve uzun süre boykota ve çeşitli baskılara maruz bıraktı.

Şehrin sözünü ettiğim ileri gelenleri, üniversiteye destek sağlamaları için dışarıdaki el-Fetih yöneticileriyle temasa geçtiler. Hem Filistin'de, hem de dışarıda bilinen, tanınan bazı ileri gelenler de bazı Arap ülkelerinin üniversiteye maddi destek sağlamaları için girişimlere başladı... Mısır ile İsrail arasındaki Camp David Anlaşması artık uygulama aşamasına geçmişti. Buna bağlı olarak İsrail, 1967 tarihinde işgal edilen topraklardaki imajını düzeltmeye yönelik çabalar başlatmıştı. Mesela Camp David Anlaşması'nın öngördüğü özerklik için hazırlıklar başlattı. Kent Yönetimi adı verilen bir daire oluşturuldu. Bu dairenin görevi, daha sonra kurulacağı iddia edilen özerk yönetime geçişe hazırlık sayılan ara dönemi yönetmek üzere askeri yetkililerden yönetimi devralmaktı.

Oysa Kent Yönetimi, sadece askeri yönetimin diğer adından ibaretti. Yapılan değişikliklerin açık ve belirgin bir değeri, bir anlamı yoktu. Ancak daha önce işaret edildiği gibi bazı siyasi kavramların, söylemlerin önünün açıldığı da somut olarak görülüyordu.

Bu dönemde İslamcıların faaliyetleri gözle görülür şekilde arttı. Bir süre sonra Osmanlı geleneğine uygun olarak kurumlar ve cemiyetler açma talebinde bulundular. Nitekim İslami dernekler, Müslüman Gençler Derneği, İslami Cemaat, hayır dernekleri, kulüpler, çocuk kulüpleri ve tıbbi yardım amaçlı ziyaretler türü faaliyetlerde bulunmalarına izin verildi. Bu faaliyetler sırasında halka çeşitli hizmetler sundukları gibi İslamcı düşünceyi de yayıyorlardı.

Ablam Tehani bu günlerde öğretmen enstitüsünden mezun olmuştu. Bir süre sonra sivil yardım ajansına bağlı kampın ilkokulunda öğretmen olarak göreve başladı. Bir süre sonra da temiz gençlerden biriyle de evlendi. Mutlu bir evliliği vardı ve halinden son derece memnundu.

On Üçüncü Bölüm

Ders yılı sona erdi. el-Halil'de Tarık b. Ziyad Lisesi öğrencileri sene sonu imtihanlarına girdiler. Sonuçlar açıklandıktan sonra liseden mezun olanlar geleceklerine dair arayışlara girdiler. Kimisi el-Halil Üniversitesi Şeriat Fakültesi'ne devam edecekti. Kimisi Suudi üniversitelerinde, kimisi de Ürdün üniversitelerinde okumanın imkânlarını araştırmaya koyulmuştu.

Teyzemin kocası hâlâ Ürdün Üniversitesi'nde okumanın düşlerini kuruyordu, ama treni kaçırdığını da biliyordu. Meşguliyetleri o kadar çoktu ki eğitime ayıracak zamanı yoktu. Kardeşi Abdurrahman liseyi bitirince, bu düşünü onun şahsında gerçekleştirebileceğini düşündü.

Ürdün Üniversitesi'nde okumasını önerdi. Abdurrahman kabul etti, bu arada Şeriat Fakültesi'nde okumayı düşündüğünü de ekledi. Suvayrif köyünde dağın eteğinde buluşup konuştuğu arkadaşı Cemal de bu fikre katıldı.

Derken her ikisi de Ürdün Üniversitesi Şeriat Fakültesi'ne kabul edildi. Eğitim yılının başlamasından biraz önce Amman'a gitmiş ve başka öğrencilerle birlikte muhacirlerin yoğun olarak yaşadıkları bir semtte bir daire kiralamışlardı. Normal halktan insanların yaşadığı bu semtin bir kısım sakini Filistinlilerden oluşuyordu. Üniversite bambaşka bir âlemdi. Abdurrahman'ın Suvayrif köyünde veya Cemal'in el-Halil şehrinde ya da her ikisinin birlikte okudukları Tarık b. Ziyad Lisesi'nde yaşadıkları ortama hiç benzemiyordu.

Düşünce hayatı, siyasal çekişmeler, toplumsal açıklık, öğrencilik hayatında aktif ve etkin olan şahısların düzeyi ve gücü, ikisinin de daha önce bilip yaşadıklarından tamamen farklıydı. Okudukları Şeriat Fakültesi'ndeki kız öğrencilerin hicaba bağlılıkları iyi sayılırdı. Ama genel olarak üniversitede, el-Halil'in muhafazakâr toplumuyla veya özelde Suveyrif gibi çevre köylerdeki hayatla mukayese edilmeyecek kadar açıktı.

Ama Abdurrahman ve Cemal, hayat tarzları itibariyle son derece kararlıydılar. Uzun yıllar önce Tarık b. Ziyad Lisesi'nde İslami düşünceye ve İhvan-ı Müslimin fikirlerine bağlı olmayı kesin olarak seçmişlerdi.

Ürdün Üniversitesi Şeriat Fakültesi'nde ihvan'ın bazı sembol isimleri şeriat üzerine doktoralarını tamamlamış ve hocalık yapıyorlardı. Orada Cemal ve arkadaşı davet ve kitlesel çalışmalar konusunda uzman bazı şahıslarla tanıştılar. Hayallerinin de ötesinde birikim sahibi olduklarını düşündükleri kişilerle buluştular. Böylece kendilerini öğrenci faaliyetlerinin, üniversitedeki derslerde ve kampüste cereyan eden düşünsel ve siyasal kavgaların merkezinde buldular.

Ürdün Üniversitesi öğrenci birliklerinin kapatılmasına karar verdi. Ama bu karar öğrenci etkileşiminin, faaliyetlerinin zirveye ulaşmasına engel olmadı. Öğrenciler, dernekler adı verilen organizasyonlarda yapılan seçimleri fırsata çevirmişlerdi. Cemal, Şeriat Fakültesi'ndeki Kültürü İhya Derneği'nin yönetim kuruluna adaylığını koymuştu. İhvana bağlı İslamcı grubun temsilcisi olarak seçilmeyi başardı. Dernek öğrenci faaliyetleri, kültürel, siyasal ve eğitsel çalışmalar gibi aktivitelere başladı. Antik bölgelere, tarihi yerlere geziler düzenliyor, hac, umre seyahatleri gerçekleştiriyordu. Dernek üyelerinden biri Şeyh Yusuf Karadavi'nin "Âlim ve Tağut" adlı piyesini sahnelemeyi önerdi. Dernekte bu fikir tartışıldı ve sonunda piyesin sahnelenmesi kararlaştırıldı. Bunun gerçekleşmesi için de gerekli çalışmalara başlandı. Bir bütçe oluşturuldu. Bir televizyon yönetmeninden yardım alındı. Derken çalışmalara, provalara başladılar. Bu işlemler

defalarca tekrarlandı. Piyes sahnelendiği gün büyük bir başarı elde etti. Öğretim üyelerinin, hocaların büyük kısmı beğenilerini gizlemediler ve son derece başarılı bulduklarını belirttiler.

O günlerde Ruslar Afganistan'ı işgal etmişlerdi. Tabi bu olay üniversite öğrencilerinin faaliyetleri üzerinde büyük etki bırakmıştı. İslamcı söylemler iyice belirginleşmiş, herkes Afganistan'da mücahitlerin bir devrim gerçekleştirmeleri beklentisi içine girmişti. Öğrencilerin bulundukları yerde devrimi benimsedikleri belli oluyordu. Kendilerini Afgan devriminin devamı kabul ediyorlardı. İslamcı gençler arasında çeşitli toplantılar yapılıyor ve mücahitlere ve oradaki Müslüman halka yardım etmek için Afganistan'a gitme fikri tartışılmaya başlamıştı. Neticede Kültürü İhya Derneği beş bin dirhem para bağışladı. Derneğin sahnelediği "Âlim ve Tağut" piyesi on beş bin dinar hasılat elde etmişti.

O dönemlerde Batı Şeria'nın her bölgesinde Yahudi yerleşim yerlerinin kurulması da gittikçe artan bir ivme kazanmıştı. Nereye dönsen, müsadere edilmiş, yerleşim yeri kurulmaya çalışılan bir yer görürdün. Yerleşimci Yahudiler gelip orada oturuyor ve kendi topraklarıymış gibi davranıyorlardı. Tabi bölge halkı burnundan soluyordu. Ulusal Yönlendirme Komitesi de Yahudi yerleşimlerine karşı birtakım adımlar atmaya, gösteriler, yürüyüşler düzenlemeye ve basını bilgilendirmeye başladı.

Gerginlik gün geçtikçe yükseliyordu. İşgalcilere taş ve molotofkokteyli atma eylemleri her gün biraz daha artıyordu. Bu hususta Batı Şeria'da bazı kamplar ön plana çıkıyordu. Beytlahim yakınlarında, Kudüs- el-Halil yolu üzerine düşen ve Yahudi yerleşimlerinin inşa edildiği Duheyşe kampı bunlardan biriydi.

Bu gerginliğin ardından yerleşimci aşırı Yahudiler gizli bir örgüt kurdular. Bu örgüt, Ulusal Komite üyesi bazı aktif kişilere suikastlar planlamaya başladı. Bu hususta sivil yönetimde görev alan bomba uzmanı subaylar da onlara yardımcı oluyorlardı. Nitekim bazı kişilere dair bilgiler toplamış, arabalarına ya da evlerinin garajlarına bomba yerleştirmişlerdi.

Sabahla birlikte örgütün yerleştirdiği bombalar patlamaya başlamıştı. Bazıları ise tespit edilmişlerdi. İşgal kuvvetleri geri kalan bombaları kendileri tespit edip kontrollü olarak patlattıkları görüntüsü vermeye başlamışlardı. Bu olaylardan sonra işgal altındaki topraklar kaynamaya başladı. Gerginlik had safhaya ulaşmıştı. Tepkiler artık gözle görülür şekilde kitlesel bir özellik kazanmıştı. Beri tarafta direnişin silahlı eylemlerinin de önemli ölçüde azaldığı gözlerden kaçmıyordu. Sözünü ettiğimiz kitlesel eylemlerin yoğunlaştığı yerlerden biri, Ramallah yakınlarındaki Birzeyt Üniversitesi'ydi. Üniversite ulusal mücadelenin belirgin bir merkezi haline gelmişti.

Birzeyt Üniversitesi-Edebiyat Fakültesi'ne kabul edilen ağabeyim Muhammed, bu gergin atmosferde Ramallah'a gitmişti. Orası Muhammed için kampın muhafazakâr, kapalı dünyasından tamamen farklı bir âlemdi. Genel olarak Gazze ortamına da benzemiyordu. O günlerde Birzeyt Üniversitesi'nde başörtülü tek bir kız yoktu. Bütün kızlar açık ve alabildiğine süslüydüler. Hiçbiri de genç erkeklerle konuşmaktan, onlarla şakalaşmaktan, dolaşmaktan, hatta sık zeytinlikler arasında gözlerden kaybolmaktan kaçınmazdı. Herhangi bir Batı toplumu gibi açık bir toplumdu. Muhammed'in bu topluma ayak uydurup onlarla kaynaşması çok zordu. Bir kere Gazze Şeridi'nde, eş-Şatii kampında böyle bir hayat tarzına tanık olmamıştı. Ayrıca aldığı terbiye, kendisi için benimsediği hayat tarzı ve sıkı sıkıya bağlı olduğu dini kurallar böyle bir ortamda yaşamasını adeta imkânsız kılıyordu.

İşgal kuvvetleriyle karşı karşıya gelmek veya Filistin ölçeğinde yaşanan herhangi bir gelişmenin ardından sık sık gerçekleşen gösterilere katılmak hususunda Muhammed'in aktif olmaması beklenemezdi. O eş-Şatii kampında büyümüştü, Gazze Şeridi'nde gerçekleşen silahlı direnişin gölgesinde yaşamıştı. Bu yüzden Gazze'de görüp yaşadıkları karşısında bu tür eylemler ona çok basit gelirdi.

Birzeyt'teki bütün boş evler eski öğrenciler tarafından kiralanmış olduğu için Birzeyt'te kalacak ev bulamamıştı. Bu yüzden birkaç öğrenci ile birlikte Ramallah'ta bir ev kiralamışlardı. Neticede her gün Ramallah'tan Birzeyt'e gelmek zorundaydılar. Mesafe uzun değildi, zahmeti de azdı. Ancak ders çalıştıkları odalarından ve bir sonraki dersi beklerken dinlenme ve yemek yeme imkânlarından yoksun kalma durumundaydılar. Bunlara ayıracak uzun vakitleri olmazdı.

İşte bu evde Muhammed, kendisiyle asla bağdaşmayan birkaç olumsuzluğun farkına vardı. Bir kere altı ev arkadaşının arasında İslam'ı yaşayan tek kişiydi. Bazılarının İslam'a karşı fikirleri vardı. Mesela bir tanesi Marksist idi. Bunu da tereddüt etmeden açıkça söylüyordu. Nitekim Marksist ideoloji o zamanlar bütün üniversiteye hâkim konumdaydı. Bu yüzden adı geçen öğrenci pervasızca Muhammed'e, ibadet etmesine ve dindarlığına dil uzatabiliyordu. Bu da birçok kere evde gerginlik yaşanmasına ve küslüklere yol açıyordu.

Bir diğeri ise kesinlikle derslerle ilgilenmezdi. İşi gücü kızlardan, güzelliklerinden, ilişkilerinden, hatta utanmazlıklarından konuşmaktı. Kızlar dünyasındaki kahramanlıklarını ballandıra ballandıra anlatırdı. Bazen saatlerce aşk mektupları yazardı. Aynı anda üç veya dört kıza hitaben ayrı ayrı mektup yazar, sonra bu mektupları odada bulunan diğer öğrencilerin de duyacağı şekilde yüksek sesle okurdu. Utanmadan, üslubundaki yanlışlara ve gramer hatalarına aldırış etmeden. Ders çalışan ve zaman zaman susması için kendisine ricada bulunan diğer öğrencileri de dikkate almazdı.

Maddi durumumuz iyice düzelmişti. Bu yüzden Muhammed'in parasal bir sıkıntısı yoktu. Harcamaları hususunda bir zorluk çekmiyordu. Buna rağmen elinden geldiğince tutumlu davranırdı ki evimize fazladan yük olmasın. Yine de zaman zaman üniversite lokantasına gider orada yemek yerdi. Fakat son günlerde derslere devam etmek zorunda olduğu için sürekli olarak üniversite lokantasına gitmeye başlamıştı.

O günlerde Muhammed, namaz kılma hususunda sorunlarla karşılaşıyordu. Örneğin öğlen ve ikindi namazlarını, bazen akşam namazını kılacağı yer bulamıyordu. Üniversite de mescit yoktu. Bu yüzden üniversite binasının dışında bir zeytin ağacının kuytusunda namaz kılmak zorunda kalırdı. Ancak bir süre sonra halkının çoğunluğu Hristiyan olan beldede bir mescidin olduğunu öğrendi. Ders aralarında fırsat buldukça namaz kılmak için bu mescide giderdi. İşte o mescitte namaz kılan, İslam'ı yaşayan onlarca üniversite öğrencisi ile karşılaşması onun için hoş bir sürpriz olmuştu.

Bu inanmış, dindar gençler, yabancısı oldukları ve hayat tarzlarına, dindarlığın her düzeyine tamamen karşıt ortamda tam bir dayanışma ve kaynaşma içindeydiler. Muhammed, bazen derslerden ve üniversiteden sonra Ramallah'a döner geceleri şehrin tenha caddelerinde dolaşırdı. Bir keresinde yakınlardaki bir mescitten yükselen yatsı ezanını duymuş ve sesi takip ederek mescide gidip yatsı namazını kılmıştı.

Her gün yatsı namazına, bazen akşam namazına ve cuma namazına gide gele Muhammed, orada bazı İslamcı öğrenciler ve gençlerle tanışmıştı. Bunlar bulundukları bölgelerde Birzeyt Üniversitesi'ndeki İslamcı öğrenci kitlesinin çekirdeğini oluşturuyorlardı. Birbirlerine sıkı sıkıya bağlı bu gençler, beraber dolaşıyor, birlikte yakınlardaki mescitte namaz kılıyor, üniversite kantininde aynı masada oturuyor, çay içiyor, derslerden, üniversiteden ve buradaki İslami faaliyetlerden konuşuyorlardı. Bir başka masada el-Fetih hareketine bağlı gençler, bir diğerinde ise Halk Cephesi'ne bağlı öğrenciler oturmuş konuşuyorlardı.

Her masada şu veya bu gruba mensup öğrenciler toplanırlardı. Bu toplantıların tamamında herhangi bir ideolojiye bağlı olmayan öğrencilerin kazanılmasına yönelik eylemler planlanırdı. Bazen her fakülteden bu tür öğrencilerin isimleri liste halinde yazılır ve bunların siyasal eğilimleri, ideolojileri belirtilir ve tarafsız olanlar tespit edilirdi. Sonra da bunlarla temas kurmak, samimiyet oluşturmak ve fikirlerini tebliğ etmek ve onları kendi

cemaatlerine katmak, en azında öğrenci dernekleri seçimlerinde kendilerine oy vermelerini sağlamak üzere bir program dâhilinde aralarında pay ederlerdi. Birzeyt Üniversitesi öğrencilerinin büyük kısmı kızlardan oluşuyordu. Öğrenciler arasında faaliyet yürütmek isteyen bir hareketin kızlarla temas kurması kaçınılmazdı. Aksi takdirde herhangi bir başarı elde edemezdi. Solcular açısından bir problem söz konusu değildi. Hatta solcuların çoğunu kızlar oluşturuyordu. Ama İslamcıların kızlar arasında faaliyet yürütmelerinin önünde büyük engeller vardı.

Bazı kız öğrenciler İslami eğilime sahiptiler ve İslamcı grubu da destekliyorlardı. Ancak faal değildiler, eylemlere katılmazlardı. Aralarında Muhammed de olmak üzere bütün İslamcı aktivistler, kız öğrencilerle temas kurup onları gruba katılmaya, en azından desteklemeye çalışmanın zorunluluğu hususunda hemfikirdiler. Ancak sert kuralların hâkim olduğu eş-Şatii kampında yetişen, annemin bizi korumak için durmadan tekrar ettiği ilkeler doğrultusunda büyüyen Muhammed, böyle bir görev için seçilecek en zayıf kişiydi. Sınıfından ve İslamcı gruba mensup bir kız gelse, ders, kitap veya dersi ilgilendiren herhangi bir konuyla ilgili bir soru sorsa kesinlikle yüzü kıpkırmızı kesilir, terden sırılsıklam olur, gözlerini yere diker ve ona evet veya hayır gibi çok kısa bir cevap verir, en fazla birkaç kelime eder ve hızla uzaklaşırdı.

Bütün gruplar veya dernekler seçimlere hazırlanıyorlardı. Herkes bir başka grupla münazara ve diyalog halindeydi. Konular da Filistin davasının tarihi, şimdiki durumu ve geleceğiyle ilgiliydi. Her toplumsal kesimin rolü, itirazları gündeme getiriliyor, fikirleri, inançları ve ideolojileri tartışılıyordu. Üniversite kampüsü afişlerle, sloganlarla, gösterilerle kaynıyordu. Herkes en iyi sonucu almak için çabalıyordu.

Oylar sayıldıktan sonra sol akımın en yüksek oranı elde ettiği ortaya çıktı. Ama solcular ile el-Fetih'in elde ettikleri oranlar birbirlerine yakındı. En yüksek oy oranını elde ettikleri için solcular öğrenci birliğinin yönetimini oluşturacaklardı. İslamcılar

ise etkileri bakımından bir diğer akımı temsil ettikleri halde beklenmeyen bir sonuç elde etmişlerdi.

Muhammed, yaklaşık ayda bir kere eş-Şatii kampına gelmeyi bir gelenek haline getirmişti. Perşembe günü gelir, cuma gününü bizimle geçirir, derslere ve öğrenci faaliyetlerine katılmak için cumartesi günü sabah Ramallah'a dönerdi.

Cemal ve Abdurrahman Ürdün Üniversitesi Şeriat Fakültesi'ndeki son sene imtihanlarını tamamlamışlardı. İmtihanların sonuçlarının açıklanmasını beklemediler. Eşyalarını toplayarak bir an önce Batı Şeria'ya döndüler. Cemal'in annesi, oğlunun üniversiteyi bitirdikten sonra helal süt emmiş bir kızla hayatını birleştirdiğini görmek hususunda acele ediyordu. Bu yüzden oğluyla evlilik meselesini konuşmak için önüne çıkan hiçbir fırsatı kaçırmazdı.

Cemal ise üniversiteden sonra mastır yapmak ve bunun için Pakistan'a gidip eğitimini orada tamamlamak istiyordu. Orada eğitim görürken, bir yandan da hemen yanı başındaki Afganistan'da, Afgan davasına manevi de olsa katkıda bulunmayı hedefliyordu.

Annenin baskıları sonucu evlenme fikri ağır basmıştı. Hem evlenmek diğer hedefi gerçekleştirmeye engel değil ki. Diplomasını almak üzere üniversiteye gidip bir salonda beklemeye başladı. Salonda çok sayıda erkek ve kız öğrenci vardı. Bu sırada müstakbel eşi olacak kızı bulmak için sağa sola bakmaya karar verdi.

Bir köşede ay parçası gibi bir genç kız oturuyordu. İslami giysileri içinde adeta parlıyordu. Bu iffet sembolü giysiler güzelliğine güzellik katıyordu. İçinden bir ses, aradığını buldun diyordu. Tam o sırada küçük bir çocuk koştu, kızın kucağına oturdu. Kız sarıldı ve öptü çocuğu. Cemal başını çevirdi. Kendi kendine şöyle diyordu: Estağfirullah! Çocuğuymuş. Kadın evliymiş! İşlemlerin tamamlanması için beklemeye devam etti. Başını öne eğmiş duruyorken kendisine hitap eden bir kadının sesiyle irkildi: "Sen Cemal değil misin?" Bakışlarını yarım yamalak kaldırarak:

"Evet, mesele nedir?" dedi. Biraz önce baktığı kadın olduğunu anlamıştı. Kadın: "Benim adım İntisar, senin fakülte arkadaşınım. Dayım Hasan, her zaman aileme beni seninle nişanlamak istediğini söylerdi."

Senin hakkında hep iyi şeyler duyduk. Şimdi amcamın oğlu beni istiyor. Ama o dindar biri değil. Bu yüzden onu istemiyorum. Sonra da utancından konuşmasını tamamlayamadı... Bu esnada Cemal bakışlarını iyice kaldırdı. Vakarla ve hayâ ile parlayan bir inci tanesi karşısında duruyordu. Bir kez daha bakışlarını çevirdi. Yüzü kıpkırmızı kesilmişken, "Allah bana hayır versin!" diye söyleniyordu.

Ailesiyle, arkadaşlarıyla ve tanıdıklarla konuştuktan sonra kızın Batı Şeria kimliğine sahip olmadığını öğrendi. Bu, kızın Batı Şeria'da kalamayacağı anlamına geliyordu. Kendisi dönse ve bu kızla evlense, hayatları büyük zorluklarla geçecekti. Çünkü İsrail'in verdiği Batı Şeria kimlikleri olmayan, dolayısıyla Batı Şerialı olduklarını ispat edemeyen kızlarla evlenenlerin hayatı cehenneme dönüyordu. Bu yüzden bu evlilikten vazgeçmeye karar verdi.

Pakistan'a gitmek için vize alma girişiminde bulununca, Ürdün güvenliği vize vermedi. Çünkü üniversitede önde gelen bir İhvan aktivistidir diye fişlemişlerdi. Bu yüzden el-Halil'de yaşamak üzere dönmeye karar verdi. Orada çalışmaya başladı. Bir arkadaşı Ürdün Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunu bir kızı tavsiye etti. Annesi, kızla ve ailesiyle tanışmaya gitti. Anne, kızı beğenmişti. Sevinç içinde dönmüştü. Bunun üzerine Cemal kızla tanışmak üzere evlerine gitmeye karar verdi.

Odaya girerken o kadar utanıyordu ki başını kaldırıp kimseye bakamıyordu. Odadaki sandalyelerden birine oturdu ve konuşmaya çalıştı. Birden başka bir kız içeri girdi ve kızın daha önce odaya giren annesini gördü. Daha önce kendisiyle tanışan kızın annesini kendisiyle evlenmek isteyen kız sanmıştı. Konuşmaya başladı. Mahcubiyetten zor konuşuyordu. Neticede Allah, hayat arkadaşı olmalarını nasip etmişti.

Şeriat Fakültesi mezunu çoğu İslamcı, genellikle el-Halil'deki İslami hayır cemiyetinde görev alıyorlardı. Bu cemiyete bağlı eğitim, kalkınma ve sosyal amaçlı birçok kuruluş vardı.

Cemal Üniversiteliler Birliği Numune Lisesi'nde göreve başladı. Okulun şu veya bu şekilde Filistin Kurtuluş Örgütüne bağlı olduğu anlaşılıyordu. Politeknik, araştırma merkezi gibi başka kuruluşlar da ona bağlıydılar. Cemal okulda lise üçüncü sınıfların İslam kültürü dersine giriyordu.

Büyük hocalardan, üniversite mezunlarından oluşan kadrolar arasında bu okulda çalışmak demek, Filistin toplumunda etkin olan farklı siyasal ve düşünsel gruplar arasında yer almak demekti. Bu yüzden bu ortam bir bakıma siyasal kulüp konumundaydı. Gündemle ilgili bütün sorunlar tartışılıyor, herkes kendi görüşünü açıklıyor ve başkaları da kendi görüşleriyle tartışmaya katılıyordu.

Birçok kişi, Ürdün'de ortaya çıkan Filistin direnişine İhvan'ın neden destek vermediğini soruyordu. Neden Kral Hüseyin'in devrilmesi için başlatılan mücadeleye katılmamışlardı?... Bunlara Cemal şu karşılığı verirdi: "İslamcıların baştan itibaren benimsedikleri ve uyguladıkları bir karardır bu. Hiçbir zaman bölgenin biraz daha istikrarsız hale gelmesine sebep olacak olaylara katılmamak. Bu yüzden tür eylemlerin bir parçası olmadılar hiçbir zaman. Bunun nedeni de bu tür belirsiz ve puslu havalarda kamuoyunun aleyhlerine dönmemesini hedeflemiş olmalarıdır."

Gazze Şeridi'ndeki Cibaliye kampının bir sokağında bir delikanlı hava soğuk olmadığı halde, şüphe uyandıracak şekilde bir setre giymiş bekliyordu. Başına da tanınmasın diye siyah bir kefiye geçirmişti. Elini setrenin cebine sokmuştu. Bir arkadaşını beklediği görüntüsünü vermeye çalışıyordu. Sonra birden bir askeri cip yaklaştı. Sokağın başına kadar yaklaşınca hedefi gözetleyen arkadaşından birkaç sinyal aldı. Hemen elini cebinden çıkardı. Bir el bombası tutuyordu. Bombayı cipe doğru fırlattı ve arkasını dönüp kaçtı. Bomba patlamadı. Askerler araçlarını durdurdular ve uzaktan ateş ederek menzilden çıkan delikanlıyı

kovalamaya çalıştılar. Direniş gruplarında görev alan üst düzey komutanların çoğu bu tür olayların mahiyetini çok iyi bilirlerdi. Özellikle el-Fetih hareketi bu düşüncesini açıklamıştı. Bu yüzden birçok kişi bu tür eylemlere şüpheyle bakıyordu.

Bu öncü kadroların, ağabeyim Mahmud'la toplandıkları bir keresinde bu endişelerini dile getirmişlerdi. Mahmud "Olayın şekli, söz konusu gruplara silah sağlayan gücün bunu amaçladığını göstermiyor mu? Bu da feda eylemlerini etkisiz hale getirmenin yöntemlerinden biri değil mi? Sizce İsrail İstihbarat örgütü Şabak'ın parmağının bu işin içinde olduğunu söylersek haklı olmaz mıyız? Hücrelerimize bu tür bozuk silahları onlar vermiş olamaz mı?" diye soruyordu. Toplantıdaki herkes bu konunun araştırılması, işin iç yüzünün ortaya çıkarılması gerektiği hususunda görüş birliğine vardılar. Herkes sahip olduğu iletişim kanallarını kullanacaktı. Özellikle hapishanedeki gençlerin bu konuda neler bildikleri öğrenilecekti.

On Dördüncü Bölüm

O günlerde Lübnan iç savaşı patlak vermişti. Gittikçe şiddetlenen savaşta, Filistinliler de etkin, aynı zamanda etkilenen bir taraf olarak yer almışlardı. Lübnan iç savaşının haberleri işgal edilmiş topraklarda büyük yankı uyandırırdı. Bu savaştan bir şekilde etkilenmeyen bir tek ev, bir tek aile yoktu çünkü. Filistin halkı iki kere derbeder olmuştu; birincisi, 1948 felaketinde (Nekbe), ikincisi, 1967 hezimetinde gerçekleşmişti. Bu da birçok ailenin parçalanmasına neden olmuştu. Mesela bazı ailelerin yarısı Batı Şeria'daki kamplarda, bir yarısı Lübnan'da, bir yarısı Gazze Şeridi'ndeki kamplarda, bir kısmı da Ürdün'deki kamplarda olabiliyordu. O yıllarda göç eden veya göç ettirilen, iş ve benzeri sebepler için yurt dışına çıkan, kendileriyle iletişim kesilen ve dönme imkânını da bulamayan kimseleri saymıyorum bile.

O günlerde Lübnan'da tanıdığımız herhangi bir akrabamız yoktu. Ama bazı komşularımızın oğulları, kardeşleri ve birinci dereceden akrabaları orada yaşıyorlardı. Bu komşular diken üstündeydiler. Sürekli haberleri takip ediyor, birbirlerine her fırsatta bu haberleri aktarıyorlardı. Filistin devrimine katılan ve bu yüzden Lübnan'a geçip oradaki kamplarda kalan bazı gençler vardı. Bu gençlerin anneleri, haberleri dinlerken stresten, sıkıntıdan ölecek gibi oluyorlardı. Bir haber kırıntısı da olsa çocuklarıyla ilgili bir şey öğrenmek istiyorlardı. Sorun şu ki o zamanlar telefonla iletişim kurmak mümkün değildi. Lübnan'a gitmek de son derece zor, külfetli ve çetrefilliydi. Lübnan'a gitmek isteyen biri, önce Ürdün'e geçmek zorundaydı. Çünkü İsrail'in Lübnan ile ilişkisi yoktu. İki ülke arasında sınır kapıları da bulunmuyordu.

Bütün bunların ötesinde Lübnan'a gitmek isteyenlerin işgal istihbaratı ile yaşayacağı sorunlar da cabası.

Komşumuz olan bir kadının iki oğlu Lübnan'da Filistin devrimi saflarına katılmışlardı. Kadıncağız aklını yitirecekti neredeyse, nitekim yitirdi de. Zihni her zaman bulanık, yüzü soluk olurdu. Yemeden içmeden kesilmek üzereydi. Yemek yediği pek nadirdi. Bedeni iyice bitap düşmüş, bir deri bir kemik kalmıştı. Oğullarıyla ilgili uğursuz bir haber alma endişesi hem gecesinin hem gündüzünün kâbusu olmuştu. Mahallenin kadınları bir şekilde endişesini hafifletmeye çalışıyor, ayakta kalmasını, hayatına devam etmesini mümkün kılmak için çabalıyorlardı. Etrafında olup bitenleri anlayacak kadar aklı kalsın diye çırpınıp duruyorlardı. Azar azar da olsa yemek yemesinin yollarını arıyorlardı.

Savaş uzayıp gitti. Bitecek gibi de görünmüyordu. Günün birinde kamp sakinleri bu kadıncağızın vefat ettiği haberiyle uyandılar. Oğullarının akıbeti hakkında bir haber almadan hem de.

Amcamın oğlu İbrahim'in, düz liseyi bitirdikten sonra önünde iki seçenek vardı. Ya Batı Şeria'daki bir üniversiteye, özellikle Nacah (Başarı) veya Birzeyt'e ya da o yıl ilk kez yirmi öğrenci almaya başlayan İslam Üniversitesi'ne devam edecekti.

O sene, Şeriat ve Din Usulü fakültelerine ek olarak Arap Dili Fakültesi'nin açılacağından ve on kadar öğrenci alınacağından söz ediliyordu. Yeni açılmış bu üniversite için bir gelecek öngörülmüyordu. Bu üniversitenin başarısız olacağı kesin gibi görüldüğü için aklı başında hiç kimse tercih etmiyordu o sıralar. Bir kere binası yoktu. Öğrencileri öğleden sonra el-Ezher Lisesi'nin binasında ders görüyorlardı. Ders verecek akademik kadrosu da yoktu. el-Ezher Lisesi'nin hocalarından bazı şeyhler derslerine giriyordu. Ciddi bir bütçesi de olmayan bu üniversite, gerekli olan asgari alt yapıdan da yoksundu.

İbrahim, okulu bitirip mezuniyet sınavlarının fen kısmından %91 gibi yüksek bir puan alınca, annem ve Mahmud, İbrahim'in

üniversite eğitimini konuşmaya başladılar. Annem, İbrahim'in, Mahammed ile birlikte Birzeyt Üniversitesi'nde okumasını önerdi. O gece hepimiz evde toplanmıştık. Muhammed İbrahim'i odasına çağırıp yanına oturttu. Birkaç gün içinde Ramallah'a gitmesini ve Birzeyt Üniversitesi'ne kaydolmasını söyledi. İbrahim, Birzeyt Üniversitesi'ne kaydolmak hususunda emin olmadığın söyledi. Bunun üzerine Muhammed maddi durumumuzun böyle bir yükü kaldıramayacağını düşündüğü için böyle söylediğini tahmin ederek sordu: "Peki, nerede okumak istiyorsun? İbrahim, kesin olmayan bir ifadeyle, muhtemelen İslam Üniversitesi'ne kaydolacağım." cevabını verdi. Mahmud, bu sefer şaşkınlık ve dehşet içinde sordu: "İslam Üniversitesi mi?! el-Ezher Lisesi'nde açılan şu üniversiteyi mi kast ediyorsun?!" İbrahim, "Muhtemelen." diye cevap verdi.

Annem odaya girdi, konuşulanları duymuştu. "Ne oldu sana İbrahim, bize yük olmaktan korktuğun için mi Birzeyt Üniversitesi'nde okumak istemiyorsun?" dedi. "Oğlum, sen ve amcanın çocukları kardeş gibisiniz, bir kişiye yeten, iki kişiye de yeter. Bizim rızkımız da senin rızkın da Allah'a aittir. Maddi durumumuz Allah'a hamdolsun şu an iyi." diye ekledi. Annemin, İbrahim'in içinden geçenleri anladığı belli oluyordu. Ama İbrahim, duygularını gizlemek istercesine, gözlerinden yaşlar akıtarak söylendi: "Allah seni başımızdan eksik etmesin yenge! Ben Gazze'den ayrılmak istemiyorum."

Mahmud, cebinden bir deste Ürdün parası çıkararak İbrahim'e uzattı, "Bununla dönem harcını, kayıt parasını, yol masraflarını karşılarsın, ilk fırsatta gidelim, seni Birzeyt Üniversitesi'ne kaydedelim." dedi. İbrahim, kabul etmedi ve Mahmud'un elini geri itti. Annem, "Parayı al, rahat rahat düşün, nereyi istiyorsan oraya kaydol. Biz senin Muhammed'in okuduğu Birzeyt Üniversitesi'ne kaydolmanı istiyoruz. Ama sen özgürsün, en nihayetinde karar verecek olan sensin... Al! Al!" İbrahim elini uzattı ve parayı aldı. Başını önüne eğmişti. İslam Üniversitesi'ne kaydolmaya kesin olarak karar verdiği anlaşılıyordu. Çünkü nereden

baksan, İslam Üniversitesi'nde okumak için gerekli olan para Birzeyt veya başka bir üniversite için gerekli olan paranın yarısı bile etmiyordu.

Aileye yük olmak istememesinin yanında, Gazze'de kalması durumunda ailenin ekonomik yükünü hafifletecek bir işte çalışma imkânını da bulacağını düşünüyordu. Nitekim el-Ezher Lisesi'nin binasına gitti, İslam Üniversitesine kaydoldu, Arap Dili Bölümüne kabul edildi.

Döndüğünde önce bana söyledi. Sonra cebinden bir miktar para çıkarıp bana verdi ve anneme götürmemi istedi. Kendisi annemden utanıyordu. Ama ben parayı almayı kabul etmedim ve şöyle dedim: "Ben senin işine karışmam. Ne diye seninle hükümetin (annemi kast ederek) arasına gireyim! Kendin git ve durumu izah et." "Gel!" dedi. Ben önde o arkada mutfağa girdik. Annem yemek hazırlıyordu. "İbrahim'i tebrik et. İslam Üniversitesi Arap Dili Fakültesi'ne kabul edilmiş." dedim. Annem ona baktı, bir şey söylemeden önce İbrahim, "Allah sana bereket versin. Bu, artan paradır." dedi. Annemin gözleri doldu, hayranlık ve takdirle İbrahim'e baktı. Parayı aldı, sonra ona beş dinar geri verdi ve "Bu parayı harca veya yanında bulunsun, lazım olur." dedi. İbrahim almak istemedi ama annem alması için zorladı. İbrahim parayı aldı ama utancından ölecek gibiydi. Bir yandan söyleniyordu: "Allah seni başımızdan eksik etmesin yenge! Allah senin hayrını arttırsın."

O zamanlar İslam Üniversitesi fazla ilgi görmüyordu. Genellikle başka yerde okuma fırsatı bulamayan el-Ezher Din Enstitüsü'nün öğrencilerinin kayıt yaptırdıkları bir okuldu. el-Ezher Lisesi Gazze'nin otuzuncu caddesi üzerinde yer alıyordu. Din Enstitüsü'nün öğrencileri sabah derse giriyorlardı. Onlar derslerini bitirip evlerine dönünce bu sefer İslam Üniversitesi öğrencileri aynı yerde derse giriyorlardı. Yirmi kadar öğrencisi vardı üniversitenin. Bunlar Şeriat ve Din Usulü fakültelerindeki ilk eğitim yıllarını tamamlamışlardı. On kadar yeni öğrenci de Şeriat, Din Usulü ve Arap Dili fakültelerine alınmıştı.

Her grup enstitünün ayrı bir sınıfına giriyordu. Sonra enstitünün hocalarından biri derslerine giriyor, onları ilgilendiren bir konuya dair dersini veriyordu. İlk gelen hoca oradan çıkınca, başka bir hoca giriyordu. Böylece dört beş ders peş peşe görülüyordu ve liseden gözle görülür bir farkı da olmazdı bu derslerin.

Böyle bir eğitim atmosferine girdi İbrahim. Üniversite veya üniversite ortamı belli olmuyordu. Mahmud'dan dinlediği Mısır üniversitesini veya Muhammed'den duyduğu Birzeyt Üniversitesi'ni çağrıştıran tek bir şey bulunmuyordu. Ama o tek bir kuruş bile olsa aileye yük olmaya hakkının olmadığını düşünüyordu. Onun onurlu şahsiyeti başka türlü davranmasına izin vermiyordu.

Öte yandan pazarda sebze tezgâhında da çalışabilirdi. Çünkü öğleden sonra derse gidiyordu. Dolayısıyla öğleden önce tezgâhta sebze satabilirdi. Ama çok iyi biliyordu ki böyle bir niyetinin olduğunu anneme ve Mahmud'a açıklayacak olsa kıyamet kopacaktı. Bu yüzden annemin canını sıkmayacak, Mahmud'un da duygularını incitmeyecek bir işte çalışmanın yollarını aradı.

Mescitte tanıştığı bir arkadaşı duvar ustasıydı, buna rağmen 48'de işgal edilmiş topraklarda çalışmayı kabul etmiyor ve Gazze'de çalışmaya razı oluyordu. Ücreti işgal topraklarındakinden kat kat az olmasına rağmen. İbrahim, yeni bir iş bulması durumunda kendisinin yanında yardımcı olarak çalışmaya hazır olduğunu söyledi. Öğlene kadar çalışacak, sonra da okuluna gidecekti. Arkadaşı bu öneriyi kabul etti. İbrahim eve geldi ve bir arkadaşının yanında duvarcılık mesleğini öğrenmek istediğini ve bunu geçinmek için yapmadığını söyledi. İbrahim'in bu tasvirine ailenin bir itirazı olamazdı.

Birkaç gün sonra bir evin duvarını yapma işini buldular. İbrahim sabah erkenden işe gitmek üzere, iş elbisesini giymiş olarak evden çıkardı. Eğer çalıştıkları yer yakın olsaydı, işten sonra eve döner ve elbiselerini değiştirir, sonra da üniversiteye giderdi. Şayet çalıştıkları yer uzaksa, okulda giydiği elbiselerini ve kitaplarını da yanına alırdı. Öğlen yer uygun ise elbiselerini değiştirip

okula giderdi. Bazen de iş elbisesiyle okula gider, orada değiştirirdi. Kimi zaman derslere iş elbisesiyle katılmak zorunda kalabiliyordu. Çalıştıkları haftalar boyunca, cuma günleri işe ara verir, cuma namazını kılmak için mescide giderlerdi, sonra da dönüp öğleden sonra kalan işlerini tamamlarlardı. İşinden memnun gibi görünüyordu. İbrahim, kişisel masrafları, ihtiyaçları bakımından kendine yetiyordu. Bir süre sonra iş, ev ve üniversite arasında daha kolay gidip gelmek için bir bisiklet satın aldı. Biraz daha yorulması ve masraf etmesi gerekiyordu.

İşgal edilmiş topraklarda hayat düzeyinin geliştiği gözle görülüyordu. Farklı siyasal ve ideolojik gruplar değişik meslek odalarında örgütlenerek daha belirgin hale gelmişlerdi. Mühendisler Odası'nda belli başlı üç siyasal grup kümelenmişti. el-Fetih, Solcular ve İslamcılar. Ağabeyim Mahmud odadaki Fetihçi üyelerden biriydi. O ve arkadaşları Yönetim Kurulu Heyeti'nin belirleneceği seçimlerde başarılı bir sonuç almak için belli bir program dahilinde çalışıyorlardı. Diğer grupların mensubu üyeler de onlar gibiydi. Aynı durum Tabipler Odası ve Avukatlar Barosu için de geçerliydi.

Odalar ve derneklerdeki rekabet alabildiğine sert geçiyordu. Her grup kendi aralarında temsilciler tespit etmiş, arkadaşlarının evlerini, iş yerlerini ziyaret ederek, onları seçimlerde oy kullanmaya ve elbette kendilerine oy vermeye ikna etmek için yoğun çaba sarf ediyorlardı.

Bazen iki grup üçüncü gruba karşı ittifak kurarak yönetim kurulunu birlikte oluşturmaya çalışıyorlardı. Oda seçimleri ile ilgili olarak solcular daha eski ve deneyimli oldukları için kolayca organize olabiliyorlardı. Çoğu kere el-Fetih, solcuları yenilgiye uğratmak için İslamcılarla ittifaka giderdi.

O günlerin en fazla öne çıkan meselesi, Gazze Kızılay'ında yapılacak seçimlerdi. Solcular burada son derece güçlü ve örgütlüydüler. Bu nedenle el-Fetih ve İslamcılar, solcuları geriletip yenmek için ittifak yapmak zorunda kalmışlardı. Gruplar arasında sert tartışmalar, kavgalar oluyordu ve İslamcılar, Gazze

İslam Üniversitesi'nde kalabalık kitleleri organize edip bu tür çatışmalara sevk edebiliyorlardı. İslamcıların kitlesel güçleri son dönemlerde gözle görülür bir hal almıştı.

Ağabeyim Mahmud, el-Fetih listesinde Mühendisler Odası seçimlerine katılıyordu. Seçimleri kazanmak için mühendisler arasında yaptıkları çalışmalardaki en büyük pay onlara aitti. İki veya üç günde bir toplanır, mühendislerin isimlerini listeler halinde yazar, onlarla kurulan ilişkilerin sonuçlarını kaydeder ve meseleyi ele alacak kurula değerlendirmelerini iletirlerdi. Sonra daha fazla taraftar bulmak için yeniden faaliyetlere başlarlardı. Derken seçimlerin yapılacağı gün gelip çattı. Çok kişi seçimlere katılmakta tereddüt eden bazı mühendisleri sandıkların başına getirmek için özel arabalarını komitelerin emrine vermişti. Aynı durum Tabipler Odası, Mühendisler Odası ve diğer meslek odaları seçimleri için de geçerliydi.

İslamcıların faaliyetlerini, özellikle üniversiteli kız öğrenciler ve genel olarak da liselerdeki erkek öğrenciler üzerinde yoğunlaştırdıkları belli oluyordu. Batı Şeria'daki, işgal edilmiş topraklardaki bütün üniversite ve enstitülerde gençlerle ilgili yaptıkları bütün kültürel, sportif ve sosyal faaliyetlerin hedefi gençleri bir araya getirmek, bilinçlendirmek, düşünce ve inanç bakımında donatmaktı.

Şeyh Ahmed, Gazze'deki öğrenci faaliyetlerini bizzat kendisi kontrol ediyordu. İslam Üniversitesi'nde faaliyetler yürüten bazı öğrencileri çağırır, onlardan öğrencilerin durumunu öğrenir ve haftada bir gün toplantılara gelmelerini isterdi. Bunlar da yakın gördükleri başka öğrencileri de bu toplantılara getirirlerdi. Bu toplantılarda üniversitedeki İslamcı öğrencileri ilgilendiren meseleleri tartışır, yapılacak seçimleri konuşur ve sıradan öğrencilere yaklaşmak ve onları İslamcı kadroları destekleyecek konuma getirmek için nasıl bir yöntem takip edeceklerini belirlemeye çalışırlardı.

Seçimler tamamlandı ve istenen başarı ilde edildi. Bundan sonra İslamcılar için liselerde faaliyetlerde bulunma süreci

başlamıştı. İslam Üniversitesi'ne veya başka üniversitelere gidecek olan öğrencileri etkileyecek bir atmosfer oluşturmak gerekiyordu. Bu takdirde İslami akımlar bayrağı altında bilinçlenme sürecine hazır olabilirlerdi. Böylece sonraki aşamada İslami eylem yükünü omuzlayacaklardı.

İbrahim, o dönem üniversitede aktif olan öğrencilerden biriydi. Şeyh Ahmed ona ve diğer bazı öğrencilere çok güveniyordu. Seçimlerde başarıyla çıkan öğrenci birliğindeki İslamcı grubun meclis üyelerinden biriydi. Bütün vaktini sabahleyin birkaç kuruş para kazanmaya, öğleden sonra derslerine ve akşam saatlerinde de İslami faaliyetlere katılmaya ayırmıştı. İbrahim, ciddiyetle çalışmanın, faaliyetlere katılmanın parlayan bir örneğiydi. Gece olup eve geldiğinde akşam yemeğini yedikten sonra oturur derslerini çalışır veya başka kitaplar okurdu. Normal bir uyku uyuduğu pek nadirdi. Çoğu kere kitabı elindeyken uyuyakalırdı. Ben de kalkar, kitabını elinden alıp yanına koyar, sonra da üzerini örterdim. Ona duyduğum saygı ve takdir biraz daha artardı... Onu böyle görünce lise son sınıftaki derslerime yönelik ilgim de artmıştı.

Muhammed, Birzeyt Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ndeki derslerine girmek için her gün hatırı sayılır bir mesafe kat etmek zorundaydı. Ramallah'ta kaldığı ev uygun değildi. Bu yüzden Birzeyt'te bir ev bulmak için çok uğraştı. İslamcı akıma mensup bir grup gençle zor da olsa böyle bir ev bulabildi. Lüks bir evin alt katında bulunan ve bir cephesi üçüncü caddeye bakan bu üç odalı evde Muhammed beş arkadaşıyla birlikte kalmaya başladı.

Bu ev Ramallah'ta kaldığı evden tamamen farklıydı. Ev arkadaşlarının tamamı İslami cemaate mensup dindar gençlerdi. Evleri, eğitim yılının başından itibaren İslamcıların faaliyetlerinin bir tür karargâhı haline gelmişti. İslamcı akımın mensuplarının çoğu sık sık bu eve gelir, toplantılarını burada gerçekleştirir, planlarını ve üniversitedeki öğrenci faaliyetlerini burada hazırlarlardı.

Faaliyetlere öncülük etme hususunda Muhammed'in belirgin bir rolü vardı. İstemediği halde İslamcı hareketi destekleyen üniversitedeki kız öğrencilerini organize etme işi ona düşmüştü. Bazı kız öğrenciler tesettüre girmişlerdi. Bu olay, tesettürlü kız öğrencilerin görülmeye başlaması Birzeyt Üniversitesi açısından bir tür stratejik dönüşüm mesabesindeydi. Muhammed, bu kızları mutlaka grup halinde çağırırdı. Onlar da ikişerli üçerli gruplar halinde Muhammed ve arkadaşlarıyla konuşmaya gelirlerdi. Üniversite kampüsünün bir meydanında ya da bir kantinde oturup konuşurlardı. Muhammed ve arkadaşları bakışlarını yere indirerek kızlarla konuşur, kızlar da başlarını kaldırıp onlara bakmazlardı. Bu şekilde kız öğrencilerle birlikte faaliyetlerini organize eder ve üniversitedeki çalışmaların planlanmasını gerçekleştirirlerdi.

Üniversitelerdeki öğrenci faaliyetleri doğal olarak sadece bir üniversiteyle sınırlı değildi. Bilakis faaliyetler, öğrenci eğilimleri ve dernekleri bağlamında alabildiğine geniş kapsamlı yürütülüyordu. Dolayısıyla her üniversitenin bünyesindeki herhangi bir düşünsel akım, başka üniversite ve enstitülerdeki benzerleriyle tabii bir ilişki kurma gereğini duyardı. Mesela Birzeyt'teki el-Fetih mensubu öğrenciler, Nacah ve diğer üniversitelerdeki arkadaşlarıyla her zaman temas halinde olurlardı.

Aynı durum İslamcı öğrenciler için de geçerliydi. Çok kere bu akıma mensup olup Nacah Üniversitesi'nde okuyan bir grup, Birzeyt'teki arkadaşlarını ziyaret ederdi, tabi Birzeyt'tekiler de onları ziyarete gelirlerdi. Bu ziyaretlerde deneyimlerini veya öğütlerini birbirlerine aktarır, ortak faaliyet için organize olurlardı. Henüz küçük, yeni ve faaliyetleri de son derece kısıtlı olmasına rağmen İslam Üniversitesi öğrencileri de bu alanda birtakım faaliyetler gerçekleştiriyorlardı. Nitekim bu çerçevede organize edilmiş çeşitli faaliyetler münasebetiyle Muhammed ve İbrahim karşılaşabiliyorlardı.

Birzeyt Üniversitesinde okuyan öğrenci aktivistler çoğu zaman Nablus'taki en-Nacah el-Vatani Üniversitesini ziyaret

ederlerdi. Nacah Üniversitesi Birzeyt Üniversitesi kadar liberal değildi. Ama Gazze şehrindeki normal muhafazakâr ortamdan onlarca kere daha fazla liberal olduğunu söyleyebiliriz. Gazze'nin bu muhafazakârlığı İslamcı akımın etkin olmaya başlamasından önce de söz konusuydu. Belki de bu yüzden İslamcı fikirler, başka bölgelerden çok daha etkin ve belirleyici olmaya başlamıştı.

Sözünü ettiğimiz liberallik ve muhafazakârlık bağlamında el-Halil Üniversitesi, Nablus ile Gazze üniversiteleri arasında bir yerde duruyordu. Gazze'den daha az ama Nacah Üniversitesine göre daha muhafazakâr sayılırdı. Bu tür öğrenci faaliyetleri, görünür bir takipten, işgal istihbaratının sıkıştırmalarından uzak görünüyordu. Bir tür kontrol, izleme mutlaka vardı, ama görünürde bir şey yoktu. Öğrenciler kolayca faaliyetlerini yürütüyor, çalışmalarını hiçbir sınırlandırma, özel bir engelleme olmadan yapabiliyorlardı. Öğrenci gruplarının kendi aralarında akımlar ve eğilimler çerçevesindeki ideolojik çatışmalarının, rekabetlerinin işgalciler üzerinde bir etkisinin olmadığı anlaşılıyordu.

Bazı ulusal münasebetlerin yıldönümlerinde veya özel hadiselerde işgal güçleri birtakım bilgilere ulaşmışlarsa veya üniversitelerde birtakım hadiseler olmasından kuşkulanmışlarsa, o zaman öğrencilerin üniversitelere girişlerini yasaklar, yollara barikatlar kurarlardı. Öğrencileri dönmeye zorlar ve üniversiteleri büyük bir kuvvetle kuşatarak içerideki öğrencilerin de dışarı çıkmalarını önlerlerdi. Bu şekilde kavga, çatışma ve protestoları civar bölgelere taşmasının önüne geçerlerdi. Bu esnada öğrenciler ile askerler arasında bazı sorunlar yaşanırdı. Öğrenciler askerleri taşa tutarak ulusal sloganlar atar, afişler taşırken, askerler de onların üzerine göz yaşartıcı bomba atarak havaya ateş açar, onları dağıtmaya çalışırlardı. Bazen de doğrudan ayaklarına ateş ederlerdi. Kimi zaman askerlerle öğrenciler arasında arbede çıkar ve akabinde bazı öğrenciler tutuklanırdı. Kimisi bir süre gözaltına alınır, kimisi de uzun olmayan bir süre tutuklu kalırdı ve sonra hayat normal seyrine devam ederdi.

Amcamın oğlu İbrahim'in ders verdiği Karmel Lisesi'nin öğrenci temsilcileri Kudüs'e, Filistin'in içindeki diğer bazı turistik bölgelere bir gezi düzenlemişti. Geziye katılmak isteyenler adlarını yazdırıyor ve gezi masrafları ve vergiler için bir miktar para yatırıyorlardı.

Öğrenci temsilcilerinden biri bana gelip geziye katılmamı önerdi. Düşüneceğimi ve kendisine cevabımı ileteceğimi söyledim. Akşam evde İbrahim, geziye katılmaktan kaçınmamam gerektiğini ve eğer Gazze Şeridi'nin dışına çıkma, Batı Şeria'yı, Kudüs'ü ve 1948'de işgal edilmiş toprakları görme ve ülkemizi tanıma imkânını sunan bu fırsatı kaçırırsam yazık etmiş olacağımı söyledi. Ardından, "Eğer gezi masraflarıyla ilgili bir problemin varsa, ben senin yerine ödeyebilirim." dedi.

Gülümsedim ve "Maddi durumum buna müsait, problem gezi harçlarıyla ilgili değil. Prensip olarak böyle bir geziye katılmanın doğru olup olmamasıyla ilgilidir." dedim. Geziye katılmam için beni zorladı, ben de katılacağıma söz verdim.

Ertesi gün adımı yazdırdım, okul temsilcisine gezi harcını ödedim. Cuma günü erken saatlerde yola çıkmaya hazırlandık. Hepimiz okulun önünde toplanmıştık. Her birimizin elinde iki günlük yiyeceğimizin olduğu bir torba vardı. İbrahim'in de bizimle birlikte geziye katılacağını biliyordum. Gezinin asıl organizatörü oydu çünkü. İbrahim otobüsün içinde sefer duasını okuyor, biz de tekrar ediyorduk: "Yüzmesi (hareket etmesi) de demir atması (durması) da Allah'ın adıyladır. Bunu emrimize veren Allah noksanlıklardan münezzehtir, yoksa biz buna güç yetiremezdik. Ve biz şüphesiz Rabbimize döndürüleceğiz. Allah'ım! Bu yolculuğumuzda senden iyilik ve takva, seni bizden hoşnut kılacak ameller diliyoruz."

Bir bölgeden, savaşta yıkılmış veya Yahudilerin Arapların izini yok etmek için yerle bir ettiği Filistinlilere ait bir köyün veya beldenin harabelerinin yanından geçtiğimiz zaman İbrahim veya başka bir genç durur, oraları bize tanıtır, "Şu gördüğünüz şunun yeri veya izidir." derdi. "Bu gördüğünüz Askalan

şehrinin harabeleridir. Bakın şurası okulun kalıntısı. Bunlar da bazı evlerin yıkıntıları..." diye açıklarlardı. İlk olarak yüksekçe, dümdüz ve güzel bir tepede mola verdik. Tepenin üstünde Hristiyanlara ait bir kilise vardı. Otobüsten indik ve İbrahim, günümüzde Deyru'l-Letran adı verilen bu mekânı anlatmaya başladı. "Ebu Ubeyde b. Cerrah'ın liderliğinde Filistin'i fetheden İslam ordusunun girdiği meşhur Amvas Savaşı burada olmuştu.", dedi.

Savaşın ayrıntılarını ve bu savaşta şehit düşen çok sayıdaki sahabeleri anlatmaya devam eden İbrahim eğildi ve yerden rengi kırmızıya çalan bir avuç toprak aldı ve şöyle dedi: "Bu toprak, Resulullah'ın (s.a.v.) ashabının kanıyla sulandığının şahididir." Gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Derin bir sessizlik çöktü dinleyenlerin üzerine. Yalnızca bir serçenin ötüşü, rüzgârda sallanan bir yaprağın hışırtısı duyulabiliyordu. Sonra şöyle devam etti: "Resulullah'ın (s.a.v.) ashabının tertemiz kanlarıyla suladıkları bu toprak bizim toprağımızdır. Bu arazi bizim arazimizdir. Bu toprakların tekrar özgürlüğüne kavuşması için yeniden Resulullah'ın (s.a.v.) izinden gidenlerin tertemiz kanlarıyla sulanması gerekiyor."

Özellikle ben, İbrahim'den bu sözleri duyduğum için dehşet içindeydim. Evde, özellikle annemin yanında sağır, dilsiz gibi duran İbrahim, düşüncesini en güzel, en akıcı şekilde ifade eden etkili bir hatip gibi konuşuyordu! Ayrıca yanından, içinden geçtiğimiz bütün yerlere ilişkin nice detaylı bilgilere sahipti. Gözümde gittikçe büyüyordu, ona duyduğum saygı daha da artıyordu.

Otobüs yeniden yola koyuldu, mesafeler kat etmeye başladı. İbrahim'in arkadaşı bir dağın tepesini göstererek "Deyr Yasin köyü şu dağın tepesindedir.", dedi. Sonra köyde gerçekleştirilen ve bütün dünyada duyulan ve Yahudilerin Filistin halkına uyguladıkları zorbalığın, zulmün sembolü haline gelen katliamı anlattı. Kısa bir süre sonra Kudüs'e, Mescid-i Aksa'nın duvarlarına, eski şehrin surlarına ulaştık. Kudüs'ün caddelerinde yaya dolaştık. Eski Kudüs'ün çarşıları, sokakları, dünyanın her tarafından gelen mallarla, özellikle ahşap hediyelik eşyalarla doluydu. Her

köşe başında birkaç işgalci asker duruyordu. Bu sınır muhafızlarının ellerinde tüfekleri vardı ve duran, hareket eden her şeyi gözlüyorlardı.

Mübarek Mescid-i Aksa'nın kapılarından birine yaklaştık. Kapıda kalabalık bir muhafız birliği vardı. Bütün ziyaretçilerin üzerini arıyor, kimliklerini kontrol ediyorlardı. Belgelerdeki kimlik numaralarını yazıyorlardı. Kimliklerimizin numaralarını yazdıktan sonra Mescid-i Aksa'ya girdik. Kur'an-ı Kerim okuyan bir şeyhin sesi hoparlörden duyuluyordu.

Mübarek Kubbetu's-Sahra göz alıcı renkleriyle bir tepeciğin üzerinde parıldıyordu. Taş merdivenlerle çıkılıyordu oraya. Merdiveni çıktıktan sonra mübarek Mescid-i Aksa'nın kapısına vardık. Ayakkabılarımı elime alıp mescitte ilk adımlarımı atarken bir huşu, bir ürperti sardı bedenimi. İki rekât tahiyyatu'l-mescid (mescidi selamlama) namazını kılıp cuma hutbesini dinlemek üzere beklemeye başladık. Hoca minbere çıktı ve hutbeyi okumaya başladı. Hutbede, Gazze'deki hocaların okuduklarından farklı ya da yeni bir şey yoktu. Sonra cuma namazını, sünnetlerini kıldık. Ardından insanlar mescitten çıkmaya başladılar.

Yeniden toplandık ve Kubbetu's-Sahra mescidinin merdivenlerini çıktık. İbrahim, bu mescidi ve Peygamberimizin (s.a.v) üzerine basarak İsra ve miraç yolculuğunda göklere yükselişini anlatmaya başladı. İsra'nın (gece yolculuğu) Mekke'den Kudüs'e, miracın (göğe yükseliş) ise Kudüs'ten gökteki Sidretu'l-Münteha'ya doğru gerçekleştiğini söyledi. Ardından Kudüs'ün göğe yükseliş yarışında temel duraklardan biri olduğuna ilişkin bir değerlendirmede bulundu.

Hiç kuşkusuz Peygamberimizin (s.a.v.) doğrudan doğruya Mekke'den göğe yükseltilmesi mümkündü. Ama yüce Allah'ın hikmeti bu yolculuğun Kudüs'ten geçmesini gerektirdi. Bundan maksat, Kudüs'ün özellikle akideleri, dinleri ve semaya yükseliş yolları açısından ne kadar önemli olduğunu Müslümanlara göstermekti. İbrahim, durmadan, Resulullah'ın (s.a.v.) buradan, Kudüs'ten göğe yükseldiğini tekrar ediyordu. Bedenimi bir

ürperti bürümüştü, bir titreme almıştı beni ve yanımda duranlardan gizleyemiyordum ki onlar da aynı duyguları yaşıyorlardı. Gazze'de kamplarda yaşayan bizler ilk defa Kudüs'ü ziyaret ediyorduk. Kudüs daha önce zihnimizde sadece bir isimden ibaretti. Kuşkusuz o haliyle de ismini duyduğumuz zaman belli bir etki hissediyorduk. Ama bugün bu mukaddes mekândayız. İşgal askerleri tarafından kuşatılmış vaziyette. İşgalciler dilediklerinin mescide girmesine izin veriyor, dilediklerinin girişini de engelliyorlar. İslam ümmeti, Arap âlemi milyonlarca nüfusu, büyük zenginlikleri, görkemli ordularıyla Kudüs'ü kurtarmaktan, bu alçak, melun çetelerin elinden alıp özgürleştirmekten acizdirler.

O andan itibaren bu kavganın, bu savaşın daha önce kavradığımız, bir bilinç olarak taşıdığımız anlamından öte bambaşka bir boyutunun olduğunu çok iyi anlamıştık. Bu, sırf bir toprak, salt bu topraklardan kovulmuş bir halkın haklı savaşı değildi. Bu, bir akide ve din savaşıydı. Bir medeniyet, bir tarih ve bir varoluş mücadelesiydi. İbrahim ve bu geziyi planlayanlar bu anlamın yüreklerimizde kök salması hususunda başarılı olmuşlardı. Bu duygular ve hatıralar içinde dolaşıyorken İbrahim'in, otobüse doğru gitmemiz gerektiğini hatırlatan sesiyle kendimize geldik. el-Halil şehrine gidecektik. Orada Hz. İbrahim'in harem-i şerifini ziyaret edecektik. Birkaç kez daha seslendi. Derken kapıya doğru yöneldik. Ayaklarımız yerden kopmak istemiyor gibiydi. Mekânın ürpertisi, heybeti, kutsiyeti, insanın içinde uyandırdığı manevi duygular, insanın bilerek, isteyerek ayrılmasını zorlaştırıyordu. Hep kalmak istiyordu insan.

Otobüse doğru yol alırken İbrahim'in, Selahaddin'in Kudüs'ü kurtarmadan yıllar önce yaptırdığı ve bir teşvik edici, motive edici güç olsun diye önüne koyduğu, Kudüs'ü haçlılardan kurtardıktan sonra da Mescid-i Aksa'ya koyduğu, ama Yahudilerin pis ellerinin 1968 yılında yaktıkları minberi aklımdan çıkmıyordu. Kendi kendime soruyordum: "Bu zamanın da bir Selahaddin'i olacak mı acaba?"

Otobüs bizi el-Halil'e götürüyordu. Yolda Beytcala, Beytlahm ve Duheyşe kampından geçtik. Duheyşe kampı son derece sıkışık, evleri basit ve bitişikti. İbrahim, burası Duheyşe kampıdır dedikten sonra başka bir yeri gösterdi. Boş bir arazide bir çadır ve çadırı koruyan onlarca asker. Dedi ki: el-Halil yerleşimcilerinin ileri gelenlerinden biri olan Haham "Moşe Lifencer" burada protesto amacıyla kalıyor. Yerleşimcileri, el-Halil'e giderken kampın gençlerinin gece gündüz attıkları taşlardan korumaktan aciz kalan işgal kuvvetlerini protesto ediyor. Daha sonra el-Arub kampından geçtik. Bir süre sonra da el-Halil'e vardık.

Eski şehrin merkezine ulaştığımızda adeta işgal kuvvetlerinin bir kampı gibiydi. Yüzlerce asker etrafa dağılmış vaziyetteydi. Onlarca askeri araç hassas noktalarda hareket halindeydi. Bazı bölgeler ve binalar tel örgülerle çevrilmişti.

Yetmişli yılların ortalarından beri Yahudi yerleşimciler eski şehrin bazı binalarına, bölgelerine el koyuyor, sahiplerini kovarak oralara yerleşiyorlar. Onlarca asker de onları koruyor. Ardından yeni binalar yapmaya, eski olanları onarmaya, şehrin Arap kimliğini değiştirmeye başlıyorlar. Her gün yeni bir binaya, mekâna el koyuyorlar, askerler de onları himaye ediyordu.

Otobüsümüz Hz. İbrahim'in mübarek haremine ulaştı. Kalabalık bir askeri birlik bölgeye yerleşmişti. Arap ziyaretçilerin kimliklerine bakıyor, onları bekletiyorlardı. Buna karşılık Yahudiler ve yabancı ziyaretçiler gayet rahat bir şekilde hareket ediyor, kolaylıkla dolaşıyor, uzun taş merdivenleri çıkıyorlardı. Sonra biz de uzun bir geçidi kat ettik. Yanımızda büyük bir meydan vardı. Namaz için halılar serilmişti. Yanımızdaki bu alana girdik, oradan haremin asıl mescidinin ortasına vardık. Mescidin başka bir tarafında namaz için ayrılmış iki bölme daha vardı. Orada birkaç mezar vardı, tarihi bazı şahsiyetlerin isimleri yazılıydı üzerlerinde: İbrahim, İshak, Sare, Yusuf (Selam üzerlerine olsun) gibi. Kabirler yeşil kumaşlarla örtülüydü. Mescitte akşam namazını kıldık. İçinde bir müddet dolaştık, duvarlarını incelemeye, tarihi özelliklerini öğrenmeye çalıştık. Sonra mescitten

çıktık. Kapının yanındaki satıcıdan muhallebi, kamerdin (kaysı suyu), kuru üzüm, kuru incir satın aldık. Sonra otobüsümüz Gazze'ye doğru yola çıktı.

Herkes rivayetlerde geçen meşhur akşam duasını okuyordu. "Biz akşamladık ve mülkün Allah'a ait olduğu anlaşıldı. Allah'a hamdolsun... Müşriklerden değiliz." Dilimizden dökülen toplu dua sesleri her tarafı kaplamışken, her birimiz koltuğunda adeta kendinden geçmişti. Kelimeler dudaklarımızdan çıkarken bildiğimiz, alıştığımız anlamlardan farklı anlamlar yüklenmişlerdi. Özellikle Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ve atamız İbrahim'in (a.s.) adı geçerken tüylerimiz diken diken oluyordu. Bu seyahatten sonra artık kelimelerin bambaşka anlamları, daha önce hissetmediğimiz etkileri vardı. O gün namazlarımı devamlı kılmaya ve bir daha terk etmemeye karar verdim. Bu arada düz lisenin bitirme sınavlarına hazırlanmam gerekiyordu. Sınavlara sadece iki buçuk ay vardı ve benim makul bir dereceyle mezun olmam gerekiyordu.

On Beşinci Bölüm

Seksenli yılların birinci yarısında Filistin düzeyinde birçok değişiklikler yaşandı. Ahlaki yapımız ve hayat tarzımızda da birçok değişikliğe tanık oluyorduk.

Lise eğitimimi tamamladım ve Gazze'deki İslam Üniversitesi'ne girmeye karar verdim. Tabi, ağabeyim Mahmud'un "Niçin?", "O da üniversite mi?", "Lise bile değil!" şeklindeki itirazlarına rağmen. Ağabeyim Hasan, orada eğitimimi sürdürmem hususunda beni destekliyordu. İbrahim zaten onaylıyordu. Annem, benim güçlü isteğim karşısında inadından vazgeçti. Mahmud'dan da karışmamasını, meseleyi benim tercihime bırakmasını istedi. Neticede mesele beni ilgilendiriyordu. Bu konuda karar verecek olan bendim. Mahmud, yutkundu, öfkelendi ve hoşnut olmayarak da olsa sesini çıkarmadı.

İslam Üniversitesine kaydımı yaptım. Edebiyat Fakültesine kabul ettiler. Büyük bir heyecanla yeni ders yılının, derslerin başlamasını bekledim. Çok heyecanlıydım, çünkü özellikle bu sene üniversitede gözle görülür gelişmelerin olacağına ilişkin haberler alıyorduk. Mesela bu sene beş yüz kadar erkek ve kız öğrenci alınacağı, üniversitenin doktorasını yapmış bir rektör tarafından yönetileceği, bunun yanında doktora sahibi hocaların derslere girecekleri ve ayrıca üniversitenin kendi binasına taşınacağı söyleniyordu.

İbrahim, yaz boyunca arkadaşı ile birlikte duvar ustalığı işine devam etti. İyi para kazanmıştı. Bununla da kalmamış, artık becerikli bir duvar ustası olmuştu. Mesleği arkadaşından

öğrenmişti. Artık ortak çalışıyorlardı. Bir de yardımcı tutmuşlardı. O günden sonra inşaat işlerinde taşeronluk yapıyorlardı. İbrahim'in özgüveni onu başarılı bir adam yapmıştı.

Ağabeylerim Mahmud ve Hasan'ın her birinin birer çocukları dünyaya geldi. Ablam Fatıma'nın da bir çocuğu olmuştu. Hasan, kendi torna tesviye atölyesini açmaya karar verdi. Nitekim bir dükkân kiraladı ve torna ve tesviye atölyesi için gerekli olan malzemeleri satın almaya başladı. Yeterince parası vardı. Muhammed de Birzeyt Üniversitesi'ndeki (Kimya Bölümü) eğitiminde son derece başarılıydı. Bütün sınıfları üstün başarıyla geçiyordu. Artık üniversiteye eğitim harcı vermiyordu. Çünkü üniversite başarılı öğrencilerin eğitim masraflarını karşılıyordu. Sadece bazı önemli şeylere harcayacağı paraya ihtiyacı vardı.

Eğitim yılı başladıktan sonra el-Ezher Din Enstitüsü'nün binasına devam ettik. Ama üniversitenin gelişmesine dair duyduklarımızın çoğu da peyderpey gerçekleşiyordu. Mesela üniversiteye kabul edilecek öğrencilerin sayısı ile ilgili olarak söylenenler doğruydu. Doktorasını yapmış bir hoca rektör olmuştu. Derslere girmek üzere doktora sahibi başka hocalar da gelmişlerdi. Beri tarafta uzun zaman önce üniversiteye tahsis edilen binanın tamamlanmasına da çalışılıyordu.

Bütün bunlar üniversitenin gerçekten bir üniversite olacağının işaretleriydi. Gelişmeler bunu gösteriyordu ve biz de öğrenciler olarak geleceğimize daha güvenle bakıyorduk. Ama hâlâ öğleden sonra enstitünün sınıflarında ders görüyorduk. Erkek öğrenciler el-Ezher Lisesi'nin erkek öğrencilerine ait bölümde, kızlar da lisenin kız bölümünde derslere giriyorlardı.

Başladığımız ders yılı bizim için hazırlık niteliğindeydi. Çünkü gördüğümüz ders konuları düz lisedeki müfredat düzeyindeydi. Bu dersleri el-Ezher Lisesi'nin öğrencileriyle birlikte görüyorduk. Yani bütün konular, genellikle dini olmak üzere teorikti. Bu dersleri bazı şeyhler, birtakım giriş niteliğindeki ilmi konularla birlikte veriyorlardı. Bu dersler de alabildiğine az zaman alıyordu. Bu yüzden dersleri ciddiye alma, çalışma

isteğimiz son derece sınırlıydı. Senenin büyük kısmı oyun, eğlence, farklı siyasal eğilimlere sahip öğrenciler arasında yaşanan fikir tartışmalarıyla geçti diyebilirim. İslam düşüncesine bağlı öğrencilerin diğer siyasal eğilimlere mensup öğrencilerden daha fazla oldukları açıktı. En örgütlüleri, fikirlerini ifade etme hususunda en güçlüleri ve başka öğrencilerle temas kurma açısından da en başarılıları onlardı.

el-Fetih hareketine bağlı gençler daha zayıftılar. Ancak güçlerini artırmak, daha iyi ve etkin bir düzeye gelmek için yoğun çaba içindeydiler. Solcu öğrenciler ise basbayağı azınlıktılar. Sesleri hemen hemen hiç çıkmıyordu. İçine kapanık küçük bir gruptu. Hareketleri de son derece sınırlıydı.

Ders yılının başlamasından bir ay sonra, üniversite öğrenci faaliyetleri ve eylemleriyle adeta çalkalanıyordu. Herkes yakınlarda yapılacak öğrenci birliği seçimlerine hazırlanıyordu. Aynı zamanda kız öğrencilerinin temsilcilerinin belirleneceği paralel bir seçim daha vardı. Bu yüzden bütün akımların en aktif temsilcileri yeni öğrencileri etkilemek, yanlarına çekmek, onları kendi çevrelerine katmak için yoğun bir faaliyet yürütüyorlardı.

Kafeteryanın küçük salonu, masalar harıl harıl tartışanlarla dolup taşıyordu. Her masada birileri ya düşüncelerini anlatıyor ya da karşı tarafı eleştiriyordu. Günler sonra İslamcı grubun aktif temsilcileri arasında bir sorun olduğunu fark ettik. Çünkü büyük çoğunluğu, eski temsilcilerinden ayrı çalışıyordu. Kızılay seçimleri ile ilgili olayların ve çatışmaların gerisindeki sebep olarak görüyorlardı eski temsilciyi.

Birkaç gün sonra, eski temsilcinin gruptan tamamen ayrıldığını, kendi listesiyle seçimlere gireceğini, grubun da ayrı bir listeyle seçime gireceğini, el-Fetih ve solculardan oluşan ulusal güçlerin de birlikte hareket edeceklerini, üçüncü bir listeyle seçime gireceklerini öğrendik. Tartışmaların şiddeti biraz daha artmıştı. Bildiriler dağıtılıyor, duvarlara dövizler asılıyordu. Ulusal güçler daha çok "Ebu Ammar"ın fotoğraflarını asıyorlardı duvarlara.

Her listede on bir kişinin isimleri ve sloganları yer alıyordu. Gruplar listelerini sempatizanlarına ve destekçilerine dağıtırlardı. İslamcı grubun en aktiflerinden biri İbrahim'di. Ben, kendimi İslamcı olarak görmüyordum. Destekçileri de sayılmazdım. Ama seçimlerde amcamın oğluna ve listesine oy vermekten başka bir seçeneğim yoktu. Çünkü ortak bir hayatımız vardı ve ben onun kişiliğini çok beğeniyordum. Bunlar da ona muhalif bir tutum takınmama engeldi. Ayrıca kendimi el-Fetih'e yakın hissediyordum. Bir kere sembolleşmişti, feda eylemlerinde ve silahlı direnişte önemli bir role sahipti.

Oy verme günü, benim ve benim gibi birçok kişi açısından ilk defa yaşadığımız bir tecrübe olacaktı. Uzun bir kuyruk oluşturmuştuk. Herkes kimliğini elinde taşıyordu. Oy verme işlemlerinin başlamasından önce kontrol komitesine gösteriyorduk. Ardından içeri giriyor, ismimizi listede işaretliyor, sonra oy sandığının konulduğu masanın önüne gidip tercih ettiğimiz listeyi katlayıp denetleme komitesinin gözleri önünde sandığa atıyorduk. Denetleyiciler üniversite çalışanlarından oluşuyorlardı. Müşahitler ise seçime giren listelerin taraftarlarındandı. İbrahim, kendi listesinin müşahidiydi.

Oy verilen salonun çıkış kapısından dışarı çıkarken meydanın bir köşesinde bir kargaşa olduğunu fark ettim. Neler olup bittiğini anlamak için o tarafa doğru gittim. el-Fetih üyelerinden biri, İslamcıların "Ebu Ammar"ın posterini parçalayıp çiğnediklerini söylüyordu. Hiç kuşkusuz bu olayın bazılarının üzerinde olumsuz bir etki bırakması muhakkaktı. Bazıları, İslamcıların listesine oy verme kararını bile değiştirebilirlerdi.

Oy verme işlemi tamamlandıktan sonra, sıra oyların sayılmasına geldi. Seçim sonuçlarına ilişkin ilk haberleri duymaya başlamıştık. Bazen İslamcıların listesinin, bazen ulusal birlik listesinin önde olduğu söyleniyordu. İbrahim'i ve seçim sonuçlarını beklemek üzere üniversitede kaldım. Gece saat on bir sularında öğrenci işleri başkanı çıkıp sonuçları ilan etti. İslamcılar açık ara kazanmışlardı. Ulusal grubun da önünde olan bağımsız

listeye büyük fark atmışlardı. Ben ve İbrahim gece vakti eve döndük. İbrahim mutluluğun zirvesindeydi. Annem de onu beklerken sıkıntının zirvelerinde dolaşıyordu. Eve vardığımızda anneme oy verdikten sonra dışarıya çıktığım zaman yaşanan hadiseyi anlattım. Annem hemen İbrahim'e sordu: "Sizin adamlarınızdan biri "Ebu Ammar"ın posterini mi parçalamış? Sonra da üzerine mi basmış? Bu doğru mu?" İbrahim, kesin bir dille reddetti. Meseleyi araştırdıklarını ve böyle bir olayın yaşanmadığını tespit ettiklerini söyledi. Kanaatimize göre bu, son anda İslamcıların oylarını azaltmak için ulusal birlik grubunun propagandasından başka bir şey değildir, diye ekledi. Ben şahsen, hiç düşünmeden İbrahim'e hak verdim. Çünkü onu her zaman doğru sözlü biri olarak gördüm. Bir kere bile yalan söylediğine şahit olmadım. Ama acaba İbrahim'in bu meseleyi sorduğu kişiler ona doğru söylemişler miydi, işte bundan emin değildim.

Lübnan'da iç savaş çıkmış, Filistin direnişi de bu savaşın belli başlı taraflarından biri haline gelmişti. Buna rağmen Lübnan'daki Filistin direnişi hâlâ güçlüydü ve hâlâ İsrail için bir endişe kaynağıydı. Direnişin savaşçıları, zaman zaman işgal edilmiş Filistin'in kuzeyindeki Yahudi yerleşim yerlerine, özellikle Kiryat Şamuni köyüne Katyuşa füzeleri atıyorlardı. Başbakan Menahem Begin ve Savunma Bakanı Şaron başkanlığındaki İsrail hükümeti, Avrupa'da tanınmış İsrail vatandaşlarından birine (İsrail'in Londra Büyükelçisi Şlomo Argov) yönelik suikastı bahane ederek Lübnan sınırına asker sevk etmişti. Tabi Lübnan'da da tepkiler, protestolar başlamıştı.

Bazıları, bu sevkiyatın, katyuşa saldırılarını önlemek maksadıyla birkaç kilometre kadar olacağını sanıyordu. Daha sonra bizzat Begin'in de böyle sandığı anlaşılacaktı. Ama Şaron İsrail ordusuna Lübnan içlerine doğru ilerleme emrini verdi. Beyrut'u da muhasara altına almıştı. Filistin direnişi önderleri açısından İsrail ordusunun, direnişi yok etmek amacıyla Beyrut'a ve etrafındaki Filistin kamplarına girmesi endişe kaynağıydı. Böyle

bir olayın meydana gelmesi, on binlerce sivilin ölmesi anlamına geliyordu. Neticede direniş kuvvetlerinin Lübnan'ı terk etmesi kararlaştırıldı. Bu karar bazı aracılar tarafından duyuruldu. Filistin direniş liderleri ve bütün silahlı Filistinliler Lübnan'dan çıktılar. Kamplar, Filistinli mültecilerin mahalleleri korumasız, organizasyonsuz bırakılmış oldu. Bazı Lübnanlı silahlı gruplar ile İsrail ordusu arasında da işbirliği vardı.

Neticede Sabra ve Şatilla katliamı gerçekleşti. Burada yüzlerce Filistinli erkek, kadın, çocuk mülteci öldürüldü. İnsanlığa karşı işlenmiş en korkunç katliamlardan biriydi bu. Bu haberlerin medya aracılığıyla yayılması ile birlikte işgal edilmiş topraklarda adeta öfke patlaması meydana geldi. Bu dönem özellikle çok zor geçiyordu. Çünkü kamplardaki her evin bir oğlu, babası veya birinci derece bir akrabası Lübnan kamplarında yaşıyordu. Mültecilerin her seferinde iki, üç, dört kat üzüntü, keder çekmesi kaderleriydi. Bunun yanında kulaktan kulağa duyulan ve insanı insanlığından utandıran hikâyeler de bizzat yaşanıyordu. Çocuklarından haber alamayan anneler, babalarına ne olduğunu bilmeyen oğullar ve kocasının halini bilmeyen eşler.

Bizler üniversitede büyük protesto gösterileri yapıyorduk. Herkes siyasi görüşünü, ihtilaflarını unutmuştu. Üniversitenin yakınlarındaki 30. Cadde'den geçen işgal kuvvetlerini taşa tutuyorduk. Onlar da bizlere ateş açıyor, göz yaşartıcı bomba atıyorlardı. Birçok öğrenci yaralanmış ve Daru'ş-Şifa hastanesine kaldırılmıştı.

el-Halil'de yeni Yahudi yerleşim yerleri kurmak günlük rutin haline gelmişti. Her cumartesi Yahudi yerleşimciler yeni bir eve el koyuyor, ev sahiplerini evden kovup kendileri yerleşiyorlardı. Askerler de onları koruyor, her türlü desteği veriyorlardı. Artık el-Halil sakinlerinin canına tak etmişti.

Aynı dönemde üç kişiden oluşan bir el-Fetih hücresi, yeniden örgütlenmiş ve güçlü bir feda eyleminde bulunmayı planlamıştı. el-Halil merkezinde gerçekleştirilecek bu eylem, Yahudi yerleşimcilere ve onları himaye eden askerlere bir cevap olacaktı.

Güvenlik tedbirlerinin en üst düzeyde olduğu bu süreçte bazı silahları, daha önce saklanan tüfekleri ve birkaç tane de el bombası temin edebilmişlerdi. Sonra da en kolay ve eylem yapmaya en münasip hedefi seçmek üzere etrafı keşfe çıkmışlardı. Amaçları düşmana en ağır zayiatı verdirmekti. Asıl hedeflerini gizleyen farklı işler için geziyormuş intibaını uyandıracak şekilde eski şehrin çeşitli bölgelerinde gerçekleştirdikleri birkaç keşif amaçlı geziden sonra en uygun konumu tespit etmişlerdi.

Yahudi yerleşimcilerin ve askerlerin toplandıkları Debeviye binasını hedef alacaklardı. Binayı yukarıdan gören yakınlardaki mezarlığa büyük bir gizlilik içinde sızmış, orada en uygun yere konuşlanmışlardı. Artık eylem için fırsatını kolluyorlardı. O an gelince de önce el bombalarını atmışlardı, ardından ellerindeki tüfeklerle üzerlerine kurşun yağdırmışlardı. Binanın her tarafından bağrışı çağırış, feryat, figan yükseliyordu. Askerlerin hiçbiri ateş açmaya cesaret edemiyordu. Aradan epey zaman geçtikten sonra birkaç asker saldırıya cevap niteliğinde ateş açmıştı.

Saldırının gerçekleştiği yeri takviye etmek, ölü ve yaralıları çıkarmak için az sonra büyük bir takviye kuvveti gelmişti. Kaç kişinin öldüğü hakkındaki rivayetler muhtelifti. Ancak ölenlerin sayısının hiç de az olmadığından kuşku yoktu. İşgal rejimi, şehirde sokağa çıkma yasağı ilan etti. Eylemi gerçekleştirenleri yakalamak için her taraf didik didik aranıyor, faillere dair bir bilgi elde etmek için araştırmalar, soruşturmalar şehrin her tarafında yürütülüyordu. Sokağa çıkma yasağı birkaç gün sürdü. Yasak kalkınca, işgal kuvvetlerinin şehirde yeni kuralları yürürlüğe koydukları anlaşıldı. Bugüne kadar sadece turist gibi gelip ziyaret ettikleri İbrahim peygamberin hareminin bir bölümünü, sürekli olarak orada kalan ve sadece cuma namazı saati oradan ayrılan Yahudilere tahsis etmişlerdi.

İbrahim hareminin Hz. Yusuf'un kabrinin bulunduğu Yusufiye bölümüne sandalyelerini ve şamdanlarını yerleştirmişlerdi. Saat başı değişerek onlarca polis, mescidin tam ortasındaki dindar Yahudileri ve ibadet aletlerini koruyorlardı. Öte yandan

bazı yollar kapatılmış, evlere el konulmuş, hayat insanlar için çekilmez hale gelmişti. Etrafta dolaşan işgal kuvvetleri de gittikçe yoğunlaşmıştı. Kimlik kontrolleri yapıyor, insanları ve eşyalarını didik didik arıyorlardı. Bu uygulamaları bütün caddelerde, bütün sokaklarda gerçekleştiriyorlardı. İnsanlar için her gün dolaştıkları sokaklar, caddeler gerçek bir cehenneme dönmüştü. İşgalcilerin ve yerleşimcilerin baskısı nedeniyle halk adeta boğuluyordu.

Bütün sıkıştırmalara ve çıkarılan onca zorluğa rağmen Cemal her zaman namazını İbrahim hareminde kılıyor, mescide gitmeyi sürdürüyordu. Yeryüzünde hiçbir güç bizi mescitlerimizde namaz kılmaktan alıkoyamazdı. İşgalcilerin amacı, bizi korkutmak, mescitten uzaklaştırmaktı. Ama damarlarımızdaki kan akmaya devam ettiği sürece mescitlerimizi boşaltmayacaktık. Merhametli annesi ve şefkatli eşi de bu gerçeği kabullenip teslim olmuşlardı. Onun selameti için dua edip duruyorlardı.

Çalıştığı Üniversiteliler Birliği Okulu'nda, Cemal ile el-Fetih hareketini destekleyen çok sayıdaki hocalar arasında her fırsatta tartışma çıkardı. Hocalar, ona ve eylemlere destek olmayan, işgale karşı verilen silahlı direnişe katılmayan İslamcılara saldırırlardı. O ise bütün söylenenlere gülümsüyor ve halkımızın kesintisiz, hiçbir zaman durdurulamayan bir savaş vermesi için, din ve iman silahına sahip olması bir zorunluluktur, diyordu. Halkımızın dinine dönmesi gerekir. O zaman savaş gerçek anlamını, hedefini bulmuş ve istenen düzeyini yakalamış olur. O takdirde insanlar cihad ettiklerini, ahirette Allah'ın hoşnutluğuna kavuşmak için dünyada zorluk çektiklerini kavramış olurlar. O yüzden dünyanın her türlü zorluklarına katlanmaları daha kolay olur. Hatta hem kendileri cihada koşar, hem de çocuklarını teşvik ederek, bu uğurda kendilerini feda ederler. Bu imana sahip oldukları zaman acı nedir bilmezler, vatanlarına karşı görevlerini yerine getirirken bir kez olsun tökezlemezler, diye eklerdi.

Aradan çok zaman geçmeden Yahudi yerleşimcilerin gizli bir örgüt kurdukları anlaşıldı. Örgüt, el-Halil'de ve başka yerlerde

Araplara saldırmanın planlarını, hazırlıklarını yapmaya başlamıştı. Bu yerleşimci grubun silahları, mühimmatları, patlayıcıları vardı. Askeri eğitimden geçmişlerdi. Çünkü örgüt elemanlarının büyük kısmı İsrail ordusunda fiilen savaşa katılmış kimselerden oluşuyordu. İleri gelen hahamlar onları destekliyor, eylemlerine dini kılıflar uyduruyor, daha fazla Arap öldürmeleri, evlerini ve ibadet yerlerini yıkmaları için fetvalar veriyorlardı.

Bir gün sabah saatlerinde, el-Halil Üniversitesi'nin öğrencileri okulun kampüsünde derslere girmek için bekledikleri bir sırada beyaz bir Pejo-4 araba durdu. Üç silahlı kişi arabadan çıkıp öğrencilerin üzerine rastgele ateş açtı. Dakikalar içinde araç bölgeyi terk etti. Geride kanlar içinde onlarca kız ve erkek öğrenci bırakmıştı. Bazıları şehit olmuştu. Aradan epey vakit geçtikten sonra işgal kuvvetlerine mensup askerler ve istihbarat elemanları gelerek olayı inceliyormuş gibi yaptılar. Bazı öğrenciler, caddede geçen insanlar, kendi kendilerine söyleniyorlardı: "Bunlar ne istiyor? Yoksa olayın planlayıcılarının ve uygulayıcılarının kendileri olmadığına inandığımızı mı sanıyorlar?..."

Bu yerleşimciler, Kudüs'ün eski şehrinde bir ev kiralamışlardı. Eve çok sayıda gelişmiş patlayıcı getirmişlerdi. Emekli subayların nezaretinde yoğun eğitimden geçiriliyorlardı. Amaçları, geride İslam'a dair tek bir iz bırakmamak üzere Mescid-i Aksa'yı içindekilerle birlikte havaya uçurmaktı.

Bu plan güvenlik teşkilatına ve yöneticilere sızdırıldı. Konu üzerinde değerlendirmeler yaptılar. Sonunda zamanın, Mescid-i Aksa'yı yıkmaya elverişli olmadığına karar verdiler. Dolayısıyla aşırı Yahudi grubun eylemlerini durdurdular. Elemanlarını tutuklayıp geçici bir süre için hapse attılar. Oysa bu çete birçok insanı öldürmüş ve son derece tehlikeli eylemler gerçekleştirmişti.

Buna yakın günlerde "Mabedin Bekçileri" adında aşırı dinci bir örgüt, Mescid-i Aksa'ya girmek ve kutsal Mescidin enkazı üzerine kurulacak mabedin temeline ilk taşı koymak istediklerini ilan ettiler. Bunu yapmak için de güç kullanacaklarını söylediler. Nitekim çok geçmeden bu aşırı dinci gruba mensup bir

şahıs Mescide girdi ve İslami vakıfların görevlendirdiği Mescidin korumalarına ve o sırada orada namaz kılanların üzerine ateş açtı ve birkaç kişiyi öldürdü.

Adı geçen örgütün, Mescide girme niyetine ilişkin haberler rüzgâr gibi her tarafa yayıldı, bu arada İslam Üniversitesi'ne de ulaştı. Öğleden önce acil bir şekilde öğrenci meclisinin üyeleri toplantı düzenledi. Başlarında İbrahim vardı ve toplantı için üniversite meydanını seçmişlerdi. Mescid-i Aksa'yı bekleyen tehlikelere dair konuşmalar yapılıyordu. Kudüs'e gitmek isteyenlerle yola çıkacaklarını söylediler. Hem de ailelerine haber vermeden. Bazı öğrenciler arkadaşlarının çantalarını ailelerine ulaştıracak ve ailelerine Kudüs'e doğru yola çıktıklarını haber vereceklerdi. Ben ve İbrahim de Kudüs'e gidenler arasındaydık.

Otobüsümüz Kudüs'e doğru yola çıktı. Başımızda üniversitedeki hocalarımızdan biri olan Şeyh Yunus vardı. Otobüsün uçarak bizi Kudüs'e ulaştırmasını istiyor gibiydik. Bedenlerimizi Mescid-i Aksa'yı koruyan kalkanlar yapacaktık. Yol boyunca şeyh, bu mukaddes toprakların faziletinden, bu uğurda yapılacak cihadın üstünlüğünden bahsetti. Hiç eksik olmayan duyarlılığımız daha da artmış, alevlenmişti.

Mescid-i Aksa'ya vardığımız zaman orada kadınlardan, erkeklerden ve çocuklardan oluşan büyük bir kalabalık gördük. Ancak düzenli bir topluluk görüntüsü vermiyordu. Biz ise altmış kadar kişiydik. Mescidin bir köşesinde toplandık. Bir yönetici grubu oluşturduk, başında da İbrahim vardı. Şeyh ise direktifler vermeye, bizi bilinçlendirmeye devam edecekti. Ardından birkaç gruba ayrıldık. Her grubun görevi, saldırganların girmek için kullanması muhtemel kapılardan birini tutmaktı. Kendimizi savunmak için çıplak ellerimizden, bastonlardan ve taşlardan başka bir şey yoktu. Yerlerimizi aldık. Ne olursa olsun yerlerimizden ayrılmamamız istendi. Çünkü Mescid-i Aksa'ya birkaç kapıdan saldırabilirlerdi. Düzenli olmayan diğer kalabalık ise gelen haberlere göre saldırının gerçekleşeceği birinci kapıyı tutacaktı.

Her grup ayrıca kendi aralarında iki gruba ayrıldı. Namaz vakti girince bir grup namaz kılacak diğer grup nöbet tutmaya devam edecekti. Sonra diğer grup namazı tamamlayınca nöbet yerine geçecek ve diğerleri namazlarını eda edip döneceklerdi. Gece oldu ve etrafa sessizlik, hareketsizlik hâkim oldu. Bu işin uzayacağı anlaşılıyordu. Bir grubun gece yarasına kadar uyuması, sonra dönmesi ve bu sefer diğer grubun uyuması kararlaştırıldı. Yönetim grubu herkesin görevlerini belirliyordu. Amaç topluluğun birlikte ve düzenli hareket etmesini sağlamaktı.

Gecenin başından itibaren nöbet tutanlar soğuktan titremeye başladılar. Bunun üzerine bazı Kudüs sakinleri koşarak yün battaniyeler getirerek her birine verdiler. Nöbettekiler battaniyelere sarılıp ısındılar. Duvarların diplerine ve taş sütunların etrafına inip bakıyorduk. Hatıralar canlanıyordu gözümüzde. Mekânın kutsiyeti, tarihte yaşadığı olaylar, geçirdiği aşamalar hepimizi duygulandırıyordu. Allah'a hamdolsun, biz de teorik de olsa düşmanın herhangi bir kirli saldırısına karşı bedenlerimizle onu koruma şerefine nail olmuştuk.

Peygamber efendimizin (s.a.v.) İsrasını, Miracını hatırladık. Muzaffer kumandan Selahaddin'i andık. Gözlerimizden yaşlar sel gibi akıyordu. Bazıları hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Gece yarısı ile birlikte yerlerimizi ikinci gruba verdik. Soğuk havada sarılmaları için battaniyeleri ve silah olarak kullanacakları taşları da onlara bıraktık. Mescidin ortasına doğru gittik. Bazı sergileri yatak haline getirdik, bazı sergileri de yorgan yaparak uyuduk. Sabah ezanı ile birlikte uyandık. Abdestimizi alıp cemaatle namazımızı kıldık.

Mescid-i Aksa korucularından biri, örgütlü hareket ediyor olmamızı, yaptığımız çeşitli hazırlıkları görmüştü. İbrahim'in kulağına eğilmiş, yüzlerce demir boru var, bazı duvarların onarımında iskele yapmışlardı, onları alın, gerektiğinde kullanırsınız, demişti.

Güneş doğunca üniversite öğrencisi bir grup daha geldi. Ellerimizde demir borularla yüzden fazla silahlı kişi olmuştuk. Bu

borular, çıplak elden veya taştan yüz kat daha iyiydi. Hepimiz yerimizi almıştık. İnsanlar da bir kez daha mescide doğru akmaya başladılar. Zaman zaman, Yahudilerin batı kapısından saldıracaklarına dair haberler geliyordu ve insanlar topyekûn o kapıyı tutmaya koşuyorlardı. Üniversite öğrencileri ise yerlerinden ayrılmıyorlardı. O zaman fark ettik ki mescitteki kalabalıktan ayrı, daha düzenli, organize hareket eden gençlerden ve yetişkin erkeklerden oluşan bir grup daha var. Onlar da bizi fark etmişlerdi. Başımızdaki kişinin İbrahim olduğunu da anlamışlardı. Onlardan bazıları İbrahim'in yanına gelip tanıştılar. Halkımızın 1948 sınırları içinde kalmış dindar gençlerinden oluşuyorlardı. Muselles (İsrail sınırları içinde kalan Arapların yaşadıkları bölge), özellikle Ummu Fahm bölgelerinden gelmişlerdi. Derhal aramıza katıldılar, gruplarımızın arasına karıştılar. En belirgin özellikleri son derece temiz kalpleri ve kendilerini feda etmeye hazır oluşlarıydı. Bazen, içlerinden biri aniden bir marş, duygusal bir şarkı veya ilahi söylemeye başlardı, hem de çok yüksek anlamlar içeren türden. Sözleri iffet ve nezaket içeriyordu, kanla, canla Aksa'ya feda olmaya dair. O kadar etkiliydiler ki gözyaşlarımızı tutamıyorduk, sel gibi yanaklarımızdan süzülüyorlardı. Ellerimizdeki demir boruları daha bir sıkı kavrıyorduk.

"Mabed Bekçileri"nin belirledikleri gün geride kaldı. Ama Mescid-i Aksa'ya yaklaşmaya cesaret edememişlerdi. İyice emin olmak için bir gün daha kaldık. Tehlikenin geçtiğinden emin olduktan ve öğlen namazını Mescid-i Aksa'da kıldıktan sonra mescidin ortasında bir halka oluşturarak oturduk. Şeyh Yunus da oturdu, Allah yolunda "Aksa"mız yolunda hep birlikte çıktığımız bu seriyye hakkında konuşmaya başladı. Allah, bu sefer düşmanla karşılaşmayı nasip etmemişti, hiç birimiz şehadet mertebesine ulaşmamıştık. Sonra Şeyh Yunus dua etmeye başladı. Yüce Allah'tan bizim için "Aksa"mızı korumasını, onu düşmanların tuzaklarından himaye etmesini, bize şehadet nasip etmesini ve Mescidin içinde cihad etme şerefine nail kılmasını diliyordu. Şeyh uzun uzun dua etti. Biz de her cümlesinin sonunda "Amin...

Amin..." diyorduk. Gözlerimizden yaşlar sel gibi akıyordu. Kimilerimiz hıçkırarak ağlıyordu. Sonra otobüsümüz Gazze'ye doğru yola çıktı. Yol boyunca ağzımızı bıçak açmıyordu.

Mescid-i Aksa'ya yaptığımız yolculuk, 1948 topraklarında kalan Araplarla karşılaşmamız, bize her tarafa dağıtılmış, paramparça edilmiş halkımızı hatırlattı. İlk defa işgal edilmiş topraklarda yaşayan Araplarla karşılaşıyordum. Önceleri onlarla ilgili bazı şeyler duymuştum, ama bu buluşmada onları tanıma şansını buldum. Kalbimin çok kısa bir sürede onlara ısındığını fark ettim. Karakterlerinin sağlamlığı, kalplerinin temizliği ve ruhlarının nezihliği ile kalbimin başköşesine kurulmuş oldular böylece.

Daha da önemlisi onca yıl işgal altında yaşamalarına, Arap, İslam ve Filistin kimliğinden sıyrılmalarına yönelik ağır baskılara rağmen dirençlerini yitirmemiş olmalarıydı. Onları görmemiş, onlarla karşılaşmamış, karakterlerine ve kapasitelerine tanık olmamış birinin tahmin edeceğinin ötesinde sağlam bir duruşları vardı.

Ağabeyim Muhammed, el-Halil Üniversitesi'ni ziyaret ettiği bir keresinde 1947 topraklarında kalan bu gençlerden bazılarıyla karşılaşmıştı. Farklı siyasal gruplara mensup faal öğrenciler üniversiteler arası ziyaretleri gelenek haline getirmişlerdi. Muhammed de bazı arkadaşlarıyla birlikte Batı Şeria'da ve Gazze'de bulunan üniversitelere birtakım ziyaretler gerçekleştirirdi. Adı geçen üniversitelerde kendi siyasal ve düşünsel hareketlerine mensup olan öğrencilerle buluşur, eylem ve tavır birlikteliği için görüş alışverişinde bulunurlardı.

el-Halil Üniversitesi'ne yaptıkları bu ziyaretlerin birinde, öğlen yemeği için onları bir öğrenci evine davet etmişlerdi. Adı geçen evde bazı gençler onları çok güzel karşılamış, onlara öğlen yemeği hazırlamış, sonra da birlikte sofraya oturmuşlardı. O sırada Muhammed, onların 1948 topraklarında kalan Araplar olduklarını anlamıştı. Ummu'l Fahm, Kifrkasım ve başka yerlerden gelmişlerdi. Bu gençlerin yüksek bir ahlaka, erdemli bir ruha

sahip oldukları açıktı. Dindardılar ve dindarlıklarında alabildiğine kararlı ve ciddi oldukları son derece belirgindi. İslam dinine ve Filistin kimliğine bağlılıkları sarsılmaz düzeydeydi. Yıllardır işgal altında yaşamaları, onları dinlerine ve davalarına daha sıkı bağlanmaya sevk etmişti.

Ağabeyim Muhammed Edebiyat Fakültesi'nden iyi bir dereceyle mezun oldu. Bu yüzden kısa sürede Birzeyt Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü'ne asistan olarak atandı. Annem, mezun olduktan sonra gelip Gazze'de yaşamasını bekliyordu. Ama üniversitede göreve başlamış olması, onun zamanının büyük kısmını Batı Şeria'da geçireceği anlamına geliyordu. Bu da hiç kuşkusuz annem açısından bir sorundu. Ama Muhammed'in kaç yıldır Ramallah'ta kalıyor olmasına da alışmıştı, dolayısıyla bu da bir açıdan çözüm sayılıyordu. Kuşkusuz mezun olarak Gazze'ye geri dönmesi ile yeni bir odaya ihtiyaç duyacaktı. Nitekim Ramallah'ta kalması konusunu tartışmak üzere konuştukları zaman, Muhammed en azından bir sene Ramallah'ta, aynı öğrencilerle kaldığı dairede kalmaya devam edeceğini söyledi.

Mescid-i Aksa'da nöbet tuttuğumuz hadiseden günler sonra evde aile olarak bir arada oturuyorduk. Birden bu olayı ağzımdan kaçırdım. Bir kere dudaklarımın arasından çıkmıştı söz, ne geri alabiliyordum, ne de durdurabiliyordum. İbrahim'in sert bakışları bile işe yaramamıştı. Muhmud, derhal İbrahim'e, İslami hareketin mensupları olarak Muhammed'e ve Hasan'a saldırmaya başladı. İslamcıların silahlı direnişe katılmayıp siyasal ve kitlesel eylemlerle yetinmelerini eleştiriyordu. "Bu tutum sizin liderlerinizin en büyük suçudur. Çünkü gençlerin enerjisini, din adı altında direnişten başka gereksiz alanlara kanalize ediyorlar." diyordu.

Muhammed, ona cevap verirken, öğrenci lideri olarak aldığı aktif görevlerin onu siyasal meselelerde usta bir tartışmacı haline getirdiği anlaşılıyordu. "Duyan da zannedecek ki, öyle kesintisiz bir savunma yapıyorsunuz, öyle dur durak bilmeyen eylemlerle

süreci kontrol ediyorsunuz ki hemen şimdi, birkaç saat içinde Yahudiler pılı pırtılarını toplayıp buralardan kaçacaklar! Sen de biliyorsun ki yıllardan beridir silahlı direniş diye bir şey yok. Olanlar, birtakım cılız eylemlerdir, onları da daha ana rahminde boğuyorlar. Öyle değil mi Başmühendis!" dedi.

Ertesi gün akşam namazını kılmak üzere mescide gittiğimizde, bazı gençler her zaman yaptıkları gibi halka oluşturup oturdular. Konuşmak üzere Şeyh Ahmed de gençlerin yanlarına oturdu. Muhammed, şeyhten izin isteyerek söz aldı: "Şeyh Ahmed! Eğer müsaade ederseniz, cevaplamanızı istediğim bir soru var. Her yerde, her münasebette karşımıza çıkıyor: İslamcılar, ulusal kurtuluş mücadelesinde, yani direnişte ne tür bir rol üstlenmişler?" Şeyh Ahmed tebessüm etti, bir yandan da orada bulunanların yüzünü inceliyor, etrafına bakınıyordu. "Biz şu anda eğitim ve hazırlık aşamasındayız." dedi ve ardından eğitimi ve yüksek hedefleri gerçekleştirmek isteyen milletlerin ve halkların geleceğinin şekillenmesinde eğitimin önemini anlatmaya başladı ve önceden niyetlendiği diğer bir konuya geçti.

"Hazırlık ve eğitim" veya "eğitim ve hazırlık"... Bu iki kelime aylarca, yıllarca tekrarlanıp durdu. Ne zaman bizim evde veya Ümmü Abd'ın evinde oğlu Abdulhafiz'in yanında yahut üniversitede, şu anda devam etmekte olan silahlı direniş ile ilgili olmak üzere İslamcıların tavrı sorgulanacak olsa bu iki kavram dillerde dolaşırdı. Ulusalcı çizgideki biri, İslamcıların rolünü sorduğu zaman, İslamcı grubun sözcüleri hemen "Biz şu anda eğitim ve hazırlık aşamasındayız." cevabını verirlerdi. Buna ilişkin olarak ilk İslam davetçisinin, yani Allah'ın elçisi Hz. Muhammed'in (s.a.v.), cihada ve kılıca başvurmadan önce eğitim ve davetle işe başladığını, bu tavrının yıllarca sürdüğünü kanıt olarak gösterirlerdi.

Eve geç geldiğimiz günlerin birinde annemin büyük bir endişe içinde olduğunu gördük. Bir polis gelmiş, ona, İbrahim'e ulaştırılmak üzere resmi bir celp kâğıdı vermiş. İbrahim'in ertesi gün sabah erkenden İstihbarat merkezine gelmesi isteniyordu. Sakın

geç kalmasın, diye de annemi uyarmışlar. İbrahim hiç rahatsız olmadı, en ufak bir endişe veya korku belirtisi de göstermedi. Bu çok normal, rutin bir şeydir diye de annemi rahatlattı. Her gün onlarca genci bu şekilde çağırıyorlar ve onlara birtakım sorular sorduktan sonra salıyorlar, dedi.

Ertesi gün İbrahim, bu karşılaşma için istenen yere gitti. Onu, kendisi gibi çağırılan birkaç kişiyle birlikte bir kulübeye koyup ikindiye kadar saatlerce beklettiler. Sonra alıp bölgemizden sorumlu ve "Ebu Vedi" dedikleri istihbarat sorumlusunun odasına götürdüler. Önce ailesi, akrabaları, kaldığı yer ve eğitimi ile ilgili birtakım sosyal hayatına dair sorular sordu. İbrahim, son derece kısa ve öz cevaplar veriyordu. Ebu Vedi ise uzun uzun konuşması için onu açmaya çalışıyordu. İbrahim, kısa ve öz konuşma siyasetinden vazgeçmiyordu.

Bu tür sorulardan kısa bir süre sonra, öğrenci olarak üniversitedeki faaliyetlerine ilişkin sorular sormaya başladı. "Evet" veya "bilmiyorum" tarzı cevaplardan başka bir söz çıkmıyordu ağzından. Ebu Vedi kızdı ve senin faaliyetlerini ve ilişkilerini ve ayrıca taş kafalı biri olduğunu bilmediğimizi mi sanıyorsun, diye bağırdı.

İbrahim, suskunluğunu sürdürdü. Bu da istihbaratçının daha da bağırmasına sebep oldu. İbrahim'i eliyle dürtüp itmeye, bir iki hafif tokat atmaya başladı. İbrahim, sakin olmaya çalışıyordu, ama yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Ebu Vedi "eğitim ve hazırlık... eğitim ve hazırlık... öyle mi?" İbrahim, "Neden bahsettiğinizi bilmiyorum." diyerek yüzüne baktı. Ebu Vedi gülerek "Böyle diyeceğini biliyordum. Senden başka bir cevap da beklemiyordum. Ama şunu bilmelisin ki sürekli bu kavramlardan söz ettiğinizi, senin de üniversitede İsrail devletine karşı gerçekleştirilen yıkıcı eylemler ile ilgili olarak ulusalcı grubun sizin rolünüzle ilgili sorularına bu kavramları kullanarak cevap verdiğini biliyorum. Şunu unutmayın, gözümüz her zaman üzerinizdedir. Aldığınız nefesleri biliyoruz. Hele bir konuşmayı bırakıp eyleme geçin, sizi nasıl kodese tıktığımızı görürsünüz." dedi.

Kimlik kartını alıp İbrahim'e uzattı. Bir yandan da şunları söylüyordu: "Bir dahaki sefere seni çağırdığım zaman, katır gözü gibi kin bürümüş gözlerini evde bırak, öyle gel..." İbrahim, kimliğini aldı ve odadan çıktı. Tebessüm ediyordu, duyduğu mutluluğu gizlemesi o kadar kolay değildi.

On Altıncı Bölüm

Teyzem Fethiye'nin bir kızı dünyaya geldi, adını "Muna" koydular. Güzel, tatlı ve latif bir çocuk olmasına rağmen teyzemin ilgisini, yavaş yavaş yürümeye ve konuşmaya başlayan oğlu Abdurrahim'den büsbütün kendi üzerine çekememişti. Derken Abdurrahim'i yeni ders yılı ile birlikte okula hazırlamaya başladılar. Abdurrahim, esmer tenli ve tatlı bir çocuktu. Keskin bir mizacı vardı. Biri onu kızdıracak olsa yüzünü asar, öfkesi dininceye kadar da öyle asık suratlı kalırdı. Genellikle kendisini kızdıranı döverek sakinleşirdi. Amcası Abdurrahman'a çok bağlıydı. Abdurrahman üniversiteyi bitirdikten sonra evlenmiş ve onun da "Rukiye" adını verdikleri bizi kızı dünyaya gelmişti.

Amcası Abdurrahman onu çok seviyordu. Fırsatını bulunca, annesinin dışarıya çıkması için hazırlamasından sonra, küçücük ellerinden tutar ya köyün yakınındaki dağın yamacına ya da akşam namazından sonra köyün sakin meydanında dolaştırır, yakınlardaki dükkândan istediği şeyleri alırdı. Bazen onu beraberinde akşam namazını kılmak üzere mescide de götürürdü. Abdurrahim, amcasının yanında durur ve onun namazda yaptığı hareketleri taklit ederdi. Bazen amcası nafile namazlarda secdeyi biraz uzun tutunca, başını kaldırır, amcasının ne yaptığını görmeye çalışırdı. Hâlâ secdede olduğunu görünce de yeniden başını secdeye koyardı. Sonra amcasının mescidde, fıkhi, tarihi veya Peygamberimizin (s) siyeri ile ilgili konuları tartıştıkları bazı gençlerle yaptığı sohbetlerde bulunurdu. O sırada Abdurrahim bağdaş kurarak otururdu. Başını önüne eğer, sonra tekrar kaldırır konuşanlara bakardı. Dirseklerini dizlerine dayayarak başını ellerinin arasına almış dinlerdi.

Kimi zaman amcası, arkadaşı Cemal'i görmek üzere el-Halil'e gittiği zaman onu da beraberinde götürürdü. Evde oturur, koyu bir sohbete dalarlardı. O sırada başka arkadaşları da eve gelirdi. Dini, siyasi ve başka konularda sohbet ederlerdi. Bazen hep birlikte el-Halil'deki bir mescide gider, bazen de bir başka arkadaşlarını ziyaret etmek üzere evine giderlerdi.

Siyasi bilincin, işgal edilmiş topraklarda büyük bir gelişme kaydettiği açıktı. Özellikle gençlerin devam ettikleri mekânlarda, üniversitelerde, enstitülerde ve liselerde bu bilinç düzeyini fark etmek mümkündü. Yine siyasi güçler arasındaki ideolojik ve siyasi rekabet de gün geçtikçe büyüyordu. Her siyasal hareket ortama egemen olmayı hedefliyordu. Mesela üniversitelerde her siyasal hareket, öğrencilerin kendi düşünce ve hareketine eğilim göstermesi için yoğun çaba sarf ederdi. Böylece öğrenci birliği meclisi seçimlerini kazanmayı garanti etmeyi amaçlardı.

Siyasal güçlerin rekabeti esnasında zaman zaman küçük çaplı ve sınırlı çatışmalar da oluyordu, ama bunlar kısa zamanda ve kolayca çözüme kavuşturuluyordu. Ancak İslamcı hareketin her alanda rekabet edecek duruma gelmesi, ulusal hareket, özellikle el-Fetih grubu açısından büyük bir hassasiyete yol açıyordu. Ulusal hareket, değişik fraksiyonlarıyla Filistin Kurtuluş Örgütü olarak kendisini Filistin halkının tek meşru temsilcisi kabul ediyordu. Filistin halkı da onlarca yıldır böyle biliyordu. Arap Birliği ve Arap devletleri de böyle görüyorlardı. Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar da FKÖ'yü Filistin halkının tek meşru temsilcisi olarak kabul ediyorlardı.

On yıllar böyle geçti. Sonra sürpriz bir şekilde işgal edilmiş topraklarda İslami hareket iyice belirginleşmeye başladı. Büyük bir hızla gelişiyordu. Birçok alanda FKÖ'yü temsil eden fraksiyonlarla rekabet edecek düzeye gelmişti. Çok yerde başarılar elde ediyor, öne geçiyordu ya da ciddi bir orana ulaşıyordu. Bu da endişe uyandırıyordu. Özellikle iki husus bu endişeyi daha da artırıyordu. Birincisi, bu hareket, işgale karşı verilen silahlı mücadele yükünün altına girmiyordu. İkincisi, FKÖ'yü, Filistin

halkının tek meşru temsilcisi olarak tanımıyordu. Kuşkusuz İslami hareketin liderleri, öncüleri bunu açıkça söylemiyorlardı, ama aynı zamanda FKÖ'yü tanıdıklarını da açık bir dille söylemiyorlardı. Bu konuda herhangi bir soru yöneltildiği zaman diplomatik cevaplar veriyor, hayır veya evet demiyorlardı.

İslami hareketin, işgal edilmiş toprakların her tarafında, özellikle Gazze'de ve bilhassa İslami hareketin tam kontrolü altındaki İslam Üniversitesinde büyük bir varlık göstermesi, üniversitedeki öğrenci meclisleri seçimlerinde öğrenciler üzerinde tam bir hakimiyet kurmuş olması, yine üniversite çalışanları üzerinde etkinliğini kurup ulusalcıların temsilcilerine karşı kendi temsilcilerinin kazanmasını sağlaması, yine ulusalcıların temsilcisini geride bırakarak kız öğrencileri birliğinin temsilciliğini kazanması bu büyümenin somut göstergesiydi.

Bu büyük çaplı gelişme endişe vericiydi. Nitekim dengeleri gözden geçirmek için ciddi çalışmalar başladı. Öyle anlaşılıyor ki yurt dışındaki liderler kesin direktifler vermişlerdi. Böylece ulusalcı grubun her fraksiyonu, bütün alanlarda atağa geçtiler. Bunun neticesinde birçok yerde ciddi ve keskin sürtüşmeler meydana geldi. Doğal olarak üniversitelerde fiili çatışmalar da yaşandı. Oradan caddelere, sokaklara ve kamplara taştı. Bazen bir taraf öbürüne saldırıyor, bazen diğeri saldırıyla karşılık veriyordu. Böylece saldırılar zincirleme devam ederken, çoğu zaman tedavi gerektiren yaralamalar da meydana geliyordu.

Böyle bir atmosferde herkes cemaatinin ve örgütünün yanında hizalanıyordu doğal olarak. Herkes sözle ve fiili savunma ile kendi grubunu haklı çıkarmanın peşindeydi. Bunun yansımaları bizim evde de görülmeye başladı. Ağabeyim Mahmud el-Fetih grubuna mensuptu. Ağabeylerim Hasan ve Muhammed ile amcamın oğlu İbrahim ise İslami harekete bağlıydılar. Komşumuz ve dünürümüz (Hasan'ın eşinin kardeşi) de Halk Cephesi üyesiydi. Ne zaman bir kavga veya çatışma yaşansa, anında bizim eve ve evdeki ilişkilere de yansırdı. O zaman tartışmalar daha keskin olurdu ve karşılıklı olarak sesler yükselirdi. Siz yaptınız...

Hayır siz yaptınız...Siz kimsiniz ki böyle işler yapıyorsunuz? Asıl siz kendinizi ne sanıyorsunuz? Annem barış ve uzlaşma sağlamak, en azından işin yumruklaşmaya varmasını önlemek için araya girerdi. Ben de genellikle annemin yanında yer alırdım. Mahmud'un eşi Mahmud'un tarafını, Hasan'ın eşi de Hasan'ın tarafını tutardı. Sonunda çözüm dağılmakta bulunur, her kes odasına çekilirdi. Taraflar birbirlerine duydukları öfkeyi açıkça göstererek bir kenara çekilmeyi tercih ediyorlardı.

İbrahim'in üniversitedeki karizması, İslamcıların lideri olması ona normalin ötesinde bir saygınlık kazandırmıştı. Bir bakıma kutsal bir kişilik haline gelmişti. Ben de üniversitede olduğum ve İbrahim'e de yakın durduğum için bunu açık bir şekilde gözlemleyebiliyordum. Çünkü bazılarının ona saldırmasından endişe ediyordum. Bu yüzden mümkün olduğunca ona yakın olmaya çalışırdım. Tabi dersler ve onun hareketleri, ortalıkta görünmesi elverdiği sürece. Çünkü bazen İslamcı militanlarla oturur, konuşurdu. O zaman yakınlarında durmazdım. Çünkü kendilerini ilgilendiren özel meseleler konuştuklarını tahmin ederdim. Muhakkak onlar da benim kendilerini dinlememi istemezler, diye düşünürdüm.

Ancak İbrahim'in rolü ile ilgili haberlerin, el-Fetih militanı öğrenciler aracılığıyla, liderlerinden biri saydıkları ağabeyim Mahmud'a ulaştırıldığı anlaşılıyordu. Çünkü Mahmud'un yüzünde İbrahim'e karşı öfke ve kin izlerini görebiliyordum. Bu yüzden İbrahim'e yaklaşmaktan, onunla konuşmaktan, ona dokunacak bir söz söylemekten kaçınırdı. Belki de öfkesini durduramamaktan endişe ediyordu. Çünkü burası annemin kırmızıçizgisiydi. Herhangi birimizin İbrahim'e kızması kıyametin kopması anlamına geliyordu. Annesi onu terk ettiği günden beri bu böyleydi.

Yine de Mahmud, tartışma kontrolden çıkıp bir kavgaya dönüşmesin diye sinirlerini bastırarak, öfkesine kontrol ederek İbrahim'le konuşmaya çalışırdı. Çünkü kavga çıkacak ya da İbrahim'e kızacak olsa, annem anında rüzgâr gibi koşacak ve

öfkesini Mahmud'un üzerine boşaltacaktı. O yüzden Mahmud, İbrahim'le konuşur, işler bu şekilde devam edemez, senin yaptığın yanlıştır derdi. Böylece İbrahim'i ve siyasal hareketini olan çatışmalardan sorumlu tuttuğu anlaşılıyordu.

İbrahim de gülümseyerek şu karşılığı verirdi: "Be Adam, sen sorumluluğu yine bize yıkmaya çalışıyorsun... Biz çatışmayı başlatmadık, aksine siz, halkta karşılığı olan bir güç, siyasal ve sosyal bir hareket olan ve sizinle aynı düşünmeyen bizim varlığımızı kabullenmeye hazır değilsiniz." Mahmud da ona şu karşılığı verirdi: "Siz şiddete meyillisiniz, sopa, zincir ve balta kullanıyorsunuz. Ayrıca siz Filistin Kurtuluş Örgütünü tanımıyorsunuz. Silahlı mücadelede sorumluluk almadığınız gibi ulusal kurtuluş hareketine saldırıyorsunuz. İşgalciler de sizin önünüzü açıyor, size yol veriyor."

İbrahim, onu ayıplayarak sorardı: "Bizi işbirlikçilikle mi suçluyorsunuz, bize İşgalcilerin beslemesi mi demek istiyorsunuz?" Bu sefer Mahmud, bahaneler üretmeye, sözlerini tevil etmeye çalışırdı: "Seni itham etmiyorum İbrahim, seni itham etmiyorum. Ama liderlerinizin kişisel amaçlarının olması mümkündür." İbrahim şöyle tepki gösterirdi:" Bak, biz hiçbir zaman çatışmayı başlatmadık. Biz her seferinde kendimizi savunduk. Problemin özü, sizin bizi rakip bir güç olarak kabul etmeye hazır olmamanızdır. Sanki Filistin mücadelesi, Filistinli kurumlara, derneklere ve birliklere hükmetmek sizin üzerinize, sadece sizin adınıza tapu edilmiş. Size rakip, bir çok hususta sizden, bakış açınızdan, tavrınızdan farklı düşünen, farklı tutum alan bir gücün olduğunu kabul etmek zorundasınız." Tam bu noktada öteden beri konuşmalara kulak kabartan, yavaş yavaş gerginliğin yükselmeye başladığını fark eden annem devreye girerdi. Bu şekilde konuşulmasını, sokakların sorununun eve taşınmasını önlerdi.

Bir keresinde askeri hâkim, İbrahim'e ve farklı siyasal görüşlere mensup bazı militanlara celp göndererek makamına gelmelerini istemişti. İbrahim, gittiğinde on kadar kişinin daha çağırıldığını görmüştü. Hâkim, birer birer ofisine çağırıyordu.

İbrahim'i çağırdığında, yaşanan hadiselerin sorumluluğunu ona yüklemişti. İbrahim, buna itiraz etmiş ve yaşanan kavga ve çatışmalarla bir ilgisinin olmadığını söylemişti. Bu sefer hakim, alay eden bir üslupla şöyle demişti: "Nasıl bir halksınız siz, işgal altındasınız ve bağımsızlık istiyorsunuz, bununla beraber birbirinizle savaşıyor, mücadele ediyorsunuz?!Siz yaşamayı hak etmeyen bir halksınız...siz...siz!"

İbrahim, o zaman kendini bir açmazla karşı karşıya bulmuştu. Eğer cevap vermezse, bu küstahlığı, bu sert tokadı sineye çekmiş olacaktı. Cevap verse, bu sefer yaşanan kavgayı onayladığını veya onun bir parçası olduğunu kabul ettiği anlamına gelecekti. Biraz düşünmüş, sonra şöyle demişti: "Başta belirteyim, benim yaşanan olaylarla hiçbir ilgim yok. Fakat bildiğini sanıyorum, işgal altında yaşayan, hakimiyeti, kurumları olan bizim halkımız gibi her halkın içinde bir takım ihtilaflar, çatışmalar olur. Nitekim sizde de hem de defalarca bir takım ihtilaflar yaşandı. En sonuncusu da Hagana örgütünün Etsel örgütüne saldırmasıdır."

Askeri hakim, şaşkınlığını gizleyemeyerek sormuştu: "Bunu nereden biliyorsun?" İbrahim, "Kitaplarda yazıyor." diye cevap vermişti. Bu sefer hakim: "Senin gibi bir kişinin Yahudi halkını kendine öncü ve model almasıyla iftihar ediyorum." demiş ve İbrahim: "Ben öncü veya model demedim. Sadece tarihten bir örnek verdim, Bir kez daha meydana gelen olaylarla bir ilgimin olmadığını belirtiyorum." demişti.

İbrahim, gün geçtikçe benim gözümde daha bir büyüyor, daha saygın bir konuma geliyordu. Yetim olarak büyüdü, babası şehit olurken henüz dört yaşındaydı. Sonra annesi, onu çocuk yaşta bırakıp gitti. Bizimle beraber büyüdü. Kararlı, sağlam karakterli bir adam oldu. Henüz genç olmasına, işgal altında olmanın zorlu şartlarına rağmen gerçek bir liderdi.

Üniversite kampüsünde yürürken onu izlerdim. Şununla konuşuyor, bunu yönlendiriyor, şunlara emirler ve talimatlar veriyordu. Olayları istediği gibi yönlendiriyordu. Güçlü bir düşünür ve iyi bir tartışmacıydı. Bütün bunların ötesinde son derece

hayalıydı. Duvaklı bir gelin kadar utangaçtı. O zamanlar yüzü kıpkırmızı kesilir, kanayacak gibi olurdu.

İşgalciler üniversite kampüsünde yeni bina yapılmasına izin vermiyordu. Maksadı, üniversiteyi kuşatmak, baskı altında tutmaktı. Emri vaki siyasetini gütmekten başka seçenek yoktu. Üniversitede okuyan erkek ve kız öğrencilerinin sayısı bin beş yüzden fazlaydı. Akademik ve idari personel sayısı da artmıştı. Öğrenciler veya durumu gözlemleyen herhangi bir kimse, bu durumun tehlike sınırlarını aştığını anlıyorlardı. Üniversitenin resmi yaklaşımı da bu yöndeydi.

Mesele, işgale karşı kesin bir tavır alma noktasına gelmişti. İşgal, eğitim dahil her konuda bizimle savaşıyordu. Bu yüzden çardaklar yapmak, üzerlerini de hurma dallarıyla örtmek suretiyle onları derslik olarak kullanmaya karar verdik. İbrahim başımızda duruyordu, bütün çalışmaları büyük bir ciddiyetle, önem vererek takip ediyordu. Öğrencilere ısrarcı olma, meydan okuma ruhunu aşılıyordu böylece. Herhangi birimiz üniversiteye geldiği zaman derslere gereken önemi vermesinden önce vatanına karşı bir görevinin olduğunu hissederdi. Bu, bizim için bir övünç, bir gurur meselesiydi. Eğitime, öğrenmeye önem veren bir halkın karşısında işgalin durabilmesi o kadar kolay değildi. Nitekim vakıaya teslim olmaya başlamıştı. Şu halde biz ilerlememize bakmalıydık.

Daha önce benzeri görülmemiş bir şekilde birden kamyonlar üniversiteye girmeye başladılar. İnşaat malzemeleriyle yüklüydüler. O anda İbrahim'in bir öğrenciden, siyasi bir militandan bir inşaat taşeronuna dönüştüğünü gördüm. O ve önde gelen saygın öğrencilerden bir kaçı kolları sıvadılar. Yüzlerce öğrenci olarak bizler de onlara yardım ediyorduk. Dersliklerin duvarları için harç yapıyor, tavanına beton döküyorduk.

Böylece sivil tavır alış, işgal rejimini mecbur bırakmıştı. Neticede birkaç amfi, ders görmeye hazır hale getirilmişti. Bir süre sonra birkaç tanesi daha yapıldı ve sonra birkaç tane daha. Dolayısıyla üzeri hurma dallarıyla kaplı çardaklarda ders görmek

zorunda olmadığımız, direnirsek istenen düzeyde derslikler yapabileceğimiz anlaşılmıştı. Bütün bunlar İbrahim'i gözümde ve gönlümde daha da büyütüyor, yüceltiyordu. Ona yönelik sevgim gittikçe artıyordu.

İbrahim, derslerine çalışan başarılı bir öğrenciydi. Aynı zamanda öğrenci faaliyetlerinde de etkindi. Arkadaşları arasında toplumsal lider gibi yüksek bir konuma sahipti. Bunların yanında duvar ustalığını da devam ettiriyordu. Böylece ihtiyaçlarını karşılayacak kadar para da kazanıyordu. Bu kadar da değil, günün birinde hepimiz, akşam vakti evde otururken, anneme dönüp şöyle dedi:" Bir şey söyleyeceğim, ama kızmayacaksın." Annem: "Sana kızmayacağımı biliyorsun ve ben de senin beni kızdıracak bir şey yapmayacağını biliyorum." dedi. İbrahim: "Ama bana öyle geliyor ki ilk kez seni kızdıracağım. Beni hoş görmeni istiyorum." dedi. Annem, dehşetli gözlerle baktı, tuhaf karşıladığı bu tutumun sebebini sordu: "Ne oldu İbrahim?"

İbrahim elini cebine attı, içinden bir deste para çıkararak, "Evin harcamalarına katkıda bulunmak istiyorum. Ben artık büyüdüm, epey para kazanıyorum. Bu yüzden evin harcamalarına katkıda bulunmam ve sizin yükünüzü hafifletmem gerekiyor." dedi. Sonra annem bağırarak sözünü kesti: "İbrahim, sana ne oldu? Delirdin mi?" İbrahim söylenmeye başladı: "Yenge, şu anda ben..." Annem bir daha bağırdı: "Hayır, sen ne şu anda ne da başka bir anda... Bırak bu tür boş lafları. Eğer fazla paran varsa, getir senin için biriktireyim, yarın, bir gün sana lazım olur. Her halükarda üniversiteyi bitirdikten sonra evlendiğin zaman lazım olacak." Sonra annem, daha sakin ve şefkatli konuşmaya başladı: "Ne zaman biraz paran artarsa, bana getir, senin için biriktireyim, lazım olur. İleride sana lazım olur İbrahim."

Annemin tepkisinin İbrahim'i kararından vazgeçiremediği anlaşılıyordu. Çünkü birkaç günde bir eve geldiğinde elinde gıda maddeleri, meyve, sebze veya tatlı dolu poşetler, torbalar görürdüm. Bu şekilde evin masraflarına katkıda bulunmaya çalışıyordu. Annem onun yüzüne bakarken saygı duyduğu, yüksek

bir değer verdiği belli oluyordu. Bir yandan da söylenirdi: "Ah İbrahim! Ne yapacağım seninle? Allah senden razı olsun."

Silahlı direniş yok denecek kadar gerilemişti. Milletin diline bir şeyin nadiren olması, hatta hiç olmaması anlamındaki "Yahudinin ölmesi gibi kırk yılda bir oluyor." deyimi dolanmıştı. Düşmanlar arasında sadece ölüm hadiseleri bitmemişti, direniş denecek herhangi bir olay da yaşanmıyordu. Askeri hareketlilik, caddeleri kolaçan eden devriyeler de bitme noktasına gelmişti. Sokağa çıkma yasağı da nadiren uygulanıyordu. Geceleri sokağa çıkma yasağı ise tamamen kaldırılmıştı. İnsanların geceleri deniz sahilinin bazı bölgelerinde dolaşmalarına da izin veriliyordu artık.

Bütün bölgelere, örneğin Gazze şehrinin merkezine cumartesi günleri, gezmek, son derece ucuz olan pazarda alışveriş yapmak üzere otobüsler dolusu Yahudi gelirdi. Kuşkusuz bunun son derece muhafazakâr olan bölgenin hayat tarzı üzerinde bir takım olumsuz etkileri de oluyordu. Onlarca otobüs, yarı çıplak genç kızlar, kadınlar taşırdı şehre.

Bölgeden sorumlu istihbarat subayları "Subaro" marka araçlarıyla caddelerde gezerlerdi. Gecenin veya gündüzün herhangi bir saatinde arabalarını bir yerde durdurup yolda geçen birini çağırıp kimliğini sorabiliyor, ona sorular soruyor, onunla konuşabiliyorlardı, hem de korumaları olmadan ve kimseden korkmadan, çekinmeden. Bazen şüphelendikleri birini gördüklerinde, arabadan inip peşine verebiliyorlardı. Kamplara girip her tarafı çepeçevre saran büyük askeri kuvvetler yerine böyle bir vaziyet ortaya çıkmıştı. Bazen bir gence ulu orta bağırıp durdurduklarını, herkesin içinde tokat attıklarını, copladıklarını, sonra da kimliğini vermeden arabasına binip gittiklerini görebilirdin. Kimliğini aldıkları kişiye, peşimden ofisime gel diyorlardı. Eğer gitmese, vay haline!

1947 arazilerinde çalışmanın sınırı ve kuralı kalmamıştı. İşçilerin, ustaların bir kısmı Yahudi iş adamlarıyla dostluk kurmuşlardı. Bu dostluk sadece iş ile de sınırlı değildi. Sosyal ilişkiler de

kuruluyordu. İşçilerden biri evleneceğini, bu yüzden kendisine bir hafta izin vermesini istediği zaman, patronu (muallim diyorlardı), düğünün ne zaman ve nerede olacağını sorar ve eşiyle birlikte kutlamaya gelerek hediyelerini takdim edeceklerini söylerdi. Nitekim sarı renkli İsrail plakalı bir aracın kampa girdiğini, şoförün İbranice veya kırık bir Arapçayla düğün evini sorduklarını ve insanların da onlara düğünün olduğu yeri gösterdiklerini, adamın arabasını kapının önünde park ettiğini, bizim kampın kriterlerine göre yarı çıplak eşiyle birlikte ellerinde hediye paketleriyle indiklerini, kapıyı çalıp içeri girdiklerini bir saat veya daha fazla ya da daha az kaldıklarını, sonra hiç kimsenin sözlü veya fiili sataşmasına maruz kalmadan dönüp gittiklerini görebilirdin.

İşgal rejiminin istihbaratı, belli bir program dahilinde, üzerinde çalışılmış olarak yavaş yavaş kampa sızıyordu. Buna karşı koyan veya itiraz eden kimse de bulunmuyordu. Bölgeden sorumlu istihbarat subayı onlarca celp kâğıdı göndererek gençleri, yetişkinleri çağırır, onlar da ofisine giderlerdi. Saatlerce bekleme salonunda oturduktan sonra onları birer birer odasına çağırır, dövmeye, tehdit etmeye, çeşitli sözlerle ayartmaya ya da pazarlık yapmaya başlardı. Elinden gelen her şeyi yaparak içlerinden birilerini işbirlikçi yapmaya çalışırdı. Bazı zayıf karakterli kimseleri ayartmayı başardığı da oluyordu. Eğitim için, akrabalarını ziyaret etmek için veya çalışmak için yurt dışına gitmek isteyen veya inşaat yapmak, atölye, mağaza açmak isteyen herkes istihbarat subayının ofisine uğramak zorundaydı. Orada pazarlık başlardı. İşlerinin kolaylıkla görülmesi için vatandaştan gerçekten çok basit bir şey isterdi.

İstihbarat subayı karşısındaki kişinin ilkesel olarak yardımlaşmaya hazır olduğunu fark ettiği anda, bunu daha ileri düzeye, işbirlikçiliğe, ihanete kadar ilerletmenin mümkün olduğunu anlardı. Bu kadarıyla kalsa iyi. Bazı işbirlikçiler basbayağı meşhur olmuşlardı, herkes tarafından tanınıyorlardı. Kimisi belinde tabancasıyla sokaklarda dolaşırdı. İstediği zaman istihbarat

ofisine girip çıkardı. İnsanlarla kavga edecek, onlara saldıracak cüreti bulabiliyordu. İş o raddeye varmıştı ki bir kimse vize ya da ruhsat almak istediğinde istihbarat subayı ret ederse, bu meşhur işbirlikçilere gidip sorunun çözülmesi için aracılık yapmasını isterdi. O da bunun için rüşvet isterdi doğal olarak.

Komşularımızdan birinin oğlu Türkiye'de eğitim görüyordu. Altı senelik tıp fakültesini bitirmişti. Uzmanlık için bir sene daha okuması gerekiyordu. Ama yurt dışına çıkmasına izin verilmiyordu. İstihbarat subayının yanına defalarca gitti izin almak için. O da her seferinde vize vermeyi reddediyordu. Gide gele çocuğun ayaklarına kara sular inmişti.

Sonunda biri, işbirlikçilerden birine gitmesini, ondan yardım istemesini önermişti. O da dediği kişiye gitmişti. İşbirlikçi de bu işi çözmek için beş yüz Ürdün dinarı rüşvet istemişti. Adam bu rakam fazladır diye itiraz edince, işbirlikçi hakaret ederek "ben Yahudilerle işbirliği yapıyorum. Elinize fırsat geçtiğinde beni mutlaka öldüreceğinizi biliyorum. Bu yüzden başıma bu olay gelmeden önce ben de sizin kanınızı emeceğim " diye cevap vermişti.

İşbirlikçilerin bazıları, vize gibi işlemlerin çözümü için ofis bile açmışlardı. Çünkü istihbaratın izni olmadan söz konusu işlemler gerçekleşmiyordu. Artık bu işlemlerin çözümü için büyük paralar dönüyor, servetler kazanılıyordu. İşbirlikçiler lüks arabalara biniyorlardı. Bir süre sonra işgal rejimi istihbaratının ve onların desteğiyle işbirlikçilerinin haşhaş, uyuşturucu ve içki ticaretine de el attıkları anlaşıldı. Halkı yıkmanın, çökertmenin, direniş ruhunu tamamen öldürmenin yolunu böyle bulmuşlardı. İşbirlikçiler ise bunu, işgalin desteğinde kısa sürede zenginleşmenin imkânı olarak düşünüyorlardı. Bu yüzden işbirlikçiler ifsadı, rezaleti yayıyorlardı. Çıplak resimler ve dergiler, porno videolarını çocuklara, genç kızlara satıyorlardı.

Farklı örgütlere mensup militanlar bu iç karartıcı tablonun farkındaydılar. Ellerinden bir şey gelmediği için bu duruma sadece seyirci kalabiliyorlardı. Üstelik her an işbirlikçi hainlerin

fiili gözetimi ve kontrolü altında yaşıyorlar, sürekli izleniyorlardı. Ağabeyim Mahmud ve amcamın oğlu İbrahim bilinen, tanınan aktif kişilerden oldukları için, her gün mutlaka bir işbirlikçi sürekli olarak evimizin ana kapısının önünde durur, gözlerdi. Ama onlar evimizin bir diğer çıkış kapısının olduğunu bilmiyorlardı. Amcamın eski evinin kapısı. Mahmud ve İbrahim, gayet rahat bir şekilde evin arkasındaki o kapıdan çıkıyorlardı. Ama hain işbirlikçiler onların hâlâ evde olduklarını sanırlardı.

Kampın bütün gençleri, falanca kız veya kadın işbirlikçilerin tuzağına düşmüş, o artık istihbaratın elinde, gençleri cinsel tuzağa düşürmek için bir fahişe olarak kullanılıyor gibi kadınlara ilişkin çok hikâye bilirlerdi. Tuzağa düşürülen bu kızın veya kadının önce utanç verici fotoğraflarını çekerlerdi ve ardından istihbarat, işbirlikçi ajan olmaları için onları bu fotoğrafları yayıp rezil etmekle tehdit etmeye başlardı.

İşbirlikçilerin çalıştırdığı bazı kuaför salonlarına veya fotoğraf dükkânlarına ilişkin çok hikaye anlatılırdı. Oralar ahlaksızlığın merkezleri olarak bilinirdi. Tabi buralara gidip gelenleri ikinci adım olarak istihbaratın kıskacına düşmek bekliyordu. Çok sayıda genç kızın intihar etmesinden sonra bu tür hikâyeler almış başını gidiyordu. Bunlardan biri intihar etmeden önce ailesine bir mektup bırakmıştı. Mektupta falanca kuaför salonuna gittiğinden, orada limonatasına uyku ilacı attıklarından, kendine geldiğinde işbirlikçi ajanların ırzını kirlettiklerini gördüğünden, utanç verici vaziyette iken fotoğraflarını çektiklerinden, sonra da istihbaratla işbirliği yapmayacak olursa bu fotoğrafları yayacaklarını söyleyerek tehdit ettiklerinden, bu yüzden ölmeyi, intihar etmeyi tercih ettiğinden bahsediyordu.

Bu şekilde intihar edenlere, bu gibi ahlaksız faaliyetlerin yaşandığı yerlere dair çok hikaye yayılmıştı. Öyle anlaşılıyordu ki işgal rejiminin istihbaratı halkı değerler bakımından çökertmek, kurtuluşa dair bütün umutlarını yıkmak, direniş ruhunu öldürmek için son derece planlı bir şekilde işbirlikçi hainler aracılığıyla fesadı yaymaya çalışıyordu. Bunun için gün geçtikçe

yöntem ve taktiklerini de geliştiriyordu. Kimi zaman herhangi bir işbirlikçinin ofisinden, kırmızı hat dahilindeki Feşha, Banyas ve Ayn Ceda gibi meşhur bazı tarihi bölgelere yapılacak geziyle ilgili ilanlar dağıtılıyordu. Onlarca gencin yer aldığı konvoya işgalci rejimin istihbaratı ile çalıştıkları bilinen ve ahlaksızlıklarıyla tanınan kadınlar da alınırdı. Hem yolculuk esnasında hem de tarihi mekânların gezildiği sırada bu kadınlar gençleri baştan çıkaracak davranışlarda bulunur, onları ayartırlardı. Bu esnada uygunsuz fotoğraflarını da çekiyorlardı. Sonra da gençleri istihbaratla işbirliği yapmamaları durumunda kendilerini rezil etmek ve bu fotoğrafları ailelerine göstermekle tehdit ediyorlardı.

Kampta yaşayan gençlerden biri bu tür gezilerinden birine katılmıştı. Bu esnada onların tuzağına düşmüş ve nahoş durumlarını gösteren fotoğraflar çekmişlerdi. Sonrasında kamptan sorumlu istihbarat subayı onu ofisine çağırmış ve kendileriyle işbirliği yapmasını teklif etmişti. Genç de bu teklifi reddetmişti. Bunun üzerine subay uygunsuz fotoğrafını göstermiş ve bu fotoğrafı kampta dağıtıp kendisini rezil etmekle tehdit etmişti. Buna rağmen genç adam bu teklifi kabul etmemişti. O zaman da "Ebu Vedi" düşünmen için sana bir hafta süre veriyorum. Bir hafta sonra seni tekrar çağıracağım, eğer bana yardımcı olmayı kabul etmesen o zaman göreceksin seni nasıl rezil ediyorum, diyerek tehditler savurmuştu.

Genç adam ne yapacağını bilemeden odasından çıkmıştı. Tuzağa düştüğünü anlamıştı. İşbirliği teklifini kabul etmese bütün kampa rezil olacak, kimsenin yüzüne bakamayacaktı. Eğer kabul ederse, bu sefer yakasını iyice kaptırmış olacak ve işi ailesine ve vatanına ihanet etmesine kadar ileri götüreceklerdi. En sonunda bir arkadaşına sığınmış, bu beladan nasıl kurtulurum diye sormuştu. Arkadaşı, bu tür konularda herhangi bir tecrübesi olmadığı için ne yapacağını bilememiş. Sonunda o ve tuzağa düşmüş delikanlı belki bir faydası olur diye ağabeyim Mahmud'a gelmiş ve durumu ona anlatmışlardı.

Mahmud, nasıl böyle bir geziye katılabilirsin, ne diye bu işbirlikçi ajanlara yaklaşıyorsun ve nasıl böyle bir tuzağa düşüyorsun diye önce genç adamı azarlamış. Sonra ona anlatmaya başlamış. Senin sorunun çözülür. Neticede sen gelip konuyu arkadaşına anlatmaya cesaret edebilmişsin. Arkadaşı da gelip kendisine bizzat anlattığını onaylıyordu zaten. Dolayısıyla sorunun çözümü basittir. İstihbarat genelde bu tür resimleri yaymaz. Sadece bundan korkan, insanların bundan haberdar olmasından endişe eden gençleri tehdit etmek için kullanır. Dolayısıyla ister istemez kendilerinden istenen işbirliği teklifini kabul ederler. Eğer istihbarat subayı bir kere daha çağıracak olursa, rezil olmaktan korkmadığını, isterse kendisinin bu resimleri yayabileceğini, hatta bin nüshasını hazırlarsa götürüp kendi ellerimle kampta dağıtabilirim demesini istemişti.

Birkaç gün sonra bu genç bir daha çağırıldı. Mahmud'un dediklerinin aynısını yaptı. Ebu Vedi öfkeden çılgına döndü. Bağıra çağıra tehditler savurarak genci odasından kovdu. Bu sırada "Sana biraz daha süre veriyorum. Düşün. Eğer kabul etmesen hayatını zehir edeceğim." dedi. Bir akşamüstüydü. Ebu Vedi arabasıyla kampın caddelerinde dolaşıyordu. Genç adam da pazarda bir şeyler satın alıyordu. Ebu Vedi onu gördü. Durup çağırdı. Genç onu fark edince sokaklardan birine saparak kaçmaya başladı. Ebu Vedi arabadan inerek sokakta genç adamın peşine verdi.

Ağabeyim Mahmud ve arkadaşları oturumlarında, buluşmalarında çoğu kere bu gibi konuları, istihbaratın ve işbirlikçi ajanların faaliyetlerini konuşur, buna nasıl karşı koyacaklarını tartışırlardı. Ama bir çözüm de bulamazlardı. Öyle anlaşılıyordu ki iş iyice çığırından çıkmıştı.

Aile olarak bizim felaketimiz de amcamın oğlu Hasan'ın bir kez daha dönüp kampta görünmeye başlamasıydı. Yahudi kız arkadaşı veya sevgilisi onu evinden kovmuştu. Çünkü kızın babasıyla kurduğu şirket batmış, iflas ettiğini ilan etmişti. Kız onu evden kovduktan sonra, nereye gideceğini bilememiş, sonunda

kampa dönmeye karar vermişti. Eve geldiği zaman, aramızda yerinin olmadığı apaçık ortadaydı. Artık geri dönülmez bir noktadaydı. Bizden çok Yahudilere benziyordu. Hiçbirimiz onu görmeye katlanamıyorduk.

Buna rağmen Mahmud, ona bir fırsat vermemizi, onu eski tabii haline döndürmek için ıslah etmeye çalışmamızı önerdi. Misafir odasını onun için boşalttık. Hepimiz, aile ortamına dönmenin sıcaklığını hissetmesi için çabalıyorduk. Ama o sıcaklığı algılayacak durumda değildi. Her gün bir komşumuza sataşıyor veya namuslarına dil uzatıyordu. Doğal olarak şikayetlerin ardı arkası kesilmiyordu. Mahmud, öğüt veriyor, nasihat ediyordu. Ama bunların hiçbir faydası olmuyordu. Sonunda iş çığırından çıktı, kantarın topuzu kaçtı. Anladık ki biz bir imkânsızı gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Sonunda onu evden kovmaya karar verdik. Bu hususta en sert tutum sergileyeni de İbrahim'di.

Hasan, taşkınlık yaptığı bir gece berbat bir halde eve dönmüştü. İbrahim, onunla gayet ciddi ve sinirli bir şekilde konuşmaya başladı. Yanımızda sana yer yok. Nereye gidersen git, dedi. Hepimiz bu konuşmaya dahil olmak için içeri girdik ve bu fikrimizi kesin bir şekilde ona söyledik. Bazı özel eşyalarını, televizyonunu alarak çekip gitti. Bir yandan da çoğu İbranice, bir kısmı da kırık bir Arapça olmak üzere galiz küfürler savuruyordu. Gözden kaybolup gitti. Ondan, komşularımıza karşı yaptığı çirkin davranışların verdiği üzüntüden kurtulduğumuzu düşünüyorduk.

Birkaç gün sonra, adı çıkmış, yaydığı ahlaksızlığı insanların burunlarının direğini kıracak kadar çirkef, ahlaksız bir kadının yanında kalmaya başladığını duyduk. Sonra uyuşturucu ve haşhaş satmaya başladığını, çıplak resim ve dergileri dağıttığını haber aldık. İstihbarat ile ilişkisinin olduğundan iyice emin olmuştuk. Nitekim Muhammed'in bazı arkadaşları gelmiş, Hasan'ın düzenli bir şekilde Ebu Vedi'in bürosuna gittiğini, girerken ve çıkarken herhangi bir zorluk, arama veya engelle karşılaşmadığını söylemişlerdi.

Kampta bir itibarımız vardı. Bütün hayatımız boyunca her Filistinlinin gıpta ettiği bir duruşu sergiliyorduk. Mahmud'un el-Fetih, İbrahim'in de İslami hareket içindeki konumları bizi ulusal mücadelenin ve dini istikametin sembolü haline getirmişti. Annem sık sık şöyle derdi: "Allah'a hamdolsun, bütün kamp sizin hayatınıza ve edebinize yemin ediyor." Ama birden bire Hasan ortaya çıkmış ve bütün itibarımızı lekelemişti. Bundan en çok zarar gören de ağabeyim Hasan'dı. Ne zaman insanların "Hasan Salih"in ahlaksızlığından ve çirkin davranışlarından söz etse, kendi adı söylenmiş gibi dikkat kesilir, tepki gösterirdi. Duydukları karşısında titrer ve gözlerini fal taşı gibi açarak meseleyi açıklama, karışıklığı giderme gereğini duyardı. Hasan, her seferinde hikâyeyi baştan ve yeniden anlatmak zorundaydı. Dinleyenler de bazen tasdik ediyorlardı, bazen de sadece başlarını sallarlardı. Ama bakışları inanmadıklarını anlatıyordu.

İşimiz gücümüz Hasan ve başımıza açtığı dertler olmuştu. Bütün mahalle ve kamp sakinleri bizi bilmelerine rağmen yüzümüze sürdüğü bu lekeden dolayı başımız önümüzde yürüyorduk artık. Bu laneti nasıl savacaktık. Bir şeyler yapmalıydık. Açıkçası çaresizdik. Bir keresinde İbrahim gelip bana "Ahmed, sana bir şey söylemek istiyorum. Ama kimseye söylemeyeceğine dair söz vermelisin bana." dedi. Söz, dedim. Hasan'ı öldürmemiz gerekiyor!" dedi. Duyduklarıma inanamadım. Ağzımı açmadan yüzüne tuhaf tuhaf baktım. Bir daha söyledi: "Evet, onu öldürmemiz gerekiyor. Ya yüzümüze sürülen bu utanç verici lekeyi silmek için onu açıktan öldüreceğiz ki ben bunun karşılığında müebbet hapse razıyım, ya da gizlice yapacağız. Önemli olan onu ortadan kaldırmamızdır."

İbrahim'in çektiği acıyı hissediyordum. Hasan'ın, yapıp ettiklerinin ve hayat tarzının etkisiyle hepimiz aynı dertten mustariptik. Ama ben o kadar ileri gitmeye hazır değildim. Düşünmesi bile kabul edebileceğim bir şey değildi. Ama bir çözüm de bulmak gerekiyordu. İbrahim'e, ben ve Hasan gidelim, onu bir yerde kıstırıp bacaklarını kıralım, öylece kaldığı evde kalmaya

mahkum olsun, insanlar da ondan kurtulmuş olurlar, dedim. Bundan ötesini de yapamam diye ekledim. O da kabul etti.

Gidip Hasan'a anlattık konuyu. Derhal kabul etti. Bu arada üç tane demir boru ve üç maske buldu. Onu bir kuytuda bekledik ve sonunda kıstırdık. Vakit geceydi, sarhoş ve pejmürde halde kaldığı günah evine geliyordu. İbrahim, kafasına demir boruyla vurdu, anında bayılıp yere serildi. İbrahim'i tutup kulağına fısıldadım: kafasına vurma, sadece ayaklarına... Bacaklarına ve kollarına kendimizden geçmişçesine vurmaya başladık. Sonra oradan uzaklaştık. Hasan boruları ve maskeleri götürüp saklamıştı.

Ertesi sabah haber yayılmıştı. Bazıları Hasan'ı öldürmeye teşebbüs etmişler, ama ölmemiş. Ağır yaralıymış. İki ayağı ve bir kolu kırılmış, kafası da yarılmış. Hastaneye kaldırmışlar. Konuyla hiç ilgilenmedik tabi. Fakat bütün bakışlar üzerimizdeydi. Sonunda yaptınız ha! Elleriniz dert görmesin der gibiydiler.

Birkaç gün sonra polis arabası evin kapısına yanaştı ve evde bulunan bütün gençleri alıp götürdüler. Hasan'ı öldürmeye teşebbüs etmekle itham ediyorlardı bizi. İnkâr ettik tabi. Amcamızın oğlunu nasıl öldürebilirdik. Kanımızdan, etimizdendi o. Kanın suya dönüştüğü görülmüş mü? Bizi iki hafta kadar gözaltında tuttular, sonra aleyhimize herhangi bir delil bulamadıkları için saldılar. İki hafta geçmişti, Hasan'ın ayakları ve kolu alçıdaydı. İki ay kadar kaldı hastanede. Sonra çıktı, karanlıkta bile belli olacak şekilde topallayarak yürüyordu. Fakat o beyaz renkli bir Peugeot 504 arabası alarak onunla gezmeye başladı. Bir daha kampta Hasan'ın rezaletlerini duymaz olmuştuk.

1985 yılında İsrail ile "Ahmed Cibril" liderliğindeki Filistin Halk Cephesi Genel Komutanlık örgütü arasında esir değişimi anlaşması yapıldı. Bu anlaşma ile yıllardır zindanlarda kalan Filistinli çok sayıda esir özgürlüğüne kavuşmuştu. Esirlerin çoğunluğu el-Fetih hareketine ve Halk Cephesi örgütüne mensuptu. Bazıları da İslamcıydı. Bunlar aslında Halk Kurtuluş güçlerine mensuptular ama sonradan İslamcı olmuşlardı. Esirlerin

özgürlüklerine kavuşması, işgal altındaki toprakları, vatanın her yanı ulusal bir düğün evine çevirmişti. Nereye gitseydin, bir kutlamayla, coşkulu tebrik ziyaretleriyle karşılaşırdın.

Öte yandan bu gelişme Filistin sokağında bilinç ve güvenlik düzeyinin farklı bir aşamaya taşınması anlamına geliyordu. Bu deneyimli, yetişmiş kişilerin hapisten çıkmaları, farklı meselelerle ilgili olmak üzere siyasal mücadelenin artmasına yol açtı. Herhangi bir oturumda, evimizde veya işyerinde bu serbest kalmış adamlardan biri mutlaka bulunurdu ve siyasal tartışmanın boyutunun değiştiği de kendini hemen gösterirdi. Ama kuşkulu tiplerden oluşan insanlar ve devriyeler durmadan evi gözetliyorlardı. Hatta gözetleme iyice sıkılaşmış, gece ve gündüz boyunca sürecek bir hal almıştı.

Ağabeyim Muhammed, dindar bir kızla tanışmıştı. Kıza ilgi duyduğu açıktı. Kalbinin kıza kaydığı belli oluyordu. Kız da utangaç bakışlarla kendisine ilgili duyduğu mesajını veriyordu. Duyguların karşılıklı olduğunda kuşku yoktu. Muhammed Perşembe günü Gazze'ye geldi, Cuma gününü bizimle geçirdi. O sırada anneme bu kızdan bahsetti ve ilk adımları atmak için ondan izin istedi. Annem biraz tereddüt ettikten sonra izin verdi. İlk olarak kızı kendisinin görmesini istiyordu. Çünkü ona göre Muhammed kör kedi gibidir. Bu yüzden kız yeterince güzel olmayabilirdi.

Muhammed Birzeyt'e döndü. Kızdan özel bir konuda iki dakika konuşmak için izin istedi. Kızın yüzü utancından kıpkırmızı kesilmişti. "Nişan takmak için aileni ziyaret edebilir miyiz?" demişti. Kızcağız biraz daha utanmıştı ve bu da güzelliğine güzellik katmıştı. Sadece evet anlamında başını sallayabilmişti. Muhammed ailesinin adresini istemiş, o da vermişti.

Sonraki Cuma bir daha geldi. Aile heyeti oluşmuştu. Annem, yanına iki ağabeyim Mahmud ve Hasan ile teyzemi ve iki ablam Fatıma ve Tehani'yi alarak kızın evine gitti. Annem kızı çok beğenmişti. Uzun süre şaka yaparak şöyle diyordu: "Vallahi Şeyh Muhammed! Seni uzun süredir gözü hiçbir şeyi görmez

sanıyordum. Meğer sen ne yere bakan yürek yakanmışsın!" Kızın ailesi onay verdi ve nişan ilan edildi. Nikah ve düğünün kız mezun oluncaya kadar bir buçuk sene ertelenmesine karar verdiler. Bu karar, Muhammed ve bizim için de uygundu.

On Yedinci Bölüm

Cemal ve birkaç arkadaşı arabalarına binmiş, Suvayrif'teki arkadaşları Abdurrahman'ı ziyarete gidiyorlardı. Kapıyı çaldıklarında Abdurrahim koşarak kapıyı açmıştı. Gelenlerin, amcasının arkadaşları olduğunu gördü. Bu kendisinden büyük dostların çoğunu tanıyordu. Çocukluğundan beri amcasıyla birlikte onları ziyarete giderdi. Gülerek, "merhaba, hoş geldiniz" dedi. Bu arada içeriye dönerek seslendi: Amca, gençler seni ziyaret etmeye gelmişler. Sonra gençlere dönerek "buyrun...buyrun" dedi. Önde giderek onları misafir odasına buyur etti. Bu arada amcası Abdurrahman koşarak geldi, misafirlerini "merhaba" diyerek karşıladı. Oturup sohbet etmeye başladılar. Yaklaşık olarak yirmi beş senelik yaş farkına rağmen Abdurrahim kendini onlardan biri sayıyordu.

Kadınlar, öğlen yemeğini hazırlamış odanın kapısına kadar getirmişlerdi. Abdurrahman ve Abdurrahim gidip yemeği onlardan alıp içeri getirdiler. Yemek yedikten sonra köyde dolaşmaya çıktılar. Abdurrahim de yanlarındaydı.

Düz ve verimli bir arazi. Ama doğru düzgün bir tarım yoktu. Göz alabildiğine uzanan tel örgü kalıntıları vardı çoğu yerde. Abdurrahman tel örgüleri göstererek şöyle dedi: "Bu ateşkes hattı, 1948 ve 1967 yıllarında işgal edilen batı Filistin topraklarını ayırıyor. Köyün arazisinin bir kısmı tel örgünün batısında kalmış ve kırk dönümü bizim ailemize aittir. 1948'de işgal edildi. Arazilerimizin bu birkaç dönümünü de ekip biçemiyoruz. Çünkü sınır çizgisine paraleldir. Bunu unutma Abdurrahim!" Abdurrahim başını sallayarak söylendi: "Nasıl unutayım amca, nasıl

unutayım?" Cemal de "Unutulabilir mi, nasıl unutulsun? İnsan, kalbi ve organları olmadan yaşayabilir mi?" dedi.

Arabalarıyla el-Halil'e doğru yola çıkmışlardı. Abdurrahim amcasının yanında oturmuştu. Yol boyunca İsraillilere ait olduklarını gösteren sarı renkli onlarca otomobil, çift yönlü geçip gidiyordu. Cemal burnundan soluyordu. Kızgın bir ses tonuyla: "Ne yapacağız bu işgalci yerleşimcileri, toprağımıza el koydular, yetinmiyorlar, durmuyorlar..."

Akşam ezanına yakın şehre girdiler. İbrahim hareminin mescidinden müezzinin sesi duyuldu. Şoför arabayı mescit tarafına doğru sürdü. Trafik o kadar sıkışıktı ki araba çok zor ilerliyordu. Yüzlerce yerleşimci ve onları koruyan işgalci askerler hareme doğru ilerliyorlardı.

Mescide girmeye çalışıyorlardı. İşgal askerlerinin elleri tetikte onları kolluyorlardı. Başlarında sırmalı küçük kippaları vardı. Hepsinin özensiz salıverilmiş sakalları dikkat çekiyordu. Vücutlarına çizgili kumaştan bir örtü sarmışlardı. Grup mescide girerek mescittekileri sıkıştırmaya ve her biri bir barikatın önünde durdurmaya başladı.

Gençler de mescide girdi. Mescidin arka kısmının sergileri kaldırılmış, demir borulardan engeller konulmuş ve bu borulara kalın ipler bağlanmıştı. Bu ipler namaz kılanlar için ayrılan alanı çevreliyordu. Mescidin sadece dörtte biri namaz kılmak için tahsis edilmişti. Dörtte üçü, dış avlusu ve bitişik iki bölme ise Yahudi doluydu. (Ah, evet, bugün Cumartesiydi) diye söylendi Cemal. Her köşede bir Yahudi, elindeki kitabı, ne dediği anlaşılmayacak kadar hızlı okuyor ve ileri geri sallanıp duruyordu.

Namaz için kamet okundu. Cemal namazı kıldırmak için öne geçti. İnsanlar arkasında saf tuttular. İftitah tekbirini getirdi ve Fatihayı okudu. *"gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil"* ayetini okuyunca arkasındaki cemaat yüksek sesle "amin" dedi. Sonra güzel sesiyle *İsra* suresini okumaya başladı. *"Kulunu bir gece... götüren Allah münezzehtir"... "Biz cehennemi kafirler için ebedi bir ceza yeri yaptık."* (İsra, 1-8) "Allah-u Ekber" diyerek rükua gitti,

cemaat de onunla birlikte rükua gitti. İbadet eden Yahudiler de onların gerisinde Tevrat okuyarak öne arkaya sallanıp duruyorlardı.

Geç vakte kadar süren son ders bitti ve eve gitmek için dışarı çıktım. Güneş batmak üzereydi. Baktım amcamın oğlu İbrahim ders salonuna yakın bir yerde duruyor. Selam verdim. Selamımı aldı. "Eve mi gidiyorsun?" diye sordum. "Evet." dedi. Elimizde kitaplarımız yürümeye başladık. İki yanımızda evlerine dönen öğrenciler geçiyordu. Üniversitenin kapısında güney bölgelerine gidecek öğrencileri bekleyen bir servis otobüsü duruyordu.

Eve doğru yürüyorduk. Uzakta bir askeri cip durmuş, Üniversiteden çıkan öğrencileri izliyorlardı. İbrahim, onlara doğru bakıp şöyle dedi: "Kim inanırdı ki bir gün Gazze'nin bugünkü gibi gerçek bir üniversitesi olacak? Hatırlıyor musun Ahmed, İslam Üniversitesine kaydolmaya karar verdiğin gün annen ne demişti?" Evet, anlamında başımı salladım. Yolun karşı tarafında bir araba durdu. İçinde İslami harekete mensup bazı gençler vardı. İbrahim'in arkadaşlarıydılar. İbrahim'i çağırdılar. Gitti, biraz konuştuktan sonra döndü ve kitaplarını bana vererek: "Bunları sen al, dedi, gençlerle biraz yürüyeceğiz. Geç gelebilirim. Artık hükümeti (annemi kast ediyordu) sen ikna edersin."

Gülümsedim ve evrak çantasını, kitaplarını alıp yola devam ettim. Hükümetimizi (annemi), İbrahim'e yönelik tavrını, sevgisini ve tabi İbrahim'in ona yönelik sevgisini düşünüyordum. Hatıralar, tablolar hayalimde akıp gidiyordu. Bir arabanın korna sesiyle kendime geldim. Sağa sola bakmadan karşı tarafa geçmeye çalışırken az kalsın ezilecektim. Bu ani hadisenin dehşetiyle kitaplar elimden düştü ve her biri bir tarafa dağıldı. Caddenin köşesindeki elektrik direğindeki lambanın ışığında kitapları toplamak üzere eğildim. Benim kitaplarım, ders notlarım ve İbrahim'in ders notları birbirine karışmıştı. Toplamaya ve birbirinden ayırmaya ve her birini önceki yerine koymaya çalıştım.

Bir kağıt dikkatimi çekti. İbrahim'e aittir diye ayırmış ve diğer evrakının arasına koymaya çalışıyordum. Kağıttaki başlığa gözüm ilişti... "Hasan Salih"in haraketleri ve ilişkileri hakkında rapor" yazıyordu. Kâğıtta neler yazdığını öğrenme isteğimin önüne geçemedim. Diğer evrakı çabucak topladım. İbrahim'in yanında taşıdığı ve "kardeşiniz 23" şeklinde imzalanmış bu sağlam istihbari raporu okumaya karar verdim. Öyle anlaşılıyordu ki İbrahim ve cemaati, öğrenci faaliyetlerinden, cemaatler arası rekabetten ve mescitlerde namaz kılmalardan öte işlerle de ilgileniyorlardı.

İbrahim o gece eve, dikkat çekecek kadar geç geldi. Annem huzursuzdu. İbrahim'in dediği gibi annemi rahatlatmaya çalıştım. "İçimden bir ses, İbrahim şüpheli bir yola girmiş, diyor, akıbetinden korkuyorum." dedi annem. "Anne, İbrahim bilinçli bir insandır, artık büyüktür, onunla ilgili olarak endişelenmene gerek yok. Ne yapabilir ki? Nasıl bir tehlike olabilir?" "İçim, öyle diyor." dedi. "İçinin sesini dinleme, şeytandır bu, seni huzursuz etmek istiyor." "Anne kalbi yanılmaz Ahmed." dedi. Yüzüne baktım, gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Benim bu durumu garipsediğimi hissetmiş olacak ki "O da tıpkı senin gibi benim oğlumdur, ta çocukluğundan beri ben büyütmedim mi onu!"

Yatsı namazını kıldıktan sonra annem, seccadede oturmaya devam etti. Üç saate yakın yerinden kımıldamadı. Yüzüne yansıyan derin endişeyi saklayamıyordu. Kapının açılıp kapandığını duydum sonra. İbrahim içeri girdi. Annem ona doğru koşarak "Neredeydin sen? Niçin geç kaldın?" diye bağırdı. İbrahim, işi şakaya vurarak, "Hükümet hanım, raporu yazılı mı istersin, sözlü mü? "diye karşılık verdi. İbrahim'in sakinleştirme, endişelerini giderme çabaları işe yaramamıştı. Bir kez daha bağırdı: "Sana neredeydin diye sordum? Neden geciktin?" İbrahim, meselenin ciddi olduğunu anladı ve şöyle dedi: "Arkadaşlarımdan birinin bir sorunu vardı. Onu halletmeye gittik. Annesini ikna etmemiz uzun sürdüğü için bu kadar geciktik." Annem, "Bu işi gündüz yapamaz mıydınız?" dedi ve "Bir daha böyle geç kalma, anladın

mı?" diye ekledi. İbrahim gülerek cevap verdi: "Emrin olur majesteleri." Annem, ona yemek hazırlamak için çıktı. İbrahim arkasından seslendi: "Allah aşkına bırak, ben kendim hazırlarım."

Bütün bunları izlerken içimde bir volkan patlamaya hazır gibiydi. Kâğıdı okuduğumu ona söylemem ve bunu izah etmem gerekiyordu. Bunu açıklamamak doğru olmazdı. Kızacaktı belki, küsecekti, ama ona söylemeliydim.

Annem uyumak üzere odasına çekildi. İbrahim de akşam yemeğini hazırlamak üzere mutfağa gitti. Sonra yemeğini yemek üzere yanıma geldi. İkimiz aynı odada yatıyorduk. Yemeğini yemeye başladı. Sandalyeyi çekerek yanına yaklaştım. İyice sokuldum ve ağzımı kulağına yaklaştırarak, "Kusuruma bakmamanı istiyorum, evrak çantan elimden düştü. Etrafa dağılan kâğıtları toplarken Hasan ile ilgili olarak hazırlanmış bir rapor gördüm." Yemeğe devam edemedi. Lokma boğazında kaldı, boğulur gibi oldu. "Ne?" dedi. "Endişelenme, ben Ahmed'im, beni tanırsın. Senin sırrın şu göğsümde saklıdır. Tutamadım kendimi, okudum."

Yüzündeki şaşkınlık, endişe o kadar belliydi ki. Ne yapacağını bilemiyordu. Bu güne kadar İbrahim'in düştüğü en zor durumdu bu. Tekrar söyledim: "Hiç kimse okumamış, görmemiş kabul et." Cevap vermedi, tek kelime etmedi. Yemeğini çabucak bitirdi ve uyumaya gittik.

Ertesi sabah, Üniversiteye birlikte gitmemizi istediğini fark ettim. Üniversiteye gitmek üzere beraber evden çıktık. Yolda söze o başladı. "Beni dinle Ahmed. Senin bundan kimseye söz etmeyeceğinden eminim. Şunu bilmelisin ki Hasan konusu beni endişelendiriyor. Neler yaptıklarını öğrenmek için bazı arkadaşları görevlendirmiştim." Raporu hazırlayan asıl kişileri benden gizlemek için kafamı karıştırmaya çalıştığını anladım. "Bu oyunu başkalarına oyna İbrahim. Böyle bir rapor çocukların veya arkadaşların hazırlayabileceği türden değil. Bu rapor ne yaptığını bilen insanların işidir. Rapordaki bilgiler herhangi bir insanın elde edemeyeceği türdendir. Ama beni ilgilendiren konu

bu değil. Beni asıl ilgilendiren husus, Hasan'a ne yapacağındır." Derin bir nefes aldı ve şöyle dedi: "Yüce Allah'a yemin ederim, onu öldüreceğim, insanları onun kötülüğünden kurtaracağım. Başkaları yapmadan, ben öldüreceğim onu. Ama her şey vaktinde güzeldir."

İbrahim, inşaatçılıktan kazandığı paranın ihtiyaçlarından artanını annemin yanında biriktiriyordu. Üniversiteden döndüğü o gün, annemden bu birikmiş paradan bin beş yüz dinar kendisine vermesini istedi. İşe gidip gelmede ve inşaat malzemelerini taşımada kullanmak üzere bir araba almak istiyordu. Böylece iş ile eğitimi arasında daha fazla zaman kazanmış olacaktı. Kardeşi Hasan meselesini halletmeye dönük derin planlamalar yaptığını anlamıştım. Annem istediği parayı verdi ve bin beş yüz dinar kadar kaldığını da söyledi. İbrahim Peugeot Brayift (4.4) marka bir araba satın aldı. Gazze şeridinde meşhur ve yaygın olarak kullanılan bir arabaydı. Tamamı ikinci el, en az on beş sene kullanılmış eski arabalardı, ama kamp şartlarında lüks sayılırdı.

Muhammed, Birzeyt'te öğrenci arkadaşlarıyla birlikte kiraladıkları evden çıkmış üniversiteye gidiyordu. Üniversite kampüsüne girer girmez, gergin ve tabii olmayan bir durumun olduğunu anlamıştı. Bütün öğrenciler her zamanki gibi işgalci askerlerle çatışmaya hazırlanıyorlardı.

Kampüsün değişik noktalarına torbalar dolusu taşlar yığıyorlardı. Yüzlerini örtecek maskeler hazırlıyor, barikatlar yerleştiriyorlardı. Sonra da kalabalık şekilde üniversitenin dışına doğru yürüyüşe geçtiler. İşgalci rejim ve yerleşimciler aleyhine sloganlar atılıyordu. Her bir ağızdan Filistin diye haykırıyorlardı. Çok geçmeden işgalci devriyeleri geldiler ve çatışmalar da başladı. Askerler, araçlarının arkasında mevzilenirken, öğrenciler de taş duvarların arkasında siper alıyorlardı. Üzerlerine ateş açan, göz yaşartıcı gaz sıkan askerleri taş yağmuruna tutuyorlardı.

Bütün öğrenci grupları olaylarda ortak hareket ediyorlardı. Bütün öğrencilerin katıldığı bu tür olaylarda çatışmalar daha şiddetli ve daha sert oluyordu haliyle. Böyle durumlarda asıl hedefe yönelik mücadele ruhu öğrencileri daha bir biliyordu, hamaseti en üst seviyeye çıkarıyordu. Çatışmalar birkaç saat durmadan devam etti. Askerler kaç kere çekilmek zorunda kalmışlardı. Bazen taş isabet ettiği için başından, yüzünden kanlar akan bir arkadaşlarını sürükleyerek götürürlerdi. Bir süre sonra askerler kalabalığı dağıtmak veya yaralamak için değil, doğrudan doğruya öldürmek için ateş etmeye başlamışlardı.

Dakikalar içinde öğrencilerden "Cevad Ebu Süleyme" ve "Saib Zeheb"in şehit düştüğü anlaşıldı. Doğal olarak öğrenciler adeta bendini aşan sel gibi saldırmaya, askerleri önlerine katıp kovalamaya başladılar. Sonunda askerler üniversiteden ve öğrencilerden uzaklaşarak şehrin kenarlarına kadar çekildiler. Cenazeler ve yaralılar Ramallah hastanesine kaldırıldı. Gece de bastırmıştı. Sabahla birlikte Birzeyt'te şehitlerin olduğuna ve çatışmaların yaşandığına ilişkin haberler vatanın her tarafına yayıldı. Her tarafta gösteriler başladı. Genel grev ilan edildi. İslam Üniversitesinde işgalcilere karşı yapılan gösteriler her tarafa yayılmıştı.

Öğrenciler büyük kalabalıklar halinde gösteriler yapıyor, ellerindeki taşları işgalci devriyelere atıyorlardı. Olaylar kampa, oradan da şehrin her tarafına yayıldı. Özellikle Sucaiye kampında büyük gösteriler oluyordu. Çünkü şehit "Saib Zeheb" orada oturuyordu. Aynı şekilde Gazze Şeridi'nin güneyinde, özellikle "Cevad Ebu Suleyme"nin memleketi el-Halil'de de yoğun gösteriler patlak vermişti.

Olaylar birkaç gün daha devam etti. Öğrencilerin üniversite yakınlarında görülmeye başladıkları veya yakınlarından geçtikleri andan itibaren işgal devriyelerinin üzerine taş atmaya başlamalarıyla birlikte daha büyük bir askeri birlik gelerek üniversiteyi ablukaya aldı. Uslu çocuklar olmamız için bize bir ders vermeyi amaçladıkları belli oluyordu. Yüzlerce asker

üniversiteyi kuşatmış, üniversiteye girmeye çalışıyorlardı. Bunu kaç kere denedilerse de başlarının üzerine yağan taş yağmurundan kaçıp çekilmek zorunda kalıyorlardı. Zaman ilerliyordu ve akşam da olmuştu. Anlaşılan, üniversitede sabahlayacaktık.

Fakat şehrin ileri gelenlerinden biri otomobiliyle Üniversiteye geldi. Girişine izin vermişlerdi. Öğrenci liderleriyle ve üniversite yetkilileriyle görüşmeler yapmaya başladı. Askeri hâkimin, öğrencilerin, beş dakikada bir onar kişilik gruplar halinde üniversiteden çıkmalarına izin verdiğini söyledi. Bu da büyük kalabalıkların oluşmaması ve gösterilerin şehre taşmaması için bir tedbirmiş. Askeri hâkim, askerlerin tek bir öğrenciye bile ilişmeyeceklerine söz vermiş. Bu öneri her kes tarafından kabul edildi. Onar kişilik gruplar halinde çıkmaya başladık. Askerler, öğrencileri yan caddelerden birine yönlendiriyorlardı. Bir grup çıkınca, onu bir başka grup izliyordu. Bir grup içinde dışarı çıktım. Bizi yönlendirdikleri caddenin yan yollarından birine vardık. Çok sayıda askerin bizi bekliyor olması dikkat çekiciydi. Ellerinde sopaları yüzlerce asker duruyordu. Araçlarıyla caddeyi kapatmışlardı. Bu haliyle alanı bir tutuklu kampına çevirmişlerdi. Sopa darbeleriyle bizi diz üstü çökmeye zorladılar. Ellerimiz başımızın üstünde yüzümüz duvara dönüktü. Araştırmak maksadıyla kimliklerimizi topladılar. Ellerinde aktif öğrencilerin listesi olduğu anlaşılıyordu. Listede isimleri yazılı olanları döverek, coplayarak diğerlerinden ayırıyorlardı. Geri kalanların kimliklerini verdikten sonra dağılıp gitmelerine izin veriyorlardı. Aktif sayılacak bir öğrenci değildim, herhangi bir siyasal grubun içinde de yer almıyordum. Kimliğimi aldım ve oradan koşarak ayrıldım.

İbrahim, yüz kadar öğrenciyle üç gün gözaltında kaldı. Vücudunda iz bırakacak kadar dövmüşlerdi. Hayal edilemeyecek kadar aşağılamış, hırpalamışlardı. Askeri hâkim, böyle yapmakla biz haylaz öğrencilere bir ders verdiğini sanıyordu.

Günler sonra üniversiteye gittim. İlk bakışta bugün bir savaşın çıkacağı belli oluyordu. Başlarında İbrahim olmak üzere bir

grup aktif öğrenci büyük karşılaşmaya hazırlanıyorlardı. Öğrenciler toplandıktan sonra üniversite çevresinde gezen devriyeler, askeri araçlar taş yağmuruna tutuldu. Yarım saat içinde üniversite ablukaya alındı, yüzlerce askerin olduğu askeri otobüsler görülmeye başladı. Öncekinden çok daha ağır darbeler alacağımız anlaşılıyordu. Ama her olayın bir hikâyesi var. Mademki karşı karşıya gelmiştik, şu halde karşı koymalıydık.

Öğrencilerin çoğu, karşı taraftaki yüksek binaların üzerine yerleştirilmiş kameralardan ve dürbünlerden korunmak için yüzlerini sarmışlardı. Araçlarının arkasına sığınan, plastik kalkanlarıyla korunmaya çalışan askerlerin üzerine yağmur gibi taş yağmaya başladı. Onlar da ateş açmak ve göz yaşartıcı gaz sıkmak suretiyle karşılık veriyorlardı. Öğrencilerin bu sefer, önceki günlerde yaşadıklarının intikamını aldıkları belli oluyordu. Sonra askerler kaynar su sıkmak için bir zırhlı panzer getirdiler. Askerler panzerin etrafında dönüp duruyorlardı. Önce üniversitenin kapısını söktüler. Atılan taşlar panzeri durdurmaya yetmiyordu. Bize doğru ilerliyordu, biz de aracı kasırgayı andıran bir taş yağmuruna tuttuk.

Askerlerin panzerle birlikte ilerlemelerine imkân yoktu, sonunda geri dönmek zorunda kaldı. Taraflar bir çekiliyordu, bir saldırıyordu. Bu arada yeri sarsarak ilerleyen bir tankın sesini duyduk. Üniversitenin arka kapısını yerinden söktü. O anda yedi yüzden fazla öğrenci, tanktan kaçacakları yerde, kapıya doğru koşmaya başladı. Rüzgarla yarışırcasına tankın etrafında dönüyorlardı. Tam bir çılgınlıktı. Tank ile ona doğru koşan yüzlerce öğrenci arasında yüz metre kadar bir mesafe kalmıştı. Tankın sürücüsünün ve içindeki askerlerin onlarcamızı paletlerin altında ezmeye kararlı oldukları anlaşılıyordu. Ama şunu da çok iyi biliyorlardı, eğer böyle bir şey olursa, şu anda tankın üzerine çıkmış bu çılgın kalabalık etlerini lime lime edeceklerdi.

Tank etrafında döndü, sonra geldiği gibi üniversitenin dışına çıktı. Kalabalık, tankın söktüğü kapıyı bulabildikleri taşlar, beton blokları, petrol varilleri ve ağaç dallarıyla kapattı. Bazıları

duvarların üzerinde askerlerin hareketlerini izlemek üzere beklerken, büyük çoğunluk geri döndü.

Zaman geçiyordu ve akşam da gelip çatmıştı. Şehrin ileri gelenleri aracılık yapmak için bir kez daha geldiler. Aracılıkları reddedildiği gibi epey hakaret de işittiler. Bundan sonra ne olacak diye merakla beklemeye başladık. İbrahim, başını kaldırıp çevreyi görebileceği, olup bitenleri izleyeceği uygun bir yer arıyordu, ama bulamadı. Kısa bir süre sessizlik hakim olmuştu. O esnada Gazze'deki yüzlerce mescidin hoparlörlerinden aynı anda "Hayye ale'l cihad"... İşgal kuvvetleri oğullarınızı, kızlarınızı üniversitede ablukaya almışlar. Çıkın onları kurtarın. "Allah-u Ekber! Allah-u Ekber!" sesleri yükselmeye başladı.

Şehrin her tarafından insanlar meydanlara akarak toplanmaya başladılar. Bir anda kalabalıklar önüne geleni silip süpüren sel gibi üniversiteye doğru akmaya başladı. Yediden yetmişe bütün Gazzeliler evlerinden çıkıp "Allah-u Ekber!" diye haykırıyorlardı. "Allah-u Ekber... İşgalcilere ölüm! İşgalin güvenlik tedbirleri çökmüştü. Derhal üniversitedeki ablukanın kaldırılması, üniversiteden uzaklaşılması ve güvenlik için şehrin başka alanlarına çekilmeleri emri verildi. İşgal kuvvetleri çekilip dağıldılar. Askerler bir anda alabildiğine kızgın halk ile karşı karşıya kaldılar, arkalarında da binlerce öğrenci geliyordu. Şereflı direnişin önü alınamaz öfkesi had safhadaydı. İbrahim, arabasıyla üniversitenin kapısından çıktı. Beni almak üzere durdu. Dedi ki: "Eve gitmiyordum, durumu gözetlemek için şehirde bir tur atmak istiyordum." Erkeğiyle, kadınıyla, çocuğuyla, yaşlısıyla yediden yetmişe bütün halk caddelerdeydi. Her tarafta alev alev yanan arabalar vardı. Zırhlı araçlar yolları tutmuşlardı. Gruplar halindeki askerler ürkmüş vaziyette sağa sola kaçışıyorlardı ama neler olup bittiğinin farkında bile değillerdi.

İbrahim, yüzünü kaplayan tebessümü gizleyemiyordu bile. "Allah için, olayları iyi organize ettiniz!" dedim. Gülümsemesini sürdürerek, "Allah'a hamdolsun, Allah'a hamdolsun. Halkın durumu iyidir. Allah'a hamdolsun, halkın durumu iyidir!" dedi.

O sırada binlerce vatandaşın ve öğrencinin askeri hakimin karargahı Seraya binasına doğru aktığını gördük. Yağmur gibi taş fırlatıyorlardı binaya. Askerler başlarının üzerinde vızıldayan taşlardan gözlerini bile açamıyorlardı, rast gele ateş edip duruyorlardı.

Mahmud'un birkaç arkadaşı onu ziyaret etmek üzere eve gelmişlerdi. Bir görev için geldikleri belli oluyordu. Mahmud'un eşinin hazırladığı çayı alıp onlara götürdüm. Ben yanlarına girerken konuşmalarını sürdürdüler. Bu yakınlarda tutuklanan el-Fetih mensubu bir gencin yaptıklarından bahsediyorlardı. Özel askeri eğitim almış bir gruptan sorumlu olan bu genç, sorguda her şeyi itiraf etmiş. Mahmud sorup duruyordu: "Nasıl olur? Onun güçlü ve inatçı bir genç olduğunu söylemişlerdi!" Biri cevap verdi: "Güçlü ve inatçı olduğu doğrudur. Ama onu "serçeler"in koğuşuna koymuşlar, o da onlara her şeyi itiraf etmiş."

Sormadan edemedim: "Serçeler mi? Bu serçeler nedir ki?" Dedi ki: "Bunlar sorgularda istihbarata yardımcı olan kalabalık bir casus grubudur. Onları da tıpkı diğer tutuklular gibi bir koğuşa koyuyorlar. İstihbarat bir tutuklunun ağzından laf alamazsa onu bu casusların koğuşuna gönderir. Tutuklu bu casusları adi suçlular koğuşundaٍ kalan vatansever tutuklular sanır. Casuslar, bu tutuklunun ağzından laf almak için çeşitli hilelere başvururlar. Mesela şu gerekçeyi ileri sürerler: Sen bize söylersen bazı şeyleri, biz anlattıklarını sorumlulara iletiriz, böylece bağlı bulunduğun hücre tutuklanmaktan kurtulur. Ya da başka gerekçeler ileri sürerek ona yaklaşırlar. Bazen, tutuklunun kendini savunduğunu, işbirlikçilik yapmayan saygın biri olduğunu gördükleri zaman da onu işbirlikçilikle suçlamaya başlarlar. Bu yüzden bazı tutuklular bu ithamdan kurtulmak, işbirlikçi olmadığını göstermek için sırlarını onlara açar. Bu gibi aldatma ve hile yöntemleriyle konuştururlar."

İslam üniversitesinde erkek öğrenciler ile kız öğrenciler birbirlerinden tamamen ayrıydılar. Erkekler ve kızlar ayrı bölümlerde ders görürlerdi. Üniversite içinde kız ve erkek öğrencilerin karışık halde ders görmeleri, dolaşmaları mümkün değildi. Ama üniversiteye giderken veya üniversiteden dönerken caddelerde, yollarda, otobüs duraklarında birbirleriyle karşılaşırlardı. Genellikle yol adabına ve genel geçer kurallara riayet ederlerdi. Hatta biraz da abartırlardı. Buna rağmen az da olsa bazı kız ve erkek öğrenciler, çıkışlarda önceden kararlaştırmış olmasalar da birlikte yürüyorlardı. Bütün kız öğrenciler tesettürlüydü. Üniversitenin kuralıydı bu. Başörtüsü olmadan kızların girişlerine izin verilmezdi. Gazze Şeridinin muhafazakâr yapısı gereği kızların çoğunluğu tesettüre ciddiyetle riayet ederdi. Fakat bazı kız öğrenciler sadece üniversite içinde başını örter, çıkar çıkmaz da başını açardı. Ya da saçlarının bir kısmını veya tamamını dışarıda bırakacak şekilde örtülerini arkaya kaydırırlardı.

Kamptaki komşularımızdan birinin kızı üniversitede okuyordu. Üniversiteye giderken veya dönerken bazen ona rastlardım. Dolunay kadar güzel olduğunu söylersem abartmış olmam. Zaman zaman göz ucuyla, gizli gizli bakardım ona. O ise bakışlarını yere indirir, bana bakmadan veya duraksamadan yoluna devam ederdi. Git gide nefsimin telkinlerini dinliyor, böyle gidersem ondan hoşlanacağımı düşünüyordum. Utandığım, çekindiğim ve de korktuğum için ona selam vermeye cesaret edemezdim.

Bir gün, bakışlarımız denk geldi. Bütün bedenimi bir ürperti aldı. Karşı koyamadığım bir heyecan kalbimi bürüdü. Bir anlık bakıştı ve tekrar bakışlarını yere indirdi. O günden sonra bilinçli bir şekilde üniversiteye gidişini ve dönüşünü kollamaya başladım. Ona bakmasam ve o da bana bakmasa da sırf caddede yürüdüğünü bilmem yetiyordu. O halde bile içimi bir huzur kaplardı, kendi kendime sormaya başlardım, yoksa onu seviyor muyum? Sevgi dedikleri şey bu mu? Bir kez daha uzaktan da olsa göz göze geldik. Kalbimin yerinden çıkacak kadar çarpmaya başladığını hissettim. Onu yolda her gördüğümde kalbimin

atışları hızlanıyordu. Üçüncü kez göz göze geldiğimizde gülümsedim. Yüzü kıpkırmızı kesildi. Derhal bakışını çevirdi ve hızlıca uzaklaştı.

O günden sonra üniversiteden çıktığı zaman ona uzaktan bakmakla yetindim. Ötesine geçecek adımlardan kaçındım. Bakmamaya çalışıyordum. Onu sevmem ve onun da bunu anladığını bilmem yetiyordu bana. Her gün veya iki günde bir onu görme arzusuyla dolup taştığım zaman onun da bunu anladığını hissediyordum. Bu kadarıyla yetinmem, bu aşamada ötesine geçmemem gerekiyordu. Önce Üniversiteyi bitirmeliydim. O zaman çocukluğumdan beri riayet etmek üzere terbiye edildiğim toplumsal kurallar ve usul erkân gereği gidip isteyebilirdim.

Amcamın oğlu Hasan meselesi İbrahim'i fazlasıyla endişelendiriyordu. Kafa sürekli onunla meşguldü. Çok kere beraber Hasan'ın hareketlerini gözetlemek, raporda anlatılanların doğruluğunu teyit etmek için gezintiye çıkardık. Bu gözlemlerimizde anlatılanlardan fazlasını gördük. Belli aralıklarla Ebu Vedi'yi görmeye gittiğini gördük. Arabasını Seraya binasına yakın bir yerde park ediyor, sonra yaya olarak binaya yöneliyordu. Askerlere özel bir kimlik göstererek sorunsuz bir şekilde Seraya binasına giriyor, bir saat veya birkaç saat kaldıktan sonra çıkıyordu. Meşhur işbirlikçilerden oldukları bilinen ve saçtıkları pislik ile etrafa kokulan salan bazı şahısların mekânlarına girip çıktığını da gördük.

Yollarda genç kızları taciz ettiğini, onlara iğrenç laflar attığını da gördük. Bazen kötü yola düşmüş kadınlardan bazılarını arabasına aldığını, onları uzak yerlere götürdüğünü, bazen de içlerinden birini alıp gittiğini gözlemledik. Kimi zaman gariban delikanlılardan birini alarak terk edilmiş bir yerde konuşmaya çalıştığını fark ediyorduk. Bu genci istihbaratın tuzağına düşürerek işbirlikçi yapmaya çalıştığından kuşkumuz kalmamıştı. Her şey, kuşkuya, tevile yer bırakmayacak şekilde ayan beyan ortadaydı.

Annem, hiçbirimizin geceleri eve fazla geç gelmemize izin vermezdi. Birimiz geç vakitlerde dışarı çıkmak istese daha da öfkelenirdi. Çoğu zaman onun uyuduğunu veya bir şeylerle meşgul olduğunu sanarak çıkmak üzere kapıya yaklaşırdık, o esnada bağırırdı: "Ahmed nereye?", "İbrahim nereye?"... Gel de ardı arkası kesilmeyen sorularından, sorgularından kurtar kendini!

İbrahim, Hasan ile ilgili olarak yapmak istediği girişimlerinin başına problemler açacağını biliyordu. Bu nedenle eve erken dönmek, dersimizi çalışmak, sonra erkence uyumak ve gecenin yarısında dışarı çıkmasına yardımcı olmam ve sonra sessizce eve girmesini sağlamam şeklinde bir karar aldık. Planımızı uygulamaya başladık. Her hafta bir veya iki kere evden çıkıyor, dönünce bana teşekkür ederek uykuya dalıyordu. Olanı biteni, neyin nerede olduğunu sormuyordum bile.

Bir gece eve dönerken İbrahim'in beti benzi kaçmıştı. Çok ağır, çetin bir durum yaşadığı belli oluyordu. Elbiselerini değiştirdi ve tek kelime konuşmadan uykuya daldı. O geceden sonra bir daha beni Hasan'ı takip etmek, gözetlemek de dahil hiçbir iş için beraberinde götürmedi.

O geceden yaklaşık bir haftadan sonra, bana: "Ahmed, artık kararlaştırdığımız programa uymana gerek kalmadı. Rahatına bak, istediğin gibi hareket et." dedi. Bir tuhaflık olduğunu hissettim. Ama gerekçelerini de soramadım.

Ertesi gece, eve geç geldiğim bir vakitte, ana yoldan çıkarak tali bir yola saptım. İstihbarat subayı Ebu Vedi'nin arabasının yolun bir tarafında durduğunu gördüm. Arabadan indi. Üzerinde her zamanki gibi sivil elbiseler vardı. Mescidin duvarının yanında durdu. Elinde duvarı işaret ettiği bir şey vardı. Onunla karşılaşmayayım, durduk yere başım ağrımasın diye yan taraftaki sokağa girdim. O çekip gidene kadar orada bekledim. Sonra Ebu Vedi'nin durduğu yerin yanından geçerek ana yola geri döndüm. Baktım, duvarda bir takım işaretler çizmiş, bazı rakamlar yazmış.

Eve varıp odaya girince İbrahim'i yatağına uzanmış gördüm. Üniversite derslerinden birinin kitabını okuyordu. Gördüklerimi anlattım. Duyar duymaz dışarı çıkmaya hazırlandı. Sonra saate baktı ve eğer vakit geç olmasaydı, ne olduğunu görmek için çıkacaktım, dedi. Çünkü bu geç vakitte dışarı çıkarsam, hükümet beni azarlar. Sabahı bekleyelim. Sabah ezanı okununca namaz kılmak üzere mescide gittik. Görmek istediğimiz duvarın yanına varmadan, durmamam ve elimle duvarı göstermememem hususunda beni uyardı. İşaret etmeden sadece konuş, dedi. Ben de daha varmadan sadece konuşarak işaret ve rakamların yazıldığı yeri tarif ettim. Dediğim yeri çok güzel görmüştü.

Oradan uzaklaştığımız zaman fısıldayarak, "Buralarda, farklı yerlerde bu türden çok işaret var. Daha önce de dikkatimi çekmişti. Belediyenin kanalizasyonu veya elektrik hatlarını veya başka şeyleri belirlemek için yazdığı işaretler olduğunu sanıyordum, dedi, meğer istihbarata, yani işbirlikçilere aitmiş. Bunlar, çok gizli ve çok tehlikeli ajanlarla buluşma vaktini gösteren işaretlermiş. Çünkü deşifre olmuş ve herkesçe bilinen işbirlikçi ajanlar için olsaydı, bu kadar çabaya ve gizliliğe gerek olmazdı." Sabah namazını kıldık ve geri dönerken bir daha bu işaretlere baktık. Orayı geçerken İbrahim, kendi kendine konuşuyordu: "Şu rakam günü, şu rakam saati, şu da buluşma yerini gösteriyor." "Ne konuşuyorsun?" dedim. "Bir şey yok, dedi, ama göreceğiz."

O günün ikindi vaktinde arabayla beraber dolaşmaya çıktım. Çıkmadan önce benden yanıma defter ve kalem almamı ve bazı şeyleri yazmaya hazırlıklı olmamı istedi. Arabayla kampın caddelerinde dolaşmaya başladı. Bir duvarın yanından geçtiğimiz zaman yavaşlıyordu ve "Sağındaki duvara bak. Bu işaretler de dün gece gördüklerimize benziyorlar. Deftere yaz bunları." dedi. Sonra ikinci bir işareti, üçüncüsünü, dördüncüsünü yazdık. Kamptan çıkıp başka taraflara gittik. Şunu yaz, şunu da yaz, diyordu, ben de yazıyordum. On kadar işaret yazmıştık. O sırada ezan okundu, yakınımızdaki bir mescitte akşam namazını kıldıktan sonra eve döndük.

Odaya girdiğimde defteri benden aldı ve masanın üzerine koydu. Sonra rakamları karşılaştırmaya başladı. Bu arada fısıldar gibi, "Şu tıpa tıp benzerliği görüyor musun? Bu rakam günün tarihini gösteriyor. Çünkü bütün rakamlar (1) ile (31) arasında değişiyor, sence de mantıklı değil mi?" "Evet." dedim. Sonra ikinci rakamı karşılaştırmaya başladı. "Öyle anlaşılıyor ki bu rakam da saati gösteriyor, bak, (1) ile (24) arasında değişiyorlar. Tam da bir gündeki saat sayısını göstermiyor mu sence de?" dedi. "Doğrudur." dedim. "Şu rakamlar da dakikaları gösteriyor, baksana bunları saatleri gösteren büyük rakamların yanına daha küçük yazmışlar, (15), (30) ve (45) gibi." dedi. Sadece "Yüzde yüz dediğin gibidir."" dedim.

Gülümsedi, avucunun içini "başardık" anlamında avucumun içine vurmak için kaldırdı. Avucumun içini açarak elimi uzattım, avucunu avucuma hafifçe vurdu, sonra şöyle dedi: "Bunlar, istihbaratın ajanlarla iletişim kurmak için kullandığı şifrelerdi. Ahmed! Şifreleri çözdük! Şu andan sonra önemli olan bundan istifade etmemizdir." Uzun zamandır kafada dolaşan bir mevzuyu açmak için fırsat bulmuştum. "Ah, evet, önemli olan bundan yararlanmamızdır. Senin örgütünün şu anda üzerinde çalıştığı gibi." dedim. Büyük bir ciddiyetle ve kızgınlıkla başını kaldırarak: "Neden bahsediyorsun?" dedi. "Sana sunmak üzere Hasan hakkında rapor tutanlardan bahsediyorum." dedim. Azarlar şekilde bana baktı ve "Bu meseleyi unutmayı kararlaştırmamış mıydık?" dedi. "Hayır, unutmayı değil. Ama kimseye anlatmama hususunda anlaşmıştık. Ben şimdi seninle konuşuyorum bu meseleyi, başkasıyla değil." Öfkelenerek: "Ne istiyorsun?" dedi. Bir anda şaşırmıştım. Gerçekten de ne istediğimi bilmiyordum. "Bilmiyorum." dedim. "Bilmiyorum, tamam unutalım gitsin." İbrahim kağıtları iyice imha ettikten sonra uyumaya çekildik.

On Sekizinci Bölüm

Derin bir uykudaydım. Birtakım adamların evin içini dolduran sert konuşmalarını duyup uyandım. Gözlerimi ovuşturup saate baktım. Şafak öncesi üç buçuğu gösteriyordu. Annemin "Ne istiyorsunuz?" sesi geliyordu. Daha ben ve İbrahim yataklarımızdan çıkmaya fırsat bulamadan odanın kapısını yerinden sökecekmiş gibi çalmaya başladılar. Birkaç silahın namlusu üzerimize doğrultulmuştu. Ebu Vedi'nin sesini duyduk bu arada: "Kımıldamayın! Yerinizde kalın!"

Sonra birkaç askerle birlikte içeri girdi. İbrahim'e bakarak; "İbrahim sen misin?" dedi. İbrahim: "Evet, İbrahim benim, ne istiyorsun?" diye cevap verdi. Ebu Vedi gülerek: "Acelen ne İbrahim? Ne olduğunu anlayacaksın!" dedi. Sonra bana döndü ve "Sen de Ahmed misin?" dedi. "Evet." dedim. "Kalkın ve bizimle gelin." diye seslendi. Bizi alıp duvarın önüne diktiler. Askerlere arama yapmalarını emretti. Askerler evi didik didik aramaya başladı. Bizzat kendisi de bizim üzerimizi aradı. Üzerimizde bir şey bulamadı. Askerler odanın altını üstüne getirdikleri halde aradıkları her neyse, bulamadılar. İbrahim'in ders notlarını, evrakını, defterlerinin sayfalarında yazılanları okumak için çevirip duruyorlardı. Sonra kuşkulandıkları bütün kâğıtları askerlerden birinin getirdiği bir kutuya koydular ve askere, kutuyu arabaya götürmesini emrettiler.

Annem hâlâ bağırıyordu: "Ne istiyorsunuz? Evi darmadağın ettiniz, Allah evinizi yıksın!" Onlarca asker evin her köşesini arıyordu. İki saat kadar süren aramalardan sonra ellerimi arkadan kelepçelediler, gözlerimi de bez bir bantla bağladılar. İbrahim'e de aynısını yaptılar. Sonra bizi evden çıkardılar. Annem hâlâ

bağırıyordu: "Onları nereye götürüyorsunuz? Caniler sizi! Allah sizi kahretsin!" Beni bir patates çuvalı gibi cipe attılar. Sonra bir patates çuvalının daha üzerime atıldığını fark ettim. İbrahim olduğunu anladım.

Korku ve endişeyle tir tir titriyordum. İbrahim de bunu fark etmiş olacak ki alçak bir sesle: "Kendine gel! Ne oluyor sana, böyle titreyip duruyorsun? En fazla birkaç gün tutarlar, sonra eve döneriz. O sırada İbrahim'in ensesine sert bir tokat indi. Kırık İbraniceyle bir askerin bağırma sesi geldi: "Sus eşek herif!" Araba hareket etti. Sonra bir yerde durdu. Seraya binasına vardığımızı tahmin ettik. İte kaka indirdiler bizi. Sonra bizi daracık sokaklardan, geçitlerden sürükleyerek götürdüler. Sonra bizi dar ve uzun bir merdivenden yukarı çıkardılar. Beni, çok iyi Arapça konuşan birine teslim ettiler. Durmamı ve kımıldamamamı söyledi. Beni duvarın dibine dikmişlerdi. İbrahim'i de aynı şekilde duvara yasladıklarını ve ona da kımıldamaması gerektiğini söylediklerini duydum.

Uzun müddet kimse benimle konuşmadı. Sadece açılıp kapanan kapıların sesini ve anlamadığım İbranice konuşmaları duyuyordum. Uzun bir zaman sonra o sesin sahibinin "Gel!" sesini duydum. Beni bir odaya iterek soktu. Gözüme bağladıkları bandı çıkarmışlardı. Kendimi küçücük bir odada buldum. Ortada bir masa ve masanın arkasında sivil giyimli bir genç oturuyordu. Gülerek "Buyur, otur!" dedi. Önündeki sandalyeyi gösterdi. Sandalyeye oturdum. Ellerim hâlâ arkadan bağlıydı. "Hasan nerede?" diye sordu. Şaşkınlıkla yüzüne baktım: "Evde!" dedim. "Hangi evde?" dedi. "Bizim evde." dedim. Bu sefer o dehşet içinde kalmıştı: "Hasan sizin evde mi?" diye sordu. "Evet." dedim.

Önündeki evraka baktıktan sonra sordu: "Sizin evde olduğunu söylediğin Hasan hangisi?" dedi. "Kardeşim Hasan." diye cevap verdim. "Ah! Ben sana amcanın oğlu Hasan'ı soruyorum." dedi. "Onu bilmiyorum." dedim. "Nasıl bilmiyorsun?" dedi. "Senelerden beridir bizde kalmıyor." dedim, "Nereye gidip geldiğini de bilmiyoruz." "En son ne zaman gördün?" dedi.

"Hatırlamıyorum." dedim. "Takriben ne zamandan beri?" dedi. "Uzun senelerden beri" diye cevap verdim. "Hatırlıyor musun, en son ne zaman eve geldi?" diye sordu. "Hatırlamıyorum.", dedim. "Tahmini bir zaman söyle.", dedi. "Gerçekten çok uzun zaman oldu, onu evden kovduk, o günden sonra da onunla ilgilenmedik, önemsemedik." dedim.

"Bir sene önce dövüldüğünü, iki ay kadar hastanede kaldığını duydun mu?"" dedi. Duydum." dedim. "Peki, kim dövdü?" diye sordu. "Nereden bileyim?" karşılığını verdim. "Sence kim olabilir?" dedi bu sefer. "Bilmiyorum, ama takip edip rahatsız ettiği kızlardan birinin ailesi veya aralarında anlaşmazlık çıkan bazı insanlar olabilirler." dedim. "Ne gibi?" dedi. "Nereden bileyim." dedim, "Olayı duyduğum zaman böyle bir ihtimal aklıma gelmişti, ama kesinlikle bizi ilgilendirmiyor." "Yani, sen şu anda onun nerede olduğunu bilmiyor musun?" dedi. "Evet, bilmiyorum ve bilmek de istemiyorum." diye cevap verdim. Beni odaya getiren adama seslendi ve beni odadan çıkarmasını istedi. Adam başıma kalın bezden bir çuval geçirdi ve beni odadan sürükleyerek çıkarıp bir duvara yasladı. Bu sırada İbrahim'i sürükleyerek odaya götürmelerini ve ardından sertçe kapanan kapının sesini duydum.

Bir saati bulan uzun bir zaman sonra sorgucu adama "Ebu Cemil" diye seslendi. Adam içeri gitti ve sonra İbrahim'i sürükleyerek getirdiğini duydum. Onu da benim gibi duvara yasladılar. Ona da benzer soruları sorduklarını tahmin ediyordum. Kendi kendime soruyordum: "Hasan'a ne olmuş ki? Nerede? Ne diye sorup duruyorlar? Kayıp mı acaba? Yoksa onlardan mı kaçtı?". Öylece ayakta bekliyordum. Yüzüm duvara dönüktü. O sırada tokatla veya copla vurdular. Öyle acıdı ki bütün yorgunluğun, bitap düşmenin üzerine tuz biber ekti.

Ayaklarım artık beni taşıyamıyordu. Yere çöktüm. Askerler geldiler. Dövmeye, bağırıp çağırmaya, cop darbeleri indirmeye başladılar. Ayakta durmamı istediler. Yorgunluk, bitaplık had safhadaydı. Darbelere, tekmelere aldıracak halim yoktu. Ne

kadar dövdülerse de ayakta durmadım, istesem de duramadım. Omuzlarımdan tutup ayağa kaldırdıkları her seferinde yere yığılıp oturdum. Onlar da dövmeye, beni ayağa kaldırmaya devam ettiler. Her seferinde tekrar oturuyordum tabi. Sonra sorgucu geldi ve beni bırakmalarını emretti. Oturmak için ağır bir bedel ödemiştim, ama sonunda rahat da etmiştim.

Sorgu kısmında hayat bir anda hareketlenmeye başladı. Bir kerede onlarca sorgucu içeri girmişti. Vaktin gündüz ve haftanın ilk mesai günü olduğunu düşündüm. Bir süre sonra beni bir odaya aldılar. Başımdaki çuvalı çıkardıklarında karşımda yedi kadar sorgucu olduğunu gördüm. Etrafımı iyice algılamadan önce içlerinden biri bir darbeyle ayaklarımı öne doğru büktü, biri de aynı anda göğsümü geriye doğru itti. Yere devrildim. Topluca üzerime çullanıp yere serdiler. Ayak zincirinin bilekliği sırtıma batmıştı. Hep birlikte saldırdılar. Biri göğsüme oturarak boğmaya çalışıyordu. Bir diğeri karnıma çıkarak ayaklarıyla eziyordu. Bir üçüncüsü ayaklarımı birbirinden uzaklaştırırken, dördüncüsü hayalarımı sıkıştırmaya başladı.

Birkaç dakika sonra, aynı anda duruyor ve göğsüme çökmüş olanı, "Hasan nerede?" diye sordu. Ben de "Bilmiyorum!" cevabını verdim. Yeniden işkenceye başladılar. Sonra bir daha durdular, yeniden sordular: "İbrahim her şeyi itiraf etti, sen de anlat, Hasan nerede?" Tekrar bilmiyorum, diye cevap verdim. Birkaç kere tekrarladılar bu işkenceleri. Sonunda onun nerede olduğunu bilmediğime ikna olacaklar ki beni bıraktılar. Dışarıdaki askerlerden birine beni alması için seslendiler. Asker beni alıp duvarın dibine götürdü. Oraya yığılıverdim. Beni sürüklemeye ve dövmeye çalıştı. Fakat ben önceki geceden beri buna hazırlamıştım kendimi.

İbrahim'in çığlıklarını, sorgucuların ona bağırmalarını duyuyordum. Ona da aynı yöntemi uyguladıkları anlaşılıyordu. İbrahim, Hasan'ın yeri ile ilgili hiçbir şey bilmediğini söylüyordu. Ama bu esnada çok sert cevaplar veriyordu, onlara sövüp sayıyordu. Bu da daha fazla baskı yapıp dövmelerine sebep oluyordu

doğal olarak. Nihayetinde onu da dışarı çıkarıp duvarın yanına getirdiler. Günler sonra gözlerim bağlı, ellerim arkadan kelepçeli ve ayaklarım zincire vurulmuş halde beni bir arabaya bindirdiler. Araba bir saat kadar yol aldı. Sonra durdu. Beni indirip sürüklemeye başladılar. Bir merdivenden veya bir kapıdan geçtiğimizde takılıp yere düşüyordum. Bazen beni bir duvarın yanında durduruyor, sonra kısa bir süre sürüklüyorlardı. Demir bir kapının açıldığını duydum. Başımdaki çuvalı çıkardıktan sonra duvarları siyaha boyanmış bir hücreye ittiler.

Hücrede bir yere çömelip oturdum. Bir süre sonra kapı açıldı ve başka bir genci de hücreye attılar. Başındaki çuvalı çıkarmışlardı. Yanıma oturdu. Bir süre sonra kendini tanıttı, ismini, ikamet ettiği yeri ve iki aydan beri sorguda olduğunu söyledi. Bize öğlen ve akşam yemeklerini getirdiler. Yemeğimizi bitirdikten sonra bir gürültü duyduk. Kapı açıldı ve içeriye tutukluların giydiği çizgili tulum giymiş beş genci içeri attılar. Gençlere demir sopalarla vuruyor, onlar da kendilerini savunmaya çalışıyorlardı. Derken gençler oturdular. Sonra da kendilerini tanıtmaya başladılar. Hakikaten çok ağır cezalar almışlardı. On yıllardır cezaevinde olduklarını söylüyorlardı. İşbirlikçi casuslardan birini yakalamış, berber usturası ile kesmişlermiş. Sonunda polis onları yakalayıp cezalandırmış.

Sonra bizim isimlerimizi, burada bulunuşumuzun sebeplerini sormaya başladılar. Yanımdaki genç, kendisinden, davasından bahsetti, gizli açık ne varsa anlattı. Bu arada alçak sesle konuşmasını istiyorlardı. Ona, bu verdiğin bilgileri dışarıdaki devrim kadrolarına ileteceklerini, böylece gerekli tedbirleri almalarını sağlayacaklarını söylüyorlardı. Sonra ayrıntıları öğrenmek için bana döndüler. O anda ağabeyim Mahmud'un arkadaşlarının sözlerini ettikleri "serçeler" mevzuunu hatırladım. Bildiklerimi öğrenmeye yönelik bir tuzak olduğundan emindim. Doğrusu gizleyeceğim bir şey de bilmiyordum.

Son derece kısa cevaplar veriyordum. Onlarsa durmadan soruyor, gizlediğim bir şey varsa onu öğrenmeye çalışıyorlardı.

Uzun bir süre sonra kapı bir daha açıldı. Gardiyan bana seslendi. Başıma çuval geçirdi ve beni sürüklemeye başladı, sonra başka bir hücreye soktu. Artık emindim, onlar şu anda benimle ilgili olarak hazırladıkları raporu istihbarat subayına sunuyorlardı.

Bir süre sonra polis beni alıp soruşturma odasına götürdü. Sorguculardan biri oturuyordu. Bana: "Bizden bildiğin bir şey saklamadığından emin olduk, sana üç aylık bir idari ceza vereceğiz." dedi. "Senin hakkındaki sorgulama işlemi şu andan itibaren bitmiştir" diye de ekledi. Gardiyan beni alıp bir süre yürüttükten sonra, elbise deposuna götürdü. Her tutukluya verdikleri eşyaları eksiksiz olarak bana da verdiler. Sonra ceza evi kısmına götürdüler. Orada birkaç koğuş vardı ve her bir koğuşta onar kişi kalıyordu.

Cezaevi hayatı tamamen normal seyrediyordu. Tutuklular beni sıcak karşıladılar. Kendilerini tanıttılar, beni bir koğuşa aldılar. Benim için bir ranza hazırladılar, yatağımı serdiler. Çay verdiler. Banyoyu hazırladılar. Yıkandım, iyice dinlendikten sonra yemeğimi yedim. Akşam olunca hepsi yanıma oturdu ve tanışmaya başladık. Çok iyi ağırlıyorlardı. Ellerinde ne varsa ikram ediyorlardı. Sonra koğuş lideri yanıma geldi ve davanı kimseye anlatma, yarın buradaki örgüt sorumlusu ve örgütteki güvenlik yetkilisi gelecek, onlar sana her şeyi anlatacak, dedi. Onların dışında başka birine herhangi bir şey anlatman kesinlikle yasaktır diye ekledi.

Ertesi gün iki örgüt sorumlusu geldi. Koğuşun bir köşesine çekilip oturduk. Kendilerini tanıttılar, ağabeyim Mahmud'u, Hasan'ı ve komşumuz Abdulhafiz'i tanıdıklarını söylediler. Bunun dışında başka şeyler de söylediler ki onlardan yüzde yüz emin oldum. Sonra benim davamı, neden sorgulandığımı, niçin tutuklandığımı sordular. Onlara ayrıntılı bir şekilde anlattım ve beni hangi sebeple tutukladıklarını bilmediğimi, ama amcamın oğlu Hasan'ı sorduklarını, oysa onun nerede olduğu bilmediğimi ve niçin bana bu soruları sorduklarını da anlamadığımı anlattım. Hasan bizimle kalmıyor, dedim, onu yıllar önce evden

kovmuştuk. Şimdi nerede olduğunu bilmediğimiz gibi onunla ilgili haberlerin de peşinde değiliz. Örgüt sorumluları bu tür soruları defalarca sordular. Sonra bana teşekkür edip çekip gittiler.

Günler sonra gardiyan geldi. Adımla çağırarak depoya götürdü. Bana teslim ettikleri eşyaları geri alarak benim kişisel eşyamı, elbiselerimi iade etti. Beni serbest bırakacaklarını söylediler. Tutuklu tulumunu alıp beni dışarı saldılar. Yeniden temiz hava soludum. Beni serbest bıraktıklarına inanamıyordum. Hâlâ kendi kendime soruyordum: "Hasan'a ne oldu? Niçin onun hakkında bunca soruyu sordular? Bütün bu soruşturmalar niçindi?" Bir cevap bulamıyordum. Eve vardığımda, serbest bırakıldığıma dair haber benden önce ulaşmıştı. Annem koşarak beni karşıladı. Zılgıtlar yükseliyordu evden. Komşular tebrik ediyor, sağ salim çıktığım için Allah'a hamdediyorlardı. Annem, "İbrahim nerede?" diye sordu. "Bilmiyorum." dedim, sorgunun ilk günlerinde benimle beraberdi, sonra onun hakkında bir şey duymadım. Bu arada aileme, başıma gelenleri anlatıyordum. Bir hafta sonra ikindi vakti evde oturuyorduk. Kapı üst üste çalındı ve ardından müjde diye bir ses duyduk: İbrahim serbest bırakıldı! Her taraftan kopan zılgıtlarla onu karşılamaya koştuk.

İbrahim, başımdan geçenleri sordu, anlattım, o da sorgu sırasında yaşadıklarını anlattı. Benim yaşadıklarımın aynısını yaşamıştı aşağı yukarı. Geceleyin, odamızda yalnız kaldığımızda ona sordum: "Ne oldu? Bütün bunların açıklaması nedir?" "Bilmiyorum." dedi, fakat anladığım kadarıyla Hasan onlardan kaçmış ya da kayıp! Ona bu sefer, yanına girenlerin casus olduklarını ve bunun bir tuzak olduğunu anlayıp anlamadığını sordum. Güldü."O tuzak değildi Ahmed." dedi. Şaşkınlıkla sordum: "Nasıl yani?" "O tuzak sahteydi." dedi, "Asıl tuzağa düşelim diye." Sordum: "Nasıl? Anlamadım?" "Onlar, bizim sorgu sırasında kurulan tuzaklardan, casusların bu tür girişimlerinden haberdar olduğumuzu biliyorlar, bu yüzden birini önce tuzak olduğu açık olan yere alıyorlar ki orada kendini korusun, ketum davransın ve sonra onlara açılmadım, onları aldattım diye övünüp gevşesin.

O zaman gerçek tuzağa düşmesi kolay olur. İşte asıl tuzak orasıdır." dedi. "Sordum: o bölüm ve oradakiler casus mu, onlar yani?" "Evet, evet!" diye sözümü kesti.

Gizlemek zorunda olduğum herhangi bir bilgiye sahip olmadığım için Allah'a şükrettim. Yoksa onlara anlatacaktım, çünkü onlardan hiç şüphelenmemiştim.

İbrahim, onlarla beraber iken kendisine bu tür soruları sorduklarını, ama kendisinin mesele hakkında hiçbir bilgisinin olmadığını söylediğini anlattı. Bunun üzerine adamlar İbrahim'in kendilerinden şüphelendiğini hissetmiş olacaklar ki onu tehdit etmeye başlamış ve onun işbirlikçi bir casus olmasından kuşkulandıklarını söylemişler. Bunu ayrıca bütün koğuşa da söyleyerek ona karşı adeta bir olağanüstü hal ilan etmişler. Ona karşı bir casusmuş gibi davranıyorlarmış. İbrahim, onların bu şekilde davranmakla kendisini tepki göstermeye, casus olmadığını kanıtlamaya, bunun için de sırlarını dökmeye zorlamaya çalıştıklarını anlamış tabi. Bununla da yetinmemişler, üzerinde hareketin yetkililerinin imzaları ve kırmızı mühür bulunan bir kâğıt getirip göstermişler ve kendilerine gerçeği söylemesini, herhangi bir şeyi saklamamasını istemişler. Ama o, kendilerine gerçeği söylediğini, kendilerinden hiçbir şey gizlemediğini belirtmiş. Hiç kuşkusuz herhangi bir şey söyleseydi, yıllarca hapisten çıkamayacaktı.

Yüzüne derin derin baktım ve sordum: "Ama bana Hasan'ın nerede olduğunu söylemedin?" Önemsemez bir şekilde cevap verdi: "Unut gitsin. Önemli olan onun bir daha şerefimize leke süremeyecek, şu andan itibaren kimseyi rahatsız edemeyecek olmasıdır." O anda, İbrahim'in yeminini yerine getirdiğini anladım. Daha önce sırrının ve yaptığı işin ortağı olmadığım için Allah'a hamdettim. Aksi takdirde tuzağa düşmem, söz konusu fedailerden bahsetmem kuvvetle muhtemeldi. Böylece amcamın oğlunun da başını yakmış olurdum.

Hapisten çıktıktan sonraki ilk fırsatta, erkenden evden çıktım. Sevdiğim İntisar'ın yolunu gözledim. Onu görmek ve onun

da beni görmesini sağlamak istiyordum. Şayet benim tutuklandığımdan haberi olmuşsa, beni görüp rahatlayacak, sevinecekti. Karartısı sokağın başında belirdi. Ona baktım. Bana kaçamak bir bakış fırlattı ve hemen bakışlarını yere indirdi. Dudaklarından bir iki kelime çıktığını fark ettim. Benim hapisten çıkmış olmamdan dolayı Allah'a hamdediyor, diye düşündüm. Ya da benimkisi bir kuruntuydu belki de. Şu halde benim hapse düştüğümü biliyormuş ve şimdi de sağ salim çıktığım için hamdediyor. Bütün benliğimi tarif edemeyeceğim bir mutluluk duygusu sardı. Üniversiteye doğru onunla yarışır gibi yürümeye başladım. Beni görsün ve iyi olduğumu anlasın diye önüne geçmeye çalışıyordum.

İbrahim'in serbest bırakılmasından sonraki bir gün akşam vakti, odada onunla oturuyordum. Ders kitaplarımızı okuyorduk. Annem odaya girdi, bize selam verdi. Bir elinde, üzerinde üç bardak bulunan bir tepsi, diğer elinde de demlik vardı. Masayı İbrahim'in yatağına doğru çekti, kendisi de yatağın bir ucuna ilişti. İbrahim, onun yanında doğrularak oturdu. Çayı bardaklara döktü. Her birimiz bardağını aldı ve uzun uzun karıştırdı. İbrahim'e dönerek şöyle dedi: "Mahmud'un, Hasan'ın, Fatıma'nın ve Tehani'nin ne güzel çocukları var, değil mi?" "Dünyanın en değerli varlığıdır evlat. Bir çocuğun olmadıkça bunu anlayamazsın. İnsanın anne veya baba olması ne güzel! Kâinattaki en güzel duygu, en güzel his budur."

Başka bir konuya giriş mahiyetinde konuştuğunu anladım. Gizlice ve göz ucuyla İbrahim'e baktım. Manalı bakışımı anladı ve hafifçe gülümsedi. "Annenin neye hazırlık yaptığını anladım." der gibiydi.

Annem giriş bölümünü fazla uzattığını anlamış olacak ki hemen konuya girdi: "İbrahim, seni evlendirmek ve senin mürüvvetini görmek suretiyle sevinmek istiyorum." İbrahim, uzun uzun güldü ve: "Sakıncası yok yengeciğim, Allah seni başımızdan eksik etmesin, sen bizim bereket kaynağımızsın. Fakat sen benim için endişe etme. Zararlı veya tehlikeli bir şey yapacağım

diye korkma. Ben hâlâ küçüğüm. Üniversiteden mezun olduktan sonra, hayırlıysa bakarız inşallah." Annem gayet sert ve öfkeli bir cevap verdi: "Seni evlendireceğim demek seni evlendireceğim demektir. Mezun olduktan sonra ne demek? Şu anda iki bin dinar kadar paran var. Bu para da evlenmen için yeter de artar." İbrahim sözünü kesti: "Yengeciğim..." Annem bu sefer onun sözünü kesti: "Sus! Mesele bitmiştir. Evleneceksin dediysem evleneceksin demektir. Önemli olan kiminle evleneceğin. Sen bana adını söyle, gerisini ben tamamlarım. Bu konuda benimle tartışma."" Bu arada böğrünü de birkaç kere dürttü İbrahim'in. O da evliliğin sırası değil, henüz erken, vakti gelmemiş diye cevap veriyordu. Annem: "İstediğin biri var mı?" dedi. İbrahim, şaşırmış olarak baktı: "Hayır, sana söyledim, düşündüğüm biri yok." dedi. Annem çay tepsisini alarak kalkıp gitti.

Bu hassas konudaki fikrini öğrenmek için iyi bir fırsat yakalamıştım: "Gerçekten evlenmek istemiyor musun?" dedim. Dedi ki: "Annen bu odaya girene kadar hiç düşünmemiştim. Daha önce aklıma gelmemişti." "Peki, şimdi?" diye sordum. "Evlenecek zaman olmadığına inanıyorum. Çok erken, daha zamanı gelmemiş." dedi. "İstediğin belli biri var mı?" diye sordum. Dehşete kapılmış gibi baktı ve: "Hayır, sana dedim, evlenmeyi hiç düşünmedim." dedi. "Açık söyle, sevdiğin biri var mı?" diye üsteledim. Bakışlarındaki dehşet biraz daha artmış olarak dedi ki: "Sevdiğim biri mi? Neden söz ediyorsun adam?" "Yani, bana birini sevmediğini mi söylemek istiyorsun?" dedim. "Sevdiğimi kim söylemiş ki ben yok sevmedim diyeyim" diye karşılık verdi.

Bir gün birini sevdiğin de mi olmadı?" dedim. "Açık konuşmamı ister misin?" dedi, "Evet." dedim. Sonra devam etti: "Bu, karmaşık ve uzun bir mevzu. Beş sene kadar önceydi. Bir kız gördüm. Onu sevdiğimi fark ettim. Gidiş gelişlerini gözlemeye başladım. Onu sevdiğimi, onun da bana karşı sevgi beslediğini fark ettim. Ama bunun ötesine geçmedi işler. Namaz kılmaya ve mescide devam etmeye başlayınca, ciddi bir şekilde evlenmeyi

düşünmeden önce bu tür ilişkilerin kesinlikle yasak olduğunu anladım. Artık onu görmek için yollarını gözetlemekten vazgeçtim. Ama kalbim hâlâ ona bağlıydı, ona aşıktım. Bunun da dinen bir sakıncasının olduğunu sanmıyorum. Ne var ki Hasan'ın geri gelmesinden ve kampta kalmaya başlamasından, başımıza birtakım musibetler getirmesinden ve bu arada siyasi hayata karışmamdan sonra, vatan mücadelesinin bir parçası olduğumu anladım. Bu vatanın ve kutsallarının mücadelesi. Biraz düşündüm ve karar verdim. Sevgi meselesini sadece düşünmeye dahi son vermem gerekiyor, dedim. Ahmed, görünüyor ki biz bu duyguyu hissetmekten, sadece hissetmekten bile uzak kalmak zorundayız."

Varlığının, ruhunun derinliklerinden konuşuyordu. Ağır sancılardan sonra doğmuş gibiydi. "Biraz abarttığını düşünmüyor musun?" dedim, "Bildiğim kadarıyla devrimciler aşık ve edebiyatçı olurlar." Güldü ve: "Doğru diyorsun Ahmed, doğru diyorsun, dedi, ama bizim gibiler için değil. Filistin halkı için bu durum doğru değildir. Vietnam, Küba, Çin Halk Cumhuriyeti devrimcileri için söylenebilir, ama öyle anlaşılıyor ki bizim kaderimiz, bir tek sevgiyi yaşayacağımız şekilde yazılmış. Bu toprakların sevgisi! Kutsal mekânlarıyla, yeriyle, havasıyla, portakalıyla bu toprakların. Öyle görünüyor ki bu topraklar, çocukluklarından beri kendisine aşık olanların, bu sevgiye başkasını ortak etmelerini kabul etmiyor."

Gülerek dedim: "Vallahi, üç hasleti bir arada taşıyorsun; hem devrimci, hem aşık hem de şair. Bu sözlerin bir tür şiirden başka bir şey değil. Kıskanç sevgini terennüm ediyor adeta. Ama bunun, vatan evlatlarından birini sevmeye engel olmadığını düşünüyorum. Çünkü onları sevmek vatanı sevmek demektir nihayetinde." Biraz kaykıldı ve şöyle dedi: "Bir daha söyleyeyim Ahmed, açık konuşmamı ister misin?" "Başka bir şey istemiyorum zaten." dedim. Dedi ki: "Bizim durumumuz bir halk deyiminde söylendiği gibidir: 'Bu memlekette haramzadeler temiz insanlara yapacak bir şey bırakmadılar.' Ahmed, işgal her şeyimizi

kirletti. Toprağımızı, huzurumuzu, denizimizi, caddelerimizi, nefislerimizi kirletti. Ahmed, ne hikâyeler duydum, şiddetli aşklara dair! Bu ülkede ne yaman aşklar, işgalciler tarafından birbirlerini sevenlerin sırtını dağlayan kırbaçlara dönüşmüş, bir bilsen! Ahmed, bu kutsal ve şerefli duygunun, işbirlikçi ajanlar tarafından birbirlerini sevenlere karşı baskı aracı olarak kullanıldığından haberin var mı? Onları, bu sevgileri uğruna, ilk sevgililerine, ilk göz ağrılarına (Kudüs'e) ihanet etmeye zorluyorlar! Şimdi soruyorum sana, bizim hayatımızda aşka, sevgiye yer var mı?" "Abarttığından eminim." dedim, "Dini anlayışını, şeri hükümleri, işgalcilerin ve işbirlikçilerinin yaptıklarıyla karıştırmış, bundan ağır, keskin fikirlerden oluşan bir karışım çıkarmışsın." Gülerek: "Dini anlayışı, hayatın pratiğinden ve ilişkilerinden soyutlamak mümkün mü?" dedi. "Ahmed, ben bir kıza bütün ruhumla, bütün bedenimle aşık olduktan sonra bu bağı kesmeye karar verdim. Kaldı ki ona yönelik ilgim her zaman mubah ve iffet dairesindeydi. Aramızda birkaç kelimelik de olsa bir konuşma geçmemişti. Ona ruhumun gözeneklerine kadar aşık olmuştum. Bu ağır ve keskin fikirlerin karışımından ibaret kanaate varınca da kendi kendime sordum: Onu gerçekten seviyor muyum? Yine kendim: Kesinlikle evet, diye cevap verdim. O zaman kendi kendime şöyle dedim: Eğer sevginde samimi isen, Filistinliler olarak yaşadığımız bu şartlarda, senin sevginde yok olman, bütün şer ve fesat kapılarını kapatman gerekir ki sevgilin incinmesin, şerefine halel gelmesin. Sevgilinin yüzüne dokunan veya saçlarını dalgalandıran meltemleri dahi kıskanmalıyız. Biz başkaları gibi değiliz Ahmed. Başkaları gibi değiliz. Hadi iyi geceler."

Yatağına girdi ve yorganı başına çekti. "Sana da." dedim. Yorganı başıma çektim. Söylediklerini düşünmeye başladım. Gerçekten abartıyor muydu? Yoksa biz gerçekten de başkaları gibi değil miyiz? Bizim hikâyemiz İrlandalıların, Kızılderililerin veya Pakistanlıların hikayesine benzemez. Filistin hikâyesinin merkezinde Mescid-i Aksa var.

Ertesi gün mescitten eve dönüyordum. İstihbarat subayının duvarlara yazdığı, bizim de çözdüğümüz şifrelerin benzeri yeni şifrelerin yazılmış olduğu dikkatimi çekti. Eve geldim ve bu haberi vermek için İbrahim'in dönmesini bekledim. Gelir gelmez, söyledim ve derhal dışarı çıktı. Her şeyi ayrıntılı olarak yazmış ve önceki analizleri ışığında çözmüştü. Şifrede kararlaştırılan buluşma tarihi bir hafta sonrasıydı. "Ne düşünüyorsun?" diye sordum İbrahim'e. "Bu, tanımadığımız ve son derece tehlikeli olan bir işbirlikçi ile ilgili bir şifredir." dedi, "Tehlikelidir, çünkü bilmiyoruz. Onu tanımamız gerekiyor." "Nasıl?" dedim. "Onu bana bırak." dedi, "Bir plan yapacağım, önümüzde bir hafta var. Şifrede buluşmanın saat yirmide gerçekleşeceği belirtiliyordu, yani akşam sekizde."

Kararlaştırılan o gün, sabah erkenden İbrahim, bana, "Bugün hazır ol, dedi, işbirlikçiyi tanımak için yola çıkacağız. Saat altıda seni mescitte bekliyor olacağım." Belirlenen vakitte onu mescitte beklemeye başladım. Geldi, beni arabaya alarak kampın dışına, sonra da Gazze şehrinin dışına çıktık. Kuzeye gidiyorduk. Yahudi yerleşimcilerinin bulunduğu bir bölgeye giden yan bir yola saptı. Yolun kenarındaki küçük bir ağaca işaret etti ve: "Şu küçük ağacı görüyor musun?" dedi. "Evet." dedim. "Bir saat sonra karanlık çökecek, dedi, o zaman ağacın arkasında olanı kimse görmez, ama o, yoldan geçen herkesi görür, özellikle elektrik direğinin başındaki ampulün ışığında." "Doğrudur." dedim. "Her taraf sessizliğe bürününce seni burada bırakacağım, dedi, gayet rahat bir şekilde yürü ve etrafını da kolaçan et. Ortamın uygun olduğunu görürsen, küçük ağacın arkasına saklan. Ben seni uzaktan gözetleyeceğim. Eğer gizlenemezsen, gelip seni alacağım. Ama iyice gizlenirsen, o takdirde caddeyi iyice gözetle, kimin buraya geldiğini gör. Neler olup bittiğine bak. Ben seni almaya gelinceye kadar da burada gizlenmiş halde kal." "Nasıl bu kadar eminsin ki kendisi için şifre yazılan kişi buraya gelecek, mesela başka bir yere gitmeyecek?" diye sordum. Güldü, "Yoksa bana güvenmiyor musun?" dedi. "İşlerin kontrolünü bana bırak Ahmed!"

Belirlediğimiz vakitte beni tekrar getirdi ve arabadan indim. Yürüdüm. Etrafı kontrol ettim. Her şey müsait görünüyordu. Etraf boştu. Küçük ağacın arkasına gizlendim, saatin akrebinin geçmesini beklemeye başladım. Dakikalar bir türlü geçmiyordu. Asırlar geçtikten sonra akrep sekize yaklaşıyordu. Bir dakika... iki dakika...üç dakika. Olan biten bir şey yok.

Bana kalırsa, biz kendimizi kandırmışız, dedim. Kendimizi zeki, onları da bu kadar basit ve aptal sanmışız. Galiba İbrahim'e gereğinden fazla güvenmişim. Ana caddenin üzerinde duran bir arabanın sesi beni bu düşüncelerden uyandırdı. Birkaç on metre kadardı aramızdaki mesafe. Bir adam arabadan çıktı, kapıyı kapattı, araba yoluna devam etti. Ticari bir araçtı.

Adam bana doğru yürümeye başladı. Dikkatle bakıyordum. Kalbimin çarpıntısı gittikçe artıyordu. O kadar hızlı çarpıyordu ki adamın kalbimin sesini duymasından korktum. İyice görmek için gözlerimi ovuşturarak dikkatlice baktım. On metre kadar uzaktaki ampulün altına gelince onu net bir şekilde gördüm. Çığlık atacak gibi oldu, ruhum çekiliyor zannettim. Nefesimi tuttum. İbrahim'in yakın arkadaşı, önde gelen faal öğrencilerden Faiz'di. Herhalde o da burada olacakları görmek üzere İbrahim'i aramaya gelmiş, dedim. Bunu düşünürken bir araba hızlıca geldi ve yan yola saptı. Sonra durdu. Arka kapısı açıldı. Faiz arabaya bindi ve araba yoluna devam etti. Bölgeden sorumlu istihbarat subayı Ebu Vedi'in arabası olduğundan yüzde yüz emindim. Biraz şüphem olmakla beraber, Ebu Vedi'in kendisinin de arabada olması ihtimali yüzde doksan beşti.

Kafam allak bullak olmuştu. Rüyada mıyım yoksa? Gerçek miydi gördüklerim? Yoksa bir polisiye veya casus filmi miydi gördüğüm? İbrahim'e ne diyeceğim? Ona gerçeği söyleyecek miydim? Gerçeği saklayıp hiç olmamış bir şey mi söylemeliydim? Kafam düşüncelerden, sorulardan zonkluyordu. Derken İbrahim'in arabası geldi. Yaklaşınca etrafa baktım, boştu. Ağacın arkasından çıkıp arabaya bindim. Arabayı ana yola çıkmak

üzere çevirirken soruyordu: "Bir şey gördün mü? Kimseyi fark ettin mi? istihbarat subayı geldi mi?" Cevap vermiyordum.

Yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunu anladı. Sormaya başladı: "Neyin var? Ne oldu sana?" "Olanlara inanamayacaksın." dedim. Merakla sordu: "Ne oldu?" "Bir adam geldi." dedim, "Sonra Ebu Vedi geldi, onu arabasına aldı". Bağırdı: "Doğru mu? Kimdi o adam?" Dedim ki: "Problem de bu ya! "Ne problemi? Adam kimdi?" diye sordu. "Faiz!" dedim. "Faiz! Hangi Faiz?" diye sordu. "Arkadaşın." dedim. "Ne diyorsun?" diye bağırdı, nasıl olur? Başkası olmasın mı?" "Evet, oydu, dedim, etiyle kemiğiyle şu iki gözümle gördüm. Yüzde yüz, hiç şüphesiz oydu." "Ebu Vedi geldi ve onu aldı, öyle mi?" dedi. "Evet." dedim, "Ebu Vedi arabasıyla geldi, yanında durdu, kapıyı açtı, o da arabaya bindi. Sonra araba Yahudi yerleşim yerine doğru devam etti."

İbrahim, direksiyonu yolun kenarına kırdı, hızını azalttı. Sonra arabayı durdurdu. El frenini çekti. Arabanın farlarını söndürdü. Başını direksiyonun üzerinde iki elinin arasına alarak, "Allah'ım, burada neler oluyor?" dedi. "İnanamıyorum. Böyle bir şeyi aklım almıyor. Mümkün değil, mümkün değil!" Belki yüz kere tekrarladı bu sözleri. "Niçin mümkün değil?" diye sordum. "Doğru, tanımıyormuşum." dedi, birden durdu. Sonra sözlerini şöyle sürdürdü: "Allah'ım, galiba aklımı yitireceğim. Bırak eve gidelim." Onun yerine ben şoför koltuğuna oturdum, eve doğru yola devam ettik. Yol boyunca tek kelime etmedi. Bizim eve yaklaşırken, Şeyh Ahmed'in evine doğru sürmemi istedi. Eve varmadan önce, durmamı ve Şeyh Ahmed'in evinin uzağında kendisini beklememi söyledi.

Yarım saat kadar kayboldu. Sonra geldi. Yanıma oturdu. Eve gittik. İkimizin de ağzını bıçak açmıyordu. Kız kardeşim Meryem bize akşam yemeği olarak börek yapmıştı. Birkaç lokma aldı. Çayımızı içtik. Her birimiz kitabımızı elimize almış göz gezdiriyorduk. Harfleri görecek halde değildik.

Bir saat sonra bana baktı, "Ahmed." dedi, "Söylemeye gerek yok, ama hatırlatmam gerekiyor, bu konu kapalı kalsın ve

kimseye açma." "Hiç şüphen olmasın." dedim. "Bütün bunlar tesadüfen bir araya gelmiş olaylardır diyemeyiz elbette. Ama yüzde yüz emin olmak için iyice araştırmamız gerekir." "Doğru söylüyorsun, ama nasıl?" dedim. "Göreceğiz, göreceğiz." dedi, yorganı başına çekerken. Birden bana döndü ve "Onunla karşılaşırsan, sakın ona karşı davranışlarında herhangi bir değişiklik olmasın." dedi. "Öyle yapacağım." dedim. Sonra yorganlarımızı üzerimize örttük ve başımızı yastıklarımıza koyduk. Kaç saat geçti bilmiyorum, ama hâlâ yataklarımızda kıvranıp duruyorduk, yatağını közün üzerine sermiş biri gibi.

Sabah namazına kalkınca gülmeye çalışarak kulağıma fısıldadı: "Böyle bir hayat yaşayan, bu tür olayları gören bizim gibilerin sevmesi, aşık olması caiz mi Ahmed?" O an itibariyle aşk hikayemi bitirmeye karar verdim, eğer aşk diyebilirsek tabi. Bizim hikayemizin Filistin'in acılarla dolu hikayesi olduğunu, bu hikayede tek bir sevgiden, tek bir aşktan başkasına yer olmadığını anladım.

On Dokuzuncu Bölüm

İbrahim'in elinde İbranice bir gazete olduğunu fark ettim. İyi derecede İbranice bildiğini bilmiyordum; çat pat biliyor sanıyordum. "Yediot Ahronot" gazetesiydi. "Bu gazete de nedir? Ne yazıyor?" diye sordum. ""Bu, İbranice "Yediot Ahronot" gazetesi. Gazze hakkında bir makale yayınlamış." Sayfayı özenle ayırdı, tercümesiyle birlikte bana uzattı.

Gazze'yi etraflıca ele alan uzun bir makaleydi. Özetle, Gazze, İsrail istihbarat örgütü Şabak ile çalışan bir işbirlikçi ve casus bataklığı haline gelmiş diyordu. İşgalin başından beri, İsrailliler için bir endişe kaynağı, baş ağrısı olmayı sürdüren Gazze'nin artık ayağa kalkması, yeniden bu konuma gelmesi mümkün değildir, diye ekliyordu. Bu arada verilen bilgilerin istihbarat kaynaklarından ve Şabak örgütünden alındığı vurgulanıyordu.

Derin kaygılara kapılarak okudum makaleyi. Kaygılandığımı hissetmiş olacak ki İbrahim, gülümseyerek: "Kaygı verici bir durum, değil mi?" dedi. "Evet. dedim, "Kesinlikle!" "Bütün bunlar boş laflar." dedi, "Üniversiteyi ablukaya aldıkları zaman, Gazze'nin nasıl bir volkana dönüştüğünü, mescitlerden yaptığımız çağrılarla halkı nasıl seferber ettiğimizi görmedin mi?" "Doğru söylüyorsun, ama..." diyecek oldum, sözümü kesti: "Direnişe ağır bir darbe indirdikleri kuşkusuzdur. Halkın arasında ürkütücü düzeyde sızdıkları da bir gerçek. Ama burası mübarek bir toprak. Allah bu toprakları ve halkını bereketli kılmış. Saati gelince, isyan yeniden başlar, o zaman onlar, nasıl bir altüst oluşla tepetaklak olacaklarını göreceklerdir." Dedim ki: "Bir kez daha seni son derece romantik, ütopik düşüncelere dalmış görüyorum. Bu görüşünü gerçek bilgilere, istatistiklere dayandırdığını

sanmıyorum. Söylediklerin düşlerden ve temennilerden başka bir şey değil." Yüksek bir özgüvenle gülümsedi, "Ahmed, göreceksin, göreceksin!" dedi.

Refah'ta, Mısır ile Filistin'i ayıran sınır hattına metrelerce uzaklıktaki mülteci kampının bir dairesinde, yirmili yaşların başlarındaki üç genç eskimiş bez bir serginin üzerinde oturmuş, aralarında fısıldayarak konuşuyorlardı:

Abdulhamid: Bir şeyler yapmalıyız. Bu şekilde hiçbir şey yapmadan durmak olmaz.

Halil sordu: Ne yapabiliriz ki?

Ferid cevap verdi: Bazı eski silahlar temin edip onlarla eylemler yapmaya başlayabiliriz mesela.

Halil yerinden doğrularak konuştu: "Hayır' Karaborsada satılan silahları kullanmamız doğru değil. Bu silahların çoğunun bozuk veya toplama olduklarını biliyorsunuz. Üstelik satın almaya kalkarsanız, derhal tutuklanırsınız, çünkü bu silahları satanlar, istihbaratın bilgisi dahilinde bu işi yapıyorlar. Maksat, işgale karşı eylem yapmaya kalkışanları daha ilk adımda yakalamak."

Abdulhamid artık iyice sıkılmış olarak sordu: Ne yapacaksın? Eyleme geçmek zorundayız...

Halil gülümsedi: Bir fikrim var. Onu deneyelim.

Cumartesi günü. Öğleden önce saat on bir civarı. Gazze'de Filistin meydanında çok sayıda otobüs durmuş. Kadın, erkek yüzlerce Yahudi iniyor otobüslerden. Şehrin sokaklarında gruplar halinde dolaşmaya başladılar. Sağa sola bakıyorlar, gülüyorlar, hoşlarına giden şeyleri satın alıyorlar, yiyorlar, içiyorlar. Alış veriş mıntıkası olan Ömer Muhtar caddesini Filistin meydanına ve Şucaiye meydanına bağlayan bulvar Yahudi kaynıyordu. Aralarında İbranice konuşuyorlardı. Bazen kırık bir Arapçayla telaffuz ettikleri kelimeler de duyuluyordu. O zaman satıcılar onlara gülüyor, onlar da gülüyorlardı.

Ömer Muhtar caddesinden Şucaiye meydanına doğru avare avare yürüyordu Halil. Elinde kamplarda yaşayan gençlerin çoğunun âdeti üzere el-Kuds gazetesi vardı, katlanmış halde. Mağazaların vitrinlerine bakarak, yavaş yavaş yol alıyordu. Bu Yahudilerden biri bir metre kadar yakınına gelmişti. Kaldırımı yoldan ayıran demir bariyerin yanından geçmek istiyordu. Aniden elindeki gazete yere düştü. Elindeki keskin mutfak bıçağı parlıyordu. Bir hamle ile bıçak olan eliyle Yahudi'nin boynunu önden, diğer eliyle de arkadan kavradı. Göz açıp kapayınca kadar kısa bir sürede işgalci cezalandırılmıştı İşgalci boylu boyunca düştüğü yerde kendi kanı içinde debeleniyordu.

Halil, çoktan yan yola sapmıştı. İnsanlar olayı fark edip bağırıp çağırmaya başlayana kadar Halil, Abdulhamid'in sürdüğü araca binerek şehrin hıncahınç trafiğinde kaybolmuştu bile. Çeyrek saat sonra kalabalık bir işgal gücü, istihbarat elemanları ve polisler olay yerine gelmişlerdi. Olay yerini çembere alarak incelemeye başladılar. Maktulün cesedini kaldırdılar, her tarafı arayıp incelediler. Mağaza sahiplerinin, yolda geçip gidenlerin ifadelerini almaya başladılar. Üzerinden fazla bir zaman geçmemişti ki aynı bölge yakınlarında benzeri bir hadise daha meydana geldi.

Halil, keskin bıçağını yıldırım hızıyla çalıştırarak işgalcileri cezalandırdıktan sonra, şehrin sokaklarında âdeta yer yarılıyor içine giriyordu. Caddelerde avare avare dolaşanlar arasına karışıyordu. İşgal kuvvetleri, istihbarat elemanları dünyanın altını üstüne getiriyorlardı, önlerine geleni tutukluyorlardı, soruşturma üstüne soruşturma yapıyorlardı... Nafile.

Bir akşam vakti, odamda oturmuş derslerimden birine çalışıyordum. Kapı çaldı. Kim olduğunu görmek için kalkıp gittim. Kapıyı açtığımda karşımda Faiz'i gördüm. Selam verdi. Selamını almaya dilim dönmüyordu. Kelimeler boğazıma takılıp kalıyordu. Sonra İbrahim'in dediklerini hatırlayıp zar zor selamını aldım.

"İbrahim evde mi?" diye sordu. "Hayır." dedim, "Ama birazdan gelir." "O zaman ben az sonra bir daha gelirim, gelirse kendisini görmeye geldiğimi ve beni beklemesini söyle." dedi. Sonra gitti, ben de yeniden ders çalışmaya döndüm.

Yarım saat sonra kapı tekrar çaldı. İbrahim hâlâ gelmemişti. Kapıdaki Faiz'di. "İbrahim henüz gelmedi." dedim, "Buyur, buyur." Onunla biraz konuşmam gerektiğini düşünüyordum. Evdekilere, müsaade edin diye seslendim. Beraber odamıza girdik. İbrahim'in yatağının bir yanına ilişti. Rastgele konularda konuşmaya başladım. Üstümdeki gerginliği atmak için zaman kazanmaya çalışıyordum.

Derslerini, yaklaşan imtihanlara hazırlanıp hazırlanmadığını sordum. "Dersler iyidir." dedi, "İmtihanlara da hazırım. Dersler aslında kolay, o kadar da zor değil." diye ekledi. Birden bire sordu: "Sence İbrahim geç kalır mı?" "Hayır, sanmam." dedim. "Geç kalmasını istemem." dedi. "Geceleri geç geldiği oluyor mu?" "Hayır, ama bazen geç kaldığı oluyor." dedim. "Sence şu anda nerede olabilir, gidip orada göreyim." dedi. "Bilmiyorum." dedim. Bu sefer, "Kardeşi Hasan'ı ziyarete gitmiş olabilir mi?" dedi. Kalbimin çarpıntı sesleri yükselmeye başladı. "Asla, dedim, biz Hasan'ı ziyaret etmiyoruz, onu tanımıyoruz bile, yaptığı kötü işlerden dolayı evden kovduğumuz günden beri, yıllardır nerede olduğunu bilmediğimiz gibi, onunla ilgili haberlerle de ilgilenmiyoruz."

Faiz, "Ama Hasan onun kardeşidir, kan değişmez?" dedi. "Mutlaka onunla ilgileniyordur." "Hayır, hayır! dedim, "O günden beri onun adını andığını hiç duymadım, hepimiz onu unuttuk. Sen şimdi sözünü etmeseydin, aklımıza bile gelmezdi. Fakat sen, neden Hasan'dan bahsediyorsun ki?" diye bu sefer ben sordum. Bir an için bocaladı, sonra şöyle dedi: "Kendi kendime onun yanındadır, dedim, ben de gidip onu orada görürüm belki." Bir daha sordu: "Acaba Hasan, şu anda nerede kalıyor?" "Bilmiyorum, uzun zamandır onu görmedik." Gitmek istedi. Onu evden yolcu ettim. Odama dönüp dersime bakmaya başladım.

Hiçbir şey anlamıyordum tabii. Kendi kendime soruyordum: Acaba istihbarat tarafından Hasan konusunu bizimle konuşup ortaya çıkarmak üzere mi görevlendirilmiş? Yoksa niye bu kadar soru sorsun ki!

Çok geçmeden İbrahim geldi. Olanları anlattım, güldü. "Çok güzel, çok güzel!" dedi. "Şu anda biz onu görüyoruz, ama o bizi görmüyor. Bırak görevini yapsın, biz, onlarla işbirliği yapıp yapmadığını ortaya çıkaracağız." "Nasıl?" dedim. "Şu anda onu izleyen biri var. Bütün hareketlerini, yapıp ettikleri bir bir gözetliyor." "Sence ben anlamıyor muyum?" diye sordum, "Senin evrakın arasında o raporu gördüğüm günden beri, bu gibi meselelerle ilgilenen bir güvenlik biriminizin olduğunu anlamıştım.". Öfkeli bir şekilde bana baktı ve: "Ahmed, şimdi bu sözlerin ne anlamı var, üzüm mü yemek istiyorsun, yoksa bağcıyı mı dövmek istiyorsun?" dedi. Güldüm. "Asıl önemlisi, beni bu konuyla ilgili bütün gelişmelerin ortasına bırakmış olmandır. Ben bu meselenin temel bir parçasıyım." dedim. "Bu kadarı sana yeter." dedi.

O sırada annem odaya girdi. Akşam yemeğini getirmişti. Selam verdi. Selamını aldık. Yemeği masaya koydu, İbrahim'in yatağının ucuna ilişerek oturdu. Yemeğinizi yiyin, dedi. Yemeği yemek üzere masadaki yerlerimize otururken, sormaya başladı: "Damadımızdan ne haber?" İbrahim, ona bakarak: "İyidir, halacığım. Fakat damatlığın zamanı değil." Annem kızgınlıkla cevap verdi: "Nedenmiş o? Şunu bilmeni istiyorum, ben şu anda senin için ay parçası bir gelin adayı arıyorum." İbrahim: "Bu meseleyi, ben mezun oluncaya kadar ertelemek hususunda anlaşmamış mıydık?" dedi. Annem: "Tamam tamam, dedi, ama ben senin için araştırmalarıma devam edeceğim, uygun gelin adayını bulduğum anda, mezuniyetten önce de olsa nişanı takacağım." dedi. İbrahim: "Halacığım..." dedi. Onu bu darboğazdan kurtarmak için araya girdim. "Nereden biliyorsun, belki de İbrahim'in aklında zaten biri var ve onu seviyordur?" dedim. Alaycı bir gözle bana baktı ve: "Sen sus! Kim sana araya gir, dedi. Seni adamdan

sayan mı var? İbrahim'in aklında zaten biri varmışmış! Onu seviyormuş! Aptallığa bak! Sen sus çocuk, sen sus!" Sonra İbrahim'e döndü ve şöyle dedi: "Ben senin için araştırıyorum İbrahim, yakında seni aileyle tanışmaya götüreceğim." İbrahim, "Hala! dedi. Annem sözünü keserek: "Sen de sus!" dedi ve odadan çıkıp gitti.

el-Halil'de, akşam namazından sonra Şeyh Cemal, mescitte birkaç gencin arasına oturmuş onlara dini konularda ders veriyordu. Onlara takva kavramının anlamını anlatıyor, Allah katındaki nimetleri elde etmek için çalışmalarını ve dünyanın güzelliklerinden uzak durmalarını teşvik ediyordu. Aynı anda bir başka mescitte Abdurrahman bir grup gencin arasına oturmuş, aynı konuları anlatıyordu.

Minbere yakın bir yerde oturan şeyh saatine bakıyordu. Ezan okumaya hazırlandığı belli oluyordu. Derken el-Halil şehrinin camilerinden ezan sesleri yükselmeye başladı. Allah-u Ekber, Allah-u Ekber... Namazdan sonra Abdurrahman eliyle yeğeni Abdurrahim'i çağırdı, "Haydi mescitten çıkalım." dedi. Abdurrahim, mescidin kapasında amcasına yetişti. Abdurrahman şöyle dedi: "Haydi gidelim, bugün arabamız yok. Şehre gidip eski taş evlerin arasında biraz dolaşalım."

Sokağın birinde "Allah-u Ekber. Ey ahali! Burası bizim evimiz!" sesi yükseliyordu. Bir diğeri kırık bir Arapçayla "Sizin eviniz değil, bizim evimiz. Çekip gidin buradan!" şeklinde karşılık veriyordu. Abdurrahman ve Abdurrahim seslerin geldiği tarafa baktılar. Onlarca asker bekliyordu. Elleri tetikte yerleşimci Yahudi erkek ve kadınları koruyorlardı. Onlar da askerlerin himayesinde ev sahiplerini evlerinden kovuyor, eşyalarını dışarı atıyorlardı. Evin Arap sahipleri dönmek istedikleri her seferinde, askerler silahlarını onlara doğrultuyorlardı. Bu sırada Yahudi yerleşimciler de onları itekliyor, yerlerde sürüklüyor ve öfkeyle bağırıyorlardı.

Abdurrahim bir an için durdu. Ayakları, seslerin geldiği sokağa doğru yönelmişti bile. Amcası bunu fark edince, elinden tutup kendine doğru sertçe çekti. "Nereye? Şu tüfeklere karşı

ne yapabilirsin?" Abdurrahim, ayıplayan gözlerle ona baktı ve "Hiçbir şey yapmadan öylece çekip gidecek miyiz?" dedi. Abdurrahman, "Yeğenim, bu sorun duygusallıkla, hızlı ve anlık tepkilerle çözülmez. Bu, Yahudilerin gasp ettiği ne ilk evdir, ne de son olacak. Bunlar da evlerinden atılan ne ilk aile ne de son aile olacak. Görüyorsun işte, göz görüyor, ama elden bir şey gelmiyor. Radikal bir çözüme ihtiyaç var." Abdurrahim, artık iyice bunalmış olarak, "Nasıl? Ne zaman?" dedi. Abdurrahman, "Yavaş ol oğlum, yavaş ol. Her yazılanın bir süresi var. Allah'ın emri mutlaka gelecektir." dedi.

Ertesi gün sabahla birlikte köylü çocuklarının sesleri yükseliyordu. Abdurrahim neler olduğunu görmek için kapıya çıktı. Halam, "Nereye Abdurrahim?" diye arkasından bağırdı. Cevap vermeden çocuklarla birlikte batıya doğru yürümeye başladı. Köyün batısında dozerlerin, yeri kazan iş makinalarının gürültüsü geliyordu.

Çocuklar yeri kazan, ağaçları söken, bazı küçük taş evleri yıkan bu iş makinalarına baktılar. Çocuklardan bir kaçı, "Bizim toprağımızı kazıyorlar! Haydi, gidip köye haber verelim!" diye bağırdılar. "Yahudiler toprağımızı kazıyorlar... Yahudiler ağaçlarımızı söküyorlar..." diye bağırıyorlardı. Onların sesleriyle birlikte evlerin kapıları birer birer açılıyor, insanlar, neler oluyor diye soran gözlerle olup biteni anlamaya çalışıyorlardı. Sonra da çıkıp batıya doğru yürümeye başladılar.

Adamın biri koşarak insanlara sesleniyordu: Allah-u Ekber. Ey ahali! Allah-u Ekber! "Ne oldu? Ne oldu?" diye sorarken dozerlerin kendisinin ağaçlarını söküp yere serdiklerini görünce bilincini kaybetmiş vaziyette yeri yığıldı. İnsanlar etrafında toplanıp kendine gelmesini sağlamaya çalışıyorlardı. Biri, "Su getirin!" diye bağırıyordu. Birileri de uyandırmak için uğraşıyordu. Öte yandan birileri dozerlere doğru ilerliyordu. Askerler de onlara doğru harekete geçtiler. Bu itiş kakış arasında kimse kimseyi duymuyordu bile.

Adamlar: "Burası bizim arazimiz, ne diye kazıyorsunuz? diyordu. Askerler de silahlarını onlara doğrultarak çekilin diye bağırıyorlardı. Adamlar, itirazlarını sürdürüyor, askerler de onları itiyorlardı. Bu sırada yaşlı biri yere düştü, biri kalkması için yardım ederken, bir diğeri askerleri savmaya çalışıyordu. Bağırmalar çağırmalar her taraftan yükseliyordu. Sonra askerler adamlara coplarla saldırmaya başladılar. Yere düşenleri de tekmeliyorlardı. O sırada herkes tekbirler getirerek bağırıyordu. Askerler bu sefer göz yaşartıcı gaz bombaları atmaya başladılar. Kalabalık dağılmak zorunda kaldı. Bu esnada çocuklar taş atmaya başladılar. Askerler de göstericileri dağıtmak için havaya ateş açıyordu. Toprak kazılıyor, zeytin ağaçları sökülüp dozerlerin paletleri altında un ufak ediliyordu. Abdurrahim de askerlere taş atıyordu. Ateş açılıyor, göz yaşartıcı gaz sıkılıyor, dozerler de işlerine devam ediyorlardı. Bu durum güneş batıncaya kadar devam etti. Sonra dozerler ve onları koruyan askerler çekildiler. İnsanların çoğu da evlerine döndü. Geride sadece yaşlı birkaç erkek ve kadın kaldı. Arazilerinin toprağını avuçluyor, başlarından aşağı döküyor, durmadan ağıt yakıyorlardı.

İbrahim bana yaklaştı ve "İnşallah bu gün Faiz meselesini kesin ve nihai bir şekilde halledeceğiz." dedi. "Nasıl?" diye sordum. "Sen sadece sana verilen görevi yap, senin görevin, şimdiden itibaren altı saat boyunca onu takip etmektir. Arabanın anahtarını al, ama çok dikkatli ol, senin onu takip ettiğini fark etmesin. Yoksa bütün plan bozulur." Anahtarları aldım ve "Merak etme." dedim. Giderken, "Şu andan itibaren takip etmeye başla." diyordu. "Derhal! dedim. Gözümü gezdirmeye başladım. Üniversite bahçesindeki öğrenci toplulukları içinde onu arıyordum. Buldum sonunda. İbrahim'in de onunla dolaşmak için yanına gittiğini görmeyeyim mi? Afallayıp kaldım. Onunla pek ciddi olmadan, laf olsun diye konuşuyordu. Sonra üniversite kantinine doğru gittiler. İkisini uzaktan takip ediyordum, yarım saat kadar konuştular. Sonra İbrahim ayrılmak üzere izin istedi ve uzaklaştı.

Faiz, telaşlı görünüyordu. Ne yapacağını bilmez gibiydi. Kantinden çıktı. Üniversite içinde biraz dolaştı. Sonra üniversiteden uzaklaşmak üzere yürümeye başladı. Ben de hızlıca arabaya gittim ve kendisini takip ettiğimi fark etmesin diye uzaktan izledim. Otuzuncu caddede, doğuya doğru yürüdü. Bir şey arıyormuş gibi mağazalara bakınıyordu. Sonra mağazanın birine girdi. Mağazanın karşısında hareketlerini görebileceğim bir yerde durmak üzere arabayı hızlıca sürdüm. Mağaza sahibiyle konuşuyordu. Telefonu kullanmak için izin istiyor gibiydi. Mağaza sahibi izin verdi. Birileriyle kısaca konuştu. Sonra adama teşekkür edip çıktı.

Uzaktan onu bekliyordum. Yolda geçen ticari bir arabayı durdurup bindi. Ben de peşlerinden gittim. Filistin meydanına vardıklarında, arabadan indi. Meydanda biraz dolaştı, sonra taksi duraklarından birine doğru yürüdü. Şoförle konuştuktan sonra arabaya bindi ve meydanın dışına, sonra da Gazze'nin dışına çıktı. Kuzeye doğru gidiyordu. Daha önce Ebu Vedi'in arabasını gördüğüm yan yolun yakınında hızını düşürdü, sonra durdu. Faiz, arabadan indi ve yan yola doğru ilerledi. Ben de arabamı kuzeye doğru sürdüm. Sonra geri döndüm. Bu şekilde ana caddede gidip geliyordum. Yan yolun hizasına geldiğim her seferinde onun batıya doğru yürümeye devam ettiğini görüyordum.

Bu dönüşlerimin birinde istihbarat subayı Ebu Vedi'in arabasının geldiğini fark ettim. Hızını düşürdü ve yan yola saptı. Ben de yol ayırımına doğru hızlıca ilerledim. Oraya yaklaştığımda Ebu Vedi arabayı durdurmuştu. Kapıyı açtı. Faiz yanına bindi ve hareket ettiler. Ondan sonra ne yapacağımı bilemiyordum. Takip görevini sürdürmeli miydim? Yoksa artık görevi tamamlamış mıydım? Derken araba yan yolda ilerleyerek Yahudi yerleşim yerlerinden birine girdi. Geri döndüm ve ana yolda yoluma devam ettim. Yol ayırımına elli metre kadar uzaklıkta bir yerde beklemeye başladım. Kırk dakika kadar orada durdum. Aniden Ebu Vedi'in arabasının hızlı bir şekilde Gazze'ye doğru hareket ettiğini fark ettim.

Arabayı sürdüm, bir yandan da yan yola bakıyordum. Faiz, yol ayırımına doğru geliyordu. Hemen geri dönerek ilk durduğum yere geldim. Faiz yol ayırımına geldi, geçmekte olan arabalara el kaldırıyordu. Bir araba durup aldı. Ben de arkasından yoluma devam ettim. Filistin meydanında arabadan indi. Ardından başka bir arabaya binerek kampa, sonra evine gitti. Görevimin bittiğini anladım. Olanları İbrahim'e anlatmalıydım.

Hızlıca eve gittim, orada yoktu. Yine hızlıca üniversiteye gittim. Orada buldum, olanları anlattım. O kadar güldü ki sırt üstü düşecek sandım. "Yemi yutmuş. Artık onun işbirlikçi bir ajan olduğundan eminiz. Ama tuzağı tamamlamak gerekiyor." "Ne yemi? Ne tuzağı?" dedim. "Seninle konuştuğu o geceden beri her fırsatta bana Hasan'ı sorup duruyordu. Ona, benden Hasan'la ilgili bilgi alması görevinin verildiğini anlamıştım. Ben de bugün saat sekizde yıllardır görmediğim Hasan'la buluşmaya gideceğimi, tanımadığım bir adam aracılığıyla çok zaruri bir mesele için benimle buluşmak istediğini bildirdiğini söyledim. Yemi yutacağından emindim. Dolayısıyla tuzağı tamamlamamız gerekiyor."

Biraz uzak bir yere gidip uzun süre Hasan'ı bekliyormuşum gibi yapacağım. Beklerken de son derece endişeli ve huzursuz görüneceğim. Bir saat kadar, endişelenmiş gibi yaparak endişeli kişinin yaptığı gibi sürekli saatime bakacağım. Sonra da dönüp eve geleceğim. Hayretle sordum, "Bunun ne faydası olacak?" Dedi ki: "Ahmed! Bizi tutuklamadılar mı? Sorguya almadılar mı? Onu öldürdüğümüzü itiraf etmemiz veya nerede olduğunu söylememiz için tuzak kurmadılar mı? Demek ki ikna olmamışlar ki şimdi de bizden bilgi edinmek için şu haini göndermişler. Bizim bu işle bir ilgimizin olmadığından, onun nerede olduğunu bilmediğimizden emin olmadan bizi bırakmazlar. Ancak bu şekilde araştırmayı bizim etrafımızda yürütmekten vazgeçerler. Biz de böylece bir taşla iki kuş vurmuş olduk. Hem onun işbirlikçiliğini, hainliğini öğrendik, hem de onu işgalcilerin şerrini bizden uzaklaştıracak bilgiyi onlara ulaştırmasını sağladık!"

İyice dehşete kapılmıştım "Yemin ederim, sen felaket bir adamsın!" dedim. Gülümsedi, "Allah'ın lütfudur bu." diye söylendi. "Şu anda benden bir isteğin var mı?" dedim. Saatine baktı, "Hayır, seni eve bırakayım, sonra randevuma gideceğim." Beni eve bırakırken yolda İslami Cihad Örgütü'ne mensup bazı gençlerin tutuklandıklarını söyledi. Son dönemlerde Gazze'de yaşanan bıçakla öldürme eylemlerinin arkasında bu örgüt vardı. "Allah-u Ekber, eylem yapan hücrelerin ömrü en fazla bir ay oluyor, sonra tutuklanıyorlar, bunun sebebi nedir?" "Halkımız arasında bunun gibi hainler çoktur. Örgüt ve siyasal güç olarak bu meseleye köklü bir çözüm getirmediğimiz sürece durum hep böyle olacak. Hatta git gide artacak" dedi. Eve varmıştık. Arabadan inerken, geç kalma, dedim, eğer saat ona kadar gelmezsen, anlayacağım ki kötü şeyler olmuş. Randevu yerine zamanında gitmek için uzaklaştı.

Ağabeyim Muhammed'in nişanlısı sene sonu imtihanlarına hazırlanıyordu. Bu sene aynı zamanda üniversite eğitiminin de sonu olacaktı. Bu yüzden Muhammed sık sık evlerine (kızın ailesinin evine) gidip geliyordu. İhtiyacı olması durumunda bazı derslerine yardımcı olmak için. Yakınlardaki bir mescitte ikindi namazını kılmıştı. Sonra nişanlısının evine doğru yürüdü. Kapıyı çaldı. Nişanlısının kardeşleri kapıyı açtılar, onu karşılayıp eve buyur ettiler. Kızın babası ve annesi de gelip hal hatırını sordular. Sonra nişanlısı geldi. Elinde kitapları vardı. Yanındaki bir sandalyeye oturdu.

Kızın annesi çay hazırlamak için kalktı. Babası oturmaya devam etti. Okulla ilgili sorular soruyordu, Muhammed de cevap veriyordu. Akşam ezanına kadar böyle geçti. Muhammed ve kızın babası namaza durdular, kız ve annesi de onların arkasında saf tuttular. Namazdan sonra bazı açıklamaları tamamlamak için biraz daha oturdular. Yarım saat sonra Muhammed, "Eve gitmem gerekir." dedi. Nişanlısı, "Daha erken değil mi?"" dedi. "Hayır, biliyorsunuz, ortam pek tekin değil, şehir şu saatte bir hayalet şehir gibi, gelen giden yok. Yatsıdan önce eve gitmem

gerekiyor ki askerler veya Yahudi yerleşimcilerle ya da serserilerle başım derde girmesin." Nişanlısı, "Acelen ne? der gibi eliyle omuzunu dokundu. Babası ise: "Doğru söylüyorsun Muhammed, durum söylediğin gibidir." dedi. Muhammed, "Selamun aleykum" diyerek ayrıldı Adam kapıya kadar onu yolcu ederken "ve aleykum selam ve rahmetullahi ve berakatuh, selametle git." dedi. Muhammed evden ayrıldı. Karanlık her tarafa çökmüştü. Kaldığı daireye gitmek üzere yürümeye başladı. Tenha yolda tek başına gidiyordu, etrafta kimse yoktu. Akşamın bu erken sayılan saatinde yolunu yitirmiş kediler, başıboş köpekler dolaşıyordu. Bütün mağazalar kapalıydı. Bütün insanlar, bir sorunla karşılaşmamak, başlarını ağrıtacak bir belaya bulaşmamak için evlerine çekilmişti. Muhammed eve dönüş yolunda hızlı adımlarla, bir an önce eve ulaşayım diye etrafına bakmadan, bir şeyle ilgilenmeden yürüyordu.

İbrahim, saat ona doğru eve geldi. Odaya girmeden sordum: "Durum nasıl?" "Yemi yuttular, bana öyle geliyor ki onlardan tamamen kurtulduk". "Ne oldu?" diye sordum. "Gidip beklemeye başladım. Çok endişeli ve gergin gibi görünmeye çalıştım. Hem benim hem de bulunduğum mekânın sıkı bir kontrol ve takip altında olduğunu hissediyordum. Pek uzak olmayan bir yerlerde kapıları kapalı araçlar da bekliyordu. Bulunduğum mekânı gözetlemek veya olabilecek herhangi bir hadiseye anında müdahale etmek için birilerinin o arabalarda olduğu anlaşılıyordu. Herhangi bir şey olmayınca, oradan ayrıldım. Kimse de yolumu kesmedi. Bizim Hasan'la ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmadığımızdan emin olmalıydılar."

Annem odaya girerken, "Akşam yemeğini yemek istemiyor musunuz?" diye sordu. Elinde yemek tepsisi vardı. Tepsiyi masaya koyarken selam verdi biz de selamını aldık: "Aleykümselam." İbrahim'in yatağının bir tarafına ilişti. Yemeği yemek üzere masaya yanaştık. Annem: "İbrahim, vallahi, senin için ay parçası bir gelin buldum. Yarın, kızı ailesinin yanında görmen için seni götüreceğim." dedi. İbrahim yemeği bıraktı, "Ne diyorsun?"

dedi. "Duyduğunu dedim, yarın ikindi namazını kıldıktan sonra hemen gel ve kızları Selva'yı görmek üzere beni "Ebu Hasan"ın evine götür. Selva, ay kadar güzel, hem ahlaklı hem de dindar bir kızdır. İstediğin, temenni ettiğin bütün özelliklere sahiptir." İbrahim, halacığım...halacığım, sana demedim mi?... diye söze başlamak istedi. Annem sözünü keserek "Bırak halacığımı, şunu bunu. Mesele bitmiştir. Muhammed'in nişanlısı bir iki hafta sonra okulu bitiriyor. İkinizin düğününü birlikte yaparız, tıpkı Mahmud ile Hasan'ın düğününü birlikte yaptığımız gibi. Daha rahat, daha çabuk ve daha kolay olur." İbrahim, halacığım, daha önce sana demiştim, mezun olmadan evlenmem diye." "Mezun olman için daha bir senen var, o kadar bekleyemem. Evleneceksin diyorsam evleneceksin. Sadece bir hakkın var, o da gelini seçmek. Evlenmeye veya evlenmemeye karar vermek gibi bir hakkın yok. Unutma, yarın ikindiden hemen sonra geliyorsun!".

İbrahim, mağlup olmuş gibi susup boynunu büktü. Annem yemek sinisini alıp çıktı. İbrahim, yatağının üzerine oturdu, uzun süre konuşmadan öylece durdu. Sonra birden bire, "Halacığım, halacığım!" diye bağırdı. Annem odasından çıkıp gelirken, "Ne oldu sana İbrahim? dedi. "Gel, sana bir şey diyeceğim." dedi. Annem gelip yanına oturdu. "Ne istiyorsun?" dedi. İbrahim, "Yarın ikindiden sonra gelmeyeceğim. Ebu Hasan'ın evine de gitmeyeceğiz, kızı Selva ile de evlenmeyeceğim." Annem dehşet içinde yüzüne baktı. Bu çıkışı tuhaf bulmuştu. Konuşan İbrahim olamazdı. Kekeleyerek sordu: "Ne diyorsun?" "Buna gerek yok halacığım." dedi." Bu ne demek şimdi? Benim sözümü çiğnemek mi istiyorsun? Beni dinlemiyor musun? Şimdi sen evlenmek istemiyor musun?" dedi. "Hayır, halacığım. İstediğin gibi, istediğin zaman evleneceğim."

Araya girdim, biraz da sesimi yükselterek: "Sana demiştim anne, onun aklında bir kız var." dedim. Annem, biraz küçümser gibi bana baktı, sonra, sana sen sus demiştim, girme araya diye. İbrahim, "Halacığım, söylediklerinde doğruluk payı var, ama mesele tamamen böyle değil." dedi.

Annemin canı iyice sıkılmıştı. "Bir şey anlamadım, biraz açıklayabilir misin ne istediğini?" dedi. İbrahim, başını eğdi ve "Halacığım, ben Meryem'le evlenmek istiyorum." dedi. "Hangi Meryem?" diye sordu annem. "Evet, amcamın kızı Meryem." dedi. Annem, "Meryem?" dedi. "Evet, Meryem. Ondan daha iyisini mi bulacağım? Siz de benimle evlenmesini uygun görürseniz tabi!" Annemin gözlerinden yaşlar akmaya başladı, "Senden iyisini mi bulacak İbrahim?" dedi. "Dur, Meryem'i, Mahmud'u ve Hasan'ı görmeye gideyim." Odadan çıkmak üzere kalktı. "Ya ben, benim fikrimi sormayacak mısın?" dedim, "Hayır, bu konuda senin fikrini sormak istemiyorum, çünkü ikiniz ruh ikizi arkadaşsınız, senin fikrin belli zaten!" dedi.

Güldüm ve İbrahim'e, "Tebrik ederim İbrahim!" dedim. Başını salladı ve "Allah sana bereket versin, Ahmed ama bakalım diğerleri ne düşünüyorlar?"

Annem odadan çıktıktan sonra bana dönerek; "Allah'a yemin ederim, ne yapacağım bilmiyorum, annen başka telden, biz başka telden çalıyoruz. Onu kızdırmak istemiyorum. Ayrıca Meryem'in başını da yakmaktan korkuyorum. Bakarsın tutuklandım veya..." ötesini getirmedi. "Devam et, veya ne? Öldürülmekten mi korkuyorsun?" Beklemeden cevap verdi: "Hayır, hayır! Ama kaderin bizim için neler sakladığını, günlerin karşımıza neler çıkaracağını kim bilebilir ki?"

Biraz sonra annem döndü. Mahmud ve Hasan da yanındaydı. Hep beraber, "Tebrik ederiz İbrahim, tebrik ederiz!" dediler. Annem, "Vakit gece yarısı olmasaydı şimdi zılgıtı basmış olacaktım, çünkü iki kere sevinçliyim, bir senin için bir de Meryem için. Ama yarın gereken neyse yaparız." Sonra seslendi, "Meryem! Meryem, gel, Meryem!" Meryem gelmeyince, onu getirmek üzere kendisi gitti. Az sonra zorlayarak getirdi Meryem'i. Kızcağız o kadar utanıyordu ki yüzünü saklamaya çalışıyordu. Annem dürtükleyerek, nişanlın amcan oğlunun yanına otur. Oturdu, onun ve İbrahim'in suratından haya akıyordu. Birbirlerine bakamıyorlardı.

Sonunda İbrahim anneme sormaya cesaret edebildi, "Meryem kabul ediyor mu? Yoksa sen mi onu zorladın halacığım?" Annem, "Evet, ben zorladım! Ne diye zorlayacakmışım ayol? Senden iyisini mi bulacak?" İbrahim'in yüzü bir kez daha kızardı ve "Allah'a sığınırım, asıl ben ondan iyisini bulamam." dedi. "Vallahi, halacığım, sizin bana yaptığınız iyiliklerden dolayı mahcubum." Annem, "Sana yaptığımız iyilikler mi? Oğlum sen kendi ellerinle hayatını şekillendiren, geçimini sağlayan bir adamsın, Allah sana bereket versin." dedi. Biraz sessiz kaldıktan sonra İbrahim, "Halacığım Meryem de istiyor mu peki?" Annem, "Tabi istiyor." dedi. İbrahim, "Bunu ondan duymak istiyorum?" dedi. Annem, "Meryem, söyle, kabul ediyor musun?" dedi. Meryem, "kabul ediyorum" anlamında başını salladı, sonra odadan çıktı. Biz de arkasından gülüştük.

Bir süre daha oturdular. Nişan ve evlilik töreni ve bunlara dair tertibatı konuşuyorlardı. Sonra uyumak üzere izin istediler. Yarın erken kalkmaları gerekiyordu. Yapacak çok iş vardı. Onlar çıkarken gülerek İbrahim'in kulağına şöyle fısıldadım: "Amcaoğlu, ilk ışıklarıyla doğacak mutluluk günün için şimdi uzan yatağına. Her seferinde başarıyorsun vallahi ve her başarın da öncekinden daha büyük oluyor." Gülerek, "Allah kıskananlardan korusun. Haydi, iyi geceler." dedi. "Sana da iyi geceler." diyerek yatağa uzandım.

Gazze hapishanesinde, ağabeyim Mahmud'un daha önce kaldığı bölümde, onun kaldığı koğuşun bitişiğindeki koğuşta, gardiyan ışığı söndürdükten sonra uyumaya gitmişti. O sırada tutuklulardan biri kapının yanındaki yatağının üzerine uzanmış, elinde bir aynanın küçük bir parçası vardı. Ayna parçasının bir tarafını kapının altından dışarı uzatmış, gardiyanın hareketlerini izliyordu. Gardiyan sandalyesinden kalkıp yaklaşınca parmağıyla üç kere yere vurdu. Bunun üzerine herkes yatağına uzandı, uyumuş gibi yaptılar. O da aynayı olduğu yerden geri çekmişti.

Gardiyan koğuşun kapısına yaklaştı. Elindeki el fenerinin ışığını koğuşun içinde gezdirdi. Durumu kontrol etti. Herkesin uyuduğunu görünce, diğer koğuşları kontrol etmek üzere yoluna devam etti. Rutin dolaşmasını tamamladıktan sonra, kapının yanından geçerek bölümün bir tarafındaki sandalyesine oturdu.

Aynı tutuklu aynayı bir kez daha önceki yere koydu ve oradan dışarıya baktı. Sonra fısıldayarak ve eliyle de işaret ederek, gelin, dedi. Üç tutuklu yataklarından kalkıp banyoya girdiler. Birinin elinde demir testeresi vardı. Bir tarafını bezle sarmıştı ki sağlam tutabilsin. Arkadaşının sırtına basarak yukarıdaki demir boruyu yeniden kesmeye başladı. Aynayı tutan genç adam üç kere yere vurdu. Onlar da hızlıca banyodan çıkıp yataklarına uzandılar. Gardiyan bir tur daha attı, sonra yeniden sandalyesine oturdu. Onlar da işlerine döndüler.

Sabah ezanına yakın bir vakitte görev tamamlanmıştı. Özgürlük penceresi sonuna kadar açıktı. Duvara yaslanmış sandalyesine oturmuş gardiyan uykuya yenik düşmüştü. Altı genç, geride kalan arkadaşlarıyla kucaklaşarak birer birer pencereden çıkmaya başladılar. Yataklarına, onlar içinde uyuyorlarmış gibi bir şeyler yerleştirmişlerdi. Sonuncu kişi de pencereden atlamasıyla birlikte sabah ezanı okunmaya başladı... Allah-u ekber... Allah-u ekber. Dış duvarı atladıktan sonra hapishaneden çıkıp kayıplara karışmışlardı.

Saat altıda gardiyanlar ışığı yakmak üzere gelmişlerdi. Hoparlörden sabah sayımı için hazır olunması ilan ediliyordu. Sayım subayı geldi. Koğuşun kapısını açıp tutukluları saymaya başladı. Eksik vardı. Diğerleri nerede? Hazırda bekleyen tutuklular gülmeye başladılar. Subay tuvalete koştu. Sonra hızlıca çıktı. Her tarafından terler akmaya başlamıştı. Telaşla telsizi açıp durumu bildirdi. Birden bütün hapishanede alarm zilleri çalmaya başladı.

Gençlerin hapishaneden firar etmelerinin üzerinden iki buçuk saat geçmişti. Bu da Filistin'in en son noktasına ulaşmaları için yeterli bir süreydi. Gazze'nin herhangi bir bölgesinde veya

varoşlarında saklanacak güvenli yer yoktu çünkü. Kalabalık bir gardiyan grubu geldi, koğuşların her tarafını arıyor, araştırıyor, yıkıyorlardı. Yüzlerce, hatta binlerce asker yollara, güzergahlara bariyerler kurmuş, insanları durduruyor, gelen geçen herkesi araştırıyorlardı. Tam bir panik ve histeri durumu.

İkindi vaktinin girmesiyle birlikte bütün tertibat hazırdı. Annem, özür dilemek, nişan takmak için gelemeyeceğimizi, oğlanın amcasının kızından başkasını istemediğini bildirmek üzere birini "Ebu Hasan"ın evine gönderdi. Teyzeme haber gönderdi. Komşuların çoğunu çağırdı. Beni de baklava almak, sonra birilerine haber vermek ve gelenleri ağırlamakla görevlendirdi. İkindiden sonra evimiz davetlilerle ve zılgıt sesleriyle çalkalanıyordu. Şarkılar söyleniyordu, bir yandan da baklava dağıtılıyordu. Böylece Meryem ile İbrahim'in nişanlandıkları herkese ilan edilmiş ve Meryem de insanlar içinde zor duruma düşmemiş oldu.

Yirminci Bölüm

Gazze şehrinde, birlik caddesinin Fehmi Bey Caddesi'ne bağlandığı kavşak, insan ve araba kaynar adeta. Binlerce Gazzelinin sürekli hareket halinde oldukları en merkezi yerlerden biridir. Yüksek rütbeli subayların, asker, sivil ve istihbarat yetkilerinin yüzlerce aracının sürekli olarak hareket halinde oldukları bir mekân.

Gazze Şeridi'ndeki işgalin merkezi karargahı Seraya binası da burada olduğu için cadde, onlara ait araçlarla dolup taşar. Trafik akışını düzenleyecek işaretler de olmadığı için tam bir kaos hakim olur. İlerlemenin neredeyse imkânsız hale geldiği bir trafik kilitlenmesi yaşanır. Çoğu zaman arabalar durmak zorunda kalırlar. Hareket ederken de santim santim ilerlerler. Askeri bir araç geçiyordu. Aracı Gazze Şeridi'nde görevli İsrailli bir askeri polis sürüyordu. Kolunu arabanın camından dışarı çıkarmış yavaş yavaş ilerliyordu. Arabanın radyosundan İbranice marjinal bir müzik parçasının sesi etrafı kaplamıştı.

Haftalar önce Gazze hapishanesinden firar eden gençlerden biri olan "Muhammed", kalabalık arasında ilerledi. Arabaya yaklaşınca tabancasını çekti, polisin kafasına ve kalbine birer el ateş etti. Birkaç kez daha ateş ettikten sonra kalabalığa karışarak kendisini bekleyen arabanın bulunduğu tarafa yöneldi. Arabaya binerek olay yerinden uzaklaştı.

Kalabalık bir askeri güç olay yerini çembere aldı. İnsanları durdurmaya, mağazaları kapatmaya, dövmeye, tekmelemeye, yakıp yıkmaya başladılar. Olayı araştırmak üzere istihbarat subayları da geldi sonra. Failleri yakalamak hususunda herhangi bir fayda sağlamayan bilgiler, deliller toplamaya başladılar.

Birkaç gün sonra askeri bir araç şehrin ana caddelerinin birinde rutin devriye görevini yapıyordu. Yavaş yavaş ilerliyordu. Yola yakın mezarlıktaki yolu gören bir mezarın arkasına gizlenmiş, günler önce hapishaneden firar eden gençlerden biri, etrafı gözlüyordu. El bombasının pimini çekti ve devriye aracının üzerine attı. Genç adam olay yerini terk ederken yaralı askerlerin çığlıkları yükseliyordu.

Bu olaydan birkaç gün sonra bazı askeri araçlar otomatik silahlarla tarandılar. Bu eylemi yapanlar silahları ile birlikte herhangi bir zayiat vermeden, bir sorunla karşılaşmadan kayıplara karışmışlardı. İşgal edilmiş topraklar bu haberlerle çalkalanıyordu. Her mahallede, her evde ve her sohbette konu buydu. Herkes eylemlerin etkisinden, eylemcilerin cesaretinden övgüyle bahsediyordu. İşgal güçlerinin yaşadıkları panik havasından da son derece mutluydular. Evimizde sık sık yaptığımız sohbetlerin birinin konusu da buydu.

Günlerden bir gün Gazze Şeridi kötü bir haberle uyandı. İşgal kuvvetleri ve istihbarat örgütü, Gazze hapishanesinden kaçan gençlerin ikisini öldürmeyi başarmıştı. Son eylemlerin arkasında onların olduğuna inanılıyordu. Bureyc Kampı'nın kuzeyindeki yan yolların birinde pusu kurmuş ve pusuya düşürdükleri gençlere binlerce kez ateş etmişlerdi. Haber üniversiteye ulaştı. Eğitime ara verdik ve gösteri yapmak üzere sokağa çıktık, askerlerle çatıştık. Gösteriler Gazze Şeridi'nin her tarafına yayılmıştı.

6 Ekim 1987 tarihi, bu olaydan birkaç gün sonraydı. Akşam ezanından hemen sonra, bu gençlerden bir diğer grup ve kendilerine yardımcı olan diğer bazı gençler araçlarıyla Gazze'deki Şucaiye Caddesi'nden geçerlerken, bazı sivil araçların saldırısına uğrayıp kurşun yağmuruna tutuldular. Kalabalık askeri kuvvetler de sivil güçlere katılmışlardı. Gençlerle çıkan çatışmada operasyonu yöneten, mücahitlere bu tuzağı kuran istihbarat subayı öldürüldü. Gençlerin tamamı da şehit olmuşlardı. Rejim, semtte sokağa çıkma yasağı ilan etti.

İbrahim yanıma geldi ve Şucaiye'de Osman Camii'ne toplayabildikleri kadar insan toplayacaklarını söyledi. Orada, şehitleri sahiplenmek ve hatıralarını yaşatmak amacıyla büyük bir gösteri başlatacaklardı. Beni de camiye gitmeye teşvik etti. Gençler büyük kalabalıklar halinde camide toplandılar. Cuma namazını kıldılar. Okunan hutbede ve kılınan namazda herhangi bir olağanüstülük yoktu. Namaz bittikten sonra insanlar mescitten çıkmaya başladılar. Bazı gençler İbrahim'in etrafında toplanmış slogan atıyorlardı: "Canımız kanımız sana feda olsun Filistin!", "Canımız kanımız sana feda olsun ey Şehid!" İnsanlar peyderpey slogan atan gençlerin etrafında birikmeye başladılar. Böylece büyük bir gösteri başlamış oldu. Bütün Şucaiye Caddelerini tutmuştu kalabalık. Şehitlerin evlerinin önünden sel gibi akıyorlardı. Şehitler Şucaiyeliydiler. Taziye çadırları evlerin yakınlarında kurulmuştu. Kalabalık bu çadırların yanından geçtiğinde duruyor ve şehitleri, ailelerini selamlayan sloganlar atıyorlardı.

Birkaç dakika içinde büyük bir askeri kuvvet bölgeye sevk edildi. Askerlere taş ve boş şişeler atmaya başladılar. Çatışmalar ikindiye kadar devam etti. Gazze'de ilk defa, hiçbir yoruma yer bırakmayacak şekilde silahlı bir eylemi sahiplenmek, desteklemek amacıyla bu kadar büyük ve kalabalık bir gösteri düzenleniyordu. Hatta o günün akşamı toplandığımızda ağabeyim Mahmud şöyle demişti: "Delisiniz siz, silahlı bir feda eylemini sahiplenmek, hem de açık bir şekilde desteklemek amacıyla böyle bir gösteri düzenlemek de ne demek!"

Muhammed'in nişanlısı derslerini tamamlamış, imtihanlarını vermişti. Muhammed, düğün hazırlıkları için Gazze'ye geldi. Ramallah'ta bir daire kiralamış, gerekli bütün eşyayı alıp daireyi dayayıp döşemişti.

Annem, düğün merasiminin alabildiğine görkemli olmasını, hiçbir şeyin eksik bırakılmamasını istiyordu. Fakat Muhammed ve İbrahim sadece aile içinde mütevazı bir düğün olmasını istiyorlardı. Tartışma çıktı, ihtilaflar baş gösterdi. Muhammed,

Ramallah'ta düğün yapmak istiyordu. Aile ve yakın akrabalar iki, üç arabayla Ramallah'a gidecek ve orada düğün yapacaklardı, her şey alabildiğine sade bir şekilde tamamlanacaktı. İbrahim ise, evde akrabaların ve komşuların hazır bulunacağı sade bir düğün istiyordu. Böylece annem, kardeşlerim ve komşularımız da sevinmiş olacaklardı.

Mahmud ve Hasan açısından düğünün şekli ve yeri o kadar önemli değildi. Ama Fatıma ve Tehani'nin annemin tarafını tutmaları önemliydi. Ben ve Meryem ise Muhammed ve İbrahim'in tarafını tutuyorduk. Sonunda herkeste şu kanaat oluştu: Bizden pek kalabalık olmayan bir grup Ramallah'a gidecek, Muhammed'in ve nişanlısının nikâhını kıyacak, sonra gelini ve ailesinden gelmek isteyenleri alıp Gazze'ye getirecek ve o sırada İbrahim ve Meryem'in de nikahları kıyılacak. Böylece kadınların istediği düğün de gerçekleşmiş olacak. Düğünün ertesi günü Muhammed ve gelin, istemeleri durumunda tekrar Ramallah'a dönebileceklerdi. Nitekim gelişmeler, herhangi bir sorun veya engelle karşılaşmadan planlandığı gibi gerçekleşti.

Bundan önce, İbrahim'le paylaştığımız odadan taşınmam gerekiyordu. Çünkü onunla eşi için donatılmıştı. Geçici bir süre için misafir odasında kalacaktım. Düğünden sonra da annemin odasında kalmaya başladım. Evin, üç genç aileye, annemle bana yetmeyeceği aşikârdı. Başmühendis Mahmud, evin üstüne bir ikinci kat yapmayı önerdi. Bunun mühendislik açısından mümkün olduğunu, sadece biraz beklememiz, zahmete katlanmamız ve sıkışık vaziyette de olsa sabretmemiz gerektiğini söyledi. İbrahim, onun bu önerisine destek verdi ve ikinci bir katın yapılabileceğini, kendisinin bu işi üstleneceğini belirtti. Bu işe başlamayı, düğünden iki ay sonrasına erteleme hususunda da anlaşma sağlandı.

Aynı senenin (1987) Aralık ayının sekizine denk gelen Salı akşamı, 1948'de işgal edilen topraklardan dönen Filistinli işçileri taşıyan bir otobüs, Erez Sınır Kapısı'nı geçerek Gazze şehrine doğru yol alıyordu. Karşı şeritte ise bir Siyonist'in sürdüğü ağır

bir tır tozu toprağa katarak ilerliyordu. Uçuyor gibiydi. Kuzeye gidiyordu. İşçileri taşıyan otobüse yaklaşınca, direksiyonu otobüsün üzerine kırdı. Birkaç işçi ölmüş, birkaçı da yaralanmıştı. Ölenler ailelerine teslim edilmiş, yaralılar da hastanelere taşınmıştı. İşçilerin bilinçli olarak öldürüldükleri bu kazanın haberi kısa sürede bütün Gazze Şeridi'ne yayıldı. Binlerce insan sokağa çıkmış, olayı konuşuyor, işin aslını öğrenmeye çalışıyordu.

Gençlerden biri kimseye görünmeden gizlice Şeyh Ahmed'in evine gidip olayı haber verdi ve ne yapılmasını önerdiğini sordu. Şeyh, gayet açık bir dille, cenazelerin gelmesiyle birlikte büyük gösterilerin yapılmasını, işgal kuvvetlerine karşı konulmasını, böylece toplumsal bir uyanışa ön ayak olmalarını söyledi. Bu genç, gerekli tertibatı almak üzere harekete geçti. Cenazeler Cibaliye merkezden Cibaliye Kampı'na doğru yola çıkarılırken, onların ardı sıra insanlar sel gibi akmaya başladılar. Sloganlar atılıyor, tekbirler getiriliyor, La ilahe illallah sesleri yükseliyordu. Doğal olarak işgal kuvvetleri de bölgeye geldiler. Gece yarısına kadar şiddetli çatışmalar yaşandı.

İbrahim, gece geç vakitte eve geldiğinde kulağıma fısıldadı: "İslam Üniversitesi yarın gösterilerin merkezi olacak, her şeyi planladık." Sabahın erken saatleriyle birlikte İsrail Radyosu, askeri hakimin İslam Üniversitesi'nin üç gün kapatılmasına karar verdiğini duyurdu. Bunun üzerine İbrahim, arabasına atladı, gençlere planın değiştiğini haber vermek üzere farklı bölgelere uğradı. Gösteriler için üniversitede toplananların değişik bölgelere dağılmalarını sağladı. Her gençlik liderine de kendi bölgelerinde gösterileri düzenlemeleri direktifini verdi.

Gerçekten de öğlen vaktinin girmesiyle birlikte en kuzeyinden en güneyine kadar bütün Gazze Şeridi işgalcilere karşı yanan bir alev topuna dönmüştü. Bütün bölgelerde on binler kalabalık gösteriler düzenliyor, büyük bir öfke ve şiddetle işgalcilerle çatışıyordu. Her bölgeden onlarca yaralı haberleri geliyordu. Bunlar da hastanelere veya yakınlardaki bir sağlık ocağına kaldırılıyorlardı. Her yaralı ile birlikte kitlenin öfkesi biraz daha

artıyordu. Öfkesi, şiddeti zirveye çıkıyordu. Cibaliye Kampı, bu esnada ilk intifada şehidini de vermişti. Hatem es-Sis.

Gösterilerin ikinci günü perşembeye denk geliyordu. Olaylar sabah erkenden başlamıştı. Yüzlerini kapatmış onlarca genç, yolları trafiğe kapatıyor, barikatlar kuruyorlardı. 1948 tarihinde işgal edilen topraklarda çalışmaya giden Filistinli işçilere engel oluyorlardı. İşgal kuvvetleri derhal işçilerin geçecekleri yolları açmaya koştular. Onlar bir yolu açarken gençler bir başka yolu kapatıyordu. Derken yüzlerini kapatmış gençler taş ve boş şişe atarak işgal kuvvetlerine karşı koymaya başladılar. Öğlen saatleriyle birlikte Gazze Şeridi'nin her tarafında halk yürüyüşe geçti. Ellerinde Filistin bayrakları, şehitleri selamlayan sloganlar atıyor, Yahudi yerleşimcilere lanet okuyorlardı. İşgal kuvvetlerine karşı cansiperane direniyorlardı.

Yaşlı bir adam evine hızla girdi ve doğrudan oğlunun odasına yöneldi. Saat sabahın onunu geçiyordu. "Sen hâlâ uyuyor musun? Kalk!" dedi. Genç adam yatağında doğruldu, yaptığına anlam veremediği babasına baktı. Elleriyle gözlerini ovuştururken kendi kendine soruyordu, gösterilere katılmam ve çatışmalara girmem için beni uyandıran kim? Yoksa çocukluğumdan beri, işgalcilere karşı bir olay çıktığını duyduğu anda kapıları üzerimize kilitleyen, dışarı çıkıp gösterilere katılmamızı engelleyen babam mı? Hangi dağda kurt öldü de bu büyük değişim yaşandı?!!

Yakınlardaki caminin hoparlöründen;
Kırılanı onaran Allah'a andolsun
Döneceğim sana evim
Din adına Filistin'e andolsun, kaçacak kalleş düşman
Yollar yürüdük
Zorlukların üstüne üstüne gittik
Sınırları aştık
Nice dikenlisini
Acı dolu yollardan geçip geleceğim sana evim
Döneceğim sana evim" marşı yükseliyordu.

Yüzlerce genç... Her kavşağı, her sokak başını tutmuşlardı. Beraberlerindeki puşilerle yüzlerini kapatmışlardı. Bazıları gömleklerini çıkarıp yüzlerine dolamışlardı. Barikatlar kurmuş, eski araba lastiklerini ateşe vermiş, işgalcilerle çatışıyorlardı. Göz yaşartıcı gazın etkisiyle gözlerinden yaşlar durmuyor, burunları akıyordu. İşgal kuvvetleri gaz bombasını atar atmaz, onu alıp tekrar işgalcilere atıyorlardı. Böylece onlar da gazın tadını, kokusunu almış oluyorlardı. Hain bir kurşunun isabet ettiği bir arkadaşları yaralanıp yere düştüğü zaman onlarcası koşup onu taşıyordu. Gerçek bir savaştaki gibi askerlerin sıktıkları kurşunların sesi ile göstericilerin haykırışları birbirine karışıyordu. Göstericilerden biri diğerlerini dikkatli olmaları için uyarırken, üç kişilik bir grup dördüncü bir kişiden yardım istiyordu. Mescitlerden hamaset ruhunu uyandıran sesler yükseliyordu.

İbrahim arabasına binip uzaklaştı. Arkasından seslendim: "Arabayla nereye gidiyorsun? Bütün yollar kapalı, her tarafta barikatlar kurulmuş, geçemezsin, gideceksen yaya git!" Gülümseyerek bana baktı ve "Endişe etme Ahmed, endişe etme!" dedi. O gitti, ben de arkasından baktım, ilk barikata vardığında ne yapacak diye. Oraya varmasıyla birlikte göstericiler ve barikatın gerisinde siper alanlar onu görür görmez yolu açmaya koştular. Yanan lastikleri ellerindeki baş kısımları eğik uzun demir borularla kenara çektiler. Bu demir boruları bu gibi işler için hazırlamışlardı. İbrahim, bir savaşı sevk ve idare eden bir komutan edasıyla barikatları birer birer aşıyordu. Belki de gerçekten o bir komutandı.

O gün ikindi vakti, otuz kadar genç toplanmıştık. İşgalcilerin devriye gezen askerleri de çıkageldiler. Yirmi kadar askerdi. Hemen sokak başlarını tutmak üzere dağıldık. Aramızdaki caddenin merkezine ulaştıkları zaman, sağanak yağmur gibi taşa tuttuk onları. Rastgele, bilinçsizce ateş etmeye başladılar.

Kurşun seslerini duyan yüzlerce erkek ve kadın evlerinden çıktı. Onlar da taş yağmuru altında çılgına dönmüş işgalcilere taşlamaya başladılar. İşgalci askerler bilinçsizce ateş etmeyi

sürdürüyorlardı. Yaralananlar vardı. Taş yağmuru da devam ediyordu. Sonunda askerler kaçmak zorunda kaldılar. Bir asker kaçamadığı için geride kaldı. Sırtında bayağı ağır olan telsiz cihazı vardı. Telsizle konuşuyor, yardım istiyordu. Ateş etmeye devam etmek istedi, ama yapamadı. Ayakları artık onu taşıyamıyordu. "İma" (anne!) diye inledi. (Arapça "ya ummah"ın İbranicesi).

Onlarca cip yardım için harekete geçti. İlerlerken her sokaktan ortaya çıkan göstericilerle çatışıyorlardı. Zorlu bir mücadelenin sonunda öfke taşlarının yağmuru arasında kalan askerlere ulaşıp kurtardılar. Onlarca, hatta yüzlerce yaralı gösterici Daru'ş Şifa Hastanesi'ne ulaştırılıyordu. Ambülanslar bazılarını taşırken, diğer bazıları da yoldan geçen ve yaralı taşımaya hazır olduklarını göstermek amacıyla kapılarını açan vatandaşların araçlarıyla taşınıyorlardı. Onlarca kişi de yaralılara eşlik etmek üzere araçlara asılıyorlardı. Binlerce kişi hastanenin kapısında birikmiş, kollarını sıvayarak yaralılara kan vermeye çalışıyorlardı. Sağlık ekipleri ise onları geri itiyordu. Hastanenin kapısında biriken bu insanların tümünü almak hastanenin kapasitesinin çok çok üstündedir diye bağırıyorlardı. Yaralı taşıyan ve siren çalan, dörtlülerini yakan bir araç belirdiği zaman otomatik bir şekilde herkes yapabileceğim bir şey olur amacıyla hastanenin kapısına hücum ediyordu.

Bu kabaran insan denizi bir ağızdan Filistin'i, şehitleri, yaralıları destekleyen sloganlar atıyordu. Korkmadan, gizlenme gereğini duymadan işgale ve işgalin liderlerine karşı haykırıyorlardı.

Kalabalık bir askeri birlik hastanenin bulunduğu bölgeye doğru ilerliyordu. Göstericilerin üzerine sayısız göz yaşartıcı gaz bombası atmaya başladılar. Gerçek mermi sıkıyorlardı. Göstericiler binlerce taş atarak karşılık veriyorlardı. Askerler de daha yoğun bir şekilde ateş ediyorlardı. Kalabalık, kurşunlardan korunmak için hastanenin içine doğru çekiliyordu. Hep bir ağızdan bağırıyorlardı: "Allahu ekber...Allahu ekber...Hayber Hayber ya Yehud, Ceyşu Muhammed seyfe yeud (Hayberi unutma

ey Yahudi, Muhammed'in ordusu dönecek)...Bismillah, Allahu ekber...Bismillah Hayber'in vakti geldi" diye slogan atıyorlardı. Askerler de hastaneye girmek için peşlerinden koşuyorlardı. Bu sefer kalabalık geri dönüp askerlere karşı koyuyordu. Gençler de biraz daha taş biriktirmişlerdi bu arada. Bu taş kasırgası karşısında tutunamayan işgal askerleri geri çekiliyorlardı. Askerler panik içinde çekilirken içlerinden birinin ayağı takıldı ve yere kapaklandı. Göstericiler dört bir yandan yerdeki askere hücum ettiler. Dövüyor, tekmeliyorlardı. Silahını alıp üzerindeki askeri üniformayı çıkardılar. Sonra iç çamaşırıyla kaçıp gitmesine izin verdiler. Göstericilerin içindeki bazı tecrübeli kişilerin, "Eğer silahı vermezseniz, bunun için bizden bin kişiyi öldürürler, atın gitsin silahını!" şeklindeki uyarısıyla silahını da askerlere doğru fırlattılar.

Kitlenin manevi motivasyonu çok yüksekti. Filistinlilerin attıkları taşların oluşturduğu öfke selinin karşısında İsrail ordusu efsanesinin paramparça olduğunu görüyorlardı. Şehitlerin ve yaralıların direnişlerine ve kahramanlıklarına ilişkin hikayeler her evde anlatılır olmuştu. Böylece genç erkeklerin ve genç kızların içinde fedakârlık, serdengeçtilik ruhunu yeşertiyordu.

Akşam vakti İbrahim, Şeyh Ahmed'le onun evinde buluştu. Şeyh, bir gün sonra kılınacak Cuma Namazı'nın ardından Gazze Şeridi'nin bütün camilerinde dağıtılacak bildirinin metnini yazdırıyordu.

Asıl nüsha hazırlandıktan sonra İbrahim oradan ayrıldı. Eski eşya deposu görüntüsü verilen bir dükkânda saklanan matbaa makinasında binlerce nüshayı bastırdı. Belli sayıdaki bildirileri bir pakete koyup ağzını kapatıyordu. İbrahim, hazırlanan paketleri arabasının bagajına yerleştirerek yola çıktı. Ana caddede başka bir araba da onu bekliyordu. Gözcü gibi önünde gidiyordu ki işgal polisinin çevirmesine yakalanmasın.

Öndeki arabanın arka camında özel bir far vardı ve arkadaki araç bunu görebiliyordu. Böylece o far yandığında, ya durarak ya da dönüş yaparak çevirmeye takılmaktan kurtuluyordu. Öndeki

arabada yasa dışı bir şey bulunmuyordu. Bu yüzden çevirmenin olduğu yere kadar yaklaşmasında bir sakınca yoktu. İki araba yola devam etti. İbrahim, bildiri paketlerini bölgedeki her mescide bırakmaya başladı. Onları mescidin bir köşesine sakladıktan sonra bir diğerine doğru yola çıkıyordu. Bir süre sonra bir genç gelip paketi bildiği başka bir yerde gizlemek ve ertesi gün öğle vakti dağıtmak üzere götürüyordu.

11 Aralık Cuma günü, insanlar namazlarını kılmış, camileri boşaltıyorlardı. Camilerden çıkanlar yerlerde üzerlerine taş konmuş bildiri tomarları buldular. Her biri, evine giderken okumak üzere bu bildiriden bir nüsha alıyordu. Bildiri "İslami Direniş Hareketi" (Hamas) adına imzalanmıştı. Bildirinin başlığı, "Ölümsüzlüğü tattık, ne yapsın bize ölüm." anlamına gelecek bir Arapça deyim) "Boğulmuşum zaten, ne diye boğulmaktan korkacakmışım" şeklindeydi. Bu da insanlarda direniş, fedakarlık ruhunu uyandırıyor, onları acımasız ve zalim işgalciye karşı harekete geçmeye teşvik edici bir etki bırakıyordu. İnsanlar mesajı almış ve toplanmaya, büyük gösteriler düzenlemeye başlamışlardı. Her taraftan slogan sesleri yükseliyordu. İnsanlar akın akın geldikleri için kitle, büyüdükçe büyüyordu. İşgale, işgalcilerin uygulamalarına karşı öfke seli git gide kabarıyordu. Yahudilere, mukaddes mekânları gasbetmelerine karşı Filistinlilere fedakârlık çağrısı yapılıyordu. Her bölgede on binler şehirlerin ve kampların ana caddelerine akıyordu.

O gün biz de kampın camiinin önünde gerçekleşen gösteriye katıldık. Kampın bütün caddeleri göstericilerle hıncahınç dolmuştu. Sonra kalabalık, ana yola doğru harekete geçti. Askerlere yaklaştıkça, onlar da giderek artacak yoğunlukta ateş açıyorlardı. Kurşun sesleri göstericileri daha bir öfkelendiriyor, daha kararlı bir şekilde öne atılmalarına sebep oluyordu. Sonunda askerler çekilmek zorunda kaldılar. Öyle ki kalabalık Seraya binasına iyice yaklaşmıştı. Burada bugüne kadar görülmemiş bir yoğunlukta kurşun sıkmaya başladılar. Bir helikopter göstericilerin üzerinde uçuyor ve yukarıdan yoğun şekilde göz yaşartıcı

gaz sıkıyordu. O gün Gazze şehrinin büyük kısmının bir anlamda işgalden kurtulduğunu hissetmiştim. Çünkü işgal kuvvetleri Seraya binasına ve çevresine sıkışıp kalmışlardı. Gazze şeridinin tamamında durum bundan farklı değildi.

Nablus şehrinin yakınlarındaki Bulate Kampı alev topu gibiydi. Kamp, aylardan beriydi, çoğunluğu bölgedeki askeri birliklerde görev yapan Dürzi askerlerin tacizine, zorbalıklarına maruz kalıyordu. Bu askerler kampın genç kızlarını sıkıştırıyor, rahatsız ediyorlardı. Aylardan beriydi kamp bu nedenle patlama noktasına gelmişti. Gazze olayları bir bakıma ateşe benzin dökmüş oldu.

İnsanlar Cuma Namazı'nı kıldılar, sonra kampın caddelerinde kalabalık gösteriler yapmaya başladılar. İşgal kuvvetleri ile göstericiler arasında şiddetli çatışmalar yaşandı. Beytlahim şehrinin yakınlarındaki Duheyşe Kampı'nın da bundan geri kalır tarafı yoktu.

Olaylar iyice yayılınca, askeri bir kararla Birzeyt Üniversitesi kapatılmıştı. Muhammed ve eşi bunu fırsat bilerek bizi ziyaret etmeye gelip birkaç gün Gazze'de kaldılar. Bölgenin tamamını kapsayan genel grevler nedeniyle birçok insan bunu ziyaretleşme fırsatı olarak değerlendirdi. Kız kardeşim Fatıma da oğlu ve kızıyla birlikte gelmişti. Evde bir araya gelmiştik.

Ev, aynı aileden erkekler, kadınlar, erkek ve kız çocuklarla dolup taşmıştı. Çocukluk günlerim gözümde canlandı. Küçücük bir odaya sığardık, üstelik boş yer bile kalırdı. Küçücük ailemiz, yıllar içinde bir ordu olmuş adeta. Bunu şaka olsun diye yüksek sesle de söyledim. Annem hemen bağırdı: (Nazar değdireceksin, anlamında) "Peygambere salavat getir!" Herkes efendimiz Hz. Muhammed'e salavat getirmeye başladı.

Bir velime yemeğini andıran akşam yemeğini yediğimiz sırada, yaşananların gerekli olup olmadığına ilişkin uzun bir siyasi tartışma çıktı. İnsanların ağır zararlara uğrayacakları böyle bir olayın gerçekleşmiş olmasının bir yararı olabilir miydi? Kimi

yaşananları destekliyordu, kimi karşı çıkıyordu, kimi endişeliydi, kimi olumlu sonuçlarından emindi. Ağabeyim Mahmud, bu tür eylemlerin gereksiz olduklarını ve insanların hınçlarını aldıktan, öfkelerini döktükten sonra sönüp gidecek, diyordu, bundan yararlı bir sonucun elde edilmesi mümkün değildi. İlginçti, İbrahim de bunun kısa süre sonra dinecek bir dalga olduğu kanaatinde olduğunu söylüyordu. İsrail televizyonu Arapça akşam haberlerini veriyordu. İsrail başbakanı İzak Şamir, "Filistin halkı şiddet yoluyla hiçbir şey elde edemeyecek, bu şiddet bir fayda getirmediği gibi demir yumrukla karşılık görecektir.", diyordu.

Mahmud, İbrahim'e dönerek: "Dediklerimin ne kadar doğru olduğunu görüyor musun?" dedi. İbrahim gülerek, "Kardeşim, adam ilk defa geri adım atıyor" dedi. "Bizim Filistin halkı olduğumuzu itiraf ettiğini görmüyor musun? Dikkatini çekmedi mi? Daha önce İsrail sağından herhangi bir liderin bizi Filistin halkı olarak adlandırdığını duymuş muydun? Daha düne kadar, Şamir, bizim hakkımızda bölge halkı, Gazze, Yahuda ve Samira sakinleri diyordu. Bugün, Filistin halkı diyor, ki biz henüz başlamadık bile." Mahmud, oğluyla ilgilenmeye başladı, konuşmayı sürdürüp yenildiğinin veya geri adım attığının anlaşılmasını istemiyor gibiydi.

Gece vakti, başlarında Şeyh Ahmed olmak üzere birkaç adam bir araya gelmiş, olayları sürdürmeyi ve gerilimi tırmandırmayı kararlaştırıyorlardı. Önce Şeyh Ahmed görüşünü açıklamaya başladı, "Bu halk asil bir halktır. Ne pahasına olursa olsun her türlü fedakârlığa hazırdır. Daha önce bunu kanıtladı, kendisinden beklenen fedakârlığın on katını, belki yüz katını sergilemeye hazır olduğunu gösterecektir." dedi. Şeyh Ahmed, bu başkaldırı ve intifadanın süreklilik kazanmasını umduğunu da ekledi. Filistin halkının karakteristik özelliği ve günlük hayatımızın başlıca ekseni bu olmalıdır. Hayatımızın diğer yanlarını bu ana eksene göre ayarlamamız gerekir. Herkes kendini bu eksenin gerektirdiklerine göre konumlandırmalıdır. Eğitim,

eylem ve sağlık gibi hususları bu eksen doğrultusunda şekillendirmeliyiz. Hayatımızı ilgilendiren tüm hususlar için geçerlidir bu duyarlılık ve bu durum işgali bertaraf etmek ve vatanımızı özgürleştirmek şeklindeki hedefimize ulaşıncaya kadar devam etmelidir. Sonra şöyle devam etti: "Allah'ın bereketiyle, yıllar süren eğitim ve hazırlık amaçlı samimi çabaların yön verdiği bir sürecin amacı, böyle bir aşamaydı. Şimdi bu aşamanın başladığını görüyoruz. Durmamamız, geri adım atmamamız gerekiyor. Sürekli ilerlemeli ve asla arkamıza bakmamalıyız. Çalışmalarımızı daha bir yoğunlaştırmalı ve kesinlikle eylemlerimizin düzeyini azaltmamalıyız. Bu süreci, halkımızın hedeflerini gerçekleştirene kadar, aşama aşama ilerletmeliyiz. Halkımız bu fedakarlığı hak ettiğini, Allah'ın bereketinin mazharı olmaya layık olduğunu gösterecektir."

Hasan ve Hüseyin kardeşler, mahallenin camiinde yatsı namazını kıldıktan sonra eve dönüyorlardı. Hüseyin kardeşine: "Hiç şüphen olmasın, yarın da bugünkü gibi olaylar meydana gelecek.", dedi, yine çatışmalar olacak, yaralanmalar olacak ve bu yaralılar eş-Şifa Hastanesine kaldırılacaklar. Yine insanlar büyük kalabalıklar halinde Hastane çevresine yığılacaklar ve tabi işgal kuvvetleri de kalabalığı dağıtmak için oraya gelecek. Hasan, kardeşini doğruladı ve şöyle dedi: "Şu halde şimdiden kendimizi buna hazırlamalıyız." Hüseyin anlamadığı için, "Nasıl?" diye sordu. Hasan, "Benimle gel.", dedi. Evden büyük bir plastik bidon getirdi. Yakınlardaki bir petrol istasyonuna gitti. Cebindeki para karşılığı benzin aldı. Sonra semtin varoşlarındaki boş bir meydana gitti. Çok miktarda boş şişe topladı. Sonra benzini bu şişelere doldurdu.

Kırk kadar şişe doldurmuştu. Sonra bir kumaş parçasını yırtmaya başladı. Her bir bez parçasını şişenin ağzına tıkarak benzinle temas kurana kadar sarkıtıyordu. Şişeleri kutulara doldurdu. Bir kutuyu kendisi, birini de Hüseyin aldı. Yan yolu takip ederek Daru'ş Şifa Hastanesi'ne geldiler. Kutuları bir zeytin ağacının altına gizleyerek eve döndüler.

Sabahleyin şehirde olaylar yeniden alevlendi, bazı göstericiler yaralandı. Yaralılar Şifa Hastanesi'ne kaldırıldılar. Göstericiler de kitleler halinde hastaneye akın etti. Tekbir sesleriyle yeri göğü inletiyorlardı. "Hayber'i, Hayber'i unutma ey Yahudi, Muhammed'in ordusu dönecek" sloganı her tarafta yankılanıyordu.

Öğle ile birlikte büyük bir işgalci kuvveti hastane bölgesini kuşatmak üzere sevk edildi. Bölgeye intikal eden işgal kuvvetleri göstericilere saldırmaya başladı. Hüseyin, hastanede işgal askerlerinin gelmesini bekliyordu. İşgal güçleri toplanmaya başlayınca, onlara görünmeden molotof kokteyllerini hastanenin çevre duvarının iç tarafı boyunca dizmeye başladı. Boş bir varili de duvarın dibine koymuştu. Molotoflardan birini aldı varilin üstüne çıktı.

Fitili ateşledi, sonra askerlerin taş yağmurundan korunmak için arkasına saklandıkları askeri bir cipin üzerine fırlattı. Şişe kırıldı ve cip alev aldı. İçinde ve etrafında olan askerlerin çığlıkları yükseliyordu. Askerler geri çekilmek zorunda kaldılar. Bir yandan da molotof kokteylinin fırlatıldığı yöne doğru ateş açıyorlardı. Hüseyin varili duvarın arkasına taşımıştı. Askerler taşlardan korunma ve molotofun atıldığı yeri kollama telaşı içindeyken, Hüseyin bir kez daha bir molotof alarak varilin üstüne çıktı. Fitili ateşledi ve askerlere doğru fırlattı. Bu şekilde ileri, geri hareket ederek molotof atmaya devam etti. Öbür yandan kalabalığın fırlattığı taşların oluşturduğu dehşet yağmuru askerleri şaşkına çevirmişti.

Çatışmalar güneş battıktan çok sonrasına kadar devam etti. O gün Hüseyin, önceki gece kendisine yardım eden Hasan'dan başka hiçbir organizasyon yapmadan tek başına kırk tane yangın bombasını (molotof kokteyli) işgalcilerin üzerine fırlatmıştı.

Çocuğun biri, babasının ev işlerinde kullandığı çekici ve birkaç tane de çiviyi almış, bu çivileri bulduğu bir küçük tahta parçasına çakıyordu. Sonra da bu tahtaları götürüp askeri ciplerin göstericileri kovalarken kullandıkları yola, çivilerin sivri uçları

yukarı gelecek şekilde yerleştiriyordu. Bir diğeri de bu tahtaları iki ucundan çiviyle yere saplıyor ve üzerini de toprakla örtüyordu ki işgalcilerin arabaları fark etmeden çivili tuzağa yakalansınlar.

Sonra da uzakta bir yerde oturmuş yaptıklarının sonucunu beklemeye başladılar. Göstericilerin üzerine doğru bir cip hızla yaklaşıyordu. Cipin dört tekeri birden patladı. Tekerleri patlayan cip yolu da tıkamıştı, böylece diğer araçlar da ilerleyemez olmuşlardı. Çocuklar uzaktan olanları seyredip gülüyorlardı. Bir yandan da yenilerde bütün Gazze şeridinde dillerden düşmeyen marşı söyleyerek tempo tutuyorlardı: "Hayber'i, Hayber'i unutma ey Yahudi, Muhammed'in ordusu dönecek"...Tabi, yola döşedikleri çivili tuzakları, askerler araçlarını çektikten sonra kaldırmayı akıl etmemişlerdi.

İbrahim, akşam arabasıyla bu toprak yoldan geçiyordu. Tekerlerinden biri patladığı için arabadan indi ve neden patladı diye kontrol ediyordu. Sonra krikoyu getirdi ve tekeri yerinden çıkararak onarmaya başladı. Çok kızmıştı. Burnundan soluyordu. Tekeri kaldırıp yere sabitlenmiş tahtayı çakılı çiviyi görünce birden gülmeye başladı. Kendi kendine şöyle diyordu: "Bu milletten korkulur vallahi, bu milletten korkulur!" Tekeri değiştirdikten sonra hemen Hasan'ın atölyesine gitti. Binlerce küçük parçacıklar halinde sağlam tel örgü hazırlamasını istedi. Hasan, her parçayı altı santim uzunluğunda kesiyor, parçaları ortalarından bükerek dik açı haline getiriyordu. Sonra iki parçayı alıp lehimle birbirine yapıştırıyordu. Bir yere fırlatıldığı zaman kuş pençesini andırıyordu bu hali. Bir tarafında dört dikenli tel olmuştu ve bu taraf yere otururken, diğer üç dikenli tel de kenarlarında yer alıyordu.

Saatler içinde Hasan epey dikenli tel hazırladı. Bunları alması ve eve götürmesi için İbrahim'e haber vermişti. İbrahim de bunları alıp birçok militana dağıtmaya başladı. İşgal askerleri, yüzleri maskeli eylemcileri araçlarıyla kovalamaya başladıkları zaman bunları yola serpeceklerdi.

Ertesi gün geçtiğin, uğradığın her yerde çok sayıda işgalcilere ait aracın, tekerlerinden biri patladığı için yan yatmış vaziyette olduklarını görebilirdin. İşgal askerleri kendilerini bir tuzağın ortasında çaresiz görüyorlardı. Ne yüzleri maskeli eylemcileri ve göstericileri kovalamak için ileri gidebiliyorlardı ne araçlarına binip geri çekilebiliyorlardı ne de bu halde devam edebiliyorlardı. Çaresiz yardım ve destek istiyorlardı. İki seçenekleri vardı: Ya barikatların gerisindeki göstericilerle çatışmaya devam edeceklerdi ya da yardıma gelenlerin de kendileri gibi tuzağa düşmelerini seyredeceklerdi.

Eylemler bakımından yaratıcı, aynı zamanda işgalcilerin arabalarının düştüğü bu durumdan dolayı da son derece eğlenceli bir gündü. Tekerleri lastik olan araçların büyük kısmının işe yaramaz hale geldiği veya kalanların da bu hale gelmemeleri için meydandan çekildiği anlaşılıyordu. Bu yüzden işgalciler ağır hareket eden demir paletli tankları meydana sürmek zorunda kaldılar. Bu da kitlenin moralini yükseltiyordu. Düşmanın şaşkına döndüğünü, kelimenin tam anlamıyla histerik tavırlar sergilediğini görüyorlardı, bu yüzden de daha özgüvenli, daha hazırlıklı ileri atılıyorlardı.

Çocukken, feda eylemlerinin de etkisiyle son derece tehlikeli bir oyun oynardık. Önce ucu delik bir anahtar bulurduk. Sonra bu deliği kibrit çöplerinin uçlarından kazıdığımız kibrit tozuyla doldururduk. Anahtarın öbür tarafına uzun bir ip bağlardık, ipin diğer ucuna da bir çivi bağlardık. Çivinin hafif bir şekilde anahtarın deliğine girmesini sağladıktan sonra ipin ortasında tutarak anahtar ve çivinin etrafını ileri geri çevirirdik. Bunu, iyice hızlanana kadar birkaç kere tekrarladık. Sonra duvara çarpardık. Duvara sertçe değen çivi, anahtar deliğindeki kibriti tutuşturunca son derece güçlü bir patlama sesi meydana gelirdi.

Kampın çocuklarının bu oyunu meşhurdu. Kaç çocuk bu oyunu oynadığı için büyüklerinden dayak yemişti. Çünkü hem tehlikeliydi hem de rahatsız ediciydi. Kısacası, belli miktarda kibrit tozu dar bir yere sıkıştırıldığı zaman patlamaya yol

açıyordu. İşgal edilmiş topraklarda gerçek ve güvenli bir silah olmayınca, insanları bu tür el yapımı patlayıcılar yapmaya yönelmişlerdi.

Cibaliya Kampı'nda yaşayan ve içlerinden biri tesisatçılık yapan üç genç kibrit tozundan el bombası yapmaya çalışıyorlardı. Bir boruya tutuşabilen bir bant geçirmişlerdi. Bunun gibi onlarcasını hazırlamışlardı ve son derece dikkatli davranıyorlardı. Çünkü en küçük bir hata veya fazladan bir sürtünme, ısıyı artırır ve bu da el bombasının ellerinde patlamasına sebep olabilirdi. Sonra gidip bunları bazı arkadaşlarına dağıttılar, ertesi gün yaşanacak çatışmalarda hazırlıklı olsunlar diye.

Sabahleyin her zamanki gibi meydanlarda toplanmalar, gösteriler, çatışmalar, taş atmalar ve buna karşılık işgalci askerlerin göstericilere kurşun ve göz yaşartıcı gaz sıkmaları, göstericilerin de onlara molotof kokteyli atmaları başladı. Birkaç genç, duvarların arkasında, ağaçların dibinde veya yola yakın mezarların arasında olup bitenleri takip ediyorlardı. Devriye arabalarından biri geçerken, bu gençlerden biri, borunun ucundan sarkan bandı tutuşturdu ve arabanın üzerine fırlattı, korkunç bir ses çıkararak patladı. Bu tür patlamalar sonucu bazen yaralanan askerler de oluyordu.

İntifadanın ilk günlerinden birinin akşamında ağabeyim Mahmud'un bazı arkadaşları onu ziyaret etmeye gelmişlerdi. Bazılarını tanıyordum ama çoğunu tanımıyordum. Misafir odasına oturdular. Ortamın havası, bunun bir örgüt toplantısı veya ona benzer bir görüşme olduğunu gösteriyordu. Birkaç saat oturdular. Aralarında tartıştılar, uzun uzun konuştular. Bazen sesleri yükseliyordu. Anlaşıldığı kadarıyla iki görüş belirginleşmişti. Birine göre olaylara var güçleriyle katılmaları gerekiyordu, diğeri ise uzak durmayı öngörüyordu. Sonunda olaylara katılmaya karar verdiler ama FKÖ'de temsil edilen ulusal fraksiyonlardan oluşan ulusal bir organizasyonun öncülüğünde koordineli hareket etmek şartıyla.

Birkaç gün sonra, bir grup misafir daha geldi. Ulusal fraksiyonların temsilcileriydiler. Bazılarını tanıyorduk. Uzun süre oturdular, tartışıp konuştular. İntifadanın işgalcilere karşı iyice yaygınlaştırılması isteniyordu. Herkes bu bağlamda hazırlanan iki bildiri olduğunu biliyordu. Biri, Birleşik Liderlik adına, biri de İslami Direniş Hareketi (Hamas) adına yayınlanacaktı. Bildiriler intifadanın daha güçlü kılınması ve sürdürülmesi mesajını içeriyorlardı. Ancak her biri farklı bir faaliyet programı öngörüyordu. Biri, Pazar günü genel grev çağrısı yaparken, öbürü pazartesi günü genel grev yapılması çağrısında bulunuyordu. Biri, örneğin çarşamba günü iş bırakma eylemi çağrısını yaparken, öbürü yaralılarla dayanışma adına perşembe günü kitlesel oruç çağrısında bulunuyordu.

Bildiriler hazırlandı ve her grubun eylemcileri kendilerine ait bildiriyi dağıtmaya ve ulaşabilecek her yere ulaştırmaya başladı. Eylemlerin olduğu her gün militanlar yüzlerini gizleyerek caddelere inerek herkesin eyleme uymasını sağlamaya ve fire verilmesini, grevin kırılmasını önlemeye çalışıyorlardı. Zayıflık, acizlik veya ilgisizlik gibi görüntülerin oluşmaması için uğraşıyorlardı. Bu da doğal olarak kaç kere sürtüşmelere, ihtilaflara yol açsa da, son aşamada fiili bir kavgaya veya çatışmaya varmadan ilk anda yapılan müdahalelerle önleniyordu.

Birleşik Liderlik, kendisini Filistin halkının meşru temsilcisi FKÖ'nün temsilcisi olarak görüyordu. Dolayısıyla olayların gidişatını belirleme, yönetme, olayların ve eylemlerin hangi program çerçevesinde yürütüleceğini tespit etme hakkına sahip olduğunu söylüyordu. Hamas ise, ayrı ve aktif bir yapılanma olduğunu ve FKÖ'de de temsil edilmediğini söylüyordu. Ama bu, kendi faaliyetlerinin programını belirleme, olayların seyrini yönetme hakkına sahip olmadığı anlamına gelmezdi. En nihayetinde sokağın ve vatandaşın tavrı belirleyici olacaktı.

Çok kere bizim evde, ağabeyim Mahmud ile diğer ağabeyim Hasan veya Muhammed veya amcamın oğlu İbrahim arasında keskin ve hararetli tartışmalar yaşanırdı. Bilindiği

gibi Mahmud Birleşik Komite'nin liderlerinden biriydi. Hasan, Muhammed ve İbrahim de karşı tarafta yer alıyorlardı. Şu tarafın tutumunun meşruluğu veya bu tarafın diğerine hücum etmesinin, varlığını ve etkinliğini görmezlikten gelmesinin meşruluğu etrafında sert tartışmalar oluyordu. Her taraf yetkili olduklarına dair kanıtlar sunuyor, İntifada'yı kendilerinin planladığını veya İntifada'nın başlamasına, eylemlerin şekline ve yerine getirme biçiminin belirlenmesine kendilerinin ön ayak olduklarını ileri sürüyordu.

Her hafta İntifada, daha önce katılmamış başka bölgelerin de katılmasıyla genişleyip duruyordu. Her hafta yeni topluluklar göstericilere katılıyordu. Öyle ki artık İntifada bir hayat tarzı, Filistinlilerin günlük hayatlarının etrafında döndüğü ekseni haline gelmişti. Günlük hayatın başka hadiseleri İntifada'ya göre ayarlanır olmuştu. Hayatın başka faaliyetleri, süregiden İntifada'yı sekteye uğratmayacak şekilde biçimlendiriliyordu.

Çocuklar okullarına gidiyorlardı, sabahtan öğlene kadar derslerine devam ediyor, öğleden sonra da sokak gösterilerine, çatışmalara, eylemlere katılıyorlardı. Ticaret yapanlar sabahtan öğlene kadar alışverişlerini yapıyor, öğleden sonra da genel greve katılmak üzere işyerlerini kapatıyorlardı. Aynı durum diğer toplumsal kesimler için de geçerliydi.

İntifada'nın ilk aylarında, İntifada'ya katılmak hususunda geç kalan el-Halil kentinde, İslamcı Hareket'in liderlerinden bazılarının katıldığı bir toplantı düzenlendi. Toplantıya katılanlar arasında Cemal ve Abdurrahman gibi isimler de vardı. İntifada'ya katılmaya taraf olanlarla karşı olanlar arasında sert ve uzun tartışmalar yaşandı.

En sonunda aşamalı bir şekilde eyleme geçilmesi hususunda uzlaşma sağlandı. Buna göre sınırlı sayıda gösterici ile ilk adım atılacaktı, sonra da sonuçlarına göre değerlendirme yapılacaktı. Söylendiği gibi sınırlı sayıdaki kişilerle bir gösteri düzenlendi. Şehir sakinlerinin genelinin geniş desteğini aldı ve halk kitlesel olarak katılmaya başladı. Bunun üzerine olağanüstü

bir komisyonun oluşturulmasına karar verildi. Eylemleri geliştirmek ve süreklilik kazandırmak için oluşturulan komisyonun başına da Cemal getirildi.

Çok da uzun olmayan bir süre sonra eylemler büyük bir gelişme kaydetti, başka siyasal güçler de güçlü bir şekilde sahaya indi. Mesela 48'de işgal edilmiş topraklarda çalışan işçiler gibi geniş toplumsal kesimlerin İntifada'ya yönelik tutumları henüz netlik kazanmamıştı. Sözünü ettiğimiz bu kesimlerin çıkarı ve ailelerinin geçimi sükunetin hakim olmasını, işlerine gidip gelmelerinin sağlanmasını gerektiriyordu. Ama toplumsal kesimler gibi bu kesimin de hayatını İntifada'ya göre şekillendirmesi gerekiyordu. Bunun yanında işgal edilmiş topraklardaki işveren Yahudilere karşı yükümlülükleri de onları endişelendiriyordu.

İntifada'nın şiddeti arttıkça, devamlılık kazandıkça, işgalciler iyice rahatsız olmaya başladılar. Bu yüzden İsrail Savunma Bakanı "İzak Rabin" kemik kırma siyasetini uygulamaya koydu. Buna göre bir topluluk içinde herhangi bir kimse devriye araçlarından birine bir taş atacak olursa, bunun karşılığında bütün topluluk en sert şekilde cezalandırılacaktı. Bu şekilde topluluk, içlerinde taş atmaya kalkanları önlemeyi öğrenmiş olacaktı.

Tesadüfen işgal edilmiş topraklarda çalışan işçiler arasında bulunan bir genç, planlanmamış bir şekilde devriye arabalarından birine bir taş attı. Devriye gezen askerler aracı durdurarak işçilerin tamamına tekme tokat dayak atmaya başladılar. Bunun üzerine işçiler büyük bir öfkeye kapıldılar. Homurtular yükseldi ve sonra beklenmedik bir şekilde hepsi bulabildikleri taşları saldırgan askerlere fırlatmaya başladılar. Böylece İntifada'ya katılma hususunda çekimser davranan bu kesim de İntifada'nın bir parçası haline geldi. Bir yandan çocuklarının rızkını temin etmeye çalışırken bir yandan da imkânları el verdikçe halkının giriştiği bu savaşın bir parçası oluyordu.

Yirmi Birinci Bölüm

Ailemiz gitgide genişliyordu, bu yüzden eve sığmaz olmuştuk. Sonunda ailece, evin üstüne ikinci bir kat yapmayı kararlaştırmıştık. Görev, esasen İbrahim'indi. Ben ve Hasan da ona yardım edecektik. Mahmud da mühendislik açısından yol gösterecek, binayı kontrol edecek ve gerekli malzemeleri temin edecekti. İnşaatı yavaş yavaş, evdeki günlük hayatı aksatmayacak şekilde yapmaya karar verdik. Çünkü inşaat tamamlanıncaya kadar gidip kalacağımız başka bir yerimiz yoktu.

Mahmud, kazacağımız yerleri belirledi. Duvarların etrafını, temellerinin altını kazdık, yaklaşık olarak dört metrede bir yer kazıyorduk. İbrahim, demirleri kafes şeklinde birbirine bağlamıştı. Kazdığımız temellere bu kafesleri yerleştiriyorduk. İbrahim, demir kafeslerin bağlantı uçlarını dışarı çıkardıktan sonra, hazırladığımız betonu üzerlerine döküyorduk. Böylece temel, kum yerine betonla doluyordu. Bu şekilde ikinci katı taşıyacak temellerden biri ortaya çıkmış oluyordu. Bir gün sonra İbrahim, beton kiriş için yeniden demirleri birbirine bağlayıp hazırladı. Tahtadan kalıp da hazırlamış ve hem içeriden hem de dışarıdan duvara monte etmişti. Sonra dört metre yüksekliğindeki bu kalıbın içine beton döktük. Ertesi gün kalıbı söktük ve ikinci duvarı yapmaya başladık, ardından ikinci kirişin demirini ve kalıbını bağladık. Böylece toplam yirmi kirişi tamamladık.

Mahmud, bazı müteahhit arkadaşlarından bir miktar tahta ve iskelet olarak kullanmak üzere demir borular kiraladı. Bu kadarı da evin çatısının yarısını yapmak için yeterliydi. İbrahim, çatısının yarısının kalıplarını hazırlamaya başladı. Eski asbest tavanı kaldırmıştık. Sonra Hasan'ın yardımıyla tavan için demirleri

bağlamaya başladı. Demirler istendiği şekilde bağlanıp döşendikten sonra Mahmud gelip kontrol edecekti. Ben onlara amele olarak yardım ediyordum. Sonra Mahmud, bir müteahhitten beton mikseri kiraladı. Çimento, kum ve çakıl hazırlandı. Arkadaşlarımızdan, komşularımızdan başka gençler de bize yardım etmeye gelmişlerdi. El birliğiyle işi tamamlamıştık.

Bir Cuma günü öğlen ezanının okunmasından biraz önce işi bitirdik. Sonra namaza hazırlanmak üzere ayrıldık. Namazdan sonra öğlen yemeği için tekrar gelmek üzere kararlaştırmıştık. İki hafta boyunca aile, evin doğuya düşen yarısının çatısının betonu kuruyana kadar, evin batı tarafına düşen yarısında istisnai şartlarda yaşamak zorunda kalmıştı. Tahtaları söktük. İbrahim, tavana kadar eski duvarları onarmaya başladı. Sonra duvarlara ve tavana kireç sürdü. Odalardan biri hazır hale gelince, sahibi derhal odasına yerleşiyordu. Derken ailenin tamamı evin doğu tarafına taşınmış oldu. Sonra da evin batı tarafını da hazır hale getirmek üzere işe koyulduk.

Üç hafta içinde inşaat tamamlandı. Geride evin etrafını yükseltip çevre düzenlemesini yapmak gibi bazı işler kalmıştı. Aslında bu işlemler de, kirişler ve ikinci katın dış duvarları yapılırken eş zamanlı olarak başlamıştı. Bu arada ikinci katın pencerelerinin insan boyunu geçecek şekilde yüksekte olmaları gerekiyordu. Komşuların aşağıda kalan evlerinin içini görmememiz için.

İntifada eylemleri artarak devam ediyordu. Vaktimizin çoğunu evin inşaatına harcamamıza rağmen, eylemlerdeki rolümüzü de ihmal etmiyorduk. Mesela ben, zaman zaman işgal askerleriyle yaşanan çatışmalara katılıyordum. Mahmud ile İbrahim'in her birinin kendi örgütleri içindeki liderlik görevlerini devam ettirdikleri belliydi. Özellikle eylemleri örgütleme, direktifler verme, bildiriler dağıtma ve ortaya çıkan sorunları çözme hususunda öncülük misyonunu yerine getiriyorlardı. Bu arada İsrailli yöneticilerin, intifadayı sona erdirmek için sırf göstericileri baskı altına alıp ezmenin yeterli olmayacağını fark ettikleri anlaşılıyordu. Çünkü intifadanın artık uzun süreli, kalıcı bir olguya dönüştüğü

görülüyordu. Neticede on binlerce tutukluyu alacak en-Nakab hapishanesini açmaya karar verdiler. Hapishanenin yönetimi doğrudan askerin elindeydi. Normal hapishanelerde zaten yer kalmamıştı.

Ordu, en-Nakab çölünde geniş bir araziyi hapishane olarak hazır hale getirdi. Etrafını dikenli tellerle, nöbetçi kulübeleriyle çevirdi. Ardından geniş kapsamlı bir tutuklama furyası başladı. Eylemciler veya eylemlerde, intifada ruhunun yükseltilmesinde ve bunun sürdürülmesinde doğrudan ya da dolaylı rol aldıklarından şüphelenilen kişiler toplanıyordu.

İlk dalgada tutuklananlar arasında ağabeyim Mahmud ve amcamın oğlu İbrahim de vardı. Gece vakti büyük bir askeri birlik evimizi sarmış ve annemin, ikisinin eşlerinin ve evdeki küçük çocukların feryatları arasında onları tutuklamışlardı. Korku, öfke veya panik karşımı bağırmalar evi kaplamıştı. Çok kısa bir sürede, mahkemeye çıkarmadan, sadece bölgedeki askeri hakimin kararıyla ikisine altı ay idari hapis cezası verildi.

İlk grup hapishaneye ulaştı. Hapishane dediğin, tel örgülerle çevrili, belli mesafelerle nöbetçi kulübelerinin gözetlediği dümdüz bir araziden ibaretti. Gelenler, yoğun bir dayak, tekme ve hakaret partisiyle karşılanıyordu. Yere çömelerek oturmaları gerekiyordu. Elleri başlarının üzerinde duruyordu. Başları her darbe ile, atılan her tekme ile ve edilen her küfür ile sallanıp duruyordu. Sonra tutuklulardan bir gruptan büyük askeri bir çadırlar kurmak üzere kalkmaları istendi. Ardından her birine dört battaniye verilerek çadırlarda dağıtmaları istendi. Her çadırda yirmi kadar tutuklu kalıyordu. Hapishaneye her saat başı dalga dalga tutuklu getiriliyordu. Gece gündüz durmadan yüzlercesi geliyordu. Her gelen grup aynı parti ve kutlamayla (!) karşılanıyordu Siyonizm'in doğası gereği.

Günde dört kez sayım oluyordu. Bir asker, hoparlörden sayımın başladığını ilan ediyordu. Bu ilanla birlikte herkesin çadırlardan çıkarak bölümün önünde, kendilerine verilen numaraya göre sıraya girdikten sonra bağdaş kurarak oturmaları

gerekiyordu. Ondan sonra sayım başlıyordu. Subay numarayı söylüyordu, esir de adını söylüyordu ya da subay ilk numarayı söylerken, esirin "evet" diye cevap vermesi gerekiyordu. Sonra ikincisi numarasını söylüyordu ve bu şekilde devam ediyordu. Eğer bir yanlışlık, bir karışıklık olsa sayım yeniden başlatılıyordu. Bazen bir saat, iki saat, üç saat sürerdi sayım. Hepsi de tel örgülerin gerisinde kendilerine yönelmiş tüfeklerin, nöbetçi kulübelerinde üzerlerine doğrultulmuş ağır makinalıların ve tabi ellerinde coplarıyla bekleyen yüzlerce askerin bakışları altında yere oturmuş bekliyordu.

Beş veya yedi kişiye verilen yemek ancak bir kişinin doyacağı kadardı. Elbiseler çok kirli ve yetersizdi. Hiçbirinin bedenine de uymuyordu. Bazısı çok genişti, bu yüzden tutuklular, elbiseyi tutsun diye bedenlerinin ortasına bulabildikleri bir bez parçasını ip gibi bağlarlardı. Su, hem nadiren hem de cılız akardı. Haftada ancak bir kere yıkanma imkânı vardı ve bu da beş dakika içinde olması gerekiyordu. Tuvaletler yan yana ve akarı, gideri olmayan, susuz bir uzun çukurun üzerine çakılmış küçük tahta çıtalarla çevriliydi.

Ne ailelerin ziyaretine ne de mektup gönderilmesine izin verilirdi. Zaman zaman ziyarete gelen Kızılhaç temsilcilerinin de bir faydası olmazdı. İnsanlık açısından korkunç bir felaketi andıran bu ortama dair raporlarını yazıp üst makamlara iletirlerdi, o kadar.

Esirler ilk haftalarda, hayatlarını kolaylaştırmak, kaba gardiyanların kendilerine saygı duymalarını sağlamak amacıyla bir düzen oluşturmaya, saflarını birleştirmeye başladılar. İlk andan itibaren fraksiyonların temsili sorunu baş gösterdi. Çünkü el-Fetih, Halk Cephesi gibi FKÖ bünyesinde yer alan fraksiyonlar toplanarak Hamas ve İslami Cihad gibi İslamcı örgütleri tanımama hususunda anlaşmışlardı. Dolayısıyla zindana düşen her bireyin FKÖ bünyesinde bir örgütün sorumluluğu altında yaşaması gerekiyordu. Kendi başına, bağımsız davranması da mümkün değildi.

Tutuklular arasında FKÖ bünyesindeki fraksiyonların mensuplarının sayısı çok kalabalıktı. Mevcut koşulların güç aracılığıyla kendini dayattığı açıktı. Bu kararı reddeden bir kimse istemediği bir şiddete ve baskıya maruz kalabilirdi. İslamcı azınlığın realiteyi geçici olarak kabul etmesi ve belli bir süre için sessizliğini koruması gerekiyordu. İbrahim bu dengeyi gözetmek zorundaydı. Mahmud'a, bu durumdan hoşnut olmadığını ifade eder tarzda uzun uzun baktı. Mahmud da gülümseyerek elini, "Ne yapabilirim ki?" anlamında açtı, başka seçeneğin yok, gerçeği kabul etmelisin ve doğrudan benim sorumluluğum altında yaşamak zorundasın der gibi baktı. İbrahim "Yavaş ol...Yavaş ol...her şeyin bir zamanı var." anlamında başını salladı.

Hapishane yönetimiyle keskin bir mücadele veriliyordu. Şartlar çok ağırdı ve şartlara karşı sessiz durmak mümkün değildi. Bu yüzden en kısa zamanda kenetlenmek kaçınılmazdı. Fakat en ufak bir protesto veya itiraz derhal şiddetli bir baskıyla, kitlesel ağır cezalandırmalarla karşılık görüyordu. Mesela tutuklular geniş meydanda saatlerce yere oturtulur ve sonra hapishane komutanı askeri üniformasıyla gelirdi. Ellerini belindeki kemerin üzerine koyar, büyük bir kibirle tutukluları küçümseyerek bakar, ayaklarıyla yeri eşeleyerek ve kırık Arapçasıyla tehditler savururdu.

Muhammed, Ramallah'ta oturuyordu. Ailenin yükü benimle ağabeyim Hasan'ın omuzlarına binmişti. Özellikle annemi, ağabeyim Mahmud'un eşini ve çocuklarını, İbrahim'in eşi kız kardeşim Meryem'i gözetmek zorundaydık. Evin inşaat işi de yarım kalmıştı. Annemin, Mahmud'un eşinin ve Meryem'in ağlamaları yüzünden son derece karamsar bir hava hakimdi evde. Annem sofraya yemek koyunca ağlamaya başlardı, diğer kadınlar da onu takip ederdi, sonra çocuklar onlara katılırdı. Hasan ve ben de onları sakinleştirmeye, içlerini rahatlatmaya çalışırdık. Sabırlı olmalarını isterdik. Tutuklu kalacakları süre kısadır zaten, üzülmeyin derdik. Çocuklardan biri bir şey

istediği veya annesine, "Babam ne zaman gelecek?" diye sorduğu zaman, annesi hemen ağlamaya başlardı. Bu yüzden benim ve Hasan'ın vaziyeti kontrol edip, ailenin bir an önce normale dönmesini sağlamaktan başka seçeneğimiz yoktu...

Hiç beklemiyorduk... Bir anda, hiç hesapta olmayan bir şey oldu. Geldiler ve Hasan'ı da tutukladılar. Kendimi büyük bir insanlık dramı ile karşı karşıya buldum. Bu ağır yükü kaldıracak gücüm yoktu. Hasan'ın eşi ve oğulları da acılı tarafa geçmişlerdi. Felaketi göğüslemekten başka çarem yoktu. Bazen başarılı oluyordum, bazen de sinirlerime hakim olmayı başaramıyor, bağırmaya başlıyordum. Bu üzüntünün, ağlamaların hiçbir gerekçesi yok. Sırf altı aylık bir hapis cezası, bunca işkenceye, ağlayıp sızlamaya değer mi? Kadınlara bağırmak üzüntüyü sonlandırmanın, en azından içlerinde tutmalarının en iyi yolu olduğu anlaşılıyordu. Nitekim her biri odasına çekildi, ne halde olduklarına da bakmadım. Ama evdeki toplu ağıt ve yas havası gittikçe azalmaya başlamıştı. Artık, tutuklanmanın üzerinden iki ay geçtikten sonra kadınların da mevcut durumu kabullenmeye başladıkları anlaşılıyordu.

Hasan en-Nakab hapishanesine ulaştığında onunla birlikte Gazze'den ve Batı Şeria'dan yüzlerce tutuklu da götürülmüştü. Bunlar farklı siyasi güçlere ve fraksiyonlara mensuptular. Ama İslamcıların sayısının belirgin bir şekilde arttığı da anlaşılıyordu. Artık fark edilir ve görünür bir güç haline gelmişlerdi. Günler sonra başlarında İbrahim ve Hasan olmak üzere İslamcılardan bir grup bir toplantı yaptı. Bir grup olarak varlıklarının görmezlikten gelinmesini esas alan mevcut durumu ortadan kaldırmayı kararlaştırdılar. Kendilerini yalnızca birer fert olarak gören bu anlayışı tanımayacaklarını söylediler. İçlerinden birkaçı Mahmud'a ve ulusal liderliğe bağlı önde gelen diğer birkaç kişiye gittiler. Kendileriyle, kendine özgü bir yapısı olan bağımsız bir güç gibi muamele edilmesini ve diğer gruplarla bir aile gibi yaşamaları ve kendilerine uygun şartlar oluşturmaları için bazı çadırların kendilerine tahsis edilmesini talep ettiler.

Cevap, elbette ret oldu. Bu arada fazla diretmeleri durumunda güç kullanılacağı da ima edildi. Artık durumun fiili bir çatışmaya doğru gideceği belliydi. Gençler, isteklerinin pratikte de gerçekleşmesini istiyorlardı. Mesela cemaatle namazı kendilerinden bir imamın kıldırmasını, Cuma hutbesini de kendi cemaatlerine mensup imamın okumasını dayatıyorlardı. Peş peşe örgütsel toplantılar yapılıyordu. Bu arada yeni tutuklular da geliyordu. İçlerinde bazıları mevcut şartlara teslim olmayı reddediyordu. Sözlü kavgalar, ağız dalaşları gittikçe sertleşiyor, iş yumruklaşmaya, ardından taş ve çadırları tutan demir boruları kullanmaya kadar vardı. Yaralılar vardı. İşgal askerleri kenara çekilmiş kavganın bitmesini bekliyorlardı. Sonra yaralıları götürmek, onları tedavi etmek üzere alana girdiler. Bunu da medyaya insanı inciten bir şekilde sızdırdılar. Filistinli tutuklular kavga ediyor, birbirinin kafasını gözünü yarıyor, cellat da onları tedavi ediyor, yaralarını sarıyor!

Sorun çözülemedi tabi. Herkes görüşüne ve tutumuna bağlılığını sürdürdü. Bu hususta bazı kişisel ihtilafların etkisinin de olduğu belliydi. Mahmud ile İbrahim ve Hasan arasında olduğu gibi. Bu da doğal olarak düşünsel ve örgütsel ihtilaflara yansıyor ve daha bir keskin ve sert tutum alınmasına sebep oluyordu. Bir yanında FKÖ bünyesindeki grupların, öbür yanında İslamcı grupların yer aldığı tutuklular arası bu gergin havanın yanında tutuklular ile onlara karşı son derece kötü davranan hapishane idaresi arasındaki gerginlik de devam ediyordu. Önceki kadar olmasa da, tutuklular arasında bir çatışma daha yaşandı. Her iki tarafta aklı başında olan insanlar seslerini yükselttiler ve bu duruma katlanmak ve bu kavgayı sürdürmek mümkün değil, bu gerginliği gidermenin bir yolu olmalı, diye harekete geçtiler. Çeşitli toplantılar ve diyaloglar gerçekleştirildi. En sonunda, diğer fraksiyonlar gibi bağımsız bir güç olarak tanınmak şeklindeki İslamcı grupların talebi kabul edildi ve onlara bir çadır tahsis edildi.

İntifada, şiddeti artarak devam ediyordu. İlk aylardan itibaren yayılarak işgal edilmiş Filistin'in her tarafını kaplamıştı. Bu

süreçte gücü ve imkânları oranında üstüne düşeni yapmayan tek şehir, köy, kamp ve sokak kalmamıştı. Büyük ve kalabalık kitlesel gösterilerin yavaş yavaş azaldığı görülüyordu. Bunun yerine; her sokak, cadde, semt ve köyde sınırlı sayıda kişi gösteri yapıyor, lastik yakıyor, barikatlar ve tuzaklar kuruyordu. İşgal askerleri göründükleri zaman da taş, molotof kokteyli, gençlerin verdikleri isimle "ekva" yani kibrit bombası atıyorlardı. Bir devriyenin yaya veya arabayla bir sokağın veya caddenin ya da kavşağın başından geçerken gençlerin direnişiyle karşılaşmaması mümkün değildi.

İşgal kuvvetlerinin göz yaşartıcı gaz sıkmaları, gerçek veya plastik mermi kullanmaları, tutuklamaları ve yakaladıkları eylemcilerin kemiklerini kırmaları da artarak devam ediyordu. İntifadaya katılım da devam ediyordu ve kızlı erkekli gençler hemen hemen eşit oranda eylemlerini sürdürüyorlardı. Her sokakta gençler bir araya geldikleri, konuşmaya fırsat buldukları zamanlarda birbirlerine vücutlarındaki cop izlerini gösteriyorlardı. Bu da öfkelerini daha bir artırıyordu. Bu tür darbeler yememiş biri varsa, konuyu değiştirmeye çalışırdı veya yanlarından geçecek bir devriyenin yolunu gözlerdi ki böyle bir darbe almak için ileriye atılsın ve akranlarından daha az cesur, daha az yiğit olmadığını göstersin.

İşgal istihbaratı; eylemcileri, militanları tespit etmek için ajanlarını harekete geçirmek zorunda kalmıştı. Onları, çatışmanın olduğu yerlere, mescitlerin çıkışlarına gönderiyorlardı. Bunlardan bazıları biliniyordu, çünkü kötü şöhretleri vardı. İnsanlar onlardan kuşkulanırlardı. Bazıları, kendilerine verilen görevi açık açık yerine getirirdi. Nitekim insanların da dikkatini çekerdi. Gençler onları gördükleri zaman derhal bulundukları yeri terk eder, kendilerini tanımasınlar diye yüzlerini kapatarak geri dönerlerdi. Aksi takdirde tespit ettikleri isimleri istihbarata bildirirlerdi ve onlar da bu kişileri tutuklardı.

Bir keresinde, şehit verilen bir günde, cenaze namazı için naaş mescide getirilmişti. Kadınların, erkeklerin ve kampın

çocuklarının olduğu büyük bir kalabalık oluşmuştu. Bu şüpheli kişilerden biri gelmiş, caddenin karşı tarafındaki bir köşede dikilmişti. İnsanları endişelendiren, eylemcileri huzursuz eden bir duruşu vardı. Eylemci gençler, hemen geri çekildiler ve yüzlerini kapatarak yeniden döndüler. Kalabalık da gittikçe artıyordu. Bu sırada yüzünü kapatmış bir genç kalabalığa seslendi: Niçin şu hainlere karşı sessiz duruyorsunuz? Bunlar bizi takip ediyor, isimlerimizi istihbarata veriyorlar. Sonra askerler bizi tutuklamaya geliyorlar. Biz de şu örtülerin arkasına gizlenmek zorunda kalıyoruz, dedikten sonra yüzündeki örtüyü yere bıraktı ve asıl bunlar kendilerini gizlemeli ve korkmalılar, dedi. Ardından tanınan şüpheli kişiye saldırın diye seslendi. Hiç tereddütsüz bir anda kalabalık şüpheli kişiyi kovalamaya, yakaladıktan sonra yumruklarla, tekmelerle dövmeye başladı. Aklı başında biri kalabalığın ayaklarının altından almasa, az kalsın öldürüyorlardı. Adam, "Ne yapacaksınız? Öldürecek misiniz? Bu kadarı yeter!" diye bağırıyordu. Kolundan tutup kalabalığın arasından çıkardı. Vücudunda darbelerin etkisiyle şişmedik yer kalmamıştı

Şüphelileri dövme (eylemciler, ezme diyorlardı) olgusu alabildiğine yaygınlaşmıştı. Çünkü bu ahmakların çoğu eylemcileri veya yüzlerini kapatanları açıktan açığa takip ettiklerini gösteriyorlardı. Bazen içlerinden birileri, yüzleri kapalı gençleri gittikleri yere kadar takip ediyordu, yüzlerini açtıkları zaman kim olduklarını öğrenmek için. Tabi göstericiler veya yüzlerini kapatan gençler de onları iyice dövüyorlardı, öyle ki bazen ölmelerine ramak kalıyordu.

Bilinen bu işbirlikçilerden biri, Daru'ş Şifa hastanesinde idari müfettiş olarak çalışıyordu. Daru'ş Şifa resmi bir hastaneydi, yani sivil yönetime bağlı sağlık dairesinin yönetimindeydi. İşgalciler casuslarını bu tür hassas yerlerde görevlendirmeye büyük önem veriyorlardı. Adamın hayat tarzı iğrençti ve herkesçe biliniyordu. İşbirlikçi olduğu da herkesin malumuydu. Kaç kere telefonun ahizesini kaldırıp askeri hakimden veya askerlerden gelip hastanede bulunan yaralıyı tutuklamalarını talep ettiği görülmüştü (intifada öncesinde).

İntifada başladıktan sonra bu işbirlikçi, bir ölçüde kendini gizleme gereğini duydu. Çünkü göstericiler hem kalabalık hem de son derece öfkeliydiler. Bir keresinde büyük bir kalabalık toplanmıştı, o sırada birkaç yaralı da hastaneye getirilmişti. Gençlerden biri, onu fark etti ve onun kim olduğunu yüksek sesle insanlara söyledi. Bir anda o kalabalık şeytanı taşlar gibi adama taşlarla saldırdılar. Ardından tekme tokat dövmeye başladılar. Ayakkabıyla, yumrukla dövüyorlardı. Son anda, ilginç bir şekilde insanların elinden kurtuldu. Nasıl haber aldılarsa, işgal askerlerinden kalabalık bir birlik hastaneyi basmıştı.

Meşhur işbirlikçilerin ortalıkta gezmeleri bir ölçüde azalmıştı. Ama yine de onlardan biri, bir yerde fark edildiği ve kalabalığın eline düştüğü zaman, işgalcilerin ve işbirlikçilerinin yıllardır yaşattıkları zulüm ve baskının, işkencelerin hıncını ondan alırlardı. Ancak istihbaratın en zeki işbirlikçilerini devreye soktuğu anlaşılıyordu. Tabi intifadanın tecrübesi de buna paralel olarak gelişmişti.

Kendini kamufle eden işbirlikçiler, göstericilerin isimlerini yazarken yakalanabiliyorlardı yine de. Mesela çakmak görünümlü küçük kameralarla düzenli olarak göstericileri kaydedenler ele geçiriliyordu. Bazısı küçük kayıt cihazıyla herhangi bir mescitte okunan Cuma hutbesini kaydedebiliyordu. İstihbarat örgütü, işbirlikçilerine bu tür aletler veriyordu. Tespit edildikleri anda, topluluk, bu işbirlikçilerinin başlarına ayakkabı yağdırırlardı. İşgal kuvvetleri resmi üniformaları, silah ve teçhizatlarıyla göründükleri anda göstericilerle çetin bir çatışmanın içinde bulurlardı kendilerini. Bu da hedeflerine ulaşmalarını imkânsız kılan felç edici bir ortam oluşturuyordu. Çünkü bir devriye görünür görünmez gençler saldırıya geçiyor, hareket etmesini engelliyordu. Bu yüzden işgalciler çalışma yöntemlerini geliştirme gereğini duydular. Mesela kırılmalarını önlemek için bütün arabaların camlarını tel kafeslerle kapattılar. Ayrıca bu tel kafesler, atılan taşların zarar vermesini de engelliyordu. Daha sonra özel kuvvetler kullanmaya başladılar. Bunlar, herhangi bir Filistinli

gibi sivil elbiseler giyen askerlerdi. Bazen yayan, bazen de kendilerine özgü mahalli ruhsatı gösteren belgeler taşıyan arabalarla hareket ediyorlardı. Kimi zaman yolda geçen herhangi bir aracı çevirip sahibinden gasp ediyorlardı. Silahlarını gizleyerek şu veya bu şekilde dolaşıyorlardı. Yüzünü kapatmış bir eylemci veya bir gösterici yanlarından geçtiği zaman derhal silahlarını çıkarıp o kişiyi yakalıyorlardı. Sonra da eylemciyi kurtarmak için müdahale etmeye çalışan çevredekilere ateş açıyorlardı. Kalabalık bir asker grubu da her zaman onlara yakın bir yerde olurdu. Mesele yakınlarındaki paralel bir caddede, onlarla aynı hızda ve onların hizasında hareket ederlerdi ki onlara destek olsunlar ve insanların elinden, fırlattıkları taşlardan kurtarabilsinler. Askerler olayın olduğu yere geldikleri zaman bazen göstericilere veya yüzlerini kapatan eylemcilere yaklaşarak yaralamak maksadıyla ateş ederlerdi. Özellikle ilk başlarda öldürmek maksadıyla ateş ettikleri de oluyordu.

Bu özel kuvvetler, tutuklama, yaralama veya bertaraf etme şeklindeki amaçlarını gerçekleştirdikleri gibi, göstericilerin genelinin yüzlerini kapatan eylemcilerden tedirgin olmalarını da sağlamışlardı. Ama küçük bir tecrübeden sonra kitlelerin bu olayın da üstesinden gelmeleri zor olmadı. Kitleler bu tuzağı ortaya çıkaracak yeteneğe ulaşmışlardı.

Kaç kere bu özel kuvvetlere mensup askerler kalabalığın veya yüzlerini kapatan eylemcilerden oluşan büyük bir topluluğun arasında kalıyorlardı. O zaman da şu ana kadar gençlere ve kitlelere tattırdıkları acıların, işkencelerin kat be kat fazlasını tatmak durumunda bırakılıyorlardı. Kimi zaman yaşanan kargaşadan dolayı kitleler, yüzlerini kapatan intifada gençlerinden şüphelenir ve onlara saldırmaya çalışırlardı. Gençler de özel kuvvet elemanı sanılıp işkence görmemek için kimliklerini açıklamak zorunda kalırlardı.

Kitleler arasında, gençlere saldıran özel kuvvetlerin arasına bazı işbirlikçilerin katıldığına ilişkin söylentiler yayılmıştı. Gençlerden bazıları birkaç kere özel kuvvet mensuplarının

kendilerine saldırdıkları sırada işbirlikçi olduklarını düşündükleri bazılarının yüzlerindeki maskeyi indirmeyi başarmışlardı. Fakat yüzündeki örtüyü kaldıran kişi veya diğer insanlar onu tanıyıp kurtarmaya koşmuşlardı. Bu da işbirlikçilere yönelik öfkenin ne düzeyde yükseldiğinin bir göstergesiydi. Onlardan biri yakalandığı zaman eskisinden kat be kat fazla dayak yerdi.

En-Nakab hapishanesindeki tutukluların sayısı git gide artıyordu, binlere ulaşmıştı. Hapishane de bölümlere ayrılmıştı ve her bölümün de bir numarası vardı. Hapishane yönetimi tutukluları ezme ve onlara şiddet uygulama esaslı yöntemini sürdürüyordu. En basit bir olayda bile şiddete ve dayağa başvurulurdu. Hedefe koydukları bölümü göz yaşartıcı gaza boğarlardı. Ya da hapishane komutanı gelir, tehditler savurur, esip gürlerdi.

Bir keresinde sayım için meydanda oturma süresi uzadıkça uzadı. Sayım sırasında subay birkaç kere yanlış saydı. Her yanlış yaptığında yeniden sayıma başlıyordu. Artık tutuklular oturmaktan yorulmuşlardı. Bunun üzerine bir homurdanma ve konuşma duyuldu. Kim konuştu? diye sordu. Kimseden ses çıkmadı. Kim konuştu?... Kimse cevap vermedi. Çünkü belli bir kişiden değil topluluktan duyulmuştu homurdanma. Gergin bir hava oluşmuştu. Kalabalık bir askeri birlik geldi. Hapishane komutanı da geldi, tehditler savurdu, ağzına geleni söyledi ve bekleyen tutukluları korkaklıkla itham etti. Aranızda erkek yok, dedi. Ardından, konuşan kimdi? diye sordu. Gençlerden biri ayağa kalktı, diyelim ki ben konuştum, dedi, sen de biliyorsun ki hepimiz erkeğiz, senin askerlerin korkaktırlar, elinizde silah olduğu halde tir tir titriyorsunuz. Hapishane komutanı silahını kaldırıp o gence doğrulttu ve hiç tereddüt etmeden, gözünü kırpmadan alnından vurdu. Genç adam şehit düştü.

Kurşun sesi, Esad'ın şehit olması, hapishanede büyük bir isyanın çıkmasının işaret fişeği oldu. Hazırda bulunun bütün tutuklular ellerine ne geçtiyse hapishaneyi koruyan işgal askerlerinin üzerine attılar. Onlar da yoğun şekilde ateş ediyorlardı. Nöbet kulübelerindeki askerler de ağır makinalı tüfeklerle ateş etmeye başlamışlardı.

Hapishane gaza boğulmuştu. Tutuklular çadırları söktükten sonra hapishanenin kısımlarını ayıran tel örgülere hücum ettiler. Tel örgüleri sallıyor, sökmeye çalışıyorlardı. Durumun, özel kuvvetlerin kontrolünden çıktığı açıktı. Yakınlardaki bir askeri üsten yardım talebinde bulundular. Bir süre sonra gelip tanklarla hapishaneyi kuşattılar. Etrafa ağır makinalı tüfekler yerleştirdiler. Tutukluların tel örgüleri sökmelerinden ve hapishaneden kaçmalarından korkuyorlardı. Ama şiddetin sorunu çözemeyeceği de ortadaydı.

Bu esnada bazı yüksek rütbeli komutanlar tutuklu liderlerinden bazılarıyla diyalog kanallarını açmaya çalıştı. Durumun sakinleşmesini sağlamak, bir yandan da diyalog kurmak istiyorlardı. Ama şiddet de devam ediyordu. Sonunda hapishane komutanının görevden alınmasına, tutuklularla iletişim mantığının değiştirilmesine, sayım yönteminin daha saygın bir şekilde yapılmasına karar verildi. Yemeklerin iyileştirilmesi, kantinlerden satın alma imkânının sağlanması, yetkililerin denetlemeler sırasında korunması, hapishanede hareket ve toplanma özgürlüğünün tanınması gibi hususlarda uzlaşma sağlandı. Durum sakinleşmiş ve istikrar sağlanmıştı. Günler içinde hapishanenin durumu peyderpey iyileşmeye başladı. Hapishane artık bir akademiye dönüşmüştü. İntifada kültürüne ve edebiyatına ilişkin dersler veriliyordu. Şu çadırda Filistin sorununun tarihine ilişkin bir oturum oluyordu. Diğer birinde ise güvenlik ve soruşturma tekniklerine ilişkin ders veriliyordu. Üçüncü bir çadırda ise cihad ve şehadet dersi vardı. Dördüncüsünde... beşincisinde... bu şekilde devam ediyordu. Şurada okuma yazma öğretme kursu, orada Arapça yazma kuralları kursu. Gençlerden bazıları hapishaneye okuma yazma bilmeden gelir, altı aylık idari cezayı çekerken, katıldığı birkaç gerekli kurs sayesinde okuma ve yazmayı iyi derecede öğrenmiş olarak çıkardı.

Hapishaneden çıktıktan sonra intifadayı sürdürmek ve geliştirmek üzere aralarında sözleşen bazı arkadaşlar bir mahallede veya mescitte toplantılar düzenlemeye başlamışlardı. Ulusal

ve İslamcı grupların tamamından oluşan Filistinli eylemciler en-Nakab hapishanesinde büyük bir kalabalık oluşturuyorlardı. Bu yüzden işgal istihbaratı, bu tür toplantıları dikkatle izliyordu. Bu amaçla onlarca casusunu bu gibi toplantılara katılmaya yönlendirmişti. Onları şu veya bu gerekçeyle tutukluyor ve hapishanede de göstermelik bir şekilde eziyet ediyordu. İşte bu şekilde kamufle ettiği işbirlikçilerden eylemcilerin faaliyetleri, niyetleri, konuştukları konular, eylemleri hakkında bilgiler toplamalarını, hapisten çıktıktan sonra da gençlerin arasına karışmalarını, eylemlerine, faaliyetlerine katılmalarını istiyordu ki eylemleri önceden öğrensinler ve daha eyleme koyulmadan önleyebilsinler.

Bu işbirlikçi casusların bazısı biliniyordu, farklı siyasal gruplara mensup eylemciler tarafından ortaya çıkarılmışlardı. Bazısı ise bilinmiyordu. Artık iyice deneyim kazanmış eylemciler, hapishanede güvenlik çalışmaları yapmaya karar verdiler. Bu amaçla gözlem yapıyor, notlar alıyor, sonuçlar çıkarıyor, takip ediyor ve fikir alış verişinde bulunuyorlardı. Neticede işi, bu işbirlikçilerden veya işbirlikçi olduğundan şüphelenilenlerden bazılarını sorgulamaya kadar vardırdılar. Şiddet kullanmada, bedensel eziyetler yapmada aşırı gittikleri de oluyordu. Bazı durumlarda istemedikleri halde ölümlerine de sebep olabiliyorlardı. Bu tür sorgulardan geçenlerden bazıları bedensel olarak kalıcı zararlar da görebiliyorlardı. Bu hususta bir takım olumsuzluklar olmakla birlikte, istihbaratın intifadayı vurmak ya da bazı eylemcileri ortadan kaldırmak için hazırladığı bazı programları ve planları da ortaya çıkarıyorlardı. En önemlisi, binlerce tutukluyu barındıran en-Nakab hapishanesinin gerçek bir akademiye dönüşmüş olmasıydı. Gruplar halinde gençler bu hapishaneye giriyor, hepsi orada eğitim görüyor, tecrübe kazanıyor ve birbirlerinin tecrübesinden etkilenerek çıkıyorlardı.

İşbirlikçi casusların takibe alınmaları, artık vatanın her sokağına taşan bir olguya dönüşmüştü. Bütün siyasal fraksiyonlara bağlı birimler bu işbirlikçilerin bilinenlerini takip ediyor,

tutukluyor veya kaçırıyordu. Onları kırsal kesimlere götürerek veya metruk binaların içinde uzun sorgulardan geçiriyorlardı. Bazen günleri alan bu sorgularda aşırı şiddet de kullanıldığı oluyordu. Bazı birimler, sorguladıkları işbirlikçileri öldürüyor, korkutucu ve caydırıcı bir etkisi olsun diye cesetlerini de bir çöplüğe veya bir meydanın ortasına atıyorlardı. Bazen bir işbirlikçi insanların büyük bir kalabalık oluşturdukları bir meydana getirilir, elektrik direğine bağlanır, kırbaçlanırdı veya eli ve ayağı kesilirdi. Kimi zaman kurşuna dizilirlerdi... Bu tür olaylar iyice artmıştı. Bir bakıma siyasal fraksiyonlar arasında bir yarışa bile dönüştüğü söylenebilirdi. Bu şiddet görüntülerinin insanlar üzerinde olumsuz etki bıraktığı ve bazılarının rahatsızlıklarının yüzlerine yansıdığı da bir gerçekti.

Hiç kuşkusuz bazı örnekler itibariyle kırmızı çizgiler birbirine karışmıştı. Habbenin kubbe yapıldığı olaylara rastlamak mümkündü. Şu veya bu meselede zulme varıldığı görülebiliyordu. Ama işgalci ile işbirlikçilik yapma olgusu da iyice zayıflamış, darbe yemişti ve bu açıkça fark ediliyordu. İşbirlikçi casusların çoğu gizlenmek zorunda kalmışlardı. Bazısı işgalcilere sığınmış, bazısı kurtuluşu yurtdışına kaçmakta bulmuştu.

İşbirlikçiler üzerindeki ağır baskılar ve bazı durumlarda aileleriyle birlikte kaçmak zorunda kalmaları nedeniyle düşmanın istihbarat örgütü, onların barınması için Gazze şeridinde "ed-Duheyniye" adı verilen bölgede bir, Batı Şeria'nın orta bölgesinde "Mahme" denilen yerde de bir olmak üzere iki toplanma merkezi oluşturdu. Çoğu zaman işgal kuvvetleri, işbirlikçileri öldürülürken veya işkence edilirlerken müdahale etmezlerdi. Çünkü müdahale etmeleri durumunda yerleşim birimlerinin merkezine girmeleri, dolayısıyla tehlikeye maruz kalmaları kaçınılmaz olurdu. Her sokaktan bolca bulunan taşların, molotof kokteyllerin, el bombalarının üzerlerine yağması anlamına gelirdi. Her köşe başındaki gençlerin elinde bunlardan çokça vardı. Neticede düşman askerleri işbirlikçi casuslar için değil, işbirlikçi casuslar onlara hizmet etmek için vardı.

Bazen işbirlikçilerin içinde ileri gelen konumunda olan kimilerinin (ki bu da pek nadiren olurdu), sel gibi akan kalabalığın eline düşmeden, kalabalık bir askeri birlik ile birlikte gelen bir helikopterle kurtarıldıkları da oluyordu. Her halükarda işbirlikçilik olgusu gittikçe azalıyordu. İşbirlikçilerin takibinden ve onların hazırlayacakları raporlardan duyulan korkular da git gide yok oluyordu. İşbirlikçilerin ortaya çıkarılmaları, takip edilmeleri gibi eylemler de artık iyice azalmış, hatta son bulmuştu. Bu arada kampta her gün aileler, çocuklarının cezalarını çektikten sonra salıverilmelerini kutluyorlardı. Aynı anda başka aileler de gecenin bir yarısında tutuklanan çocukları için gözyaşı dökerlerdi. Günlük olarak serbest bırakılma hadiseleri ile tutuklanma hadiseleri durmadan devam ediyordu.

Mahmud ve İbrahim serbest bırakıldılar. Onların serbest bırakılmalarını kutladık. Komşularımız ve akrabalarımız tebrik etmeye geldiler. İkisi de önceki işlerinin başına döndüler, eğitimlerine kaldıkları yerde devam ettiler ve intifada içindeki eylemlerine ve rollerine yeniden başladılar. Ama bu sefer daha bir dikkatli ve tedbirli davranıyorlardı. Ayrıca evin ikinci katının yarım kalan inşaatını tamamlamamız gerekiyordu.

İbrahim'in serbest bırakılmasından hemen sonra, Faiz'in, onu ziyaret etmeleri ve evimize gidip gelmesi iyice sıklaştı. İbrahim'e gölgesi gibi yapışmış, ayrılmıyordu. Biz de bunu, çeşitli açılardan iyi değerlendirdik. İnşaat işinde, sökme ve taşıma faaliyetlerinde ona ağır ve yorucu görevler verirdik. O da her türlü işi seve seve yapmaya hazır olduğunu gösteriyordu. O, var gücüyle çalışırken biz de dinlenmiş oluyorduk. İbrahim, istihbarata ulaştırması, dolayısıyla kendisini bir daha tutuklamaktan vazgeçmeleri için şiddet eylemlerinden ve intifada ile ilgili faaliyetlerden uzak durması gerektiğine ilişkin sözler söylüyordu. İbrahim'in, gölgesi Faiz ile onların ilişkilerine uygun bir tutum takınmak, gerektiği gibi davranmak pek zor gelmiyordu bize. Tabi İbrahim, önemli ve hassas bir iş için bir yere gittiğinde Faiz'in bundan haberdar olmasını istemezdik.

Faiz ile ilgili olarak birkaç kere İbrahim'le tartıştım. "Hain olduğu ve işgal istihbaratıyla iş birliği yaptığı kesin olarak ortaya çıktıktan sonra nasıl oluyor da ona bu şekilde hiçbir şey olmamış gibi davranabiliyorsun?" diye. Her seferinde beni rahat olmaya davet eder, her şey için uygun bir zaman olduğunu söylerdi. Onunla ilgili olarak istihbaratın sorumluluğu kendisine yüklemeyeceği bir plan yapacağını ve her şeyin normal bir şekilde cereyan ettiğini göstereceğini belirtiyordu. İbrahim'in her olayı normal bir şekilde göstermek, içindeki duygu ve düşünceleri gizli tutmak gibi yüksek bir becerisi vardı. Tepkisini, öfkesini hiçbir zaman göstermezdi. Bizzat içinde olduğu olayla uzaktan yakından ilgisinin olmadığını büyük bir ustalıkla gösterebiliyordu. Hatta onun eşi, kız kardeşim Meryem bile intifada ile ilgili görevlerini ve eylemlerini bilmezdi bile. Oysa İbrahim, örgütünün önemli şahsiyetlerinden biriydi ve örgütte büyük bir sorumluluk bakımından yüksek bir konumdaydı.

Annem, somut bir şey veya açık bir delil olmaksızın bunu kalbiyle hissederdi. Zaman zaman İbrahim'in yanına gider ve şöyle derdi: "İbrahim! İbrahim! Yeter artık, yeter! Kendini, karını, yakında doğacak çocuğunu tehlikeye atıp perişan etme!" İbrahim, güler, şakalaşırdı. Ve alabildiğine sakin görünürdü. Endişe edilecek bir şey yapmadığını, kamptaki gençleri de sakinleştirdiğini, bir daha hapse düşmek istemediğini söylerdi ve annem de sesini çıkarmazdı.

Tabi, annem onunla baş edemezdi. Ayrıca korkularını, endişelerini haklı çıkaracak deliller de yoktu elinde. Buna karşılık İbrahim, müthiş bir alttan alma, ciddi bir konuyu anında mizaha çevirme, ciddi havayı dağıtma, meseleleri deyim yerindeyse sulandırma yeteneğine sahipti. Mesela annem konuşmaya başladığı zaman Meryem'in yüzü sapsarı kesilirdi, ama İbrahim'in bu yeteneği sayesinde yüzü açılır, yüzünden terler akacak kadar güler ve korkularının yerini bir sükûnet alırdı.

Annem, ağabeyim Mahmud'dan yana rahattı. Onun tehlikeli olaylara karışıp başını belaya sokmayacağını bilirdi. O, yaşça

büyüktü, daha tecrübeliydi, akıllıydı. Tamam, bazı işlere karışırdı, ama ateşi eliyle de tutmazdı. Annem onu iyi tanırdı, bu yüzden Mahmud ile ilgili endişelenmesi nadiren görülürdü. Bu yüzden Mahmud'dan çok Hasan için endişelenirdi. Fakat kızının kocası İbrahim için duyduğu endişe bundan onlarca kat daha fazlaydı. Bana gelince, kesinlikle hiçbir endişe duymazdı. İntifada olaylarına sınırlı bir çerçevede katıldığımı, özellikle herhangi bir siyasal harekete veya düşünceye mensup olmadığımı bilirdi. Ağabeyim Muhammed ise doğası gereği son derece sakin, Birzeyt üniversitesindeki işiyle, master tezini hazırlamakla meşguldü.

Endişesini, her birimizin evden ayrılış ve dönüş zamanını, özellikle gece geç gelmelerimizi gözetlemesi, beklemesi şeklinde gösterirdi. Çok kere Mahmud'un, Hasan'ın, özellikle İbrahim'in odasını teftiş ederdi. Eşlerini yanına alır ve onların eşliğinde odalara girer, köşe bucağı, rafları kontrol ederdi, bulduğu bütün müsvedde kâğıtlarını onlara okuturdu. Herhangi birinden yasak olan bir şeylerin yazılı olduğu bir kâğıdın düşmesinden, sonra işgal güçlerinin ve istihbaratçıların arama yapmak veya birini tutuklamak için geldiklerinde bu kağıdı bulmalarından, böylece çocuklarının başının belaya girmesinden korkardı.

Hiçbir aramasında İbrahim'e ait sakıncalı bir şey bulamazdı. İbrahim dikkatliydi, her şeyi ortadan kaldırır, geride hiçbir iz bırakmazdı. Bazen Mahmud'a ait evraklar arasında birleşik liderliğin bildirilerinin müsveddelerini bulurdu. Mahmud eve dönünce de ağır bir azardan sonra askeri mahkemede (!) ifadesi alınırdı.

Bir keresinde İbrahim'in arabasında büyük ve kapsamlı bir arama yaptığını gördüm. Bir suç unsurunu yakalamış gibiydi. Birden bir müfreze gibi, yemeğini yemekte olan İbrahim'in odasını resmen bastı. Karısını odadan kovdu ve kapıyı kapattı. Genel geçer azarlama sözlerini içeren sesi zaman zaman duyuluyordu. Ama arabada gördüğü şeyden bahsederken son derece alçak bir sesle konuşuyordu. İbrahim'in her zaman yaptığı gibi, işi

mizahla, gülmeyle sulandırmaya çalıştığı anlaşılıyordu. Fakat bu sefer başarılı olamıyordu. Bu sefer çok kötü yakalanmıştı galiba.

İbrahim'in kapalı odadaki sorgusu, yargılanması yarım saatten fazla sürdü. Kapı açılıp annem çıkınca, İbrahim'in halini görmek için şöyle göz ucuyla baktım, Gazze merkezi hapishanesinin sorgu odasında on sorgucunun üzerine çullandığı ağır bir sorgulamadan çıkmış kadar hırpalanmış görünüyordu. Alay eder gibi tebessüm ettim. Son derece öfkeli bir bakış fırlattı bana. Annenden çıkaramadığım öfkemi senden çıkarırım, der gibiydi. Annemin neyi bulduğunu öğrenmek için çok uğraştım, ne İbrahim ne de Meryem herhangi bir şey söylemediler.

Meryem, gerçekten bilmiyordu. Eğer bilseydi, benden gizleyemezdi. Ama İbrahim ve annem bu konuda bana karşı son derece ketum ve büyük bir gizlilik içinde hareket ediyorlardı. Ne olup bittiğini öğrenmek için yaptığım her kurcalama girişiminde beni başlarından savıyorlardı. Yıllar sonra öğrendim; annem arabanın şoför koltuğunda 9 mm çapında bir tabanca kurşununu buluyor. O zaman İbrahim'in herkesten gizlediği bir silahının olduğunu anlıyor. Bu ise büyük bir tehlike ve musibet demekti. Ama bunca sıkı sorgulamayı gerektiren ve daha da tehlikeli olan, mermiyi düşürmüş olmasıydı. Üstüne üstlük mermiyi bulup ortadan kaldırmamasıydı.

Aradan uzun zaman geçti. İntifada eylemleri kesintisiz ve gittikçe artarak devam ediyordu. Filistin'in her tarafına yayılmıştı. Herkes bu olayların adının "intifada" olduğunu biliyordu artık. Bu ad başka dillere de geçmişti. İsrail radyolarını ve televizyonlarını dinlediğiniz zaman intifada kelimesinin sürekli tekrarlandığını görürdünüz. Yabancı kanallarda da aynı durum geçerliydi.

Bir keresinde İbrahim, benim de yanımda Faiz'le oturup konuştu. Bize geliş gidişlerini ve kendisiyle ilişkilerini azaltmasını istiyordu. İşbirlikçilerden birinin bu ilişkinin farkına varmasından ve istihbarata ulaştırmasından, bunun sonucundan ikisinin tutuklanmasından korktuğunu söyledi. Çünkü istihbarat ikisinin bir şeyler yapmayı planladıklarını düşünebilirdi. Faiz, İbrahim'in

endişelerini gidermeye çalıştı ve endişelenecek bir şey olmadığını söyledi. Ama İbrahim onu bir köşeye çekti ve bunu yapmak zorunda olduğunu vurguladı. Hakikaten Faiz, evimize geliş gidişlerini azalttı, ama tamamen kesmedi.

İsra ve Miraç hadisesinin yaşandığı gecenin yıldönümüydü, Miraç gecesiydi. Hamas, Peygamberimizin (s) Mekke'den Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya bir gece vakti geldiği ve oradan göğe yükseldiği bu mübarek gecenin ihyası için daha önce bir bildiri yayınlamıştı. Bu günde eylemlerin, gösterilerin yapılması isteniyordu. Daha sabahın erken saatlerinde gençler barikatlar kurmaya ve lastik yakmaya başlamışlardı. Bazı küçük el bombaları da atarak patlama seslerinin duyulmasını istiyorlardı. Bu da Hamas hareketinin ilan ettiği genel grev çağrısının ne kadar ciddi olduğunu gösterme amacına yönelikti. Bir diğer amaç da, işgal kuvvetlerinin patlama seslerine gelmeleri ve çatışmanın çıkmasıydı. Her sokağın başında yüzlerini örtmüş gençler pusuda bekliyorlardı.

İşgal güçleri bölgeye gelir gelmez üzerlerin taş ve molotof kokteyli atılmaya başladı. Onlar da ateş açtılar. Üzerlerine birkaç el bombası da atıldı. İşgal güçleri arasında büyük bir panik yaşanıyordu. Tabi bu arada göstericileri de yoğun bir ateş altında tutuyorlardı. Göstericiler barikatların ve duvarların arkasında iyi gizlenmişlerdi.

Birkaç kişi yaralanmıştı. O gün Faiz de öldürüldü. Tam yanında bulunan İbrahim, Faiz yaralandı diye bağırdı. Başka gençler yanlarına koştular. Nabzına bakınca Faiz'in öldüğünü anladılar. Gençlerden biri, başından aldığı bir kurşunla şehit düşmüş, diye bağırdı. İbrahim, hastaneye götürülmesin diye cenazesinin uzak bir yere götürülmesini söyledi onlara. İbrahim, işgal kuvvetlerinin tıbbi tetkikleri öğrendiklerini biliyordu. Kampı bir heyecan dalgası aldı, öfkeli kalabalıklar sokağa çıktılar. Faiz mezara konulurken göstericiler öfkeli sloganlar atıyorlardı. Onun, işgal güçlerinin kurşunuyla ölmediğinden en küçük bir kuşkum yoktu, ama bu konuyu İbrahim'le konuşmaya

cesaret edemiyordum. Çünkü bu konunun konuşulmasına kesinlikle müsaade etmiyordu. Fakat dillerin söylemek istemediğini gözler açıkça söylüyordu.

Filistin'in farklı bölgelerinde askeri yöneticilerin kararlarıyla Filistin üniversiteleri peş peşe kapatılıyorlardı. Çok sayıda öğrencinin bir araya gelip büyük gösteriler yapmalarını istemiyorlardı. Öğrencilerin bir araya gelmesi, çatışma, kargaşa, patlama ve kaos demekti. Bu işin uzayacağı anlaşılıyordu, uzadı da.

Fakat ilmi çalışmaların da devam etmesi gerekiyordu. Makul bir çözüm için yürütülen çalışmalar sonuçlanmıştı. Buldukları çözüm, mescitlerin ve kamu kurumlarının büyük salonlarının dersliklere dönüştürülmesiydi. Mesela İslam üniversitesi için bir büro belirlenmişti ve üniversitenin kararları bu bürodan ilan ediliyordu. Falan ders, Gazze Abbas Camiinde görülecektir gibi. Bir başka ders de Filistin Camiinde yapılacak diye ilan edilirdi. Tabi, gün ve saat de belirtilirdi. Bu şekilde öğrenciler mescitte toplanır, hoca gelip dersini verirdi. Zorluklarla, sorunlarla da olsa eğitim devam ettirildi böylece. Ancak yeni duruma uyum sağlamak her zaman zor olur.

Benim ve İbrahim'in derslere ve sınavlara girmemiz gerekiyordu. İbrahim son sınıftaydı. Benim daha bir senem vardı. Bütün kapatma ve kuşatma girişimlerine, sokağa çıkma yasaklarına rağmen eğitim süreci devam etti ve İbrahim mezun olup biyoloji diplomasını aldı. Çalışmak için gerekli evraklarını hazırlayıp sivil yardım ajansına başvurdu ve kabul edildiğinin ilan edilmesini beklemeye başladı.

Annem, Suudi Arabistan'da veya başka bir körfez ülkesinde çalışmak üzere yurt dışına çıkması için gerekli evrakları hazırlayıp müracaat etsin diye var gücüyle İbrahim'e baskı uyguluyordu. Ama her seferinde karşısında duvar gibi sessiz bir İbrahim buluyordu, kulaklarına kurşun dökülmüş gibiydi. Böylesine hassas ve önemli bir süreçte memleketi terk etmeyeceği hususunda kesin kararlıydı.

Annemin içinden gelen ses, bu genç adam ülkeyi terk etmeli, kalacak olursa çok ağır bir bedel ödeyecek diyordu ve annem bunu açıktan da söylüyordu. Artık üslubunu değiştirmiş gibiydi. Çünkü burada kalacağına dair ısrarları karşısında başka türlü etkileme çabası içine girmesi gerektiğini düşünüyordu. İki veya üç sene için de olsa yurt dışına gitmesini adeta rica ediyordu. Ama yine de tek ve değişmez bir kararlılıkla karşılaşıyordu. Bir saniyeliğine de olsa ülkemi bırakmayacağım diyordu İbrahim.

Muhammed, bir takım zorluklarla da olsa Birzeyt üniversitesi, edebiyat fakültesi kimya laboratuvarındaki işine devam ediyordu. Kimyasal deneyler yapan öğrencileri denetliyor, onları yönlendiriyordu. Bu öğrencilerin içinde son derece sakin, yumuşak tabiatlı, güzel ahlaklı ve insan ilişkileri iyi biri vardı. İşini ciddiyetle yapıyor, tecrübesini geliştirmek ve başarılı olmak için durmadan çalışıyordu. Muhammed'in dikkatini özellikle çekiyordu. Bu kararlılık, bu ciddiyet hoşuna gidiyordu.

Öğrenci işini başarıyla tamamlamıştı. Muhammed, yanına gidip tanımaya çalıştı. Dindar bir genç olduğunu fark etti. İşini ve çalışkanlığını beğendiğini söyledi, övdü. Nerede oturduğunu, hangi öğrenci mekânlarına gidip geldiğini sordu. Onu evine davet etti. Kimya alanında karşısına çıkacak her zorlukta kendisine yardım etmeye hazır olduğunu belirtti.

Yirmi İkinci Bölüm

Annem, Ürdün'e gitmesi için yeniden İbrahim'e baskı uygulamaya başladı. Olmadı, evraklarını Suudi elçiliğine yahut herhangi bir körfez ülkesinin elçiliğine vermesini istiyordu. Bunlardan birinde işe kabul edilirdi mutlaka. Sonra eşini yanına alır, böylece buradaki sorunlardan ve artık Gazze'nin her sokağında pusuda bekleyen tehlikelerden kurtulurdu. İbrahim de tebessüm eder ve şöyle derdi: "Bu dediğinin gerçekleşmesi mümkün değil. Gazze'yi asla terk etmeyeceğime söz verdim. Burada kuru ekmek de yesem ayrılmayacağım." Bir müddet sivil yardım ajansının cevabını bekledi. Gazze şeridinde kendisini görevlendirmeleri için bir süre önce evraklarını teslim etmişti. Olumsuz cevap geldi. İş başvurusunda bulunanların sayısı mevcut kadrolardan çok fazlaydı. Sıra ona gelmemişti.

Annemin eline bulunmaz bir fırsat geçmişti. Yurt dışına çıkması için yeniden baskılarını yoğunlaştırdı. Ama İbrahim "Ben bir inşaat ustasıyım. Bu mesleğimi icra ederken bol para kazanıyorum. Aslında memurluğa ihtiyacım yok. Şu anda eğitimim de bittiği için işlerimi genişletir, geliştiririm ve böylece daha fazla para kazanabilirim." cevabını verdi.

Meryem ilk çocuğunu doğurmuştu. Bir kızı olmuştu. İbrahim kızına "İsra" adını verdi. Bunun sebebini sorduğumda "Onu her gördüğümde bana isra ve miracın gerçekleştiği toprakları ve Mescid-i Aksa'yı hatırlatsın." demişti. "Bildiğin gibi çocuklar, babalarının cihad görevinden geri kalmalarına sebep olurlar. Ben kızımın adını "İsra" koydum ki, beni cihaddan alıkoyan bir ayak bağı olmaktan çok, cihada zorlayan bir sebep olsun" diye de ekledi. Yahudilerin, Mescid-i Aksa'yı basacaklarına ilişkin

tehditlerde bulundukları için Mübarek Mescid-i Aksa'da nöbet tuttuğumuz sırada yaşadığımız o güzel anları hatırladım. O gün İbrahim'in iki gözü iki çeşme olmuştu.

Bu arada evin ikinci katının inşaatını tamamlamak üzereydik. Odaları bitirmiş, tavanlarına beton dökmüştük. Evimiz tek katlı iken tavanına daha önce beton dökmüştük. Bu esnada İbrahim'in bir özelliğine daha şahit oldum. Çevresindeki insanlara nasıl derin bir sevgi duyduğunu fark ettim. İkinci katın tavanını tesviye ederken batıya doğru eğim vermiştik. Tam beton dökmeye başlarken İbrahim, bir anda çalışmaları durdurdu. "Bu şekilde yapmamız doğru değil." dedi. "Ne şekilde?" diye sordum. "Tavanı batıya doğru eğimli yapmamız doğru değil." dedi. "Niçin?" dedim. İbrahim, "Çünkü çatımızda birikecek yağmur suları komşunun çatısına dökülecek." dedi. "Bunda ne var?" dedim. Daha önce de böyleydi. Güldü ve "Hayır Ahmed, şimdi durum değişti. Daha önce çatımız, komşunun çatısından üç buçuk metre daha yüksekte değildi. Sağanak bir yağmur yağacak olursa, bu yükseklikte komşunun çatısına dökülecek suların çıkaracağı ses son derece rahatsız edici olur ve adamlar bu yüzden rahat edemezler." dedi.

Doğru söylüyordu. "Peki, ne yapmak gerekir?" dedim. "Tavanı yeniden yapmalıyız." dedi. "Çatının eğimini doğu tarafına verirsek biriken yağmur suları caddeye dökülür." dedi. Nitekim duvarın son sırasını yıktı ve kast ettiği eğimi oluşturdu. Sonra öbür taraftan duvarı yeniden ördük. Ardından çatıyı yerleştirdik ve belli noktalara da ağır taşlar koyduk ki rüzgarda uçmasın.

Kısa sürede evdeki işimizi tamamladık. Evin artık dört odası vardı. Odalar bir ölçüde ve birbirlerinden bağımsızdılar. Muhammed, Ramallah'tan dönecek olursa annemle kaldığımız odaya yerleşecekti. Mahmud, Hasan ve İbrahim'in her biri diğer odalardan birine yerleşmişti. Eşleri daha rahat hareket edebiliyorlardı artık. Gün boyunca kayınlarından utandıkları için başörtüsüyle dolaşmak zorunda kalmayacaklardı.

Evin inşaatında İbrahim'in yanında çalıştığım sırada inşaat işinin inceliklerinin birçoğunu öğrenmiştim. Artık her konuda ona katkı sunabiliyordum. Bunun üzerine kendisiyle çalışmamı teklif etti. Kısa bir süre zarfında usta bir inşaatçı olabilirdim. O da beni eğitecekti. Hatta ortak bile olabilirdik. Hem iş bulma imkânlarının da son derece kısıtlı olduğu bu zamanda hazır bir işim olacaktı. Önerisinin makul olduğunu gördüm. Kaybedecek bir şeyim de yoktu zaten. Atölyelerde üstlendiği mukavelelerde onunla birlikte çalışmaya başladım.

İşleri gittikçe genişliyordu. Yanımızda birkaç işçi de çalıştırıyorduk. Dikkatimi çekmişti. Çok kere bize inşaatla ilgili herhangi bir işin bitirilmesi hususunda bir takım talimatlar verdikten sonra, biraz dolaşacağım, diyor ve işi bırakarak arabasına binip gidiyordu. Bazen uzun, bazen kısa süre ortadan kayboluyordu. Sonra dönüp işe devam ediyordu. Kendi kendime, işini bırakıp, nereye gidiyor, diye soruyordum. Bunu ona sorduğum zaman, işe gideceğini söylüyordu. "İş arıyorum Ahmed. Elimizdeki iş daha bitmemişken yeni bir işin hazır olması gerekir." dedi. O zaman gözünün içine bakıyordum ve onun başka türlü bir işin peşinde olduğunu anlıyordum (başka türlü bir iş arıyordu, aradığı bu işin de inşaat veya tamirat işiyle alakasının olmadığından emindim.)

1948'de işgal edilmiş topraklarda Sarfend denilen yerin yakınlarında İsrail ordusunun büyük kampları bulunur. Yüzlerce asker sabah buraya gelir, akşam evlerine dönerlerdi. Otobüs duraklarında bekler veya kendilerini alacak herhangi bir arabaya el kaldırır evlerine giderlerdi. Bunun için gelen giden araçlara sıkça el kaldırırlardı. Soğuk akşamlarda bir an önce evlerine gitmek için.

Askerlerin bazıları yolun bir kenarında yürür ve yaklaşan arabalara el kaldırırlardı. Bazı arabalar da yolun kenarında kendilerine el kaldıran askerleri alırlardı. Birkaç kilometre gittikten sonra bir yerde bırakıyorlardı. Onlar da kendilerini gidecekleri yere ulaştıracak başka bir araç beklemeye başlarlardı.

Yoldan yepyeni beyaz renkli bir Subaru marka araba geçiyordu. Üzerinde İsrail'e ait olduğunu gösteren sarı plaka vardı. Avrupalı olduğu anlaşılan bir genç sürüyordu arabayı. Beyaz tenli, kumral saçlı ve mavi gözlüydü. Yanında oturan genç de Iraklılara benziyordu. Arka koltukta oturan genç ise Yemenli gibi görünüyordu. Arabanın radyosunda İbranice hafif bir müzik parçası çalıyordu.

Bir asker elini kaldırarak ısrarlı bir şekilde arabanın durmasını istedi. Araba durdu, asker, arabanın arka kapısını açtı ve kendini arka koltuğa attı. İbranice "Mesmiye'ye gidiyorum." dedi. Şoför de, İbranice, "Olur." dedi. Araba yeniden harekete etti. Asker, şoförün yanındaki koltukta oturan gence baktı. Gencin elinde küçük bir ustura vardı. Askere dönüp İbranice "Sakın bir hareket yapayım deme!" dedi. Sonra arka koltukta oturan gence Arapça "Bunun tüfeğini al." dedi. Arka koltuktaki genç, askerin tüfeğini aldı. Asker titreyerek ağlamaya başladı. Bir yandan da İbranice "İmama!"(anneciğim) diye yardım istiyordu. Altına kaçırdığı idrarı pantolonunu ıslatmıştı.

Muhammed bağırdı: "Gazze'de ve Batı Şeria'da durmadan bizi öldürüyorsunuz, daha önce topraklarımızı gasp ettiniz. Oralarda silahınızı çekip kurşun sıkarak çocukları öldürdüğünüz zaman kendinizi pek kahraman sanıyorsunuz. Fakat burada 'Anneee!' diye zırzır ağlıyor, korkudan altını ıslatıyorsun!" Genç adam, kalbine bir el ateş etti. Araba yolun kenarına yanaştı. Üç arkadaş arabadan indiler. Arabadan kazma kürek çıkarıp bir çukur kazdılar, sonra askeri oraya gömdüler. Silahını ve belgelerini yanlarına aldılar. Araba hızla bölgeyi terk ederken askerin belgelerine bakan genç, birden: "Hey! Bu asker, İsrail genelkurmay başkanlığına bağlı özel kuvvetlere mensupmuş. En tehlikeli ve önemli operasyonlara katılmış. Hem de şeref madalyası var." dedi.

Birkaç gün sonra aynı grup bir askeri daha kaçırdı. Askerin cesedini başka bir yere gömdükten sonra Galil marka tüfeğine el koydular. Gençler Gazze şeridinden dönüyorlardı. İşgal edilmiş

toprakları Gazze'den ayıran tel örgüyü geçmek isterlerken bir asker onları gördü ve bölgeyi korumakla görevli askerlere haber verdi. Askerler grubu izlemeye başladı. Kısa bir süre sonra, içlerinden biri yakalandı. Diğerleri ise sınırı geçerek Mısır topraklarına girmeyi başardılar.

Bunun üzerine soruşturmalar başladı. Neticede birçok kişi de tutuklandı. İki asker ve silahları hâlâ kayıp olduğu ve tutuklananlar da yerlerini bilmedikleri için bütün Gazze şeridinde sokağa çıkma yasağı ilan edildi ve tabi geniş çaplı bir tutuklama furyası başladı.

Hamas hareketine mensup olup da kendisinden şüpheli bulunup da tutuklanmayan tek kişi kalmamıştı. Tutuklama furyası, ağabeyim Hasan ile amcamın oğlu İbrahim'e de uzandı. Sorgularda onların aleyhine bir şey ispatlayamadılar. Sonunda üç aylık bir idari ceza verdiler. Cezalarını kestikten sonra onları çöldeki En-Nakab hapishanesine naklettiler.

Birkaç gün sonra Mahmud da üç aylık idari hapis cezası aldı. En-Nakab hapishanesinde Hasan ve İbrahim'le karşılaştı. Hasan ve İbrahim, Mahmud'a gururlanarak bakıyorlardı. Her zaman onlara: "Söyleyin bakalım, silahlı direniş içindeki yeriniz ne?" diye küçümserdi. Bu sefer böbürlenme sırası onlardaydı.

Konuşma fırsatını buldukları ilk anda İbrahim, ona: "Mahmud, şimdi silahlı mücadelede bizim dönemimiz başladı. Bu daha başlangıç, Allah'ın izniyle gerisi gelecek." dedi. Mahmud, kendi kendine konuşarak: "Daha erken, bir şey söylemek için daha erken." dedi. Hasan: "Ne zaman olacağı önemli değil. Önemli olan başlamış olması ve de arkasının gelecek olmasıdır." dedi. "Şimdi senin yapman gereken şey, üstüne düşen görevleri yerine getirme hususunda nerede duruyorsunuz, ona bakmaktır?" Mahmud gülerek şöyle dedi: "Henüz ciddiye alınacak bir şey yapmadınız. Kalkmış bizim buradaki rolümüzü sorguluyorsunuz. Bizim rolümüz belli Hasan. Otuz senedir silahlı feda eylemlerini biz gerçekleştiriyoruz. Devrimi başlatanlar biziz ve bugüne kadar binlerce feda eylemlerini gerçekleştirdik." dedi. İbrahim araya

girdi: "Biz bu günü yaşıyoruz. Önemli olan bugün o bayrağı kim taşıyor ve taşımaya devam edecek? Kim bedel ödemeye hazır?" dedi. Mahmud, sözünü keserek: "Doğru, doğru, göreceğiz. Her halükarda direniş siperlerine hoş geldiniz. Şu anda hoşnutluk ve saygınlık uyandıran bir tavır içindesiniz." dedi.

Bulundukları çadırın yakınında durdukları yere gelen bir grup genç, konuşmalarını böldü. "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun." diye selam verdi. Onlar da gençlerin selamını aldılar. Mahmud ayrılmak için izin istedi. Gençler kendilerini tanıtmaya başladılar. Ben, "İbrahim, eş-Şati kampındanım." "Ben, kardeşiniz Yasir. Hanyunus kampından geliyorum." "Ben kardeşiniz İmad. Cibaliya kampından geliyorum." "Ben Mahmud. Bureyc kampından." "Ben de İzzeddin. Şucaiye'den." Oturdular ve kardeşlerinin gerçekleştirdikleri bu kahramanca eylemlerden söz etmeye başladılar. Bu eylemlerin, işgalcileri zor bir denklemle karşı karşıya bıraktığını vurguladılar. Çünkü askeri üniformaları üzerlerinde ve silahları da yanlarında iken bazı askerler kaçırılıyor. Üstelik bunlar güvenliğin sembolü olan askerlerdir. Devleti koruyup kollamakla görevli kişilerdi. İşte bu askerler kaçırılıyor, kayboluyor. Devletin güvenlik teşkilatı, bunca tecrübesine, gelişkin yöntemlerine, caydırıcılığına rağmen düğümü çözemiyordu. Sonra gençler, bu cihad ve silahlı direniş vesilesiyle savaşın kapısının resmen açılmasından dolayı Allah'a hamd ettiler. İnşallah yarınımız daha aydınlık ve hayırlarla dolu olacak, diye temenni ettiler.

Üç ay çabuk geçti, Hasan ve İbrahim eve döndüler. Onlardan birkaç gün sonra da Mahmud geldi. Her zamanki gibi sevinç, kutlama ve komşuların, akrabaların tebrikleri başladı.

Bu dönemde Irak ordusu Kuveyt'e girmişti. Amerika ve batı Irak'la savaşmak üzere bölgeye askeri yığınak yapmaya başladılar. İntifada eylemleri büyük ölçüde azaldı, herkes gelecek günlerin neler getireceğinin beklentisi içine girmişti. Filistinlilerin tamamının ortak beklentisi Saddam Hüseyin'in İsrail'i haritadan silmeye ilişkin sözünü yerine getirmesiydi. Batının sahip olduğu

üstün savaş teknolojisi karşısında Irak halkı için üzülmemize rağmen bu savaşın bir an önce başlamasını hararetle bekliyorduk. Çünkü Saddam'ın füzeleri azgın ve saldırgan devleti silip süpürecekti. İsrailli liderlerin ve halkın başlarına geleceklere karşı duydukları korku ve panik bu savaşın başlamasını daha bir hasretle beklememize neden oluyordu. Özellikle Irak'ın elinde bulunduğu söylenen kimyasal silahlardan çok korkuyorlardı.

Herkes büyük bir hamasetle ve beklentiyle haberleri dinliyordu. Ajanslar Irak'a saldırının başlatıldığını duyuruyordu. Herkes, bu köksüz rejimi silip süpürecek kimyasal başlıklar taşıyan Irak füzelerini görmek için gözünü göğe dikmişti. İsrail'de ilk kez sirenler çalıp, insanlar gaz maskelerini takarak sığınaklara koştuklarında Filistin'in bütün bölgelerinde insanlar kitleler halinde sokaklara çıkıp "Canımızla, kanımızla sana fedayız ey Saddam!", "Saddam ey sevgili!", "Vur, Telaviv'i vur" şeklinde slogan atıyorlardı. Telaviv'i vurduğu için onlarca yıldır her türlü işkenceyi gören, bu ezilmiş halkın sevgilisi olmuştu.

Derken radyolar, olağanüstü halin kaldırıldığını duyurdu. Birçok bölgedeki insanlar, maskeleri çıkarıp sığınaklardan dışarı çıkabileceklerdi. Füzeler sınırlı bir bölgeye düşmüşlerdi. Şu anda kimyasal başlık taşıyıp taşımadıkları inceleniyordu. Derin ve ürkütücü bir sessizlik çökmüştü. Bu zifiri gecede oturup sonuçları beklemeye başladık. Kısa bir süre sonra bunların basit patlayıcılar oldukları ve herhangi bir kimyasal silah izine rastlanmadığı ilan edildi. Patlayıcıların düştükleri bölgede yaşayanların maskeleri çıkarmaları isteniyordu. Bu haber üzerimizde soğuk duş etkisi bırakmıştı. Uzun bir süre derin bir sessizlik çöktü. Sonra Mahmud: "Muhtemelen bu bir aldatmacadır." diyerek sessizliği bozdu. "Maksat, maskelerin çıkarılmasını sağlamak, sonra da ezici, ölümcül darbeyi vurmaktır." diye ekledi. "İnşallah. İnşallah." dedik. Hasan, tuhaf bir özgüvenle: "Arkadaşlar!" dedi. "Saddam'da kimyasal silah yok. İsrail'i vuramaz. Vursa bile, haritadan silemez." dedi. Mahmud: "Şimdi bu iç karartıcı fikirlerin sırası mı?" diye sertçe çıkıştı. Hasan yine kendinden emin bir

tavırla: "Çünkü İsrail'i haritadan silecek kişinin birtakım niteliklere sahip olması gerekir." dedi. "Saddam'da bu nitelikler yok." diye ekledi. Mahmud sesini yükselterek sözünü kesti. "Kardeşim, bu fikirleri, bu sözleri nereden buluyorsunuz?" dedi. İbrahim arayı bulmak için müdahale etti. "Her neyse?" dedi. "İnşallah onda kimyasal silah vardır ve İsrail'e karşı kullanır bu silahı. Önümüzde daha uzun bir süre var. Şu anda olaylar hakkında bir hüküm vermek için erken." diye ekledi.

Savaş ve Irak füzelerinin İsrail'e düşmesi devam ediyordu. Bundan dolayı insanlar büyük bir mutluluk yaşıyorlardı. Evet, İsrail haritadan silinmemişti, ama ilk defa en derin yerinden vuruluyordu. Bütün İsrailliler, ürkmüş fareler gibi sığınaklara giriyor veya bazen ölümlerine sebep olan gaz maskeleri takıyorlardı. Bazısı, siren seslerini duyunca, korkudan ölüyordu. Sırf bu yüzden, gaspçı rejime doğru füzelerin gittiğini gördüklerinde sokaklara çıkıyor, zılgıtlar eşliğinde sloganlar atıyor, sonucu aşağı yukarı bildikleri halde şarkılar söylüyorlardı. Tabi savaşın bildiğimiz gibi bitmesi birçokları için tam bir hayal kırıklığı olmuştu.

Irak'a karşı başlatılan savaşın sonunda yaşanan çöküntü ve hayal kırıklığı bir anlamda ateşe benzin dökmek gibi bir etki bırakmıştı. Aslında gaspçı rejimi derinden sarsan korku havası, kitlelerin düşmanın kartondan kaplan olduğuna ilişkin kanaatini de pekiştirmişti. Savaşın sona ermesiyle birlikte olaylar patladı, intifada eylemleri daha ateşli, daha sert bir şekilde yeniden başladı. Farklı bölgelerde bazı eylemcilerin işgal kuvvetlerine karşı yaptığı silahlı eylemlerde artış görülüyordu. İntifadanın başladığı günden bu yana geçen süre içinde şehit düşenlerin sayısının büyük oranda artmış olması da bunu gösteriyordu. Yaralananların sayısı ise sayılmayacak kadar çoktu.

Ne var ki Filistin tamamen silahsızdı. İşgal rejimi, Gazze'yi ve Batı Şeria'yı işgal etmesinin üzerinden yirmi yıl kadar geçtikten sonra bölgeyi tamamen silahsızlandırmaya ilişkin bir yöntem uyguluyordu. Bunun yanında silah, mühimmat ve gıda maddelerinin getirilebileceği bütün kapıları kapatma çabası içindeydi.

Bu gibi işlerle uğraşanlara karşı çok ağır cezalar uyguluyordu. Öyle ki insanlar, silah bulacak olsa bile onu nasıl kullanacağını bilemez hale gelmişti. Bu yüzden eylemciler bıçak, hançer, balta, kılıç ve hatta sopa kullanmaya başlamışlardı. Birinde bir tabanca veya eski bir Karlo marka tüfek görmeniz pek nadirdi.

Bu arada Annem, Mahmud'u, Hasan'ı ve İbrahim'i denetleme hamlelerine son vermemişti. Yasak bir şeyi gizlemeyi ihmal etmişler mi ya da üzerlerinden bu türden bir şey düşürmüşler midir diye sürekli kontrol ederdi. Bir gün İbrahim'in yatak odasını kontrol ederken dolabının çekmecesini de çekip kontrol etti, ama bir şey bulamadı. Tam odadan çıkacakken aklına çekmeceyi tamamen çıkarmak geldi. Çekmeceyi yerinden çıkardı. Boşluğu eliyle kontrol etti. Küçük bir karton kutu buldu. İçeriden dolabın yan tahtasına sabitlenmişti. Kutuyu açtı, içinde bir tabanca olduğunu gördü. Az kalsın düşüp bayılacaktı. Ama kendini çabuk toparladı ve metanetini korudu. Meryem'in görmemesi için tabancayı sakladı.

İbrahim evde yoktu. Annem, onun yerine eşini sorguya aldı. "Kocan kişisel eşyalarını nerede saklıyor?" Meryem: "Ne? Nerede? Ve Nasıl?" Meryem'in bir şeyden haberi yoktu. Annesinin kendisiyle bu şekilde konuşmasına da bir anlam veremiyordu.

İbrahim eve dönünce, annem bundan söz etmedi ve hiçbir şey olmamış gibi, son derece doğal davrandı. Akşam olunca, İbrahim'in Meryem'e bağırdığını duyduk. Neler olduğunu anlamıyorduk tabi. Fakat annem sesi duyunca merdivenleri hızla tırmanarak ikinci kata çıktı. İçeri girdiğinde İbrahim'le Meryem'in birbirlerine bağırdıklarını gördü. Meryem anneme döndü. Meryem bağırarak: "Burada neler olduğunu bilmiyorum? Sabahleyin annem bana bilmediğim bir şeyler soruyordu. Şimdi de eşim tuhaf şeyler soruyor. Kendimi hiçbir şey anlamayan bir aptal yerine konmuş gibi hissediyorum. Odamda neler olduğunu öğrenebilir miyim?" dedi ve daha fazla kendini tutamayarak ağlamaya başladı.

Meryem'in ağlaması İbrahim'in imdadına Hızır gibi yetişmişti. Annemin Meryem'i razı etmeye ve onun iyiliğini gözetmeye yöneltmek için bir gerekçe olarak kullanacaktı. İbrahim, gizlediği şeyi annemin bulup çıkardığını anlamıştı. Annemin konuyu açmasını sessizce bekledi. Annem ona dönerek şöyle dedi: "Burayı terk edip dışarıya çıkman gerektiğini söylemedim mi sana? Uzun zamandır iç sesim, senin kendini, eşini ve kızını ateşe atacağını söylüyordu zaten."

İbrahim, tebessüm ederek şöyle dedi: "Halacığım, öyle anlaşılıyor ki yıllardır söylememeye çalıştığım bir hususu bugün artık açıklamam gerekiyor. Sen de dinle Meryem!" dedi. O sırada ben de gelmiş ve açık kapıdan içeri girmiştim. Bana seslendi: "Sen de söyleyeceklerimi iyi dinle Ahmed! Ben yolumu seçtim. Bugün değil tabi, yıllar önce. Kardeşim Hasan'ın bir Yahudi kızla evlendiğini, Telaviv'de onunla kalmaya başladığını duyduğum gün. Cihad ve direniş yolunu seçtim. Bu yola girdim ve hep bu yolda yürüyeceğim. Hiçbir şey beni bu yoldan alıkoyamaz. Başka bir üniversitede değil, İslam üniversitesinde okumayı tercih etmemin sebebi de buydu. Hatırlarsınız, böyle bir tercih yaptığım için Mahmud bana ne çok kızmıştı. Suudi Arabistan'da veya Kuveyt'te bir göreve başlamak yerine inşaatta çalışmayı da bunun için seçtim. Hem de halamın baskılarına göğüs gererek. Yolumu seçtim ve bu yoldan ayrılmayacağım. Allah şahittir, sizi seviyorum. Sizi şu dünyadaki her şeyden çok seviyorum. Ama eğer beni yolumdan alıkoymaya çalışırsanız, size karşı beslediğim bu sevgiyi, Meryem, seni ve İsra'yı bile bırakırım, yoluma devam ederek, görevimi yaparım." dedi.

Gözlerinden yaşlar dökülüyordu, küçücük yatağında İsra'nın ağlama sesi duyuldu. Meryem ve annem ağlamaya başladılar. Ben de kendimi daha fazla tutamadım, sımsıcak gözyaşları yanaklarımı ıslatıyordu. Gözyaşlarını silmeye çalışarak annem şöyle dedi: "Sen özgürsün İbrahim. Hiç kimse senin yapmak istediğin şeye engel olmayacak." (Allah seni korusun. Allah seni korusun). Sonra İbrahim'in elinden tuttu, beraber merdivenden indiler. Bir bez parçasına sardığı tabancasını geri verdi.

el-Halil'de bir evde Hamas'ın olağanüstü komisyonu toplantı halindeydi. Cemal başkanlık ediyordu komisyona. Sağında da Abdurrahman oturuyordu. Şehirde, şehrin etrafındaki belde ve köylerde intifadayı, çatışmaları yaygınlaştırmanın, tırmandırmanın planlarını yapıyor, gidişatı örgütlemeye çalışıyorlardı. İki hususta ittifak sağladılar: Birincisi; faaliyetler, intifada kapsamındaki olaylar daha etkin hale getirilecek. İkincisi; Silahlı gruplar, hücreler oluşturulacak ve bunlar için silah temin edilecek.

Toplantıya katılanlardan biri, üç gençle buluştu ve onlara silahlı eylem hücrelerinin oluşturulduğunu, bu andan itibaren silah temin etmeleri, saklanma yerleri ve sığınaklar hazırlamaları gerektiğini söyledi. Silahlı mücadelede rol almaya hazır gençlerin isimlerini yazmalarını istedi. Aynı anda onlarca eylemci farklı taraflara giderek, örgütün mensuplarını ve destekçilerini harekete geçirmeye çalışıyorlardı. Bildiri dağıtmalarını, duvarlara slogan yazmalarını, işgal askerlerinin ve Yahudi yerleşimcilerin hareketlerini engellemek amacıyla yollara barikat kurmalarını, bu arada askerleri ve yerleşimcileri etkili bir şekilde taşlayabilecekleri yerlerde pusuya yatmalarını istiyorlardı ki gençler kolayca saklanabilsinler ve rahat bir şekilde manevra yapabilsinler.

Gençliğinin başlarında olan Abdurrahim, Suvayrif Beldesi`nin mescidinde iki arkadaşıyla buluştu. Beldede yürütülecek faaliyetleri planlıyorlardı. Sabahın ilk ışıklarının görülmesinden biraz önce çıkarak evlere, dükkanların kapılarına bildiri dağıtmaya başladılar. Duvarlara sloganlar yazdıktan sonra yollara barikatları yerleştirip, lastik yaktılar. Bugün, direnişin ilan ettiği genel grev günüydü. Onlar bütün bunları yaparken yüzlerini gizlemişlerdi.

Bir arkadaşları, neler olduğunu görmek için onları takip ediyordu. Geldiği zaman sordular: "Neler oldu? Gelin, neler olduğunu görün." dedi. Yazılan bütün sloganların silindiğini, Hamas adının da silinip altına, işgalcilerle birlikte hareket eden Hamas'ın işbirlikçilerinden uzak durun, yazılmıştı. "Kim yaptı

bunu?" dediler. "Gelin." dedi arkadaşları. Onu izlemeye başladılar. Bunu yapanın solcu üç genç olduğunu gördüler. Yumruklaşmaya başladılar. Ama açığa çıkmaktan ve maskelerinin açılmasından korktukları için geri dönüp yanlarına sopa ve balta alarak hedeflerine doğru harekete geçtiler. Onları tahmin ettikleri yerde buldular ve her birine birkaç tokat attılar. Solcu gençler kaçınca onları kovalamaya başladılar. Onların girdikleri bölgeyi gözeten bir yerde saklandılar, içlerinden birinin dışarı çıkmasını beklemeye başladılar. Birinin ailesinin büyüklerinden biri dışarı çıktı ve çocuklarının bir daha böyle bir şey yapmaması şartıyla gençlerle uzlaşma sağladı.

Suvayrif Beldesi'nden her gün Kudüs Belediyesi'nde temizlik işlerinde, bağ bahçede çalışan, tamirat gibi işler yapan işçileri taşıyan iki otobüs çıkardı. Gençler, bu iki İsrail otobüsüne saldırmayı kararlaştırdılar. Sabah vakti otobüsler için pusuya yattılar. Otobüsler bekledikleri yere gelince taş yağmuruna tuttular. Otobüslerin camları kırıldı. Otobüsler işçileri almadan geri dönmek zorunda kaldılar.

Bu eylem birkaç gün devam etti. Kudüs belediyesi işçiler olmadan yapamazdı. Nitekim bu sefer biri önde biri de arkadan takip etmek üzere otobüslerle birlikte iki askeri cip geldi. Askerlere doğrudan saldırmak için gençlere bulunmaz bir fırsat doğmuştu.

Her gün sabah altıda başlıyordu bu eylemler, bazen saatlerce sürüyordu. İki otobüsü yakıldıktan sonra taşıma işlerini yapan İsrailli şirket bu işi sürdürmekten vazgeçti. Bunun üzerine belediye bir Arap şirketinden otobüs kiraladı. Ama otobüslere yönelik taşlı saldırılar durmadı. Bu sefer de askeri korumalar getirmek zorunda kaldılar. Çünkü belediyenin işçilere ihtiyacı vardı. Fakat saldırılar, çatışmalar durmadı.

Bazen Abdurrahim ve arkadaşları bununla da yetinmiyor, BeytŞimeş'e (Beytuşşems) giden ana yoldan geçip giden İsrailli-lere ait araçları taşa tutuyorlardı. Arabaların camlarını kırıyor, trafiği durduruyorlardı. Sonra işgal askerleri müdahale etmek için gelince onlara da taş atmaya devam ediyorlardı. Sonra da

avuçlarının içi gibi bildikleri dağlara doğru kaçarak günün geri kalan kısmını çeşitli oyunlar oynayarak, gezintiler yaparak geçiriyorlardı.

Çatışmalar tırmanıyor, eylemler artarak devam ediyordu. Her gün artan sayıda şehitler düşüyordu. Yaralananlar ise sayılmayacak kadar çoktu. İşgal ise geri adım atmıyordu ve dünya da kılını kıpırdatmıyordu.

Mescid-i Aksa'da yapılan bir gösteride işgal güçleri göstericilere saldırdı. Otomatik silahlar kullanıyorlardı. Helikopterler de havadan destek sağlıyordu. Onlarca gösterici şehit oldu, yüzlercesi de yaralandı. Daha büyük tepkilerin olmasından korktukları için sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Sokağa çıkma yasağı boyunca, henüz yirmisine varmamış bir gencin yüreğinde intikam duygusu kökleşiyordu. Bıçağını biledi ve sokağa çıkma yasağının son bulmasını beklemeye başladı. Sokağa çıkma yasağının kaldırıldığı ilk gün bıçağı yemeğini koyduğu poşete yerleştirdi ve her zaman yaptığı gibi otobüse binerek Kudüs'teki işine gitti. Çalıştığı yerden biraz uzakta indi. Uygun bir hedef seçmek istiyordu. Ayakları onu bir sinagoga doğru götürüyordu. Sinagog'da birkaç Yahudi ibadet ediyordu. İlk etapta aklından bunun iyi bir cevap olacağını düşündü. Çünkü onlar Mescid-i Aksa'da namaz kılanlara karşı katliam yapmışlardı. Sonra vazgeçti, ibadet eden insanları öldürmek üzere bir mabedi basamazdı.

Yola devam etti. Karşısına bir adam çıktı. Birkaç kere bıçakladı. Adam cansız yere düştü. Biraz ilerleyince askeri üniformasıyla bir askerle karşılaştı. Kaç kere üst üste bıçakladı. Asker kısa sürede yere yığılı verdi. Sonra yoluna devam etti. İnsanlar onu fark etmişlerdi. Çembere almaya, bağırıp çağırmaya ve yardım istemeye başladılar. Özel kuvvetlere ait giysiler içindeki bir asker de kalabalığın içindeydi. Silahını çıkarıp gence doğrulttu. "Dur! Bıçağı yere at!" diye bağırdı. Ama genç adam ona doğru geliyordu. Silahı tuttuğu eli titriyordu askerin. İki eliyle birden tuttu, titreme durmuyordu. Ateş edip genç adamı iki ayağından

yaraladı. Oysa asker onun göğsüne nişan almıştı, elleri titrediği için ayaklarına isabet ettirmişti. Genç adam ona doğru ilerlemeye devam etti. Ayakları iyice ağırlaşmıştı. Her birine üçer kurşun isabet etmişti. Sürekli kan kaybediyordu. Ama yürümeye devam etti. Elinde silahı olan askerin ayakları ise onu taşıyamıyordu. Neticede asker yere yığıldı.

Amir'in askere yetişmesine iki veya üç adım kalmıştı. Adım atmak istiyordu, ama ayakları yere çakılmış gibiydiler. Buna rağmen bir adım daha attı. Askere yaklaşmak için ikinci adımı atmaya çabaladı, ama yapamadı. Asker ise korkudan zangır zangır titriyordu. Amir, ilerleyemeyeceğinden kesin emin olunca, bütün gücünü vererek kendini ileriye doğru attı. Elinde silahı olan askeri üç yerinden bıçakladı. Asker can verirken, tutuklanan Amir, polisler arasında başı dik bir şekilde yaralı ayaklarını sürüyordu.

Yirmili yaşların başlarındaki iki genç, kampın mescidine gelmiş İbrahim'i soruyorlardı. İbrahim'le buluşup mescidin bir köşesinde oturdular. Uzun süre aralarında alçak sesle konuştuktan sonra gençler ayrılıp gittiler. Sabahın erken bir saatinde İbrahim, arabasıyla onları bekliyordu. Arabaya alıp, 48 yılında işgal edilmiş topraklarda çalışmaya giden işçileri alan arabaların durağına götürecekti. Her birinin elinde yemeklerinin bulunduğu bir poşet vardı. Arabadan inip vedalaştılar. İbrahim, çok dikkatli olmalarını tembih etti. Gençler, kendilerini işgal altındaki Yafa'ya götürecek başka bir arabaya bindiler. Bunlardan birinin çalıştığı atölyenin kapısına vardıklarında, iş yeri sahibini ve diğer işçilerin gelmesini beklemek üzere bir yere oturdular. Çalışanlardan biri geldi nihayet, kapıyı açıp içeri girdi, onlar da peşinden. Bıçaklarını çıkarıp adamı bıçaklayarak öldürdüler. İkinci çalışan geldiğinde onu da öldürdüler. Sonra işyerinin sahibi geldi. O da diğerleri gibi aldığı bıçak darbeleriyle cansız yere yığıldı. Sonra mekânı terk etmeye karar verdiler. Ama çıkmadan önce biri eline boya spreyini alarak Hamas'ın kuruluşunun yıl dönümüne ve kahraman halkımızın şehitlerinin ruhlarına armağan olması

için bu eylemi gerçekleştirdiklerine ilişkin bir yazı yazdı. Atölyeden çıkıp uzaklaştılar.

Gençlerden biri, Yahudilerin arabalarını çalan ve araçları parçalayarak yedek parça piyasasında satan amcasının oğluyla anlaşmıştı. Büyük ve ağır bir arabayı getirip sabah namazından sonra kendisine teslim edecekti. Arabayı getirince, genç adam arabaya binip Telaviv bölgesindeki Telhaşumir hastanesinin önüne gitti. Askeri servis araçlarına tahsis edilen bir durakta kalabalık bir asker grubu vardı. Arabanın gaz pedalına sonuna kadar bastı ve durağa doğru sürdü. Üç asker ölmüş, onlarcası da yaralanmıştı. Bu tür eylemler hergün tekrarlanmaya başlamıştı.

Bir genç, otobüs durağında bekleyen yolculara bıçaklı saldırıda bulunmuş, dört tanesini öldürmüştü. Bir diğeri, elindeki satırla okuldan çıkan öğrencilere saldırarak birini öldürmüş ve birkaçını da yaralamıştı. Bu tür eylemler üç kere, dört kere, onlarca kere, tekrarlanıyordu artık. Sonunda İsrailli siyasetçiler, askeri güvenliğin sorumluları "Bıçaklar savaşı"ndan söz eder olmuşlardı. İsrailliler için sokaklar, caddeler korku ve panik mekânları olmuş, hiç de tekin yerler değildi. Bu eylemcilerin bazıları savaşı düşmanın toplu yaşam alanlarına, mahallelerinin merkezine kadar taşımayı başarmıştı. Her gün Yahudilerden birkaçı öldürülüyordu. Bu eylemleri gerçekleştirip sonunda şehit düşen gençlerin, onlarca yıldır çektikleri zulüm ve işkenceler karşısında dünyanın vicdanının uyanmasını bekleyecek vakitleri yoktu. Silah temin etmeye yönelik çalışmalar da devam ediyordu bu arada. Hemen hemen herkes buna kafa yoruyordu.

Gençlerden biri İbrahim'e, işbirlikçilerden birinin kaçmadığını, beldenin birinin kenar mahallelerinde yaşadığını ve silahının da olduğunu, her gün belli saatlerde evden çıkıp döndüğünü haber verdi. Bıçakla saldırıp öldürmeyi ve silahını almayı önerdi. Ona bir tuzak kurmalarının ve bunu kendisinin yapmasının mümkün olduğunu, ayrıca böyle bir eylemi yapmaya hazır gençler olduklarını söyledi.

İbrahim ise, beklemesini istedi. Çünkü başka bir grup bir eylem için tabancasını almıştı. Ama yedi genç, beklemeden bıçaklarını alarak eyleme gittiler. Yüzlerini örtmüşlerdi. Bir yerde pusuya yatarak işbirlikçi ajanın arabasıyla gelmesini beklediler. İşbirlikçinin yolunu bir arabayla kesip durdurdular. O esnada içlerinden birkaçı da adamı bıçaklayıp yaraladılar. Ama adam hızlı bir şekilde arabayı hareket ettirdi. Bu arada diğer eliyle yanındaki uzi marka silahı çekti ve gençlere ateş etmeye başladı. Diğer eliyle de arabayı deliler gibi sürüyordu. Etrafında dönerek eylemcilerin bulundukları yerden uzaklaştı. Gençlerden biri şehit düşmüştü. İmad, En-Nakab Hapishane`sinde tanıştığı İbrahim'e gelerek olanları haber verdi. İbrahim'in gözlerinden yaşlar döküldü. Gençlere silah bulmayana kadar bu gece uyumayacağına yemin etti.

Arabasına bindi, Refah'a doğru yola çıktı. Orada bir gençle buluştu. Ona bir başkasını sordu. Buluştuğu üçüncü kişi biraz beklemesini istedi. Bir saat sonra döndü. Elinde keten bir torbada bir şey vardı. İbrahim, alıp arabaya koydu. Torbayı açtı. İçinde kaleşnikof marka bir tüfek vardı. İbrahim, adamın alnından öptü. Hemen yola çıktı. İmad onu bekliyordu. Keten torbayı ona teslim ederken İbrahim: "Artık daha güvenli bir şekilde eylem yapabilirsiniz." dedi. İmad, torbayı alarak, adeta uçar gibi arkadaşlarının yanına koştu. Silahı denemek için boş ve tenha bir yere gittiler. Silahı nasıl kullanacaklarını öğreneceklerdi. Bir tüfeğe ilk kez dokunuyorlardı çünkü. Ne yaptılarsa faydasız, silah çalışmıyordu. İmad, İbrahim'in yanına geldi ve tüfeğin bozuk olduğunu söyledi. İbrahim, tüfeği aldı, arabasına binerek silahtan anlayan bir gencin yanına gitti. Silah tecrübesi vardı. Genç adam silahı bir iki kere denedi, sonra söktü. Ardından İbrahim'e dönerek: "Doğrudur, bu tüfek bozuk. Tetik iğnesi körelmiş. Yeni bir tetik iğnesi takmak gerekir." dedi. İbrahim sordu: "İğneyi nereden bulabiliriz?" Genç: "bir torna tesviye atölyesinden temin edebilirsiniz. Orada size yeni bir tetik iğnesi yapabilirler." dedi. İbrahim, teşekkür edip çıktı. Çünkü çözüm artık kolaydı. Hasan'ın atölyesi vardı ve o bu işi yapabilirdi.

Tüfeği bir yerde sakladıktan sonra Hasan'ı alıp atölyeye götürdüler. Tüfeğin tamir edilmesini istedikleri kısmını verdiler. Uzun çabaların ve yorgunluğun sonunda yeni iğne yapılmıştı. Denemek için alıp gittiler. Ama henüz istenen durumda olmadığı anlaşıldı. Vakit de geçti. Atölyeye bir kere daha gitmek bu gece vakti şüphe uyandırır, sorun olurdu. Şu halde yarını beklemeliydiler.

Ertesi gün yeni bir uğraş ve deneme süreci başladı. Bazı değişiklikler yapıldı. Atölyeden bir kez daha silahı deneyecekleri yere gittiler. Bu gidip gelmeler onlarca kez tekrarlandı. Sonunda tetik iğnesini çalışır hale getirdiler. Bu sefer de eldeki mermiler eğitim veya eyleme çıkmak için yeterli değildi. Ellerinde bir tane silah vardı ve o da Gazze şeridinin güneyinden, ortasına, oradan kuzeyine kadar çeşitli gruplar arasında elden ele dolaşmıştı.

İbrahim'in tabancasını alarak iki genç, 4x4 pejo marka bir araba ile yola çıktılar. Gazze şeridinde bu araba markası yaygındı. Biri arabayı kullanıyorken diğeri de yan koltukta oturuyordu. Gazze'nin orta bölgesinden geçen ana yolda ilerliyorlardı. Deyr El Belah beldesine yakın bir yerde KifarDarum adı verilen bir Yahudi yerleşim yeri vardı. O yerleşim yerinin ileri gelenlerinden biri arabasıyla bir tarlayı kontrol etmek üzere ilerliyordu. Kırmızı ışıkta durdu. O sırada gençler de arabalarıyla onun yanına sokuldular. Gençlerden biri otuz santimetre kadar yakından kafasına bir ateş etti. Sonra yollarına devam ettiler.

Öte yandan onlarca askeri cip olay yerinin etrafını sarmak üzere geliyordu. Eylemcilerin birkaç dakika önce aralarından geçip gittiklerinin farkına bile varmamışlardı.

İbrahim ile birlikte başkaları da, çok eski de olsa, yanında silah bulunan veya bulunması ihtimali olan birilerini aramaya devam ediyorlardı. Bir gün, yaşlı bir adamın Karlostav marka bir silahının olduğunu ve bu silahı İsrail'in Gazze şeridini işgal ettiği günden beri sakladığını haber aldılar. Adamın yanına gidip rica minnet silahı istediler. İbrahim, adamın başını, ellerini öpüp

duruyordu. Ne kadar para istersen vereceğiz, diyordu. Adam ise silahının olduğunu inkar ediyordu.

Çaresiz oradan ayrılmak üzere ayağa kalktılar. Tam gidiyorlardı ki, adam: "Dönün!" diye arkalarından seslendi. Onları yakınlardaki kuytu bir araziye götürdü. Bir ağacın dibini kazmaya başladı. Toprak doldurulmuş bir boru çıkardı. Toprağı boşalttı. İçinden naylona sarılmış bir şey çıkardı. Naylonu yırttı. Altında keten bir torba vardı. Keten torbayı açtı. Altında bez parçası göründü. Bezi de açtı. Bir tüfek uzun bir bezle sarılmış ve bez de tellerle sabitlenmişti. Paslanmasın veya rutubet ulaşmasın diye üzerine madeni yağ sürülmüştü. Ama bütün bu kılıflar açıldıktan sonra yirmi beş sene kadar toprak altında kaldığı için tüfeğin bazı yerlerinin paslandığı görüldü. Ama tüfek iyi durumdaydı. Hatta çok iyiydi. İbrahim: "Bu tüfeğe karşılık ne istiyorsun ya da ne kadar fiyat istiyorsun Hacı?" dedi. Yaşlı adamın gözlerinden yaşlar döküldü: "Çok pahalıdır." dedi. İyice bunalan İbrahim: "Ne kadar istiyorsun?" dedi. İhtiyar gözyaşlarını dökmeye devam ediyordu: Adam: "Bu tüfeğin fiyatı, işgale karşı direnişi yürütürken Allah'ın hakkını vermenizdir. Ben onu korumakla, aylar süren lanetli soruşturmalara, yıllarca zindanda kalmama rağmen onu istihbarata teslim etmemekle fiyatını ödedim." dedi. İbrahim, ihtiyar adama sarıldı, başını öptü ve "Allah'ın izniyle senin istediğini yapacağız." diye söz verdi. Kendileri için dua etmesini isteyerek ayrıldılar. Adam göğe baktı: "Allah'ım! Onlara yardım et! Attıkları hedefine ulaşsın!" diye dua etti.

O adamdan bu adama, mühimmat bulmak için dolaşıp duruyorlardı. Üçüncü kişiye, dördüncü kişiye, olmadı, beşinci kişiye gidiyor ve sonunda altıncı bir kişinin yanında birkaç mermi bulabiliyorlardı. En fazla on mermi kadardı. Bir diğer adama, ondan bir başkasına, üçüncü ve dördüncü, derken beşincisinin yanında beş kadar mermi temin etmişlerdi. Buldukları mermiler, hepi topu bir buçuk şarjör kadardı.

Bu sefer, iyi silah kullanan ve bunu öğretebilen birini aramaya başladılar. Sonunda bu yakınlarda yurt dışındaki eğitimini

tamamlayıp dönen bir genç buldular. Eğitim gördüğü sırada bir dönem askeri eğitim almıştı. Genç adam silahlı eğitim vermeye ve bu faaliyetlere katılmaya hazır olduğunu söyledi. İbrahim'le, ertesi gün Ömer Muhtar Caddesi'nde, meçhul asker anıtının yanında buluşmaya karar verdiler. İbrahim, onu oradan alıp kuytulardaki boş bir araziye götürdü. Dört genç adam silah eğitimi almak üzere bekliyordu. Genç adam onlara silah kullanmayı, ateş etmesini ve benzeri hususları öğretmeye başladı.

İmad, Karlostav'ı tutmuş, ellerinde döndürüp duruyordu. Dünyalara sığmıyordu sevinçten. Onları eğitecek genç, limon ağaçlarından birinin üzerine, ateş etmeleri için bir hedef koymaya çalışıyordu. Tüfek İmad'ın elindeydi. Nişan alıyordu. Birden peş peşe birkaç kurşun patladı, eğitmenin başının yanından geçti kurşunlar. Az kalsın genç adam ölüyordu. Bir panik yaşandı, ortam gerildi. Bir süre sonra herkes sakinleşti. Genç adam gerekli önlemleri de alarak yeniden onları eğitmeye başladı. Her biri sadece bir kurşun sıkabilirdi. Çünkü sınırlı sayıda mermi vardı. Birkaç mermiyi boşa kullanmışlardı zaten. Ama sorun değildi, gerçek eğitim sahadaydı. Şimdi bıçaklı bir grup olarak eyleme çıkacaklardı. Birinde ise tüfek olacaktı. Olağanüstü bir durumda kullanması için. Bu da yeni bir eylem türü olacaktı.

Bu gençlerden oluşan bir grup, oturmuş tırnak makaslarıyla kibrit çöplerinin uçlarını keserek bir kutuya yerleştiriyorlardı. Bir diğeri demir bir kutu getirmiş, demir testeresiyle enine ve boyuna doğru kesmeye çalışıyor, delikler açıyordu. Testereyi kutunun içine doğru sokuyordu ki yapışmayı engellesin. Patlama sırasında kolayca parçalanıp dağılsın diye. Sonra kesilen yerlerin boşluklarına kibrit uçlarını yerleştirdiler. Ateşleyici olarak bir ampulden elde ettikleri teli de özenle yerleştirdiler. Ampulün cam kısmını kırmışlardı. Ateşleme telini uygun bir şekilde dışarıda bırakarak, bekledikleri yerde toprak yola yerleştirdiler. Bir başkasının elinde telin uçları ve bir elektrik bataryası vardı.

Bazı gençler, birkaç lastiği ateşe vermiş, yakınlarda pusuya yatmışlardı. Bombayı koydukları yere on metre kadar uzaktaydılar.

Bu sırada bir devriye arabası geliyordu. Arabayı taşlamaya başladılar. Devriye arabasındaki askerler de onlara ateş açıyorlardı. Bunun üzerine gençler geri çekiliyormuş gibi yaptılar. Askerler ise onları takip etmek üzere ilerlemeye devam ettiler. Derken devriye arabası bombanın bulunduğu yerin yanına geldi. İmad, iki telin uçlarını bataryanın artı eksi kutuplarına dokundurdu. Korkunç bir patlama sesi ile birlikte ortalığı yoğun bir duman kapladı. Askerlerin çığlıkları duyuluyordu. Gençler, derhal bölgeden uzaklaşmaya başladılar. Çünkü büyük bir destek kuvveti ve iniltileri, ağlamaları ayyuka çıkan yaralıları götürmek üzere ambulanslar yaklaşıyordu.

Yirmi Üçüncü Bölüm

İbrahim ve Meryem'in kızları İsra'nın, gözlerini dünyaya açtığı günden beri, annemin ona özel bir sevgi beslediğini, büyük bir özen gösterdiğini fark etmiştim. Onu, Mahmud ve Hasan'ın çocuklarından çok daha fazla sevdiği belliydi. Bu özel sevginin sebebini anlamıyordum. Muhtemelen çocukluğundan itibaren kucağına bırakılan, bizzat kendisinin terbiye ettiği İbrahim'e karşı beslediği sevgiden kaynaklanıyordu. Onu herhangi bir evladı gibi büyütmüştü. İsra'ya duyduğu sevginin bir sebebi de kızından olma torunu olmasıydı. Bir bakıma diğer torunlarına duyduğu sevginin iki katını ona karşı duyuyordu. Diğer torunlarını, oğlunun veya kızının çocuğu olarak seviyordu. Ama İsra hem kızının kızı hem de hem de bir bakıma oğlunun kızıydı. Doğrusunu söylemek gerekirse, eğer İbrahim'e karşı beslediğim özel sevgi ve derin saygı olmasaydı, onun böyle bir sevgiyi hak ettiğini bilmeseydim, annemin, benim gibi öz oğlu olmamasına rağmen İbrahim'e karşı beslediği sevgiyi ve gösterdiği özeni kıskanacaktım.

Çok kere İsra'yı, ayaklarının üzerine koyarak sallardı, onunla oynardı. Bu sırada, kadınların çocukları uyusunlar veya ağlamalarını kessinler diye beşiklerini sallarken söyledikleri ninnileri terennüm ederdi. En çok da şu ninniyi söylerdi: "Kapıda duran, tülbendimi getir. Tülbendimi getir, vatanıma döneyim, kapıda duran. Vatanıma döneyim. Sevdiklerimi göreyim. Ey kapıda duran. Sevdiklerimi göreyim." Bu şekilde irticalen ninni söylemeye devam ederdi.

Ama İbrahim'in kararlı tutumundan sonra artık ninnideki sözleri değiştirmişti. "Silahımı..." diyordu. "Silahımı getir, kapıda

duran. Silahımı getir, vatanımı kurtarayım, kapıda duran. Vatanımı kurtarayım, ey sevdiklerimin en azizi, ey kapıda duran. Ey sevdiklerimin en azizi."

Annemin mırıldandığı bu ninnileri dinlemeyi çok severdim. Bunları söylerken umutlarını, düşlerini, bizim umutlarımızı ve düşlerimizi dile getirmek istediğini hissediyordum. Bir bahane ile ikinci kata çıkar, İsra'yı getirip kucağına bırakırdım. Şarkısını söylesin, ben de dinleyeyim diye. Çünkü bir şeyle uğraşırken veya kitap okurken bile annemin söylediği ninnin sözleri ruhumu okşardı.

İbrahim, aralarında İmad'ın da bulunduğu birkaç gençle oturmuştu. Şucaiye'nin doğusundaki sebze ve meyve paketleme fabrikasına saldırmayı planlıyorlardı. Burada onlarca Arap işçisi, kendilerinden emin, hiçbir güvenlik endişesi duymayan iki Yahudi patronun emrinde çalışıyorlardı.

Gençler (504) pejo marka beyaz renkli bir arabaya bindiler. Birinin elinde Karlostav tüfeği vardı. Şarjöründe birkaç mermi bulunuyordu, fazlası yoktu. Diğer ikisi komando bıçağı taşıyordu. Dördüncüsü ise onları Şucaiye tarafına götürecek arabayı sürüyordu. Derken fabrikanın giriş kapısına yanaştılar. Kapının arkasında geniş bir meydan vardı. Her taraf işçi ve değişik araç gereçle doluydu. Araba hızla içeri girdi ve aniden durdu. İçindeki üç kişi birden arabadan dışarı fırladılar. Biri tüfeğini doğrultarak Arap işçilerden kenara çekilmelerini, hiçbir şeye karışmamalarını istedi. İsteneni yapmaları için bağırdı. Arap işçiler isteneni itirazsız yaparak kenara çekildiler. Diğer ikisi ise, Yahudileri bıçaklamaya başladılar. Çığlık çığlığa bağırıyorlardı. Kendilerine acımalarını istiyorlardı. İki üç dakika içinde görev tamamlandı. Eylemciler arabalarına binerek oradan uzaklaştılar. Kısa bir süre sonra büyük bir kuvvet, bölgeyi taramak ve orada bulunanların ifadelerini almak üzere geldi. Birkaç saat sonra yayınlanan bildiride, eylemin, İsrail'in yeni genelkurmay başkanı olarak atanan Ehud Barak'ı kutlamak amacıyla gerçekleştirildiği belirtiliyordu.

Birkaç gün sonra İbrahim, bir Yahudi tüccarın Gazze şehrinin kuzeyindeki tarlalardan sebze satın almak için bölgeye gelip gittiğini haber aldı. Haberin doğruluğunu teyit ettikten sonra, Karlostav tüfeği ve tabanca gibi ateşli silahlarla adamı infaz etmek üzere bir grup genç harekete geçti. Bir yerde pusu kurarak adamın gelmesini beklediler. Adam geldi, arabasını yolun kenarına park etti ve ürünlerini çok düşük fiyatlarla satın alacağı çiftçilerin gelmesini beklemeye başladı. Gençlerden biri ona yaklaşarak "Kohen!" diye seslendi. Adam sesin geldiği tarafa döndü ve zayıf bir Arapçayla "Evet!" dedi. Genç adam Yahudi'nin kafasına üç mermi sıkarak öldürdü. Genç adam araca binerek olay yerinden uzaklaştı. Uzun bir mesafe kat ettikten sonra karşı yönden onlarca askeri arabanın, olay yerine doğru büyük bir hızla geldiklerini gördü. Benzer olaylar bir, iki, üç, dört... şeklinde devam etti. Yaralı vatanın her köşesine yayılmıştı bu haberler. Kalabalıklar sokaklara çıkıyor, "İzzeddin Tugayları. Tugaylar, tugaylar... tugaylar... tugaylar..." diye coşkuyla bağırıyorlardı.

Düşmanın liderleri toplanmışlardı. Çıldırmış gibiydiler. Ağır can kayıpları yaşıyorlardı. Bu da akıllarını başlarından alıyordu. Herkes masaya vurarak kendisinden daha alt rütbede olanlara bağırıyordu. Bu adamların yakalanması veya öldürülmesi, olayların durdurulması gerekiyor, diyorlardı. Bölgenin ve mücadelenin tabiatı gereği bu tür olaylardaki sorumluluğun tamamı istihbarat örgütüne aitti. Adeta etle kemik gibi kaynaşmış bir halkın içinde bu gençleri bulmak onların göreviydi. Samanlıkta iğne aramak gibiydi. Bu gençlere veya bazılarına ulaşmak amacıyla ipucu sayılacak herhangi bir bilgi bulmaları için işbirlikçi muhbirlerini devreye sokmaya karar verdiler.

İşgal askerleriyle dolu onlarca araba, büyük bir gürültüyle Gazze şehrinin Sabra Mahallesi`ne giriyordu. Bir evi kuşattılar. Önce etrafta oturanları uzaklaştırdılar. Hoparlörden evdekilere derhal dışarı çıkın diye seslendiler. Bir helikopter evin üzerinde tur atıyordu. İşgal kuvvetleri tarafından aranan üç genç bu evin bir odasında saklanıyorlardı. Evin diğer kısımlarında ise Filistinli bir aile normal hayatına devam ediyordu.

Ev sahibi gençlerin yanına geldi. "Ne yapacağız?" dedi. Gençlerden biri: "Siz çıkın, biz planımızı yaparız." dedi. Adam bağırdı: "Sizi burada bırakıp nasıl çıkarız?" dedi. Gençlerin üçü de gülümsedi. İçlerinden biri: "Bizim için endişe etme." dedi. Her birinin elinde bir el yapımı bomba vardı. Kibrit uçlarından ve boru parçalarından kendileri imal etmişlerdi. Birinin elinde ayrıca tabanca vardı. "Siz çıkın, çocuklara ve kadınlara bir şey olmasın! Siz çıkın biz gerekli planlamayı yaparız!" Ev sahibini odadan dışarı çıkardılar. Adam çıktı. Çocuklarını ve ailesini dışarı çıkardı. Dudaklarında "La havlevelakuvvete illa billah" (Allah'tan başka güç ve kudret sahibi yoktur) sözü dökülüyordu. Sonra "Onların önlerinden bir set, arkalarından bir set çektik, böylece gözlerini perdeledik; onlar artık göremezler" (Yasin, 9) ayetini okudu. İşgal askerleri tüfeklerini onlara doğrultmuş vaziyette karşıladılar. Büyükleri, ifadelerini almak üzere tuttular, çocukları da ayrı bir yerde beklettiler.

Üç genç evin içinde farklı yerlere konumlanmışlardı. Birinin elinde tabanca vardı. Diğer ikisi ise kendi imal ettikleri el yapımı bombaları taşıyorlardı. Askerlerin eve girmelerini beklemeye başladılar. Dışarıda onlarca asker ellerinde silahlarıyla eve girmenin hazırlığını yapıyorlardı. Kapıyı zorlayarak açtılar. Öncü grup içeri girdi. Gençlerden biri el bombasını ateşleyerek evin girişine doğru fırlattı. Büyük bir gürültüyle patladı. Askerler bağırmaya başladılar. Yara almayanları geri çekilmeye başladı. Yaralıların inlemeleri ise devam ediyordu. Sonra bir daha eve girdiler. Bu sefer yoğun bir ateş altında ilerliyorlardı. Yaralıları dışarı çıkarmaya çalıştılar. Ardı arkası kesilmeyen kurşun seslerinin eşliğinde içeri girdiler. Bu sırada silah sesleri kesildi. Bu sefer tek bir el ateş edildi. Diğerlerinden farklıydı, bir tabancanın çıkardığı sesti. Bir daha bağırmalar başladı ve ardından yoğun kurşun sesleri. Bir süre sonra askerler diğer yaralıları çıkardılar. Sonra şehitlerin cesetlerini de çıkardılar. Ardından ev sahibini de tutuklamak üzere yanlarına alarak çekip gittiler.

Bir müddet sonra beyaz renkli Peugeot 504 marka araba, Gazze şehrindeki İsrail Polis Karargahı'nın önünden geçiyordu. Bu sırada arabadan karargahın girişine bir el yapımı bomba atıldı. Ardından Karlostav tüfeği ve bir tabanca ile birkaç el ateş edildi. Karargah muhafızlarının çığlıkları yükseliyordu. Bölgeden uzaklaşan arabanın ardından sıkılan kurşunların sesleri her tarafı kaplamıştı.

İşgal istihbaratı ve güvenlik güçleri, mücahitleri yakalamak için yoğun bir faaliyet yürütmeye başlamışlardı. Çoğunluğu muhbirlerin faaliyetlerine dayandığı belli olan bu yoğun istihbarat faaliyetinin ardından gerçekleşen tutuklama ve tasfiye furyası neticesinde bir takım başarılar elde ettikleri de görülüyordu. Eylemle veya eylemi gerçekleştirenlerle en küçük bir ilgisinin bulunduğundan veya herhangi bir destek sağladıklarından şüphelenilen herkesi kapsayan geniş çaplı bir tutuklama süreci başlatılmıştı. Bir bakardın, büyük bir işgalci güç, bir mahalleyi kuşatmış, mücahitlerden bazılarının saklandıkları evleri basıyorlar. Ya da mücahitlere suikast düzenlemek amacıyla özel kuvvetlerin sokaklar arasında veya bahçelerde pusuya yattıklarını görebilirdin. İşgal kuvvetlerinin baskısının, sürekli takibatının karşısında mücahitlerin, bu silah yetersizliği ile bu durumu daha fazla sürdüremeyecekleri açıktı.

İbrahim'in bu mücahitlerden bazılarıyla gerçekleştirdiği bir buluşmada, içlerinden biri imkânı olanların sınırı geçerek Mısır'a kaçmalarını önerdi. Çünkü memlekette kalmak bu saatten sonra intihar anlamına geliyordu. Başta İbrahim olmak üzere mücahitlerin büyük çoğunluğu işgal edilmiş topraklardan çıkma fikrine karşı çıktılar.

Baskılardan kurtulmak için alternatif aranırken İbrahim, mücahitlerin büyük kısmının Batı Şeria'ya geçmelerini önerdi. Orada faaliyet yürütebilirlerdi. Ayrıca bu baskılardan da kurtulmuş olurlardı. Daha sonra yeniden Gazze şeridine dönebilirlerdi. Öte yandan Batı Şeria'da silah temin etmeleri de mümkündü. Batı Şeria'da Gazze şeridinden daha fazla silah bulunabilirdi.

Bazılarının Mısır'a gitmekte ısrar etmeleri üzerine, çıkmak isteyenlerin imkân bulabilirlerse kaçmaları hususunda da görüş birliği sağlandı.

Gazze'den Batı Şeria'ya gitmek için kullanmak üzere bazı mücahitler için sahte kimlik kartları düzenlendi. Tanınan ve işgal kuvvetleri tarafından aranan sekiz kişi Ramallah'a geçti. Orada üniversite ve enstitü öğrencileri, üniversite öğrencileriymişler gibi daire kiralamalarına yardımcı oldular. Böylece herhangi bir kuşku uyandırmadan dairede kalmaları sağlandı.

Diğerleri sınırı geçerek Mısır'a gitmeye çalışıyorlardı. Nitekim 1948'de işgal edilen topraklara kaçmaları sağlandı. Orada bir bedevi onları en-Nakab çölüne gizlice götürdü. Oradan sıkı güvenlik önlemlerinin alındığı Mısır sınırına kadar gittiler. Bazıları Mısır tarafına geçmeyi başardı. Tabi Mısır güvenlik kuvvetleri tarafından yakalanarak hapse atıldılar. Bir süre sonra, Mısır'ı terk etmeleri şartıyla serbest bırakıldılar. Onlar da Sudan'a geçtiler.

Batı Şaria'ya gidenler, öğrencilerin yardımıyla Batı Şeria'nın farklı bölgelerindeki mücahitlerle temas kurmaya çalıştılar. Biriyle temas kurduktan sonra, bir başkasına, ondan da üçüncüsüne, dördüncüsüne ulaşarak halkayı büyütüyorlardı. İmad, Beşşar ve Muhammed, el-Halil üniversitesinde okuyan önde gelen bazı öğrencilerle temas kurdular. Bunlar, Cemal, Abdurrahman, Yusuf, Yakub, Abid'veya Seyf'in verdikleri derslere katılıyorlardı. Bu derslere katılanlar, Batı Şeria'nın güney bölgelerinde silahlı eylemleri başlatmaya hazırlanıyorlardı. İmad, daha ilk buluşmada açık açık sordu: "Burada silah bulmak mümkün mü?" Gençler güldüler: "Silah temin etmek o kadar zor değil." dediler. İmad, atıldı: "Şu halde biz hemen istiyoruz." dedi. Gençlerden biri güldü ve: "Yavaş ol! Yavaş! Gazzelilerin kanının kaynadığını duymuştuk, ama bu kadar da değil." dedi.

Gazze şeridinin kamplarında büyüyen bu gençler, şimdi Ramallah veya el-Halil caddelerinde dolaşıyorlardı. Sarayı andıran, görkemli taş evlere bakarken gözlerine inanamıyorlardı. İçlerinden biri: "Allahuekber! Şu sarayları süsleyen taşlara ödenen

paralarla kamplarda yaşayanların altı aylık yiyecekleri temin edilebilirdi." dedi. Yakub gülerek: "Burada halk iyi durumdadır. Ekonomi gayet iyidir." dedi. O sırada 1992 model siyah bir Mercedes geçti. İmad arabaya baktı. Sürücüsü direksiyonun arkasında neredeyse görünemeyecek kadar küçük bir çocuktu. İmad sordu: "Babası, yanında olmadan arabasını bu çocuğun kullanmasına nasıl izin veriyor?" dedi. Yakub, tebessüm etti: "Babasının arabası, kendisinin arabasıdır." dedi. İmad: "Allahuekber! Bu arabanın parasıyla onlarca Kaleşnikof alabilir ve dünyayı alt üst edebilirdik." dedi. Yakub: "Burada onlarca milyoner olduğunu biliyor musunuz? Bazıları servetlerinin miktarını dahi bilmiyorlar." dedi. İmad: "Ah! Eğer bunlardan birine misafir olsaydık, sahip olduğu servetin bir kısmını alır ve onunla silah satın alırdık." dedi. Yakub güldü: "Aklın fikrin silahta!" dedi. İmad: " Kardeşlerimizin neler yaşadığını bilmiyorsun? Defalarca işgal kuvvetlerinin saldırılarına uğradılar. Ellerinde kendilerini savunacakları silah yoktu. Allah'a yemin ederim, eğer onlardan birinin elinde otomatik bir silah olsaydı, düşmandan onlarcasını öldürmeden ölmezlerdi." dedi.

Günler sonrası. İki işgalci askeri, mekânı ve ayin için gelen Yahudi yerleşimcileri korumak amacıyla Hz. İbrahim'in harem-inin kapısında dikilmişlerdi. İmad ve Yakub onlara yaklaştılar. Her birinin elinde otomatik silah vardı. Askerlere kurşun yağdırarak etkisiz hale getirdikten sonra sakince ve herhangi bir yara almadan ayrılıp gözlerden kayboldular. Arkasından askeri destek kuvvetleri bölgeye intikal etti. Rejim, şehirde birkaç gün sokağa çıkma yasağı ilan etti.

Bir müddet sonrasıydı. Aralarında İmad'ın da bulunduğu bazı gençler arabalarıyla ilerliyorlardı. Yanlarında, silah tüccarlarından ve paragöz Yahudi askerlerden temin ettikleri silahları satan simsarlardan aldıkları silahlar vardı. el-Halil'den çıkan yolda hareket ediyorlardı. Kurşunlayacakları yerleşimcilere veya askerlere ait araç arıyorlardı. O sırada aksi yönde bir askeri cip geliyordu. Şoför derhal dönüş yaparak jipi takip etmeye

başladı. Jip şehre girdi. Onlar da peşinden girdi. Hızlı bir şekilde jipe yaklaştılar. Tam geçecekleri sırada jipte bulunanların üzerine üç otomatik silahla ateş etmeye başladılar. İçerideki askerleri etkisiz hale getirdiler. Bir üçüncü eylemde, subaylara ait askeri bir araç geçerken üzerine ateş açtılar. İçindeki askerleri öldürüp veya yaraladıktan sonra aracı şarampole yuvarladılar.

el-Halil şehri çalkalanıyordu. İşgalcilerin boğazına bir diken gibi batıyordu bu durum. Oysa yıllardı derin bir uykudaydı şehir. Neticede işgalciler cinnet getirmiş gibi rastgele tutuklamalara başladılar. Gençleri hapishanelere ve zindanlara dolduruyorlardı. İmad ve bazı arkadaşları işgalciler tarafından tespit edilmemişlerdi. Onlar da Gazze'ye geçtiler. Yanlarında M16 tipi bir otomatik tüfek ile birkaç şarjör dolusu mermi vardı. Sonra gençlerden biri tekrar el-Halil'e gitti ve oradan başka bir tüfekle geri geldi. Artık Gazze'de gerçek bir direniş başlayabilirdi.

İbrahim, İsrail'e ait uygun bir hedef tespit etmek üzere keşif için gönderdiği gençlerin yolunu gözlüyordu. Askeri bir jipin Şucaiye mahallesinin doğusundaki ana caddede devriye gezdiği haberini aldı. Yüzlerce, hatta binlerce işçi, işgal altındaki topraklardaki işlerine gitmek için bu yolu kullanırlardı. Jip, sabah ezanının hemen öncesinde yolun güvenliğini sağlamak için yol üzerinde aşağı yukarı gidip geliyordu. Jipte üç asker vardı. Biri arabayı sürüyordu. Biri ağır makineli tüfeğin başında oturmuştu. Biri de son derece güçlü bir seyyar radarla işçilerin ve sürücülerin yüzlerini tanımak için tarıyordu. Beyaz renkli Peugeot 404 marka araçla onları takip ediyordu. Arabada üç genç vardı. Şoför, İmad ve Cemil. Ellerinde M16 tüfekleri bulunuyordu. Pejo, jipin hizasına gelince tüfekler üç askere doğru ateşlendi. Askerler etkisiz hale getirilmişti. Jip, yolun kenarındaki bariyerlere çarparak durdu. Mücahitler kolayca olay yerinden uzaklaştılar. Eylemin öncesinde nasıl uzaklaşacaklarını planlamışlardı.

Takviye kuvvetleri olay yerine yığıldı. Bölge kuşatıldı ve soruşturmalar başladı. Ertesi gün düşman gazeteleri, daha önce benzeri görülmemiş cesurca işlenen bu eylemden ve Gazze'deki

askerlerin mücahitlerin silah eğitimi için kullandıkları hedefler haline geldiklerinden bahsediyordu.

Birkaç gün sonra mücahitler yeni bir hedef için harekete geçtiler. İsrail'e ait bir otobüs, Mısır sınırındaki Refah kapısının gümrüklerinden geçmiş, işgal topraklarında çalışan işçileri işlerine götürüyordu. Otobüsün hizasına gelince şarjörlerindeki bütün mermileri otobüsün üzerine boşalttılar. Birkaç gün sonra bir başka askeri jipe saldırı düzenlediler. Bunun üzerine sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Tutuklamalar, soruşturmalar başladı. Fakat bir netice alamadılar. Sokağa çıkma yasağının kaldırılmasından sonraki ilk fırsatta mücahitler tespit ettikleri bir hedefe saldırarak kurşun yağmuruna tuttular. İsrailli analistler, artık Gazze'nin İsrail'i yutmak üzere olan bir kara deliğe dönüştüğünü vurguluyorlardı. Bazı siyasiler ise daha da ileri gidip, hiçbir şart koşmaksızın çekilmeyi, Gazze'deki Yahudi yerleşim yerlerini dağıtmayı, sınırına bir duvar çekmeyi ve Gazze'yi kendi haline bırakmayı dillendiriyorlardı.

Mücahitler Gazze'de Ömer Muhtar caddesinde ilerliyorlardı. Sınır muhafızlarına ait iki arabanın kendilerini takip ettiklerini fark ettiler. İmad, sürücüden direksiyonu birlik caddesine kırmasını istedi. Sınır muhafızlarına ait arabalar birbirlerinden ayrıldılar. Biri, mücahitlerin arabasını takip etmeye devam etti. Öbürü ise arabanın önünü kesmek için farklı bir yola girdi. Bunun planlı bir takip olduğu belliydi. Mücahitleri taşıyan aracın sürücüsü panikledi. Arabanın tekerleri bariyerlere sürterek durdu. Sınır muhafızlarının jipi birkaç metre uzaklıkta durdu. İki asker inerek tüfeklerini doğrultarak arabadakilerden ellerini başlarının üzerine koyarak arabadan inmelerini istediler. İmad, ön koltukta oturuyordu. Göz açıp kapama anı kadar kısa bir sürede tüfeğini çekti, arka koltukta oturan arkadaşlarının başlarının üzerinden, arabanın arka camından askerlere ve jipteki diğerlerine ateş etmeye başladı. Arka koltukta oturanlar da ateş ettiler. Silah sesleri sustuktan sonra sürücü de aracı çalıştırarak hareket etmeye başlamıştı. Mücahitler mutlak bir ölümden kurtulmuşlardı.

Üç mücahit, ellerinde tüfekleri gecenin karanlığında, Hanyunus şehrinin kuzeyindeki "Anmital" Yahudi yerleşim yerini çevreleyen yumuşak ve soğuk kumlara basarak ilerliyorlardı. Yerleşim yerini çevreleyen tel örgülerin altındaki kumu kazarak karşı tarafa geçtiler. Sabah namazının hemen öncesiydi. Tel örgülerinin dibinde ilerliyorlardı. Sonra sebze seralarının altında gizlendiler. Hedeflerini beklemeye başladılar. Birkaç dakika sonra yerleşim yerinin etrafını kontrol eden askeri bir jip göründü. Üzerinde bir radar vardı. Yaklaştığı anda jipi kurşun yağmuruna tuttular. Araba birkaç metre ileriye doğru sapmaya başladı, sonra da durdu. Mücahitler hâlâ yaşayan askerleri öldürmek ve silahlarını almak üzere arabanın yanına gittiler. İşlerini bitirdikten sonra kendilerini bekleyen arabaya doğru uzaklaştılar.

Dört genç, çevre beldelerden gelerek Kudüs'te buluştu. Ses getirecek bir eylem yapmayı planladılar. Yanlarında silah olarak bıçak ve ip olduğu halde arabalarıyla işgal altındaki Lod şehrine doğru gidiyorlardı. Şafak sökmek üzereydi. Sınır muhafızlarından bir asker evinden görev yaptığı üsse gidiyordu. Yolun kenarında ilerliyordu. Şoför, arabasıyla çarpmak üzere direksiyonu üzerine kırdı. Asker yere düştü. İndiler, askeri arabanın bagajına koydular ve görevlerini tamamlamak üzere yollarına devam ettiler. Sonra Kızılhaç'ın uluslararası komisyonuna bir bildiri bıraktılar. İsrail hükümetine hitap ediyorlardı. Avrupalı diplomatların garantisi altında, ellerindeki askeri, Şeyh Ahmed Yasin ve diğer bazı tutuklular karşılığında serbest bırakmaları için İsrail hükümetine yirmi dört saat süre veriyorlardı.

İsrail başbakanı İzak Rabin ve ordu ve istihbarat komutanları çılgına dönmüşlerdi. Bölgeyi taramak, kontrol etmek amacıyla binlerce asker sevk edildi. Yollara barikatlar kurarak, gelip giden herkesi araştırıyorlardı. Tam bir histeri durumu hakim olmuştu. Yirmi dört saat geçmiş ve Rabin hükümeti taleplerini yerine getirmemişti. Gençler, askeri infaz ettiler ve cesedini yakınlardaki bir vadiye attılar. Tehdit ediyorsak, dediğimizi yaparız mesajını veriyorlardı Rabin'e. İsrail hükümeti, üst düzeyli ordu ve

emniyet güçleri komutanları ile derhal toplandı. Ortaya çıkan yeni ve son derece önemli güvenlik gelişmelerini tartışıyorlardı. Çünkü feda eylemleri giderek artıyor, yeni boyutlar kazanıyordu. İsrail'in beşeri kayıpları da gün be gün artıyordu. Tartıştılar, konuştular, yeni öneriler sundular.

Gece bastırınca, Batı Şeria'da, Gazze şeridinde, bütün şehir, belde ve köylerde, binlerce subay, istihbarat elemanları, askeri cemseler, arabalar ve otobüslerle birlikte on binlerce askerin katıldığı, İslami direniş hareketi Hamas'a ve İslami Cihad hareketine karşı geniş çaplı bir tutuklama hamlesi başlattılar. Lider ve militanlardan oluşan dört yüz on beş (415) kişi tutuklandı. Tutukluları gözleri ve elleri bağlı olarak otobüslere doldurdular. Otobüsler, saatler boyunca kuzeye, Lübnan sınırına doğru tutukluları taşıdılar.

Burada onları indirdiler. Orada güney Lübnan ordusuna ait otobüslere bindirilip güvenlik şeridinin olduğu güney Lübnan'ın derinliklerine götürüleceklerdi. Sınırda otobüslerden indirildiler. İleriye doğru gitmeleri, aksi takdirde ateş edeceklerini söylediler. Bütün tutuklular karşı tarafta durarak, yerimizden kımıldamayacağız, ancak yurdumuza gideriz, dediler. Bunun bir toplu sürgün ve uzaklaştırma olduğunu anlamışlardı. Yağmurun altında aç susuz yerlerinden kımıldamadan beklemeye başladılar. Geri dönmeleri için İsrail üzerinde baskı oluşturmak amacıyla bir medya ve siyasi savaş başlatmışlardı. Bir süre sonra Lübnan halkından hayırseverler, örgütler, dernekler, partiler, bağımsız kişiler onlara destek olmak ve yurtlarına geri dönünceye kadar ihtiyaçlarını karşılamak üzere bölgeye gelmeye başladılar.

Kardeşim Hasan da onlar arasındaydı. İbrahim'i de sınır dışı etmek istiyorlardı. Ama o sırada evde değildi. Böylece sınır dışı edilmekten ve tutuklanmaktan kurtulmuştu. Birkaç gün sonra Filistin'deki her evde, Lübnan'ın Mercu'z Zuhur şehrine sürülenler konuşuluyordu. İnsanların bir araya geldikleri her meclisin konusu buydu. Çok geçmeden mücahitler yeni hücreler oluşturdular ve bir an önce eylemlere başlamak üzere hazırlandılar.

İsrail hükümetine ve askeri üst düzey yetkililere planlarının işe yaramadığını, mücahitlerin hâlâ vatanın her köşesinde var olduklarını kanıtlamak istiyorlardı.

İmad ve arkadaşları arabalarına binmiş, Şucaiye mahallesinin doğusundaki doğu caddesine doğru ilerliyorlardı. İsrail askeri araçları sıkça o yolu kullanırlardı. Yolda arabasıyla ilerleyen bir subaya ateş ettiler. Şarampole yuvarlanan aracı öylece bıraktılar. O sırada İsrail'e ait bir otobüs, olay yerinin on metre kadar yakınında durdu. Tüfeğin şarjöründeki bütün mermileri otobüsün üzerine boşalttılar. Sonra otobüsün içine Rabin'e hitaben kaleme alınmış bir bildiri bıraktılar. Bu tür feda eylemlerini daha da arttırmakla tehdit ediyor, bu politikasının sadece direnişin ateşini alevlendirdiğini vurguluyorlardı.

Batı Şeria'nın kuzeyinde, işgal kuvvetlerinin tutuklamak istediği bazı gençler, dağa kaçarak orada saklanmışlardı. Bir araya gelerek silah temin etmenin yollarını konuşuyorlardı. Zorlu ve yorucu aramalardan sonra birkaç silah temin etmişlerdi. Dağın yakınlarındaki sarp bir yolda bir tuzak kurdular. Arabalar o bölgede bulunan Berkin köyünün yanında hızlarını düşürmek zorundaydılar. Askeri devriyeye ait bir araba geldi. Tüfekleriyle arabaya ateş ettiler. Araba sıra dağların eteklerinden aşağıya doğru yuvarlandı. İçindeki askerler ölmüştü. Mücahitler kayıp vermeden olay yerinden uzaklaştılar.

Nablus'ta muhafaza ve kontrol devriyelerinden biri yüksek bir binanın çatısına konuşlandırılmıştı. Uzun süre devriyeyi gözetlediler. Nöbet değişim zamanını tespit ettiler. Değişim sırasında üç asker geliyor, sonra binanın çatısındaki nöbet noktasındaki diğer üç asker aşağı iniyor, yeni gelenler onların yerini alıyordu. Üç genç, yanlarına bıçaklarını alarak binanın bir yerinde gizlendiler. Nöbet değişim saatini beklemeye başladılar. Yeni devriye geldi. Diğer askerler kontrol noktasından aşağı indiler. Arabaya binip bölgeden ayrıldılar. Gelen üç asker çatıdaki nöbet yerine gitmek üzere binanın içindeki merdivenleri çıkmaya başladılar. Mücahitler üzerlerine atlayıp bıçak darbeleriyle

etkisiz hale getirdiler. Askerlerin silahlarına el koyarak olay yerinden uzaklaştılar.

Daha önce "Toludano" adlı askeri kaçıran özel hücre elemanları, arabaya binmiş Kudüs'ten çıkıyorlardı. Yanlarında Uzi marka bir tüfek ve tabanca vardı. İşgal edilmiş topraklara Hadira şehrine yakın bir yere gidiyorlardı. Gece yarısından sonra İsrail polis arabası denetim için bekliyordu. Devriye de aydınlanma direğinin altında duruyordu. Mücahitlerin arabası ilerleyerek devriyenin yanında durdu. Mücahitler iki polisin üzerine ateş ederek onları etkisiz hale getirdi. Tabancalarına da el koydular. Gayet sakin bir şekilde olay yerinden uzaklaşarak evlerine gittiler.

Artık mücahitlerin elinde birkaç parça silah vardı. Ama yine de yetersizdi. Olması gereken miktardan çok azdı. Bu yüzden silah bulmak için dünyanın sonuna bile gitmeye, silah satın almak için mümkün olan her şeyi vermeye hazırdılar. İmad, bir adamın Kaleşnikof marka silahının olduğunu duymuştu. Derhal bu adamı tanıyan birini aramaya başladı. Adamı, silahın sahibine gönderecek, satın almalarına aracı olmasını isteyecekti. Genç biri, aracı olarak adamın yanına gitti. Adam, gencin cihadın ve direnişin sembolü haline gelmiş, adı Filistin'in her tarafında bayraklaşmış İmad tarafından gönderildiğini öğrenince, silahı satmaya hazır olduğunu söyledi. Aracı genç, İmad'a adamın silahı satın aldığı fiyattan tek kuruş kar etmeden, yani beş bin Ürdün dinarına satmaya hazır olduğunu haber verdi. Bu paranın bir an önce bulunması gerekiyordu. İbrahim, eşi Meryem'den ziynetini ve yanındaki bütün birikimi kendisine borç vermesini istedi. Başkaları da kendi çevrelerinden bir miktar para topladılar. Parayı aracıya teslim ettiler. Aracı silahı alıp getirdi. Mücahitler birer birer silaha sarılıyorlardı, uzun bir aradan sonra kavuştukları sevgiliye sarılır gibiydiler.

Bir müddet sonra İmad, yine bir feda eyleminden dönüyordu. İşgal kuvvetleri onu ve arkadaşlarını kovalıyorlardı. O sırada karşılarına bir adam çıktı. Adam, tehlike geçene kadar onları

sakladı. Adamın yanında oturuyorlarken, elindeki kaleşnikofu görünce onun İmad olduğunu anladı. Çünkü silahı o satmıştı. Konuşmalar sırasında İmad, ortada bir sorun olduğunu anladı. Ya silahı satın almak için aracı olan adam mücahitlerin bin beş yüz dinarını kendine almıştı ya da silahı satan bu adam yalan söylüyordu. İmad, zaman kaybetmeden yardımcılarından birini aracıyı getirmek üzere gönderdi. Adamı bir odaya aldılar. İmad, odaya girdi. Elinde bir baston vardı. Bastonu havada sallayarak sordu: "Kaleşnikof için adama kaç para verdin?" dedi. Adam kekelemeye başladı, ne diyeceğini bilemedi. İmad bağırdı: "Adama kaç para verdin?" dedi. Cevap vermedi. İmad, elindeki bastonla adama bir darbe indirdi. Adam: "Üç bin beş yüz dinar verdim." dedi. İmad: "Kalan parayı ne yaptın?" diye sordu. Adam: "İhtiyacım vardı." dedi. Gerçek ortaya çıkmıştı. Silahı satan adam, aslında onu dört bin dinara almıştı. Ama silahı mücahitlerin, özellikle İmad'ın istediğini duyunca, beş yüz dinar zarar ederek üç bin beş yüz dinara satmıştı. Cihada ve mücahitlere yönelik sevgisinin bir göstergesiydi bu. Bu fırsatçı adam da sırf bir saatlik aracılığın karşılığı olarak İsra ve benzerlerinin süt parası olan bin beş yüz dinarı cebine indirmişti. İsra ve diğer çocukların babaları bu paraları onların boğazından kesmiş, işgalcilere karşı cihada ve direnişe destek için vermişlerdi. Tabi adam, işittiği azar ve uğradığı tahkirden sırılsıklam olmanın yanında birkaç baston darbesi de yedi. İmad, ona parayı getirmesi için iki hafta süre tanıdı, getirmezse derisini yüzeceğini söyledi.

Mücahitler sürekli takibat altındaydı. Her yerde onları arıyorlar, izlerini araştırıyorlardı. Bu yüzden saklandıkları yerleri sık sık değiştirmek zorunda kalıyorlardı. Nitekim takibat altında olan mücahitlerin bazı destekçileri onların bir gece veya bir hafta ya da daha fazla bir süre için saklanacakları evler bulmak için uğraşıyor, bütün çalışmalarını buna yoğunlaştırmışlardı. Birisi, mücahitleri evinde saklamaya hazır olduğunu söyleyen birini bulmuştu. Mücahitler, adamın evine gittiler. Ev, adamın diğer üç kardeşinin evine bitişikti. Adam ailesini, evde mücahitlerin saklandığını hiç kimseye söylememeleri hususunda sık sıkıya

tembihledi. Bunun büyük bir tehlikeye neden olacağını söyledi. Mücahitler, saklandıkları bu evden çıkarak bir yolun kenarında askeri bir devriyeye saldırmak üzere pusu kurdular. Devriyeye ateş ettiler ve sonra gayet sakin bir şekilde olay yerinden uzaklaşarak saklandıkları eve geldiler.

Eve girdikten bir saat sonra, ailenin büyük babası oğlunun evine geldi. Evde yabancıların bulunduğunu anladı. Oğlu da bunu fark etti ve durumu toparlamaya çalıştı. Babasına, evde misafirlerinin olduğunu ve çok kısa bir süre kalıp gideceklerini söyledi. Adam oturduktan bir süre sonra, yüzünü bir tebessüm kapladı. Bu sırada bıyığını burmaya başladı. Aniden adam: "Rahat olun gençler. Gerçek kimliğinizi benim gibilerden saklayamazsınız." dedi. Gençler telaşlanarak birbirlerine baktılar. Kimse de ağzını açıp konuşmadı. Yaşlı adam kısaca onlara: "Üzerinizdeki barut kokusu, sizi sıkıntıya sokar. Çünkü bir veya iki saat önce silah kullandığınız anlaşılıyor." Gençler afallayıp kaldılar, ne diyeceklerini bilemediler. Yaşlı adam devam etti: "Endişe etmeyin, Allah'a yemin ederim, benim için sizler şu dünyadaki her şeyden daha değerlisiniz." dedi. Sonra İmad'a döndü: "Sen İmad olmalısın, yedi canlı olduğu, işgalcilerin belini büktüğü söylenen kahraman!" İmad, o kadar mahcup oldu ki terden sırılsıklam olmuştu. İmad, "Benim, ihtiyar, ama..." diye söylendi. Yaşlı adam sözünü kesti: "Aması maması yok. Herkes senin kahramanlıklarını duydu, senin ve kardeşlerinin. Elinize sağlık, rahatınıza bakın ey kahramanlar... Rahatınıza bakın." dedi. Gençler, her şeyin ayan beyan ortada olduğunu anladılar. Yaşlı adamın sözleri onları rahatlatmıştı. Bu sefer İmad sordu: "Hacı, bizim onlar olduğumuzu nasıl anladın?" Yaşlı adam tebessüm ettikten sonra, "Er meydanında cihadın tadını, barutun kokusunu alan biri onu asla unutmaz. Evlatlarım, Allah bana ülkemizi kaybetmeden hemen önce cihad etme şerefini bahşetmişti. Elbiselerinizden barut kokusu geliyordu. Eve gelir gelmez onları değiştirmeli, yıkaması için Muhammed'in eşine vermelisiniz. Bundan sonra böyle yapın." dedi. İmad, gülümseyerek sordu: "Peki benim İmad olduğumu nasıl anladın?" Yaşlı adam: "Yaptığınız

eylemleri çocuklardan ve haberlerden dinliyordum. O mücahidin gözlerini zihnimde canlandırıyordum. Seni görünce ve barut kokusunu da alınca, gözlerinden tanıdım. Gözler yalan söylemez İmad, gözler yalan söylemez evlat." dedi.

Bu sırada Muhammed içeri girdi. "İşgal kuvvetlerinin mahalleye doğru geldiklerine dair işaretler var." dedi. Mücahitler derhal kalktılar. "Silahlarımızı getir. Hemen burayı terk edelim." dediler. Yaşlı adam yerinden sıçradı: "Nereye? Nereye?" diye bağırdı. İmad: "Uzak bir yerde saklanmamız gerekir. Çocuklara ve evlere bir zarar gelmesin." dedi. Yaşlı adam suratını astı ve yüzünü buruşturdu. "Çocuklar, evler sizden daha mı değerli? Hayır! Allah'a yemin ederim buradan ayrılamazsınız. Eğer gerçekten buraya geliyorlarsa, her biriniz dört oğluma ait binaların çatısına çıkın, orada siper alın, biz burada bekleyeceğiz, sakın teslim olmayın. Bütün kurşunlarınızı onlara sıkın. Allah'ın takdir ettiğinden başkası olmaz." dedi. İmad, sözünü kesti: "Hacı, ama..." Yaşlı adam yine sesini yükseltti: "Yeter İmad! Yeter! Allah'a yemin ederim, ben hayatta olduğum sürece böylesine tehlikeli bir durumda bu evden çıkamazsınız. Hem nereden biliyoruz ki buraya geliyorlar? Bizim peşimizdeler? Belki de rutin bir devriyeden ibarettir. Oturun, neler olduğunu anlayıncaya kadar oturun." dedi. Yaşlı adam, olup bitenleri bizzat araştırmak üzere dışarı çıktı. Müçahitler bir çatışma için hazırlık yaparken hacı geri geldi. "Dönün, sıradan bir devriyeydi. Sizinle alakası yoktu. Oturun, oturun da bana eylemlerinizi anlatın. Gel İmad, şöyle yanıma otur." dedi.

Ağabeyim Muhammed, kimya dersindeki öğrencisinin kitaplarında bir şeyler aradığını ve sürekli bununla meşgul olduğunu fark etti. Ne aradığını sordu. Bu soru karşısında genç öğrenci telaşlanarak: "Bir şey değil. Bir şey değil." dedi. Muhammed, gülümsedi ve "be adam, bir şey yok deme, bari yardım etmemi istemediğini söyle. Belli ki sen bir şey arıyorsun ve bu şey her neyse, senin aklını meşgul ediyor." dedi. Genç öğrenci, bir daha Muhammed'e baktı. "Doğru, bir şeyi arıyorum ama bunun seninle

ilgisi yok. Ben kendi işimi kendim hallederim." dedi. Muhammed gülerek: "Bırak da senin yükünü biraz daha ağırlaştırayım. Bence sen belli bir denklemi arıyorsun. Aradığın denklem de kitabın 131. sayfasındadır." dedi. Genç afallayıp kaldı. Muhammed'in yüzüne tuhaf tuhaf baktı. Bu sırada kitabın sayfalarını çeviriyordu: "Ne aradığımı nereden biliyorsun?" dedi. Muhammed gülümseyerek cevap verdi: "Söylediğim sayfayı aç, bak bakalım aradığını gerçekten bilmiş miyim, bilmemiş miyim?" dedi. Genç adam sayfaları peş peşe çevirdi ve söylediği sayfayı açıp baktı. Gördükleri karşısında iyice dehşete kapıldı, şaşkınlığını gizleyemiyordu. "Allah için söyle, nasıl anladın?" dedi. Muhammed cevap verdi. "Senin gibi bir genç, harıl harıl belli bir şeyi arıyorsa, ne arıyorsun diye sorduğum zaman eli ayağı birbirine dolanıyorsa ve bir şey aradığını gizlemeye çalışıyorsa, bu, benim gözümden kaçmaz. Eğer gerçekten belli bir şey aramasaydın, telaşlı bir şekilde cevap vermezdin. Ayrıca gözler yalan söylemez Yahya. Gözler yalan söylemez. Gözlerin, onca sakin görünmene rağmen, içinden geçenleri anlatıyor. O kadar sakin görünmene karşın, görenler bir lokma yiyeceğini kedi kapmış da bu yüzden içinde fırtınaların koptuğunu anlar." dedi. Yahya kekeleyerek söylendi: "Doğru, ben... gibi değilim." Muhammed güldü. "Evet, doğru söylüyorsun." dedi.

Yirmi Beşinci Bölüm

Üniversiteden mezun olmuştum. Fen Fakültesi'nden biyoloji diploması almıştım. Görev için sivil idareye başvurup gelecek cevabı beklemeye başladım. İbrahim'in eşit hisseye sahip ortağı olarak inşaat işlerine de devam ediyordum. İbrahim, benden daha az vakit harcıyordu inşaat işlerine. Buna rağmen, bu az vakitte, benim uzun süre yaptığım işlerden daha çok daha fazla iş çıkarırdı. Onunla ortak olmaktan son derece memnundum. Sadece amcamın oğlu, çocukluk arkadaşım ve kız kardeşimin eşi olduğu için değil, sadece işi bırakıp gittiği zamanlarda vatana karşı görevlerini yaptığını, direnişçileri örgütlediğini, işlerini düzenlediğini, onlar için planlar hazırlayarak büyük destek sağladığını bildiğim için de değil, bir kere o işinde son derece samimiydi. İşe geldiği zaman bir saat içinde, benim saatlerce uğraşıp da sonuçlandıramadığım işleri bitirirdi. Özellikle ustalık gerektiren zor işleri yapardı ki ondan sonra her şey benim için ve bizimle çalışan diğer işçiler için çok daha kolay olurdu.

Sivil idarenin vereceği görevle pek ilgilenmiyordum. Çünkü inşaat işlerinde çalışmak iyiydi. Bu işte elde ettiğim kazanç gayet iyiydi. Tek sorun, inşaat işinin fazlasıyla bedensel efor sarf etmeyi gerektirmesiydi. Bir de üniversite diploması olmayanların çalıştığı bir iş alanı olarak bilinmesiydi. Öte yandan biyoloji diplomasını iyi bir dereceyle almış olmam da resmi bir görev almamı kolaylaştırıcı bir etkendi.

Ağabeyim Hasan, Mercu'z Zuhur sürgününden bir yıl sonra geri döndü. Sınır dışı edilenlerin iki grup halinde geri dönmeleri karara bağlanmıştı; birinci grup bir yıl sonra, ikinci grup da iki yıl sonra geri dönecekti. Hasan, birinci grubun içindeydi. Onu

evde karşıladık. Kutlayanlar, tebrik edenler öbek öbek gelmeye başlamışlardı. Çoğu mescitte buluştukları genç arkadaşlarıydı. Önce elleriyle sıcak bir selam veriyorlardı, sonra onu kucaklıyorlardı. Bu şekilde birkaç kere birbirlerine derin ve sıcak bir muhabbetle sarılıyorlardı. Çocukları, etrafında oynayıp duruyorlardı bütün zaman boyunca. Babalarının gelmiş olmasından dolayı çok sevinçliydiler, onun gölgesinde olmanın coşkusunu yaşıyorlardı. Arkadaşlarından birinin, çocuklarıyla oynadığını gördüğü zaman da Hasan'ın mutluluğu kat be kat artıyordu.

Hasan'ın dönmesinden birkaç gün sonra, Gazze şehrinin En-Nasr Caddesi üzerinde mücahitlerden bir grup ile işgal kuvvetleri arasında bir çatışma meydana geldi. Olayı önemli kılan, bu olayda bir mücahidin şehit düşmüş olmasıydı. Daha da önemlisi, şehit olan mücahidin İbrahim'in, yanında inşaat işlerine başladığı yakın arkadaşı Yasir olmasıydı.

Kendi duygularımı, İbrahim'in ve bütün bir kamp sakinlerinin duygularını anlatacak kelime bulamıyorum. Bir yanda sevinç, bir yanda hüzün, bir yanda hoşnutluk, öbür yanda öfke, bir tarafta mutluluk, beri tarafta keder... karmaşık duygular içindeydik.

Seçtiği yolda görevini yaparken amacına ulaşmış olmasından dolayı seviniyorduk. Bizim halkımızın içinde bulunduğu şartlarda bir yiğidin arzu ettiği en yüce, en değerli makama ulaşmıştı. Beri tarafta, yeri kolay kolay doldurulamayacak bir yiğitten ayrılmış olmaktan da büyük bir üzüntü duyuyorduk.

Haberi duyduğumuz zaman, yakıcı bir damla yaş İbrahim'in yanağından çenesine doğru süzüldü. Gözyaşını gizlemek istercesine derhal yanağını sildi, sonra: "Onu şehadetle onurlandıran Allah'a hamdolsun. Allah'a yemin ederim! Yasir bunu hak ediyordu. Yüce Allah'tan onu salih ve şehit kullarının arasına kabul etmesini diliyoruz." dedi. Ona karşı görevimizi yapmak üzere hızlıca evden çıktık. Ailesinin yanında durduk. Taziye için geniş bir çadır kurduk. İçine sandalyeler yerleştirdik. Taziye için gelenleri karşılamak üzere akrabalarının ve komşularının

yanındaki yerimizi aldık. Annesinin ve eşinin duruşları tuhafıma gitmişti. Ağlamaklıydılar, annem de onların yanında oturuyordu. Annem onları teselli edeceği yerde, onlar annemi teselli ediyorlardı. Annesi veya eşi anneme şöyle dedi: "Allah'a hamdolsun, temenni ettiği en yüksek makama ulaştı. Allah'a hamdolsun." Cenazesinde ağlamamızı istemiyordu. Bize şu tembihte bulunmuştu: "Şehitler için ağlanmaz, onların yası tutulmaz. Onlar zılgıtlarla yolcu edilir. Şehit düştükleri için aileleri tebrik edilir." Birden kadınlardan zılgıt sesleri yükseldi. Artık gözyaşlarıma hakim olamadım. Eşinin, annesinin bu durumuna hayret ediyordum. Halkımız genelde şehitler için ağlardı ama şimdi zılgıtlarla ona veda ediyorlar. Daha da hayret vericisi, taziye için gelenlere baklava dağıtmalarıydı. Taziyeye gelenler de şaşkındı. Teselli sözlerini mi söyleyeceklerdi, yoksa tebrik mi edeceklerdi, bilemiyorlardı?

Biz taziye çadırında iken arabalardan ve nakliye araçlarından oluşan kalabalık bir işgalci gücü geldi. Mekânı bastılar. Bir iki nakliye aracı doğrudan çadıra daldı. Çadırı yıktılar, bazı sandalyeleri de kırdılar. Kalabalık ile işgal güçleri arasında sert bir arbede yaşandı. İşgalciler çekildikten sonra çadırı yeniden kurduk. İnsanlar yeniden taziye için akın etmeye başladılar.

Aynı gün şehidin renkli büyük bir fotoğrafı dağıtıldı. İnsanlar bu fotoğraflardan birini almak için birbirleriyle yarışıyorlardı. Birçokları bu fotoğrafları sokakların duvarlarına yaptırıyorlardı. Hangi sokaktan geçseydin şehidin bir fotoğrafı karşına çıkıyordu. Bazıları da fotoğrafı çerçeveletip misafir odalarının duvarına asmışlardı. İbrahim, fotoğrafını asmadı. Neden en samimi arkadaşının fotoğrafını odasına asmadığını sorduğumda, "O ruhumun en derinliklerinde asılıdır Ahmed." cevabını verdi. Eşi hamileydi. "Eğer Allah bana bir erkek çocuğu verirse, inşallah adını Yasir koyacağım." dedi.

Yahya, hafta sonu tatilinde Birzeyt'ten ayrılıp köyüne gitti. Ailesini gördükten sonra köyün mescidinde ikindi namazını kıldı. Orada bir arkadaşıyla karşılaştı. Onunla birlikte, arandıkları için köyde saklanan bazı mücahitlerle buluşmaya gitti.

Bir evin odasında oturdular. Yahya, bir tür bomba yapmanın yöntemini öğrendiğini anlattı. Hayretle, dehşetle ve takdirlerini ifade eden gözlerle ona baktılar. Bazıları duyduklarına inanamıyordu. Yahya: "Bu bomba için gerekli olan malzemeler, her yerde bolca bulunan maddelerdir. Bir miktar kimyasal gübre ve aseton maddesi yeterliydi." dedi. Birkaçı istenen malzemeleri bulmak için derhal harekete geçtiler. Yahya ve iki arkadaşı maddeyi hazırlamaya başladılar. Malzemeyi büyük bir dikkatle karıştırıyorlardı. Çok etkili kokusu olan buharlar yükseliyordu karışımdan. Biri temiz hava almak için dışarı çıkmak zorunda kaldı. Yahya maddenin başından ayrılmadan bekliyordu.

Gerekli karışım hazırlandıktan sonra, demir bir borunun içine yerleştirdiler. Üç arkadaş onu alıp dağların arasındaki boş bir bölgeye götürdüler. Orada bir ampulün camını kırdılar. Kırıkları kimyasal karışımın bulunduğu boruya doldurdular. Sonra elektrik kablosunu içine doğru uzattılar. Kabloyu on metre kadar uzağa çektiler. Başlarını indirip parmaklarıyla kulaklarını tıkadılar. Yahya telin iki ucunu bataryanın artı ve eksi kutuplarına dokundurdu. Ama herhangi bir şey olmadı. Ne büyük ne de küçük bir patlama gerçekleşti.

Arkadaşları önce birbirlerine, sonra da ona baktılar. "Ne oldu? Sabahtan beri başımızı ağrıtıp durduğun patlama niye gerçekleşmedi?" der gibiydiler. İçlerinden biri, ayağıyla vurmak üzere bombaya doğru ilerledi. Yahya, konunun ciddiyetini ve fevri hareket etmenin tehlikesini anlatmak amacıyla bağırdı. Sonra telleri bataryadan ayırdı. Uzun bir dal getirmelerini istedi. Yapraklarını soydu. Yanaklarından boncuk boncuk terler dökülür vaziyette bombayı elindeki değnekle birkaç metre öteye iteledi. Karnı üzerine sürünüyordu ve başını da kaldırmıyordu. Birkaç metre uzaklaştırdıktan sonra patlamayacağından emin olunca, doğruldu.

Arkadaşları da neler olduğunu anlamak için gelip yanına oturdular. Ateşlemeyi yapacak kablonun kopuk olduğunu fark ettiler. Yahya gülerek: "Size demiştim. Tamamen teknik bir

sorunmuş." dedi. Bir arkadaşı iki büyük ampul getirmek için belediye doğru koşmaya başladı. İki ampulü kırdılar ve iki teli içine yerleştirdiler. Biri çalışmazsa diğeri ateşlemeyi yapsın diye. Telleri bağladılar ve uzaklaştılar. Bir kayanın arkasına çömeldiler. Yahya gülerek şöyle dedi: "Şimdi kulaklarınızı kapatabilirsiniz." Arkadaşları kulaklarını kapatır kapatmaz telin iki ucunu bataryanın kutuplarının üzerine yerleştirdi. O anda yeri göğü titreten bir patlama meydana eldi. Patlamanın olduğu yerden kaya parçaları havada uçuşuyordu. Üç arkadaş derhal kalkıp bölgeyi terk ettiler. Patlama sesini duyan işgal kuvvetleri ve istihbarat elemanları şimdi bölgeye üşüşeceklerdi. Arkadaşları Yahya'yı öpüyor, kucaklıyorlardı. Zühdi: "Şu andan itibaren birçok bomba hazırlayıp devriyelerin geçtiği yollara koyup sonrasında kopardıkları vaveylalarını seyredebiliriz." dedi.

Yahya gülerek şöyle dedi: "Hayır, bombayı devriyelerin geçtiği yola koymayacağız." Zühdi, dehşetle yüzüne baktı: "Ya nereye koyacağız? Eğer bu bombaları işgalcilere karşı gerçekleştireceğimiz eylemlerde kullanmayacaksak, ne diye kendimizi bu kadar yorduk?" Yahya bir kez daha gülümseyerek şöyle dedi: "İntifadanın başladığı günden beri, yıllardır halkımıza karşı katliamlar yapan, acımadan erkek, kadın, yaşlı ve çocuk ayırt etmeksizin şehit ettiklerinin kanına aldırmayan, süt çocuklarına bile acımayan şu işgalcinin mümkün olan en ağır bedeli ödemesi gerekir. Bu saatten sonra, bizim onu evinin derinliklerinde vuracak güçte olduğumuzu bilmesi gerekir. Sağlam ve korunaklı yerlerinin çevresine değil, omurgasına, belinin ortasına, hayatının göbeğine darbeler indirmemiz, yüzünü paramparça etmemiz lazım." dedi. Zühdi sordu: "İşgal edilmiş toprakların içinde mi eylem yapmayı kast ediyorsun?" Yahya tebessüm ederek: "Evet. Ses getiren, nitelikli eylemler yapmalıyız. İşgalcilerin, taş ve sopadan başka bir silaha sahip olmadığımız seneler boyunca işledikleri katliamlara denk güçlü darbeler indirmeliyiz." dedi.

Yahya bomba için gerekli malzemeyi hazırlamaya koyuldu. Zühdi de uygun bir hedef araştırmak için yola çıktı. Eğlence yerlerinden birini bilen bazı gençlerle buluştu. Cuma akşamları

yüzlerce İsrailli bu eğlence yerinde buluşurdu. Çoğu da bölgedeki askeri birliklerde görev yapan askerlerdendiler. Bombalar hazırlandı ve bir arabaya kondular. İki genç, bombayı belirlenen hedefe yerleştirmek üzere arabaya binip yola çıktılar. Hedefin yakınlarında bir trafik kazası meydana gelmişti. Anormal bir polis yoğunluğu vardı. Arabayı süren genç, bu polislerin kendileri için buraya toplandıklarını düşünerek telaşlandı. Polislerden bazıları arabayı fark ettiler. O andan itibaren şehrin caddelerinde kovalamaca başladı. Abdurrauf o sırada bağırdı: "Ah! Keşke biz burada iken bombalar patlamaya hazır olsalardı." dedi. Arkadaşı "Şu anda önemli olan buradan kurtulmamız. En azından birimiz kurtulsa bari." Sonra karşılarına çıkan ilk virajda arkadaşına seslendi: "Arabanın hızını düşüreceğim. Kapıyı aç ve kendini arabanın dışına at. Yolun kenarında yürüyen normal bir vatandaş gibi davran." Abdurrauf seslendi: "Ya sen!" Diğeri: "Önemli olan senin kurtulman! Ben bir şeyler yaparım. En azından birimiz kurtulsun."

Hapishaneler, zindanlar esirlerle, tutuklularla dolup taşmıştı. İşgal yönetimi yeni hapishaneler açmak zorunda kalmışlardı. Bu hapishanelerden birinin adı ez-Zahiriye'ydi. Tel örgülerle ve nöbetçi kuleleriyle çevrilmişti. Ağır makineli tüfeklerle korunuyordu. Çadırları tutuklu kaynıyordu. Her biri özgürlüğüne kavuşmak, hapishanenin dışında devam eden intifadaya yeniden katılmak için yanıp tutuşuyordu.

Dışarıda, hapishaneden pek de uzak olmayan bir yerde gençlerden biri gizlenmişti. Cebinden bir tel kesme aleti çıkarıp bir metre uzunluğundaki sağlam bir ipe bağladı. İpin bir ucunu sıkı sıkıya tuttu, tel kesme aleti ipin diğer ucuna bağlıydı. Sapan gibi çevirmeye başladı. İyice hızlanınca ipin elindeki ucunu bırakarak hapishaneye doğru fırlattı. Tel kesme aleti, hapishanenin avlusuna düştü.

Hapishanenin içinde bir çift göz, etrafı kontrol ederek, olanca dikkat ve konsantrasyonuyla dışarıdan gelecek, görevin tamamlandığına ilişkin bir işaret bekliyordu. Göz gözü görmez

karanlığın içinde alabildiğine cılız bir ışık iki kere üst üste yanıp söndü. Işığı görür görmez istemsizce "Elhamdülillah! Elhamdülillah!" diyecekti ki eliyle ağzını kapattı.

Şafak söktüğünde Cihad yatağında oturmuş hazır bekliyordu. Gece boyunca gözüne uyku girmemişti. Uyur gibi yapmıştı ama gözlerini hapishanenin avlusundan bir an olsun ayırmamıştı. Sayım yapıldıktan sonra gençlerin ihtiyaçlarını gidermek ve yüzlerini yıkamak üzere avluya çıkmalarına izin verildi. Avluya ilk varanlardan biri oydu. Etrafa bakındı. Sonra yere doğru eğildi, tel kesme aletini alıp elbiselerinin altına sokarak sakladı. Ardından avludaki kalabalığın arasına karıştı.Karanlık çöküp gece bastırınca, yakınlardaki nöbetçi kulübesinden çok net görülmeyen tenha bir köşeden tel örgülere doğru ilerledi.

Kemerine soktuğu tel kesme aletini çıkardı, tel örgüyü birkaç yerden keserek bir gedik açıp dışarı çıktı. Onun arkasından dört tutuklu daha süzülerek çıktılar. Birkaç saniye içinde özgürlüğe ulaşmışlardı. Hapishanenin duvarından uzaklaşana kadar eğilerek yürüdüler. Bir engelin arkasında içlerinden biri ayağa kalktı ve arkadaşlarını kucakladı, sonra daha geniş bir özgürlüğe doğru yürümeye başladılar.

Şafağın sökmesine az bir zaman kala bu gençlerin üçü el-Halil şehrinin dış mahallelerine ulaşmışlardı. Orada tanıdıkları birini gördüler. O da onları saklanacakları uygun bir yere götürdü. Yiyecek, içecek, battaniye temin ettikten sonra işgal kuvvetlerinin tutuklamak istemesi üzerine kaçıp bir yerlerde saklanan arkadaşlarını aramaya çıktı. Akşam olunca, ellerinde tüfekleriyle, arkadaşlarının saklandığı yere geldiler. Birbirlerine sarıldılar, kucaklaştılar. Yeniden kavuştukları tüfekleri de bağırlarına bastılar. Sonra da oturup sabah için plan yapmaya başladılar.

Muhbirlerin veya işgal istihbaratıyla işbirliği yaptıklarından şüphelenilen kişilerin öldürülmesi şeklindeki uygulama da devam ediyordu. Yakaladıklarını öldürüyor, cesedini bir yere atıyor veya bir meydana asıyorlardı. Bazen meydanın birinde direğe bağlanarak sopa ile dövüyor veya idam ediyorlardı.

Aydınlar arasında bu uygulamanın yeniden gözden geçirilmesine, bir daha değerlendirilmesine ya da tamamen durdurulmasına ilişkin sesler de yükselmeye başlamıştı. Buna karşılık sahada direnişi sürdüren mücahitler, direnişçiler bu uygulamanın devam etmesinin daha doğru olduğu kanaatine sahiptiler. Haklı gerekçeleri ileri sürerek bunun bir zorunluluk olduğunu söylüyorlardı. İşgalcilere yardım edenlerin öldürülmesi zorunludur, diyorlardı. Ya da halkın maslahatı bunu gerektirir gerekçesini ileri sürüyorlardı. Çünkü direnişin devamı ve başarısı büyük oranda toplumun işbirlikçi muhbirlerden temizlenmesine bağlıydı. Ya da daha yerinde bir ifadeyle, direnişin başarısı ve devamlılık kazanması, büyük ölçüde, işgalcinin bizi içeriden gören gözlerinin oyulmasına bağlıdır, tezini savunuyorlardı.

Her ortamda bu meseleye dair büyük bir tartışma yürütülüyordu. Uygulamanın devamından yana olanlar, yukarıdaki gerekçeleri ileri sürerken, karşı taraf bu işin iyice abartıldığını, bunun bir tür birbirimizi kırma anlamına geldiğini, dolayısıyla bir an önce durdurulması gerektiğini söylüyordu. İntifadanın bir an önce sonlandırılmasına ilişkin seslerin de yükselmeye başlamasından dolayı muhbirlere yönelik uygulamayı durdurmaya ilişkin görüş ile intifada ile ilgili bu görüşü ayırt etmek pek kolay görünmüyordu. Çünkü aynı görüş olarak anlaşılıyordu. Nitekim çoğu kere intifadanın sonlandırılmasını söyleyenler ile işgalcilerle işbirliği yapan muhbirlere yönelik uygulamanın durdurulmasını isteyenler aynı kişiler olabiliyordu.

Çoğu zaman bu tartışma, evimizin misafir odasında oturan ağabeyim Mahmud ile bazı arkadaşları arasında da yaşanıyordu. Doğrusu bu olgunun fazlasıyla abartıldığı da bir gerçekti. En önemlisi de bu hususta karar verecek ulusal, hatta örgütsel bir merci de bulunmuyordu. Genellikle heyecanlı, hamaset sahibi gençlerden oluşan gruplar kendi başlarına bu yönde kararlar alıp uyguluyorlardı. Yetkili üst bir merciin denetlemesi de söz konusu değildi. Kısacası bu uygulama bağlamında yargı,

kanun veya hukuk namına herhangi bir denetim mekanizması kesinlikle bulunmuyordu. Hiç kuşkusuz Mahmud gibi tecrübe sahibi, bilgili, olayların gelişimini gözlemleyen bazı kimseler bu gibi fikirleri ileri sürüyorlardı, ama kabul ettirip uygulamaya sokmak imkânsız gibi görünüyordu. Direnişin sübjektif koşulları burada belirleyiciydi çünkü. Direnişe katılan fraksiyonlar, hücreler, bunların farklı eğilimleri ve işgalin dayattığı objektif koşullar da bir diğer belirleyici unsurdu. Neticede bu koşullarda insanlar kafileler halinde tutuklanıyor, her gün suikastlar düzenleniyordu. Görüş sahibi insanlar ya zindanlara atılıyordu ya da sınır dışı ediliyorlardı. Ama her halükarda böyle bir uygulamayı hiçbir kural olmaksızın sürdürmek de büyük bir hataydı. Kuşkusuz bir diğer husus da, bu uygulamaya dair ideal bir çözüm bulma, meseleyi belli kurallar dahilinde kontrol altına alma, en azından öldürmeleri makul bir düzeye indirme, böylece bu itici ve çirkin gösterici yaftayı bertaraf etme hususunda yetkililerin, aydınların ve hukukçuların yeterince çaba gösterememeleriydi.

Herkesin dilinde İmad'ın adı vardı. Kahramanlığın ve direnişin sembolü olmuştu. Öyle ki İsrail basını ona özel bir önem veriyordu. İsrail başbakanı Rabin ondan "hayalet" diye söz ediyordu. Askeri komutanlara ve güvenlik yetkililerine, onun başını getirmeleri için baskı uyguluyordu.

Öte yandan işgal kuvvetleri, güvenliklerini ve canlarını korumak için yeni güvenlik tedbirleri uygulamaya sokmak zorunda kaldılar. Bundan sonra Arapların sürdüğü arabaların İsrail'e ait askeri bir aracı geçmesi ve hatta yaklaşması bile yasaktı. Bir Arap'ın sürdüğü aracın İsrail'e ait askeri araçtan en az elli metre uzaktan seyretmesi gerekiyordu. Eğer Araplara ait araçlar yaklaşır ve geçmeye çalışırsa silah çekip ateş edeceklerdi. İsraillilere ait herhangi bir aracın, Gazze şeridinde askeri bir aracın eskortluğu olmaksızın yola çıkması yasaktı.

Askeri araçlar da tek başlarına yola çıkamayacaklardı. Yola çıkacak askeri araçların en az iki tane olması şart koşuluyordu. Bunun gibi vatandaşların uyması gereken günlük hayatı sıkıntıya

sokan daha birçok önlem almışlardı. Sırf şüphe duyulduğu, hatta en küçük bir şüphe belirtisi algılandığı için tutuklamalar, baskılar ve ateş açmalar artık rutin hale gelmişti.

İki jipten oluşan bir askeri devriyenin dolaştığı haberi geldi. Cibaliya kampında, mezarlık civarında kamptaki askeri karargaha doğru ilerliyorlardı. Gecenin ilk saatleriydi. İmad ve arkadaşları eylem planı yaptılar. Kampın sokaklarında askeri jipler için pusular kurdular. Pusunun biri konvoyun önündeki sokakta, ikisi de daha gerideki bir sokakta hazırlandı. Her iki sokak da askeri araçların normalde seyrettikleri yola açılıyordu. Jiplerden birinin yola devam etmesine, sokakların girişlerinden geçmesine izin verdiler. İkinci araç sokağın başına ulaşmadan üç mücahit gizlendikleri yerden çıktılar. Biri arkadan birinci jipe ateş ediyordu, diğer ikisi ise önden ikinci jipe kurşun yağdırıyorlardı. Askerler bir el bile ateş açmaya imkân bulamadılar. İkinci jipteki üç asker öldürüldü, araç yoldan çıktı. Birinci arabadaki askerler de yaralandılar. Üç mücahit, dar bir sokağa girerek, başka bir tarafta kendilerini bekleyen arabaya ulaştılar. Arabaya binip kampın dışına çıktılar.

Destek kuvvetler geldi hemen sonra. Sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Tutuklamalar, her zamanki gibi soruşturmalar başladı. Ama bir sonuç alamadılar. Rabin, eylem haberini duyar duymaz, Washington ziyaretini yarıda keserek geri döndü. Eylemi gerçekleştiren mücahitler Gazze'deki En-Nasr Caddesi`ne doğru çekildiler. İbrahim orada onları bekliyordu. Eylemi gerçekleştirirken kullandıkları arabayı bir yerde gizledikten sonra İbrahim'in arabasına bindiler. Onları yeni bir eve götürdü. Gazze şehrinin doğusuna düşen Şucaiye Mahallesi`ndeki bu evde saklanacaklardı. İbrahim, arabadan indi. Kapıyı çaldı. Genç bir delikanlı kapıyı açtı. Delikanlı İbrahim'i görünce: "Seninle beraberler mi?" diye sordu. Delikanlı eve girdi. Bir dakika sonra döndü. "Buyurun. Hoş geldiniz, safalar getirdiniz." dedi. Yüzü heyecandan kıpkırmızı kesilmişti ve bir türlü geçmiyordu. Yanlarından çıkıyor, evin içinde dolaşıyor, tekrar dönüyor ve bir kez

daha "Hoş geldiniz." diyordu. O kadar etkilenmişti ki ne yapacağını bilemiyordu. İbrahim arkadaşlarına baktı, gülümsedi, onlar da gülümsediler.

Delikanlı, üzerine oturmaları için serdiği döşeğe, onların yanına oturdu ve sözlerine şöyle başladı: "Ben Nidal. Hoş geldiniz, şeref verdiniz." İbrahim: "Allah sizin de şerefinizi arttırsın." dedi. "Benim İbrahim olduğumu biliyorsun. Bu, Ahmed. Bu Halid. Bu da İmad." Delikanlı yeniden heyecanlandı. "Hoş geldin İmad. Hoş geldin. Annem şimdi sizin için akşam yemeği hazırlayacak, rahatınıza bakın. Uzanın ve rahatınıza bakın." dedi. Sonra kalkıp gitti. Akşam yemeğinde olanları araştırmaya başladı. Sonra döndü. Kapıdan başını uzatarak: "Annem ve babam gelip sizinle tanışmak istiyorlar." dedi. Mücahitler, İbrahim'in yüzüne baktılar. İbrahim, olumlu anlamda başını salladı. Nidal dönüp gitti. Sonra tekrar geldi. Annesi ve babası da arkasındaydılar. Adam uzun boylu iri yarı biriydi. İyi bir insan olduğu yüzünden belli oluyordu. Selam verdi, içeri girip gençlerle tokalaşıp selamlaştı. Anne kapının yanında dikildi, elbiseleri ve başındaki örtü beyazdı. Duruşunda belirgin bir vakar vardı. Kimsenin elini tutmadı, ama dilinden hoş geldiniz sözleri eksik olmuyordu.

Nidal, misafirleri annesiyle tanıştırmaya başladı. Tabi böylesine seçkin kimseleri misafir etmekten adeta havalarda uçuyordu. Anne ve baba misafirleri büyük bir içtenlikle ağırlıyorlardı. Nidal'ın annesi, odadan çıkmak üzere geriye doğru bir adım attı. "Ben akşam yemeğini hazırlamak için gidiyorum. Siz rahatınıza bakın evlatlarım, evinizdeymişsiniz gibi davranın. Canınız hangi yemeği, içeceği çekiyorsa hemen hazırlarım. Yeter ki isteyin. Allah sizi korusun, gözetsin." dedi. Sonra odadan çıktı. Nidal'ın babası, oturdu, gençlerle yeniden merhabalaşıp onları tanımaya çalıştı.

Nidal'ın annesi bir süre sonra elinde yemek sinisi ile geri döndü. Pilav üstünde keklik eti vardı. Nidal hemen kalktı, yemek sinisini alıp gençlerin önüne koydu. "Buyurun, buyurun." dedi. Nidal'ın annesi, "Afiyet olsun!" diyerek odadan çıktı. Odadakiler

yemeğe başladılar. Yemek sadece lezzetli değildi, yemekten ayrıca, diğer bütün Filistinli aileler gibi bu orta halli ailenin kalplerinde direnişe ve mücahitlere karşı besledikleri sevgi de damlıyordu. Gençlerden biri sofradan çekilir gibi yapsa Nidal'in babası bir lokma daha veriyor, biraz daha, sonra biraz daha yemesi için baskı yapıyordu. Nihayet doydular ve ellerini yıkamak için kalktılar. Nidal siniyi alıp, diğer bir odada akşam yemeklerini yemekte olan kardeşlerinin ve annesinin yanına bıraktı.

Kudüs'teki Meskubiye sorgu hücreleri tutuklularla dolup taşmıştı. Gardiyanlar durmadan birilerini sorgu odasına götürüyor, birilerini sürükleyip hücrelerine getiriyorlardı. Sorgucular soruyor, dövüyor, işkence ediyor, tehditler savuruyorlardı, herhangi bir mücahit, bir intifada eylemcisi veya bir yerdeki herhangi bir silah hakkında bir bilgi kırıntısına ulaşmak için.

Sorgu odalarının birinde subaylardan biri bir gençle pazarlık yapıyordu. Eğer kendileriyle işbirliği yaparsa derhal serbest bırakılacağını ve eğer mahkemeye çıkacak olursa alacağı cezayı anında düşüreceklerini söylüyordu. Ama bunun için arkadaşlarının adını vermesi gerekiyordu. Aksi takdirde onlarca yıl ceza alabilirdi. Bu subay bazen teşvik edici, bazen de tehdit edici bir tutum takınarak genç adamı baskı altında tutuyordu. Genç adamın yüzü, duydukları karşısında kızardıkça kızarıyordu. Hayat tecrübesi az bir delikanlıydı, İsrail istihbaratı için çalışan bir muhbir olabilir intibaını uyandırıyordu. Genç adam kabul etmiyordu, subay da baskılarını sürdürüyordu. Sonunda genç adam kabul ettiğini söyledi. İstihbarat elemanı yerinden kalktı ve elini sıktı: "Biz artık arkadaşız." dedi.

İstihbarat subayı sorgu odasından dışarı çıktı, elinde meyve ve tatlı dolu bir tabakla geri döndü. Gencin önüne koydu, samimi arkadaşıyla (!) yemesi için davet etti. Üçüncü bir arkadaş da, kendisiyle şakalaşan, gülen subayla birlikte meyve yiyen gencin fotoğraflarını çekiyordu. Sonra, gence, birkaç gün sonra mahkemeye çıkacağını, yargıcın kendisini serbest bırakacağını söyledi. Her şeyin normal bir prosedür içinde oluyormuş gibi

görünmesi ve de yakınları arasında şüphe uyandırmaması için bunu yapmak gerekliydi.

Bir zorunluluk anında ve gerektiğinde kendisiyle iletişim kurması için telefon numarasını ve Kudüs'te kaldığı dairenin adresini verdi. Önümüzdeki ayın ilk günü sabah saat onda gelmesini söyledi. "Kapıyı çaldığında benim orada seni beklediğimi göreceksin, bazı bilgiler vereceğim, benimle iletişim kurmanın yollarını anlatacağım." diye ekledi. Mahir serbest bırakıldı. Beytullahm yakınlarındaki Ayide kampındaki evine döndü. Ailesi, akrabaları, komşuları ve arkadaşları onu karşıladı, sağ salim döndüğü için tebrik ettiler.

Esenlik dilekleri ve tebrikler biter bitmez, mescide, şeyhinin, hocasının yanına koştu. Meseleyi ona anlattı ve bu teklifi, o aptal istihbaratçıya, örgütüne ve komutanlarına unutamayacakları bir ders vermek için kabul etmiş gibi yaptığını, onu öldüreceğini söyledi. Şeyh, onaylar mahiyette başını salladı. Mahir şeyhin yanından çıkarak amcasının oğlu Nasır'ın ve Mahmud'un yanına giderek meseleyi anlattı ve bu eylemi gerçekleştirmesi için kendisine yardımcı olmalarını istedi. Onlar da yeri, zamanı ve eylemin ayrıntılarını sordular. Neticede üç arkadaş eylemi gerçekleştirmeye karar verdiler. Belirtilen gün ve saatte üç arkadaş yola çıktı. Mahir'in elinde bir çekiç vardı. Diğer ikisi de mutfak bıçağı taşıyorlardı. Elbiselerinin altına gizlemişlerdi. Kudüs'e doğru yola çıktılar. Adresteki binaya girdiler ve dairenin kapısına kadar geldiler. Mahir kapının önünde durdu, Nasır sağında, Mahmud da solunda duruyorlardı. Mahir zile bastı. İstihbarat elemanı gülerek açtı kapıyı: "Gir. Gir." dedi. İçeri dönerken Mahir'e: "Kapıyı arkandan kapat." diye seslendi. Mahir elbisesinin altından, kemerinin arasına soktuğu çekici çıkardı ve istihbaratçının ensesine vurdu. Adam bayılarak yere düştü. Üç arkadaş, çekiç ve bıçak darbeleriyle üzerine çullandılar.

Sonra hiçbir şey olmamış gibi olay yerinden sakince çıkıp gittiler. Mahir, evinden kaçtı doğal olarak, çünkü kendisini tutuklamak üzere geleceklerini biliyordu.Nitekim akşamla birlikte

kampı sardılar, yeni bir tutuklama furyası başladı. Bu arada istihbaratçının öldüğü de duyurulmuştu.

Başında birkaç istihbarat subayının bulunduğu büyük bir işgal ordu gücü Rafat köyüne girmiş, "Ebu Yahya"nın evini kuşatmışlardı. Evi basarlarken "Yahya nerede? Yahya nerede?" diye bağırıyorlardı. Yahya evde yoktu. Kendisinin hazırladığı bombaları yükledikleri arabanın başına gelenlere ilişkin haberleri duyduğundan beri, evde kalmıyordu. Çok nadir, o da kimseye görünmeden uğrardı. Sonra kimseye görünmeden evden ayrılırdı. Bazı arkadaşlarının yanında saklanıyordu. Askerler evi didik didik aradılar, altını üstüne getirdiler. Yahya'nın bütün kitaplarını, müsveddelerini ve aletlerini yanlarına alarak evden ayrıldılar. Sorgulamak üzere babasını da tutukladılar.

Birkaç gün süren sorgudan sonra babasını bıraktılar. Bu sırada Yahya Nablus'a geçmiş, fırtına dinene kadar orada bazı arkadaşlarının yanında saklanıyordu. Sonra bazı gençlerle iletişime geçti ve onları fedai hücreleri şeklinde örgütledi. Amaçları, Batı Şeria'nın şehirlerinde ve beldelerinde eylemler gerçekleştirmekti. Bir grup Nablus'ta, bir grup Anbata'da, bir grup Tubas'da ve bir grup da Cenin'de eylem yapacaktı.

Kendisi işgal kuvvetleri tarafından arandığı için, bütün gruplarla kendisiyle ancak ölü noktalarda iletişim kurmaları hususunda anlaştı. Bunun için her bir grubun temas kuracağı bir yer belirlendi. Bu yerlerde yazılı mesajlar alınıp verilecekti. Bu mesajları da tanınmayan, işgal kuvvetleri tarafından aranmayan bir genç kendisine iletecekti.

Batı Şeria'nın güneyinde el-Arub kampı var. Beytullahm'ı el-Halil'e bağlayan ana yolun üzerindedir. Kampın gençleri kampta kalan gençlerden birinin, Muhammed'in evinde toplandılar. Bir süre en-Nakab hapishanesinde kaldıktan sonra serbest bırakılmasını kutlamak üzere gelmişlerdi. Tebrik ediyor, dua ediyorlardı. Tebrik etmeye gelenler gittikten ve evi boşalttıktan ve kamptan el ayak çekildikten sonra Muhammed, kışlık elbisesini giydi, başına kırmızı kefiyesini koydu ve evden gizlice

ayrıldı. Evden çıktıktan sonra da yoldan geçen birinin kendisini tanımaması için yüzünü sararak örttü. Bir evin kapısına vardı. Kapıyı hafifçe ve önceden belirlenmiş sayıda çaldı. Yirmili yaşların başında bir genç olan Halid kapıyı açtı. Yüzünü hafif bir sakal örtüyordu. Bu da yakışıklılığına yakışıklılık katıyordu. Halid: "Araba çıktı mı?" diye sordu. "Evet." Dedi. "Çabuk ol, fazla vaktimiz yok." Halid arabanın şoför koltuğuna, Muhammed de yan koltuğa oturdu ve araba güneye, el-Halil'e doğru yola çıktı. el-Halil'in merkezini geçtikten sonra, el-Halil'den çıkarak batıya yöneldi. Ava beldesine gidiyordu.

Halid, bir evin önünde durdu. Arabadan inerek evin kapısına yaklaşarak kapıyı çaldı. Bir genç açtı kapıyı. Halid ona bir şeyler söyledi. Gencin sorduğu sorulara cevaplar verdi. Sonra evden bir adam çıkarak Halid'e selam verdi. Halid, onunla da bir süre konuştu. Ardından yanında adam da olduğu halde gelip arabaya bindiler. Halid ve adam arabadayken adam ona takip edeceği yolu tarif ediyordu. Sonra bir evin yanına geldiklerinde "Burada dur" dedi. Arabadan indİ. "Burada biraz bekleyin, önce eve ben gideyim." dedi. Etrafına dikkatlice bakıyordu. Kapıyı çaldı. Açılan kapıdan bir adam çıkıp onunla konuştu. Sonra arabaya geldi. Halid ve Muhammed'den inmelerini ve kendisiyle beraber eve gelmelerini istedi. Evin bir odasına geçtiler. Odada beş genç oturuyordu. Bunların ikisi bir süre önce Mecdu hapishanesinden kaçmışlardı. Muhammed'i görür görmez, ayağa kalktılar. "Hoş geldin." diyerek sarılıp kucaklaştılar. Sonra yerlerine oturdular. Birisi sordu: "Seni ne zaman bıraktılar?" Halid, "Bugün." diye cevap verdi. Hep birlikte güldüler. Birisi şöyle dedi: "Muhammed ateş gibidir. Sabahı bekleyemezdi." Muhammed gülümseyerek: "Nasıl sabredeyim, vallahi insanımızı seviyorum. Beni karşılamak için gelmelerine saygısızlık etmek istemedim. Yoksa babama ve kardeşlerime selam verir vermez gelirdim." dedi. Birisi: "Yavaş, Ebu Rüşdi yavaş." dedi. Muhammed: "Önemli olan, sizi bulmuş olmamdır. Allah'a hamdolsun. Şimdi söyleyin bakalım. Haberler nasıl? Ne yapıyorsunuz? Bizimle beraber kaç mücahid var? Mühimmatın durumu nasıl? Saklanacak yerler belirlenmiş

mi? Halk sizi saklamaya nasıl yaklaşıyor? İyice araştırılıp tespit edilmiş hedefler var mı? Hangisi? Acaba? Nasıl? Ne zaman?..." Gençler, sorularının bir yerde bitmesini gülümseyerek bekliyorlardı.

Gençlerden biri gülümseyerek, durumumuz iyidir komutan, dedi, iyiyiz, sadece senin bize katılmanı bekliyorduk. Ardından bildiklerini anlatmaya başladı.

Mültecilerin çocuklarının devam ettiği ortaokuldaki göreve kabul edildiğime dair belge geldi. Bundan sonra oradaki görevime devam ediyordum. Tabi, annem de zaman kaybetmeden benimle evlilik meselesini konuşmaya başladı. Hemen hatıralara dalmıştım. Daha önce sevmeye başladığım, üniversiteye giderken her gün yolunu gözlediğim, İbrahim'in biricik, değişmez, yegane sevdamızla ilgili konuşmasından sonra vazgeçtiğim genç kızı düşünmeye başladım. Kendi kendime soruyordum: "Hala duruyor mu acaba? Evlenmemiş mi? Biriyle nişanlanmamış mı? Bunu araştırmalıyım. Eğer hâlâ bıraktığım gibi duruyorsa, istediğim oldu demektir. İçimde, onu bana nasip etsin diye Allah'a dua ettim."

İşini bitirip eve gelmiş olanlarımız annemin odasında oturmuş gecenin ilk saatlerini geçiriyorduk. Ailenin fertleri birer birer annemin odasına eşleriyle birlikte geliyorlardı. Ağabeylerimin eşleri doğal olarak başlarını örtmüşlerdi. Meryem hariç. O eşinin ve kardeşlerinin evindeydi. Oğullarını ve kızlarını da getirmişlerdi. Bazen hepimiz toplanır sohbet ederdik. Bazen de sadece bazılarımız olurdu. Oturur, aramızda konuşur ve televizyondaki haberleri izler, sonra da karpuz çekirdeklerini çıtlatırken duyduğumuz haberleri yorumlardık. Kimi zaman içimizden birileri meyve veya tatlı getirirdi. Kadınlardan biri kalkar bizim için çay veya salep hazırlardı. Oturur, gecemizi birlikte geçirirdik. Tartışır, zaman zaman işi ağız dalaşına kadar vardırırdık. Kimi zaman aramızda görüş ayrılıkları oluşurdu. Ev sakinlerinin

farklı dünya görüşlerine sahip olmalarının etkisiyle herhangi bir mesele ile ilgili olarak aynı düşünce üzerinde ittifak ettiğimiz pek nadirdi. Zaman ilerleyince her birimiz odasına çekilirdi. Babalarının dizinde veya analarının kucağında uykuya yenik düşmeye başlayan çocuklarını alıp giderlerdi.

Başında el-Halil bölgesinin istihbarat subaylarının bulunduğu büyük bir askeri birlik, işgal askerlerine karşı gerçekleştirilen silahlı eylemlerin ardından el-Halil'de tutuklanan hücrenin kaldığı evlerin kapısına kilit vurmak üzere harekete geçmişti. Ümmü Cemil'in evine geldiler. Evi bastılar, evdekileri ve bazı eşyaları dışarı attılar. Askerler kapı pencereleri indiriyorlardı. Bir istihbarat subayı, evinden çıkmamak için direnen Ümmü Cemil'i iterek yere düşürdü. Ümmü Cemil ellerini göğe doğru açtı ve subayın duyacağı şekilde "Allah'tan dileğim, bu son günlerin olsun. Ketaib (tugaylar) gençlerinin kurşunlarına gelesin" diye beddua etti.

Birkaç gün sonra istihbarat subayı, yeni aldığı arabasıyla ilerliyordu. Arkasından gelen hızlı bir araba onu geçmeye çalışıyordu. Arabada birkaç mücahid vardı. Tüfekleri, istihbarat subayının başına kıyameti koparmaya hazırdı. Araba iyice yaklaşınca, üç otomatik tüfekten kurşunlar yağmaya başladı. Arabayı ve içindekileri, biçilmiş ekin gibi delik deşik ettiler.

Günler sonraydı. Mücahidler, el-Halil ve çevresindeki Yahudi yerleşimlerinin Hahamının arabasının geçtiği yolda pusu kurmuşlardı. Araba pusunun kurulduğu yere yaklaşır yaklaşmaz, kurşun yağdırdılar. Araba vadiye doğru yuvarlandı. Haham ölmüş, yanındaki şahıs da yaralanmıştı. Mücahidler saklanmak üzere olay yerini terk ettiler.

Mücahidlerin el-Halil bölgesinde ve çevre köylerde gerçekleştirdikleri eylemler devam ediyordu. Bir yerden işgalcilere, Yahudi yerleşimcilere ait bir hedefe dair bir haber alır almaz, derhal yolun kenarındaki kayaların arkasına saklanarak pusu kuruyorlardı. Yahut arabalarıyla hızlı bir şekilde hedefe birkaç santim mesafe kalacak şekilde yaklaşarak, bir ateş kütlesi, bir

ölüm darbesi veya bir azap narası olup hayatlarını cehennem çeviriyorlardı. Kaç askeri jipi, yerleşimcilere ait normal arabayı, bölgedeki Yahudi yerleşim yerleri ile Kudüs arasında yerleşimcileri veya askerleri taşıyan kaç servis otobüsünü hedef almışlardı.

Her gün bir eylem, kurşunlama ve öldürme haberleri geliyordu. Gün geçmiyordu ki işgalciler şurada veya burada bir darbe yemesin. Bir gün güneyden bir darbe alıyor ve güçlerini oraya sevk ediyor, yolları kapatıyor, bölgeyi kuşatıyor, tutuklamalar başlatıyor ve sokağa çıkma yasağı ilan ediyordu. Ertesi gün kuzeyden darbe alıyordu. Bu sefer kuzeye koşturuyordu. Derken doğudan veya batıdan gelen saldırı haberleriyle sarsılıyordu. Onlarca, onlarca eylem ve onlarca ölüm haberi. Mücahidler iki kısma ayrılmışlardı. Bir kısmı el-Halil'de ve güneydeki köylerde, bir kısmı da yine el-Halil'de ve kuzey köylerde konuşlanmışlardı. Darbeler peş peşe ve kesintisiz geliyordu. Her grup, gerçekleştirdiği eylemleriyle, diğer grubun eylemlerini tamamlıyordu.

Öte yandan, güney Lübnan'daki Mercu'z Zuhur kampında kalan Cemal yatağının üzerinde dinleniyordu. Ayak ayak üstüne atmış, haberleri dinlerken ayaklarını tempoyla sallıyordu. Alçak sesle, ama özgüvenle gülüyordu. Arkadaşı Abdurrahman'a: "Sana demedim mi? Sana demedim mi?" dedi. "Ne dedin şeyh Cemal?" dedi Abdurrahman. "Hatırlıyor musun? Suvayrif'te seni ziyarete gelmiştik, dağın eteklerinde dolaşırken ağabeyin bize yemek getirmiş, bizimle sohbet ederken ben size bir hikaye anlatmıştım?" Abdurrahman: "Olayı genel olarak hatırlıyorum ama hikayeyi ya da o sırada anlattıklarını hatırlamadım. Hikaye neydi? Ya da bize ne anlatmıştın?" Cemal gülerek dedi: "O gün sana anlattığım hikaye şuydu: Yahudiler 1967'de el-Halil'i işgal ederlerken ben çocuktum. Şehirde herhangi bir engelle karşılaşmadan rahatça dolaşıyorlardı. Kimse onlara karşı çıkmıyordu. Yerden bir taş kapmış ve bir Yahudiye attıktan sonra kaçıp elma ağaçlarının arasında saklanmıştım. Bir süre bekledikten sonra, komşumuzun çocuklarından birinin sesini duymuştum. Bana sesleniyordu. Yahudi gitti. Çıkabilirsin, diyordu. Saklandığım

yerden çıkınca, gördüm ki..." Abdurrahman araya girdi. "Ah! Evet, hatırladım. Sen çıkınca Yahudi'nin tabancasını çekmiş vaziyette seni beklediğini görmüştün. Seni tehdit edip korkutmuştu." Cemal, "Doğru." dedi.

Abdurrahman: "Peki ne oldu da bu olayı hatırladın?" diye sordu. Cemal: "Son günlerde el-Halil'de tanık olunan, şehitlere, kuşatmaya, sokağa çıkma yasaklarına ve toplu cezalandırmalara rağmen aralıksız devam eden feda eylemleri bu hikayeyi hatırlattı." dedi.

"Bugünkü el-Halil, yirmi beş sene önceki el-Halil değil. O günlerde sakin, bol kazançlı, binaların yükseldiği, servetlerin katlanarak büyüdüğü bir hayat istiyordu. İşgalciler ve Yahudi yerleşimcileri hiçbirimizi kendi halimize bırakmadıkları halde, o zamanların el-Halil'i işgal yönetimiyle çatışmamaya büyük özen gösteriyordu. Ama bugünün el-Halil'i cihadın, direnişin ve şehadetin şehri olmuş." dedi. Cemal doğrularak: "Gördün mü Abdurrahman? Küçük bir eylem, uzun bir soluk ve basit bir kıvılcım olayları nasıl olgunlaştırıyor, büyük bir değişime yol açıyor?" dedi. Abdurrahman gülerek cevap verdi: "Doğru söylüyorsun. Allah'a hamdolsun! Mücadelemiz boşa gitmedi. Tam tersine, bugün savaşçı bir nesli seyrediyoruz. Canlarından vazgeçmeye hazırlar. Allah'a hamdolsun!" Cemal durumdan memnun olduğunu gösterir şekilde tebessüm ederek şöyle dedi: "Sonra ne olacak Abdurrahman? Ne görüyorsun? Bu daha başlangıç. Allah'ın izniyle daha büyük gelişmeler olacak. Vallahi, gelecek günlerde bütün topraklarımız işgalcilerin ayaklarının altında bir ateş topuna döneceğini, topraklarımıza ayak bastıkları, kutsallarımızı işgal ettikleri güne lanet edeceklerini şimdiden görüyorum." dedi.

Yirmi Beşinci Bölüm

Bir akşam sonrasıydı. Annemin odasında oturmuştuk. İbrahim: "Meryem ve çocuklarla bir haftalığına Ramallah'a gitmeyi düşünüyorum. Muhammed'i ziyaret edelim. Hava değişikliği olur." dedi. Mahmud'un ve Hasan'ın eşleri birlikte: "İyi fikir." dediler. Mahmud ve Hasan ses çıkarmadılar. Annem ise göz ucuyla İbrahim'in yüzüne bakıyordu. Dile getirmediği ama yüzüne yansıyan anlamı okumaya çalışıyordu. İbrahim, annemin düşüncelerini anlamış gibi "Sen ne diyorsun halacığım?" Bizimle gelmeye ne dersin? Birkaç gün onları ziyaret ederiz. Ramallah'ta ve Batı Şeria'da dolaşırız. Sonra döner geliriz." İbrahim'in onu da davet etmesinden dolayı biraz rahatlamış gibiydi. Şöyle dedi: "Ben artık yaşlandım. Yolculuğa çıkacak gücüm yok. İsterseniz siz gidin." dedi. Meryem: "Sen de gel. Anneciğim, yorulacak bir şey yok. Araba burada kapıdan alacak, orada kapıda bırakacak." Sonra İbrahim'e döndü: "Arabamızla gideceğiz değil mi?" diye sordu. İbrahim: "Ne zaman istersen? Yarın dersen yarın gideriz veya iki gün sonra ya da bir hafta sonra, dilediğiniz zaman." dedi. Annem: "Sabaha kadar düşüneyim, yarın sana cevabımı veririm." dedi.

Ertesi gün, annem, İbrahim ve Meryem'e, hayırlı yolculuklar dileyerek gelemeyeceğini söyledi. İbrahim, eşi ve çocuklarıyla Ramallah'a doğru yola çıktı. Yolda gördükleri yerleri Meryem'e ve İsra'ya tanıtıyordu. Bir yede durdular. Arabadan indiler. Yasir'i kucağına almıştı. Ona ve kız kardeşine: "Burası vatanımızın topraklarıdır. Dedem, babam ve amcam buradan göç ettiler. Memleketimiz Faluce'dir burası." dedi. Bir süre beklediler.

Sonra arabaya binip yeniden yola koyuldular. Ramallah'a vardıklarında Muhammed ve eşi onları son derece sıcak bir şekilde karşıladılar. Gecenin ilk saatlerini hoşbeşle geçirdiler. Sonra uykuya çekildiler. Sabahleyin İbrahim, Muhammed'i okula bırakmak üzere çıktı. Muhammed, onu vazgeçirmek için uğraştı, ama İbrahim onu üniversiteye götürmek hususunda ısrar etti. "Bu vesileyle ben de üniversiteyi yakından görür, tanırım." dedi.

Muhammed arabadan inip işinin başına gitti. İbrahim arabayı stop ettirdi ve kapılarını kilitledi. Öğrenciler arasında yürümeye başladı. Öğrencilerin yüzlerine bakıyordu. Bir öğrenciye baktı. Bu gencin yüzünden, onun kendisini aradığı kişiye götürebileceğini anladı. Gence yaklaştı ve aradığı kişiyi sordu. Öğrenci, onu bir tarafa yönlendirdi. Oraya doğru gitti. Kantine girdi. Bir masanın etrafında oturan gençlerin yanına yaklaştı. Bazıları sakallıydı. Selam verdi. Aradığı kişiyi sordu. Biri göstermek üzere ayağa kalktı. İbrahim, öğrenciyi izledi. Derken bir gencin yanına kadar getirdi. İbrahim'in bu genci önceden tanıdığı belli oluyordu. Çünkü genci uzaktan görür görmez, kendisini getiren öğrenciye teşekkür ederek gördüğü gence, Salah'a doğru ilerledi. Salah onu çok sıcak karşıladı. Bir süre sohbet ettiler. Gencin bir süre sonra arabasına gelmesi hususunda anlaşarak ayrıldılar. İbrahim arabaya döndü. Arabada oturarak beklemeye başladı.

Bir süre sonra Salah da geldi. Yanında başka bir genç de vardı. Arabaya girdiler. Salah, İbrahim'in yanına, diğeri arka koltuğa oturdu. Araba yavaş yavaş ilerlemeye başladı. Çünkü asıl amaçları arabanın içinde konuşmaktı. Belli bir yere gitmiyorlardı. Yarım saat kadardır konuşuyorlardı. İbrahim, bir deste parayı cebinden çıkarıp sonradan gelen gence, Mümin'e verdi. Mümin parayı alıp cebine koydu. Sonra İbrahim direksiyonu üniversiteye doğru çevirdi. İki genç arabadan indiler. İbrahim de Ramallah'a geri döndü. Muhammed'in dönüş saatine kadar Ramallah'ta dolaştı, sonra eve döndü.

Mümin derslerini tamamladı, Kudüs yakınlarındaki Beyt-Hanina beldesindeki evine gitmek üzere arabaya bindi. Akşam, namaz kılmak üzere mescide gitti. Orada bir arkadaşıyla karşılaştı. Bir kenara çekilerek son derece ciddi olduğu anlaşılan bir mevzuyu konuşmaya başladılar. Sonra arkadaşından ayrılarak, başka bir arkadaşının evine gitti. Kapıyı çaldı. Arkadaşı kapıya çıktı. Pek kimsenin olmadığı caddede yürümeye başladılar. Mümin onunla çok önemli, oldukça ciddi bir konuyu konuşuyordu. Arkadaşı da can kulağıyla onu dinliyor, onaylar anlamda başını sallıyordu.

Ertesi gün Mümin üniversiteye gitti. Salah'a hazır olduğunu söyledi. Hücre şu anda eylem yapabilecek durumdaydı. Diğer iki arkadaşının eylemi gerçekleştirmek hususunda son derece kararlı olduklarını anlattı. Salah, Ramallah'a giderek İbrahim'le buluşup durumu ona haber verdi. İbrahim, onu da yanına alarak arabasını Birzeyt'e doğru sürdü. Orada Mümin'le buluştular. İbrahim, Mümin'e küçük bir kutu verdi. Kutuyu eline tutuştururken, dua etti, başarı dileklerinde bulundu.

Akşam saatlerinde Mümin, iki arkadaşıyla birlikte, onlardan birinin sürdüğü araba ile yola çıktılar. Araba Kudüs'te çalıştığı İsraillilerin şirketine aitti. Üzerinde İbranice yazılar vardı. Keşif yapmak amacıyla, Kudüs'ü çevreleyen ana yolda dolaşıyorlardı. İlk gün kuzeye doğru gittiler. Ertesi gün güneyi gezdiler. İşgal güçlerinin, polislerin aldıkları tedbirlerin düzeyini, yolda hareket eden arabaların yoğunluk seviyesini kontrol ediyorlardı. Yolun kenarında tek başlarına yürüyen askerlerin olup olmadığına bakıyorlardı. Otobüs duraklarına göz gezdiriyorlardı. Birisi, yolun kenarında dikkatini çeken bir şey gördüğünde derhal arkadaşına gösteriyordu.

Birkaç gün sonra içindeki üç kişiyle bir araba yol alıyordu. Mümin arka koltukta oturuyordu. Bir arkadaşı direksiyonun başındaydı. Diğeri ise sürücünün yanındaki koltukta oturuyordu. Araba BeytHanina'dan güneye doğru gidiyordu. Artık Arapların yaşadığı bölgeden uzaklaşmışlardı. Her biri cebinden,

Yahudilerin, özellikle dindar olanlarının başlarına taktıkları türden birer kippa çıkarıp başlarına koydular. Yol kenarında uygun bir hedef bulmak için göz gezdiriyorlardı. Üzerinde askeri üniformasıyla bir asker yolun kenarında bekliyordu. Elinde tüfeği vardı. Kendisini alsınlar diye gelen arabalara el kaldırıyordu. Mümin, başını koltuğa yaslamış, yorgunluktan uyumuş gibi yapıyordu.

Araba biraz ilerledi. Asker başını arabanın ön camına doğru uzatarak sürücüye, İbranice: "Masmiye'ye kadar beni alın." dedi. Hasan İbranice: "Atla." diye cevap verdi. Asker arka kapıyı açıp arabaya bindi. Radyosunda İbranice şarkılar yükselen araba, birkaç dakika ilerledikten sonra, Mümin, tabancasını askerin yüzüne doğrulttu. Bir eliyle de, kullanmaya kalkmasın diye askerin silahını tutuyordu. Abdulkerim de arkaya dönerek elindeki bıçağı gösteriyordu. Güvende olmayı ve sağ kalmayı istiyorsa kımıldamamasını söylediler. Ama asker kurtulmak için çırpınmaya, tüfeğini kullanmak için direnmeye başladı. Mümin, birkaç el ateş etti. Abdulkerim de vücuduna birkaç kere bıçak sapladı. M16 marka otomatik tüfeği aldılar. Askerin cesedinin üzerine, onu kaçırıp öldürenin Ketaib (tugaylar) olduğunu belirten bir yazı bıraktıktan sonra cesedi yolun kenarına attılar. Ceset vadiye doğru yuvarlandı.

Abdurrahim, Batı Şeria'nın güney bölgesindeki (el-Halil, Beytullahm ve köyleri) "tugaylar"ın komutanı Muhammed Ebu Rüşdi ile tanışmıştı. Abdurrahim, memleketi Suvayrif'e gidiyordu. İçi içine sığmıyordu.Bir haftanın geçmesi için saatleri, dakikaları sayıyordu. Mücahidlerin saflarına katıldığının pratik bir anlam kazanacak olmasının heyecanını yaşıyordu.

Ertesi gün, beldede, bir genci tutuklamak üzere gelen işgal kuvvetleriyle halk arasında arbede ve çatışmalar yaşandı. Belde halkı taş atarak işgalcilere karşı koyuyordu. Taşların isabet ettiği askerlerden bazıları yaralanmıştı. O gece, beldenin üzerine karanlık iyice çökünce büyük bir işgalci gücü, istihbarat elemanları harekete geçti. Belde gençlerine yönelik geniş çaplı bir

tutuklama başlattılar. Kalabalık bir askeri birlik teyzemin evini basarak Abdurrahim'i tutukladılar. Evi didik aramış ve bazı kağıtlardan ve bildirilerden başka bir şey bulmamışlardı. Onların da evde bulunmasını izah etmek mümkündü. Herkes gibi ben de bildirileri yolda buldum, diyebilirdi.

Ciğerparesinin, gözünün nurunu tutuklanmasından dolayı teyzem Fethiye adeta cinnet geçirdi. Onu evden çıkarırlarken, yaptığı hiçbir girişim herhangi bir fayda sağlamadı. Ama onu rahatlatan bir şey vardı. Abdurrahim, artık çocuk değildi. Yetişkin bir adamdı. Onun için endişe etmeye gerek yoktu. Nitekim onu tutukladıkları zaman son derece sakindi. Tam anlamıyla bir erkek gibi davranıyordu. Evin eşiğinden dışarıya adım atarken annesine dönüp söylediği sözler hâlâ kulağındaydı: "Anneciğim, benim için endişe etme, ben artık büyüdüm." Bu sözler onun teselli ediyordu. Bu arada oğlunun himayesi, selameti ve en yakın zamanda dönmesi için Allah'a dua ediyordu.

Abdurrahim, en-Nakab hapishanesine götürüldü. Altı ay idari cezaya mahkum edildi. Orada birçok gençle, şeyhle ve davetçiyle tanıştı. Hapishanede olmaktan mümkün olduğunca istifade etti. Kültürel, eğitsel faaliyetlere, okuma gruplarına katıldı.

Ebu Rüşdi ve arkadaşları,işgal kuvvetlerinin bölgedeki devriyelerine, Yahudi yerleşimcilere karşı saldırılarını iyice şiddetlendirmişlerdi. Gün geçmiyordu ki bir devriyeye ya da bir Yahudi yerleşimciye saldırmasınlar. Çoğu kere, yanlarından geçen arabalara hızla yaklaşıyor, saldırılar gerçekleştiriyorlardı. Bazen de dağların arasında veya vadilerin derinliklerinde, yol kenarındaki kayaların arkasında pusu kurarak hedeflerini bertaraf ediyorlardı. Bir işgalci görülür görülmez, mücahidlerin aman vermez silahlarından çıkan kurşunlar canını alırdı. Sağda solda ölü ve yaralılar etrafa saçılıyordu.

Bazı mücahidlerin tutuklanmasından ve düşmanın bölgedeki istihbaratçılarının ve ordusunun yoğun faaliyetlerinden sonra Ebu Rüşdi'nin ve önde gelen bazı arkadaşlarının isimleri artık işgalciler tarafından biliniyordu. Nitekim işgalciler, başlarında

istihbarat subayları olduğu halde ailesinin kaldığı eve birkaç kere saldırmış, onu tutuklamadan eli boş dönmüşlerdi. Çünkü bazı arkadaşlarının tutuklanmasından hemen sonra ailesine veda etmiş ve ancak ara sıra eve gelebileceğini söylemişti. Bu sefer dönüşü bayağı uzun sürmüştü. Yakınlardaki dağlarda dolaşıyor veya çevre köylerde saklanıyordu. Arkadaşlarının veya direnişçileri saklamak için gönüllü davranan bazı iyi yürekli insanların yanında kalıyordu. Bu iyi yürekli insanlar, mücahidlere yardım ediyor ve her türlü lojistik desteği sağlıyorlardı, bunu yaparken Allah katında fazilet ve sevap kazanmayı temenni ediyorlardı.

Yine bir akşamdı ve annemin odasında oturmuştuk. Çayımızı yudumluyor, karpuz çekirdeği çıtlatıyorduk. Farklı konuları konuşuyorduk. Haber saati gelmişti. Muhammed, televizyonun düğmesine basarak haberleri açtı. Haberlerde basına sızan bir olaydan söz ediliyordu. Uzun zamandır, Filistin Kurtuluş Örgütünden iki temsilci ile İsrail arasında gizli görüşmelerin olduğundan bahsediliyordu. Görüşmeler Avrupa başkentlerinden birinde oluyordu. Taraflar arasında bir anlaşmanın olması yakındı.

Hasan, öfkeyle bağırdı ve Filistinliler adına görüşmeler yapan temsilcilere sövüp saydı. Böyle bir şeyin olmasını kabullenemiyordu. Yahudilerle görüşmenin hiçbir şekilde doğru olmayacağını söylüyordu. Çünkü onlarla görüşmeler yapmak, İsrail'in varlığını, Filistin toprakları üzerinde var olma haklarının olduğunu kabul etmek anlamına gelirdi. Kim olursa olsun, bir Filistinlinin böyle bir şeye kalkışması doğru değildi.

Mahmud, Hasan'ın bu tavrı karşısında can sıkıntısını daha fazla gizleyemedi. Onun böyle bir mesele ile ilgili olarak bu kadar dini argüman kullanmasını yadırgıyordu. Neticede bu, dinle ilgisi olmayan siyasi bir meseleydi. Siyasiler olayları değerlendirir ve gerekli olan tavrı takınırlar. İntifada, kesintisiz devam eden eylemler, şehitler ve sayısız fedakarlıklar ile Hasan'ın ve İslami hareketin neyi amaçladığını sordu. "Bunca çaba boşuna

mıydı? Yani bir hedefi, bir gayesi yok muydu? Sadece ölmek için mi ölüyorlardı? Yoksa belirlenmiş bir hedef için miydi?" Sonra da şu değerlendirmeyi yaptı: "İntifadanın önceden belirlenmiş, açık, makul siyasal hedeflerinin olması gerekir. Siyasal bir amaç için kullanılmayan tüfek intihardan, anlamsız bir hareket tarzından başka bir şey değildir." dedi. İbrahim sordu: "Sana göre, açık ve makul hedefler nelerdir? Mahmud: "1969 tarihinde işgal edilen topraklarda bir Filistin devletinin kurulmasını öngören uluslararası meşru kararların uygulanmasıdır." karşılığını verdi. Hasan bağırdı: "Yani sen, İsrail'in Batı Şeria ve Gazze şeridinden çekilmesi ve oralarda bir Filistin devletinin kurulması karşılığında, İsrail'in Filistin'in tarihi topraklarının %80'i üzerinde var olma hakkını kabul mü ediyorsun?" Mahmud "Evet, yoksa sen bundan fazlasını mı istiyorsun?" dedi. Hasan yüksek sesle: "Evet, bundan fazlasını istiyorum. İsrail, topraklarımız üzerinde kurulmuş gasıp bir devlettir. Haritadan silinmesi gerekir." Mahmud gülümseyerek şöyle dedi: "Kim, İsrail yok olmasın, demiş ki? Biz, sevgili kardeşim, şu anda kulağa hoş gelen sloganlardan söz etmiyoruz. Bir realiteden, şu anda geçmekte olduğumuz siyasal sürecin imkânlarından bahsediyoruz. Realite bize diyor ki, dünya sorunumuzun adilce çözülmesi ve amaçlarımızın tümüyle gerçekleşmesi hususunda ciddi değil. Arapların sonuç alıcı bir eylem gerçekleştirecek güçleri yok. Biz Filistinlilerin de gücümüz..." Hasan, büyük bir öfkeyle ve bağırarak sözünü kesti. "Kim demiş, bizim gücümüz yok. Görmüyor musun, iki sene içinde onlardan yüzlerce kişiyi öldürdük?" dedi. Bu sefer Mahmud gülerek onun sözünü kesti: "Onlardan yüzlerce kişiyi öldürmek ne ifade ediyor? Onlar da bunun kat be kat fazlasını bizden öldürüyorlar." Hasan hiddetle söyledi: "Önemli olan, tutumlarını değiştirmeye hazır olduklarını göstermeleridir. Son zamanlarda siyasetçilerinin yaptıkları açıklamalar kapsamında, Gazze'den çekilmekten söz ettiklerini duymadın mı?" Mahmud: "Duydum. Zaten olacak da budur. Onlar Gazze'den ve Batı Şeria'dan çekilecekler. Biz de burada Filistin devletini kuracağız." İbrahim araya girdi: "Mahmud, sorun Filistin devletinin kurulması değil. Bir Filistin

devletinin kurulmasını istemeyen tek bir Filistinli bulamazsın. Sorun, Filistin devletinin kurulmasının karşılığı olarak biz Filistin halkının ödeyeceği bedeldir." Mahmud, biraz da aşağılayan bir tarzda gülümsedi: "Yani, merhaleci filozof, sence İsrail'i tanımadan bir Filistin devletinin kurulması mümkün mü?" diye sordu. İbrahim, tebessüm ederek: "Evet." dedi. Mahmud: "Nasıl? ve Kim?" diye bağırdı. İbrahim, sözünü kesti: "Açıkça görülüyor ki işgal rejiminde büyük can kayıplarının yaşanmasına yol açan direniş hareketinin ve silahlı eylemlerin devam etmesi, bunun yanında siyaset ve medya alanında büyük zararlara uğramasına sebep olan halk ayaklanması (intifada) işgal rejimini Gazze şeridinden ve Batı Şeria'dan çekilmek zorunda bırakacak. O zaman düşmanın çekildiği her karış toprağımız üzerinde devletimizi kurabiliriz." Mahmud, bir kez daha alay edercesine tebessüm etti: "Aradaki fark nedir filozof?" dedi. Meryem bağırdı: "Niçin onunla böyle konuşuyorsun?" Mahmud, bir şey demeden önce İbrahim, Meryem'e sakin ol diye işaret etti. "Mahmud'a kızma Meryem. Bırak nasıl hoşuna gidiyorsa öyle davransın. Çünkü o hepimizin babası konumundadır." dedi.

Mahmud, mahcup olmuş vaziyette bakışlarını kaçırdı. İbrahim: "Önemli olan aradaki farkın ne olduğunu söylemendir?" dedi. İbrahim "İsrail'in bir anlaşma sonucu veya bir anlaşma olmadan Batı Şeria'dan, Gazze'den veya vatanın başka bir parçasından çekilmesi arasındaki fark şudur: Bir anlaşma sonucu çıkarsa, bu demektir ki biz, Filistinliler olarak üzerimize düşenlere bağlı kalacağız, en azından topraklarımız üzerinde var olma haklarını kabul edeceğiz. Ama bir anlaşma olmadan, direnişin baskısı sonucu çekilmek zorunda kalırlarsa, bu da demek olur ki bizi bağlayan bir şey olmaz. Şu anda ve hemen direnişimizi devam ettirmemizin kapısı açık olur. En azından bir süre sonra yeniden harekete geçebiliriz. Yeter ki uygun zaman olduğunu görelim." Burada Mahmud araya girip sözünü kesti: "İşlerin böyle mi devam edeceğini düşünüyorsunuz? Bu, siyasal görüşün yetersizliğinin ifadesidir. Sizler siyasetten bir şey anlamıyorsunuz, bizi ve davamızı saran realiteden de haberiniz yok. Bir bütün

olarak Arapların objektif şartlarından da habersizsiniz. Bizim kendi sübjektif veya objektif koşullarımızı da bilmiyorsunuz."

Hasan öfkeli bir üslupla müdahale etti: "Her zaman böyle yapıyorsun Mahmud. Saldırıyorsun, genellemeler yapıyorsun ve büyük büyük kavramları yerli yersiz kullanıyorsun. Yok sübjektif, objektif, dramatik, karpuzsal... koşullarımız imiş! Mahmud güldü, ardından devam etti: "Sen bunu diyorsun ama bu da benim her zamanki sözümü haklı çıkarıyor. Siz, siyaset cahilisiniz. Olaylara yüzeysel bakıyorsunuz." Hasan bağırdı: "Cahilsiniz deme. Saldırma. Tartışırken saygılı ol, saldırganlaşma." Bu esnada annem araya girip şöyle dedi: "Bu gecelik bu kadar yeter. Hadi kalkıp odalarınıza dağılın. Ben uyumak istiyorum. Siyasetle ilgili konuşmalarınız başımızı şişirdi."

Yahya, Batı Şeria'nın kuzeyindeki "Karave Beni Hassan" denilen beldede bir arkadaşının yanında saklanıyordu. Saklandığı sırada, bomba düzenekleri hazırlıyor ve bazı arkadaşlarına veriyor ve onlar da örgütledikleri ve eylem yapmak üzere anlaştıkları gruplara ulaştırıyorlardı. Bu gruplar da bombaları devriyelerin veya Yahudi yerleşimcilerin geçtikleri yollarda tuzaklıyorlardı. Sınırlı da olsa başarılı eylemler gerçekleştirdikleri de oluyordu. Bununla beraber çatışmaya yeni boyutlar, yeni araçlar kazandırdıkları da açıktı. Bu arada işgal kuvvetleri de ara ara Yahya'yı yakalamak için ailesinin evine baskınlar düzenliyor, ama bir sonuç elde edemiyordu. O zaman da evdeki eşyaları kırıp geçiriyorlardı, etrafı dağıtıyorlardı. Anne babayı sorguya çekiyorlardı, ama onların da oğullarıyla ilgili olarak bildikleri herhangi bir şey yoktu.

Normal zamanlarda, caddenin evi gören uzak bir köşesinde bir genç şüphe uyandıracak şekilde beklerdi. Etrafıyla ilgileniyormuş gibi yaparak vaktinin çoğunda evi gözlemlediği belliydi. Yahya, bazen gizlice arka taraftan, bir pencereden eve girerdi. Anne babasının elini başını, henüz emzikteki çocuğunu öper, eşini selamlar, banyo yapar, elbiselerini değiştirir ve sonra da evden ayrılarak saklandığı yerde eylemlerine devam ederdi.

Gazze'de İbrahim, Ebu Nidal'ın evinde İmad ve başka iki mücahidle buluştu. Odada yalnız başlarına oturuyorlardı. Nidal onlar için çay hazırlayıp getirdi, sonra da özel işlerini konuşsunlar diye odadan çıktı.

İbrahim, işgal kuvvetlerine ait iki araçlı bir devriyeye ilişkin olarak kendisine ulaşan bir raporu aktarıyordu. Devriye iki araçtan oluşuyordu ve eş-Şati kampı yakınındaki en-Nasr Caddesi üzerinde her sabah saat altı ile sabah saat yedi arasında devriye görevini yapıyordu. Bu arada önlerindeki hasırın üzerine bir kağıt koydu. Caddenin ve caddeden ayrılan yan yolların takribi bir krokisi çizilmişti. Elindeki kalemle göstermeye başladı: "Bu yan yol, işgal kuvvetleri tarafından içine beton dökülmüş varillerle kapatılmış. Eylem gerçekleştirildikten sonra araba şu yan yoldan uzaklaşabilir." diye kalemle bir yeri işaret etti. "Şu yan yol da stabilizedir, devriye arabalarının geçmesi için uygun değildir. Devriye arabaları normalde kuzey tarafından gelip sonra güneye yönelirler. Ama bazen ters taraftan da gelebiliyorlar." Ammar, kalemi İbrahim'in elinden aldı ve kroki üzerinde bir noktayı işaret ederek: "Burada birinin olması gerekiyor ki devriyenin geldiğini haber versin. Hangi yönden geldiğini söylesin." dedi.

"Biz de iki gruba ayrılalım; birinci grup şurada dursun." dedi, elindeki kalemle caddeden batıya doğru ayrılan iki yan yoldan birini işaret ederek. "İkinci grup da şurada konuşlansın." Caddeden güneye ayrılan ilk yan yolu elindeki kalemle gösterdi. "Bize işaretle haber verecek kişi de ana caddenin iki yan yol arasındaki kısmı üzerinde gidip gelsin. Devriyenin gelişini ve yönünü bildirsin. Görür görmez iki gruba, özellikle ikincisine haber versin. Çünkü ikinci grup devriyenin göründüğü noktadan uzak olacaktır. Birinci grup da beklemeden onlara katılır ki devriye birinci grubun önünden geçecek. Geçmesine izin versin, devriyeye ait ilk araba da geçsin. İkinci grubu geçer geçmez, ateş açsınlar. O esnada birinci araba birinci grubun yanına gelmiş olur ve o anda saldırıyı gerçekleştirirler. Böylece her iki arabayı da

pusuya düşürmüş oluruz. Ayrıca bunlardan birinin diğerine destek vermesine de imkân vermemiş oluruz. Çünkü o esnada her birini yoğun ateşimiz altına almış olacağız."

"Bugün yolda keşif yapmaya ve çekileceğimiz yolları görmeye gidelim. Yarın sabah, inşallah eylemi gerçekleştirmeye gideriz." Diğerleri de "inşallah" diyerek karşılık verdiler. İbrahim araya girerek "İmad, benim de size katılmam gerekiyor, sadece istihbarat işleriyle uğraşmaya katlanamıyorum artık. Sizinle bazı eylemlere ben de katılmalıyım." Orada bulunanlardan biri araya girip itiraz edecek gibi olmuştu ki İmad, sözünü kesti. "Bir sakıncası yok İbrahim, bir sakıncası yok." dedi. "Yarın sabah saat beş buçukta yanımızda ol."

Sabahleyin belirlenen saatte iki kişi birinci yan yolda, iki kişi de ikinci yan yolda pusuya yatmıştı. Bir genç de ana yolda geziniyordu. İşine gitmek için gelecek arabayı bekliyormuş gibi yapıyordu. Her iki yan yolun sonunda ise birer araba bekliyordu. Sürücüleri arabaların direksiyonlarının başına oturmuş, motorları çalıştırmış, her an hareket etmeye hazır vaziyette bekliyorlardı. Derken genç adam devriyenin kuzey tarafından geldiğini işaret etti.

Sonra da gelip en sondaki grubun yanındaki yerini aldı. Beş otomatik tüfek ateş etmeye hazırdı. İlk araba, birinci grubun önünden geçti. İkinci grubun bulunduğu noktaya varır varmaz, mücahitler, yan yolun girişine doğru hareket ederek arabanın arkasından ellerindeki tüfeklerle ateş etmeye başladılar.

O esnada öbür yan yoldan üç kişi ana caddeye doğru ilerleyerek birinci devriye aracının önünü kestiler ve ellerindeki tüfeklerle araca kurşun yağdırdılar. Beş mücahidin her biri birer şarjör değiştirdi. İkinci şarjörden ise birkaç el ateş etmekle yetindiler. Her iki devriye aracından da rast gele birkaç el ateş edildi. Araçların ikisi de duvara tosladı. İşgal askerleri kanlarında boğulurken mücahidler araçlarına dönerek olay yerinden uzaklaşıp gözlerden kayboldular.

Destek amacıyla büyük bir askeri güç olay yerine intikal etti. Askerler, subaylar, istihbarat elemanları ve sağlık görevlileri caddeye doluşmuş, etrafı inceliyorlardı. Caddenin yakınlarındaki bir bahçede küçük bir ağacın altında gizlenen bir genç, olay yerine iki el bombası attı, bunun neticesinde de birkaç kişi daha yaralandı.

İsrailli siyasetçiler, askeri yetkililer ve emniyet görevlileri çıldırmışlardı adeta. İçlerinden biri alt rütbeli birine hitaben elini masaya vurdu ve "En kısa zamanda İmad'ın kellesini istiyorum, hemen!" dedi. "Çalışmaları iyice yoğunlaştıralım, çalışma saatlerini uzatalım, sahada çalışan timleri güçlendirelim !" diye de ekledi. Akıllarında her şeyden çok İmad'ın kellesini koparma fikri vardı.

İbrahim, çalıştığı inşaata gitti. Yanında çalışan işçilerle birlikte çalışmaya başladı. Biraz önceki çatışmada yer almamış gibi. İkindi vaktinin girmesiyle birlikte işi bitti ve eve döndü. Elini, yüzünü yıkadı, elbiselerini temizledi ve yemeğini yedi. Sonra oğlu ve kızıyla oynamaya başladı. Biraz sonra akşam namazını kılmak üzere mescide gitti. Ardından arabasına binerek uzaklaştı. Yatsıdan bir süre sonra eve döndü. Evde, annemin ulusal konferansların merkezi konumundaki odasında oturdu. Bu sabah meydana gelen feda eylemi etrafında dönüyordu konuşmalar. Eylemi gerçekleştirenlerin başında İmad'ın olduğundan söz ediliyordu. Herkes eylemi gerçekleştirenlerin cesaretine, yiğitliğine hayran kalışını dile getiriyordu. İbrahim hiç söze karışmadı. Sanki konu kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi. Televizyonun düğmesine basıp haberleri dinlemeye başladıklarında haberlerin akışı içinde bu eylemin önemli bir yer tuttuğunu gördüler. Bazı İsrailli yetkililer tehditler savuruyor, intikam almaktan söz ediyordu. Diğer bazıları ise Gazze'den çekilmekten, Gazze'yi ve felaketlerini geride bırakmaktan bahsediyordu.

İkinci haber, İsrail-Filistin anlaşmasının doğrulandığından bahsediyordu. Adını vermek istemeyen bir kaynak, anlaşmanın imzalanmak üzere olduğunu belirtiyordu. Görüşmelerin

Norveç'in başkenti Oslo'da büyük bir gizlilik içinde yürütüldüğünü söylüyordu. Yakınlarda imzalanacak anlaşma, aşamalı olarak uygulamaya konulacaktı. İbrahim, Mahmud'a hitaben: "Sence sizinkiler biraz acele davranmıyorlar mı, anlaşmayı değerlendirmek için yeterli zaman bile vermediler, bizim görüşümüzü sorma gereğini dahi duymadılar?"

Mahmud şu karşılığı verdi: "Sizin tavrınız baştan bellidir. Siz her şeye, doğru-eğri (siyah-beyaz) ekseninde bakar ve karşı çıkarsınız. Kurulduğunuz günden beri bu tavrınız biliniyor. Her şeye itiraz ediyorsunuz, her şeye karşı çıkıyorsunuz. Ben de sizin her şeyi ve her anlaşmayı reddedeceğinizi söyleyebilirim. Sizden muhalefet etmekten başka bir tavır beklenmez."

Haberlerde, yakınlarda imzalanması beklenen ve başta Gazze-Eriha anlaşması adı verilen Oslo anlaşmasından söz edildiği andan itibaren Filistin sokakları, destekleyenler ve karşı çıkanlar arasında ikiye bölündü. Kampta iki ayrı gösteri başladı. Anlaşmayı destekleyen gösterinin başında ağabeyim Mahmud ve arkadaşları, karşı çıkanların düzenlediği gösterinin başında da ağabeyim Hasan ve dostları bulunuyordu. Her iki gösteriye de katılım yüksekti. Destekleyenler "Önce Gazze Eriha, Sonra Kudüs!" Sloganını atarlarken, muhalifler "Gazze Eriha rezalettir, kötü kokuları geliyor!" Sloganını atıyorlardı.

İki gösteriye katılanlar birbirlerine zıt yönlere doğru ilerliyorlardı. Anlaşmayı destekleyen göstericiler, yakınlarda, kampta neler olup bittiğini anlamaya çalışan işgal askerlerinin yanından geçerken, devriye araçlarına zeytin dallarını atıyorlardı. Buna karşılık işgal askerleri tüfeklerini onların üzerine doğrultmuşlardı. Çünkü göstericilerin arasında muhaliflerin karışmasından, üzerlerine el bombası veya zaman ayarlı bomba atmalarından yahut kendilerine ateş etmelerinden korkuyorlardı. Muhalif göstericiler askerlerin yanından geçerken onları taş yağmuruna tuttular. O sırada şu slogan yükseliyordu: "Canımız, kanımız sana feda olsun Filistin!" "Kudüs bizimdir zalimlerin değil!" "Büyük vuruşmada vay onların haline!"

Askerler de göstericilerle karşı karşıya geldiklerinde göz yaşartıcı gaz ve plastik mermi kullanıyorlardı. Anlaşmayı destekleyen göstericiler ile muhalefet eden göstericiler bir yerde karşı karşıya geldiler. Birinde Muhmud, öbüründe ise Hasan omuzlara alınmıştı. Her iki taraf kendi sloganlarını atıyordu. Biri anlaşmayı desteklerken, diğeri karşı çıkıyordu. Bir an için Mahmud ile Hasan göz göze geldi. Sloganlar iyice sertleşti, sesler daha bir yükseldi. Şurada burada bazı göstericiler arasında küçük çaplı çatışmalar, sürtüşmeler de oldu. Bu sırada televizyonlarda Oslo anlaşmasını imzalayan liderler gösteriliyordu.

Gazze'nin ez-Zeytun mahallesindeki Musab b. Umeyr mescidinin çatısında, henüz yirmisine varmamış bir genç pusuya yatmış, yolu gözetliyordu. Mescid yakınlarındaki metruk bir evde de İmad ve İbrahim genç adamın ıslık çalmasını bekliyorlardı. İmad'ın elinde M16 marka tüfek İbrahim'in elinde de Kaleşnikof vardı. Her birinin cebinde yedek şarjörler bulunuyordu. Uzaklardan işgalcilere ait bir devriye aracı göründü. İçinde üç asker vardı. Genç, bir kere ıslık çaldı. İmad ve İbrahim son hazırlıklarını yaptılar. Sonra ikinci ıslık sesi geldi. Devriye arabası metruk evin hizasına gelmiş, bir metre kadar geçmişti de. İmad ve İbrahim ellerindeki otomatik tüfeklerle aracı taramaya başladılar.

Üç asker yüzükoyun düşmüşlerdi. Araba hâlâ ilerliyordu. Nihayet yolun karşı tarafındaki bir deponun kapısına çarparak durdu. İmad ve İbrahim arabanın arkasından giderken tüfeklerinin şarjörlerini bir kez daha değiştirerek ateş etmeye devam etti. İmad askerlerden birini arabadan sürükleyerek yere attı. Ayağıyla boynuna bastırdı, başına bir el ateş ederek öldürdü. İbrahim, olayı seyrediyordu. Üç sahne ve üç etkileyici manzara. İmad ve İbrahim askerlerin tüfeklerini aldılar. Onları olay yerinden uzaklaştıracak araba gelmişti. Arabaya binip uzaklaştılar.

O sırada el-Halil ile Beytullahm arasındaki anayolda, başlarında Ebu Rüşdi'nin olduğu dört mücahid, yolun kenarındaki kayaların arkasında pusuya yatmışlardı. Ellerinde otomatik

tüfekler vardı. İsraillilere ait herhangi bir arabanın geçmesini bekliyorlardı. Bir otobüs geldi. İçinde çok sayıda asker vardı. Otobüs tam hizalarına gelince, dört otomatik tüfekten birden ateş açıldı. Ortalık tam bir cehenneme dönmüştü. Otobüs on metre kadar ileri gitti, sonra yavaş yavaş yolun kenarında durdu. O sırada mücahidleri götürecek araba da gelmişti. Mücahidleri alarak stabilize yan yollardan birine saparak onları dağlara doğru götürdü. Araba, olay yerinden epey uzaklaşmıştı ki dolambaçlı yoldaki virajlardan birinin sonunda on metre kadar mesafede askerler çevirme yapıyorlardı. İşgal ordusuna ait dört asker yolun kenarında durmuş, tüfekleriyle arabaya dur diye işaret ettiler. Direksiyondaki Halid, "Ne yapayım?" dedi. Ebu Rüşdi, gayet soğuk kanlı bir ses tonuyla, "Durmak istiyormuş gibi yap, yanlarına geldiğin zaman gaza bas, o sırada her birimiz tam hizasındaki askere ateş etsin. Tüfekleri doğrultur ve beş metre kadar mesafeden aynı anda tetiğe basarız. Hazır mısınız?" dedi. Hep birden "hazırız", diye cevap verdiler.

Araba yavaşladı, üzerindeki Filistin bayrağı dalgalanıyordu. Bayrağın yanında bir zeytin dalı sallanıyordu. Halid, askerlere gülümseyerek baktı. Ebu Rüşdi, "Şimdi!" diye bağırdı. Dört tüfekten birden cehennem gibi kurşun yağmaya başladı. Askerler, tek el bile ateş etmeye fırsat bulamadan yere serilmişlerdi. Halid, arabayı hızla sürdü. Bir tüfek Halid'in başının üzerinden uzatılmış ve oradan ateş etmeye başlamıştı. Araba birkaç yüz metre ilerlemişti ki Ebu Rüşdi: "Geri dön, gidip öldüklerinden emin olalım, silahlarını da alırız, orada dört tüfek var." Halid hızlı bir manevra yaptı. Araba o hızla yana savruldu. Halid direksiyon hakimiyetini kaybetti, araba vadiye doğru takla atarak yuvarlandı. Ebu Rüşdi'nin ayağı bir demire sıkışmıştı. Diğerlerinin başlarında ve vücutlarının çeşitli yerlerinde sıyrıklar, yaralar vardı.

Destek için gelen kalabalık işgal gücünün sesleri gittikçe yaklaşıyordu. Bir helikopter havada tur atıyordu. Sesler iyice çoğalmıştı. Mücahitler olayın şokundan uyandılar, kendilerini bir an önce arabadan dışarı atmak için çabaladılar. Sonra büyük bir

zahmetle komutanlarını, kardeşlerini sıkıştığı yerden çıkardılar. İki kişiden destek alarak yürüyordu Ebu Rüşdi. Askerlerin ve helikopterin sesi de gittikçe yaklaşıyordu. Bölgede büyük bir tarama operasyonu yaptıkları anlaşılıyordu. Ebu Rüşdi, arkadaşlarından geride kalarak yerinde durdu. "Yanınızdaki bütün mühimmatı bana bırakarak başka bir tarafa doğru gidin. " Yan taraftaki dağın eteklerini göstererek. Sonra şöyle dedi: "Ben şu dağdaki kayaların arkasında saklanırım. Allah bana güç verdikçe onlarla uzun süre çarpışırım. Siz farklı yönlere doğru gidin. Haydi!" Ama arkadaşları yerlerinden kımıldamadılar. Hep bir ağızdan: "Seni nasıl bırakırız Ebu Rüşdi? "Bu mümkün değildir. Ya hep birlikte kurtuluruz, ya da hepimiz birlikte şehid oluruz." Ebu Rüşdi gülerek cevap verdi: "Yazıklar olsun size, yapacağınız daha çok eylem var. Haydi, gidin! Bana mühimmatları verin, siz gidin. Haydi, haydi! Bu bir emirdir, emre karşı gelemezsiniz. Gidin, çabuk, çabuk!" Mühimmatları ona verdiler. Vedalaştılar. Gözyaşı dökerek uzaklaştılar.

Halid, "Her birimiz farklı bir yöne gidelim" dedi, alçak bir sesle. "Birimiz yakalanırsak öbürleri kurtulsun." Büyük bir işgal gücü gelmiş, olay yerini çembere almıştı. Ebu Rüşdi, kayaların arkasından onlara ateş etmeye başladı. Bu arada bir kayadan ötekine yer değiştirerek ateş ediyordu. Tek kişi değil, kalabalık bir grubun ateş ettiğini düşünsünler diye. Bu şekilde bir buçuk saat kadar çatışmaya girerek işgal kuvvetlerini oyaladı. Derken helikopter yerini tespit etti ve füzeyle vurdu. Ebu Rüşdi tertemiz ruhunu yaratıcısına teslim ederek genişliği göklerle yer kadar olan cennete yükseldi.

Halid, karşısına çıkan bir köyün yakınlarına ulaştı. Köylülerden biriyle karşılaştı. Köylü onu götürüp evinde sakladı. Derhal yaralarını sarmaya başladı. Yiyecek, içecek verdi. Sevgisini, ilgisini eksik etmedi. Abdurrahman, Yahudi yerleşim birimlerinden birine ulaştı. Bir yerde inşaat malzemeleriyle karşılaştı. Oradaki bir taşa yaslanarak biraz soluklandı ve zihnini toparlayarak durumu kavramaya çalıştı. Sonra yere uzanıp yuvarlanmaya

başladı, üzerine kireç, harç bulaştırdı böylece. Muhammed, bayağı yaşlı, dallı budaklı, sık yapraklı bir zeytin ağacına tırmandı, kimseye görünmeyecek şekilde kalın dalın üzerine uzandı. İşgal kuvvetleri ile Ebu Rüşdi arasındaki çatışma da devam ediyordu.

Ebu Rüşdi'nin saklandığı yerin bombaladıktan sonra dağı taramaya başladılar. Ama bir şeye rastlamadılar. Sonra yeniden taradılar. Bu sefer daha dikkatli davranıyor, dağın başka taraflarını da inceliyorlardı. Askerler, Muhammed'in bir dalının üzerinde uzandığı ağacın altında toplandılar. Ama onu görmediler. Allah gözlerini kör etmişti. Yahudi yerleşim yerinin yoluna yaklaşmadılar bile. Bir mücahidin böyle bir yere kaçıp saklanacağı hiçbirinin aklına gelmemişti.

Son günlerde bizim evin havası çok gergindi. Mahmud ve Hasan ev içinde birbirlerinden uzak durmaya çalışıyorlardı. Birkaç gün boyunca annemin odasında oturmaya, akşamı geçirmeye gelmediler. Karşılaştıkları zaman da yüzlerini çeviriyorlardı. Ama birbirlerine selam vermek zorunda kaldıkları durumlarda, pek anlaşılmayan sözlerle mırıldanır, öbürü de ne dediği anlaşılmayan sözlerle karşılık verirdi.

Ben ve İbrahim annemin yanında oturmaya devam ettik. Haberleri, olayları izledik. Haberlerde söz konusu edildiği zaman, son günlerde gerçekleştirilen feda eylemleri karşısındaki şaşkınlığımı ifade ediyor, etkilendiğimi saklamıyordum. Fakat İbrahim, kaya gibi donuk yüzüyle bakmaya devam ediyordu. Yorum namına tek kelime etmezdi. Ama saldırganlaşmadan, sövüp saymadan Oslo Anlaşması'na imza atanları eleştiriyordu.

Gazze şeridinde özerk yönetim adına güvenliği sağlayacak kuvvetler arasında ağabeyim Mahmud'un arkadaşlarından biri de yurt dışından gelmişti. Ziyaretimize geldi. İki haberi vardı: İyi haber, babamızın Macid ve Halid adında iki oğlu varmış, dışarıdan Gazze'ye gelecek kuvvetler arasında onlar da olacakmış. Mahmud, bu haberi duyar duymaz bağırdı. Dışarıdan duyuluyordu sesi.

"Macid ve Halid adında iki kardeşim mi varmış? Ve ben onları tanımıyorum ha?! Filistin güçleriyle birlikte geleceklermiş üstelik! Bu demektir ki yaşları da epey var. Yani yirmili yaşların başındadırlar." Mahmud: "Ya babam?" Diye bağırdı bu sefer. "Babamdan bir haber var mı?" Arkadaşı: "Bu da kötü haber. Kardeşlerin dünyaya geldikten sonra babanızın Ürdün'de yaşanan çatışmalar sırasında vefat ettiği anlaşılıyor." Annem bu sözleri duyar duymaz bayılıp yere düştü. Ayılması için burnuna kolonya tuttuk. Hepimiz kafasına balyoz yemiş gibi serseme dönmüştük.

Yirmi Altıncı Bölüm

Babamın Ürdün'de vefat ettiğine, dahası iki kardeşimizin olduğuna ilişkin olarak aldığımız haberler, evdeki konuşmalarımızın ana konusuydu ve bütün ilgimizi bu meseleye yoğunlaştırmıştık.

Anlaşılıyordu ki Batı Şeria ve Gazze Şeridi 1967'de işgal edilince, babam Mısır'a geçmiş, oradan da Ürdün'e yerleşmiş. Ürdün'de el-Bik'a mülteci kampında Filistinli bir kadınla evlenmiş ve bu evlilikten Macid ve Halid adında ikizleri olmuş. Bu doğumdan birkaç gün sonra babam oradaki çatışmalarda şehit düşmüş ve Halid ile Macid'i anneleri büyütmüş. Anneleri de birkaç yıl önce vefat etmiş. İşte bu kardeşlerimiz, anlaşma uyarınca Gazze ve Eriha'ya girmelerine izin verilen Filistin güvenlik güçleri kapsamında geleceklermiş.

İşgalden bugüne kadar babamız hakkında herhangi bir şey duymamıştık. Onun, işgal sırasında şehit olduğunu düşünüyorduk. Ama şimdi, birdenbire iki yetişkin kardeşimizin olduğunu ve onların yakınlarda Gazze'ye geleceklerini öğreniyorduk. Diğer bir ifadeyle, şu veya bu şekilde ailenin bir parçası olacaklardı. Annem, birkaç gün boyunca kelimenin tam anlamıyla histeri nöbetleri geçiriyordu. Psikolojik, sinirsel bir darbe almış gibiydi. Bir türlü bu ruhsal çöküntüyü atlatamıyordu. Onu, eski haline getirmek için var gücümüzle çabalıyorduk. En azından üzüntüsünü azaltmak istiyorduk. Annem, otuz senedir kayıp olan babamın, bir gün eve döneceği umuduyla yaşadı. Fakat başka bir kadınla evlendiği, o kadından çocuklarının olduğu, sonra vefat ettiği haberini bu şekilde almış olması, onun açısından tahammül edilecek gibi değildi.

Onu yatıştırmaya, ikna etmeye çalıştık. "Savaştan sonraki ilk seneler, ağır senelerdi, bizimle iletişim kurma imkânını bulamazdı." diyerek ikna etmeye çabaladık. "Her şeye rağmen Allah ona rahmet etsin, artık amelleriyle baş başadır, gerekçesi, sebebi neyse, artık onunla Rabbi arasındadır. Gördüğün gibi biz, Allah'a hamdolsun artık büyüdük, onun yokluğunu aratmıyoruz. Eksikliğini hissetmiyoruz." dedik. Bunun yanında başkalarının yaşadığı daha ağır acıları anlattık. Durumumuzu başkalarının durumuyla mukayese ederek, bizim bin katı daha iyi durumda olduğumuzu vurguladık. Nihayet durumunda yavaş yavaş düzelme oldu. Ama bu haberin onun açısından ağır bir darbe olduğu belliydi. Çünkü eski dinamikliğinden, canlılığından, her zamanki gücünden eser kalmamıştı.

Bu son günlerde hem bizim evde, hem de Filistin sokağında ilgiyle üzerinde durulan konulardan biri, Gazze'nin ez-Zeytun mahallesinde gerçekleştirilen eylemde öldürülen üç askerin Dürzülerden olmasıydı. Çok sayıda Dürzü genci İsrail sınır muhafızlarına, polis teşkilatına veya cezaevleri idaresine katılmışlardı ve bunlar görevlerini Yahudilerden daha ciddi ve sert yapıyorlardı.

Bu Dürzü askerlerin çoğu, göstericilere veya mücahidlere karşı son derece sert davranıyorlardı. Hatta bazıları terbiye ve ahlak sınırlarını da aşıyordu. Kadınları ve çocukları taciz ediyor, insanların ırzlarına musallat oluyorlardı. Bu da onlara karşı intikam duygularını kamçılıyor, insanların onlara yönelik büyük bir öfke beslemesine neden oluyordu.

Fakat mesele hiçbir zaman mücahidlerin ve direnişçilerin onları hedef listesine alma veya özellikle Dürzü askerleri hedef olarak seçme düzeyine ulaşmadı. Onların Arap-Filistin halkının bir parçası olduklarına ilişkin bilinç her zaman korundu ve bu bilinç, bütün yaptıklarına rağmen, hâlâ devam etmektedir. Ez-Zeytun eylemi, onların Dürzü oldukları bilinmeden gerçekleşmişti. Hedef açık ve belliydi. İşgal askerleri hedef alınmıştı. Bir işgal devriyesi, askeri, resmi bir cip etrafı kontrol ediyor. Cipin içinde de üzerlerinde işgal ordusunun üniformaları bulunan

askerler var, işgal ordusunun silahlarını taşıyorlar, onların dilini konuşuyorlar, onların görevini yerine getiriyorlar. İşgal ordusunun yaptıklarını eksiksiz, tam anlamıyla ve hiçbir savsaklamaya yer vermeden yerine getiriyorlar. Onların hedef alınmasının sebebi de budur, Dürzü olmaları değil.

Onların Dürzü oldukları gerçeği dile getirildiği zamanlarda, İbrahim'in gözündeki hasreti, acıyı fark ederdim. Ama içinde "Ah, keşke bu ölen askerler Yahudi olsalardı!" dediğinden emindim. Ölen askerlerin ardından ağlayan eşlerini, annelerini ve kız kardeşlerini televizyonda izlediğimizde, İbrahim, göğsünün derinliklerinden volkan gibi yükselen yakıcı iç çekmesini daha fazla gizleyemedi. Aynı günlerde vatansever dürzü aydınların sesleri de yükselmeye başlamıştı. Dürzü gençlerini işgal ordusunda görev almamaya, işgal altındaki Batı Şeria ve Gazze şeridinde kendi halklarına karşı yapılan operasyonlara katılmamaya çağırıyorlardı. Bu amaçla bazı toplantıların düzenlenmesine ilişkin çağrılar da yaptılar.

Bu mesele ile ilgili konuşmalar, ister istemez İsrail ordusunda görev yapan çok sayıdaki Bedevi ve Çerkes gençlerini de gündeme getiriyordu. Bedeviler, İsrail ordusunda izci olarak görev yapıyor, büyük hizmetler ifa ediyorlardı. Filistin ve Güney Lübnan direnişine karşı çok önemli görevler üstleniyorlardı. Bu yüzden Bedevi meselesi dürzü meselesinden çok daha hassastı. Direnişçiler, planladıkları eylemlerde Yahudi askerlerini etkisiz hale getirmek isterken kendi adamlarının işgalci gasıplar tarafından tuzağa düşürüldüğünü gördükleri zaman bu hassasiyet çok daha artıyordu.

Çok zaman aramızda, bu konuyu çağrıştıran bir haber alındıktan sonra yaşanan tartışmalar, farklı bakış açılarını yansıtıyordu. Ama en sonunda herkes şu ortak kanaatte birleşiyordu: "İsrail askerlerinin elbiselerini giyen, onların silahını taşıyan, onların görevini yerine getiren kimselerin, direniş tarafından hedef alınmasının hiçbir sakıncası yoktur."

Düğümü daha da girift hale getiren bir diğer husus da 1948 yılında işgal edilen topraklarda yaşayan Bedevi toplumunun yaşadığı çelişkilerdi. Mesela imamlar, öldürülmüş askerlerin cenaze namazını kılmayı, cenaze merasimlerini gerçekleştirmeyi, onlara dua etmeyi reddetmişlerdi. Çoğu aile de çocuklarının tabutlarına İsrail bayrağının sarılmasını veya cenazelerin resmi törenle defnedilmesini kabul etmemişlerdi. Bu gelişmeler karşısında İbrahim her zaman şu cümleyi tekrar ederdi: "Bakın, Yahudiler, halkımızın bir kısmını kendi güvenliklerini korumaları için örgütleme hususunda ne kadar da başarılı olmuşlar!"

İmad'ın cesareti ve gücü, işgalcileri zor duruma düşürmesi, bir kez daha İsrailli liderlerin aklını başından almıştı. Bu demektir ki İsrail, Gazze'den resmi taraf ile yaptığı siyasi anlaşma gereği çekilmeyecek, direnişin eylemlerinin zoruyla arkasına bakmadan kaçacak. Güney bölgesinden sorumlu komutan, subayları ve istihbaratçıları toplamış, yumruğuyla masaya vurarak şöyle diyordu: "İmad'ın kellesini istiyorum. Bütün operasyonları bu hedefe yönlendirin. Herkes bu hususta üstüne düşeni yapsın."

İmad'ın, sakallısı, sakalsızı, kefiyelisi, kefiyesizi, uzun saçlısı, kısa saçlısı, gözlüklüsü, gözlüksüzü binlerce fotoğrafı basıldı ve Gazze'nin her tarafına yayılmış, arama, tarama yapan, evlere baskınlar düzenleyen ve başlarında istihbarat elemanları bulunan askerlere dağıtıldı. İstihbarat elemanları bir yandan da muhbirleri ile sürekli temas kuruyorlardı. Kimi muhbirleri bürolarına çağırıyor, kimisiyle de, yol kenarında kuytu yerler gibi belirledikleri mekânlarda buluşuyorlardı. Onlara İmad'ın farklı zamanlarda çekilmiş fotoğraflarını gösteriyor ve İmad'la ilişki içinde olmaları veya buluşmaları muhtemel olan militanları takip etmelerini ve her hareketi, her bilgiyi kendilerine iletmelerini istiyorlardı.

Aktif militanların büyük bir kısmı daimi bir gözetim altındaydılar. Nöbetleşe bir şekilde bizim evin kapısını kontrol eden

iki muhbir fark etmiştik. İmad'ın gidip gelmesi muhtemel olan evlerin çoğu bu şekilde gözetim altında tutuluyordu.

Muhbirlerden biri Ebu Nidal'in Şucaiye'deki evini gözetliyordu. Öyle anlaşılıyordu ki evden kuşkulanmışlardı veya evdeki küçük çocuklardan biri bir arkadaşıyla konuşurken ağzından bir şey kaçırmıştı ya da övünmek için İmad'ın evlerine geldiğini söylemişti. Bir akşam vakti İmad, sessizce ve dikkat çekmeden Ebu Nidali'n evine geldi. Aile her zamanki gibi sevgiyle ve vefayla karşıladı onu. Nidal'in annesi derhal yemek hazırlamaya koştu. O gün oruçluydu İmad. Akşam ezanı okundu. İmad, iftarını açmak için testiyi ağzına götürdü. Birkaç damla su içmeden önce "Allah'ım, senin için oruç tuttum ve senin verdiğin rızıkla..." diyecekti ki eve koşarak giren Nidal'in sesi geldi: "Mahalle kuşatılmış. Büyük bir işgalci gücü semti sarıyor!" İmad, bir damla su içmeden testiyi yere bıraktı. "Allah'ın emrini kimse geri çeviremez. Belki de rutin aramadır. Paniklemeden bir bakalım şunlara." Yukarıdan bakmak için çatıya çıktı.

İşgal ordusunun özel kuvvetleri, özellikle İmad'ın bulunduğu evi sarmışlardı. Yüzlerce tüfeğin namlusu eve doğrultulmuştu. Onların arkasında da yüzlercesi, onların arkasında da yüzlercesi daha vardı. Hoparlörden İmad'a seslendiler: "Teslim ol! Yerini belirledik, direnmenin faydası olmaz." Diyorlardı. İmad, gülümsedi ve şu beyitler döküldü dudaklarından:

"Hangi gün ölümden kaçayım ki,
Takdir edilmediği gün mü, yoksa takdir edildiği gün mü?
Takdir edilmediği gün korkmama gerek yok ölümden.
Takdir edilmiş günde ise tedbirin faydası olmaz."

Belinden tabancasını çekti ve namluya kurşunu sürdü. Çatıda gizlenerek askerlerin ileriye doğru hareket etmelerini gözledi. Askerlerden biri, ateş menziline girecek kadar eve yaklaştı. İmad, tabancayı ona doğrulttu ve alnının çatından vurdu. Ardından ateşin açıldığı yere doğru yüzlerce tüfek aynı anda mermi yağdırdı. Sonra derin bir sessizlik çöktü. Herkes İmad'ın Yüce Dost'a ruhunu teslim ettiğini sandı. Askerler bir kez daha

ilerlediler. İmad, evin çatısında yerinden fırladı ve ateş etmeye başladı. "Allah-u Ekber, Allah-u Ekber..." diye haykırıyordu. İşgalciler üzerine mermileri boşalttılar. Pak bedeninden tertemiz kanlar sızıyordu. Gökler, Filistin'in yirminci yüzyılın doksanlı yıllarındaki en önde gelen mücahid direnişçilerinden birine kapılarını açmışlardı. Askerler hâlâ uzaktan kontrol ediyorlardı. Tek bir adım bile ileriye atamıyorlardı. Hoparlörden Ebu Nidal'a seslendiler: "Evden dışarı çık!" diye. Çıktı. Ellerini kaldırmasını istediler. Yapmadı. Yere uzanmış İmad'a doğru gitmesini ve teşhis etmesini istediler. Yaklaştı. Gözlerden yaşlar boşalmaya başladı. Yüzlerce tüfek ona doğrultulmuş, projektörlerin ışığı mekânı gündüz gibi aydınlatmıştı. Ebu Nidal, İmad'ın pak naaşını döndürdü. Kurşunlar delik deşik etmişti. Tertemiz kanı, onu, gecenin rüzgarlarından, karanlığından, tekinsiz havasından, suçlu, günahkâr düşmanın eziyetinden korurcasına dallarını sevgiyle ve şefkatle üzerine sarkıtmış zeytin ağacının toprağını suluyordu.

Bir ateş, kuru otları yakıyormuş kadar hızlı bir şekilde haber, vatanın her tarafına yayıldı. İnsanlar sokaklara, caddelere, meydanlara çıkıp gösteriler yapmaya, sloganlar atmaya başladılar. "Canımız kanımız sana feda olsun Filistin!" "Canımız kanımız sana feda olsun ey şehid!" Canımız kanımız sana feda olsun ey İmad!" Vatanın bütün meydanlarında, kahraman mücahid İmad Hüseyin Akil'ın ruhuna veda edilirken, işgal kuvvetlerine karşı amansız bir mücadele veriliyor, çatışmalar yaşanıyordu.

Her ev gibi bizim eve de haber akşamın geç saatlerinde ulaştı. Hepimiz gözyaşı döktük. İbrahim hariç. Gözleri donup kalmıştı. Yüzünün rengi değişti. Derhal ayağa kalktı. Kız kardeşim Meryem odanın kapısında duruyordu. İki gözü iki çeşme ağlıyordu. Kucağında Yasir vardı ve İsra da yanında duruyordu. Gözleri eşinin üzerindeydi. İbrahim seslendi: "Silahı getir Meryem!" Kelimeleri bir kasırgayı andırıyordu. İbrahim, ilk defa kendi gerçekliğini bu kadar net görüyordu. Meryem, oğlu Yasir'i bana verdikten sonra merdivenleri hızla çıktı. Dönerken elinde

Kaleşnikof tüfek ile birkaç dolu şarjör vardı. Onları İbrahim'e verirken başörtüsünün bir tarafıyla gözyaşlarını siliyordu. Bir yandan da gülümsemeye çalışıyordu.

İbrahim tüfeği aldı. Eğildi İsra'yı öptü sonra Yasir'i öptü. Sonra Meryem'in yanağındaki gözyaşı damlasını eliyle sildi ve evden çıktı. Allah onu korusun, gözetsin ve adımlarını sağlam kılsın diye içimizden dua ediyorduk. O sırada, geçmişte İsra'nın beşiğini sallayan annem gözlerimin önüne geldi: "Başörtümü getir, ey kapıda duran, başörtümü getir, silahımı getir. Ey kapıda duran, silahımı getir." Kız kardeşim Meryem'in beşiğini salladığı eski günlerdeki yüzü geldi aklıma, yanına sokulmuş onu dinliyordum. Aynı ninniyi mırıldanıyordu. O zaman, annemizin sütüyle birlikte emdiğimiz bu kelimelerin ne anlama geldiğini anladım. Meğer ruhumuzun derinliklerine bir fidan gibi dikilen sözleri dinliyormuşuz, annemiz ruhumuza direniş tohumlarını ekiyormuş. Bu sözler kanımıza karışmış ve damarlarımızda geziyorlar. Bunları düşünürken, seher yellerinden bile sakındığımız çiçeğimiz konumundaki Meryem'e bakıyordum. Düşlerinin prensinden, yiğidinden, çocuklarının babasından ayrılmış, gözyaşlarını siliyordu. Kendi elleriyle silahını verirken de gözyaşlarını silmişti. Titremeden, gözünü dahi kırpmadan. Tereddüt etmeden, en ufak bir korku belirtisi göstermeden veya muhasebe yapmadan. O zaman anladım ki biz güçlü ve büyük bir milletiz. Yenilmemiz, geri adım atmamız mümkün değildir. Derinliğini bilemediğim bir ruh vücudumuzun gözeneklerinde dolaşıyor. Bizi en büyük fedakarlıkları göze almaya iten bu garip ruh sarsılmadan varlığını sürdürüyor. Annemin sesi kulaklarımda çınlıyordu: *"Ey kapıda duran, getir silahımı, getir silahımı. Ey kalbimin mutluluğu, ebediyen rahat yüzü görmem ben. Ebediyen rahat yüzü görmem ben. Silahımı alacağım. Kanımı dökeni öldüreceğim. Kanımla ve ateşle zaferimi ilan edeceğim. Getir silahımı, getir silahımı. Ey kapıda duran, getir silahımı...*

İşgal kuvvetlerinin subaylarını, istihbarat elemanlarını ve yöneticileri taşıyan araçlar, Gazze'ye giriş çıkışlarında kullandıkları

yolu değiştirmişlerdi. Şehrin ortasındaki doğuya giden ve kalabalıkların içinden, yoğun trafikle seyredilen yolu takip etmek yerine, Sudaniye yol ayırımına kadar batıya doğru en-Nasr caddesini izleyip sonra batıdaki deniz yolunu izliyorlardı. İbrahim, işgal ordusu komutanlarından birinin bu yolda ilerlediği haberini aldı. Gecenin ilk saatleriydi ve komutan devriyeye çıkmıştı. İbrahim, bu devriyeye saldırmaya karar verdi. Böylece İmad'ın şehid edilmesinin cevabını hızlı bir şekilde vermiş ve intikamını almanın da ilk adımını atmış olacaktı.

en-Nasr caddesinin sonunda biri doğuya Cibaliya'ya, biri de batıya, Sudaniye yol ayırımından deniz yoluna doğru iki yol ayrılır. İşgal kuvvetleri yola birkaç beton blok koymuşlardı, gelip geçen araçları durdurup işgalin devriye araçlarına öncelik vermek için. Yol ayırımını çevreleyen duvarları, bariyerleri, kaldırmışlardı. İşgal rejimi, gecenin ilk saatlerinden itibaren gece yolculuğunu yasaklamıştı. İşgal güçlerinin araçları ya güney tarafından gelip yol ayırımında hızlarını düşürerek batıya yönelirlerdi, ya da batı tarafından gelip, aynı şekilde yol ayırımında hızlarını düşürdükten sonra güneye, en-Nasr caddesini izleyerek şehrin merkezine giderlerdi. Portakal ağaçlarının arkasında, dalların arasında, gecenin karanlığında sekiz kaleşnikof tüfeklerinin gerisinde on altı göz parlıyordu. Yere yüzükoyun uzanmışlardı. Parmakları tetikte, gözlerine kestirdikleri hedefin gelmesini bekliyorlardı.

Askeri devriye cipinin sürücüsü batı tarafından gelerek hızını düşürdü ve güneye yöneldi. Aracın farlarının güçlü ışığı mücahidlerin arkalarında saklandıkları ağaçlara vuruyordu. Mekân gündüz gibi aydınlanmıştı. Mücahidlerin kalp atışları uzaktan duyulacak kadar yükselmişti. Hedef bu değildi. Eğer askerlerden biri mücahidlerden birinin parlayan gözünü ve bir tüfeğin namlusunun parıldayışını fark etseydi, ağaçları kurşun yağmuruna tutacaklardı. En önemlisi görev ve eylem boşa gidecek, tamamlanmayacaktı. Ama Allah korudu. Devriye aracı döndü ve bölgeden uzaklaştı. Birkaç dakika sonra yaklaşmakta

olan arabaların sesleri duyuldu. Sonra yol ayırımına yaklaşan araçların hızını düşürmek için sürücülerin bastıkları frenlerin sesi duyulmaya başladı.

Askeri cip yeniydi ve içinde üst rütbeli bir subay vardı. Arkasında normal bir koruma arabası yol alıyordu. Arabalar hızlarını düşürdüler. O sırada İbrahim sesi duyuldu: "Allah'u Ekber", "Bismillah." Sekiz tüfekten aynı anda cehennem ateşini andıran kurşunlar yağıyordu iki arabanın üzerine.

Sekiz mücahid, durup şarjörleri değiştiriyor, sonra da işlerini tamamen bitirmek için arabalara doğru ilerliyorlardı. Öndeki cip beton bloklara çarpıp durdu, arkadaki de gelip öndekine çarparak durdu. Karşılık olarak yapabildikleri tek şey, arkadaki arabadaki bir askerin kapıyı açması, kafasını dışarı çıkarması ve ateş etmek için tüfeğini uzatmasıydı. Ama tek bir kurşun bile atamadan bertaraf edildi. Sonrasında mücahidler iki gruba ayrıldılar: Bir grup tarım yolu denilen bir yan yoldan kuzeye doğru gitti. Orada kendilerini bekleyen bir arabaya binerek Cibaliya beldesine hareket ettiler. Bir virajın sonunda, on metre kadar ileride bir devriye cipi durmuş, yola işaretler koyarak gelen arabadan durmasını istedi. İbrahim, şoföre: "Duracakmış gibi yap." diye seslendi. "Yanlarına vardığın zaman var gücünle gaza bas. Siz de o sırada devriyeye ateş edin." Devriye aracının yakınına ulaştıklarında kurşun yağmuruyla camlarını indirdikleri araca doğru tüfeklerin namluları ateş kusuyordu. Devriye aracından çığlıklar, bağırmalar, iniltiler yükseliyor, korkudan titriyorlardı. Ölü ve yaralı olarak yere serilmişlerdi. Araba son surat oradan uzaklaştı.

Bir asker, cipin arkasında saklanmıştı. Araba uzaklaşınca tüfeğiyle arabanın arkasından ateş etti. Arabanın arka camı döküldü. İçindeki mücahidler başlarını eğdiler. Bir kurşun İbrahim'in başını sıyırmış, saçlarını yakmıştı. Sürücü bir yan yola saptı. Yolu beton bloklarla kapatmışlardı. Sürücü panikleyerek dönmek istedi. İbrahim: "Dur! Arabadan inin, engelleri yürüyerek geçeceğiz." dedi. Arabadan inip beton dökülmüş varilleri aşarak

başka bir yöne doğru kaçtılar. Son derece lüks bir evin kapısına yaklaştılar. Son model bir araba kapıya yanaştı. Yaşlı bir adam ile karısı arabadan indi. Mücahidler yanlarına giderek arabanın anahtarlarını istediler ve arabayı geri getireceklerini söylediler. Adam dört silahlı adamın karşısında tir tir titriyordu. Mücahidlerin sürücüsü anahtarı adamın elinden alarak arabaya bindi. Diğerleri de binerek oradan uzaklaştılar. Ayakları artık yaşlı adamı taşıyamadı, oracıkta yere yığıldı.

Bir süre yol aldıktan sonra mücahidlerden biri: "Burada ağır bir samsonite valiz var." Dedi. Valizi dizlerinin üzerine koydu, açtığında içinde onlarca deste dolar olduğunu gördü. Bir milyon dolar kadardı. İbrahim güldü ve "Artık oraya dönemeyiz." dedi. "Şimdi işgal kuvvetleri oraya doluşmuşlardır, adam sabahı beklemek zorundadır." Güneşin ilk ışıklarıyla birlikte gençlerden biri söz konusu eve gitti. Kapının ziline bastı. Adam çıktı. Genç, onu selamladı, arabanın anahtarını uzatırken, "Mücahidler sana çok teşekkür ediyorlar." dedi. "Böyle davrandıkları için senden özür diliyorlar, bunu yapmaktan başka seçenekleri yoktu, çanta da arabadadır." Adam evden çıkıp çantayı aldı ve içindeki paraları sayıp kontrol etti.

Olanlara inanamıyordu adam. "Gökteki Rabbe hamdolsun." diye mırıldandı. Sonra "Kimsiniz, kimsiniz?" dedi. "Allah sizi korusun, muvaffak kılsın. Vallahi, siz Allah'ın yardımını hak ediyorsunuz. Bekle evlat, bekle." Genç adam, arkasına bakmadan oradan uzaklaştı.

Akşam saatleriyle birlikte olaya dair açıklamalar geldi. Kahraman şehidin intikamı için gerçekleştirilen eylemden bahsediliyordu. Radyoda verilen haberlere göre işgal askerlerinden birkaçı öldürülmüştü. İçlerinde işgal ordusunun Gazze şeridinde görevli özel kuvvetler komutanı albay "Mair Fitz" de vardı. Eylem duyulur duyulmaz kitleler meydanlara akın etti. Her ağızdan, "Yaşa tugaylar", "İzzeddin tugayları!" sloganları yükseliyordu.

İslami Cihad hareketine mensup üç mücahid, Batı Şeria'da, Anze köyünün yakınlarında, işgal ordusu askerlerinin ve Yahudi

yerleşimcilerin kullandıkları yola bomba yerleştirmiş, gecenin karanlığında hedeflerinin gelmesini beklemek üzere saklanmışlardı. G.M.C marka bir araba geçti önlerinden. Assam, telleri bataryanın uçlarına dokundurdu. Korkunç bir patlama ile şarapnel parçaları etrafa saçıldı. Üç işgalci öldürülmüştü. Mücahidler olay yerinden hızla uzaklaştılar. Günlerce süren tahkikatlar sonucu eylemi gerçekleştirenler tespit edilmişti. İkisi yakalınmış, Assam, kurtulmayı başararak eylemlerine, faaliyetlerine devam ediyordu.

Bir müddet sonra işgal kuvvetlerine Assam'ın saklandığı yere ilişkin bilgiler ulaştı. Büyük bir kuvvetle mekânı kuşattılar. Teslim ol, diye çağrıda bulundular. Cevap vermedi. Bunun üzerine mekâna girmeye kalkıştılar. Assam, içeri giren askerlere ateş etti. Ölü ve yaralı vardı. İşgalciler, ölülerini ve yaralılarını taşıyarak geri çekildiler. Sonra Assam'ın kaldığı evi yıkana kadar bombaladılar. Ardından tekrar ilerlediler. Üzerlerine yeniden ateş açıldı. Geri çekildiler. Bu sefer evi bütünüyle yıktılar. Assam Berahine, Naim cennetlerine kavuşmak üzere tertemiz ruhunu en yüce dosta teslim etmişti.

Üç mücahid, Kudüs'te içerisi İsrailli yolcularla dolu bir otobüse binmişlerdi. Silahlarını ve el yapımı bombaları göstererek yolculara otobüsü kaçırdıklarını duyurdular. Amaçları işgal zindanlarındaki Filistinlilerle yolcuları takas etmek için görüşmelerin yapılmasıydı. O sırada nereden geldiği belli olmayan bir kurşun patladı. Mücahidlerden biri isabet alarak otobüsün zeminine düştü. Büyük bir kargaşa ve panik meydana geldi. Otobüs bir elektrik direğine çarptı. Mücahidler ateş etmeye başladılar. Yolcuların birkaçını öldürüp yaraladılar. Sonra aşağı inerek yoldan geçen bir arabayı durdurup şoförüyle birlikte kaçırdılar. Kudüs'ün çıkışındaki bir askeri kontrol noktasının yanında güneye, Beytcala ve Beytullahm tarafına sürmesini istediler. Askerler, füzelerle içindekilerle birlikte arabayı havaya uçurdular.

İbrahim, öteden beri yolculuğa çıkma, Ramallah'a ulaşma planlarını yapıyordu. Orada bazı mücahid arkadaşlarıyla buluştu. Zaman kaybetmeden, bu mücahidlerden ikisiyle birlikte arabaya binerek Ramallah yakınlarındaki Avfer askeri kampının olduğu yere gittiler. Yahudi yerleşimcilere ait bir arabayı fark ettiler. Yanından hızla geçerken arabayı kurşun yağmuruna tuttular. Arabanın sürücüsünü öldürdükten sonra saklanmak üzere olay yerinden uzaklaştılar. Çünkü kısa bir süre içinde işgal kuvvetleri olay yerine intikal etmiş, kuşatmaya başlamışlardı. Tabi herhangi bir neticeye varmamışlardı.

Birkaç gün sonra Kudüs-Ramallah yolu üzerinde yeni bir hedef bulmak üzere yine seyir halindeydiler. Yahudi yerleşimcilere ait bir araba, tekerinin patlamasından dolayı durdu. Arabadaki üç kişi tekeri değiştirmek için arabadan indiler. Onların yanından hızla geçerken kurşunlamaya başladılar. Üçü de ölmüştü. Büyük bir hızla olay yerini terk ettiler. Bölgede kısa sürede sokağa çıkma yasağı ilan edildi. İşgal istihbaratı cinnet geçiriyordu adeta. Bölgedeki eylemcilere yönelik geniş çaplı bir tutuklama furyası başlatıldı, faillere ilişkin bir ipucu buluruz ümidiyle.

Tutuklulardan biri yirmili yaşların başında bir genç olan Abdumünim'di. İntifadanın aktif eylemcilerinden biriydi. Son günlerde İbrahim ve mücahid arkadaşlarıyla tanışmış, onlardan silah eğitimi almıştı. Önümüzdeki günlerde cihad eylemlerine katılmayı umuyordu. Onunla tutuklanan bazı genç arkadaşları, sorgu esnasında, casusların tuzağına düşerek kendilerini ele vererek eylemlere katıldıklarını itiraf etmişlerdi. Bu da en az on sene ceza almak demekti. Arkadaşlarının itirafları çerçevesinde Abdulmünim'in sorgusu daha yoğun geçmeye başladı. Çünkü hiçbir şeyi kabul etmiyordu. Önce "serçeler" koğuşuna koydular, onu aldatmayı başaramadılar. Arkadaşlarıyla aynı yere koyarak, bulundukları yere ses ve kayıt cihazı yerleştirdiler. Abdulmünim, bütün bunlara karşı hazırlıklıydı. Arkadaşlarından biri yaptıklarına dair bir şey söylediği zaman, anında bağırarak kendisini tanımadığını söylüyordu.

Yoğun sorgulara rağmen bir sonuç alınamıyordu. Sorgucudan biri yanına gelip özgürlüğüne kavuşması için onunla pazarlık yapmaya başladı. "Abdulmünim' itiraf etmeyeceğini biliyorum" dedi. "Çünkü hapishanede kalmak istemiyorsun. Ama arkadaşların her şeyi itiraf ettiler, dolayısıyla itiraf etsen de etmesen de on beş sene ceza alacaksın." Sonra pazarlığa başladı. Eğer kendileriyle işbirliği yapmayı kabul ederse, derhal kendisini serbest bırakacaklarını söyledi. "Düşün ve kararını ver." diye yanından ayrıldı. Abdulmünim, tek başına kaldığı hücresinde oturup düşünmeye başladı. "Allah'u Ekber. Tam da silah taşıyacak, silahlı cihada katılacaktım. Görevimi yapacak ve kinimi dindirecektim. Daha bir şey yapmadan, şu hapis ortaya çıktı, hem de en kötü zamanda. Allah'ım... Allah'ım... Ben ne yapacağım? Hapisten kurtulmak için onlarla işbirliği yapmayı kabul mü edeceğim? Kuşkusuz önümde iki yol var ve bunlardan birini seçmek durumundayım." Düşündü, düşündü... Bir daha düşündü ve kararını verdi.

Sorgucu, kararını öğrenmek üzere bir daha gelince, işbirliği yapmayı kabul ettiğini söyledi. Samimiyetini göstermek için sevimli görünmeye çalışan sorgucu, yakınlarda çıkacağı askeri mahkemede serbest bırakılacağını anlattı. Bu bir süre içeride kalmasının sebebi, şüphe uyandırmaması ve bundan sonraki görevini rahatlıkla yapabilmesiydi. Birkaç gün sonra hapishanenin kapısı açıldı, Abdulmünim, kapının dışında buldu kendini. Tertemiz havayı ciğerlerine çekerken, "Allah'a yemin ederim, ihanet etmeyeceğim, alçalmayacağım, pazarlık yapmayacağım." dedi ve arkadaşlarının kaldığı evlerden birine doğru yürüdü. Arkadaşına, çok zaruri bir iş için mücahidlerden birini görmek istediğini söyledi.

Birkaç saat sonra, birisi gelerek akşam saatlerinden birinde ve malum bir caddenin belli bir noktasında beklemesi gerektiğini söyledi. Denilen yerde beklemeye başladı. İçinde İbrahim ve Abdurrahim'in olduğu bir araba geldi. Onlara olup bitenleri anlattı ve istihbarat subayıyla randevusunun olduğunu söyledi.

Çarşamba günü akşam saat beşte bir cadde üzerindeki evlerinden birine gelip kendisini alacak diye ekledi. Orada benden yapmamı istedikleri işleri konuşacağız, dedi. Orada istihbarat subayına ve beraberinde olanlara pusu kurup öldürmelerini önerdi.

Önceden belirlenen saatte, Abdulmünim, caddenin üzerinde gidip geliyordu. Pek yüksek olmayan bir duvarın arkasında metruk bir ev vardı. İbrahim ve Abdurrahman orada pusuya yatmışlardı. Ellerinde Kaleşnikoflarıyla istihbarata ait aracın gelmesini bekliyorlardı. Arka taraftaki paralel caddede, bir araç içinde sürücüsü ile hazırda duruyordu, onları olay yerinden hızla uzaklaştırmak için. Caddenin başında Mercedes marka bir araba göründü. Arap plakası taşıyordu. Abdumünim, arabaya yetişmek için adımlarını hızlandırdı. Arkadaşlarının pusu kurdukları yerin tam karşısına düşüyordu. Araba önünde durdu. İçine girsin diye kapı açıldı. Abdulmünim arabaya doğru ilerledi. Plan, araba yakınına gelip durduğu zaman, yere doğru eğilmesi, böylece iki kaleşnikof tüfeğinin arabayı taramasına imkân vermesi şeklindeydi. Ama o öyle yapmadı ve arabaya kadar gitti. Arabanın yanına gelince, elini kemerine sokarak tabancasını çıkardı, doğrudan istihbarat subayının kafasına sıkarak öldürdü. Sonra tabancayı arkadaşına doğrulttu ama şoför arabayı büyük bir hızla sürdü. O anda İbrahim ve Abdurrahman arabaya doğru ateş etmeye başladılar. Sonra her üçü olay yerini terk ederek kendilerini bekleyen arabaya doğru koştular. Araba büyük bir hızla oradan uzaklaştı.

Abdulmünim, yakınlardaki bir köyde saklandı. İbrahim ve Abdurrahman el-Halil ve çevresine doğru yola çıktılar. İşgal istihbaratı, yaşadığı aşağılanmadan, imajının sarsılmasından, kibrinin kırılmasından dolayı çılgına dönmüştü. İstihbarat elemanları, Abdulmünim'i ve ona eşlik edenleri yakalamak veya öldürmek için bütün imkânlarını seferber ettiler.

Abdulmünim, artık onlar tarafından bilinen, tanınan bir isimdi. Onun fotoğraflarını askerlerine, kontrol noktalarına ve

muhbirlerine dağıttılar. Arama ve tarama operasyonları başladı. Yakın köylerdeki bir muhbir onu teşhis etmeyi başarmıştı. Emrinde olduğu istihbaratçıyla temasa geçti. İstihbaratçılar avlarını yakalamak için adeta uçtular. Orta büyüklükte bir kamyon, sebze yüklü olarak ilerliyordu. Kamyon sürücüsünün üzerinde meşhur Arap kıyafetler vardı. Başına da siyah bir kefiye giymişti. Yanında oturan şahsın üzerinde de benzer kıyafetler bulunuyordu. Kamyon, Abdulmünim ve arkadaşı Züheyr'i taşıyan otobüsün hemen arkasında yol alıyordu. Otobüs Ram beldesindeki bir durakta durdu. Abdulmünim ve arkadaşı otobüsten indiler. Kamyon aniden durdu. Kamyondaki sebze kasalarının arkasında gizlenen onlarca özel kuvvet mensubu askerler, silahlarını Abdulmünim ve arkadaşına doğrultarak ellerini kaldırıp teslim olmalarını istediler. Ama onlar bunu yapacaklarına silahlarını çekerek ateş etmeye başladılar. İşgal kuvvetlerinin tüfeklerinden çıkan mermiler her ikisinin bedenini delik deşik etmişti. Şehid düştüler. Ruhları sonsuzluk cennetine, sonsuz kudret sahibi Yüce Melik'in yanındaki doğruluk makamına yükseldi. O sırada İbrahim ve yanındaki mücahidler, el-Halil'de yeni bir feda eylemini gerçekleştirmenin hazırlıklarını yapıyorlardı. Bu haberi alır almaz arabalarına binerek Kudüs'e doğru yola çıktılar. O yolda Yahudi yerleşimcilerinin ve işgal kuvvetlerine ait devriyelerin araçları sıkça gidip gelirlerdi. Özellikle Kiryat Erba'ya giden Harsayna tepesindeki yol ayırımında yoğun olarak bulunurlardı.

Yolda yerleşimcilerden biri aracını durdurdu. Bir grup arabadan inerek kendilerini Kudüs'e götürecek yolcu arabalarını beklemeye başladılar. Mücahidlerin içinde bulunduğu araç, yerleşimcilerin yanına kadar yaklaştı. O sırada mücahidler tüfeklerini ateşleyerek onlara kurşun yağdırdılar, kanlar içinde yere yığıldılar. 3 işgalci yerleşimci bu eylem ile öldürülmüştü. İki kişi de yaralanmıştı. Mücahidler olay yerinden uzaklaşarak yakınlardaki bir köye gittiler ve ortalık durulunca kadar orada saklandılar.

İşgal kuvvetleri derhal olay yerine intikal edip etrafını sardı. Bölgede sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Bu dönemde el-Halil kenti sakin bir gün geçirmedi. Rejim sokağa çıkma yasağını kaldırdığı her seferinde, mücahidler imkân buldukları anda, yeni bir hedefi gözlerine kestiriyorlardı ve saldırı düzenlemek üzere harekete geçiyorlardı. Bir veya iki haftada mutlaka işgal askerlerinden veya Yahudi yerleşimcilerden birkaçını öldürüyor veya yaralıyorlardı.

Yirmi Yedinci Bölüm

Ramazan hilali görünmüştü. Arınma ve ibadet ruhu her tarafa hakim olmuştu. Mescitlere gidenlerin sayısında büyük bir artış vardı. Özellikle sabah namazına gidenler çoğalmıştı. İnsanlar, sahur yedikten sonra evlerinden çıkıp sabah namazını kılmak üzere camiye gidiyorlardı.

Çok sayıda insan akın akın İbrahim peygamberin haremine gidip, orada namaz için saf tutmuşlardı. Müezzin ezanı bitirdikten sonra insanlar sabah namazının iki rekat sünnetini kılmaya başladılar. Sonra imam mihraba geçti. Müezzin de kamet getirdi. İnsanlar saflarını düzelterek Allah'ın huzurunda durdular. İmam iftitah tekbirini getirdi, insanlar da tekbir getirerek namaza başladılar. İmam Fatiha suresini okudu. "Gazaba uğramışların ve sapmış olanların yoluna değil" ayetini okuduktan sonra cemaat hep bir ağızdan gür bir sesle "Amin" dedi. Ardından tam bir sessizlik oluştu. Sonra imam "İsra" suresinin giriş kısmındaki ayetleri okumaya başladı: "Biz kitapta İsrailoğulları'na şöyle bildirmiştik: "Yeryüzünde mutlaka iki defa fesat çıkaracak, çok böbürleneceksiniz." Ardından imam tekbir getirerek rükuya gitti. Rükudan kalktı ve tekbir getirerek secdeye gitti. Namaz kılanlar, Allah'ın huzurunda secdeye kapanmıştı. O sırada uzun boylu, saçı sakalı birbirine karışmış bir Yahudi yerleşimci mescidin kapısında dikilmişti. Tüfeğini, Allah'ın huzurunda secdeye kapanmış insanların başlarına, sırtlarına doğrultarak taramaya başladı. Şarjörü art arda üç kere değiştirdi. Kurşun sesleri yükselirken onlarca insan secdede iken rablerine kavuşmuşlardı. Tertemiz ruhları, Allah'ın huzurunda, secde halinde yüceler alemine yükselmişti. Onlarcası da yaralanıp kanlar içinde yere yığılmıştı.

Bazı gençler, olayın şokunu atlattıktan sonra itfaiyeye ait demir borulara koştular. İçlerinden biri boruyu alarak aşağılık katile doğru adeta uçtu. Boruyu kafasına geçirerek parçaladı. Katilin beyni etrafa saçıldı.Tekbir sesleri yükselmeye başladı. Ardından yaralıları ve şehidleri dışarı çıkarmaya başladılar.

İbrahim hareminin şehidleri için vatanın her tarafında yas ilan edildi. Halk, bu alçak katliamı protesto etmek için meydanlara indi. İşgal kuvvetleri de vatanın her sokağında, her caddesinde göstericilere kurşunla karşılık veriyordu.

İşgal ordusu, hükümetlerinin daha birkaç hafta önce Filistin tarafıyla bir anlaşma imzaladığını ve bu anlaşma gereği, barış anlaşmasının bir ilk adımı olarak Gazze ve Eriha'dan çekilmeye başlaması gerektiğini unutmuş gibiydi. İşgal ordusunun kurşunlarıyla onlarca insan hayatını kaybetti, yüzlercesi yaralanmıştı. Yaraların, acıların bitap düşürdüğü Filistin'in üzerine kara bulutlar çökmüştü.

O esnada, Ya'bud el-Kassam köyündeki evlerin birinde üç genç ve Kabatiye beldesindeki bir başka evde de üç genç, bir araya gelmişlerdi. Mushafa el basarak, İbrahim Halil haremindeki şehidlerin kanlarının intikamını almadan durmayacağız, rahat etmeyeceğiz diye söz verip yemin ediyorlardı. Birkaç gün sonraydı. Yeşil hat içinde kalan Afvele şehrinde yolcu taşıyan bir otobüse özel bir araba hızla çarptı. Çarpmadan sonra korkunç bir patlama meydana geldi. Otobüs kullanılamaz hale gelmişti. Yolculardan beş kişi ölmüş ve yolculardan ve yolda geçenlerden onlarcası da yaralanmıştı. Ayrıca olayın yaşandığı bölgede büyük bir maddi zarar meydana gelmişti.

Bu olaydan günler sonra, bedenine bomba sarmış bir genç, Hudayra şehrinde bir otobüs durağına yaklaşarak otobüs bekleyen kalabalığın ortasında durarak üzerindeki bombayı patlattı. Birkaçı ölmüş, onlarcası da yaralanmıştı. Büyük bir maddi zarar vardı. Ajanslar, bunun İbrahim hareminde gerçekleşen katliama, Allah'ın huzurunda secdeye kapanmış insanların katledilmesine bir cevap olduğunu ve arkasının da geleceğini belirtiyordu.

el-Halil'de, bazı gençler, Yahudi yerleşimcilere ait bir arabayı pusuya düşürüp kurşunladıktan sonra olay yerinden uzaklaşarak içinde insanların yaşadığı büyük bir apartmanın bir dairesinde saklanmışlardı.Mücahidlerin vurduğu ağır ve kesintisiz darbelerden sonra işgal ordusu ve istihbaratı en üst düzeyde alarma geçmişti. İşbirlikçi muhbirlerden biri mücahidlerin binaya girdiklerini görmüştü. Birkaç dakika içinde işgal kuvvetlerine ait yüzlerce asker binayı sardı. Başlarında yüksek rütbeli subaylar ve üst düzey güvenlik yetkilileri vardı. Binlerce asker de şehrin çeşitli noktalarında konuşlandırılmıştı. Hoparlörlerle mücahidlerin binadan çıkıp teslim olmaları istendi. Ama bir cevap alamadılar.

İşgal kuvvetleri, bina sakinlerinden binayı terk etmelerini istediler. Evlerini terk eden bina sakinlerinin tamamının kimliklerini dikkatlice incelediler ve bazılarını da gözaltına aldılar. Bir kez daha mücahidlerden dışarı çıkıp teslim olmaları istendi ve yine bir sonuç alınamadı. Piyadeler binayı taramak üzere ilerlediler. Bir anda yoğun bir ateşin altında kaldılar. Askerlerin çığlıkları her tarafı kaplamıştı. Birkaçı yaralanmıştı. Binaya yönelmiş yüzlerce tüfekten ateş açılarak cevap verildi. Sonra bir sessizlik hakim oldu.

İşgal kuvvetleri bir süre beklediler. Ardından bir başka grup binaya girmek üzere harekete geçti. Yeniden ateş açıldı askerlerin üzerine. Ortalığı askerlerin çığlıkları kaplamıştı. İşgal kuvvetleri buna cehennemi bir ateşle karşılık verdiler. Sonra yeniden sessizlik çöktü. İşgal kuvvetleri büyük dozerlerden birini getirdiler. Dozer yıkmak üzere binaya doğru ilerledi. Binaya yönelik yoğun bir bombardımandan sonra dozer ilerledi ve duvarları yıkmaya başladı. Birdenbire yıkıntılar arasında bir mücahid, yıldırım hızıyla fırladı ve tüfeğini dozerin operatörüne doğrultarak kafasına ateş etti. Dozer durdu. Askerler ve komutanları neler olduğunu anlayıncaya kadar yer yarılmış da mücahid içine girmiş gibi gözlerden kayboldu.

Otomatik silahlarla, roketlerle bina yeniden ateş altına alındı. Kuşatma, ilerleme ve çekilme operasyonları üç gün üç gece devam etti. İşgal kuvvetleri ne zaman binaya yaklaşmaya kalkarlarsa üzerlerine yeniden ateş açılıyordu. En sonunda binayı tamamen yıkmak zorunda kaldılar. Taş üzerinde taş kalmamıştı. Sonra da mücahidlerin öldüklerinden emin olmak için dozerlerle enkazı kaldırdılar.

Birkaç gün sonra İbrahim Gazze'ye geri döndü. Filistin otoritesinin Gazze şeridini resmen teslim almasının hemen öncesiydi. İsrail kuvvetlerinin varlığı azalmıştı. İşgalciler, silahlı kuvvetleri ve kurumları Gazze'yi boşaltmış gibiydiler. Güvenlik de biraz daha istikrara kavuşmuştu. İşgal kuvvetlerinin takibinden, muhbirlerin gözetlemelerinden korkmak da hemen hemen kalmamış gibiydi. İbrahim'i kucaklayarak, sevinç gözyaşlarıyla karşıladık. Eve sağ salim dönmesinden dolayı mutluyduk.

İbrahim'in döndüğü gün, Meryem bambaşka bir kişiliğe bürünmüştü. Ona veda ettiği günden tamamen farklı biriydi. Sanki bütün duygusallığını, hassasiyetini, özlemini onun döneceği güne saklamış gibiydi. Birden bire ağlamaya başladı. Ayakta duramıyordu. Duvarlara tutunmaya çalıştı.Evin tavanı üzerine çökmüş gibi yere yığıldı. Annem kenarda sessizce durmasına, yalnızlığına son vererek İbrahim'i karşılamak üzere dışarı çıktı. Öpüyor, kokluyor, bedenine dokunuyordu. İbrahim de ellerine kapanıp öpüyordu.

O geceden itibaren yeniden annemin odasında oturmaya başladık. Doğal bir şekilde onun etrafında toplanıyorduk. O gece kardeşlerimiz Macid ve Halid'in dönüşünü tartışıyorduk, nerede ve nasıl karşılayacaktık onları? Aslında bu meseleyi annemin önünde gündeme getirmekte zorlanıyor, endişeleniyorduk. Onların Gazze'ye geleceklerine dair haberi duyduğumuzdan beri ilk defa bu şekilde annemin odasında, onun yanında konuşuyorduk. Bu yüzden tedirgindik, o yüzden konuşmalarımız kesik kesikti. Hiçbirimiz düşüncesini eksiksiz ve açık söylemeye cesaret edemiyordu. Annem gülümseyerek şöyle dedi:

Onları evde, yanımızda istemiyormuşum diye düşündüğünüzü görüyor gibiyim. Benim açımdan onları burada karşılamanın hiçbir sakıncası yoktur. Gelirlerse hoş gelmiş safalar getirmiş olurlar. Benim için onların sizden hiçbir farkı yoktur. Burası geniş bir evdir.

Annemin bu sözleri, Allah'tan başka kimsenin bilmediği ve göğsümüzün üzerine çökmüş bir ağırlığı söküp attı. Annemin bunu kabul etmeyeceğini, son zamanlarda tanık olduğumuz köşesine çekilmesinin de beklenmedik anda kumasının oğullarının gelip evinde ve oğullarının arasında oturacak olmasından kaynaklandığını düşünüyorduk. Onlar için ayrı bir oda ayarlamaya karar verdik. Ben de annemin odasında, onun yanında kalacaktım. Sonra da daha iyi bir çözüm bulmaya çalışacaktık. Filistin otoritesi konusunu, bölgeye gelişini, yetkilerini, onunla ve muhalif gruplarla nasıl bir tavır takınılması gerektiğini de tartıştık.

Doğal olarak Mahmud, açık ve kesin bir kanaate sahipti. Ona göre Filistin otoritesi, Filistin halkının tek meşru temsilcisi olan Filistin Kurtuluş Örgütünden doğmuştu. Bu yüzden herkesin yalnızca bu otoriteye boyun eğmesi gerekiyordu. Aldığı kararlar, yaptığı anlaşmalar herkesi bağlıyordu. Hasan buna kesin olarak karşı çıkıyordu. Ona göre "Oslo planı, Filistin halkının içindeki birçok kesim ve grup tarafından kabul edilmiyordu. Filistin vatanseverliğinin vazgeçilmezlerini hiçe saymıştır bu adım. Onu kabul edenlerin dışında kalanların böyle bir bağlılık içinde olması beklenemez. Direniş, tutumunu sürdürecektir. Hiç kimse bu hususta muhalefet gruplarıyla istişarede bulunmadı. Böyle bir anlaşma ile ilgili olarak içerideki ve dışarıdaki bütün Filistinlileri kapsayan bir seçim ya da referandum yapılmadı. Böyle iken Mahmud, birçok siyasal güç ve grubun vazgeçilmezlerimizi hiçe saymak olarak nitelendirdiği böyle bir anlaşmaya saygı duyulmasını ve bağlı kalınmasını nasıl isteyebilirdi?"

Mahmud: "Oslo anlaşması bir aşamadır. Gazze ve Eriha'nın boşaltılması da bir başlangıçtır. Bu anlaşma uluslararası güçlerin tanıklığında imzalandı. Uluslararası saygı ve sempati kazanmak

için çabalayan biz Filistinlilerin, anlaşmalara saygı duymuyor, bağlı kalmıyor gibi görünmemiz çıkarımıza uygun olmaz." dedi.

Hasan hemen araya girdi: "Anlaşmaya kim imza atmışsa, o saygı duyabilir. Bağlı kalabilir. İmza atmayanlar, görüşleri bile sorulmayanlar, onları bu anlaşmaya bağlı kalmaya zorlayacak bir durum söz konusu değildir." dedi. Mahmud tebessüm ederek şöyle dedi: "Zaman içinde otoriteye ve yaptığı anlaşmalara saygı duymak ve bağlı kalmak zorunda kalacaksınız." Hasan: "Hiç kimse bize bunu dayatamaz." diye karşı çıktı. Mahmud gülerek: "Eğer Musa'nın asası sizi yola getirmezse yarın Firavunun sopası sizi yola getirir. Dışarıdan on binlerce savaşçı gelecek ve içeriden de on binlercesi onlara katılacak. O zaman kim onların aldıkları kararlara karşı çıkıyormuş göreceğiz." dedi. Hasan bağırdı: "Demek ki dışarıdan gelecek güçler, direnişi ezmek, İsrail'e karşı gerçekleştirilen eylemleri durdurmak için geliyorlar öyle mi?"

Mahmud gülerek şu karşılığı verdi: "Olayları istediğin gibi adlandırabilirsin. Ortada yüce bir ulusal çıkar söz konusudur. Bu, biz Filistinlilerin, işgalin üzerinden onlarca yıl geçtikten sonra siyasi bir otoritemizin kurulması için tarihi bir fırsattır. Bu fırsatı ve bu yüce maslahatı korumak ve etkin kılmak zorundayız. Burunlarının ucunu dahi göremeyen bazı hamaset sahibi kimseler, bu fırsatı heder etmeye, bu ulusal maslahatı tehlikeye sokmaya kalkarlarsa, o zaman elimizde onları kontrol altında tutmak ve bu tür girişimlerine mani olmak için somut ve ahlaki gerekçelerimiz olur." Hasan: "Nasıl bir hüsran bu? Nasıl bir hüsran? İntifadanın şemsiyesi altında birleştiğimiz yıllardan sonra, nihayet İsrail, bir kez daha Filistinlileri birbirine düşürmeyi başardı."

Mahmud bağırdı: "Biz Filistinlilerin saffını dağıtmayı isteyenler sizlersiniz. Niçin liderlere bu planı başarıyla sonuçlandırma fırsatını vermiyorsunuz?" Hasan sözünü kesti: "Hangi fırsat? Neyin fırsatı? Direnişin baskısı altında her gün askerlerinin ve yerleşimcilerinin canlarına mal olan ağır bedeller ödemek zorunda kalan Yahudilerin bütün bunlardan kurtulması ve bizim de kendi içimizde parçalanmamız fırsatı mı?" Mahmud araya girdi:

"Nereye kadar sürdüreceksiniz bu direnişi, ne zamana kadar?" dedi. İbrahim sakince ve kendinden emin bir tavırla cevap verdi: "İşgal hiçbir şart koşmadan çıkmak, ülkemizi terk etmek zorunda kalana ve bizi de bağlayan hiçbir şart söz konusu olmayıncaya kadar Mahmud! Düşmanın topraklarımız üzerinde var olma hakkını, meşruluğunu tanıyan anlaşmaların ortağı olmayacağız." Mahmud sesini yükselterek konuştu: "Bunların hepsi geçici adımlardır. Güç dengeleri bozulunca herhangi bir bağlayıcılığı kalmaz." İbrahim, sakince sözünü kesti: "Ne lüzum var? Sen de biliyorsun, ben de biliyorum ve gelişmeleri izleyen herkes biliyor ki İsrail Gazze şeridinde ve Batı Şeria'da sorumluluğu teslim edeceği bir tarafla anlaşma yapamadığı zaman, direnişin devamı, burada kalmasına karşılık ödediği ağır bedeller karşısında arkasına bakmadan zaten kaçıp gidecekti. O halde bu anlaşma neyin nesidir? Neden düşeceği zirveden düşmek üzere iken rahatlıkla inmesi için bu merdiveni ayaklarının altına uzatıyorsunuz? En önemlisi, Filistin otoritesini İsrail'le işbirliği yapmaya, güvenliği sağlamaya, eşgüdüm içinde olmaya, ortak devriyeler çıkarmaya, sürekli ve düzenli olarak irtibat halinde olmaya mecbur bırakan maddeler neyin nesidir? Dengeyi değiştirecek başka yöntemler bulma imkânına sahipken bütün bunlara ne lüzum vardı? Üstelik onlar direnişin indirdiği darbeler karşısında kaçarak çıkacak ve biz de hiçbir düzenlemeye, tanımlamaya ve maddelere bağlı kalmayacaktık?"

Mahmud, şöyle dedi: "Bu anlaşma sayesinde on binlerce direniş gücünün sığınmacı durumundan kurtulup aileleriyle birlikte dönecek olması yeterli değil mi?" İbrahim şu karşılığı verdi: "Bu iyi bir şeydir. Her birinin başımız gözümüz üstünde yeri var. Lokmamızı onlarla bölüşeceğiz. Onların vatan topraklarında yaşamalarını kolaylaştırmak için elimizden geleni yapacağız. Ama işgalciler, direnişin ağır darbeleri karşısında arkasına bakmadan kaçacakken, işgalcilerin çekilişini kolaylaştırmak olmamalıydı bunun karşılığı. Uluslararası şahitler huzurunda Siyonist rejimin varlığını ve topraklarımızın en büyük kısmı üzerinde var olma

hakkını tanıyan bir anlaşmaya imza atmak, söz konusu vatan evlatlarının dönüşlerinin bedeli olmamalıydı."

Mahmud: "Bütün bunlar sadece başlangıç. Yakınlarda kalıcı bir çözüme dair görüşmeler başlayacak. Sen de biliyorsun ki bugün zayıf konumda iken imzalanan anlaşmanın, yarın güç dengeleri değiştiği zaman bizim için bağlayıcılığı kalmaz."

Bu esnada Meryem: "Allah'a hamdolsun, yeniden senin yanında hepimiz bir araya geldik anneciğim. Yeniden siyasi tartışmaları dinliyoruz. Ben gidip sizin için çay hazırlayayım." dedi. Hasan bu sefer araya girdi: "Kardeşim, ben bir hususu anlayamıyorum. Niçin görüşmelerden hatta kalıcı çözüme dair görüşmelerden ısrarla söz ediyorsunuz? Bu demektir ki siz sadece Yahudilerle görüşeceksiniz ve görüşmeler BM'nin 242 nolu kararının uygulanması çerçevesinde olacak?"

Yani Yahudiler, devletlerinin 5 Haziran 1967 tarihinden önceki sınırlarını garanti altına alıyorlar ve söz konusu kararın uygulanmasına dönük görüşmelere başlayacaklar. Yani Kudüs'ü, mültecilerin dönüşünü ve Yahudi yerleşim yerlerinin kaldırılmasını, sınırların belirlenmesini görüşecekler. Bu da demektir ki Filistin'in tarihi topraklarının %70'inin üzerindeki var olma haklarını garanti altına almışlar ve bizimle Batı Şeria ve Gazze şeridi hakkında tartışacaklar!" Mahmud araya girdi: "Hayır, bu doğru değil. 242 nolu kararda bunların tamamı belirtilmiş ve garanti edilmiştir. Bunların tamamı geçicidir. Güç dengeleri değişene kadar." İbrahim sözünü kesti ve şöyle dedi: "Doğru söylüyorsun, Allah iyiliğini versin. İntifada ve direniş İsrail'in çekilmesinin garantisidir. Hem de onu tanımak, onunla güvenlik işbirliği yapmak, eşgüdümlü çalışmak ve sürekli bağlantı içinde olmak gibi bir zorunluluğumuz da olmadan ve onunla yürüttüğümüz savaşın biz Filistinliler arası bir savaşa dönüşmesi gibi bir durum da ortaya çıkmadan."

Mahmud: "Bunların hiç birinin şu an bir faydası yok. Şu anda istenen şey, otoritenin birliğine bağlı kalmamız, atılan adıma bir fırsat verip sonuçlarını beklememizdir." İbrahim güldü: "Halkın

kaderi ve davanın geleceği deney tahtasıymış. Fırsat vereceğiz ve sonuçları bekleyeceğiz. Olaylar böyle gelişmez. Biz bu yolla, sonuçları belli ve kesin olan bir kumarda, yapılan fedakarlıklarla, şehidlerin kanıyla oynuyoruz. Ayağımızla boyunlarına basmadığımız, direnişin tüfekleri onları ekin gibi biçmediği sürece Yahudilerin bize bir şey vermeleri mümkün değildir." Mahmud bağırdı: "Ne diyorsun be adam? Eğer hesabı böyle yapıyorsan bilmen gerekir ki İsrail dakikalar içinde bizi yok edecek güce sahiptir." İbrahim gülerek devam etti: "O halde niye yapmıyor? Güç dengesi, sadece askeri güç ve maddi imkân demek değildir Mahmud! İsrail, bizim arkamızda Arap ve İslam aleminin olduğunu çok iyi biliyor. Evet, Arap ve İslam alemi şu anda dağınıktır ama eğer İsrail bize karşı orantısız, abartılı güç kullanacak olursa dünyanın dengeleri alt üst olur. İsrail, bizi ezemez. Yok edemez. O, varlığının, çok yönlü ve karmaşık dengelere mahkum olduğunu bilir. Bu dengelerden birinin bozulması durumunda o da ezilip yok olacaktır çünkü."

Direnişçiler ve Filistin devrimcileri dışarıdan, özellikle Mısır sınırındaki kapıdan akın akın gelmeye başladılar. Bu gelişlerden dolayı bütün Filistin'i saran sevinç dalgası, siyasi ve düşünsel ayrılıkları unutturmuştu. Babaların, oğulların uzun yıllar süren, oradan oraya, şu devletten bu devlete sürülmekle geçen gurbetten dönmesi ile her Filistin evinden zılgıtlar yükseliyordu. Biz de komşularımızın oğullarının dönüşünden dolayı duydukları sevince ortak oluyorduk. Bu arada en son gelecek kafilede olan kardeşlerimiz Macid ve Halid'i bekliyorduk.

Evi, onları karşılamak için yeniden düzenledik. Ben eşyalarımı annemin odasına taşıdım. Onlar için iki kanepe hazırladık, gerekli eşyaları ve zorunlu giysileri temin ettik. Sonra belirlenen saatte, Mısır sınırının Filistin tarafında onları beklemeye başladık. Sınırdan çıkışlarını bekliyorduk. Beklediğimiz kişileri tanımıyorduk doğal olarak. Yanımızda bir fotoğrafları dahi yoktu. Otobüsün penceresinden onları görür görmez kısa sürede tanıdık. Çünkü ikizdiler ve benzerlikleri bize yardımcı oldu. Ayrıca

bizim ailemize özgü karakteristik yüz hatları da gayet belliydi. Bu yüz çizgileri bizim ailemizin ortak alametiydi.

İkisini fark edince: "Halid! Macid!" diye bağırdım. Bizimle göz göze geldiler. Onlara doğru el salladım. "İşte onlar!" diye ağabeylerime ve İbrahim'e seslendim. Otobüse doğru yürüdük. Ben önde gidiyordum, arkamda Mahmud, Hasan ve İbrahim geliyordu. Onları selamlamak için ellerimizi uzattık, onlar da otobüsün penceresinden eğilip bizi selamladılar, gözlerinden yaşlar akıyordu. Yıllar süren perişanlık, yetimlik ve iletişimsizlikten sonra en sonunda ailelerine kavuşmuşlardı. Aileleri gelmiş, onları sevgiyle ve özlemle karşılıyordu. Otobüsün yanında koştururken kalbim hızla çarpıyordu. Ben Ahmed, dediğim zaman bayılacak gibi olmuştum. Diğerleri de, ben Mahmud, ben Hasan, ben Muhammed ve ben de amcanızın oğlu İbrahim diye kendilerini tanıttılar. Otobüs hızlanmadan önce İbrahim seslendi: "Biz arabayla sizden önce gideceğiz. Seraya'ya vardığınızda orada olacağız inşallah." Sonra iki eliyle onları selamladı ve otobüsü ardından yola çıkmak üzere arabaya binip hızla yola koyulduk.

Odasına giren oradan yatak, yorgan, yiyecek, içecek getirip, Filistin yönetiminin yeni direniş güçlerine ulaştırmak üzere Seraya'ya götürmesi için İbrahim'e veriyordu. Çünkü daimi olarak Seraya'da kalabilirlerdi veya ailesi olmayanlar evlerine dönebilirlerdi. İbrahim de odasına girip bir denk çıkardı, aynı şekilde Mahmud da bir denk getirdi ve İbrahim onları arabasına yükleyerek Seraya'ya götürdü. Seraya çevresinde yüzlerce, hatta binlerce vatandaş birikmişti. Yatak, yorgan ve yiyecek getirmişlerdi. Filistin güvenlik kuvvetlerine veriyorlardı. Onlar da halklarının cömertliğini hayranlıkla izliyor, gözyaşı döküyorlardı.

Filistin yönetimi Gazze'de kontrolü ele almaya başlamıştı. Peyderpey işleri yoluna koyuyordu. İsrail de yıllardır hapishanelerinde kalan Filistinlilerin bazılarını serbest bırakmaya başladı. Ama sayı beklenenin çok altındaydı. Ayrıca İsrailli yetkililer tutukluları çeşitli gruplara ayırmaktan söz etmeye başlamışlardı. "Şunlar, Oslo sürecini ve anlaşmasını destekliyorlar, şunlar

muhalif örgütlere mensupturlar, muhalif tutuklulardan tek bir kişi serbest bırakılmayacak, şunların eline kan bulaşmış, şunların eline kan bulaşmamış, eline kan bulaşmış olanlar serbest bırakılmayacak" diye.

Tutukluların bu şekilde gruplara ayrılmış olması bütün Filistinlilerin dilindeydi. Çünkü İsrail'in elinde bir esiri veya zindanlarında bir tutuklusu olmayan bir Filistinli evi yoktu. Bu yüzden herkes, anlaşma imzalandığı zaman çocuklarının serbest bırakılmasını umuyordu. Fakat serbest bırakılanların sayısı son derece sınırlıydı.

İbrahim, Birzeyt üniversitesinde okumaya devam eden Salah ile bu sorunu kısmen de olsa çözme kararını almışlardı. Salah Batı Şeria'dan Nablus'a gitti. Orada saklanan bazı mücahidlerle buluştu. Bu mücahidlerin başında Yahya vardı. Diğer ikisi de aylar önce Kudüs'te yaşanan çatışmadan kurtulmuşlardı. Onlarla izlenecek plan hakkında tartışıyordu. Onlardan biri olan Hasan, planın uygulanabilir olduğunu düşünüyordu.Kudüs'te bulunan iki tanıdığını çağırmayı talep etti. Bu ikisi yardımcı olabilirlerdi. Birkaç saat sonra geldiler. Bunlardan adı Zeki olanı, gözlerden uzak bir villasının olduğunu ve kaçırılacak askerin saklanmasına elverişli olduğunu söyledi. Ellerinde rehine olarak kaldığı sürece gerekli olan malzemelerin de bulunduğunu belirtti. Kendisinin, orada kalanlara yiyecek getirmek ve haber ulaştırmak üzere villaya gidip gelmesinin de şüphe uyandırmayacağını vurguladı. Mücahid de askeri kaçırma eyleminde kullanılacak arabayı kendisinin kolayca bulabileceğini ve kendisinin de eylem sırasında arabayı sürebileceğini ve sonrasında kendilerini Kudüs bölgesinde olan ve Zeki'nin göstereceği villaya taşıyacak arabayı da temin edebileceğini belirtti. Zeki ve Mücahid cumartesi akşamı onları villaya götürecekti.

Cumartesi akşamı Mücahid bir nakliye kamyonuyla geldi. Üç mücahidi, Salah, Hasan ve Abdulkerim'i yanına aldı. Yanlarında silahları ve bazı eşyaları vardı. Kudüs civarındaki Birnebala'daki sessiz, sakin, tenha villaya götürdü. İhtiyaç duyacakları

bazı malzemeleri de vererek onları bıraktı ve yarın eylemi gerçekleştirmek üzere dönme temennisiyle onlardan ayrıldı.

Pazar günü ikindi vakti arabasıyla döndü. Yanlarında hafif silahlarıyla birlikte onları arabaya aldı ve yakın mesafede olan Kudüs'e doğru yola çıktı. Bir asker yolun kenarında durmuş gelip geçen arabalara kendisini evinin olduğu mahalleye götürmeleri için işaret ediyordu. Arabayı askerin yanında durdurdular. Asker, evinin olduğu mahalleye gidip gitmediklerini sordu. İbranice: "Evet." dediler ve arabaya binmesini istediler. Asker arabaya bindi. Birkaç metre yol gittikten sonra, birkaç tabanca birden askerin üzerine doğrultuldu. Hayatta kalmak istiyorsa sesini çıkarmamasını istediler. Amacımız seni öldürmek değil. Esirlerin serbest bırakılması için seni alıyoruz ve eğer bir itiş kakışa sebep olursan, seni öldürürüz, dediler.

Askerin elleri bağlandıktan ve başına bir torba geçirildikten sonra, araba Birnebala'ya doğru hareket etti. Evin özel garajına girdiler. Asker ikinci kattaki bir odaya yerleştirildi. Pencereler kalın perdelerle örtülmüştü. Askerin videosunu çektiler. Arkasında Mücahid duruyordu. Hükümetten taleplerinin yerine getirilmesini istedi. Sonra Mücahid, video kaydını ve askerin tüfeğini ve kimlik kartını alarak Gazze'ye, önceden belirledikleri bir yere gitti. İbrahim, onu buradan aldı. Yüzünü örtmüş Mücahidin videosu çekildi. Videoda askerin tüfeği ve kimlik kartı gösteriliyordu. Başta Şeyh Ahmed Yasin olmak üzere İsrail zindanlarında bulunan beş yüz Filistinli tutuklunun serbest bırakılması isteniyordu. Kayıt bir gazeteciye ulaştırıldı, O da haber ajanslarına ulaştırdı.

Bir saat içinde bütün televizyon ve haber kanalları olayı yayınlamaya başladılar. Ertesi gün ikinci bir kayıt dağıtıldı. Kayıtta asker görülüyordu. İsrail hükümetinden Cuma günü akşam saatlerine kadar isteklerinin yerine getirmesi isteniyordu. Aksi takdirde askerin öldürüleceği belirtiliyordu. İşgalin emniyet teşkilatı ve askeri güçleri kontrollere, ev baskınlarına başladılar. Yoğun bir hareketlilik yaşandı. Bunun yanında bütün istihbarat

birimleri seferber edilmişti. Video kayıtları Gazze'de çekildiği için İsrail hükümeti, Filistin yönetimini baskı altına aldı. İmzaladığı anlaşmalara bağlı kalmasını ve üstüne düşeni yapmasını, kaçırılan askeri arayıp bulmasını ve sağ olarak kendilerine teslim etmesini ve kaçıranları da cezalandırmasını istiyordu. Filistin yönetimi güvenlik teşkilatı gerekli araştırma ve soruşturmaları yaptıktan sonra, İsrail hükümetine kesin bir dille, askerin kontrolleri altındaki bölgelerde kaçırılmadığını bildirdi.

Perşembe akşamıydı. Gecenin karanlığı yavaş yavaş etrafa çöküyordu. Kalabalık bir askeri birlik, Mücahid'in Beythanina'daki evini bastı. Tutuklayıp Ramallah yakınlarındaki askeri karargahlardan birine götürdüler. Ağır işkenceler altında sorguladılar. İşkencelerin ağırlığı, bizzat dönemin Şabak örgütünün başkanının yargıdan, itiraf etmesi için tutuklunun üzerinde her türlü bedensel, ruhsal ve sinirsel işkencelerin gerçekleştirilmesine izin vermesini talep etmesinden anlaşılıyordu. Mücahid'i cehennem gibi bir işkenceye maruz bıraktılar. Tek bir soruya cevap istiyorlardı. "Askeri nerede saklıyorsunuz?" İnkar ya da pazarlık yok. "Asker nerede?" Şafaktan sonra, saatler süren işkencelerin ardından askerin tutulduğu yeri ondan öğrenmişlerdi.

Cuma günü, güneş battıktan sonra, Zeki, Mescid-i Aksa'da akşam namazını kıldı ve arabasına binerek yola çıktı. Kudüs künefesi almak üzere bir yerde durdu. Sonra Birnebala'ya doğru yola devam etti. Elinde künefe paketiyle eve girdi. Mücahidler künefeyi yediler, askere de yedirdiler. Zeki, bir ihtiyaçlarının olup olmadığını sordu. "Hayır." dediler. O da onları selamlayarak evden ayrıldı. Arabasına binip uzaklaştı. Hemen arkasında özel kuvvetlerden birkaç askeri taşıyan bir araba da onu izledi. Zeki, Ram mıntıkasındaki kontrol noktasında durduğu sırada özel kuvvetlere mensup askerler etrafını sardılar. Silahlarını doğrultarak arabadan çıkardılar. İşlerine yarayacak bir şey bulmak için arabanın altını üstüne getirdiler.

Saat sekizi birkaç dakika geçmişti. Özel kuvvetlere mensup kalabalık bir birlik eve doğru harekete geçti. İki gruba ayrıldılar.

Birinci gruptakiler ikinci katın mutfağının balkonuna tırmandılar. Oradan içeriye gireceklerdi. O esnada ikinci grup da patlamalar gerçekleştirecekti. Tam teçhizatlı onlarca asker de evi basmaya hazırlanıyordu. Aynı anda iki koldan patlama sesleri geldi ve askerler ilerlemeye başladı.

Mutfak kapısından girenler, askerin tutulduğu ve mücahidlerin oturduğu odanın kapısına yakındılar. İçeri girer girmez mücahidlerin otomatik tüfeklerinden onların üzerine yoğun bir ateş açıldı. Giriş katına girmeye çalışan grup da yoğun ateş altında tutuldu. O sırada baskın yapan askerlerin komutanı öldürüldü. Birliğe bağlı on üç asker de yaralandı. Bu sırada kaçırılmış olan asker de öldü. Açılan yoğun ateşten ve bina içinde yaşanan patlamalardan sonra üç mücahid de şehid olmuştu.

Bu olaydan birkaç gün sonra Yahya bomba düzenekli bir kemer hazırladı. Salih bomba düzeneği yerleştirilmiş kemeri beline sardı ve arkadaşlarından Asım ile birlikte Telaviv'in merkezine gitmek üzere yola çıktılar. Kendilerini Telaviv'in merkezine götürecek bir otobüse bindiler. Telaviv merkezine giden (5) numaralı otobüs Dizinkof caddesinin ortasına varınca Salih, bomba düzeneği bulunan kemerin mekanizmasını harekete geçirecek düğmeye bastı. Otobüsü kızgın saç yığınına çeviren korkunç bir patlama meydana geldi. Yirmi kişi ölmüş ve onlarcası da yaralanmıştı. Bölge de büyük bir maddi hasar meydana gelmişti.

Televizyon kanalları, kısa bir süre sonra olay yerinden canlı yayın yapmaya başlamışlardı. Gözlerde derin bir korku vardı. Şok olmuş insanlar ve sinir krizleri geçirenler. Hiçbir işgalci, böyle bir ölümü ve yıkımı Telaviv'in merkezinde görmeyi hayal etmemişti. Onlar, sadece bizim şehirlerimize, köylerimize ve kamplarımıza korku ve ölüm tohumlarını ekebileceklerini düşünüyorlardı. Büyü bizzat büyücüyü çarpmıştı. Rüzgar eken fırtına biçiyordu.

Dizinkof eyleminin ardından başlatılan soruşturma ve tutuklamalarla birlikte Yahya'nın adı yeniden öne çıktı. Adının geçtiği yerde İsrailliler korkudan titriyorlardı. Siyasiler, askeri

komutanlar ve emniyet yetkilileri için de derin bir endişe ve korkunun sembolüydü. Ailesinin evine sürekli baskınlar düzenleniyordu, köyü her zaman kontrol altında tutuluyordu. Yahya ile ilişkisi olanlarla teması olan kimseler sürekli takip ediliyordu. Bu gidişle, Yahya'nın hâlâ İsrail işgali altında olan Batı Şeria'da kalamayacağı, hatta kalmasının imkânsız olduğu anlaşılmıştı. Bu nedenle Yahya, gözlerden uzak güvenli bir yerde kalmak için bir süreliğine Gazze'ye gitmeye karar verdi. Bir süre sonra dönerim diye düşündü. Onu, İbrahim'in yanında görüp tanımıştım. Kimsenin onu tanıyamayacağı kadar karanlık çöktükten sonra İbrahim'in dairesine gelirdi.

Bir gün, bir işim için İbrahim'in dairesine çıktım. Kapıyı çalıp içeri girdim. Yanında sessiz, sakin, utangaç bir genç vardı. Çok az konuşuyordu. Konuştuğu zaman da olabildiğince kısa tutardı sözlerini. Ama lehçesinden hareketle onun Gazzeli olmadığını, Batı Şerialı olduğunu anlamam zor olmadı. Çünkü biz Gazzeliler "kaf" harfini iki şekilde telaffuz ederiz. Ya Mısırlıların "Cim-Gim-G" harfi gibi söyleriz ki Gazzelilerin çoğu böyle söyler. Ya da şehirlerde yaşayanların çoğunun yaptığı gibi "hemze-elif" gibi söyleriz. Fakat Batı Şeria'da yaşayanların çoğu bu harfi "kef" gibi telaffuz ederler. Bu yüzden daha ilk anda, ağzından ilk olarak "kaf" harfi çıkarır çıkmaz onun Batı Şerialı olduğunu anlamıştım. Adını sorup da onu ve yanında kaldığı İbrahim'i zor durumda bırakmak istemedim. Bir süre sonra eşi ve oğlu da geldi. Birkaç gün İbrahim'de kalıyor, sonra başka bir yere gidiyor ve sonra tekrar geliyorlardı. İbrahim, bu durumu şöyle açıklıyordu: "Batı Şerialı bir arkadaşımdır. Seyahat, çalışma ve para biriktirme imkânı olduğu için Gazze'de çalışıyor. Kendine uygun bir kalacak yer bulana kadar zaman zaman yanımda kalacak." dedi.

Koruyucu güvenlik teşkilatının (Haras al-Hudud) bir yetkilisi bir gün, görüş alışverişinde bulunmak ve Gazze'de göreve başlayan Filistin yönetiminin otoritesi altında nasıl bir tavır takınılması, nasıl davranılması gerektiği hususunda konuşmak amacıyla İbrahim'i bürosuna çağırdı.

Adam onlarca kere şimdiki durumun işgal döneminden farklı olduğunu söyleyip durdu. Şimdi Filistin yönetimi var ve bu yönetimin de bir takım yetkileri bulunuyor. Bu yönetim uluslararası şahitlerin huzurunda ve uluslararası güçlerin kontrolünde imzaladığı anlaşmaya bağlı kalmakla yükümlüdür. Ardından İbrahim'in aktif bir militan olduğunu, Oslo anlaşmasının imzalanmasına karşı olduğunu bildiklerini ekledi ve şunu vurguladı: "Senin anlaşmaya ve Filistin yönetimine ilişkin keskin fikirlerin var. Bunu biliyoruz. Güvenlik teşkilatımızın gözleri senin üzerindedir. Onların ilgi alanı içindesin. Filistin yönetimini anlaşmayı bozuyormuş gibi gösterecek hiçbir harekette veya faaliyette bulunmanı istemiyoruz." dedi.

İbrahim, Oslo anlaşmasına ve bütün sonuçlarına muhalif olduğu gerçeğini saklamadığını söyledi. "Bu anlaşma ve olaylara ilişkin siyasal değerlendirme zaafının göstergesidir. Bana göre Oslo anlaşmasına imza atmak stratejik bir tehlikedir. Tehlikesi de İsrail'in varlığının tanınmış olmasıdır. Hem de direnişin baskıları karşısında zaten bırakıp gideceği bölgelerimizden çekilmesi karşılığında." dedi.

Adam sözünü kesti: "Biz burada anlaşmaya imza atmanın doğru olup olmadığına dair siyasi bir tartışma yapmıyoruz. Bu bizim görevimiz değil. Şahsen benim görevim, sana Filistin yönetiminin meşruiyetinin dışına çıkmamanı, yönetimi, egemenliği altındaki bölgelerde güvenliği sağlayamıyor ve olayları kontrol edemiyor gibi gösteren davranışlardan sakınman gerektiğini anlatmaktır." dedi.

İbrahim, gülümsedi: "İşte, gördün mü? İsrail'in zaten direnişin baskısı altında ister istemez gerçekleştireceği bir şey karşılığında bizden ne isteniyor? İki gruba ayrılmamız isteniyor. Bir grubumuz, direnişin devam etmesini isteyecek, bir grubumuz da, imzaladığı anlaşmaya bağlılık ve vefa adı altında direnişi durduracak." Adam bu sefer sinirli bir şekilde sözünü kesti: "Şu anda ortada iki grup yok. Bir yönetim var ve bu yönetim hem yetkilidir hem de meşrudur. Bir de vatandaşlar var. Onlar da

yönetimin aldığı kararlara uymakla yükümlüdürler. Çünkü bu kararlar Filistin halkının yüce menfaatleri adına alınıyor. Herkes buna..." İbrahim tebessüm ederek sözünü kesti: "Biraz sakin ol, niçin sinirleniyorsun? Şurada konuşuyor ve görüş alışverişinde bulunuyoruz." Bu sefer adam gülerek: "Evet, evet. Senin de bilmen gerekir ki biz şu anda ulusal hedeflerimizi gerçekleştirmeye yönelik yolculuğun, başkenti Kudüs olan bağımsız devletimizi kurmaya giden yolun başındayız. Bu yüzden bu hedefi korumak hususunda hassas davranmalıyız. Hedeflerimize doğru yol alırken bizi olumsuz etkileyecek ve zarar verecek davranışlardan sakınmalıyız." dedi.

İbrahim gülümseyerek cevap verdi: "Umarım sözünü ettiğin bu hedeflerimiz ve diğer bütün hedeflerimiz gerçekleşir. Fakat ben o kanaatteyim ki bu hedefler ancak tüfeklerin namluları ile gerçekleşir. Çünkü düşmanımız sadece barut ve ateş dilinden anlar. İlerleyen zamanlarda bu yolu izlemenizin yanlış olduğunu ve gelişmelerin hedeflerin gerçekleşmesine doğru ilerlemediğini anlayacaksınız ve görüşmelerin sonunda bir nihai çözüm olmadığını göreceksiniz." Bu sırada adam tekrar araya girdi: "O zaman Allah ne takdir eder kim bilir! Ama şimdi buraya çağrılmış olmanın amacını anlamış olmanı temenni ediyorum. Bu uyarıları dikkate almanı rica ediyorum. Sen ve arkadaşların, bizi iki ateş arasında bırakmayın. Filistin yönetiminin kendi imzaladığı anlaşmayı bozuyor gibi gösterme." İbrahim, gitmek üzere ayağa kalkarken şöyle söylendi: "Mevlam neylerse güzel eyler."

İslami Cihad hareketine mensup bir genç, işgal ordusundaki askerlerin giydiği üniformayı giymiş yavaş adımlarla ilerliyordu. Sırtındaki çantada bomba düzeneği kurulmuştu. Onlarca askerin yanında durduğu bir kafeteryaya doğru gidiyordu. Beytlit yol ayırımındaki bu kafeteryanın yanına varınca askerlerin arasından geçerek tam ortalarına geldi. Düğmeye bastı. Çanta korkunç bir sesle patladı. Çok sayıda ölü ve yaralı vardı. Bağırmalar, çığlıklar, inlemeler etrafı kaplamıştı. Dakikalar içinde askerler, sağlık ekipleri, güvenlik yetkilileri, polisler ve gözlemciler akın etmeye başlayıp olay yerinde toplandılar. O esnada İslami Cihad

mensubu bir diğer genç koşmaya başladı. Onun da üzerinde işgal ordusunun üniforması vardı. Sırtındaki çantada bir bomba düzeneği taşıyordu. Bir ilk yardım mensubu ya da olay yerine koşan bir asker gibi hareket ediyordu. Kalabalığın tam ortasına geldi. O çantasındaki bombanın pimine bastı. Kulakları sağır eden bir patlama meydana geldi. Önceki patlamadan daha fazla insan ölmüştü ve yaralıların sayısı daha da artmıştı. Kayıplara, yıkımlara yeni kayıplar ve yıkımlar eklenmişti. Uzakta bekleyen ilk yardım ekipleri, askerler, güvenlik mensupları ve polisler oldukları yerde titreyerek birbirlerinin gözlerine korkuyla ve kuşkuyla bakıyorlardı. Yirmi beş asker ölmüş, birçoğu da yaralanmıştı.

Yirmi Sekizinci Bölüm

Annemin, içine kapanıklık halinden çıkıp odasındaki akşam sohbetlerine dönmesi ile, benim evlilik hikayem de yeniden gündeme gelmeye başladı. Bu konuyu düşünecek vaktim olmamıştı şimdiye kadar. Annemin ısrarları, tekrarları, ısıtıp ısıtıp önüme koyması, sürekli gündeme getirmesi sonucu, benim için uygun göreceği bir kız bulmasını kabul ettim. Nitekim birkaç günde bir falanın veya filancanın kızına ne dersin? diyordu. Tabi ben, dediği kızların hiçbirini tanımıyordum. Sonra kendisi cevap veriyordu: "Hayır, falanın kızının boyu biraz kısa. Yok, filancanın kızı da biraz kara." Ardından yeniden araştırmalarına başlardı. Arama, tarama faaliyetlerini günlük olarak sürdürüyordu. Sonunda beğendiği birini bulmuştu. Meseleyi bana açtı. Birlikte kızın ailesinin evine gittik. Kızı beğendim. Kısa bir süre içinde nişanlandık ve nikah kıyıp düğün yaptık.

İbrahim'in bir müddet dairesini benimle paylaşmayı teklif etmesinden sonra, Batı Şerialı Yahya'nın evimize gidiş gelişleri azalmaya başlamıştı. Bunun sebebini İbrahim'e sorduğum zaman, onun bir ev kiralayıp yerleştiğini söylüyordu. Artık İbrahim'de kalmasına gerek kalmamıştı. Bazı günler birkaç saatliğine misafirliğe gelirdi.

O dönemde Abdulvahid adlı Nabluslu bir genç, İslam Üniversitesi'ne gelip İbrahim ve Yahya ile buluşuyordu. Yahya onu kendi aralarında "ümmü'l abd" (köle anası) adını verdikleri bombanın yapılması hususunda eğitiyor, bomba düzeneği yerleştirilmiş yeleklerin, kemerlerin nasıl hazırlanacağını öğretiyordu. Abdulvahid, kendisinden isteneni anladıktan sonra zaman kaybetmeden Nablus'a geçerek orada bir daire kiraladı. Bu arada bomba

yapımı için gerekli araç gereçleri temin etti. Arkadaşlarından birinin de yardımıyla bombaları hazırlamaya başladı. Ondan sonra şehid olmaya hazır feda eylemi yapacak bir genç ile onu 1948 tarihinde işgal edilmiş topraklara, Siyonist işgalcilerin derinliğine ulaştıracak birini aramaya başladılar.

İstişhad eylemlerini planlamakta uzmanlaşan Abdulvahid yeni eylemler de organize etmeye devam etti.

Birkaç gün sonrasıydı. Abdulvahid, biriyle konuşmak üzere telefon kulübesine girdiği sırada, özel kuvvetler etrafını sardılar. Tutuklayıp bir sorgu merkezine götürdüler.

Zaman kaybetmeden, gerçekleştirilen eylem ve bundan sonra hazırlığı yapılan diğer muhtemel eylemler hakkında çok yönlü bir sorguya aldılar. Saatler saatleri, günler geceleri kovaladı, tahammül ötesi işkenceler uyguladılar ama eylemlerle bir ilişkisinin olduğunu hep inkar etti. Amacı, planlanmış bir eylemin gerçekleşmesi için zaman kazanmaktı.

Eylemin gerçekleştirilmesinin hemen öncesinde, önceki eylemdeki sorumluluğunu sorguculara itiraf etti. Başarılarını ve zaferlerini amirlerine bildirmek üzere sorgu hücresinden sevinçle çıktılar. Şehadet eylemlerini planlayan şahısın sorumluluğunu itiraf ettiğini onlara bildireceklerdi.

Bir süre kayboldular. Ve o sırada korkunç bir patlama gerçekleşti. Bir genç, Kudüs'te (Ramat Eşkol) bir feda eylemi gerçekleştirdi. Beş kişi ölürken, yüz üç kişi de yaralanmıştı. Sorgucular, Abdulvahid'in sorumluluğunu itiraf etmesini sağlamaktan dolayı övünürlerken, kemerlerine bağlı çağrı cihazların sinyalleri ötmeye başladı. Gelen elektronik mesajlarda, önceki eylemle aynı evsafta ikinci bir eyleminin gerçekleştirildiği belirtiliyordu. Hemen Abdulvahid'in yanına döndüler. Yumruklarla, tekmelerle dövmeye başladılar. Abdulvahid, içinden onlara gülüyordu. Bağırıyorlardı: "Bizi aldattın, bize güldün. Bunun arkasında da sen varsın!" diyorlardı. Abdulvahid, gülümseyerek başını "evet" anlamında salladı.

Siyonist rejimin derinliklerinde gerçekleştirilen bu eylemlerden sonra rejimin liderleri kendilerini tam bir çıkmazda bulmuşlardı. İki ateş arasında kalmışlardı. Bir yandan rejimin tam merkezinde gerçekleştirilen, temellerini sarsan, bütün halkının güven ve istikrar duygusunu alt üst eden eylemlerin ateşi ile daha fazla bölgenin Filistin yönetimine teslim edilmesine karşı çıkan aşırı sağcıların yükselen tepkilerinin ateşi ortasında zor durumda kalmışlardı. Yine de tek çarenin, Filistinlilerin yaşadıkları bölgelerden çekilmek ve buraları Filistin yönetimine devretmek olduğunu düşünüyorlardı. Filistin yönetimi, eylemleri durdurma hususunda daha etkili olurdu. Nitekim Siyonist rejimin liderleri, hiçbir şey olmamış gibi, çıkıp barış sürecini sürdüreceklerini açıkça ilan ettiler. Doğal olarak aşırı gruplar, sağcı parti ve örgütler öfkelendiler. Kudüs'te ve Telaviv'de hükümete, bölgelerin Filistin yönetimine teslim edilmesine, sözde Filistin terörüne teslim olunmasına ve Filistin yönetiminin önünün açılmasına karşı sert gösteriler yaptılar. İsrail toplumu kaynıyordu. Hükümet ve emniyet teşkilatında, en iyi çözümün ateş topunu başkasının kucağına atmak olduğuna ilişkin kanaat gün geçtikçe pekişiyordu. Artık onlar düşünsünler, diyorlardı.

Annemin odasında oturmuş televizyon izliyorduk. Yaşanan hadiselere bakıyorduk. İbrahim, haberleri izlerken gülümsüyordu. Bu da Mahmud'un canını sıkıyordu. Birden öfkeli bir şekilde sordu: "Ne diye gülümsüyorsun? Bunun nedenini öğrenebilir miyim?" İbrahim gülerek dedi: "Düşmanımızı içine düşürdüğümüz krizi seyrediyorum." Mahmud, "Kriz mi?" Asıl biz şu anda krizdeyiz!" dedi. İbrahim gülerek şu karşılığı verdi: "Biz mi şu anda krizdeyiz? Ne oluyor sana arkadaş, İsrail sokaklarının ortasından ikiye bölündüğünü, tam bir kaynama ve gerilim halinin egemen olduğunu, neredeyse birbirlerini öldürecek duruma geldiklerini görmüyor musun? Bak, eylemlerimiz durmadan devam ettiği halde, liderleri çıkıp barış sürecini sürdüreceklerini söylüyorlar! Sence hâlâ egemenlikleri altında olan bölgelerde bu eylemler devam etmeseydi, onlar da bunları engelleyemez halde olmasalardı ve boşalttıkları bölgelerde de büyük bir eylem olmadığı için

şu andaki sükunet hakim olmasaydı, sence onlar buraları terk ederler miydi?"

Mahmud, "evet" dedi, "bu bir anlaşmadır." Hasan gülerek şöyle dedi: "Sen evham yapıyorsun kardeşim. Bu adamları tanımıyorsun. Ne zaman haklarımızı gönüllü olarak verdiler? Ne zaman bu hakları bir bütün olarak kabul ettiler? Anlaşmalara ve verdikleri sözlere bağlı kaldıkları görülmüş mü? 'Ne zaman onlar bir söz verdilerse yine kendilerinden bir grup onu bozup bir kenara atmadı mı?' (Bakara, 100) ayetini bilmez misin?" Bunun üzerine Mahmud öfkeyle bağırdı: "Siz de her şeyi kendinize mal etmek istiyorsunuz. Bütün başarıların sebebi sizsiniz. Bütün olayları bu şekilde tasvir etmek istiyorsunuz" dedi. İbrahim gülümseyerek, "Biz gerçeği tasvir ediyoruz Mahmud, intifada onları, bizi ve haklarımızı kabul etmeye zorladı. İntifadadan önce bizim adımız bölgelerdi. İntifadanın üzerinden iki ay geçtikten sonra adımız, bölgelerde yaşayan Filistinliler oldu. Sonra adımız Filistinliler oldu. Daha sonra, önceleri terörist ve yıkıcı bir örgüt olarak gördükleri Filistin Kurtuluş Örgütü ile oturmak zorunda kaldılar. Şimdi de Gazze Şeridi'nden çıktılar. Direnişin darbeleri karşısında Batı Şeria'dan da çıkacaklarını ilan ederken nasıl bir halde olduklarını görüyorum."

Mahmud araya girdi: "Fakat, bu durumun tam tersine dönebileceğini, barış sürecinin de tamamen çökebileceğini de anlamıyor musunuz?" dedi. Hasan güldü ve şöyle dedi: "Keşke çökse de cehennemin dibine gitse." Mahmud bağırdı, "İstediğiniz bu, siz davanın geleceğiyle, Filistin halkının yüksek çıkarlarıyla kumar oynuyorsunuz!" dedi. "İsrail'in Batı Şeria'dan çekilmesi an meselesidir. Filistin devletinin ilan edilmesi de yakındır. Siz bu sürecin yıkılması için bu eylemleri yapıyorsunuz!"

İbrahim tebessüm ederek: "Dinle Mahmud, biz daha önce bu meseleleri tartıştık. Bize göre Oslo Anlaşması stratejik bir hedeftir. O da işgalcinin üzerinden kendini aşağı atacağı ağaçtan kolayca inmesini sağlayan bir merdiven olmasıdır. Eğer siz ona bu merdiveni sağlamasanız, o Gazze'den ve Batı Şeria'dan, bizim

onun varlığını kabul etmemiz gibi bir şart olmaksızın zaten çıkacaktı." Mahmud sözünü kesti, "Ben de daha önce bunun sadece bir taktik olduğunu söylemiştim." dedi, "Şu anda zayıf olduğumuz bu sürecin bir gereğidir. Ta ki güç dengeleri değişene kadar." Bu sefer İbrahim onun sözünü kesti, "Bu konuda sizinle aynı düşünmüyoruz ve bunun yanlış olduğuna inanıyoruz." dedi. "Ama şu anda bundan farklı bir noktadan hareket ediyoruz, Oslo doğru muydu, yanlış mıydı mevzusunu konuşmuyoruz. Şu anda hâlâ işgal kuvvetlerinin kontrol ettiği topraklarda eylemlerin devam etmesi hususunu ele alıyoruz. Bunun yanında çekildikleri, Filistin yönetimine teslim ettikleri bölgelerdeki nispi sükuneti görmek gerektiğini söylüyoruz. Görüldüğü gibi bu şekilde çekilmeleri onlar için son derece iyi olmuş, diğer bir ifadeyle bir bataklıktan kurtulmuşlardır." Mahmud araya girdi, "Her bir karış toprağımızın kurtarılmış olmasını kendinize ve direnişinize nispet etmek istiyorsunuz!" dedi. "Yani Filistinli diplomatların becerilerinin hiçbir etkisi olmamış?" Bu sefer Hasan araya girdi, "Diplomata ve becerisine ne ihtiyaç vardı? Zaten Gazze'den ve Batı Şeria'dan kaçacaklardı, haberleri duymuyor musun, izlemiyor musun, yoksa bambaşka bir alemde mi yaşıyorsun?" Bu konuşmalar olurken Halid ve Macid de oturmuş, konuşulanları şaşkınlıkla izliyorlardı. Bir onun bir şunun ağzından çıkacak sözlere dikkat kesiliyorlardı. Adeta dehşete kapılmışlardı. Bu durum Meryem'in dikkatini çekmiş olacaktı ki, "Neden donup kaldınız Halid, Macid?" dedi. İkisi aynı anda, bu ani soru karşısında ne diyeceklerini bilemediler. "Ah! Ne?" dediler. Meryem, "Niye böyle dehşete kapılmışsınız, her konuşana şok olmuş gözlerle bakıyorsunuz?" dedi. Halid, "Doğrudur, ilk defa bir siyasi tartışmanın bu kadar sakince yapılmasına şahit oluyoruz. Vallahi, sizler işgal altındaki topraklarda yüksek bir siyasi bilince sahipsiniz, olayların akışını çok güzel okuyorsunuz."

Aşırı bir Yahudi, hayatı askerlikte, askeri operasyonlarla geçmiş İsrail başbakanı İzak Rabin'e suikast yapmayı kafasına

koymuştu. Tabancasının şarjörünü doldurmuş ve toprakları Filistinlilere teslim etme ihanetinin cezası olarak onu öldürmek istiyordu. Rabin, barış sürecini desteklemek amacıyla düzenlenen kalabalık bir gösteriden ayrılıyordu. Korumaları etrafını sarmışlardı. Fanatik Yahudi Yigal Amir ona doğru ilerlerdi. Tabancasını çıkardı ve ateş ederek Rabin'i öldürdü.

Annemin odasından çıkıp kendi odalarımıza gitmek üzereydik. Vakit epey ilerlemişti. Aniden televizyon yayını kesildi. Ardından Rabin'e ateş edildiği ve hastaneye kaldırıldığı haberini vermeye başladı. Tekrar oturduk ve haberi büyük bir heyecanla izlemeye başladık. Bir süre sonra öldüğünü duyurdular. Aramızda Rabin'in öldüğüne sevinmeyen tek kimse yoktu. Acımasız bir katildi. Yıllardır halkımıza karşı büyük cinayetler işlemişti. Çok yakın zamanlarda intifada sürecinde Filistinlilerin kemiklerinin kırılması emrini verdiğini kimse unutmamıştı. 1967 savaşında Kudüs'ün işgal edilmesindeki rolü de herkesin aklındaydı. Halkımız, milletimiz hakkında işlediği daha nice cinayet sayılabilirdi.

Ama Mahmud, sanki barış sürecinin geleceği açısından bir parça endişeliydi. Çünkü Rabin, güçlü kişiliği, İsrail'in hizmetindeki kesintisiz başarılarla dolu tarihi itibariyle barış sürecini sürdürme gücüne sahipti.

Rabin suikasti, İsrail'deki kamuoyu sonuçlarını tersine çevirdi. Suikast öncesinde yapılan kamuoyu araştırmaları, yakınlarda gerçekleştirilecek seçimlerde sağın solu geride bıraktığını gösteriyordu. Bu da suikasttan sonra yapılacak seçimde sağın iktidara gelmesinin kuvvetli bir ihtimal olduğunu ortaya koyuyordu. Çünkü katil, Rabin'in politikalarına muhalif sağ görüşe mensuptu. Fakat İsrail kamuoyu birdenbire tam tersine döndü. Kamuoyu yoklamaları solu önde göstermeye başladı. Bu da, Rabin'in müttefiki Şimon Perez ve partisinin önümüzdeki seçimlerde iktidara gelmesinin muhtemel olduğunu gösteriyordu.

Yahya, Beyt Lahiya sitesindeki bir evde saklanıyordu. İsrail istihbaratı bu evi tespit etmişti. İstihbarat, işbirlikçilerinin aracılığıyla ev sahibine bir cep telefonu ulaştırdı. Ev sahibi telefonu

Yahya'ya vermişti. Batı Şeria'daki ailesiyle bu telefon üzerinden temas kuruyordu. Bir gün telefon bozuldu. Ev sahibi telefonu tamir etmek üzere aldı, sonra da babasıyla görüşmesi için Yahya'ya verdi.

05/01/1996 Cuma günü. Ağzından çıkan ilk kelimeyle kulağına koyduğu telefon patladı. Kafası parçalanmıştı Yahya'nın. İsrail istihbaratı bu eylemi, direnişe karşı gerçekleştirdiği büyük bir başarı olarak lanse etti. Ev sahibi zaman kaybetmeden, felaketi haber vermek üzere mücahidlere ulaşmaya koştu. Aralarında İbrahim'in de olduğu birçok kişi Beyt Lahiya'daki eve gittiler. Gördükleri manzara karşısında gözyaşlarını tutamadılar.

Saatler içinde bu haber vatanın her evine ulaştı. Herkes Yahya'yı kalplerinin en derinlerinden seviyordu. Mühendis Yahya, Filistin'de işkence altında yaşayanların, Arap ve İslam alemindeki milyonlarca sevenlerin gönlünde Yahya Ayyaş olmuştu. Uzun yıllardır kımıldamayan izzet ve onur duygularını en üst düzeyde harekete geçirmiş, vahşetin, barbarlığın kalelerine sığınan zalimleri evlerinin içinde parçalamayı başarmıştı. Yüreklerine korku ve dehşet salmış, acımasız işgale karşı verilen mücadelede dengeleri altüst etmişti. Ateşin kuru otları yakması kadar hızlı bir şekilde yayıldı haber. Vatanın her tarafında kitleler sokaklara çıktılar. Herkes birbirine soruyor, haberi doğrulatmaya çalışıyordu. Kimse duyduğuna inanmak istemiyordu. Yahya haykıran, gürleyen, korku salan bir efsaneydi çünkü.

Ertesi sabah, yediden yetmişe bütün Gazze Şeridi, Yahya'yı son yolculuğuna uğurlamak üzere dışarı çıktı. Gazze, kitlelerin oluşturduğu bir deniz gibi dalgalanıyordu. Şehide veda edilirken "Can ile kan ile sana fedayız ey şehid!", "İntiqam intiqam, ya ketaibe'l qassam!" (intikam intikam, ey Kassam tugayları) sloganları atılıyordu.

Teyzem Fethiye'nin oğlu Abdurrahim, mescid müdavimi bazı arkadaşlarıyla işgale karşı direnişe geçmek maksadıyla bir askeri hücre oluşturmuşlardı. Amacı, şehid Ebu Rüşdi ile başlattıkları hareketi sürdürmekti. Abdurrahim, gençlerin büyük bir

kısmı için bir önder, bir model olan Ebu Rüşdi'nin şehid edilmesinden çok etkilenmişti. İlk eylem olarak, onun tertemiz kanının intikamının alınmasını kararlaştırmışlardı.

Arabalarına binerek Beytullahm ile el-Halil'i birbirine bağlayan yola çıktılar. Orduya ve yerleşimcilere ait araçlar bu yolu sıkça kullanırlardı. Beytemer beldesinin karşısında, önlerinde beyaz bir aracın seyrettiğini gördüler. Plakasından bir subayın kullandığı askeri bir araç olduğu anlaşılıyordu. Aracı beyaz arabanın arkasında hızla sürerek geçmeye çalıştılar. O sırada Abdurrahim, elindeki kaleşnikofla arabayı taramaya başladı. Bir arkadaşı da tabancayla ateş ediyordu. Arabayı geride bırakıp yollarına devam ederlerken askeri araç yoldan saparak bariyerlere çarpıp durdu. Bir askeri tabip albay ile beraberindeki asker ölmüştü. Abdurrahim, şehidin kanına karşılık görevini yapmış olmanın huzurunu yaşıyordu.

Han Yunus şehrine yakın Satru'l Gurabi beldesindeki bir köy evinde aralarında İbrahim'in de olduğu dört mücahid oturmuşlardı. İşlediği cinayetlere karşılık işgale ölümcül, acı veren bir cevap vermeyi planlıyorlardı. Ertesi günün gecesinde bir grup mücahid görünmeden yol alıyorlardı. Sırtlarında çantaları vardı. Beraberlerinde iki uzun ahşap merdiveni de sürüklüyorlardı. Gazze şeridinin doğusunu 1948 topraklarından ayrına tel örgülere yaklaştılar. Uzun bir süreydi karanlıkta bekliyorlardı. Nihayet bölgede işgal kuvvetlerinin pusularının olmadığından emin oldular. Sonra içlerinden ikisi ellerindeki merdivenlerle duvara doğru süründüler. Merdivenlerden birini duvara yasladılar. Biri merdiveni tutmaya başladı. Diğeri ise merdivene tırmandı, bir elinde de yere diktiği merdiveni tutuyordu. Duvara yaslanmış merdivenden çıkınca, yere dikili olarak tuttuğu ikinci merdiveni yukarı çekmeye başladı. Merdiveni duvarın öbür tarafına, sınır barikatının arkasına koymak isterken, uzaklardan bir devriye cipinin farlarının ışıkları görünmeye başladı. Derhal merdiveni geri çekti. Yıldırım hızıyla merdivenleri gizlediler. Ağaç dallarıyla da izlerini sildiler. Etrafı projektörleriyle tarayan devriye

aracı bulundukları yere gelmeden son anda kendilerini bir kum tepesinin arkasına atarak saklandılar.

Devriye aracı bulundukları yeri geçerek uzaklaştı. Mücahidler yeniden birinci merdiveni duvara yasladılar, içlerinden birisi merdivene çıktı. O sırada ikinci merdivenin de ucunu tutuyordu. Elinde tuttuğu merdiveni sınır barikatının arkasına uzattı. Ardından iki merdivenin uçlarını birbirine bağladı. Her birinin sırtında ağır bir çanta bulunan üç mücahid eğilerek yürüdüler ve ilk merdiveni çıktılar ve ikinci merdiveni sınırın öbür tarafına uzattılar ve karanlıkta kayboldular. Diğerleri de merdivenleri kaldırıp sakladılar. Ardından sürünürken oluşan izleri sildiler. Mekânı hiçbir şey olmamış gibi terk ettiler.

Sırtlarında çantaları olan üç mücahid batıya doğru ilerledi. Sınır hattından uzaklaşarak 1948 topraklarında yol alıyorlardı. Onları bir araba bekliyordu. Araba onları Asdud şehri yakınlarındaki büyük bir bahçeye götürdü. Orada yeri kazıp çantaları gömdüler. İkisi Gazze'ye dönerken, biri yağan yağmurdan kendisini koruyan bir ağacın dallarının altına sığınmıştı. Sık portakal ağaçlarının dalları üzerine sarkıyordu. Dallarıyla, yapraklarıyla onu sevgiyle, şefkatle sarıp düşmanların gözlerinden koruyorlardı. İkinci biri grup olarak gelecek iki feda eylemcisini beklemeye başladı.

Zaman ağır geçiyordu ve gelen giden kimse yoktu. Belirlenen saat çoktan geride kalmıştı. Bir gün, sonra bir ikinci gün daha geçti. Bir sorun olduğu açıktı. Hassan, görevi tamamlamak hususunda kişisel olarak tasarrufta bulunmaya karar verdi ve oradan ayrılarak Ramallah'a döndü. Orada bazı tanıdıklarıyla temasa geçerek feda eylemi yapmaya hazır gençler aramaya başladı. Bu hususta gönüllü olan iki kişi buldu. Sonra, bombalı kemerleri koydukları çantaları getirecek iki kişi bulmak üzere Ebu Deys kentine gitti. İstişhad eylemini yapacak iki kişiyi de oradan gönderecekti.

Arabaları olan iki kişi buldu. Onlardan biriyle çantaları sakladığı Asdud yakınlarındaki bahçeye gitti. Çantaları Ramallah'a

oradan da Ebu Deys'e götürdü. Sabahın erken saatlerinde iki araba Ebu Deys'ten yola çıktı. Her birinde bir şehadet eylemcisi vardı. Bomba düzeneği olan kemerleri bellerine bağlamışlardı. Birisi oruçluydu. Bu dünyada yemek yememek ve su içmemek, Allah'ın izniyle efendimiz Muhammed Mustafa'nın (a) yanında iftarını açmak üzere yemin etmişti.

Biri batı Kudüs'ün merkezine gitti. Orada kararlı adımlarla işgalcilerle dolu 18 numaralı otobüse doğru ilerledi. Otobüse bindi. Otobüs birkaç metre gitmişti ki kemerdeki bomba düzeneğinin düğmesine bastı. Büyük bir gürültüyle korkunç bir patlama meydana geldi. Otobüs kızgın demir yığınına dönmüştü. Ölüler, parçalanan bedenler etrafa saçılmıştı. Onlarca ölü vardı. ilk yardım araçları, bomba uzmanları, polisler, güvenlik elemanları kısa sürede olay yerine ulaşmışlardı.

Onlar olay yeri incelemesini yaparlarken işgal altındaki Askalan şehrinin girişindeki bir durakta bekleyen askerlerin ortasında bir diğer feda eyleminin yapıldığına ilişkin haber geldi. Çok sayıda ölü ve yaralı vardı.

Aradan birkaç gün geçmişti. İslami Cihad hareketinden bir genç, Telaviv'in Dizinkof caddesinde bir feda eylemiyle işgalcilerden on üç kişiyi öldürdü. Siyonist rejimin yöneticileri resmen cinnet geçiriyorlardı. Kalplerini korku bürümüştü. Caddelerde, kurumlarda, lokantalarda ve kahvehanelerde oturanların sayısında büyük bir azalma vardı. Yolcu otobüslerine hemen hemen kimse binmiyor gibiydi. Siyonist rejim yöneticileri ellerini masaya vurarak Filistin yönetiminden, kontrolü altındaki bölgelerde terör dedikleri eylemleri durdurmaları hususunda görevini, üzerine düşeni yapmasını istiyordu. Bunun üzerine Filistin yönetimi kapsamlı bir tutuklama kampanyasını başlattı. Kontrolü altındaki bölgelerde İslamcı eylemcileri tutuklamaya başladılar. Yüzlerce kişiyi gözaltına alıp hapishanelere doldurdular. Onlarcasını sert ve ürkütücü sorgulardan geçirdiler.

Kardeşim Macid, her zamankinden farklı bir saatte eve geldi. Öğlen saatleriydi. İbrahim'i sordu. Evde yoktu İbrahim. Macid,

kulağıma fısıldadı, "İbrahim'i tutuklama kararı alınmış, bir süre görünmemesi gerekir." dedi ve işine dönmek üzere evden ayrıldı. Ben de İbrahim'i bulup gelişmeyi ona haber vermek üzere çıktım. Arkadaşlarının yanında buldum. Gelişmeyi haber verdim. Derhal tanınmayan bir arkadaşının yanında saklanmak için plan yapmaya başladı. Onu alıp yanında saklanacağı arkadaşının evine götürdüm. Onun arabasıyla eve döndüm. Meryem'e ve anneme onun arandığını ve Filistin güvenlik güçlerinin kendisini tutuklamamaları için bir arkadaşının yanında saklandığını, ortalık durulunca kadar orada kalacağını söyledim.

Akşam annemin odasında oturmuştuk. Her zamanki gibi konuşmalar gündemle, son eylemlerle ve geniş çaplı tutuklamalarla, bazı tutuklulara yapılan işkencelerle, sert sorgulamalarla ilgiliydi.

Hasan, daha önce şahit olmadığım kadar öfkeliydi. Annem kaç kere, sesini alçaltmasını istedi. Sesinin dışarıda duyulması durumunda kendisinin de tutuklanacağı hususunda uyardı. Mahmud'a bakarak konuşuyordu, "Bu onurlu insanlar nasıl tutuklanıp zindanlara atılır?" diye. "Bu adamlar son yıllarda işgale karşı direniş yükünü omuzlamış ve İsrail'i çekilmek zorunda bırakmış kimselerdir!"

Mahmud gülerek cevap verdi: "Bunu sen ve cemaatin beklemiyordunuz, önemli olan bu. Sizinkiler barış sürecini çökertmek istiyor, vatanın maslahatları ve Filistin halkının yüksek menfaatleri üzerine kumar oynuyorlardı. Buna da bir yerde dur demek gerekiyordu." Hasan bağırdı: "Hangi maslahattan bahsediyorsun adam, Filistin halkının maslahatı dediğin, bu şerefli insanların tutuklanıp soruşturma adı altında zindanlarda aşağılanmaları mıdır? Bu mu Filistin halkının maslahatı?" Mahmud araya girdi: "Ulusal maslahat, önümüzdeki yıllar içinde, kalıcı bir çözüm için görüşmeler yürüttükten sonra bağımsız Filistin devletinin kurulmasıdır." Hasan bir kez daha sesini yükselterek konuştu: "Saldırıları kim başlattı? İlk olarak biz mi eylemlere başladık, yoksa önce sizin barış ortağınız İsrail mi Yahya Ayyaş'a

suikast düzenledi? Bu suikasta karşı ne yapmamızı istiyorsunuz? İsrail başkalarına da suikast düzenlesin diye susmamızı mı? Ya siz ne yaptınız, Yahya'ya (Allah rahmet etsin) suikast düzenlenirken? Ne yaptınız?"

Mahmud şu cevabı verdi: "Siz akıl ve hikmetle hareket ettiğiniz söylüyorsunuz. Bu yüzden sizin, barış sürecine fırsat vermeniz gerekiyordu. Ama siz böyle davranmadınız ve 1995'te..." Hasan araya girdi, "Bu eylemler işgal altındaki bölgelerde gerçekleşti." dedi. "Henüz Filistin yönetimine devredilmemiş bölgelerde. Nasıl bir bağlantı kuruyorsunuz?" Mahmud bir kez daha sözünü kesti, "Bu eylemler İsrail hükümeti üzerinde baskı oluşturdu ve neticede Ayyaş suikastini gerçekleştirdi." dedi. Hasan, "Ah, yani İsrail hükümeti fanatik Yahudilerin baskısı altında kalmıştı, baskıdan kurtulup nefes almak için halkımızın mücadele sembollerine suikast düzenlemek zorunda kaldı. Ve biz de bunu sineye çekmeliyiz, bırakın da onlara fırsat verelim, şu içi boş barış sürecini çökertmeyelim diyelim, öyle mi? Şerefli insanlar, Mühendisin intikamını almaya kalkarlarsa onlar da tutuklansınlar, dayak yesinler ve zindanlara doldurulsunlar, yeter ki..." diye bağırdı. Mahmud, "Hapishanelerde dayak yiyen kimse yok, kimse..." dedi. Hasan araya girdi, "Var ve hâlâ devam ediyor!" dedi. Sonra Macid ve Halid'e sordu. "Hapishanede dayak yiyen kimse yok mu Macid? Yok mu öyle bir şey Halid? İnsanlar dövülüp aşağılanmıyorlar mı?" Halid ve Macid oluyor anlamında başlarını salladılar. Bunun üzerine Mahmud, "Bu adamlara işgale karşı direniş eylemleri gerçekleştirdikleri için dayak atılmıyor, bilakis Filistin yönetiminin liderlerine suikast planladıkları için dövülüyorlar!" dedi. Hasan daha fazla kendini tutamadı ve bağırdı: "Bu doğru değil. Yalandır. Kuru bir iftiradan başka bir şey değildir. Bir kimsenin suikast planlamış olması imkânsızdır. Sen kendi gözlerinle gördün, Filistin yöneticilerini ve dışarıdan gelen devrim güçlerini nasıl karşıladığımızı. Nasıl saygı gösterdiğimizi, bağrımıza bastığımızı, kalplerimizi onlara açtığımızı kendin gördün ve..." Mahmud araya girdi ve: "Ama şimdi bunun tam aksine hareket ediyorsunuz!" dedi. "İsrail'in üzerine cehennemin

kapılarını açtığınızı, sekiz gün içinde gerçekleştirdiğiniz üç eylemle onlarca kişiyi öldürüp yüzlercesini yaraladığınızı görmüyor musunuz? Ne olacağını düşünüyordunuz? Bunlar delice eylemler. Delilik..."

Meryem araya girdi, "İnsan nasıl kardeşini tutuklar, hapse atar, ona işkence eder?" dedi. Halid ve Macid irkilmiş gibi, "Bizim bu işle bir ilgimiz yok, biz küçük rütbeli askerleriz, bize ne söylense onu yaparız, siyasetten de anlamayız." dediler. Mahmud sözlerini keserek şöyle dedi: "Kardeş, ailesinin planladığı bir şeyi bozmak ve çıkarlarına zarar vermek isterse, ailenin onu hapsetmesi ve bu yaptığına engel olması gerekir." Meryem yüksek sesle, "Be adam senin kalbin yok mu? İşgale karşı eylem yapıyorlar diye kardeşlerini nasıl tutuklayabiliyorsun? Kız kardeşinin eşini ve amcanın oğlunu tutuklamaya nasıl kalkabiliyorsun? Bu kadar mı katılaştın? Allah'u Ekber!" dedi. Mahmud şöyle karşılık verdi: "Meryem, bu tutuklamalar uzun süreli değildir. Birkaç gün veya birkaç ay sonra serbest bırakılırlar. Maksat, üzerimizdeki baskıyı azaltmak."

Hasan konuşmanın burasında araya girdi, "O halde bu sorgular, işkenceler ve aşağılamalar nedir?" Dedi. Mahmud, "Sana bunlar Filistin yönetimi aleyhine birtakım planlar yapan kimselere karşı yapılıyor demiştim" dedi. Hasan şu karşılığı verdi: "Bahaneden başka bir şey değildir bu. Açık bir yalandır." Mahmud güldü ve "Sen neler olduğunu bilmiyorsun Hasan." dedi. "Senin cemaatin dünyayı yıkmak istiyor. Siz, akılla hareket etmeyen delilersiniz." Hasan bağırdı: "Biz akılsızca hareket ediyoruz, öyle mi? Göreceğiz Mahmud, göreceğiz. Fazla değil, kısa bir süre sonra her şey açığa çıkacak ve sizler Yahudilerin sizi aldattıklarını, sizi tuzağa düşürdüklerini anlayacaksınız!" dedi. "Bu adamlar masumları öldüren, Allah'ın Resulüne savaş açan kimselerdir. Sözlerine ve anlaşmalarına bağlı kalmazlar. Sen, nihai çözüme ulaşma amaçlı görüşmeler adını verdiğiniz sürecin sonunda Kudüs'ten veya yerleşim yerlerinden vazgeçeceklerini ya da 5 Haziran sınırlarının gerisine çekileceklerini veya benzeri

bir gelişmenin olacağını mı düşünüyorsun? Bunların tümü, Filistinlilerin saflarını parçalama, birbirimize girmemizi sağlama ve yüksek milli maslahatı bozma amaçlı girişimlerden başka bir şey değildir!"

Mahmud gülerek cevap verdi: "Bakıyorum da siyasetten anlamaya başlamışsın. Birkaç sene sonra olacakları görüyorsun." Hasan gülerek şöyle dedi: "Bu benim beklentim değil kardeşim, bunlar Rabbimizin onlarla ilgili olarak bize bildirdikleridir. Allah bize onları, karakterlerini ve insanlarla ilişki tarzlarını haber veriyor. Dolayısıyla bu adamların yaptıkları bir anlaşmaya uymaları, sözlerini tutmaları beklenemez. Doğru bir yolu izlemeleri mümkün değildir. Ancak tepelerine bir dağ gölge gibi dikilse ve onlar da korku ve dehşet duysalar, işte o zaman doğruya yönelik bir adım atarlar." Mahmud gülerek şöyle dedi: "Her zaman yaptığınız gibi, dini siyasete karıştırırsınız. Kur'an'ın Musa peygamber dönemindeki Yahudilerle ilgili olarak anlattıkları ile bu günkü Yahudilerle ne ilgisi var Hasan?" Hasan güldü ve şöyle dedi: "Subhanallah! Yoksa sen tarihin tekerrür ettiğini, Yahudilerin aynı Yahudiler olduğunu bilmiyor musun? Göreceksin Mahmud, göreceksin. Eğer biz de hayatta kalırsak sana hatırlatırım."

Birkaç gün sonra Hasan tutuklandı. Bir müddet geçince, onu ziyaret etmemize izin verdiler. Ziyaret esnasında sorgulanmadığını, işkenceye uğramadığını öğrendik. Ama bazı kişilerin çok ağır işkencelere maruz kaldıklarını söyledi. Hatta bazılarının bu işkenceler sonucu bedenlerinde ağır ve kalıcı hasarlar oluştuğunu belirtti. Annem, Hasan'ın Filistin yönetimi tarafından tutuklanmış olmasını kaldıramıyordu. Ziyaret için içeri girdiğimiz ve çıktığımız zaman yönetime, korumalara ve hapishaneyi yöneten subaylara ağzına geleni söylüyor, sövüp saymaktan imtina etmiyordu. Bizi içeri alırken veya dışarı çıkarırlarken annemin sövmelerine cevap vermiyorlardı. Hatta duymamış gibi yapıyorlardı ya bir şeyle meşgul oluyorlardı veya meşgul olacak bir şey buluyorlardı. Bazen annem doğrudan birinin yüzüne sövüp sayacak olsa, o da son derece kibarca şu karşılığı verirdi: "Hacı

ana, Allah akıbetini hayretsin. Biz sadece emir kuluyuz. Burası da bizim ve çoluk çocuğumuzun rızık kapısıdır." Bu sefer annem, onlara ve rızık kapılarına saydırırdı.

Bir gün Macid kulağıma şöyle söyledi: "Benden ve Halid'den İbrahim'le ilgili olarak edindiğimiz her türlü bilgiyi kendilerine bildirmemizi istediler. Herhangi bir bilgiyi kendilerine ulaştırmadığımız kesinleşirse, cezalandırılacağımızı, dolayısıyla amirleri önünde zor duruma düşmememizi tembihlediler. Amirimizden hiçbir şeyi saklamamamız gerektiğini belirttiler. Bunun için sizin, Meryem'i, İsra ve Yasir'i İbrahim'in yanına götürdüğünüz zaman başka bir yol bulmanız gerekir. Senden ricam, ben ve Halid evde iken bunu yapmayın. Biz işte iken yaparsınız. Ayrıca Meryem'e, İsra'ya ve Yasir'e de bu gidiş gelişlerinden hiç söz etmesinler ve evden çıktığınız her seferinde başka bir sebep söyleyin onlara."

İsrail seçimleri yaklaşıyordu. Kamuoyu yoklamaları, Likud partisinin başbakanlık adayı Benyamin Netenyahu'nun, İşçi Partisi adayı Şimon Perez'in açık ara önünde olduğunu gösteriyordu. Dolayısıyla barış veya Oslo sürecinin sunacağı seçeneklerle kendilerini bağlayanlar, seçimleri gerçek bir tehlike olarak görmeye başlamışlardı.

Biz de evde seçimleri önemsiyor ve sonuçlarını merakla bekliyorduk. Çünkü hepimizi ilgilendiriyordu. Mahmud, İşçi Partisinin kazanmasını istiyordu. Ona göre barış sürecinin devam etmesinin garantisi buydu. Ayrıca Filistin yönetimi de bu sayede hedeflerini gerçekleştirebilirdi. Bu yüzden Benyamin Netenyahu'nun ve Likud Partisinin kazanmasından büyük endişe duyuyordu. Onların süreci tıkayacakları açıktı. Bizler de evde bu gelişmeleri izlerken, doğrusu ne istediğimizi tam olarak bilmiyorduk. Mahmud'un sözlerinde ve analizlerinde doğruluk payı vardı. Ama en azından şunu biliyorduk: Filistin davası bir tünele girmiş ve Oslo süreciyle sonuçlanması da bu yolun doğruluğunun göstergesiydi. Bunun yanında çeşitli maslahatlar, iletişimler ve siyasal gelişmeler de belirginleşmişti. Ama sağ partilerin ve

Likud'un kazanması durumunda olayların nasıl gelişeceklerini beklemek gerekiyordu. Diğer bir ifadeyle görüşümüz kesin ve açık değildi. Yine de bekledik ve gece boyunca haberleri izledik. Fakat sonuçları öğrenemeden uykuya yenik düştük. Sabahleyin lanet olası Netenyahu ve Likud'un kazandığını öğrendik.

Ama yaşanan gelişmeler hem bizi hem de başkalarını dehşete düşürdü desem yeridir. Çünkü başbakan Netenyahu, muhalefet lideri Netenyahu'dan tamamen farklı bir görüntü veriyordu. Öyle anlaşılıyordu ki makamın, uluslararası ilişkilerin ve diplomatik iletişimin, teorik tavırlar üzerinde büyük etkisi var. İdeolojik çatışmaların, siyasal ve pratik baskıların geçerli olduğu bu meydan daha programlı tavırlar almakla sonuçlanıyor.

Bu yüzden bir süre sonra İsrail hükümetinin tutumuna ilişkin gelişmeleri takip ettik. Özellikle el-Halil şehrinin Filistin yönetimine teslim edilmesi hususu uzun süre ilgi odağı haline geldi. Mesela Netenyahu, duvar meselesini ileri sürerek daha önce yapılmış anlaşmayı bozamadığı gibi, siyasi ve diplomatik baskılar karşısında şeklen de olsa bu anlaşmaya bağlı kaldı. Ama bu arada bir anlaşma da birkaç anlaşmaya dönüşmüş oldu. Bu çerçevede el-Halil şehrinin bölünmesine veya bazı bölgeleri üzerinde hakimiyetlerinin devam etmesine ilişkin yeni kavramlar önerdi.

Teyzem Fethiye'nin oğlu Abdurrahim, bir süre önce cezasını bitirip hapishaneden salınmıştı. İnşaat işleriyle uğraşıyordu, bir süre sonra da beden eğitimi bölümüne başladı.

Ağabeyim Hasan, şartlar kötü sayılmasa bile, hâlâ Filistin yönetimi tarafından hapiste tutuluyordu. Ama Likud partisinin İsrail seçimlerini kazanmasından sonra, Hasan'ın hafta sonlarını evde geçirmesine izin verdiler. Artık Cuma günlerini yanımızda geçiriyordu. Bizim de ayrıca gidip onu ziyaret etmemize gerek kalmamıştı. Cumartesi sabahı hapishaneye dönüyordu. Ayrıca diğer günlerde evde beklenmedik bir şey olsa, genellikle gelmesine izin verirlerdi. İbrahim ise uzun süre saklanmaya devam etti. Ama eve gelişleri daha kolay olmuştu. Çünkü Filistin güvenliğinin ona yönelik ilgisi bir ölçüde azalmıştı. Buna rağmen

elinden geldiğince gizliliğe dikkat ediyordu. Yaptıklarını saklıyor, saklandığı yerleri ve sığındığı evleri kimseye söylemiyordu.

Bir doktora başvurmam için annemin benim üzerimdeki baskıları şiddetlenerek devam ediyordu. Çünkü çocuğumuz olmuyordu ve bu da gösteriyordu ki ben de veya eşimde bir sorun var. Bir süre duymazlıktan geldim. Ama annem son derece kararlıydı. Artık bu mesele ilgimizin odağındaki yerini almıştı.

İsrail'de Netanyahu'nun yönetime gelmesiyle birlikte, onunla Filistin yönetimi arasındaki ilişkiler gerginleşmeye başladı. Bu bağlamda en önemli olay, İsrail hükümetinin Mescid-i Aksa'yı yıkılmakla karşı karşıya getirecek şekilde mescidin altında tünel kazmaya başladığına ilişkin haberdi. Bu haber sokakları hareketlendirdi. İnsanlar büyük bir öfkeyle sokaklara çıktılar. Filistin yönetimine bağlı güvenlik güçleri ile işgalci İsrail askerleri arasında bazı bölgelerde sert çatışmalar oldu. Birbirlerine ateş açtılar. Birkaç işgal askeri ölmüş, birkaç Filistin güvenlik mensubu da şehid olmuştu. Kardeşim Halid, sınır kapısı Erez yakınlarında yaşanan çatışmalara katılmıştı. Çünkü orada görev yapıyordu. Omuzundan da yaralanmıştı. Kolunu ve omuzunu alçıya almışlardı. Rapor almış evde istirahat ediyordu. Raporlu iken emniyet merkezine çağrılmasına şaşırmıştık. Birkaç saat sonra geri döndü. Yüzü öfkeden patlayacak gibiydi. Askeri mahkemeye çıkarılmış ve hakkında Erez kapısında izinsiz olarak ateş açtığı için beş yüz şekel para cezası verilmişti.

İsrail hükümetiyle ilişkiler gittikçe geriliyordu. Buna karşılık Filistin yönetiminin muhalefete yönelik tutumunda da belli bir iyileşme görülüyordu. Birçok tutuklu serbest bırakıldı mesela. Aralarında kardeşim Hasan da vardı. Bir yıla yakın hapis yattıktan sonra evine, eşine ve çocuklarına kavuşmuştu.

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

Gazze şehrinde Şucaiye mahallesi. Bir evde Nidal'in babası, annesi, Nidal, Muhammed ve iki kız çocuğu oturuyorlar. Yaklaşık yirmi beş yaşında olan Muhammed, büyük bir iştahla zeytin yiyor. Bu durum Nidal'ın annesinin dikkatini çekti, "Muhammed, neden sadece zeytin yiyorsun? Diğer yiyecekleri sevmiyor musun?" Diye sordu. Muhammed "Hayır anne, hepsini seviyorum, ama zeytini daha çok seviyorum. Bunlar, İmad'ın altında şehit düştüğü zeytin ağacının meyveleri değil mi?" dedi. Nidal'in annesi, gözyaşlarını tutamadı ve "Allah ona rahmet etsin. Evet oğlum, bunlar o ağacın zeytinleridir." Dedi. Muhammed: "İşte bunun için onları seviyorum. Bu zeytinlerde İmad'ın ruhunun dolaştığını hissediyorum. Onları çok seviyorum, çünkü İmad'ı çok seviyorum."

Netanyahu'nun İsrail'de iktidara gelmesinden sonra barış sürecinin çamura saplandığı, bu yüzden ilerleyemediği açıktı. Durum siyasi olarak her geçen gün daha da kötüleşiyor, bu da Oslo sürecine karşı olan muhaliflerin bakışlarının bu sürecin başarısızlığa mahkum olduğuna dair net bir kanıt buldukları anlamına geliyordu. Anlaşmaları bozan ve onlardan geri adım atan süreç durumu daha da kötüleştirdi.

Bu hususu, ağabeyim Hasan, annemin odasındaki buluşmalarımızda defalarca dile getirmişti. Mahmud, "Buna siz sebep oldunuz. Sizin eylemleriniz olmasaydı Netanyahu iktidara gelmezdi ve barış süreci planlandığı gibi devam ederdi." Neticede herkes, barış sürecinin donmuş veya sona ermiş olduğu konusunda hemfikirdi.

Abdurrahim, iki mücahidi yanına alarak arabasıyla yola çıktı. 1948'den beri işgal altında bulunan Beit Şemeş kasabasına yakın, Suveyrif kasabasına sadece birkaç kilometre mesafedeki ana yolda ilerliyorlardı. Ellerinde iki Kaleşnikof tüfeği ile Yahudi yerleşimcilere ait bir aracın geçişini gözlüyorlardı. Eylemin sonunda yolun kenarındaki bariyerlere çarpmış ve içindeki iki yolcunun da öldüğü bir araç öylece duruyordu.

Birkaç gün sonra Abdurrahim ve arkadaşları, kasabanın camisinde akşam namazını kıldıktan sonra oturmuş, hayatlarıyla ilgili çeşitli meseleleri konuşuyorlardı. Bir ara Abdurrahim şöyle dedi: "Arkadaşlar, işgal altındaki hapishanelerden binlerce Filistinli mahkum serbest bırakıldı, ama Oslo sürecine muhalif olan kardeşlerimiz hâlâ serbest bırakılmadı."

Cemil "Evet, haklısın, işgal makamları, ellerinde İsrailli kanı var, diye yüzlerce mahkumu esiri bırakmayacaklarını söylüyorlar." dedi. Abdurrahim "Kesinlikle, bu esirleri özgürleştirmek, onları zalim işgal hapishanelerinden kurtarmak için bir şeyler yapmalıyız". dedi. Diğerleri, "Evet... evet, ciddi bir şeyler yapmalıyız." diyerek onu onayladılar.

Üç mücahid, 1948'den beri işgal altında olan topraklardaki Sarfand askeri kampı yakınlarındaki bir yolda araçlarıyla hareket ediyorlardı. İsrailli oldukları görüntüsünü veriyorlardı. Bir asker, günbatımı vaktinde, görevli olduğu üsten ayrılmış ve kendisini almaları için yoldan geçen arabalara el kaldırıyordu. Mücahidlerin arabası, askerin yakınında durdu ve bir mücahit tabancasını çıkarıp üç el ateş ederek askeri öldürdü.

Mücahidler cesedi kasabanın yakınındaki bir zeytin tarlasına götürdüler ve Abdurrahim'in yanına döndüler. Abdurrahim, onları bir askeri sağ olarak getirecekler diye bekliyordu. Sağ olarak esir alacakları askeri Filistinli birkaç esirin serbest bırakılması için pazarlık unsuru olarak kullanacaklardı. Mücahidler olanları Abdurrahim'e anlattılar. Hemen onlarla giderek görülmemesi

için askerin cesedini gömmeye gitti. Böylece gelecekte başka esirlerin serbest bırakılması için kullanılabileceklerdi. Birkaç gün sonra Abdurrahim, arkadaşlarıyla birlikte arabayla Beytşamaş yakınlarındaki ana yoldan geçerlerken yolda yanından geçtikleri bir araca ateş ederek, üç işgalciyi öldürdüler ve ardından kasabaya sağ salim döndüler.

Başbakan Netanyahu, gerilim ve çatışma siyasetini sürdürüyordu. Bu amaçla Kudüs'teki Ebu Ganim arazilerine el koydu ve burada bir Yahudi yerleşim yerinin inşa edilmesi için çalışmalar başlattı. Bu, Arapların yoğun olarak yaşadığı yerler ile Arap köylerinin Kudüs'ten kopması anlamına geliyordu. Bu yüzden, medyada ve siyasi çevrelerde büyük bir gürültü yükseldi. Bu arada Abdurrahim ve arkadaşları, bunun için ne yapabileceklerini düşünmeye başladılar. Bunun yanında birçok mücahid, Yahudilerle barış yapma hayalinin yakında sona ereceğini ve artık ciddi saatlerin geldiği yönündeki inançları pekişmiş ve bu günlere hazırlıklı olmaları gerektiğini anlamışlardı.

Batı Şeria'da bir askeri lider, yeni hücrelerin organize edilmesi ve eğitilmesi için en üst düzeyde gizli bir toplantı düzenledi. Silahların temin edilerek Kudüs başta olmak üzere çeşitli bölgelere dağıtılmasının planlarını yapıyordu.

Gazze'de, İbrahim'in yönlendirmesi ve silah üretimi konusunda uzman birinin rehberliğinde, Hasan, el bombaları ve yerel tüfeklerin üretimi için aletlerini, makinelerini ve atölyesini kullanıyor ve ürettikleri silahları depoluyordu. Kalitesi sınırlı olmasına rağmen, bu tüfeklerin, şimdiye kadar işgalciye karşı kullanılan taşlardan daha etkili olacakları muhakkaktı.

Kudüs'teki Ebu Ganim dağı meselesiyle ilgili gelişmeler üzerine, Kassam Tugayları'ndaki askeri komutanlardan biri, Abdurrahim'le iletişime geçti. Ona, hücresinin şu anda hazır ve aktif olduğunu ve İsrail hükümetinin Ebu Ganim dağındaki uygulamalarına cevap olmak üzere Siyonist rejimin derinliklerinde

büyük bir feda eylemini gerçekleştirmek için görev beklediğini söyledi. Eylemi "Musa" ismindeki mücahit gerçekleştirdi. Feda eyleminde 3 işgalci öldürüldü.

İşgal hükümeti deliye döndü ve tehdit etmeye başladı. Şehid Musa'nın kimliği belirlenmişti ve Filistin yönetimi Abdurrahim ve Cemil'i tutuklamak üzere harekete geçti. Onları el-Halil hapishanesine gönderip sorguladıktan sonra hapse attılar.

Teyzem Fethiye, Abdurrahim'in hapishanede olduğunu öğrenince adeta delirdi. Babası veya amcası eve geldiğinde, ne olursa olsun onu hapishaneden kurtarın diye haykırıyordu. Onlar da ellerinden geleni yapacaklarına ve etkili kimselerle temas kuracaklarına dair ona söz verdiler. Ancak etkili olmadılar. Hapishanedeki ziyaretlerinde, kızlarından birini de götürürdü teyzem. Onu hapiste görmekten dolayı kalbi acıyla atardı. Abdurrahim ise onunla şakalaşıyor, güldürüyor, onun üzerindeki baskıyı azaltmaya çalışıyordu, sanki kendisi hapiste değilmiş gibi davranıyordu. Yaklaşık sekiz ay sonra, gardiyanlar gelip Abdurrahim ve Cemil'e Eriha hapishanesinde yargılanmak üzere nakledileceklerini bildirdiler. Abdurrahim ve Cemil bu durumun büyük bir hataya yol açabileceğini söylediler ve İsrail kuvvetlerinin kendilerini Filistin polisinden kaçırabileceği uyarısında bulundular. Gardiyanlar bu uyarıyı dikkate almadılar. Bu sefer de sorumluluğu üzerlerine alması için bir yetkili ile görüşmek istediler, ancak el-Halil hapishanesinin sorumlusu bu durumu görmezden geldi ve böyle bir şeyin asla gerçekleşmeyeceğine dair Abdurrahim ve Cemil'i ikna etmeye çalıştı. Arabaya alındılar ve bir polis aracının eşliğinde hareket etmeye başladılar, ancak saatler sonra, İsrail işgal güçleri tarafından kurulan bir pusuda buldular kendilerini. İşgalci güçler, silahlarını çevirerek arabayı durdurdular ve onları araçtan çıkarıp adlarıyla çağırdılar. Sonra, İsrail işgal ordusunun arabasına alınıp Kudüs'teki sorgu merkezine götürüldüler.

Aylar sonra teyzemin işgal hapishanesindeki oğlunu ziyaret etmesine izin verildi. Teyzem büyük bir korku ve endişe duyuyordu. Onu gördüğünde gözyaşlarını tutamadı. Abdurrahim ise onu güldürmeye ve rahatlatmaya çalışıyordu. Ancak teyzem, onu ve arkadaşını Yahudilere teslim ettiklerini söyleyerek Filistin polisine beddua etmeye başladı. Ziyaret bittiğinde, teyzem hapishaneden ayrıldı. Evine döndüğünde ailesine yaşadıklarını anlattı. Abdurrahahim'in işgal güçlerine bilerek teslim edildiğine yemin etti. Teslim edenlere ağzına geleni söyledi. Bu yüzden bugüne kadar oğlunu ziyaret etmesine izin vermediklerini söyledi. Kalbinin derinliklerinde, halkının çocukları tarafından oğlunun düşmanlara teslim edildiği inancını taşıyordu.

Evde, teyzemin oğlu Abdurrahim'in başına gelenleri konuşmamız doğaldı. Annem, yeğeninin başına gelenlerden dolayı büyük öfke duyuyordu. Mahmud, bunun kasten yapılmadığını, işgal kuvvetlerinin bu yaptığının korsanlık olduğunu söyleyerek olayı izah etmeye çalışıyordu. Ona göre Abdurrahim ve arkadaşları bir şekilde kaçırılmışlardı. Yoksa onların işgalcilere teslim edilmiş olması imkânsızdı.

Hasan, Mahmud'a saldırmak için uygun bir fırsat bulmuştu. "Böyle bir şey nasıl olabilir? Eğer bu bir ihmal ise, niçin bu hususta ihmali olanlar cezalandırılmıyor? Yahudiler, tutukluların nakledileceklerini nereden öğrendiler ve onların adlarını nereden biliyorlardı da adlarıyla çağırdılar? Hem Mahmud neye dayanarak böyle bir şeye imkânsız diyor? Onlar zaten sekiz aydan fazla bir süredir tutuklu değiller miydi? Yüzlerce direnişçi genç tutuklanıp hapse atılmadı mı? İnsanlar sorgularda ve hapishanelerde işkence görmüyorlar mı? Niçin? Niçin?..." Gibi sorularla bu olayı kuşkulu bulduğunu ifade etti. Hasan kendi kendine susana kadar Mahmud sessiz kaldı. Sonra "Sen, bulanık suda balık avlamaya çalışıyor, yeğeni hapistedir diye annemin duygularıyla oynuyorsun. Bu yaptığına ayıp denir." dedi. Hasan gülmeye çalışarak şöyle dedi: "Benim yaptığım mı ayıp? Filistin yönetimi tarafından yedi ay tutuklanmadım mı? İbrahim'i tutuklamaya

gelmediler mi ve o da aylarca saklanmak zorunda kalmadı mı? Annemin duygularıyla mı oynuyormuşum ben, öyle mi?"

Filistin yönetimi ve emniyet teşkilatı ile muhalefet grupları arasındaki gerilim giderek artıyordu. Bu gerilim, mücahid Muhyiddin eş- Şerif'in Ramallah'ta suikasta uğraması ile en üst düzeye çıkmıştı. Hamas, eş- Şerif'in, İsrail istihbarat birimleriyle işbirliği içindeki Filistin yönetimi tarafından tasfiye edildiğini söylüyordu. Filistin yönetimi de Hamas'ı iç çekişmeler nedeniyle eş- Şerif'i ortadan kaldırmakla suçladı.

Bir süre işgal hapishanesinde kalan gençlerden birinin serbest bırakılmasından sonra bu gerginlik artık zirveye çıktı. Gencin elinde, hâlâ işgal zindanlarında tutulan Filistinli esirlerin serbest bırakılmasını sağlayacak bir eylem planı vardı. Bir dizi istişhad eylemlerinin yapılması esasına dayanıyordu plan. Bir eylem yapıldıktan sonra esirler için yapıldığı belirtilecek, ardından başka eylemler için hazırlık yapılacak ve bu arada esirlerin serbest bırakılmaları talep edilecekti. Esirler serbest bırakılmayacak olursa benzer eylemlerin zincirleme olarak devam edeceği belirtilecekti.

Genç adam, özgürlüğüne kavuştuktan sonra bazı mücahidlerle temasa geçti. Derhal bir dizi eylemi gerçekleştirmenin planlarını hazırladılar. İlki Kudüs'teki Muhenna Yahuda çarşısındaki çifte eylemdi. İki şehadet eylemcisi çarşıda üzerlerindeki bombaların pimlerini çekerek kendilerini patlattılar. Çok sayıda ölü, büyük bir yıkım ve birçok yaralı vardı. Eylemin hemen ardından bir bildiri yayınlandı. Esirler serbest bırakılmayacak olursa bu gibi eylemlerin artarak devam edeceği ifade edildi. Nitekim bir süre sonra ölümlere, yaralanmalara ve maddi yıkıma yol açan bir eylem daha gerçekleştirildi.

Netanyahu hükümeti çıldırmıştı. Tehditler savurmaya başladı. Bu arada özellikle Amerikalılar, Filistin yönetimini baskı altına almaya başladılar. Bu da Filistin yönetimi ile muhalefet

arasındaki ilişkilerin gerilmesi sonucunu doğurdu. Yönetim, muhalefete, özellikle Hamas'a karşı yeni bir tutuklama furyası başlattı. Tutuklular yönetimin hapishanelerine doldurulduldular. Şeyh Cemal ve Şeyh Abdurrahman da onlarca esirle birlikti yeni yapılan Beytuniya hapishanesine atıldılar.

Evimizde Mahmud ile Hasan ve İbrahim arasındaki tartışmalar daha bir sertleşmişti. Karşılıklı suçlamalara kadar götürülüyordu. Bazen itişmeler de oluyordu, özellikle Mahmud ile Hasan arasında. Oturumlar bir neticeye varmadan, görüş ayrılıklarının derinleşmesiyle sonlanırdı, bazen de yarıda kesilirdi. Birkaç gün sonra Hasan, bir kez daha tutuklandı. İbrahim, bu sefer de saklanma imkânını buldu. Son anda tutuklanmaktan kurtulmuştu.

Aşırı sağcı partilerin etkisiyle Benyamin Netenyahu başkanlığındaki Likud hükümeti düştü. Aşırı Yahudi dinci partiler, Netenyahu'nun Filistin yönetimine karşı attığı adımları, el-Halil'den şeklen de olsa çekilmiş olmasını onaylamıyorlardı. İsrail'de yeni bir seçimin hazırlıklarına başlandı. Neticede seçimden İşçi Partisinin adayı Ehud Barak başarılı çıktı. Barak'ın seçimleri kazanması Filistin yönetimi ve halkımızın barış taraftarı olanları açısından bir umut kapısının açılması anlamına geliyordu. Bazı barışçı adımları atacağı kesin gibiydi. İsrail-Filistin ilişkilerinde yaşanan açılımla birlikte Filistin otoritesi ile muhalefet ilişkilerinde yeni bir gerginlik baş gösterdi. Filistin otoritesi muhalefetin barış sürecindeki ilerlemeleri sabote etmesinden endişeleniyordu. Filistin otoritesi emniyet teşkilatı İbrahim'in saklandığı yeri haber almıştı. Büyük bir kuvvetle gidip mekânı kuşattılar. Teslim olmaması durumunda zor kullanmakla tehdit ettiler. İbrahim de teslim oldu ve akabinde alıp hapse attılar. Annemin birden çok hüznü vardı artık; yeğeninin, oğlunun acısına kızının eşinin tutukluluk acısı da eklenmişti. Bir de Hasan'ın eşinin ve Meryem'in, Hasan ve Meryem'in çocuklarının üzüntüsü vardı. Kısacası evimiz bir kez daha sessizlik, ağlama ve hüzün mezarlığına dönmüştü.

İsrail'in yeni başbakanı Ehud Barak'ın iyi niyetine, Filistin yönetimiyle nihai bir çözüm için görüşmeler yapmak istediğine ilişkin haberler gelmeye başladı. Filistin yönetimi bunu memnuniyetle karşıladı. Amerika da bu niyetin gerçekleşmesi için harekete geçti. Artık çözümün yakın olduğuna ilişkin büyük bir ufkun belirdiğinden söz ediliyordu. Başkenti Kudüs olan Filistin devletinin kurulması rüyalarının gerçekleşmesinin yakın olduğu ifade ediliyordu. İsrail'in 1967 sınırlarının gerisine çekilmesi ile işgalin sona ereceği söyleniyordu. Gerçekten de Kamp David'de Filistin tarafı ile İsrail tarafı arasında görüşmeler başladı. Görüşmeler Amerikan başkanı Bill Clinton gözetiminde gerçekleşiyordu.

Annemin yanına oturup televizyonda haberleri izlemeye başladığımız zaman görüşmelere ilişkin haberleri alabildiğine ciddiye alıyor, önemle takip ediyorduk. Tabi Hasan ve İbrahim yoktular. Onlar hapishanedeydiler. Dolayısıyla evde muhalif, İsrail ile barış görüşmelerinin yapılmasına karşı olan bir ses de çıkmıyordu.

Annemin Hasan ve İbrahim'in tutuklanmasından dolayı çok üzüldüğü, bundan olumsuz etkilendiği o kadar belliydi ki Mahmud kaç kere üzüntüsünü azaltmaya, onu teselli etmeye çalıştı. Ona Kamp David görüşmelerinin iyi neticeleneceğini ümit etmesini sağlamaya çabaladı. Orada sağlanan anlaşma tatbik edilince Hasan ve İbrahim de serbest bırakılırlar ümidini verdi. Hatta İsrail de kendi hapishanelerindeki tutukları serbest bırakacaktı. Çünkü Filistinli görüşmecilerin üzerinde durdukları konulardan birinin bu olduğunu belirtti. Nihai çözüme dair anlaşma imzalandıktan sonra İsrail'in elinde esirleri serbest bırakmaması için bir bahanenin kalmayacağını vurguladı. O zaman Abdurrahim'i de serbest bırakmak zorunda kalacaktı.

Birkaç gün sonra görüşmeler tıkandı. Taraflar bir anlaşmaya varamamıştı. İsrail, Kudüs, sığınmacıların geri dönmesi, 1967 5 Haziran sınırlarına çekilmesi, Yahudi yerleşim yerlerinin boşaltılması gibi temel konuları konuşmaya hazır değildi.

Sızan haberlere göre Filistin lideri Yasir Arafat üzerinde ağır baskılar vardı. Hatta İsrail'in direnci karşısında taviz vermesi için Bill Clinton bile Yasir Arafat'a baskı uyguluyordu. Arafat bunca baskıya rağmen kesin ret cevabını veriyordu. Görüşmeciler ülkelerine çağırıldılar. Bölge bir kez daha çıkmaz yola girmişti. Belliydi ki bu duvarı delecek bir matkap veya yakacak bir kıvılcım bekleniyordu.

Bu kıvılcımı, Likud partisinin yeni lideri Ariel Şaron yaktı. İşgal devletinin yeni muhalefet lideri olmuştu. Korumaları, işgal devletinin yüzlerce asker ve polisinin eşliğinde Mescid-i Aksa'nın avlusuna girdi. Böylece bölgenin alev alev yanmasına sebep olan bir yangının kıvılcımını yakmış oldu. Öfkeli kalabalıklar ona, bu ziyaretine ve mübarek Mescid-i Aksa'yı kirletmesine karşı büyük bir isyan başlattılar. Gazze'de, Batı Şeria'da ve Kudüs'te kalabalıklar çılgın seller gibi işgal askerlerinin kontrol noktalarına, barikatlarına doğru akmaya başladılar. Taşlarla, boş şişelerle, ellerine geçen her şeyle saldırıya geçtiler. İlk intifada eylemlerinin benzerleri bir kez daha sahneleniyordu. İşgal askerlerinin tepkileri de alabildiğine sertti ve kesinlikle bir mantığa sığmıyordu. Özellikle birçok kişinin barış hükümeti olarak nitelendirdiği böyle bir yönetimin bu tutumu ilginçti. Ama siyasetçi Barak'ın, asker Barak'tan farklı olmayacağı açıktı. Hatta siyasi çatışmada daha keskin ve güçlü olduğu söylenebilirdi. Ona göre Filistin yönetiminin kendisi kitleleri bu şekilde sokağa çıkarmıştı. Böylece kendisinin üzerinde siyasi ve medyatik bir baskı oluşturularak Kamp David konferansındaki tutumundan taviz vermesi sağlanmak isteniyordu. Bu yüzden işgal askerlerine, ayaklanan kitlelere karşı en sert tutumu takınmaları emrini verdi. Acıma, merhamet olmayacaktı. Gençler barikatların karşısında, iki tarafın karşı karşıya geldikleri noktalarda birikiyorlardı. Neticede onlarca şehid ve yüzlerce yaralı düşüyordu. Bu da kitlelerin hamasetini artırıyor, daha bir öfkeli hale getiriyordu. Her zamanki gibi öne atılıp fedakarlıkta bulunmaktan kaçınmıyordu. Bu da daha fazla şehid, daha fazla yaralı demekti.

Filistin polisine ve güvenlik kuvvetlerine mensup bazı kimseler sinirlerine daha fazla hakim olamıyorlardı. Çünkü oğulları, kardeşleri gözlerinin önünde işgal askerlerinin otomatik tüfekleriyle biçiliyorlardı veya işgal ordusunun keskin nişancıları doğrudan başlarına ateş ediyorlardı. Bu yüzden bazıları dayanamayıp hamiyet duygusuyla karşılık vermek durumunda kalıyordu. Nitekim işgal ordusu saflarında ölenler ve yaralananlar oluyordu. Öyle anlaşılıyordu ki olaylar geri dönülmez bir yola giriyordu, cin şişeden çıkmıştı. Bu, Filistin ve İsrail taraflarının birbirlerinin elini zayıflatma çabasından, bazılarının söylediği gibi Filistin tarafının görüşmelere daha güçlü gitmek için mevzi kazanma girişiminden başka bir şeydi. Artık olaylar kontrol edilemeyecek kadar büyümüştü. Görüşmelerdeki konumunu güçlendirecek bir koz olarak kullanmak isteyenlerin elinden kayıp gitmişti. Filistinli şehitlerin sayısı birkaç yüzü geçti. İşgal askerleri, komutanlarının direktifleriyle halkımıza karşı hiçbir anlaşmayı, hiçbir değeri gözetmeden, durmadan katliam yapmaya ve kan dökmeye, dehşet saçmaya devam ediyorlardı. Gazze merkez hapishanesinin bir koğuşunda on beş tutuklu televizyonun başına oturmuş akşam haberlerini izliyorlardı. Çatışmalardan, onlarca şehidden ve yüzlerce yaralıdan bahsediliyordu.

O gün, çatışma noktalarından haberler sunuluyordu. Refah'taki Selahaddin sınır kapısı yanında çıkan arbede ve çatışmalarda şehid ve yaralılar gösteriliyordu. Han Yunus şehrinin batısındaki et-Tuffah barikatında yine çatışmalar, şehidler ve yaralılar vardı. Deyr Belh kasabasının yakınlarındaki Kifar Darum Yahudi yerleşim yerinde de durum bundan farklı değildi. Netsarim Yahudi yerleşim yerinin yakınlarındaki yol ayırımındaki durum on katı daha ağırdı. Erez sınır kapısında, ve Şucaiye'nin doğusunda çok sayıda şehid ve yaralı vardı. Batı şeriadaki çatışmalarda da hemen hemen benzer manzaralar vardı. Kudüs ve çevresinde, Ramallah civarında, Nablus'ta Yusuf peygamber kabrinin yanında ve Cenin şehrinde ve mülteci kampında aynı durum yaşanıyordu.

Haberler sunulurken koğuşta derin bir sessizlik hakim olmuştu. Haberler biter bitmez, koğuştaki gençler öfkelerini gizleyemediler. Hapishanenin diğer koğuşlarında da durum bundan farksızdı. Bir bakıyordun biri, "Allah-u Ekber, neler oluyor arkadaşlar?" diye bağırırken, bir başkası ayağıyla ranzaya vuruyor ve, "Bu durum daha ne kadar devam edecek?" diye söyleniyordu. Bir üçüncüsü, başını ellerinin arasına almış, tek kelime etmeden öylece duruyordu. Dördüncüsü de başını avuçlarına vurarak öfkesini ifade ediyor, tepkisini bu şekilde rastgele gösteriyordu.

İbrahim, ranzanın kenarına ilişmiş, ayaklarını aşağı sarkıtmıştı. Dirseklerini dizlerine dayamış, başını da avuçlarının arasına almıştı. Öylece sessiz duruyordu. Gençlerden biri ona sordu: "Ne diyorsun İbrahim?" İbrahim gence baktı ve "Halimiz bu. Yiten canlar, halkımızın evlatlarının dökülen kanları Oslo sürecinin deney sahasına dönmüş. Eğer başarılsa, meyvesini devşirirler. Şayet başarılmazsa bizim yeniden sıfırdan başlamamızın önünde bir engel mi var? Çözüm budur. Birinci intifadanın bütün fedakarlıkları Oslo süreci uğruna heder olup gitti. Siyasetçiler ve görüşmeciler eliyle işler bir çıkmaza girdi. Yeniden denemek için bizi tutan ne var? Yüzlerce, belki binlerce şehid, yüz binlerce yaralı düşecek, niçin? Biri gelip tekrar Oslo'ya ya da adına ne dersen de, gitmeyi önersin diye mi? Her seferinde böyle oluyor, halkımız cihad başlatıyor, mücadele veriyor ve siyasetçiler gelip meyvesini devşiriyorlar. Çünkü onların derdi meyveyi zamanından önce devşirmektir. Böyle olunca da meyveden de oluyorlar. Çünkü ağaçta devşirilecek meyve kalmamış oluyor. Olgunlaşmamış meyveyi vaktinden önce dererseñ ondan bir fayda göremezsin. Halkımızın ilk intifadası böyle boşa çıkarıldı işte. Bize düşen tekrar başlamaktır ki biri gelsin meyve artık olgunlaştı desin ve vaktinden önce koparsın, halkımızın uğruna verdiği bütün mücadele, yaptığı bütün fedakarlıklar yok olup gitsin diye mi?"

Genç adam sordu: "Yani, diyorsun bu işler daha uzun süre bu şekilde devam edecek, öyle mi?" İbrahim güldü, "Evet, devam

edecek, uzayıp gidecek. Bölgenin bir tür açmaza girdiğini, bir mayın tarlasına dönüştüğünü görmüyor musunuz? Her şey büyük bir patlamaya doğru ilerliyor. Her şey birbirine bağlı. Bir yerdeki patlama başka bir yerdeki patlamaları tetikliyor. İşgalciler içinde, halkımızın, milletimizin talepleriyle empati kuracak, olumlu tepki gösterecek kapasitede veya güçte bir kişi yok. Ne Kudüs konusunda, ne de 1967 sınırları hususunda, ne mültecilerin geri dönmesi meselesinde ne de Yahudi yerleşim yerleri hakkında, ne de sular konusunda... Bu olgular da çözüme kavuşmadığı sürece de Filistin halkı içinde de hiç kimse ileri doğru bir adım atamaz. Kim buna cüret ederse veya bir şey yapmaya kalkarsa yüzüne karşı haykıran ve onu hainlikle suçlayan milyonları bulacak." Genç adam devam etti: "Şu halde her şey birbirine girip düğümlenmiş bulunuyor. Gençlerin yaralarından kan akmaya devam edecek, gencecik insanlar kendilerini ölümün kucağına atacaklar, işgalin tüfeklerine, tanklarına karşı, hem de bir karşılığı olmadan. Ama bu haramdır, caiz değildir, böyle olmasının önüne geçilmelidir. Biri kendinde cesaret bulup öne atılmalı, bu kadar yeter, bu, her şeyin boşa gitmesi demektir, diyebilmelidir." İbrahim gülerek şu cevabı verdi: "Hayır, kardeşim, hiçbir şey boşa gitmez. O gençler Allah katında şehadet makamına erişiyorlar. Çünkü niyetleri samimi ve doğrudur. Bu bir süreçtir ve bizim kanımızdan payına düşeni de alacaktır. Ama olaylar hiç kuşkusuz gelişmeye devam edecektir. Yarın bir de bakacaksın kitlelerin öfkesi daha da artmış, her şeye rağmen gelişmeler bir üst merhaleye taşınmış, insanımız bayrağını yükseltmiş ve celladına karşı kılıcını çekmiştir. Düşman, döktüğü bu kanların bedelini mutlaka ödeyecektir, bu bedel onun kanı, rahatı, güvenliği, istikrarı, ekonomisi, durmadan dökeceği gözyaşı olacaktır." Genç bir kez daha sordu: "Ne zamana kadar bizi böyle hapishanelerde rehin tutacaklar? Kindar işgalci ile yapılan sözde barış süreci de çöktü?" İbrahim gülümseyerek, "Çok çok birkaç hafta sürer, sadece birkaç hafta..."

İntifada devam etti. Eylemler daha da etkin olmaya başladı, daha da arttı. İşgal kuvvetleri bütün imkânlarını topladı, bütün

yöntemlerini devreye soktu. Bir süre sonra işgal kuvvetlerinden keskin nişancıların gözetleme kulelerine, denetleme noktalarına ve Yahudi yerleşim yerlerinin civarlarına yerleştirildikleri anlaşıldı. Bu keskin nişancılar bulundukları yerlerden göstericilerin başlarına ateş ederek öldürüyorlardı. Televizyon bültenleri bu tür keskin nişancı saldırılarına dair haberlerden geçilmiyordu. Askerlerden biri büyük bir dürbünle göstericileri izliyor, içlerinden birini yanında uzanmış tetikte bekleyen keskin nişancıya bütün nitelikleriyle tanımlıyor, mesela şu kırmızı gömlek giymiş gösterici, şu uzun saçlı ya da şu elinde taş olan veya şu taş atan, işte onu görüyor musun? diyordu, o da evet, evet, onu gördüm, diye cevap veriyordu. Sonra dürbünlü asker, onu indir, deyince, o da basıyordu tetiğe. Gençler de vurulan arkadaşlarını kurşun yağmurları altında taşırlarken, dürbünlü asker, keskin nişancıya bir başka genci gösteriyordu. Böylece insanlar, bu atışları yapanların işlerinde mahir keskin nişancılar olduklarını anlıyorlardı.

İşgalcilere karşı verilen bu cesur mücadele ve işgalcilerin işledikleri bu korkunç cinayetler karşısında her gün daha fazla sayıda Filistin güvenlik ve polis teşkilatı mensubu kişiler silahla karşılık vermeye başlamışlardı. Kendilerine ve etraflarındaki insanlara bu şekilde ateş edilmesine karşılık veriyorlardı. Bir süre sonra keskin nişancı atışları silah taşıyanlara, hatta polis teşkilatı mensuplarına yöneltildi. Ardından bazı polis merkezleri ve bazı üsleri de havadan bombalandı.

İşgal hükümeti, istihbarat teşkilatı ve medyası, Filistin otoritesini, hapishanelerdeki tutukluları, işgale karşı eylem planlamak üzere serbest bırakmakla suçlamaya başladılar. Bu da, işgalin, Filistin yönetimi hapishanelerindeki tutuklulara karşı harekat planladığını gösteriyordu. Bu planın ilk adımı Nablus'taki Sineyn hapishanesinde atıldı. Hapishanenin bir bölümü F16 uçaklarıyla bombalandı. Yarım ton ağırlığındaki bomba ile söz konusu bölüm tamamen yıkılarak yerle bir edildi.

Hedef, söz konusu bölümde kalan Mahmud Ebu Hunud'du. Ama Allah'ın takdiri, bu saldırıdan kurtuldu. Fakat birçok polis,

hapishane muhafızları öldürüldüler, birçoğu da yaralandı. Filistin otoritesi iki ateş arasında kalmıştı. İsrail tarafı ile yapılan anlaşmalara bağlılığın bir ifadesi olarak bu tutukluları hapiste tutmaya devam etme ateşi ile onları serbest bırakma ateşi. Bunu yapmaları durumunda da kendilerini Amerikan baskılarıyla karşı karşıya bulacaklardı.

Onlarca esirin tutulduğu Beytuniya hapishanesinin bölümlerinden birinin bir koğuşunda Şeyh Cemal ve Şeyh Abdurrahman başka tutuklularla birlikte kalıyorlardı. Gençlerden biri bağırdı: "Şurada bir Apaçi helikopteri var, bakın, üstümüzde dolaşıp duruyor." dedi, pencereden eliyle dışarıyı göstererek. Bir diğer genç, "Burayı bombalamak istiyor anlaşılan." dedi. Bir anda ortalık karıştı, koğuş ana baba gününe döndü. Başka koğuşlarda da durum bundan farksızdı. Şeyh Cemal, "Sakin olun, kendinize hakim olun!" diye gençlere sesleniyordu. Bu arada nöbetçiyi çağırdı. Bir süre sonra nöbetçi, belli olmayan bir şey için çağırıldıkları zamanlarda yaptıkları gibi, ağır ağır ve üşengeç bir tavırla geldi. Nöbetçiye, "Helikopterin koğuşlarını bombalamasından korktuklarını" söyledi. Polis, bir şey yapamayacağını, böyle bir yetkisinin olmadığını söyledi. Şeyh Cemal, nöbetçi subayı çağırmasını istedi. Bunun için de mazeretler, bahaneler ileri sürdü. Bunun üzerine Şeyh Cemal, parmaklıkların gerisinde sert bir şekilde bağırdı. Nöbetçi, olayın ciddiyetini anladı ve biraz daha ciddi hareket etmeye başladı. Şeyh Cemal, "Sana, subayı çağır dedim, anlamıyor musun? İsrailliler burayı bombalayacaklar". dedi. Polis, "tamam, tamam" diyerek koştu. Koridorun başındaki telefonu kaldırarak subayla görüştü. Subay, gelip "Ne oldu?" diye sordu. Şeyh Cemal meseleyi anlattı. Subay, "Bir şey olmaz." diye onu rahatlatmak istedi. "Biz de sizin yanınızdayız." dedi. Şeyh, Apaçi helikopterlerinin koğuşları bombalayacaklarını, şu anda her koğuşa bir roket yöneltildiğini belirtti. Subay da onu bir kez daha rahatlatmaya çalışıyordu. Sonunda Şeyh bağırdı, "Ne olursa olsun, biz burada bu şekilde eli kolu bağlı vaziyette beklemeyeceğiz!" dedi.

Subay, "Ne yapabilirim?" dedi. Şeyh, "Bizi buradan çıkarın, bulunduğunuz bölümlere, odalarınıza götürün." dedi. Subay, "Yapamam, böyle bir yetkim yok." diye karşılık verdi. Şeyh, "O zaman komutanını ara, başımıza bir şey gelirse, sorumlusu sen olursun!" diye öfkeyle bağırdı.

Subay komutanını aramaya giderken, gençler de helikopterleri izliyorlardı. Durmadan hapishanenin çevresinde dolanıyorlardı. Şeyh Cemal, subaya, ne olduğunu, ne cevap aldığını öğrenmek için bağırıyordu. "Talebiniz reddedildi", dedi. Şeyh, "Ret mi?" dedikten sonra gençlere seslendi, "Kapıları sökün!" dedi. Bazı gençler demir ranzaları taşıyarak, üst üste kapıya vurmaya başladılar. Sonunda kapıyı yerinden söktüler. Diğer koğuşta da aynısını yaptılar. Bütün tutuklular koğuşlardan koridora çıktılar. Birden ellerinde coplar, sopalar olan polisler tutuklulara doğru saldırıya geçti. Göz yaşartıcı gazlarla, cop ve kalkanlarıyla ilerliyorlardı. Başlarında da komutanları vardı. Esirler, bağırmaya, tehlil ve tekbirler getirmeye başladılar. Gençlerden biri polislere seslendi: "Kendinizden utanın. Biz, şu anda işgalin füzeleriyle sizin tüfekleriniz ve coplarınız arasında kalmış bulunuyoruz. Kendinizden utanın!" Birliğin komutanı polislerden durmalarını, geri dönmelerini istedi. Sonra Şeyh Cemal'le konuştu, Şeyh de ona durumu izah etti. O da tutukluların koridorda ve avluda durmalarına izin verdi. Gerekirse polis odalarına ve ofislerine de alacaklardı.

Olaylar birbirini izledi. Her şey çok hızlı gelişiyordu. İşgal ordusunun, savaş mekanizmasının iğrenç uygulamaları, ezip yok etme politikaları karşısında çoğu insan intifada eylemlerini başlatmanın yollarını arıyorlardı. İşgalcilere ve yurttaşlarına zarar vermeyi düşünüyorlardı. Nitekim 1948 yılında işgal edilmiş topraklarda Siyonist rejimin içlerinde birkaç şehadet eylemi girişiminde bulunuldu. Bu eylemlerin bazısı nispeten başarılı da oldu, işgalcilerden bir kaçı öldü. Fakat genelde zayıf kalıyordu bu eylemler. Evet, yaralananlar oluyordu. Ancak tutuklular arasında bir tür endişe havası da egemen olabiliyordu. Birkaç kere

bazı gençler, 1948 topraklarına sızmayı başardılar. Otomatik tüfeklerle cadde ve sokaklarda bulunan, duraklarda bekleyen işgalcilere ateş açıyor, kimisini öldürüyor, kimisini de yaralıyorlardı. Hemen arkasından işgal kuvvetleri etraflarını sararak öldürüyor ve tutukluyorlardı. Kitleler her gün meydanlara çıkıyor, şehidlerin cenazelerini kaldırıyorlardı. Büyük bir öfke hakimdi. İntikam için haykırıyorlardı. Düşmanın ağır bir bedel ödemesini istiyorlardı.

İşgal kuvvetleri, Filistin otoritesine bağlı güvenlik noktalarına ve polis merkezlerine karşı helikopter ve savaş uçaklarını kullanmaya yoğunluk vermişlerdi. Başlangıçta bu merkezlerin üzerinde uçuyorlardı. Polisler bu merkezleri boşaltınca da bombalayıp yerle bir ediyorlardı. Bunu yapmakla, eğer olaylar bu şekilde devam ederse, Filistin otoritesini yıkacakları mesajını veriyorlardı.

Filistin yönetimi, işgal kuvvetlerinin herhangi bir hapishaneyi bombalamaları durumunda, kendilerinin nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya kalacaklarının farkındaydı. Çünkü hapishanelerde muhalif siyasi tutuklular kalıyordu. Bu yüzden bazı tutukluları serbest bırakmaya başladılar. Bunlar arasında ağabeyim Hasan da vardı. Diğerlerini de şehirde bilinmeyen kamu binalarına naklettiler, orada tutmaya devam ettiler. İbrahim de bunlar arasındaydı.

Barak hükümeti düştü. İsrail'de yeni seçimler yapıldı. Kasap olarak tanınan Ariel Şaron iktidara geldi. Gidişatın daha gergin olacağı, olayların bir açmaza gireceği apaçık ortadaydı.

Otuzuncu Bölüm

İsrailli gazetecilerin yayınladıkları istatistiklere göre, Şaron'un 28 Eylül 2000 tarihinde Mescid-i Aksa'ya girmesi ile birlikte patlak veren İkinci Aksa İntifadası'nın birinci ayında işgal kuvvetleri, Gazze ve Batı Şeria'daki Filistinli göstericileri dağıtmak için bir milyona yakın mermi yaktı.

Gerek Ehud Barak ve gerekse ondan sonra iktidara gelen Ariel Şaron gibi işgal hükümeti liderleri, intifadayı bastırmak, etkisini kırmak, dinamiklerini dağıtmak hususunda askerlere yeşil ışık yaktılar ve tam yetki verdiler. Onlar da emirleri altındaki askerlere gösteri yapanları âdeta biçme, hedef gözetmeksizin öldürme emrini verdiler. Halkımız ise asla fedakârlıkta cimrilik göstermedi, geri durmadı, geri dönmedi. Gençler, işgal kuvvetleriyle çatışmak için hep ileri atıldılar. En küçük bir tereddüt, en ufak bir kaygı duymadan kelle koltukta düşmanın üzerine yürüdüler.

İşgal devletinin ve suçlu ordusunun göstericileri ezme, katletme ve örgütlü teröŗ dalgaları karşısında, Filistin halkının özgür ruhlu evlatlarının büyük bir kısmı, ideolojilerinin, siyasi düşüncelerinin ve el-Fetih'inden Hamas'ına, el-Cihad'dan Halk Cephesi'ne kadar örgütsel mensubiyetlerinin farklılığına rağmen, büyük bir hamaset ve heyecanla ayaklandı. Dilinden demokrasi ve insan hakları sözlerini düşürmeyen çete devletinin suçlarına karşı, Filistin halkının evlatlarının dökülen kanlarının intikamını almak ve bu uğurda kendilerini feda etmek üzere silahlanma kararı aldılar. Tek bir hedef etrafında birleşmişlerdi, suçlu işgalcinin zulmüne karşı durmak. Silaha sarıldılar. Halkımızın Gazze Şeridi'nde, Ramallah'ta, Nablus'ta, vatanın bütün köy ve kasabalarında her gün an be an tattığı acının aynısını katil çete devletine tattırmak üzere harekete geçtiler.

Gençlerden oluşan fedai hücreleri bir araya gelmeye başladı. İşgal askerlerine ve Yahudi yerleşimcilere karşı keskin nişancı eylemleri yapmaya karar verdiler. İşgalcilere can kayıpları verdirmek amacıyla harekete geçtiler. Oslo sürecine karşı çıkan taraflar, Filistin otoritesinin intifada öncesinde kendilerine vurduğu darbelerin olumsuz etkilerini hâlâ üzerlerinden atamamışlardı. Başlangıçta güçlü bir tepki koyacak imkânları yoktu. Bu yüzden eylemleri ilk aşamada zayıf görünüyordu, ama yavaş yavaş daha güçlü eylemler gerçekleştirecek kabiliyette oldukları görülüyordu.

el-Fetih Hareketi ise mensuplarını Filistin yönetiminin kurumlarında görevlendirmişti. Bu yüzden el-Fetih gençleri hem silahlı hem de güçlüydüler. Tek eksikleri karar vermeleri ve omuzlarına binen sorumluluğun gereğini yerine getirmeleriydi. Sonunda suçlu, gasıp işgalciye karşı yeniden silahlı mücadeleye başladılar.

"Muhenned Ebu Helave", 30 Ekim günü Doğu Kudüs Merkez Bankası şubesinin iki korumasını öldürdü. Aksa Şehidleri Tugayları eylemi üstlendi. Böylece silahlı mücadele başlatan el-Fetih mensubu grupların kurdukları Aksa Şehidleri Tugayları'nın ismi duyulmuş oldu. Bu tür eylemlerin tamamı bu isim altında gerçekleştiriliyordu. Hüseyin Abiyat, Beytullahm ve Beytcala bölgelerinde bu tugayların komutanı, örgütleyicisi ve planlayıcısı olarak öne çıktı. O ve onlarca savaşçı ve direnişçi, bölgedeki işgal askerlerinin ve Yahudi yerleşimcilerinin uykularını kaçırıyorlardı. Hüseyin Abiyat, 9 Kasım 2000 tarihinde Kudüs civarındaki Cilev Yahudi yerleşim yerinde suikastla şehid edildi. Gazze'de de Aksa Şehidleri Tugayları'nın ilk birimleri oluşturuldu. Bu gruplar işgal güçlerine ve Yahudi yerleşimcilere karşı eylemlere başladılar. Kalabalık topluluklar da değişik bölgelerde meydanlara çıkıp gösteri yapıyorlardı. Özellikle şehit cenazelerinde büyük kitlesel gösteriler gerçekleşiyordu. İsrail ve Amerika ile işbirliği yapmak şeklinde belirginleşen önceki dönemin sembol isimlerine karşı çok sert sloganlar atılıyordu. Bu kalabalıklar

defalarca muhaliflerin tutuldukları merkezleri basma girişiminde bulundu ve tutukluların serbest bırakılmalarını talep ettiler. Bazen duvarları yıkarak hapishanelerin kapılarını açıp tutukları serbest bıraktıkları da oluyordu.

İbrahim ve arkadaşları gibi Gazze ve Batı Şeria'daki yüzlerce mücahid de serbest bırakıldı. Bu mücahidler serbest kalır kalmaz, işgal ordusunun başlattığı korsan savaşına maruz kalan halkı korumak üzere üzerlerine düşen görevi yerine getirmeye başladılar.

Bu mücahidlerden birine, hapishane görevlisi serbest bırakıldığını haber verince, tepkisiz kalmış ve çıkmak için hiçbir hazırlık yapmamıştı. Tam tersine yatağının üstünde hareketsizce oturmaya devam etmişti. Garip gelmişti bu davranışı. "Neden böyle yapıyorsun?" dediklerinde, "Buradan ayrılmak istemiyorum, beni bir süre daha burada tutabilirsiniz." diye cevap vermişti. Sonunda ellerini ayaklarını bağlayarak arabaya koymuş, evinin önüne götürerek orada ellerini ayaklarını çözüp arabadan dışarı atmışlardı.

İbrahim'in hapishaneden çıkmasını kutluyorduk. İsra ve Yasir boynuna sarılmıştı, o da onları öpüyor ve onlarla oynuyordu. Babalarının dönmesinden dolayı mutluydular. Birçok arkadaşı ve komşular evde toplanmış ve sağ salim dönmüş olmasından dolayı onu tebrik ediyorlardı. İbrahim bu fırsatı değerlendirerek hepsinin huzurunda barış yalanı hakkında konuşmaya başladı: "Bu yalancı barış halkımıza dayatılarak bütün emeği, cihadı ve ilk intifadadan bu yana yıllardır süren bütün fedakârlıklarını heder etti." diyerek sözlerini şöyle sürdürdü: "Bakın dünün barış ortağı gece gündüz insanlarımızı boğazlıyor. Bize karşı en küçük bir merhamet ve acıma duygusu taşımıyor. Halkımıza dayatılan işgalciyle barışma fikri bir yalandan ibarettir. Bu yalancı barış önümüzdeki dönemlerde de zaman zaman yeniden dayatılacaktır. Halkımızı özgürlük, onur ve direniş yolundan alıkoymak için. Oysa gördüğünüz gibi direniş, Lübnan'da işgalciye vurduğu darbelerle onu Güney Lübnan'dan kaçmak zorunda bıraktı.

İşgal, direniş gruplarının kalbinin derinliklerine indirdiği nitelikli ve yaygın darbeler neticesinde 1993 yılında Gazze'den ve Batı Şeria'dan kaçacaktı. Birçok lideri o günlerde bunu açıkça söylemişlerdi. Ama biz Filistinliler bir sürprizle uyandık. İşgalci, diktiği suç ve cinayet kulesinin tepesinden aşağıya yuvarlanacakken, rahatça inmesi için kendi ellerimizle bir merdiven uzattık. Sadece onu bu tehlikeden kurtarmakla kalmadık, kendimizi de anlaşma adıyla sunulan bu tehlikenin tam ortasına attık. Her şeyden önce onun topraklarımızın dörtte üçü üzerinde var olma hakkını kabul ettik. Güvenlik eşgüdümü ve işbirliği tuzağına düştük. Böylece direnişe darbeler indirildi, şerefli evlatlarımız tutuklandı, hapishanelere dolduruldu, işkencelere, baskılara maruz kaldılar. Basitçe söylemek gerekirse, işgalcilerin güvenliğini sağlayan koruyuculara dönüştük. Peki, buna karşılık ne elde ettik? Bütün haklarımızın reddedilmesini.

Biz hakkımızı alma hedefimize sarılınca da bize ve halkımıza karşı cehennemi savaş makinesini devreye soktu. Her gün onlarca kişiyi şehid ediyor, yüzlercesini yaralıyor. Amerikan helikopterleriyle her siyasal hareketten, işgalcilerin velvelesine aldırış etmeden teslim olmayı, gönüllü uzlaşmayı reddeden, onurlu direnişçileri füzelerle vuruyor.

Kardeşlerim, bu topraklar kutsal ve tertemiz topraklardır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: 'Bir gece kendisine bazı ayetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Haram'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir.' (İsra, 1) Burası İsra ve Miracın toprağıdır, bereketli kılınmıştır. Kıyamet gününe kadar sürecek kenetlenmenin ve cihadın topraklarıdır. Allah'ın izniyle arzularımız gerçekleşene kadar hiç kimse bu kenetlenmeyi ve cihadı durduramayacaktır."

Arap ve Müslüman halklar Filistin'de olup bitenlere karşı son derece duyarlıdırlar. Rabat'tan, San'a'ya ve Cakarta'ya kadar bütün başkentlerde milyonlar meydanlara akın edip Filistin'i destekleyen sloganlar atıyor, işgalcilerin işledikleri suçları,

katliamları lanetliyor. "Hayber Hayber ya Yahud, Ceyşu Muhammed sewfe yeud" (Hayber'i unutma ey Yahudi, Muhammed'in ordusu dönecek). "İntikam intikam, ya Ketaibu'l-Kassam" (intikam intikam, ey Kassam Tugayları) sloganlarını atıyorlar.

Gençliğinin başlarında bir delikanlı Telaviv sahilinde arabadan indi. Kararlı adımlarla yürümeye başladı. Özgüvenini gösteren bir tebessüm konmuştu dudaklarına. Sahil boyunca uzanan eğlence mekânlarına doğru ilerliyordu. Haziran başlarıydı. Bir eğlence mekânının önünde, kızlı erkekli birçok kişi toplanmıştı. Gayet sakin ve kendinden emin bir şekilde aralarına girdi. Beline bağladığı bombanın düğmesine bastı. Kulakları sağır eden bir patlama meydana geldi. Çığlık sesleri, ağlamalar, inlemeler birbirine karıştı. İlk yardım arabaları, güvenlik kuvvetleri, polis, bomba uzmanları olay yerine akın ettiler. Onlarca ölü ve onlarca da yaralı vardı.

Annemin odasında oturuyorduk. Odalarımıza çekilmeye niyetlenmiştik ki televizyonun normal yayın akışı kesildi ve olay yerinden canlı yayın verilmeye başladı. Her taratan bu "terör" olayını kınayan, reddeden, suçlayan ve en ağır biçimde tepki gösterilmesini talep eden demeçler peş peşe sıralanıyordu. "Bu konuda ne düşünüyorsun?" der gibi İbrahim'e baktım. O da amacımı anlamış olacak ki şöyle dedi: "Şu zalim dünyayı görmüyor musunuz? Sekiz aydan beridir halkımız boğazlanıyor. İşgal ordusunun bütün cehennem silahları üzerimize ölüm kusuyor. En gelişmiş silahları, uçakları, tankları üzerimizde deniyor. Ama bütün dünya sağır ve dilsiz vaziyette durup seyrediyor. Zulme uğrayan, mağlup edilerek her türlü baskıya maruz kalan bizler, en alt düzeydeki özgür ve onurlu bir hayat için hakkımızı talep etmeye yönelik en küçük bir eylem gerçekleştirdiğimizde ise her taraftan kınama sesleri yükseliyor. Bizim milletimizden, hatta halkımızdan bile kınayan, kabul edilemez bulan sesler çıkıyor. Ama bütün bunların hiçbir değeri yok. Çünkü Rabat'tan Cakarta'ya kadar günlerdir meydanlara akan milyonlar bizden bunu istiyor. Yoksa dünya bu isteği duymadı mı? İslam ümmeti

"İntikam intikam, Kassam Tugayları!" diye slogan atıyor. Ümmetimiz bundan başka nasıl bir intikam istiyor olabilir acaba? Ümmetimiz bunu istediğine göre, bizim de kendimizi savunma hakkımız var. Ne sakıncası olabilir ki bunun?"

Temmuz ayı içinde, işgalciler, helikopterleri, uçakları, tankları, hedefe kilitlenmiş füzeleri, özel kuvvetleri, işbirlikçi muhbirlerine yaptırdıkları iğrenç yöntemleri ile Batı Şeria'da ve Gazze'de tam tamına doksan beş suikast eylemini gerçekleştirdi. Bu girişimlerin seksen tanesi başarılı oldu. Onlarca eylemci, Filistinli grupların tanınmış kadroları katledildi. Nablus'taki İslami Araştırmalar Merkezinin ofislerinin pencerelerine füzeler atıldı. Sivil yerleşim yerinin ortasındaki bu merkezde Cemal Selim ve Cemal Mansur ile birlikte merkezde çalışan dört kişi şehid oldu. Başta Nablus olmak üzere vatanın bütün şehirlerinde, köylerinde ve kamplarında kitleler sokaklara inip suçlu işgalcilere en ağır cevabın verilmesini isteyen sloganlarla yeri göğü inlettiler. Yüzlerce, binlerce insan "İntikam intikam, Kassam Tugayları!" diye haykırıyordu. İşgalcinin suçlarına cevap verilmesini talep ediyorlardı. Çünkü işgalciler yeni bir yönteme başvuruyorlardı ve işgal liderleri bu siyasete kapalı kapılar ardında "eylemcileri avlamak" adını vermişlerdi. İşgal kuvvetlerine, hangi gruba mensup olursa olsun Filistinli eylemcilerin keskin nişancı ateşiyle vurulması izni verilmişti. Bunun için uzun bir liste hazırlanmış ve bunların keskin nişancılar tarafından vurulması emredilmişti. İşgal istihbaratının yaptığı herhangi bir soruşturmada veya işbirlikçi muhbirlerin sundukları herhangi bir raporda adı geçen herkes bu listede yer alıyordu.

Filistinli genç bir kadın gazeteci Kudüs'e gidiyordu. Büyük bir feda eylemini gerçekleştireceği uygun bir hedef arıyordu. Ertesi gün, hıncahınç müşteri kaynayan bir lokanta buldu. Sırtında bir müzik aleti vardı, alete de bomba düzeneği yerleştirilmişti. Arkasında da, her tarafa yerleştirilmiş ve feda eylemleri yapma ihtimali olanları gözleyen emniyet güçleri şüphelenmesin diye elinde herhangi bir şey taşımayan bir genç yürüyordu.

Genç kadın lokantaya yaklaşınca biraz yavaşladı, arkasından yürüyen genç ise adımlarını hızlandırdı. Kadından bomba yerleştirilmiş müzik aletini aldı ve lokantaya (Subaru) girdi. Girdikten birkaç dakika sonra bombanın düğmesine bastı ve büyük bir patlama meydana geldi. Ölenlerin cesetleri lokantanın kapılarından dışarı fırlamışlardı. Her taraftan çığlık ve inleme sesleri geliyordu. İlk yardım araçları, güvenlik mensupları, bomba uzmanları koşturuyordu. En az on beş kişi ölmüş ve onlarcası da yaralanmıştı.

İbrahim, Hasan ve yanlarında Adnan isimli gençle birlikte Gazze'nin Askule bölgesinde Hasan'a ait torna tesviye atölyesinde sessizce çalışıyorlardı. Genç adamın direktifleri doğrultusunda havan mermisi ile birlikte basit gereçlerden havan topu imal ediyorlardı. Mermilerin içini de patlayıcı maddelerle dolduruyorlardı. Sonra da onları arabanın bagajına koyarak güneye doğru yola çıktılar. Yahudi Yerleşim alanlarının kıyısına gelince, rampayı sabitledikten sonra "Bismillah, Allahu Ekber, attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı." diyerek içine havan mermisini koydular. Hızlıca uzaklaşarak kendilerini yere attılar. Patlama sesi ile birlikte havan rampası sarsıldı ve havan mermisi göğe doğru yükseldi. Sonra yakınlardaki Nitsarim Yahudi yerleşim yerine düştü. Üç mücahid kucaklaşarak birbirlerini bu başarıdan dolayı kutladılar ve hızlı bir şekilde atölyeye geri döndüler. Tekrar onlarca havan mermisi ve basit maddelerden havan rampası imal etmeye koyuldular. Önce bir havan topu ve beş havan mermisi yaptılar. İbrahim onları arabasına aldı ve kuzeye doğru yola çıktı. Cibaliye kampında bir dairenin kapısını çaldı. Bir genç kapıyı açtı. Birlikte arabaya binerek kuzeydeki yerleşim alanlarına doğru gittiler. Kendi üretimleri havan topunu sabitlediler. Bir havan mermisini Netsanit Yahudi yerleşim yerine attılar. Sonra arabaya binip geri döndüler. İbrahim, genç adamı, havan topunu ve diğer dört mermiyi bırakarak büyük bir hızla atölyeye döndü. Orada üretimi biten yeni bir havan topunu beş havan mermisi ile birlikte alıp arabaya koydu ve oradan güneye doğru yola çıktı. Han Yunus kampında bir kapıyı çaldı. Bir genç

dışarı çıktı. Birlikte kampın dışına gittiler. Havan topunu yerleştirdikten sonra ilk havan mermisini attılar. Sonra genç adamı aldığı yere bıraktı. Havan topunu ve diğer havan mermilerini de ona bıraktı.

Havan mermilerinin Yahudi yerleşim yerlerine atılmasından dolayı işgalci liderler tehditler savurmaya başladılar. Bu da Batı Şeria'da ve Gazze'de siyasetle uğraşan bazı kesimlere yeni fırsatlar doğurdu. Çokbilmişlerin sesleri yükselmeye başladı. İddialarına göre hiçbir fayda sağlamayan, tam tersine zarar veren bu oyuncakların durdurulması gerekiyordu.

İbrahim ve Hasan daha fazla üretim yapmaya vermişlerdi kendilerini. Bu arada haberleri ve bu yöndeki çağrıları da dinliyorlardı. Onları dinlerken gülüyorlardı. İbrahim, "Şu insanlara hayret ediyorum, ne istiyorlar? İşgal güçleri bizi öldürsünler, biz de sızlanıp ağlamaktan, beyaz bayrak kaldırıp merhamet nedir bilmeyen kasaptan merhamet dilenmekten başka bir şey yapmayalım mı? Bunu mu istiyorlar?" diyordu.

"Siz çalışın dostlarım, çalışın. Bu bir cihaddır, cihad. Sonunda ya zafer var ya da şehadet. Basit de olsa silah yapmalıyız, sonra da daha gelişmişini yaparız. Gün geçtikçe gücünü ve etkisini arttırırız. Menzilini de artırırız ve onunla, bütün askeri güçlere sahip düşmanı can evinden vururuz. Silahımız basit, imkânlarımız kıt olabilir. Ama Allah'ın yardımıyla bizi bombalayanları biz de bombalayacak şekilde yeni bir denge oluşturacağız. Ömer b. Hattab (r.a.) ne güzel söylemiş: 'Allah'a yemin ederim, eğer topraktan başka bir şey bulamazsam, onunla düşmanlara karşı savaşırım.' Allah'a hamdolsun, elimizde topraktan çok daha iyi şeyler var. Sahip olduğumuz her şeyi kullanarak onlarla savaşmalıyız. Bu imkânlarımızı her zaman geliştirmemiz gerekir. Biz, Peygamberimizin (s.a.v.) bize gerçekleşeceğini haber verdiği bu savaşın başındayız. Şöyle buyuruyor Resulullah (s.a.v.): 'Sizler Yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Öyle ki taş size seslenecek, ey Müslüman, ey Allah'ın kulu, şu bir Yahudi'dir arkama saklanmış, gel öldür onu, diyecek.' O gün gelecek ve o gün inşallah yakındır."

Halk Cephesi Genel Sekreteri Ebu Ali Mustafa arabasından indi, merdivenleri çıkarak Ramallah'taki bir binada bulunan ofisine girdi. Ofisindeki koltuğa oturduktan birkaç dakika sonra, bir Apaçi helikopteri yaklaşarak binaya doğru ateş etmeye, ofisi bombalamaya başladı. Akabinde, "İşgal kuvvetleri nasıl olur da Filistinli siyasal bir lideri bu şekilde hedef alır!?" şeklinde pek mahcup, pek utangaç kınamalar da gelmeye başladı. Medeni dünya ise gözünü kapatmaya, kulaklarını tıkamaya devam ediyordu.

Haftalar sonrasıydı. İki genç yaklaşık iki haftadır Kudüs'teki "Hayat" otelinde kalıyordu. Filistinlilerin göç ettirilmesini savunan aşırı bir Yahudi, işgal ordusunda general rütbesine kadar yükselmiş, "Filistin Terörüyle Mücadele" adını verdikleri hükümet komisyonu başkanı, bakan Rehavam Ze'evi de zaman zaman bu otelde kalıyordu. Otelde kaldığı zaman, belli saatlerde odasından çıkardı. Saat yediyi biraz geçiyordu. İsrailli bakan odasından çıktığı sırada bu gençlerden biri karşısına dikildi, adıyla seslendi. Bakan ona döndü, bir an için göz göze geldiler. Genç adam tabancasındaki mermileri onun üzerine boşalttı. Cani ve suçlu bakan cansız yere yığıldı. Gençler otelin garajındaki arabalarına binerek oradan uzaklaştılar. Dakikalar içindeki otel ve çevresi adeta altüst edildi. İşgal hükümeti tehditler savuruyordu. Filistin tarafı, direnişin, şehadet eylemlerinin, havan mermisi atmanın durdurulmasını istiyordu. Bu çağrıları ve talepleri dinleyen İbrahim gülerek "Bu uzun sürmeyecek, uzun sürmeyecek. İşgal bize bu imkânı vermeyecek. Saldırılarını sürdürecek. Önümüzde tek seçenek var, diz üstü çökmek, bütün haklarımızdan vazgeçmek. Ancak o zaman saldırılar duracak. Hem yargıcımız hem celladımız işgalin kendisidir. Bizim, diz üstü çökmeyi kabul etmemiz, bütün haklarımızdan vazgeçmemiz mümkün olmadığına ve düşmanımız da bizden bundan başkasını kabul etmediğine göre, bu durum uzun sürmeyecek. Düşman her zamanki gibi ödün vermemiz için baskılarına devam edecek. Doğal olarak biz de ödün vermeyeceğiz, o da öldürmeye devam edecek. Düşman bizim eninde sonunda ödün vereceğimizi sanıyor, şu halde bizim

de mücadelemize devam etmemiz, gerekli hazırlıkları yapmamız gerekiyor. Haydi Hasan haydi!" diyordu.

İbrahim ve Hasan yanlarında Adnan adlı genç ile birlikte arabaya binerek Han Yunus'a gittiler. Orada bir mücahidle buluşarak Celal Caddesi'ndeki bir torna tesviye atölyesine girdiler. Orada havan mermisi ve havan topu rampası imal etmeye koyuldular. Atölye sahibine bu silahın ve mermisinin nasıl yapılacağını öğretiyorlardı. Sonra bir diğer atölyeye giderek onun sahibine gerekli bilgi ve eğitimi verdiler. Sonra bir dördüncü, beşinci... Atölyelere giderek aynı eğitimi verdiler.

Aksa Şehidleri Tugayları'na mensup bir genç Telaviv'in merkezinde bir arabadan indi. Elinde bir çanta vardı. Kararlı adımlarla ilerliyordu. Bir düğün salonuna girdi. Salon işgalci doluydu. Çantayı açtı, bir kaleşnikof tüfek ile birkaç şarjör çıkardı. Birkaç tane de el bombası aldı. Biraz daha kalabalığa yaklaştı, ateş açmaya ve el bombalarını atmaya başladı. Derken işgal güçleri geldi olay yerine. Onlarla da çatışmaya girerek ruhunu yüceler âlemine teslim etti. İşgalcilerden onlarcasını öldürmüştü.

İşgal uçakları, bütün vatan sathında Filistinli mücahidleri, eylemcileri, gençleri bombalıyordu. Düşmanın savaş makinesi kural tanımaksızın can almaya devam ediyordu. Askerleri kocaman tankların, helikopterlerin, modern silahların ve büyük buldozerlerin gölgesinde yollarına ne çıkarsa, ev, atölye, tarla ne bulursa yok ediyordu. Filistin'in mücahidleri ve fedaileri de ilkel araçlarla, bazı kimyasal terkiplerle bomba yapıyorlardı. Kemerlere bomba düzenekleri yerleştiriyor, bellerine sararak acımasız düşmanın merkezlerine giderek gece gündüz demeden halkımıza tattırdığı acıyı ona da tattırıyorlardı. Kudüs, Telaviv, Hayfa, Natanya, Asdud gibi büyük şehirlerde yoğun eylemler gerçekleştiriliyordu. İşgalcilerin yüreklerine korku salınmıştı, dehşet halini yaşıyorlardı. Caddelerde yaşlılardan veya işini bir an önce görüp evine gitmek isteyen gençlerden başka kimse görünmüyordu. Kahvehaneler bomboştu. Kimse lokantalara dönüp bakmıyordu. Düğün salonları, eğlence merkezleri tenhalaşmıştı.

Otobüslere kimse binmiyordu. Şoförle birlikte bir veya iki kişi olurdu en fazla.

Telaviv'de ve Batı Kudüs'te dükkânların önüne, askeri kontrol noktaları gibi bir, bir buçuk metre yüksekliğinde kum torbalarından duvarlar örülmüştü.

Her yerde binlerce asker vardı. Askerler ve polisler sivil halktan kat be kat fazlaydı. Her gün veya birkaç günde bir barikatlar ve engeller konularak arabalar ve yolcular teker teker aranıyorlardı. Yollarda eylem yapılacağı istihbaratını aldıklarında araba kuyruklarının sonu gelmiyordu. Mağazaların önünde hayat namına bir şey kalmamıştı. Yüzlerce mağazanın kapısına "satılık" ilanı asılmıştı. Birçoğunun kapısında da "İkinci bir emre kadar kapalıdır." yazıyordu. Ekonomik hayat çökmüştü.

Bu arada Apaçi helikopterleri birbiri ardına suikastlar düzenlemeye devam ediyordu. Ardından on binler suikastın gerçekleştiği tarafa doğru yürüyüşe geçiyor, hayatta kalan varsa hastaneye ulaştırmaya koşuyorlardı. Bu arada saldırıya karşılık verilmesini, acımasız düşmandan intikam alınmasını talep eden sloganlar atılıyordu.

İbrahim, Hasan ve Adnan oturmuş, füzelere ilişkin çizimleri inceliyorlardı. Şimdiye kadar kullandıkları havan mermilerinden daha uzun menzilliydiler. İbrahim, Adnan'a sordu: "Teknik olarak ve atölyenin kapasitesi itibariyle bunları üretmek mümkün mü?" Adnan iki üç kere dikkatlice inceledi ve sonra "Mümkündür." anlamında başını salladı. Derhal işe başladılar. Ardından ürettikleri füzeleri arabaya taşıdılar. Oradan Beyt Hanun'a giderek füze rampalarını sabitledikten sonra altındaki fitili tutuşturdular. Allah'tan başarı dileyerek bir miktar uzaklaştılar. Birkaç saniye sonra füze büyük bir gürültüyle sınırı geçti. Üç mücahid sevinç içinde kucaklaştılar. Sonra yeni füzeler üretmek ve bunların yapımını başkalarına da öğretmek üzere hızla uzaklaştılar.

Artık, işgalcilerin işledikleri şu veya bu suça karşılık olarak Kassam'ın veya başka grupların onlarca füzesi patlıyordu. Tabi

işgalin tepkisinden korkanlar her olaydan sonra seslerini yükseltiyorlardı. Çünkü işgalciler tehditler savurup duruyordu. İbrahim bu tehditleri duyunca gülümseyerek, "Bu yaptıklarından başka ne yapabilirler? Hâlihazırda zaten suikastlar düzenliyor, her tarafı basıyor, bombalıyor, öldürüyor, yakıp yıkıyorlar. Aslında yıktıklarını görmek için yeniden yapmaları gerekiyor." diyordu.

Adnan ise "İnsanların yorulduklarını ve halkın artık huzur bulmak istediğini söyleyip duruyorlar. Güya verdikleri ağır bedeller halkı usandırmış!" İbrahim tebessüm ederek şu cevabı verdi: "Kim yorulmuş? Kim usanmış? Sen mi, ben mi, oğullarını evlerini, sahip oldukları en değerli şeylerini bedel olarak ödeyen kadınlarımız mı? Hiç birinden yorgunluğu, bıkkınlığı ifade eden tek bir kelime duyulmuş değildir. Görmüyor musunuz, her bir şehidin annesi her zaman diğer oğullarını da Kudüs ve Mescid-i Aksa yolunda feda etmeye hazır olduğunu söylüyor. Halkımızın yorulduğunu söyleyenler, siyasi ve ekonomik çıkarların peşinde koşan küçük bir azınlıktır. Sabırlı halkımız ise, ne pahasına olursa olsun, izzeti, onuru ve mukaddesatı uğruna fedakârlık yapmaya hazırdır." diye ekliyordu.

Henüz on altı yaşını doldurmamış bir genç, üzerinde benekli bir askeri elbise, üstünde "La ilahe illallah Muhammedun Resulullah. Ketaibu'ş-Şehid İzzuddin el-Kassam" yazan bir alınlık, elinde bir tüfek, beline bağlı birkaç el bombasıyla arabadan indi ve Ebu Nidal'in Şucaiye'deki evinin kapısını çaldı, eve girdi. Ümmü Nidal yerinden fırladı, "Oğlum, canım Muhammed, bu nedir?" dedi. Genç gülerek cevap verdi: "Şehadet eylemini gerçekleştirmeye gidiyorum anne." Annesi bir an için duraksadı. Muhammed eliyle İmad'ın yıllar önce altında şehid düştüğü ağacı göstererek konuşmaya devam etti: "Anne, o zeytin ağacını, İmad'ı hatırlıyor musun? Ya İmad'ın ruhu dolaşıyor, diye o zeytinleri ne çok sevdiğimizi? Bizi Filistin, Kudüs, cihad sevgisi ve fedakarlıkla büyüttüğünü hatırlıyor musun? Şimdi zamanı geldi anne. Hani beni rüyanda görmüştün. Mekânlarına giriyor, onları

koyun gibi kesiyor sonra da şehid düşüyordum. Beni Naim cennetlerinde Resulullah'ın huzurunda görmüştün. Bana 'Hoş geldin ya Muhammed, hoş geldin.' diye sesleniyordu."

Annenin gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Başörtüsünün bir ucuyla yanaklarına doğru süzülen gözyaşlarını sildi. Ardından "Allah seni muvaffak etsin oğlum. Allah seni muvaffak etsin, attığını isabet ettirsin." dedi, oğlunu bağrına bastı, ellerini, başını ve tüfeğini öptü. Ona şöyle vasiyet etti: "Mekânlarını bastığın zaman tereddüt etme, arkana bakma oğlum. Allah'ın dininin gereğini yaparken onlara acıma yavrum. Sonsuzluk cennetlerinde Allah'ın habibi Mustafa'nın (s.a.v.) yanında buluşmak ümidiyle. Buluşmak ümidiyle, ey ciğerparem. Ey kalbimin heyecanı buluşmak ümidiyle. Muhammed annesinin başını öptü, sonra eğilerek ellerine kapandı. Ayrılırken "Cep telefonun her zaman yanında açık olsun, son kez seni arayıp vedalaşacağım." dedi. O giderken Ümmü Nidal seccadeye oturdu, oğlunun başarılı olması ve amelinin kabul edilmesi için kalbinin derinliklerinden Allah'a dua etti.

Muhammed Atsiyon isimli Yahudi yerleşim yerinin etrafındaki tel örgüleri aştı ve oradaki dini- askeri enstitüye doğru ilerledi. Telefonunu açtı ve bir düğmeye bastı. Ümmü Nidal telefonu alarak seslendi, "Buradayım ey kalbimin heyecanı." Sesi sakin ve kararlı geliyordu. Muhammed karşılık verdi, "Buradayım anne, hedefimin yanındayım ey kıymetlim. Elveda anacığım, Naim cennetlerinde buluşmak dileğiyle. Elveda sevgilim. Çatışmanın sesini duyman için telefonu açık tutacağım." Telefonu kemerinin içine soktu ve binaya girdi. "Allahu Ekber, harecet Hayber" (Allah en büyüktür, Hayber savaşı başladı) diye bağırdı. El bombalarını art arda üzerlerine attı. Sonra en büyük salonun kapısına yöneldi ve içeriyi taramaya başladı. Sesleri duyan Ümmü Nidal, "Allah'ım, attığını isabet ettir. Allah'ım sen at, çünkü atan sensin ve senin attığın hedefinden şaşmaz ey âlemlerin Rabbi." diye dua ediyordu. Yardıma gelen emniyet kuvvetleriyle çatışmalar başladı. Muhammed, "Eşhedu en la ilahi illallah ve eşhedu enne

Muhammeden Resulullah." diyerek yere düşerken Ümmü Muhammed zılgıtlar eşliğinde, "Beni oğlumun şehadetiyle şereflendiren Allah'a hamdolsun. Yüce Allah'tan beni onunla rahmetinin kucağında buluşturmasını diliyorum." diyordu.

İnsanlar evinde toplandılar. Komşu kadınlardan biri, "Onun ölüme gittiğini bildiğin halde nasıl vedalaşabildin?" diye sordu. Şu karşılığı verdi: "Allah'a yemin ederim o, benim yanımda dünyadan ve içindeki her şeyden daha sevimliydi. Ama Allah yolunda, Kudüs yolunda ve Aksa yolunda basit bir şeydir. Allah'a and olsun Nidal'i, Hüssam'ı ve Ravvad'ı da Allah yolunda, halkımızın izzeti ve ümmetimizin şerefi uğrunda feda etmeye hazırım. Yüce Allah'tan bizi rahmetiyle sarmasını ve bizi doğruluk makamında, habibi Mustafa'nın (s.a.v.) yanında buluşturmasını temenni ediyorum."

Telefonum çaldı. Kulağıma götürdüm. İbrahim'in sesi geliyordu: "Alo Ahmed, es-Selamu aleykum." Hasret dolu kelimelerle seslendim, "Vealeykumu's- selam. Neredesin be adam, ne zamandır seni göremiyorum. Özledim." "Ben de bunun için seni aradım." dedi, "Nasılsın, aile nasıl? Herkese selamımı söyle. İsra'yı, Yasir'i benim için öpmeyi unutma." Sordum: "Onları görmeye gelmeyecek misin, ne zamandır seni görmüyorlar?" "Bilmiyorum, gelmeye çalışacağım, fakat sen benim ne kadar meşgul olduğumu biliyorsun." dedi. Bu arada "Senden ne haber İbrahim?" diye sordum. Güldü ve şöyle dedi: "Biliyor musun Ahmed, bu gece şafak gibi aydınlık, apaçık bir rüya gördüm. Rüyada Ebu Hureyre'nin Resulullah'tan (s.a.v.) rivayet ettiği şu hadisi okuyordum: 'Müslümanlar Yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Müslümanlar onları öldürecekler, hatta Yahudi taşların, ağaçların arkasına saklanacak, taş ve ağaç, ey Müslüman, ey Allah'ın kulu, işte bir Yahudi arkama saklanmış, gel onu öldür. Garkad isimli ağaç hariç, o Yahudi ağacıdır.'

Yine Abdullah b. Havale'nin Resulullah'tan rivayet ettiği şu hadisi okuyordum: 'Ordular göreceksiniz, bir ordu Şam'da, bir ordu Irak'ta, bir ordu da Yemen'de. Abdullah der ki: Kalktım ve

'Ya Resulallah bana ne emredersin?' dedim. Buyurdu ki: Şam ordusundan ayrılma. Bunu istemeyen de Yemen'e katılsın ve sularının en derin yerinden içsin. Çünkü yüce Allah benim için Şam'a ve halkına kefil oldu.' Devamında şöyle buyuruyor: 'Her zaman ümmetimden bir grup din üzere var olacaktır. Düşmanlarını yenecekler ve karşı çıkanlar onlara zarar veremeyeceklerdir. Sadece küçük yaralar alacaklardır ve bu durum Allah'ın emri gelinceye kadar bu şekilde devam edecektir. Orada bulunanlar, 'Ya Resulallah, kimdir onlar?' dediler. Buyurdu ki: Beytu'l-Makdis (Kudüs) ve onun çevresinde yaşayanlar.'

Yine Abdullah b. Havale'den rivayet edilen şu hadisi okuyordum: 'Dedim ki: Bana bir şehrin adını yaz, orada yaşayayım. Bilsem senin hayatta kalacağını, senin yanından başka bir yeri istemezdim. Üç kere üst üste buyurdu ki: Şam'dan ayrılma. Şam'dan pek hoşlanmadığımı görünce, şöyle buyurdu: Biliyor musun Allah ne buyurdu? Ey Şam, ey Şam, elim senin üzerindedir ey Şam, sen benim şehirlerimin özüsün. Kullarımın en hayırlılarını sana göndereceğim. Sen benim nimetimsin ve azap kırbacımsın, senin gibisi az bulunur ve mahşer sende gerçekleşecek? İsra gecesi, inci gibi bembeyaz bir sütunun melekler tarafından taşındığını gördüm. 'Ne taşıyorsunuz?' dedim. 'İslam'ın sütununu taşıyoruz. Onu Şam'a dikmemiz emredildi.' dediler. Uykuda iken yastığımın altından bir yazının götürüldüğünü fark ettim. Yüce Allah'ın bütün arzı gözden çıkardığını zannettim. Gözlerimle takip ettim. Karşımda parlak bir nur gördüm. Sonra o nur Şam'a dikildi. Kim Şam'a gitmek istemezse, Yemen'e gitsin, ama derin sularından içsin. Çünkü Allah Şam şehrine ve halkına benim için kefil olmuştur.'

Sonra rüyada oruçlu olduğumu gördüm Ahmed, Resulullah (s.a.v.) bana, 'Bugün bizim yanımızda iftar açacaksın ey İbrahim, seni bekliyorum.' diyordu..." "Şimdi bu ne demek?" diye bağırdım. Sözümü kesti, "Bağırma Ahmed, bağırma. Ben bütün tedbirleri alıyorum. Ama bu, geri çevrilmeyecek bir davettir. Selametle kal Ahmed!" dedi ve telefonu kapattı.

Öylece yerimde kalakaldım. Gözlerimden yaşlar akıyordu. Bunun bir veda konuşması olduğunu anlamıştım. İkinci kata çıkmak için merdivenleri tırmandım. Meryem gülümseyerek bana bakıyordu. "Seninle konuştu mu?" dedim. Güldü ve "Evet!" dedi, "ama rüyada." "Bana veda etti Ahmed, hem de hayatım boyunca unutamayacağım bir veda. Bana İsra ve Yasir'i vasiyet etti."

Gözlerimden yaşlar dökülürken o ise tebessüm ediyordu. Sımsıcak yaş damlaları yanaklarımı yakıyordu. O gülerek şöyle dedi: "Ağlıyor musun aptal, ne oldu sana?" Çok yüksek bir patlama sesi geldi. Apaçi helikopteri İbrahim'i taşıyan arabayı vurmuştu. Kalbimin durduğunu hissettim. Kalkıp yürüdüm.

Binler, bombalanan arabaya doğru akıyordu. Bazılarının, "Bu İbrahim Salih'tir." dediklerini duydum. İbrahim'in vücut parçalarını bir araya getirdim ve bir kamyonete koydum. İnsanlar kabarmış bir deniz gibi şehidin evine doğru giden cenazesinin peşinden akıyordu. Evin kapısında Meryem duruyordu. Başörtüsünü başına sarmaya çalışıyordu, saçları görünmesin diye. Dudaklarında o tebessüm izi hâlâ duruyordu. Zılgıtları sessizce bekleyen kalabalığın arasında yankılanıyordu. Sağında Yasir, solunda İsra vardı. Arkasından başörtüsünün ucuyla gözyaşlarını silen annem görünüyordu.

Kapıya vardım. O anda Mahmud da evden çıktı. Yasir'i omuzlarıma aldım. Mahmud da İsra'yı omuzlarına aldı. Meryem'e elimi uzattım, Mahmud da elini uzattı. Meryem, her birimizin eline birer kaleşnikof tüfek tutuşturdu. Tüfekleri aldık. Namlularını havaya dikerek yürüdük, kalabalık da bizim ardımızda "Hayber Hayber ya Yehud, Ceyşu Muhammed sevfe yeud!", "Bismillah Allah'u Ekber", "Bismillah, Hayber'in vakti geldi.", "Canımız kanımız sana feda olsun ey şehid" "Canımız kanımız sana feda olsun Filistin", "Kudüs'e doğru yürüyoruz milyonlarca şehidle." Yan caddelerden binler akmaya başladı. Şehid İzzeddin Kassam Tugayları kendilerine özgü kıyafetleriyle göründüler, yüzlerini kapatmışlardı. Sonu görünmeyen safların içindeki yerlerini aldılar. Sarı bayraklarını dalgalandırıyorlardı. Kudüs Seriyeleri

Tugayları da siyah bayraklarını kaldırmışlardı. Başka gruplar da silahlarını alıp gelmişlerdi. Havaya kaldırıp gösteriyorlardı, her çap ve markadan silahlarını. Şehide veda merasimiydi. Tüfeğimi sallarken öbür elimle omuzlarımdaki Yasir'i tutuyordum. İbrahim'in şekli duruşu, tavrı ve sözleri aklımdan çıkmıyordu, özellikle bana söylediği son sözleri.

Filistin, Biru's-Seb'a Zindanında 2004 Aralık ayında bitti.

Bu roman Biru's-Seb'a zindanında otuz bölüm olarak tamamlandı. Ama romanın yazarı ve arkadaşlarının işgal zindanlarındaki imtihanları hâlâ devam ediyor.

FİLİSTİN'İN BİLİNMEYEN HİKAYESİ

Diken ve Karanfil

"Bu kitap temelde gerçeklere dayanıyor olsa da anlatılanlar ne yalnızca benim ne de belli bir şahsın hikâyesidir. Her Filistinlinin metinde geçen olaylarla şu ya da bu şekilde bir bağı vardır. Bu eserdeki hayal gücü, sadece bir romanın gerektirdiği şartları sağlamak için, belli başlı kişiler etrafında şekilleniyor. Geriye kalan her şey, gerçek vakalardan izler taşıyor. Anlattıklarımın hepsini ya bizzat yaşadım ya da onlarca yıldır sevgili Filistin topraklarında bunları bire bir yaşayanların ağzından dinledim."

YAHYA İBRAHİM SİNVAR / BİʾRÜ'S-SEBʾE ZİNDANI, 2004

Yahya Sinvar, çeyrek asırlık hapishane günlerinde kaleme aldığı "Diken ve Karanfil" adlı bu eserinde; şahsi hatıralarını, acılarını ve umutlarını, Filistin halkının benzersiz ve upuzun hikâyesiyle iç içe aktarıyor.

Roman özellikleri taşımasının yanında bir otobiyografi yahut hatırat olarak da okunabilecek eserde, 1967'deki Altı Gün Savaşları'nda yaşanan ağır yenilgiden, Aksâ İntifadası'nın bölgeyi sarstığı 2000'li yıllara kadarki süreçte Filistin halkının kesintisiz ve çok yönlü mücadelesinin temel ve kritik aşamaları ele alınıyor. İşgal zindanlarında ve esaretin karanlığında, gardiyanların gözlerinden ve cellatların kirli ellerinden gizlenmeyi başararak gün yüzüne çıkan kitapta; ardı arkası gelmeyen saldırılar, göçler, acılar, mahrumiyetler, özlemler, kıyımlar ve ara sıra yüzleri güldüren sevinçler, içeriden bir gözle ve cerbezeli bir anlatımla sunuluyor.

ekin

Fevzipaşa Cad, Kınalızade Sk. No:13/2 Fatih/İstanbul
Tel: (0212) 524 10 28
ekinkitab@gmail.com

ISBN: 978-625-8484-36-6